

A MAGYAR
SZAKSZERVEZETEK
XXI.
KONGRESSZUSA

**A MAGYAR
SZAKSZERVEZETEK
XXI.
KONGRESSZUSA**

1967. május 3—6.

(RÖVIDÍTETT JEGYZŐKÖNYV)

**TÁNCSICS KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1967**

1967. május 3-tól 6-ig tartották XXI. kongresszusukat a magyar szakszervezetek Budapesten, az építők Rózsa Ferenc művelődési házában. E tanácskozás összegezte a magyar szakszervezetek XX. kongresszus óta végzett munkáját, s meghatározta az elkövetkező időszak feladatait.

A kongresszus összehívására a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa után került sor, abban az időben, amikor a dolgozó magyar nép a szocialista társadalom teljes felépítésének szakaszába lépett. A XXI. kongresszus éve egyben a gazdasági mechanizmus reformjára való felkészülés éve is. A reform elemeinek kidolgozása a tanácskozás időszakában már megkezdődött, s ebből a munkából a magyar szakszervezetek nagy részt vállaltak. A XXI. kongresszusnak feladata volt, hogy véleményt mondjon a reformról, és egyszersmind meghatározza a szakszervezeti munkában a reform által megkívánt változásokat.

A kongresszust megelőző hónapokban zajlottak le a szakszervezeti alap- és középszervi választások. Ezeken több mint egymillió szervezett dolgozó mondott véleményt a szakszervezetek tevékenységéről, s a hárommillió szervezett dolgozó mintegy ötszázezer tisztségviselőt választott meg.

A XXI. kongresszus időpontjában a nemzetközi helyzetet a kapitalista és a szocialista világrendszer harca jellemezte. Az imperializmus, hogy késleltesse pusztulását, fegyveres agressziókat robbant ki a világ különböző pontjain. Az amerikai imperialistáknak és csatlósáiknak vietnami gáztettei, a vietnami háború fokozódása aggodalommal tölti el a világ népeit. Ugyanakkor a világ minden táján fokozódik a tiltakozás a szegényteljes háború miatt, és erősödik a népek erkölcsi és anyagi szolidaritási mozgalma a vietnami nép támogatására. Európában a nyugatnémet revansizmus nyugtalanítja az országok békeszerető népeit.

E háborús törekvésekkel élesen szemben áll a szocialista országok

épitőmunkája s a világ békéjéért vívott harca. A szocialista vilárendszer szilárd támaszt jelent a békéért, a szabadságért, a nemzeti függetlenségért és a társadalmi haladásért küzdő népeknek az egész világon.

A XXI. kongresszus az európai kommunista és munkáspártok Karlovy Vary-i tanácskozását követő héten ült össze. A kommunista és munkáspártok nyilatkozatát a magyar szakszervezetek is magukévá tették.

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusán élénk vita bontakozott ki a már korábban közzétett dokumentumok és a főtitkár által elmondott referátum alapján. A szakszervezeti tagság 607 küldötte közül 44-en szóban, 28-an pedig írásban ismertették gondolataikat.

A kongresszust fokozott hazai és külföldi érdeklődés kísérte. Részt vett a tanácskozáson többek között Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Losonczy Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, Fock Jenő, a Minisztertanács elnöke. Megjelentek az MSZMP Központi Bizottságának titkárai, a Minisztertanács tagjai, valamint politikai, társadalmi életünk képviselői, a munkásmozgalom veteránjai, élen járó dolgozók, tudományos és művészeti életünk kiválóságai. A kongresszusra 42 külföldi delegáció érkezett.

Blaha Bélának, a SZOT elnökének megnyitó és üdvözlő szavai után a kongresszus megválasztotta a munkabizottságok tagjait, s a következőkben határozta meg a kongresszus napirendjét:

1. A Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolója a XX. kongresszus óta végzett munkáról és a magyar szakszervezetek soron levő feladatai. Előadó: Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára.
 2. A Szakszervezetek Országos Tanácsa számvizsgáló bizottságának jelentése. Előadó: Somogyi Miklós, a számvizsgáló bizottság elnöke.
 3. A Magyar Szakszervezetek Alapszabályának módosítása. Előadó: Gál László, a SZOT titkára.
 4. A vezető szervek megválasztása.
- A napirend elfogadása után a kongresszus megkezdte munkáját.

Előadó:

BLAHA BÉLA,
a SZOT elnöke

Tisztelt Kongresszus! Kedves Küldött Elvtársnök és Elvtársak!

A Szakszervezetek Országos Tanácsa — a Szakszervezetek Alapszabályának megfelelően — 1966. augusztus 5-i határozatával összehívta a magyar szakszervezetek XXI. kongresszusát.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának nevében szeretettel köszöntöm a magyar szakszervezetek XXI. kongresszusának küldötteit, megjelent elvtársainkat, barátainkat.

Üdvözlöm a termelő- és alkotómunkában élen járó, kiváló dolgozókat, a szocialista munka kitüntettjeit, a szocialista brigádok vezetőit és tagjait, a szakszervezeti mozgalom harcosait.

Üdvözlöm a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és Politikai Bizottságának, valamint megyei, budapesti és kerületi pártbizottságainak megjelent tagjait.

Üdvözlöm Biszku Béla elvtársat, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagját, a Központi Bizottság titkárát. Üdvözlöm Losonczy Pál elvtársat, az Elnöki Tanács elnökét, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagját. Üdvözlöm a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány megjelent tagjait, élükön Apró Antal elvtársat, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagját, a Minisztertanács elnökhelyettesét. Köszöntöm a társadalmi és tömegszervezetek képviselőit, akik jelenlétükkel megtisztelik kongresszusunkat.

Baráti és elvtársi szeretettel köszöntöm a Szakszervezeti Világszövetség küldöttségét, annak vezetőjét, Louis Padillát, a Szakszervezeti Világszövetség titkárát. Forró, elvtársi szeretettel üdvözlöm a szovjet szakszervezetek küldöttségét, a küldöttség vezetőjét, Ivan Makszimovics Vladicsenkót, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának titkárát. Forró szeretettel üdvözlöm a kongresszuson részt vevő külföldi küldöttségek valamennyi tagját és vezetőjét: Nguyen duc Tinhet, a Vietnami Demokratikus Köztársaság Szakszervezeti Szövetsége elnökségének tagját, Dinh Ba Thit, a Dél-Vietnam Fel-

szabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség végrehajtó bizottságának tagját, Rebika Boualemet, az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének titkárát, az Összafrikai Szakszervezeti Szövetség alelnökét, argentin elvtársunkat, a Latin-Amerikai Szakszervezeti Egyeség Állandó Kongresszusának képviselőjét, Erich Hofstettert, az Osztrák Szakszervezeti Szövetség vezető titkárát, Grigor Ilievet, a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsának titkárát, Octavio Gonzalez Becerrát, a Chilei Dolgozók Egységes Szakszervezeti Központja titkárságának tagját, Michalakis Michaelidest, az Összciprusi Szakszervezeti Szövetség főtitkárhelyettesét, Oscar Molina Picadót, a Costa Rica-i Általános Munkásszövetség titkárát, Bedrich Kozelkát, a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsának titkárát, Brun Ignac Xaviert, a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetsége végrehajtó bizottságának tagját, Mohamed Abdel Salam Alit, az Egyesült Arab Köztársaság Szakszervezeti Szövetsége végrehajtó bizottságának tagját, Väinö Montonent, a Finn Szakszervezeti Szövetség Tanácsának titkárát, Madeleine Colint, a Francia Általános Munkásszövetség titkárát, Diabate Mamadit, a Guineai Dolgozók Országos Szövetsége adminisztratív bizottságának tagját, Barin Chowdhuryt az Összindiai Szakszervezeti Szövetség központi vezetőségének tagját, Tohru Sanót, a Japán Szakszervezet Főtanácsa Postás Szakszervezetének titkárát, Dusan Bogdanovot, a Jugoszláv Szakszervezeti Szövetség Központi Tanácsa elnökségének tagját, Bernard Jean Malongát, a Kongó-Brazzaville-i Szakszervezetek Szövetségének főtitkárhelyettesét, Li Bion Csant, az Egyesült Koreai Szakszervezetek központi bizottságának alelnökét, Nelson Puertast, a Kubai Dolgozók Szakszervezeti Központja elnökségének tagját, Wieslaw Kost, a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsának titkárát, Razakanaivót, a Madagaszkári Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége központi bizottságának titkárát, Douda Traoret, a Mali Dolgozók Általános Szövetsége végrehajtó bizottságának tagját, Mohamed Ghezzát, a Marokkói Munkásszövetség vezetőségének tagját, Ovidio Ocampo Marint, az Általános Mexikói Munkás-Paraszt Szövetség titkárát, Magvant, a Mongol Szakszervezetek Központi Tanácsának titkárát, Margarethe Müllert, a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség titkárát, Vittorio Foát, az Olasz Általános Munkásszövetség titkárát, Constantin Herescut, a Romániai Szakszervezetek Általános Szövetségének titkárát, Aziz Nasser Kaussát, a Szíriai Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége végrehajtó bizottságának tagját, Mohamed Scheik Alit, a Szomáliai Dolgozók Országos Szövetségének elnökét, Ali Babikert, a Szudáni Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége végrehajtó bizottságának tagját, Idilio Pereira Salaberryt, az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetségének titkárát, ve-

nezuelai elvtársunkat, a Venezuelai Dolgozók Egységes Központi Bizottságának tagját, El Sayed Eliewa Hassant, az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége titkárát, Theo Grinewaldot, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal munkáskapcsolatok osztályának tanácsosát, valamint a Vegyipari, Petróleumipari és Rokonszakmabeli Dolgozók Szakszervezetei Nemzetközi Szövetségének képviselőit.

Szomorú kötelességünknek kell eleget tennünk, amikor megemlékezünk azokról az elvtársokról, akiket a XX. kongresszus óta eltelt időszakban veszítettünk el, akik életük utolsó pillanatáig odaadással szolgálták a nemzetközi munkásmozgalom, a magyar szakszervezeti mozgalom ügyét. Ebben az időszakban távozott sorainkból Njono elvtárs, a Szakszervezeti Világszövetség alelnöke, akit az indonéz reakció barbár módon meggyilkolt. Elhunyt Lu Sang Sen elvtársunk, a Szakszervezeti Világszövetség alelnöke és Otto Horn elvtárs, a Szakszervezeti Világszövetség Főtanácsának tagja. Emléküket a forradalmároknak kijáró tisztelettel és becsülettel őrizzük meg.

Fájdalommal vettünk búcsút a magyar szakszervezeti mozgalom elvesztett harcosaitól a Szakszervezetek Országos Tanácsának és számvizsgáló bizottságának tagjai közül, Csákó Mihály elvtárstól, a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének elnökétől, illetve a SZOT számvizsgáló bizottságának tagjától, Végh Lajos elvtárstól, aki a Vasutasok Szakszervezetének, Gál Sándor elvtárstól, aki a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének volt elnökségi tagja. Kreszán Lajos elvtárstól, a SZOT számvizsgáló bizottságának titkárától és dr. Lévai László elvtárstól, a SZOT számvizsgáló bizottságának tagjától. Emléküket kegyelettel megőrizzük. Kérem a tisztelt kongresszust, hogy egyperces néma felállással adózzunk az elhunyt elvtársak emlékének.

A XXI. kongresszust megelőzően társadalmi életünkben nagy jelentőségű és fontosságú események zajlottak le. Az elmúlt év végén tartotta IX. kongresszusát a Magyar Szocialista Munkáspárt. E tanácskozás összegezte politikai, gazdasági, ideológiai fejlődésünk legfőbb jellemzőit, és népünk elé tárta az elkövetkezendő időszak tennivalóit.

A kongresszus egész munkája, határozata népünk helyesléssel, egyetértéssel találkozott. Jó politikai légkör és hangulat, a párt politikájának végrehajtásáért való tenniakarás nyilvánult meg a nemrégiben lezajlott tanácsi és országgyűlési választásokon, és ez a bizakodás fejeződött ki a termelőszövetkezeti parasztság I. kongresszusára való készülődésben és a kongresszuson is. Az elmúlt hónapokban megtartott alap- és középszervi szakszervezeti választásokon is a párt politikájának, a hozott határozatoknak a helyeslése fejeződött ki. Úgy értékeljük, hogy a választások légköre, a tagság egysége és bizalma a felsőbb szakszervezeti szervek iránt, biztosí-

ték arra, hogy a *szakszervezeti mozgalom megfeleljen a reá váró nagy társadalmi szerepnek és felelősségnek.*

Bizalomteljes és várakozó légkörben kezdi meg tanácskozását a magyar szakszervezetek kongresszusa is, amelynek előkészítését és munkáját nagy érdeklődéssel figyelik a szervezett dolgozók. Számot adunk négy év munkájáról, és mint nagy költőnk mondotta: a számadással együtt tanácsot ülünk, meghányva ügyünket, bajunkat, gondjainkat. Meghatározzuk a jövő feladatait, amelyet kongresszusunk egyik jelszava is kifejez: *szolgáljuk hatékonyabban, áldozatosabban a dolgozó magyar nép ügyét.*

Az elmúlt négy év hazánk szocialista fejlődésének sikeres időszaka volt. Tovább erősödött szocialista társadalmi rendünk, szilárdult a munkásosztály hatalma, a munkások és parasztok szövetsége. Sikereket értünk el gazdasági építőmunkánkban is. Népünk tehetségét, alkotóerejét számos új létesítmény, tudományos eredmény, a felelősséggel végzett munka sok példája bizonyítja. A magyar szakszervezetek aktívan részt vettek az elmúlt időszak harcaiban, részük van az elért sikerekben. Kongresszusunknak az a feladata, hogy elemezze az elvégzett munkát, felmérje a megtett utat, és a hárommillió szervezett dolgozó képviselőjében *jelenlevő küldöttek meghatározzák a magyar szakszervezeti mozgalom legfőbb tennivalóit.*

Közvetlen előttünk álló feladat — melyet eddigi eredményeinkre alapozva tűztünk ki —, hogy *gazdasági életünk irányítási rendszerét továbbfejlesztjük, korszerűsítjük.* A magyar szakszervezeti mozgalom a reform célkitűzéseivel egyetért, támogatja, s részt kíván venni megvalósításukban. Erre minden lehetősége, adottsága megvan. Pártunk bízik és számít a szervezett dolgozók megértő támogatására, aktív cselekvésére az átállás bonyolult és nehéz szakaszában. Minden erőnkkel hozzájárulunk a munkáshatalom erősítéséhez, a népgazdaság fejlesztéséhez. Tudjuk, ez az alapja, hogy a dolgozók életszínvonalja javuljon. Tudjuk, hogy kormányunk, mely a párt politikájának gyakorlati megvalósítását irányítja, tevékenységének középpontjába a dolgozó embert állítja. Ezen túlmenően a szakszervezetek a maguk lehetőségeivel mindent megtesznek azért, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményei, munkabiztonsága, egészségügyi és kulturális ellátottsága tovább fejlődjék.

Kongresszusunk e megtisztelő feladatának akkor tud eleget tenni, ha tanácskozásunk elsősorban felelősségteljes munkaértekezlet lesz, ha arról beszélgetünk, hogy a szakszervezeti vezetőknek, aktivistáknak mit és hogyan kell tenniük életük szebbé, boldogabbá tételéért.

A XX. kongresszus óta eltelt négy év a nemzetközi élet nehéz, bonyolult időszaka volt. A kor, melyben élünk, az emberiség történetének legváltozatosabb szakasza. *Hatalmas és világméretű küzdelem*

folyik a haladó kapitalista és a rohamosan fejlődő szocialista rend között. Az új és a régi ádáz küzdelmében helyenként a fegyverek is szólnak, aggodalommal töltve el az egész emberiséget, mérhetetlen szenvedést okozva a népeknek. Az amerikai imperialisták és támogatóik fegyveres agressziót követnek el a világ több pontján. Meg akarják állítani az időt, stabilizálni akarják a jelent. A társadalmi fejlődésért, a haladásért, a békéért folytatott küzdelemben hazánk, a Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal s a világ összes haladó erőivel szövetségben, aktívan részt vett és részt vesz. Erejéhez mérten anyagilag, erkölcsileg, politikailag egyaránt támogatta e küzdelmet. Népünk tetteit, építőmunkáját, a nemzetközi politikához való viszonyát, gazdasági és kulturális törekvéseit, más népekhez fűződő kapcsolatait egyaránt, mindig a béke és a haladás szelleme hatotta át. A magyar szervezett munkásokat mélységes internacionalista szellem hatja át. Testvéri szolidaritást vállalnak a függetlenségükért, szabadságukért, a békéért küzdő népekkel. Az elmúlt időszakban számtalanszor kifejezésre juttatták szolidaritásukat a szabadságukért harcoló hős vietnami néppel és a világ más tájain küzdő munkástestvéreikkel.

A magyar nép nagy figyelemmel kíséri azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az európai munkásmozgalom Európa békéjéért és biztonságáért folytat a fenyegető nyuganémet revansista veszéllyel szemben. A békés Európáért indított küzdelem szorosan összefügg a valódi nemzeti függetlenségért, a demokráciáért vívott harccal, valamint a Spanyolországban, Portugáliában és Görögországban hatalmon levő reakciós és fasiszta diktatúrák ellen folytatott harccal. A magyar szervezett dolgozók mélységes felháborodással ítélik el a görög diktatúra véres terrorját, az alapvető emberi jogok semmibevevését. Meggyőződésünk, hogy az igaz ügyért harcolókat nem lehet megtörni, s végül a néptömegek, a munkások érdekeiért küzdők széles frontja arat győzelmet.

Ez évben ünnepeljük a nemzetközi munkásosztály legnagyobb ünnepének, a Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak 50. évfordulóját. *A Nagy Októberi Szocialista Forradalom példáján új arcot öltött, továbbfejlődött a világ,* megerősödött, világrendszeré vált a szocializmus. Népünk mély tisztelettel, büszkeséggel emlékezik meg erről az évfordulóról. Tudatában van annak, hogy a Szovjetunió léte, fejlődése, segítsége előfeltétele volt annak, hogy rövid történelmi időszak alatt a magyar munkásosztály is megteremthette a hatalmát s a szocializmus teljes felépítésén munkálkodhat.

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusát megnyitom és kívánom, hogy siker koronázza a tanácskozást.

A SZAKSZERVEZETEK
ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK BESZÁMOLÓJA
A XX. KONGRESSZUS ÓTA VÉGZETT
MUNKÁRÓL ÉS A SZAKSZERVEZETEK
FELADATAIRÓL

Előadó:

GÁSPÁR SÁNDOR,

a SZOT főtitkára

— Kongresszusunk összehívását megelőzően — a szakszervezeti demokrácia követelményeinek megfelelően — minden üzemben, munkahelyen megtartottuk az alapszervi választásokat. A szervezett dolgozók demokratikusan megválasztották mindenhol a bizalmiakat, műhelybizottságokat, szakszervezeti bizottságokat és a szakszervezeti tanácsokat. Megválasztották az iparági szakszervezetek területi bizottságait és a szakszervezetek megyei tanácsát. A választások során a mintegy hárommillió szakszervezeti tag kerekén ötszázezer tisztségviselőt választott meg, több mint egymillió szervezett munkás mondott véleményt a szakszervezetek négyéves tevékenységéről.

A választásokra általában *a szervezett dolgozók tömeges megjelenése, érdeklődése, aktivitása volt a jellemző. Nagymértékben megnőtt a tagság érdeklődése, felelősségérzete a közügyek iránt.* A legtöbb felszólaló természetesen a munkahelye előtt álló feladatokról, az azzal kapcsolatos gondokról, a szakszervezeti munka javításáról beszélt.

A felszólalások a tagság növekvő igényét fejezték ki, az élet, és munkakörülmények, a szociális helyzet, a hatékonyabb érdekvédelmi munka fejlesztése, a szakszervezetek kulturális nevelő munkájának javítása, a munkabiztonság fejlesztése és az üdültetési lehetőségek növelése iránt. A felszólalók nagy része beszélt a termeléssel, a munkaszervezéssel, a gazdaságirányítással kapcsolatos helyileg megoldandó tennivalókról is.

A magyar szervezett dolgozók nagy felelősséggel foglalkoztak az országos jelentőségű kérdésekkel, a társadalmunk fejlesztésében előttünk álló feladatokkal. Sokoldalúan elemezték a szakszervezetek e nagy jelentőségű kérdésekkel kapcsolatos tennivalóit, követelményeit és felelősségét.

A választások során megmutatkozott, hogy az elmúlt négy évben *megnőtt a magyar szakszervezetek szervezeti ereje, növekedett politikai tömegbefolyása.* A szervezett munkások véleménye alapján vi-

lágos számunkra, hogy mit helyesel tagságunk, de az is, hogy a szakszervezetek munkáját hol kell javítani, hatékonyabbá tenni, hogy jobban ki tudjuk elégíteni a tagság, a társadalom igényeit. Ezt a feladatot kell elvégeznie a XXI. kongresszusnak és ezt követően a szakszervezetek kongresszusainak.

A választási tapasztalatok alapján is megállapítható, hogy a magyar szakszervezetek XX. kongresszusának határozatai abban a nagy társadalmi átalakulásban realizálódtak, amely hazánkban az elmúlt négy év során végbement.

A beszámolási időszakban tovább szilárdult hazánkban a munkásosztály hatalma. Növekedett az ország gazdasági és politikai ereje, megerősödtek a szocialista társadalmi rend alapjai és társadalmunk szocialista vonásai. Jelentősen továbbfejlődött az ipar, a közlekedés, a kereskedelem, fejlődött szocialista mezőgazdaságunk. *A bérből és fizetésből élők élet- és munkakörülményei javultak, emelkedett az életszínvonal. Jelentősen fejlődött munkásosztályunk és egész népünk szocialista tudata, műveltségi színvonala.*

A szocialista építőmunka s a nagyszerű, forradalmi tettek eredményeképpen lényeges változások történtek társadalmunk osztályszervezetében is. Elértük a munkásosztály alapvető célkitűzését: *a kizsákmányoló osztályokat és a kizsákmányolást lényegében felszámoltuk Magyarországon.* Ma már hazánkban egymással szoros szövetségben álló dolgozó osztályok vannak. Tovább *szilárdult a forradalmi munkásosztály vezette munkás-paraszt szövetség. A számában megnövekedett munkásosztály lendülete, lelkesedése magával ragadja és bevonja a szocialista építés nagy feladatainak megvalósításába az értelmiségieket és az alkalmazottakat is.* A munkásosztály politikája alapján új szocialista nemzeti egység van kialakulóban.

Mindez azt jelenti, hogy miként előző forradalmi céljaink megvalósításában, úgy most is *érvényesül a munkásosztály vezető szerepe.* A munkásosztály mindig élen járt a munkában, áldozatvállalásban. Történelmi hivatásának megfelelően formálta a társadalmat, és e folyamatban is ismételten igazolta, hogy alkalmas és méltó a társadalmi vezető szerepre.

A szakszervezetek, mint a hatalmon levő munkásosztály osztályszervezetei, munkájukat mindenkor a munkáshatalom sorsáért, nagy célkiűzéseinek megoldásáért érzett mély felelősségtől áthatva végezték. A szocialista forradalom történelmi jelentőségű vívmányainak megvalósítása során gazdagodott a szakszervezetek tevékenysége, sokoldalúbbá vált, erősödött szocialista jellegük. Nagy társadalmi és osztálycéljaink megvalósítása érdekében kifejtett tevékenységünknek megfelelően segítettük a bérből és fizetésből élő dolgozók

élet- és munkakörülményeinek javítását, kulturális és műveltségi színvonalának emelését, a szocialista eszmék terjesztését, és eleget tettünk azoknak a kötelezettségeknek is, amelyek a proletár internacionalizmusból fakadóan reánk hárulnak.

A szakszervezetek munkájának megítéléséhez az is hozzátartozik, hogy megállapítsuk: lehetőségeinket, szervezeti erőnket, politikai tömegbefolyásunkat nem tudtuk mindig kellő mértékben felhasználni. Érdekvédelmi tevékenységünk, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javításával kapcsolatos erőfeszítéseink nem feleltek meg mindig a követelményeknek, a tagság igényelnek, és ez érezttette hatását a szakszervezeti munka egészében. Ezt felismertük, s most arra kell törekednünk, hogy az e felismerésből fakadó követelményeket mindennapi tevékenységünkben realizáljuk. Ehhez nagy segítséget nyújt, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa a közelmúltban részletesen elemezte egész társadalmunk helyzetét, meghatározta a feladatokat, jóváhagyta a harmadik ötéves tervet.

Mindez megszabja a szakszervezeti tevékenység irányát, követelményeit és lehetőségeit is. A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának programját a szakszervezetek, a szervezett dolgozók — amint a választások mutatták — magukévá teszik, és végrehajtását — minden lehetőségüket széleskörűen felhasználva — maximálisan elősegítik.

A gazdasági építés konkrét céljait és feladatait a harmadik ötéves terv szabja meg. A nemzeti jövedelem 19—21 százalékos növelését tervezzük. Ennek biztosítása érdekében az ipart és a mezőgazdaságot egyidejűleg fejlesztjük. Iparunk termelése öt év alatt 32—36 százalékkal nő. A mezőgazdasági termelést öt év alatt legalább 13—15 százalékkal kívánjuk emelni, hogy viszonylagos elmaradását csökkentjük. Beruházásokra 250—260 milliárdot fordítunk.

A terv teljesítésének feltétele a munka hatékonyságának növelése. A termelés növekedésének 80 százalékat a munka termelékenységének emelkedése útján biztosítjuk. Hangsúlyozzuk, hogy a jövőben — még fokozottabban, mint eddig — a gazdasági munka eredményességét nem csupán a termelés emelkedésével, hanem mindinkább a nemzeti jövedelem növeléséhez való hozzájárulással, a termékek minőségének javulásával és műszaki színvonalának emelésével kell mérnünk.

Harmadik ötéves tervünk a dolgozók életszínvonalának szerény, de megalapozott emelését irányozza elő. A terv előírásai szerint a bérből élők reálbére 9—10 százalékkal, a reáljövedelem 14—16 százalékkal emelkedik.

A feladat most az, hogy *magasabb színvonalú és következetes munkával fejlesszük a szocializmus útján haladó társadalmi rendün-*

ket. Gyarapítsuk gazdasági javainkat, erősítsük a társadalom tagjainak tudatos cselekvését. Hatékonyabban segítsük és karoljuk fel, támogassuk azt, ami a társadalom, az egyén javára van: támogassuk a szépet, a jót, az igazit. Lépünk fel határozottabban minden ellen, ami a régít, a rosszat konzerválja, ami visszahúz.

A szocializmus teljes felépítése bonyolult, sokrétű folyamat. Árnyaltabb és tudatosabb munkát igényel mindenkitől. Ma az osztályharcban szocialista rendszerünk tökéletesítése, a feladatok jobb és eredményesebb elvégzése a legigazibb hazafias és forradalmi cselekedet.

A kiküldött írásos beszámoló alapot ad a szakszervezetek munkájának megítéléséhez. A határozati javaslat pedig tartalmazza a legfontosabb tennivalókat. Ezért a SZOT úgy döntött, hogy a kongresszus fórumán a szóbeli beszámolóban három alapvető kérdéssel foglalkozunk. Azokkal, amelyek most a társadalom életének, érdeklődésének előterében állnak és meghatározóak lesznek a szakszervezeti munka továbbfejlesztésében.

1. A szakszervezetek feladatai a gazdaságirányítási rendszer reformjának megvalósításában.
2. A szakszervezetek feladatai az életszínvonal, az élet- és munkakörülmények javításában, az érdekvédelmi tevékenység fejlesztésében.
3. A szakszervezetek megnövekedett szerepe, felelőssége társadalmi fejlődésünk jelenlegi szakaszában.

A SZAKSZERVEZETEK FELADATAI A GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI RENDSZER REFORMJÁNAK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

A magyar szakszervezetek részt vettek a gazdaságirányítási rendszer reformjának kidolgozásában és annak *céljával egyetértenek*. A reform alapelvei széles körben ismertté váltak és a dolgozók között növekvő egyetértést váltottak ki. Mivel azonban a részletek kidolgozása még folyamatban van, nem mindenki számára világos minden összefüggés. Ezért helyenként még adódnak félreértések a reform célját, lényegét illetően. Ez érthető. Ez minden új megjelenésének természetes velejárója. Éppen ezért tartjuk szükségesnek, hogy még egyszer áttekintsük — elsősorban a szakszervezetek szem-

szögéből — a reform célkitűzéseit, hogy egységesen értelmezzük legfőbb összefüggéseit, és a végrehajtás megszervezésében, a reánk háruló tennivalókban közös nevezőre jussunk.

A reform célja a termelőerők fejlesztése a szocialista termelési viszonyokban rejlő lehetőségek jobb kihasználása, az életszínvonal gyorsabb emelése érdekében. Más szóval: *a reform eszköz szocialista rendszerünk gazdasági erejének növelésére, az élet- és munkakörülmények javítására. A reform eddigi céljaink gyorsabb elérését segíti.* Logikus folytatása lesz korábbi eredményeinknek, a szükséges új elemeket alkalmazza gazdasági életünkben. Magába foglalja annak felismerését, hogy a hatalom kivívása után a szocialista termelési viszonyok megteremtése nem vonja maga után automatikusan a termelőerők gyors ütemű fejlődését, hanem annak csak a lehetőségét teremti meg. A reform nem mond ellent a tervszerűségnek, amely a népgazdaság fejlesztésében továbbra is érvényesül. *Folytatjuk tehát a tervgazdálkodást, de magasabb szinten úgy, hogy a központi akaratot hatékonyabb közgazdasági módszerekkel és eszközökkel érvényesítjük,* növelve a vállalatok, gazdasági egységek önállóságát és anyagi érdekelttségét. Központi tervezés alapján határozzuk meg a termelőerők fejlesztését, a fejlődés arányát, a felhalmozást és a fogyasztást. Országos és munkahelyi szinten egyaránt nagyobb tervszerűségnek kell érvényesülnie a munkaerő-gazdálkodásban is.

Gazdasági céljaink valóra váltásában, a fejlődés korábbi szakaszához képest, lényegesen nagyobb hangsúlyt, döntő szerepet kapnak a közgazdasági tényezők, megfontolások, a jövedelmezőség, a nyereség, a termelékenység, az anyagi eszközök jobb felhasználása, az anyagi ösztönzés, a piac szerepe. Amióta árutermelés van — és ennek már több száz éve —, a jövedelmezőség elve mindig fontos elv volt. Más természetesen a jövedelmezőségre való törekvés a tőkés, és más a szocialista viszonyok között. Más az értelme és a cél elérésének módja is. *A jövedelmezőség elvét szocialista viszonyok között úgy kell megvalósítani, hogy az megfeleljen a rendszer politikai jellegének.* A reform a szocialista forradalom továbbfejlesztését, a dolgozók érdekeit szolgálja. Ez annyit jelent, hogy a reform növeli rendszerünk gazdasági erejét. Ennek nyomán, mivel a nemzeti jövedelem feltehetően gyorsabban növekedik, társadalmi méretekben nagyobb lesz az elosztható alap, az életszínvonal emelésére szánt összeg. Mindez lehetővé teszi a reálbérek emelését, a munkaidő csökkentését, jobb feltételeket teremt a lakásigények kielégítéséhez, a szociális, kulturális ellátás javításához, egészségügyi intézményeink fejlesztéséhez.

A vállalatok önállóságának növekedése nyomán az eredményekkel együtt emelkedhet az üzemi dolgozók jövedelme, ugyanakkor

jobb feltételeket biztosít az üzemi juttatások fejlesztéséhez, és lehetővé teszi, hogy az a dolgozó, aki többet ad a társadalomnak, többet is kapjon végzett munkája, teljesítménye szerint. A gazdaságirányítás reformja tehát egyaránt szolgálja az egész társadalom, a vállalati kollektívák és minden becsületes dolgozó ember egyéni érdekeit.

A gazdaságirányítás reformja növeli a munka hatékonyságát, s ez kedvezően befolyásolja a bérből és fizetésből élők, egész népünk sorának alakulását. A gazdaságirányítási rendszer reformjának, a közgazdasági célokon túl, tehát az *életszínvonal gyorsabb és rendszeres emelése a politikai célja*. Az, hogy az egyes dolgozó életszínvonala jobban függjön munkája társadalmi hasznosságától, kibontakozzon az egyéni kezdeményezés, az alkotó munka, a szocialista demokrácia. A reform mint eszköz ezzel szolgálja a szocialista rendszer erősítését, amelyben a termelés fejlesztésének végső célja az élet- és munkakörülmények rendszeres javítása. A piac szerepének fokozása is ezt szolgálja, mert az áruválaszték bővítését, a minőség javulását eredményezi, ami a dolgozók — mint fogyasztók — számára közvetlen előnyöket nyújt.

A gazdaságirányítás reformja nem hozza meg automatikusan a várt eredményeket. Végrehajtása tudatos munkát igényel mindenkitől. A legszebb melódiájú kotta is hiába hever a zongorán. Önmagától nem hangzik fel a zene, azt le kell játszani. Így van ez az új mechanizmussal is. Valóra váltásának feltétele a színvonalas gazdasági vezetés és a dolgozó tömegek aktivitásának, tudatos cselekvésének erősítése.

A gazdasági reform a dolgozók számára közvetlenül azt is jelenti, hogy nagyobb beleszólási jogot kapnak az üzem életének egészébe, élet- és munkakörülményeik alakításába. Megnövekednek tehát az üzemi demokrácia érvényesülésének lehetőségei, s ez tovább növeli a szakszervezetek felelősségét és feladatait. A dolgozó tudása, tapasztalata hatékonyabban érvényesülhet a feladatok kialakításában, megvalósításában és ellenőrzésében.

A szakszervezeti választások során is tapasztaltuk, hogy az egy személyes felelős vezetés és az üzemi demokrácia erősítése között egyesek ellentmondást látnak. Ez abból adódik, hogy szembeállítjuk az egyiket a másikkal. Ez a szemlélet helytelen, idegen a szocializmustól. Megfosztja a vezetőket a mechanizmus reformja sikerének legfőbb biztosítékától, a tömegek alkotó közreműködésétől, a munkásokat pedig passzivitásra kárhoztatja.

A gazdasági vezetők megnövekedett döntési jogköre valóban új helyzetet teremt. Minden részletre kiterjedő központi utasítások

alapján mást jelentett a vállalat vezetése, mint a jövőben jelent majd, amikor a vállalat saját maga alakítja ki feladatait, készíti el terveit és szervezi meg a helyi lehetőségek sokoldalú felhasználásával a végrehajtást. A megnövekedett önállóság fokozza mind a gazdasági vezető, mind a kollektíva felelősségét.

A gazdasági vezetőknek meg kell érteniök, hogy *a vállalat tevékenysége nem lehet eredményes, ha nem támaszkodnak a dolgozókra.* A különböző fejlesztési módozatok eltérő kockázatúak, és különbözőnek a várható jövedelemben is. Hogy melyiket kívánja a vállalat alkalmazni, azt a jövőben a kollektívával együttesen meg kell vitatni, mert a döntés előnyét vagy hátrányát a dolgozók összessége viseli.

A reform ugyanakkor lehetővé és egyben szükségessé teszi, hogy a dolgozók a jövőben nagyobb áttekintést kapjanak a vállalat tevékenységéről és az üzemi demokratizmus révén részt vegyenek a gazdasági vezetésben. Hangsúlyozni kell: *a dolgozók megnövekedett felelőssége azt is jelenti, hogy igényelniük kell ezt a részvételt, és élniük kell az üzemi demokrácia nyújtotta lehetőségekkel.* Aktív közreműködésükre a vállalati tevékenység minden területén szükség van.

A gazdasági vezető akkor jár el helyesen, ha döntés előtt kikéri a dolgozók véleményét. Ez az üzemi demokrácia követelménye és a vezető biztonságát is növeli. Amilyen mértékben a dolgozók megismerik a feladatokat és kikérik a véleményüket, olyan mértékben érznek felelősséget megvalósításukért. *Az egyszemélyi felelős vezetés és az üzemi demokrácia növelése tehát kiegészíti, feltételezi egymást.*

Nem a felelősség megosztásáról vagy összekeveréséről van tehát szó. Ellenkezőleg, világos elhatárolásáról. A gazdasági vezetők és a kollektíva felelőssége közé természetesen nem lehet egyenlőségi jelet tenni, mert *a gazdasági vezetők felelőssége eleve már abban is megnyilvánul, hogy a dolgozók aktivitása, felelősségérzete mennyire bontakozik ki a vállalaton belül.* A vezető beosztásánál fogva nagyobb lehetőséggel rendelkezik ahhoz, hogy befolyást gyakoroljon a vállalat tevékenységére, tőle függ, hogy milyen mértékben használja ki a lehetőségeket.

A dolgozók aktivitásának kibontakoztatásában változatlanul nagy jelentősége van a szocialista munkaversenynek. A vállalati önállóság növekedése, a dolgozók bevonása az ügyek intézésébe *minőségileg új helyzetet teremt a szocialista munkaversenyben.* A vállalati önállóságnak érvényesülnie kell a verseny irányításában, céljainak megjelölésében, értékelésében is. Az a tény, hogy a vállalati és közvetlen munkahelyi célok minden dolgozó számára világos feladatot jelölnek meg, megnöveli a gazdálkodás hatását. Ehhez közvetlenül és szorosan kapcsolódik a kollektíva és az egyén anyagi érdekeltsége is.

A tudati és érdekeltségi tényezők így egyidejűleg serkentőleg hatnak minden dolgozóra. Ezért többet kezdeményeznek, nagyobb ambícióval dolgoznak, hogy a maguk által vállalt tennivalókat jó minőségben, megfelelő mennyiségben és a leggazdaságosabban, határidőre teljesítsék. A verseny így közvetlenül, központi előírások korlátai nélkül szolgálja az eredményes vállalati tevékenységet. Ha a kollektívák és az egyén jutalmazása, erkölcsi megbecsülése a végzett munka mennyiségével és minőségével, a megoldott feladatok nagyságával, az elért eredménnyel áll arányban, még inkább egybeesik majd a „jó munkás” és a „jól kereső munkás” fogalma.

Mindez a dolgozók társadalmi aktivitásának növekedéséhez is vezet. A közügyek intézésében való részvétel, a társadalmi aktivitás legjobb példáit a szocialista brigádmozgalom adja. Ezért a szocialista brigádverseny továbbfejlesztése jelenleg a szocialista tudatformálásnak, a kollektív erőfeszítés kibontakoztatásának és a szocialista erkölcs kialakításának is egyik alapvető feltétele.

A dolgozók szemléletének megváltoztatása a közgazdasági gondolkodás fejlesztését is igényli. Annak a megértését, hogy a jövedelmező gazdálkodás ma már nélkülözhetetlen. Ezzel tömegméretekben segítjük annak a felfogásnak a kialakulását is, hogy az egyéni érdekek jobb kielégítése csak az osztálytársadalmi, népgazdasági érdekek érvényrejuttatásával lehetséges. Egyre többen ismerik meg majd a termelés irányításának módszereit, vesznek részt a gazdasági döntésekben. Így teljeseedik ki a lenini jelszó: a szakszervezetek a vezetés, a gazdálkodás iskolái.

A reform megvalósítása során erősíteni kell a tulajdonosi szemléletet, hogy minden dolgozó érezze személyes felelősségét: rajta is múlik nagy céljaink megvalósítása, és módja van közreműködni a vállalat jelenének és jövőjének formálásában, irányításában, és a szakszervezetek révén tulajdonképpen részese a vezetésnek is. Ez a tudat, valamint a személyes anyagi és erkölcsi érdek felismerése és érvényesítése, ösztönzi a dolgozót aktívabb, céltudatosabb cselekvésre.

A mi gyakorlatunkban is igazolódik Marxnak az a zseniális gondolata — amelyet Louis Bonaparte Brumaire tizennyolcadikája című művében írt: „a proletárforradalmak . . . folytonosan bírálják önmagukat . . . visszatérnek ahhoz, amit látszólag már elvégeztek, hogy megint előlről kezdjék, alaposan kigúnyolják első kísérletük félszeg-segeit, gyengeségeit és gyatraságait.”

Ez a gondolat is bizonyítja, hogy a mi rendszerünkben semmi sem merevedhet meg, semmi sem válhat dogmává. Forradalmi célokat csak forradalmi bátorsággal lehet elérni. Mindennek az értelmét kell keresni.

A szocialista rendszer továbbfejlesztéséről, csiszolásáról van szó, arról, hogy mindig jobbat, tökéletesebbet alkossunk. Ezekben foglalható össze tehát a reformnak — mint eszköznek — a lényege, célja és értelme. A társadalmi és az egyéni boldogulást együttesen szolgálja. Erősíti a szocializmust, azt a társadalmi rendszert, amelyet a nemzetközi munkásmozgalom nagyjai megálmodtak, amiért munkástevéreink szerte a világon annyi áldozatot hoztak és hoznak. Ha munkáshatalmunkat tovább erősítjük, még vonzóbbá tesszük nemzetközi méretekben is a szocialista eszméket, erősítjük a szocialista világrendszert.

A SZAKSZERVEZETEK FELADATAI
AZ ÉLETSZÍNVONAL, AZ ÉLET- ÉS MUNKAKÖRÜLMÉNYEK
JAVÍTÁSÁBAN, AZ ÉRDEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉG
FEJLESZTÉSÉBEN

A legutóbbi kongresszus óta az ország gazdasági erejével együtt emelkedett a lakosság életszínvonala. Amikor az életszínvonalról beszélünk, hajlamosak vagyunk arra, hogy szűken értelmezzük, pedig az életszínvonal igen sok tényezőből tevődik össze. Legfontosabb összetevői a bér, a társadalmi juttatások, az üzemi szociális juttatások, a fogyasztói árszínvonal alakulása, a foglalkoztatottság, a munkaidő alakulása és a szolgáltatások. De ezeken kívül a munkakörülmények alakulása, az egészségesebb, biztonságosabb munkahelyek, a társadalombiztosítás, az egészségügyi ellátás fejlődése, a művelődési lehetőségek bővítése, a lakáshelyzet javulása, a lakáskultúra fejlődése és még sok más tényező is fontos eleme az életszínvonalnak. Ide tartozik az üdülöhálózat fejlesztése és az, hogy a művelődési otthonok, klubok minél több lehetőséget nyújtsanak a szabad idő kulturált kihasználására.

Az életszínvonal alakulásának legfontosabb elemei a bérek, a jövedelmek. A következő években sokkal határozottabban akarjuk érvényesíteni azt az elvet, hogy a bérek és pénzjövedelmek a munka társadalmi hasznosságától, az egyén teljesítményétől, a kollektíva eredményétől függenek. Ennek alapján a jövedelmek differenciáltabbak lesznek, ami törvényszerű is.

Ismeretes, hogy milyen körülmények között alakult az elmúlt húsz évben bérrendszerünk, mely magán viseli eddigi fejlődésünk jeleit. A gazdaságfejlesztés extenzív módszere az életszínvonal-politikára is hatott. Terveinkben kitűzött reálbér-, reáljövedelem-emelési céljainkat valóra váltottuk. Bizonyos munkáskategóriák keresete azonban

éveken keresztül alig változott. A reáljövedelem emelkedésének nagyobb része származott a létszámnövekedésből és kisebb része a reálbérek fejlődéséből. Nem volt elég lehetőség a bérek indokolt differenciálására. A korábban részletekbe menő központi utasítások is évekig gátolták a vállalati bérpolitika hatékony alakítását. Bár az utóbbi években valamennyire javult a helyzet, a következő időszak feladata lesz a keresetek további differenciálása, a helyi bérpolitikai módszerek finomítása.

A harmadik ötéves tervben a fogyasztásra szánt összeg felhasználásánál már nagyobb hangsúlyt kap a reálbér növelése, tehát a munka szerinti elosztás elvének jobb érvényesítése. A Szakszervezetek Országos Tanácsának nagy gondot kell fordítania az iparági arányok helyes kialakítására. A szakszervezeti központi vezetőségeknek pedig a szakmán belüli arányokra.

1. *Bérrendszerünk fejlesztése* nagyon bonyolult feladat. A vállalati hatáskör megnövekedése folytán az üzemi, gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek hatáskörébe kerül a helyi bérpolitika továbbfejlesztése. Természetesen általános, központi irányelvek alapján, mert bizonyos keretek, a szakmák és iparágak egymáshoz viszonyított arányainak alakítása továbbra is szükséges. Az üzemeknek és vállalatoknak több lehetőségük lesz, hogy a dolgozók érdekeinek és igazságérzetének a jelenleginél jobban megfelelő bérpolitikát valósítsunk meg.

Az eddiginél *nagyobb különbséget kell tenni a dolgozók között a bérekben és a jövedelemben, a jutalomban és az év végi nyereségrészesedésben.* Bár ez a dolgozók érdeke is, a gyakorlatban mégsem fogadja mindenki megértéssel. A gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek igényelik a munka során a dolgozók összességének a segítségét is. Kevesebb lesz így a tévedés, ugyanakkor felül tudnak kerekedni az esetleges meg nem értésen. Jól tudjuk, hogy az egyenlődi a bérezésben, a jutalmazásban kevesebb gondot és vitát okoz a vezetőknek, de ez előnytelen a vállalatoknak, ellentmond a dolgozók érdekeinek, ellenkezik igazságérzetükkel. Az ilyen áron szerzett nyugalom csak látszólagos, felszínes és mélyebb konfliktusok forrása. A gazdasági vezetőktől és a szakszervezeti szervektől egyaránt hosszú, bonyolult és folyamatos munkát követel annak elérése, hogy mindenki érzékelje a bérekben és a jövedelemben a végzett munka szerinti, a felelősség mértéke szerinti differenciálódást.

2. *Az anyagi ösztönzés hatása sok irányú.* Jelentősen befolyásolja és alakítja a dolgozó magatartását és tudatát, sőt bizonyos értelemben meghatározza viszonyát társadalmunk egészéhez is. A munkások közötti csekély bérkülönbség nem fejezi ki a végzett munka, a szak tudás, a felelősség, a szorgalom közötti különbséget. Ilyen bérpoliti-

ka nem mozgósít eléggé a feladatok végrehajtására. Hiányzik az egyik legfontosabb mozgatóerő, amely a képességben, a felelősségben, a szorgalomban meglevő különbségeket anyagilag megfelelően elismeri.

3. Számolni kell azzal, hogy a munka szerinti elosztás elvének fokozottabb érvényesítése folytán kisebb mértékben érvényesülnek a bérek alakításánál *a szociális tényezők*. A jövőben a szociális tényezőknek főleg a társadalmi és üzemi juttatásokban kell realizálódniuk. A munka szerinti elosztás elvének fokozottabb érvényesítése azt jelenti, hogy a bérekben jobban kifejezésre kell jutnia a szakképzettségnek, a szorgalomnak, a munkaártalomnak, a nehéz fizikai munkának.

4. A vállalatok a realizált nyereség náluk maradó részét felhasználhatják vállalatfejlesztésre, tartalékalap-képzésre, a munkakörülmények javítására, szociális, kulturális célokra, a dolgozók személyi jövedelmének emelésére.

A vállalati önállóság növelésével *a dolgozók személyi jövedelme attól függ, milyen az egyén teljesítménye, hogyan alakult a vállalat jövedelmezősége*. A részesedési alap felhasználható bérekre, jutalmakra, prémiumokra, év végi részesedésre. Az 1968. január 1-én hatályba lépő gazdaságirányítási rendszer lehetővé teszi, hogy a gazdasági vezetők jövedelme eredményes gazdálkodás esetén nagyobb ütemben emelkedjék. Ha azonban a vállalat nem jövedelmező, a vezetőknek még az alapbére is csökkenni fog. *A munkásoknak és az alacsony beosztású alkalmazottaknak az elért teljesítmény után járó teljes munkabérét viszont — a vállalati munka eredményességétől függetlenül — szavatolni kell.*

Az elmondottak is érzékeltetik felelősségünket és munkánk sokoldalúságát, bonyolultságát az ösztönzőbb bérpolitika kialakításában. Ezért úgy véljük, indokolt, ha a kongresszus felhívja az újonnan megválasztandó Szakszervezetek Országos Tanácsának és a szakszervezeti központi vezetőségek figyelmét arra, hogy nagyon gondosan vizsgálják — különösen 1968. január 1-e után — a vállalati önállóság következtében, a vállalati jövedelmezőség alakulása nyomán előállt helyzetet. Legyenek figyelemmel a költségvetésből gazdálkodó szervek és intézmények dolgozóinak kereseti arányaira, illetve azok alakítására, fejlesztésére is.

Bérpolitikánk fejlesztésének iránya is bizonyítja, hogy a gazdasági mechanizmus reformja a dolgozók érdekeit szolgálja. Lehetővé teszi, hogy jobban érvényesüljön az összhang a társadalmi és az egyéni érdek között, javuljanak a társadalmi és az egyéni igények kielégítésének a feltételei is.

Az elmúlt huszonnégy esztendőben *kialakult a szociális juttatások egész rendszere*. Az e téren elért fejlődést dolgozóink úgy fogják fel, mint a szocialista rendszer vívmányát, a rendszer velejáróját, az emberekről való gondoskodás kifejezését, és ezért a szocialista építés előrehaladása egyik mércéjének tekintik. Dolgozóink méltán büszkék a juttatások fejlesztésében elért eredményekre.

Már említettem, a jövőben fokozatosan törekszünk arra, hogy a munkabér jobban függjön a munka társadalmi hasznosságától, az egyéni teljesítménytől, a kollektíva eredményeitől. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti jövedelem fogyasztásra szánt részéből a jövőben többet fordítunk a bérekre. Ennek következtében *a bérek gyorsabban növekednek majd, mint a juttatások*. Ez így helyes, de nem jelenti azt, hogy a társadalmi és üzemi juttatásokra fordított összegek csökkenni fognak. Sőt, a népgazdaság, a vállalatok helyzetének javításával, amint erre lehetőség van, a juttatásokat tovább kell fejleszteni.

A szakszervezetek egyetértenek azzal, hogy *egyes juttatások helyi hatáskörbe kerüljenek*. Ezekkel a helyi gazdasági és szakszervezeti szerveknek — a dolgozók bevonásával — nagy gonddal és felelősséggel kell foglalkozniuk. Figyelembe kell venni, hogy az üzemi juttatások számos területen a munka feltételét biztosítják, fenntartásuk és fejlesztésük szorosan összefügg bizonyos dolgozó rétegek — például a bejáró dolgozók, a szálláson lakók, albérletben lakók, egyedülálló fiatalok — egészségügyi és szociális érdekeivel.

A helyi hatáskörökbe kerülő juttatások egy része — mint például a munkaruha, a munkásszállás, a munkásszállítás — a vállalati termelési költségeket terheli, mert e juttatásokat a biztonságos és munkaerő-gazdálkodási okok teszik indokolttá. A gyermekintézmények fenntartásának költségei — amelyeket az 1967. évi norma szerint kapnak a vállalatok — más célokra nem vehetők igénybe. Az üzemi étkeztetés fenntartásáról, fejlesztéséről a vállalat dönt, a dolgozók véleményének figyelembevételével. Az üzemi étkeztetésre biztosított összeg egyéb szociális célokra is felhasználható, mégis azt tanácsoljuk, hogy továbbra is tartsák fenn, és a vállalat eredményességétől függően, ha mód van rá, fejlesszék tovább az üzemi étkeztetést.

Összefoglalva: a szakszervezeteknek az a véleményük, hogy az üzemi hatáskörbe kerülő juttatásokat a jelenlegi szinten kell tartani a következő időszakban is, és ha mód van rá, fejleszteni kell.

Az életszínvonal nagyon fontos elemei a *szolgáltatások*. Széles körű, sokoldalú terület ez, hiszen a szolgáltatásokba sok minden beletartozik, a társadalombiztosítástól az apró javításokig. Most a szolgáltatásoknak egy szűkebb köréről, elsősorban az ipari szolgáltatásoknak arról a részéről beszélünk, amely a lakosság olyan igényeit

elégíti ki, mint a karbantartás, javítás, mosás, vegytisztítás. Ezeknek a szolgáltatásoknak a fejlődése nem kielégítő, mert az illetékes állami szervek eddig kevés figyelmet és anyagi erőt fordítottak rá. A vállalatok felszerelés, anyagellátás, műszaki káderek tekintetében elhanyagoltak. Mindez természetesen befolyásolja a szolgáltatások színvonalát, és sok bosszúságot okoz a dolgozóknak. Különösen nehéz helyzetben vannak az állami és tanácsi szolgáltató vállalatok. Ebben szerepet játszott az is, hogy megoldatlan a szolgáltatások felső szintű koordinálása, és a szolgáltatások iránti igények és lehetőségek sokoldalú felmérése. Ezen a helyzeten némileg javított az, hogy a kommunális szolgáltatások koordinálása, illetve irányítása az Építésügyi Minisztériumhoz került. A jövőben meg kell oldani a lakosság szolgáltatásainak felső szintű koordinálását is. A szolgáltatások helyzetét figyelembe véve javasoljuk, hogy az illetékes állami szervek fordítsanak nagyobb figyelmet és több anyagi erőt a szolgáltatások fejlesztésére, mert az életszínvonal emelkedésével párhuzamosan a lakosság igénye gyors ütemben növekszik.

Javaslatot készítünk a kormánynak, hogy az illetékes állami szervek dolgozzanak ki megfelelő intézkedéseket e szolgáltatások fejlesztésére, következetesebben ellenőrizzék a szolgáltatási árak megtartását, és lépjenek fel az árakat túllépő kisiparosokkal, szövetkezetekkel szemben.

A szakszervezetek véleménye szerint az állami szerveknek oda kell hatniuk, hogy — különösen egyes ipari szolgáltatási árak meghatározásánál — messzemenően előtérbe kerüljenek a szociális, egészségügyi és politikai megfontolások. A jelenlegi szolgáltatási árak — bár gyakran önköltség alatt vannak — elég magasak, ezért a dolgozók bizonyos rétege előtt elzárják egyes szolgáltatások igénybevétele. Ha az állami szervek fokozottabban gondoskodnak a műszaki fejlesztésről, az önköltség csökkentéséről, az a szolgáltatási árak csökkenését eredményezi.

Az árszínvonal alakulása — mint a reáljövedelem és a reálbér egyik tényezője — jelentős befolyást gyakorol az életszínvonalra. Az árak ellenőrzésében való részvétel ezért fontos érdekvédelmi feladat. Köztudott, hogy jelenlegi árrendszerünk nem mindenütt tükrözi vissza a termékek előállításának társadalmi költségeit. Az árrendszer nem ösztönöz eléggé a fogyasztási szerkezet korszerűsítésére, nem gyakorol kedvező hatást a termelésre.

A szakszervezetek ezért egyetértenek azzal, hogy a gazdaságirányítás új rendszerében *a termelői, a fogyasztói és a szolgáltatási árakat fokozatosan az értékükhöz kell közelíteni*. Nyilvánvaló, hogy ez hosszabb időt igényel, mert a helyes arányokat az életszínvonal rend-

szeres emelésével párhuzamosan kell kialakítani. A szakszervezeteknek is feladatuk, hogy állandóan figyelemmel kísérjék az árszínvonal alakulását, elősegítsék, hogy az ármódosítások összhangban legyenek a dolgozók élet- és munkakörülményeinek rendszeres javítására vonatkozó politikai célkitűzésekkel.

Az árak módosításakor következetesen kell érvényesíteni azt az elvet, hogy az esetleges hatósági áremelést olyan áruk árának leszállításával kell ellensúlyozni, amelyeket az áremelés által érintett rétegek fogyasztanak. A fogyasztói árak egy részének szabaddá tételét is ezeknek az elveknek megfelelően, fokozatosan kell bevezetni.

A piac, a kereslet és kínálat hullámozása a szabadpiaci árak némely, nem alapvető fogyasztási cikk árának mozgását eredményezheti. Rendszerünkben minden eszköz rendelkezésre áll, hogy ezt szabályozzuk. A szakszervezeteknek is feladatuk örködni afölött, hogy az árpolitika ne akadályozza, hanem elősegítse a dolgozók életszínvonalának megalapozott, rendszeres emelésére vonatkozó alapvető céljaink elérését. A harmadik ötéves tervben kitűzött életszínvonal-emelési programot teljesíteni kell.

Mivel az új gazdasági mechanizmusban az ármegállapítás különböző szinteken történik, az állami szervezetekben biztosítani kell az árkalkulációs tevékenység szabályozását és megtartásának szigorú ellenőrzését.

A gazdaságirányítás új rendszerének egyik lényeges eleme az adminisztratív módszerek csökkentése. Ebből azonban korántsem következik, hogy nem vesszük igénybe a felelősségre vonás különféle eszközeit akkor, ha a dolgozók, a fogyasztók érdekeinek védelméről van szó.

IX. pártkongresszus felkérte a szakszervezeteket és a kormányt, hogy dolgozzák ki *a munkaidő-csökkentésre a részletes elképzeléseket*. A szakszervezetek örömmel teljesítik ezt a feladatot, s a tárgyalások már előrehaladott állapotban vannak. A kialakult elképzelések a következők.

A rövidebb munkaidőt a vállalatok belső tartalékainak felhasználásával, önerőből, változatlan keresetek mellett, termelés kiesés, önköltség-növekedés nélkül kell bevezetni.

A munkaidő-csökkenés a bérből és fizetésből élő dolgozókat érinti. A munkaidőt heti 48 órától fokozatosan 44 órára kell csökkenteni. Mivel azonban lehetőségeink korlátozottak, nem tudjuk azt egyszerűen a népgazdaság valamennyi ágában végrehajtani. *Elsőként — 1970 végéig — az ipari dolgozókra kerül sor.* Ez így igazságos és ésszerű. Ezt a lépést indokolják a munkaerő-ellátási gondok és az, hogy ezzel is vonzóbbá kell tenni az ipari munkahelyeket. Ezzel a sorrenddel

öszönözni is kívánunk minden más dolgozó réteget arra, hogy minél gyorsabban megvalósuljanak a munkaidő-csökkentés feltételei az iparban, hogy ezután sor kerülhessen rá más munkaterületeken is.

Jelenleg egyes területeken — például a közlekedésben — a munkaidő meghaladja a havi 210 órát. Itt is törekedni kell a jelenleginél rövidebb munkaidő bevezetésére. Jól tudjuk, hogy ez nem lesz könnyű, mert különösen a közlekedési vállalatoknál a munkaszervezés jelenlegi rendszere is befolyásolja ezt. De a gazdasági vezetésnek és a szakszervezeteknek mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy a munkaidőt e területeken is csökkentsék. Az egészségre ártalmas munkakörökben pedig meg kell valósítani a tervezett munkaidő-csökkentést.

Tovább rövidítjük a munkaidőt azokban az iparágakban is, ahol az már jelenleg is kevesebb a 48 óránál. Ilyen pl. a textilipar. Azt hiszem, ha figyelembe vesszük a munkaintenzitást, a munkakörülményeket és azt a legjelentősebb érvet, hogy itt túlnyomó többségében nők dolgoznak három műszakban, senki nem vitatja annak jogosságát, hogy a munkaidő legalább olyan mértékben csökkenjen, mint az ipar egyéb területein.

A munkaidő-csökkentés módját — hogy a heti vagy a napi munkaidőt szállítsák-e le — a helyi gazdasági és szakszervezeti szervek, a dolgozók véleményét figyelembe véve, döntsék el. A dolgozók számára hasznosabb a heti munkaidő csökkentése. A napi munkaidő rövidítése csak ott helyes, ahol azt a dolgozók egészségének védelme, a gyártás technológiája indokolja. Hangsúlyozni kell: *e nagy jelentőségű intézkedés gyakorlatilag csak akkor érezteti hatását, ha a munka jobb megszervezésével együtt lényegesen csökken a túlórák száma.*

A munkaidő-csökkentés helyes végrehajtásáért a minisztériumok felelősek, de a szakszervezeteknek hozzá kell fogniok javaslataik előkészítéséhez. Vizsgálják meg a gazdasági vezetőkkel együtt, milyen tartalékok állnak rendelkezésre a kieső munkaidőalap fedezésére. Nagy gonddal mérlegeljék a belső tartalékokat, a munkaerőhelyzetet, az egészségi ártalmakat. A szakszervezeti tanácsok, a szakszervezeti bizottságok mozgósítsák a dolgozókat is a tartalékok feltárására, segítsék a műszaki fejlesztést, az újítások és találmányok bevezetését.

A rövidebb munkaidő bevezetésével egyidejűleg — ahol szükséges — meg kell változtatni az egészségügyi intézmények, orvosi rendelők, napközi otthonok és bölcsődék nyitvatartási idejét. A kereskedelmi vállalatok és a közlekedés munkarendjét is úgy kell módosítani, hogy az alkalmazkodjék a megváltozott igényekhez.

Legjelentősebb szocialista vívmányaink egyike a *munkanélküliség megszüntetése*. Ennek belpolitikai és nemzetközi hatása egyaránt jelentős. A szakszervezetek ezért szükségesnek tartják, hogy a kormány a népgazdaság fejlesztésének ütemét és irányát oly módon határozza meg, hogy *továbbra is biztosítva legyen a teljes foglalkoztatottság*. Indokoltnak látszik, hogy kormány szinten jobban összehangolják a népgazdaság területi fejlesztését, a munkaerőképzést, a lakástelepítést, a helyi és városkörnyéki közlekedés fejlesztését.

A foglalkoztatás jelenlegi színvonalát fenn kell tartani. A jövőben ez csak a vállalatok közötti és iparágak közötti munkaerő-átcsoportosítás mellett lehetséges, mert bár hazánkban általános foglalkoztatási nehézségek nincsenek, de vállalati szinten helyenként jelentkeznek átmeneti gondok. Bizonyos vállalatok több munkaerőt alkalmaznak, mint amennyit a gazdaságos termelés indokol, más vállalatoknál pedig munkaerőhiány van. A szakszervezetek is úgy ítélik meg, hogy ezen a helyzeten változtatni kell. Amelyik üzemben vagy iparágban ugyanis munkaerőgondokkal küzdenek, ott bizonyos társadalmi igényeket nem tudunk kielégíteni. Ugyanakkor ezeken a területeken a dolgozókat megengedhetetlenül sokat túlóráztatják. Ahol azonban munkaerő-felesleg van, ott romlik a gazdasági eredmény és káros erkölcsi jelenségek is keletkezhetnek.

A jelenlegi helyzet tehát sok rendellenesség forrása. Hogy ezen változtatni kell, azzal mi is egyetértünk. Helyeseljük a vállalatok, az iparágak közötti munkaerő-átcsoportosítást.

A szakszervezeti alapszervezetek minden vállalatnál követeljük meg, hogy a vállalati gazdasági szervek nagy gonddal vizsgálják meg, hogyan foglalkoztatják dolgozóikat gazdaságos termeléssel. Ha ez nem oldható meg, képezzék át, csoportosítsák át őket gyáron belül, és ha más megoldást nem találnak, helyezték át őket más gyárba. Ez fontos feladat, mert helyenként a jobb munkaerő-gazdálkodás lényegét csupán a vállalati többletlétszám leépítésében látják, és kevésbé kutatják a gazdaságos foglalkoztatási lehetőségeket, pedig ilyenek sok vállalatnál vannak és lesznek.

A mezőgazdaság szocialista átalakításának befejezésével falun is jobbakká lettek az élet- és munkakörülmények. A kormány idevonatkozó intézkedései kedvezően hatottak. De faluról még tart a munkaerő — főleg a férfi — városba-áramlása. Ez növeli a nehézségeket a városban, de falun is, ahol nagymértékű a férfi munkaerőhiány. Szükségesnek tartjuk, hogy az illetékes állami szervek nagyobb figyelmet fordítsanak a munkaerő városba áramlásának megakadályozására.

Elismerjük a vállalatvezetők jogát arra, hogy kiválasszák a vállalatuk számára legmegfelelőbb dolgozókat. De a dolgozóknak is meg-

van az a joguk, hogy megtalálják a képzettségüknek és képességüknek legjobban megfelelő munkahelyet. Ez az egyénnek és a társadalomnak egyaránt érdeke.

A szakszervezetek a foglalkoztatottság növelése és a jövedelem emelése végett — a törvények szigorú megtartásával — helyeslik a bedolgozói rendszer kiszélesítését.

A szakszervezetek javasolják, hogy a kormány kötelezze a minisztériumokat, tanácsokat, hogy dolgozzák ki a racionális foglalkoztatásra való áttérés tervét. Az ötéves terv lehetőséget ad a felszabaduló munkaerő hasznos foglalkoztatására, elhelyezésére.

Javasoljuk azt is, hogy amennyiben valamely vállalat, intézmény, gazdasági egység olyan mértékű létszámcsökkentést kíván végrehajtani, amely az adott területen a foglalkoztatási viszonyokat erősen érinti, akkor ehhez a szakszervezet engedélye vagy egyetértése legyen szükséges. Fontosnak tartjuk, hogy a helyi foglalkoztatási helyzetet a megoldás lehetőségeinek felkutatása, elősegítése céljából az üzemekben a dolgozókkal vitassák meg.

A munkaerő-átcsoportosítást a racionális gazdálkodás és foglalkoztatás követeli meg. A termelékenység emelését szolgálja, ezért a dolgozóknak is általános érdeke. Azoknak, akiket az átcsoportosítás személyesen érint, természetesen gondot jelent. Ezt helyileg a gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek emberséges módon enyhítik. Az átcsoportosításoknak van azonban más oldaluk is. Az, hogy nem kedveznek azoknak, akik a munkahelyet nem becsülték, pihenőhelyül használták. Növekedni fog a munkahely becsülete, erősödni fog a törzsgárda. Jobban fog érvényesülni a munka nevelő, embert formáló hatása. A kollektívák fokozottan segítik majd a különböző jellembeli és tudásbeli hiányosságok felszámolását.

Ismeretes, hogy egyre több lakás épül hazánkban. Számptalan új lakótelep, városrész, sőt új város teszi kényelmesebbé, szebbé dolgozóink életét. A lakáshelyzet azonban — a fejlődés ellenére — vátozatlanul nagyon nehéz. A gyorsabb javulást akadályozza néhány olyan körülmény, amelyekre a következő években nagyobb figyelmet kell fordítani, mert a jelenlegi helyzet nem felel meg minden vonatkozásban elképzeléseinknek.

Szükségesnek tartjuk, hogy a kormány a lakásépítési program megvalósítása érdekében az eddiginél nagyobb erőfeszítéseket tegyen, mert a távlati lakásépítési program teljesítésében némi elmaradás mutatkozik. Bár évről évre egyre nagyobb összeget fordítunk lakásépítésre, mégis a nemzeti jövedelemnek erre a célra — különösen az állami lakásokra — fordított része nem növekszik úgy, ahogy ez szükséges lenne.

Nagyobb erőfeszítéseket kell tenni a korszerű technika általános alkalmazására, a rendelkezésre álló kapacitás teljes kihasználására. A lakásépítéshez szükséges anyagok és felszerelési tárgyak gyártásának gyorsítására átfogó intézkedések szükségesek. Ez a lakások építési önköltségének csökkentését fogja eredményezni. Ily módon újabb tartalékok tárulnak fel a lakások építésére.

Szóvá kell tenni, hogy bár az újonnan épült lakások száma állandóan emelkedik, mégis általában a munkásoknak, de különösen azoknak az ipari munkásoknak és alkalmazottaknak az igényét, akiknél az egy családtagra jutó jövedelem a legalacsonyabb, még az épülő lakások arányában sem tudjuk kielégíteni. Ennek különböző akadályai vannak, amelyekre az illetékes állami szerveknek fel kell figyelniök.

Melyek ezek?

1. Ma sokféle lakás épül. Van állami lakás, öröklakás, szövetkezeti és társasház. Ez a széles skála jó, ezt fenn kell tartani. De figyelembe kell venni, hogy a mai kereseti viszonyok mellett öröklakás, társasház, sőt szövetkezeti lakás a munkások és alkalmazottak egy része számára a terhek miatt hozzáférhetetlen.

2. Tapasztalataink szerint az újonnan felépült állami lakásokat nem mindig azok kapják, akik szociális, egészségügyi helyzetük miatt arra leginkább illetékesek. Ez ismét a munkásokat és az alacsony keresetű alkalmazottakat sújtja, még a tipikusan munkáslakta területeken is. A lakáselosztás a tanácsok feladata — ez helyes —, nekik kell tehát határozott intézkedéseket tenniök a lakáselosztás igazságosabbá tételére.

3. Hazánkban az elmúlt húsz év folyamán a lakbérek különbözőképpen alakultak. Vannak igen alacsony lakbérek, de az újonnan felépített lakások bérei nem tartoznak ezek közé. Ezeknek a bére, pontosabban a fenntartási költsége elérte azt a szintet, hogy a mai kereseti viszonyok között azt tovább emelni nem helyes. Sőt, már most is mutatkoznak olyan jelek, hogy egyes alacsony keresetűek nem tudják megtartani a számukra kiutalt újonnan épült lakást.

4. Szükségesnek tartjuk, hogy a szövetkezeti lakásoknál a kiinduló hozzájárulás mértékét és a kölcsön nyújtásának módját az egy családtagra jutó jövedelem nagyságától jobban függővé tegyék.

Megítélésünk szerint a következő öt éves tervben felül kell vizsgálni egész lakásépítési konstrukciónkat, hogy az igényeket jobban tudjuk kielégíteni. A 15 éves lakásépítési terv teljesítéséhez az állami ráfordításokon túl, az üzemi források, a társas és egyéni építkezések fokozottabb igénybevétele szükséges.

Figyelembe véve, hogy nagy erőfeszítések történtek a gazdaság-irányítás új rendszere bevezetésének eredményeként az életszínvonal növelésére, arra, hogy újabb tartalékok táruljanak fel, szükségesnek tartjuk — a távlati gazdaságfejlesztés részeként — a *kormány életszínvonal-politikájának hosszabb időre szóló kidolgozását*. E tervnek tartalmaznia kellene elsősorban a *lakáskérdés* megoldását, figyelembe véve a 11 éves lakásépítési tervet; a *sokgyermekes családok életkörülményeinek javítását, az egészségügy színvonalának növelését, a nyugdíjrendszer, a foglalkoztatottság, a bér- és árpolitika* továbbfejlesztését, valamint az *idős dolgozók* általános szociális helyzetének további javítását.

Nem feledkezhetünk meg a *dolgozók bizonyos rétegei szociális helyzetének további javításáról* sem. Jól tudjuk, hogy vannak, akiknek élete hazánkban ma még nem könnyű. Kik ezek? Nagy családok, ahol a gyermekek még nem keresnek, a családfenntartó szakképzetlen; öregek, akiknek a nyugdíja alacsony és gyermekeik nem tudják vagy nem akarják őket segíteni; egyedülállók, akiknek több eltartottról kell gondoskodniuk. Ide kell sorolni azokat a dolgozó nőket, anyákat, akik nehezebb körülmények között dolgoznak, élnek. Mindezeknek a sorsát, támogatását különös figyelemmel kell kísérnünk.

Egész társadalmunknak kötelezettségei vannak az öregekkel, a csökkent munkaképességűekkel, a nagy családosokkal szemben. Eddig is sokat tettünk érdekükben, de számos további intézkedés szükséges, amelyet gazdasági erőnk növekedésével arányosan meg is kell tennünk.

Hazánkban az átlagkereset valamivel 1800 forint felett van. Az 1959 után, hosszú szolgálati idő alapján megállapított nyugdíjak átlaga meghaladja az 1100 forintot. Akik ismerik a kapitalista országokban a nyugdíjak és a fizetések közötti különbséget, azok jól tudják, hogy ez az 1100 forintos színvonal a fizetések átlagához képest kielégítő. Emiatt nem kell szégyenkeznünk. Ugyanakkor azt is meg kell mondani, hogy a régebben vagy a rövidebb munkaviszony alapján megállapított nyugdíjak átlaga ennél lényegesen alacsonyabb. Ez tehát azt jelenti, hogy vannak még megoldásra váró nyugdíjkérdések. *Tovább kell csökkenteni a régebben és az újonnan megállapított nyugdíjak közötti különbségeket*. Az árváltozásoknál a nyugdíjak szintjét a régebbi vásárlóértéken kell tartani.

A nyugdíjrendszer alapvetően jó, de vannak bizonyos kötöttségei, amelyeket fel kell majd oldani. Különösen az ötéves megszakítás eltörlése a volt gazdasági cselédeknél, akik 1945-ben földet kaptak,

vagy azoknál az anyáknál, akik kisgyermekük nevelése miatt szakították meg a munkaviszonyukat.

Társadalmunk sokoldalúan gondoskodik a csökkent munkaképességűekről, de még van tennivalónk, lehetőségünk. Az eddiginél nagyobb figyelmet kell fordítani a csökkent munkaképességűek foglalkoztatására. Egészségi állapotuknak, képességüknek és képzettségüknek megfelelő munkát kell számukra biztosítani. A tanácsoknak fel kell kutatniok annak a lehetőségét, hogy speciális üzemekben, intézményekben foglalkoztassák őket. Másrészt azonban a vállalatoknak és intézményeknek is gondoskodniok kell rokkanttá vált dolgozóikról. A vonatkozó rendeleteknek megfelelően — a megjelölt munkakörökben külön műhelyekben vagy műhelyrészben — biztosítsák saját csökkent munkaképességű dolgozóik foglalkoztatását.

Szükség van az államilag szervezett és irányított rehabilitációs tevékenység egységes rendszerének kiépítésére. Az a munkás, aki megrokkant és egy bizonyos szakmában nem tud teljes értékű munkát végezni, átképezve, más szakmában teljes értékű munkaerő lehet. Nagy figyelmet igényel a szakszervezetek részéről, hogy ez a gondoskodás a vállalatok gazdaságossági törekvései mellett ne szorulhasson háttérbe.

A gondoskodás a csökkent munkaképességűekről nemcsak az állam feladata. A dolgozók ne nézzék közömbösen, ha a csökkent munkaképességűekkel nem törődnek, nem adnak nekik megfelelő munkabeosztást. Számukra elég anyagi és lelki gondot, megrázkódtatást okoz önmagában már az is, hogy nem teljes értékű munkaerők. Nem szabad ezeket a gondokat azzal növelni, hogy mellőzik, félreállítják őket.

Állandóan figyelemmel kísérjük a nagy családok helyzetét. Úgy véljük, hogy a róluk való megkülönböztetett gondoskodásnak elsősorban a családi pótlékban kell kifejeződnie. Segíteni kell a nagy családokat lakáskörülményeik rendezésében, gyermekeik tanulásában és más egyéb módon.

A dolgozó nők iránti társadalmi gondoskodás legfényesebb bizonyítéka a közelmúltban bevezetett *gyermekgondozási segély*. Mindenki tudja, hogy ez milyen nagy terhet vett le az anyák válláról és milyen nagyszerű lehetőséget biztosít a gyermekekkel való foglalkozáshoz, a gyermekek neveléséhez.

Az életben adódnak olyan esetek, amikor egyesek átmenetileg rövidebb vagy hosszabb időre teljesen ellátatlanul maradnak, nem kapnak bért, táppénzt, nyugdíjat vagy rokkantsági járulékot. Vagy azért, mert ezek még nincsenek megállapítva és folyósítva, vagy valamilyen ok miatt az illetők nem jogosultak és nincs, aki eltartsa őket. Ennek rendezése állami feladat. Javasoljuk a kormány intéz-

kedését, hogy az illetékes szervek megfelelő megoldást találjanak, mert szocialista rendszerünk lényegéből fakad az önhibájukon kívül ellátatlanok megsegítése.

Újságokból, de az életből is számtalan példát ismerünk, amikor az öregekről, a nyugdíjasokról való gondoskodást egyesek teljesen át akarják háritani az államra. Gyakran a gyermekek anyagi lehetősége is lehetővé tenné a szülők támogatását, szebbé, gondtalanabbá tenné az öregkor éveit, de ez nem történik meg. Felháborító példák sorát lehetne idézni. Ezért, amikor a társadalom gondoskodásáról szólunk, azon azt is értjük, hogy *a közvélemény erejével lépünk fel a lelketlen, magukról megfélemedkezett gyermekekkel szemben, az idős szülők támogatásáért.*

Az új *Munka Törvénykönyve* új helyzetet teremt a munkajog szabályozásához. *Világos alaptörvény lesz, amely tág kereteket ad a vállalatok és a dolgozók konkrét jogainak és kötelességeinek meghatározásához.* Az új Munka Törvénykönyvről — végleges kialakítása előtt — az üzemi dolgozóknak is módjukban lesz elmondani véleményüket, észrevételüket.

Az új Munka Törvénykönyve alkotó részeként ki kell dolgozni a *kollektív szerződések* rendszerét. Azért hozzuk létre a kollektív szerződéseket, mert a hatáskör, a döntések többsége vállalati szintre kerül. *A vállalati szabályokat a kollektív szerződések keretein belül kell kialakítani,* s ezek jelentik majd az új Munka Törvénykönyve alkalmazását a vállalatoknál. A kollektív szerződés, népszerűen szólva, *az üzem alkotmánya lesz.* A kollektív szerződések rendszere lehetővé teszi, hogy a dolgozók közvetlenül és közvetve a szakszervezetek útján is részt vegyenek az élet- és munkakörülményeiket érintő jogszabályok alkotásában. Biztosítja számukra azt a jogot, hogy a vállalat működése felett társadalmi ellenőrzést gyakoroljanak.

Mint ismeretes, *a szakszervezeteket a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő kérdésekben ellenőrzési, véleményezési, egyetértési, önálló szabályozási és vétőjog illeti meg.* Ennek alkalmazásával a párt és a szakszervezeti szervek megakadályozhatják az olyan intézkedések végrehajtását, amelyek a szocialista törvényességgel, a kollektív megállapodásokkal vagy a szocialista erkölcsi felfogással ellentétesek. A jövőben a szakszervezeti szervek véleményét is ki kell kérni az üzemi gazdasági vezetők megítélésénél, megerősítésénél vagy leváltásánál.

Vállalati szinten *döntési jog illeti meg a szakszervezetet a dolgozók szociális, egészségügyi és kulturális ellátását érintő kérdésekben.* E döntésekben előzőleg ki kell kérni a gazdasági vezetők véle-

ményét. A jogkörbővítést az új gazdasági mechanizmus bevezetésével együtt kívánjuk megvalósítani.

A *hatásköröket* illetően tehát a gazdasági vezetés és a szakszervezeti alapszervek között alapvetően a következő elveket kell alkalmazni:

a) A gazdasági kérdések eldöntése a gazdasági vezető hatáskörébe tartozik, a szakszervezetek döntenek ugyanakkor a részesedési alapból szociális, kulturális és jóléti célra felhasználható összegekről.

b) A szakszervezeti szerveket egyetértési jog illeti meg a munkajog körébe tartozó szabályozás vállalati kereteinek meghatározásában. Ezen belül a gazdasági vezető önállóan dönt az egyes dolgozókat érintő munkajogi kérdésekben a szakszervezeti szervek véleményének figyelembevételével.

A leghatározottabban kijelentjük azonban, hogy *ha a dolgozót sérelem éri, a szakszervezet támogatást ad számára, fellép jogainak védelmében.*

Az elmúlt időszakban tovább erősödött a szocialista törvényesség. Szocialista társadalmunk széles körű jogokat biztosít dolgozó népünk számára, ugyanakkor megvalósítja a jogok és kötelezettségek harmonikus összhangját. Mindez segíti politikai és gazdasági célkitűzéseink megvalósítását. A rendelkezéseket azonban nem mindenütt ismerik kellően. Így például a munkaügyi kérdéseket nem mindig a törvényekben lefektetett szabályok szerint intézik. A szakszervezeti szerveknek kérelmelhetetlen harcot kell folytatniok a bürokratizmus ellen, s ezen túlmenően a rendelkezéseket szándékosan félremagyarázókat, szándékosan megsértőket ellen. A rendelkezésünkre álló eszközökkel oda kell hatni, hogy az ilyen embereknek egyszer s mindenkorra elmenjen a kedvük a törvénytörtő intézkedésektől.

Mint ahogyan erről már szó volt, az életszínvonal alakulásának sok összetevője van. Legfőbb elemeit az imént vázoltuk. Bemutattuk mi az, amit elértünk, mi az, amire törekszünk. Amit elértünk, arra büszkéek lehetünk és büszkéek is vagyunk. De tudjuk azt is, hogy ez még nem a világ teteje. Bár jelentős eredményeket értünk el a bérből és fizetésből élő dolgozók életkörülményeinek javításában, az életszínvonal emelésében, ezzel korántsem vagyunk megelégedve.

Tudják, hogy az *életszínvonal növelésének jelentőségéről szocialista viszonyok között különböző nézetekkel találkozhatunk.* Vannak, akik a népjólét emelését, az életszínvonal növelését szocialista viszonyok között *polgári csökevénynek*, a szocialista forradalomtól idegennek tekintik. Nekünk más a véleményünk. Miről van szó? Mi-

lyen szocializmust építünk mi? Valamiféle „fridzsider szocializmust”? — „primitív szocializmust”? Milyen fogalmak ezek? Mi ezeket a fogalmakat nem értjük. Mi a szocializmus fogalmával tisztában vagyunk. Olyan szocializmust építünk, amely az emberért van, a tömegeket szolgálja. Amelytől nem idegen, hanem velejárója a dolgozó emberek jólétének, életszínvonalának rendszeres emelése, életének jobbá, szebbé tétele. Mi ezt tartjuk a szocializmus lényegének. Ilyen szocializmusra törekszünk. Rendszerünk eddig is biztosította ezt a dolgozók széles tömegeinek. Sőt, minden törekvésünk arra irányul — és a gazdaságirányítás reformja is ezt a célt szolgálja —, hogy gyorsabban emeljük a dolgozók jólétét, növeljük életszínvonalát.

Mi azt akarjuk, hogy nőjön a dolgozók jóléte — de csak a társadalom számára hasznos tevékenységért járó tisztességes kereset alapján. Mi növelni akarjuk a jólétet, mert ez szocialista program. Tudjuk, tisztában vagyunk azzal is, hogy a szocialista forradalom leglényegesebb kérdése a hatalom — de a hatalom birtokában kellene lemondani a jólét növeléséről? Miféle logika diktálná ezt? Ellenkezőleg. *A munkások százmilliói szerte a világon elvárják tőlünk, hogy a hatalom birtokában megvalósítsuk a szocializmus programját.*

Mi a jólét növelésére törekszünk, mert képesek vagyunk ennek megvalósítására. Az emberiség csodálatos eredményeket ért el a tudományok és a technika fejlesztésében. Egyedül a szocializmus képes arra, hogy e vívmányokat az emberiség szolgálatába állítsa. De erről nemcsak nyilatkozni kell, ezt meg kell valósítani, hogy a küzdő emberiség előtt világos perspektíva álljon.

Mi jólétet akarunk — de nem mások rovására és főleg nem internacionalista kötelességeink elhanyagolása árán.

A magyar munkásosztály térde nem remegett soha, amikor a történelem során cselekednie kellett. A XIX. század közepén hazánk földjén hunyt ki utoljára Európában a szabadságharc lángja. Volt magyar részese a francia kommúnnek, több, mint százezer magyar munkás, paraszt vállalta a harcot a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban, hazánkban 1919-ben a munkásosztály megragadta a hatalmat. Megtartani még nem tudta, s kegyetlenül leszámolt velük a Horthy-fasizmus. De az ezt követő legsötétebb években nemcsak talpra állt munkásosztályunk, hanem vérét adta spanyol testvéreink szabadságharcában, és elvtársaink itthon és külföldön is mindig elszántan vállalták a harcot.

Mégsem mondjuk azt, hogy harcoltunk eleget, most hagyjatok jobban élni bennünket. Nem! Harcolunk tovább. Most az a feladatunk, hogy felépítsük a szocializmust, megteremtjük a jóléthez

szükséges alapokat, s a jólétet is, hogy azt mondhaassuk munkátestvéreinknek: jöjjetek ide, nézzétek meg, ez az, amit elértünk — érdemes volt küzdeni és érdemes továbbra is vállalni a harcot! De itt is kijelentjük: magunkénak valljuk küzdő munkátestvéreink harcát! A magyar munkásosztály nevében mondhatjuk: ránk számíthatok! Amennyi erőnktől telik, annak végső határáig *készek vagyunk szolgálni a nemzetközi proletariátus nagy ügyét.* Azt szolgáljuk hazánk és népünk felemelkedésének előmozdításával is.

A mi társadalmi rendszerünkben, a szocializmusban az emberek életének alakulását nemcsak anyagiakkal mérhetjük. Van ennek ki nem mutatható, statisztikai adatokkal nem dokumentálható vonatkozása is. Miről van szó? Arról, amit a szocializmus természeténél fogva biztosít a munkáját becsületesen végző minden ember számára: a társadalmi megbecsülésről, az emberi méltóság tiszteletben tartásáról, a kultúra közkinccsé tételéről, az emberi kapcsolatok szocialista jellegéről, a humanizmusról.

Az elmúlt 22 év során megtörtént a társadalmi kiegyenlítődés. A nagy társadalmi igazságtalanságokat felszámoltuk, és ezzel *az emberi kapcsolatok új formáit teremtettük meg.* Amit elértünk, azt semmilyen rendszer nem tudja biztosítani, csak a szocializmus.

A mi rendszerünk szabad utat nyit a szépnek, a jónak, az igaznak, intézményesen támogatja. Ez érvényesül is, de nem automatikusan és nem mindenütt. Megtalálható még nálunk a rossz, a gonosz, a hazug is, és még nagyon sok vonatkozásban keseríti meg a dolgozó emberek életét. Kötelességünk, hogy ami jót elértünk, azt ápoljuk, és tovább kell törekedni arra, hogy még teljesebb mértékben kibontakozzék mindaz, ami az emberek életét szebbé, tartalmasabbá teszi.

Nagy aktivizáló erő az a tudat, hogy rendszerünkben az ember részt vesz a maga és a nép sorsának alakításában. Ez is bizonyítja, hogy *a szocialista rendszer vonzóereje nemcsak a gazdasági élet javulásában van, hanem az emberi kapcsolatok fejlesztésében, a rendszer áta. nyújtott összes lehetőségeiben.* Abban, hogy a szocializmusban az élet valóban szebbé és boldogabbá válik.

A SZAKSZERVEZETEK
MEGNÖVEKEDETT SZEREPE, FELELŐSSÉGÉ
TÁRSADALMI FEJLŐDÉSÜNK JELENLEGI SZAKASZÁBAN

Mint az eddig elmondottakból és az írásos jelentésből is kitűnik, pozitívan értékeljük a szakszervezeteknek az elmúlt négy évben végzett munkáját. Elsősorban azért, mert a szakszervezetek tevékenységét mindig az adott időszak társadalmi, osztálycéljainak megvalósítása és az osztályigények kielégítése szempontjából kell megítélni. Világosabban ez annyit jelent, hogy a magyar szakszervezeti mozgalmat nem lehet az élettől, a társadalom fejlődésétől elszakítva szemlélni, hanem mozgásában, fejlődésében, összefüggésében kell vizsgálni.

A szakszervezetek funkciói, feladatai a társadalmi igényeknek megfelelően változnak, fejlődnek. Másként jelentkeznek és érvényesülnek a szocialista forradalom alapvető feladatának megoldásánál, és másként a szocializmus teljes felépítésének időszakában. Ilyen szempontból értékelve, történelmi tényként kell megállapítani, hogy az elmúlt 20 év alatt a szakszervezeti mozgalom nagy társadalmi és osztálycéljainak megfelelően fejtette ki tevékenységét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa célul tűzte, hogy jobban összehangolja a proletárdiktatúra rendszerében működő szervek munkáját, világosabban elhatárolja feladataikat és felelősségüket, növeli önállóságukat, érvényesítve az együttes és a külön-külön felelősséget egyaránt. Ez azt jelenti, hogy a párt vezetésével a proletárdiktatúra összes szervei közösen tevékenykednek a társadalmi igények kielégítéséért, de mindegyik szerv hivatásának megfelelően, sajátos módon. A mi viszonyaink között tehát a munkásosztály politikai pártjának; a munkásosztály államhatalmának és a szakszervezeteknek a szerepét, feladatait nem lehet azonosítani, de egymással szembeállítani sem szabad.

A párt, mint a munkásosztály élcsapata, felvértezve a tudományos világnézettel, meghatározza a szocialista forradalom és építés stratégiai, taktikai feladatait, és irányítja egész társadalmi életünket. Az állam ennek alapján megszervezi a feladatok végrehajtását. A szakszervezetek részt vállalnak a célok meghatározásából és szervezeti erejükkel, politikai befolyásukkal élve, mozgósítják a tömegeket céljaik elérésére. Közreműködnek abban, hogy minél teljesebb mértékben megvalósuljon a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekek összhangja.

A párt és a szakszervezetek viszonya az élcsapatnak az osztály egészéhez, a dolgozó tömegekhez való egészséges kapcsolatát fejezi

ki. A párt egész társadalmunk — így a szakszervezeti mozgalomnak is — eszmei, politikai vezető ereje, a szocialista forradalom élcsapata. *A párt nem osztja meg a vezetést, de irányító munkájában nagymértékben támaszkodik a társadalmi szervezetekre, mindenekelőtt a munkásosztály legnagyobb tömegszervezeteire, a szakszervezetekre.*

A szakszervezet és a párt kapcsolatában új elem — és ennek fejlődésünk adott szakaszában nagy jelentősége van —, hogy a párt a célok meghatározásánál is igényli — az eddiginél jobban — a szakszervezeti mozgalom állásfoglalását, segítségét. A szakszervezetek saját tapasztalataik alapján feltárják a párt előtt a bérből és fizetésből élők gondjait, véleményét, igényeit és javaslatait, kezdeményezően hozzájárulnak a párt határozatainak, politikájának kialakításához.

A szakszervezetek önálló szervezetek. Alapszabályuk szerint, saját választott vezető szerveik irányítják és ellenőrzik mindennapi tevékenységüket. Határozataik a párt politikáját fejezik ki és annak megvalósítását segítik elő.

A proletárdiktatúra államát és a szakszervezeteket azonos elvek és érdekek vezérlik. A szakszervezetek az államhatalommal egyetértésben működnek, mert közös osztálycélokat szolgálnak. A munkásosztály állama a szakszervezeteket fontos támaszának tekinti, ennek megfelelően jogaikat tiszteletben tartja.

De nincsenek jogok köteleességek nélkül. A szakszervezetek mindenkor *alapvető politikai és erkölcsi köteleességüknek tekintik a munkáshatalom, a munkásállam erősítését, tökéletesítését.* Segítik a szocialista építéssel, a politikai és ideológiai harccal, a kulturális felemelkedéssel kapcsolatos állami feladatok teljesítését. Az államigazgatási szervekkel, a Minisztertanáccsal, a tárcákkal, a helyi tanácsi szervekkel együtt dolgoznak. A feladatok megvalósítása során azonban *az államigazgatási és a szakszervezeti szervek között — különböző helyzetük miatt — lehetséges nézeteltérés, ellentét is.* Törekedni kell az ellentmondások kiéleződésének megelőzésére, illetve arra, hogy az ellentmondások felszínre kerüljenek és a munkásosztály érdekeinek megfelelően oldják meg őket.

A szakszervezeteknek örködniük kell a törvényesség megtartása felett, hiszen a szakszervezetek is felelősek azért, hogy a szocialista állam milyen hatékonyan szolgálja a szocializmus napi és távlati érdekeit.

A szocialista forradalom történelmi jellegű vívmányainak megvalósítása során gazdagodott a szakszervezetek tevékenysége, erősödött szocialista jellege. Az elmúlt években elsősorban a munkásosztály alapvető osztályérdekeinek, céljainak a többi szervezetek-

kel közös szolgálata állt előtérben. Ez így volt természetes. Ezért mindenkor vállaljuk a történelmi felelősséget. Mai szemmel nézve meg kell állapítani, hogy munkánk nem vált elég sokoldalúvá. Ez abból is következett, hogy amíg a forradalom alapvető célkitűzéseit hajtottuk végre, addig egyszerűbb, közvetlen eszközökkel tudtunk dolgozni, de a következő évek feladatainak megvalósítása módszereiben és tartalmában sokrétűbb, összetettebb munkát igényel. Most a szocializmus felépítésének vívmányai minőségileg kívánnak újat a szakszervezeti mozgalomtól.

A jövőben a közös tevékenység erősítése mellett *nagyobb hangsúlyt kapnak a sajátos szakszervezeti feladatok, politikai, gazdasági és ideológiai területen egyaránt.* A szakszervezetek munkájának fejlesztése szempontjából a következő években ennek nagy jelentősége lesz, mert ez társadalmi igény a szakszervezetek iránt. Megértek a feltételei, hogy a szakszervezetek szocialista jellege teljes sokoldalúságában kibontakozzék.

Helyzetünk a jövőben még inkább megköveteli, hogy a munkásosztály, a bérből és fizetésből élők tömegesen a szakszervezetek útján juttassák kifejezésre véleményüket, igényüket, aktivitásukat az építőmunkában. *A szakszervezeteknek a társadalmi élet egészét érintő minden fontos akcióban tevékenyen részt kell venniük:* törvényeket, rendeleteket kezdeményeznek, dolgoznak ki, elemzik a bérből és fizetésből élők helyzetét, élet- és munkakörülményeit, és a teendők dolgában önállóan állást foglalnak. Segítik feltárni és megoldani az ellentmondásokat és egyeztetni a különböző érdekeket. Ugyanakkor fellépnek minden olyan hatás ellen, amely fékezi nagy céljaink megvalósítását. A szakszervezetek fontos feladata *elősegíteni, hogy tagjai megértsék és magukévá tegyék a szocialista eszméket, és aktívan tevékenykedjenek a szocializmus felépítéséért.*

A következő években az érdekvédelmi tevékenység is új tartalmat kap a szakszervezetek munkájában. *Ha érdekvédelmi tevékenységről beszélünk, elsősorban arra gondolunk, hogy a szakszervezetek állandóan munkáshatalom munkáshatalom erősítésén dolgoznak. Ez érdekvédelem társadalmi méretekben, ez a munkásosztály alapvető érdekeinek védelme.*

Az érdekvédelem azonban nemcsak általános, hanem konkrét feladat is. *Jelenti az egyes rétegek, szakmák és az egyes dolgozók érdekvédelmét is.* A szakszervezetek az osztálytársadalmi érdek elsőbbsége alapján képviselik a dolgozók egyéni érdekeit. Mindenekelőtt védik a dolgozók törvényben biztosított jogait, fellépnek a helyenként még meglévő bürokratikus, lélektelen bánásmód, ügyintézés ellen.

Társadalmunkban az egyéni és osztálytársadalmi érdek alapvetően

egybeesik. Ugyanakkor objektíven léteznek kisebb-nagyobb érdek-ellentétek, érdekeltérések is, amelyek feltárásával és megoldásuk elősegítésével a szakszervezetek erősítik a bizalmat szocialista rendszerünk iránt. Ez újabb ösztönzést ad az egyén számára, hogy képességeit eredményesebben fejthesse ki az osztálytársadalmi célok szolgálatában.

A szakszervezetek érdekvédelmi tevékenysége elősegíti a dolgozó tömegek magasabb fokú részvételét társadalmi céljaink valóra váltásában. Az egyén sorsa a mi viszonyaink között együtt javul a társadalom előrehaladásával. A társadalom gondoskodása az egyénről, az egyén felelőssége a társadalomért kölcsönhatásban van. Nem érvényesülhet ez a kölcsönösség, ha egyes dolgozók csak saját jogait ismerik el és megfedkeznek kötelességükről, társadalmi felelősségükről.

További előrehaladásunk szempontjából nagy jelentőségű, hogy a dolgozók minél szélesebb rétege felismerje azt, hogy *egyéni érdekeik érvényesítése elválaszthatatlan a munkásosztály, a társadalom érdekeinek érvényesítésétől*. A szakszervezeteknek is törekedniök kell arra, hogy minél több dolgozó jusson el ehhez a felismeréshez, a társadalom érdekeinek tudatos szolgálatához.

E felismerés széles körű kibontakozását elősegíti a gazdaságirányítás reformja is, amely lehetővé, sőt szükségszerűvé teszi az üzemi demokrácia hatékonyabb érvényesülését, a dolgozók tömeges bevonását a vezetésbe, aktív részvételét a feladatok kialakításában, ellenőrzésében és végrehajtásában. Ennek óriási hordereje van. Lenin történelmi jelentőséget tulajdonított annak a fordulatnak, amikor a munkás már úgy gondolkodik, hogy az általa végzett munka a saját egyéni érdekei mellett a társadalom javát is szolgálja. Ez a felismerés minőségi változásokhoz vezet egész társadalmi életünkben. *A dolgozók tudatos cselekvését* — a társadalom javára végzett munkát — kell tehát a szakszervezeteknek minden eszközzel elősegíteniök.

A szakszervezetek társadalmi nevelő tevékenysége a dolgozók tömegmértű aktivitását bontakoztatja ki.

A szakszervezeteknek sok lehetőség áll rendelkezésükre e feladat elősegítésére. Ezt teszik akkor is, amikor különböző politikai és szakmai tanfolyamokat szerveznek, amikor arra ösztönzik a munkásokat, hogy képezzék magukat, tanuljanak. Széles körű agitációs-és propaganda tevékenységünkkel, a politikai tömegoktatás megszervezésével és minden más eszköz, lehetőség felhasználásával is segítjük a szocialista eszmék terjesztését, a szakszervezeti tagság szocialista hazafiságra, proletár internacionalizmusra nevelését. Ezt tesszük akkor is, amikor fellépünk a különböző burzsoá és kispolgá-

ri eszmék, hatások, életmód és erkölcs ellen. Kultúrotthonaink, klubjaink széles körű hálózata, könyvtáraink mind azt szolgálják, hogy a szakszervezetek betöltsék szerepüket a hazájáért tudatosan cselekvő, szocialista ember formálásában.

A szakszervezetek felelősek azért, hogy a dolgozók képesek legyenek eligazodni minden fontos kérdésben. Világosan lássák és értsék társadalmunk építésének feladatait, folyamatát, végső célunkat és közvetlen tennivalóinkat. Ez a feltétele annak, hogy a dolgozók cselekvően és felelősséggel vegyenek részt társadalmi és osztálycéljaink megvalósításában. Történelmi tapasztalatok alapján tudjuk, hogy *a dolgozó tömegek tudatának formálása nem megy márő holnapra és nem könnyű feladat.* Ez társadalomépítő feladataink legnehezebbje, amely szívós, türelmes munkát követel meg a szakszervezetektől is. Ma már történelmi tapasztalat, hogy a munkásosztály alapvető szerepének mind jobb érvényesítése az uralkodó osztály tagjainak tudati állapotával is összefügg. Ez különös hangsúlyt ad a szakszervezetek politikai és kulturális nevelő munkájának a szocialista eszmék terjesztésében. Ápolniok és terjeszteniök kell a munkások legtisztább érzelmeit, a szolidaritást, a forradalmi munkáshagyományokat.

A szakszervezetek szervezeti és politikai ereje sokoldalú tevékenységükben, a mintegy félmillió tisztségviselőnek a dolgozók mindennapos érdekeit szolgáló munkájában rejlik. A szakszervezetek szervezeti adottságaiknál fogva minden munkahelyen jelen vannak, átfogják a több mint hárommillió tagosságukat. Tevékenységük folyamán az üzemi és szakszervezeti demokrácia hatékonyabb érvényesülésének eredményeként eleven tömegkapcsolattal rendelkeznek. A szakszervezetek képesek jól érzékelni a reális helyzetet, behatóan ismerik az iparágak, szakmák, rétegek igényeit és szükségleteit. Mindez lehetővé teszi, hogy eredményesen vegyék ki részüket az ország előtt álló feladatok kialakításából, megvalósításából, érvényesítsék a társadalmi, egyéni és csoportérdekeket.

A beszámoló előző részében elemeztük szakszervezeti mozgalmunk megnövekedett szerepét, felelősségét és vázoltuk abból adódó feladatainkat. A kongresszus dokumentumaiban körvonalaztuk mindazt, amit a szakszervezeteknek tenniök kell a megnövekedett társadalmi igények kielégítésére.

A feltételek megvannak. *A szakszervezeti alap- és középszervi választások egészségesen felfrissítették a vezető szervezetet.* Minden szinten megfelelő szakszervezeti szerveink vannak, amelyek képesek a szervezett munkások nevében eljárni, véleményt mondani, az adott kérdésekben dönteni. A vezetés feladata most az, hogy a több

mint tizenkétezer szakszervezeti bizottságot, a területi és megyei szerveket felkészítse és úgy irányítsa, hogy munkájuk céltudatosabb és hatékonyabb legyen. Milyen követelményeket állít ez a szakszervezeti mozgalom felső vezető szervei elé?

Mindenekelőtt azt, hogy javítsuk meg a munkamegosztást a SZOT, a szakszervezeti központi vezetőségek, a középszervek és alapszervek között. A magyar szakszervezeti mozgalom eddigi irányítása egységes volt és ezután is az lesz. De a kötött gazdálkodási rendszer törvénytörően hatással volt a szakszervezeti mozgalomra is. Az a gyakorlat alakult ki, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsának kellett állást foglalnia olyan kérdésekben, amelyekben a jövőben a központi vezetőségek lesznek illetékesek. A szakszervezeti központi vezetőségek aprólékosan, operatíván irányítottak. Elvették a közép- és alapszervek hatáskörét, önállóságát. Gyakran közép- és alapszervi szinten dolgoztak. A szakszervezeti bizottságok is kialakították hatáskörüket és a műhelybizottságoknak, bizalmiaknak az önállóságból, a hatáskörből már alig jutott. Ezen most változtatni kell. A szakszervezeti mozgalomban minden szerv hivatásának, szerepének megfelelően kapja meg a hatáskörét és önállóan, kezdeményezőbben kell dolgoznia. A SZOT-nak — mint a szakszervezeti mozgalom legfelsőbb irányító szervének — elsősorban azokkal a kérdésekkel kell foglalkoznia, amelyek a dolgozók összességét, az egész szakszervezeti mozgalmat és társadalmi fejlődésünket érintik.

A szakszervezeti központi vezetőségeknek saját területükön teljes önállósággal és felelősséggel kell foglalkozniuk a mozgalom feladatainak végrehajtásával, figyelembe véve tagságuk sajátos élet- és munkakörülményeit, igényeit. Megnöveli a szakmai szakszervezeti központi vezetőségek szerepét, felelősségét, hogy a szakszervezeti tagság érdekei leggyakrabban mint szakmai sajátosságokból eredő érdekek jelentkeznek. Ismert dolog, hogy a szakszervezeti tagok első lépéseiket a mozgalom felé sajátos érdekeik védelméért teszik meg, és szakmai érdekeik révén jutnak el az egész osztály, a társadalom érdekeinek felismeréséhez. Ez azt igényli, hogy a szakszervezeti központi vezetőségek az eddiginél jobban, alaposabban ismerjék és elemezzék az általuk képviselt dolgozók élet- és munkakörülményeit.

A SZOT és a szakmák középszerveinek feladata, hogy segítsék, összehangolják és ellenőrizzék a területükön működő szakszervezeti szervek munkáját. Képviseljék a szervezett dolgozókat a megye állami, gazdasági szervei előtt. Segítsék elő a szakszervezeti munka módszereinek továbbfejlesztését.

Tevékenységiink javításának kulcskérdése a szakszervezeti alap-

szervezetek hatáskörének növelése, munkájuk színvonalának további javítása. Ennek érdekében hoztuk létre a szakszervezeti tanácsokat. Az alapszervezetek hatáskörét a vállalatok, intézmények megnövekedett önállóságával arányban kell meghatározni. Ennek megértésén és végrehajtásán múlik, hogy szakszervezeti mozgalmunk meg tudja felelni az új helyzetből fakadó követelményeknek. Ezért felhívjuk a szakmák központi vezetőségeinek figyelmét, hogy mielőbb dolgozzák ki és világosan határolják el az alapszervezetek, középszervek és a központi vezetőségek hatáskörét. Nyújtssanak segítséget a műhelybizottságok, szakszervezeti bizalmiak önálló munkájának kialakításához, az alapszervi munka sok irányú kibontakoztatásához. Megfelelő határozatok kidolgozásával, a tisztségviselők és aktivisták rendszeres tájékoztatásával és oktatásával, az aprólékos gyámkodás megszüntetésével, valamint a szakszervezeti munka folyamatos végzéséhez szükséges egyéb feltételek megteremtésével segítsék az alapszervezeteket, hogy élni tudjanak megnövekedett lehetőségeikkel. Ily módon emeljük a központi irányítás színvonalát, ugyanakkor növeljük a különböző szintű szakszervezeti szervek önállóságát.

A szakszervezeti tagsággal való folyamatos foglalkozásra legtöbb lehetősége *a szakszervezeti bizalminak van.* A bizalmi az, aki állandóan a dolgozók között él, ismeri véleményüket, hangulatukat, igényeiket. Ezért legalkalmasabb arra, hogy minden kérdést megvitatson velük. *A helyi gazdasági vezető számára a bizalmi lesz elsősorban „a szakszervezet”,* ő képviseli csoportja érdekeit, szervezi a dolgozókat a helyes intézkedések támogatására. A bizalminak a jövőben sok olyan munkaügyi, termelési kérdésben kell állást foglalnia — éppen a gazdasági vezetők nagyobb önállóságánál fogva —, amelyet eddig csak továbbított.

Feladataink végrehajtásának egyik fontos feltétele a szakszervezeti demokrácia erősítése.

A szakszervezeti demokrácia elmélyítése nem formális igény, és főleg nem öncélú tevékenység. Olyan politikai eszköz a szakszervezetek kezében, amely elősegíti a tagok jogainak teljesebb érvényesülését, munkánk minden irányú fejlődését. A szakszervezeti demokrácia fontos fórumai a *taggyűlések.* A taggyűlések napirendjére a dolgozókat érdek!ő kérdéseket kell tűzni. Az a jó taggyűlés, ahol a vezető szervek érdemben beszámolnak a végzett munkáról és érvényesül a tagság beleszólási és döntési joga.

A szakszervezeti taggyűlések és a bizalmiak munkájának megjavításával a szakszervezetek számára nagyobb lehetőség nyílik arra, hogy a dolgozók százezreivel közvetlenül tanácskozzanak. A szak-

szervezet erős tömegkapcsolata, a taggyűlések és a jól működő bizalmihálózat sokat jelent a dolgozók hangulatának formálásában, az erők összefogásában.

A demokratizmus erősödése növeli majd a szervezett dolgozók aktivitását. A jövőben jobban kell számítanunk a vélemények, nézetek, érdekek és álláspontok harcára. Ez hasznos és célravezető. Az ilyen munkában erősödnek meg a szakszervezeti tisztségviselők és alakul ki megfelelő kapcsolatuk a tagsággal.

A demokratizmus fejlesztése mellett erősíteni kell a vezetésben a centralizmus elvét, de nem a régi értelemben vett aprólékos gyámkodást, az önállóság korlátozását, a kicsinyeskedést. A széles körű önállóság mellett meg kell követelni a következetességet, az alapvető központi és saját határozatok végrehajtását, végigvitelét, a központtól a szakszervezeti tagságig. Ez nem sérti az önállóság elvét, mert nem írja elő a végrehajtás „hogyanját”.

A szakszervezeti munka fejlesztése minden szinten határozott intézkedéseket kíván a bürokrácia és mindenféle formális munkamódszer ellen.

A dolgozók ügyeinek intézése szakszervezeti feladat. Az ügyek intézésének rendszere nálunk kialakult és formailag minden rendben van. De a dolgozók ügyeit gyakran hanyagul, felületesen intézik, és ezért a szakszervezetek is felelősek. Sokan panaszkodnak az egyes üzemekben tapasztalható embertelen, igazságtalan bánásmódra. Nemcsak a társadalom, az osztály egészének az érdekeiért kell fellépni, hanem a helyi egyéni, csoportérdekekért is. A szakszervezetek lépjenek fel minden törvénysértés ellen, amely a dolgozókat egyénileg vagy kollektívan érinti.

Fel kell lépniök a tanácsok apparátusában helyenként tapasztalható bürokratikus, lelketlen ügyintézés ellen is. Néha az ügyintézés a felelőtlenség, a szakképzetlenség, sőt a műveltség hiánvosságai is befolyásolják. Az igazságérzetet sérti, hogy a dolgozónak kétszer, háromszor el kell kéredzkednie az üzemből, amíg egy ügyet el tud intézni. Ez anyagi kiesést okoz és a társadalomnak is kára származik belőle.

A dolgozók ügyeinek intézésével kapcsolatos hiányosságok megszüntetése céljából *mindenekelőtt meg kell valósítani, hogy a jogos panaszokat, indokolt kéréseket késedelem, halogatás nélkül megoldják.* A szakszervezetek a dolgozók minden észrevételére figyeljenek fel. Nincsenek olyan ügyek, amelyekben a szakszervezeti szervek — ha csak egy tanács erejéig is — ne lennének illetékesek.

Alapvető követelmény, hogy a jelenleg még nem teljesíthető, de jogos kérések megoldását a szakszervezeti szervek kezdeményezéseikkel késedelem nélkül segítsék elő, az indokolatlan kéréseket

pedig felelősen, világos álláspont kifejtésével háráítsák el, magyarázzák meg, miért nem teljesíthetők.

Az alapszervezetek a dolgozók ügyeinek intézésében is központi helyet foglalnak el. Lehetőségeiket hatáskörük bővítése jelentősen növelte. A központi és területi szervek e hatáskörök leadásával azonban nem háráították el a saját felelősségüket. A vezető szervek a jövőben is rendszeresen tanulmányozzák a dolgozók panaszait, vonják le a szükséges következtetéseket, és késedelem nélkül tegegyék meg a megfelelő intézkedéseket.

A választások során és most a kongresszuson is, szép terveket alakítottunk ki, amelyek meggyőződésünk szerint reálisak. Végre lehet és végre kell hajtani őket. A dolgozók bizalmát megszerezni nagyon nehéz, elveszíteni könnyű. Ezzel nem szabad kísérletezni. A mi rendszerünk jellegéből fakad, hogy *az ügyeket tisztességesen, emberségesen intézzük*, és ahol ez még nem így történik, ott a felelősökkel szemben el kell járni, fel kell lépni.

A szakszervezetek belső életéhez tartozik, hogy *az anvagi eszközöket* a jövőben az eddiginél nagyobb arányban fordítsuk a tagság szociális, kulturális szükségleteinek kielégítésére, az eredményes mozgalmi munka feltételeinek biztosítására. Ezért javasoljuk a kongresszusnak, járuljon hozzá, hogy a jövő évtől a szakszervezetek a jelenlegi 35 százalék helyett, 50 százalékra emeljék az alapszervek tagdíjrészesedését. Ugyanakkor változtassa meg a kongresszus a szakszervezeti segélyezési rendszert úgy, hogy az intézményes és rendkívüli segélyek egységesen az alapszervekhez kerüljenek.

Kongresszusunk olyan időszakban ülésezik, amikor a nemzetközi munkásosztály, a világ haladó emberisége a Szovjetunió népeivel együtt készül az egész emberiséget lelkesítő, nagy történelmi sorsforduló, a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának megünneplésére*.

Ötven évvel ezelőtt született meg az első szocialista állam. Valóra vált a világ dolgozóinak évszázados álma. A Nagy Októberi Szocialista Forradalommal olyan világtörténelmi folyamat kezdődött, amelynek nyomán létrejött a szocialista világrendszer, benne a mi munkáshatalmunk is.

Az ünnepélyes alkalommal élve, a magyar szakszervezetek XXI. kongresszusán is testvéri szeretettel emlékezünk meg a nagy szovjet népről.

Munkásosztályunk és dolgozó népünk őszinte szeretettel és tisztelettel fordul a szoviet munkások és parasztok felé, akik ötven évvel ezelőtt dicsőséges harcban kivívták a győzelmet, és létrehozták az első szocialista államot, hazájukban felépítették a szocializmust, és

jelenleg a kommunista társadalom felépítésén munkálkodnak. Üdvözljük és köszöntjük a szovjet nép fiait és leányait, akik a legnagyobb veszedelemtől mentették meg az emberiséget, szövetségeseikkel együtt szétzúzták a népek szabadságát fenyegető fasiszta hódítókat. A szovjet emberek az elmúlt fél évszázad során erőiket nem kímélve, *nagy áldozatokat vállaltak osztálytestvéreik és a szabadságukért küzdő népek támogatásában.* A Szovjetunióra reménykedve tekint a haladó emberiség mint a békéért, a nemzeti függetlenségért folyó harc sikerének legfőbb erejére.

Forró szeretettel köszöntjük szovjet testvéreinket. Együtt örülünk győzelmeiknek, hiszen jelenük a mi holnapunkat jelzi. Közösek a céljaink. *Azonos eszmék vezérelnek bennünket.* Együtt menetelünk abban a harcban, amely egy szabad, békés és kizsákmányolásmentes világ megteremtéséért folyik.

A nemzetközi helyzetre az a jellemző, hogy *a fejlődés fő irányát a szocializmus, a haladás erői szabják meg.* Ez annak ellenére is igaz, hogy e fejlődés nem egyenes vonalú, hanem bonyolult és ellentmondásos. Élesedik az ideológiai, gazdasági és katonai küzdelem a szocializmus, a haladás és az imperializmus erői között. Az Egyesült Államok folytatja és szélesíti agresszióját Vietnamban. Beavatkozik más népek belügyeibe. Igyekszik mindenütt elnyomni a nemzeti függetlenségért és a társadalmi haladásért küzdő mozgalmakat. De célját nem éri, nem érheti el. Szélesedik, erősödik és egyre szervezettebben nyilvánul meg a népek ellenállása az imperialista agresszió ellen. *Dolgozó népünk mély fehéborodással ítéli el az Amerikai Egyesült Államoknak a vietnami nép elleni kegyetlen agresszióját.* A kongresszus fórumáról is követeljük: el a kezekkel Vietnamtól!

A magyar dolgozókat élenken foglalkoztatja *az európai biztonság* kérdése. Aggodalommal figyelik, hogy a Német Szövetségi Köztársaságban erősödik a militarizmus, a revansizmus és az újfasizmus, s mindez veszélyezteti Európa biztonságát. Dolgozóink véleménye egyértelmű: *a két német állam léte történelmi tény.* A Német Demokratikus Köztársaság — a német történelem első munkás- és parasztállama — a német munkásosztály, a német nép nagy történelmi vívmánya. A magyar szervezett dolgozók is magukévá teszik az európai kommunista és munkáspártok értekezletének határozatát, amely új lehetőségeket nyit az európai béke és biztonság megszilárdítására.

Az európai kommunista és munkáspártok értekezletén egyhangúlag elfogadott akcióprogram Európa békéjének és biztonságának programja, mely *megtisztelő feladatokat ró a nemzetközi szakszervezeti mozgalomra is.* A szakszervezeteknek — mint a munkásosztály legátfogóbb tömegszervezeteinek, a nemzetközi munkásszolidaritás és a proletár összefogás megtestesítőinek — internacionalista köte-

lességük, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel latba vessék azt az óriási politikai, erkölcsi és szervezeti erőt, amit a világ dolgozóinak harcosszervezetének összefogása jelent.

Napjainkban az öt világrészben több mint 210 millió dolgozó tömörül a szervezett munkásság soraiba. Amikor a Karlovy Vary-i nyilatkozat harcba hívja a békeszerető emberek száz- és százmillióit a béke és biztonság akcióprogramjának megvalósításáért, *külön hangsúllyal emeli ki a szakszervezetek, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom rendkívüli súlyát és jelentőségét*, felkérve őket, hogy használják fel ezt a súlyt és tömegbefolyást a békés Európáért, a világ-békéért folyó harc érdekében.

A Karlovy Vary-i felhívás a magyar szakszervezetekhez is szól. Szakszervezeti mozgalmunk — híven internacionalista hagyományaihoz és a nemzetközi munkásosztály iránti kötelezettségeihez — teljes erejével azon lesz, hogy a magyar szervezett dolgozók, egész dolgozó népünk összefogott erejével segítse és támogassa az európai béke és biztonság programjának megvalósítását. Kongresszusunk szószékéről biztosíthatjuk osztálytestvéreinket, dolgozótársainkat, a békéért, a társadalmi haladásért küzdő harcostársainkat szerte a világon, hogy a magyar dolgozók becsülettel eleget tesznek a rájuk háruló tenni-valóknak. Mindent megtesznek a nemzetközi munkásosztály, a szakszervezeti világmozgalom harci egységének és összeforrottságának erősítéséért, a békét és biztonságot szolgáló tömegakciók és új kezdeményezések kibontakoztatásáért, az európai békeprogram valóra váltásáért.

A magyar szakszervezetek tevékenyen támogatják a Szakszervezeti Világszövetség programjának megvalósítását. Támogatják *a nemzetközi akcióegység létrehozását, a világ szervezett dolgozóinak összefogását*. Mindannyiunk számára érthető és természetes, hogy az SZVSZ-en belül a legszélesebb baráti kapcsolatok a szocialista országok szakszervezeteivel alakultak ki. Ezeknek további erősítése mellett egyre nagyobb gondot fordítunk arra, hogy *fejlesszük kapcsolatainkat a kapitalista országok és az újonnan függetenné vált országok szakszervezeteivel*. Nagy figyelemmel kísérjük küzdelmeiket, és szolidárisak vagyunk ezekben az országokban élő és harcoló munkás-testvéreinkkel.

Nemzetközi kapcsolataink fejlesztésével, az összefogás erősítésével kell segítenünk a nemzetközi szakszervezeti mozgalom akcióegységének létrejöttét, elősegítve a világ szervezett dolgozóinak küzdelmét.

A magyar szakszervezeti mozgalom hűséges és az is marad az internacionalizmus magasztos eszméjéhez. A nemzetközi proletariátus, a haladó erők küzdelme iránti kötelezettségeink teljesítését a jövő-

ben is alapvető feladatunknak tartjuk. Minden rendelkezésünkre álló eszközzel segítjük osztálytestvéreinket, kivesszük részünket a nemzetközi fronton folyó politikai és ideológiai harcból, támogatjuk a nemzetközi szakszervezeti mozgalom minden forradalmi akcióját a békéért, a szocializmusért, a társadalmi haladásért.

A beszámoló végéhez értem. A Szakszervezetek Országos Tanácsa ennyiben kívánta kiegészíteni az írásos jelentést. Az elvtársak most már ismerik a szóbeli beszámolót és a határozati javaslatot. Látható, hogy az elmúlt négy év munkáját elemezve, a szükséges következtetéseket levonva, hogyan kívánjuk a következő években munkánkat tovább javítani. Látható, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő legfontosabb kérdésekben a magyar szakszervezeteknek mi az álláspontjuk.

Az előttünk álló megnövekedett feladatok végrehajtásának feltétele, hogy *tovább erősítsük tömegkapcsolatainkat, igényeljük és kérjük a tagság egyetértését és aktív közreműködését*, amely eddig is fontos biztosítéka volt eredményes munkánknak.

Az elmúlt évek eredményeinek elérésében, a dolgozók ügyeinek intézésében sokoldalú, áldozatos, nehéz munkát végeztek a szakszervezeti tisztségviselők és aktivisták. Fáradhatatlanul tevékenykedtek az előttünk álló feladatok megvalósításáért. A közelmúltban lezajlott választások során a tagság ismét megválasztotta azokat, akik méltók voltak bizalmára. Innen, *a kongresszusról mondunk köszönetet a több százezer tisztségviselőnknek és aktivistánknak munkájukért. Kérjük őket és rajtuk keresztül minden szervezett munkást, hogy kongresszusunk határozatának végrehajtása, hazánk erősödése, népünk boldogulása érdekében továbbra is fáradhatatlanul tevékenykedjenek, segítsék elő nagy feladataink megvalósítását.*

A SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG
ÍRÁSOS JELENTÉSÉNEK
SZÓBELI KIEGÉSZÍTÉSE

Előadó:

SOMOGYI MIKLÓS,

a SZOT mellett működő számvizsgáló bizottság elnöke

— A Szakszervezetek Országos Tanácsa mellett működő számvizsgáló bizottság nevében bejelentem, hogy egyetértünk a Tanács írásos és szóbeli beszámolójával. A beszámoló számszerű adatait ellenőriztük és helyesnek találtuk.

Egyetértésünk nemcsak a számszaki területre vonatkozik, hanem a szakszervezetek XX. kongresszusa óta eltelt négy év mozgalmi munkájának értékelésére és a jövőre meghatározott feladatokra és célkitűzésekre is. Ebből következik természetesen, hogy egyetértünk a XXI. kongresszushoz beterjesztett határozati javaslat tervezetével is.

Az eltelt időszakban végzett ellenőrzéseink tapasztalata, hogy a SZOT és középszerveinek gazdasági tevékenysége mindig alátámasztotta a szakszervezeti mozgalom politikai célkitűzéseinek megvalósítását. Állandóan feladataink közé tartozott a SZOT *gazdálkodásának részletekbe menő ellenőrzése, a központi osztályok és a szakszervezetek megyei tanácsai pénzügyi tevékenységének folyamatos vizsgálata*. Messzemenően az a véleményünk, hogy a költséggazdálkodásban, a közös beruházások és a felújítások megvalósításában ésszerűen *érvényesült a takarékoság*. A rendelkezésre álló eszközöket a legcélszerűbben használták fel annak érdekében, hogy az okvetlenül szükséges pénzeszközök igénybevétele mellett a mozgalmi célok megvalósítása után minél nagyobb összeg kerüljön közvetlenül vissza a dolgozókhoz.

Írásos jelentésünkben az elmúlt négy évről évenkénti bontásban beszámoltunk a bevételekről és a kiadásokról. A kiadások kisebb mértékben növekedtek, mint a bevételek. A növekedésből származó kiadási kötelezettségek arányosan csökkentek. Arányaiban nagyobb összeget fordítottunk a mozgalmi munkára és a tagság közvetlen kulturális, szociális céljaira, és ennek megfelelően arányosan csökkentek az ügyviteli költségek. Ez abból is következik, hogy a SZOT saját gazdálkodásában ugyanúgy, mint a gazdálkodással összefüggő

valamennyi határozatában tükröződik a helyes, takarékos gazdálkodásra ösztönző szemlélet.

Ezt a szemléletet a szakszervezetek központi vezetőségei a gyakorlatban is érvényesítették, amikor az alsóbb szervek részére bármilyen gazdálkodási előírást adtak.

Az elmúlt négy évben, amint ezt írásos beszámolóinkban közöltük, közel 18 millió forint került felhasználásra beruházási célokra. A beruházások többsége az iparági szakszervezetekkel közös, szociális, kulturális és székházépítési beruházás volt. Néhányat a jelentősebbek közül példaként megemlítenék: a rózsadombi üdülő építésének megkezdésére folyósítottunk 2 millió 800 ezer forintot, a hévízi Muskátlí Étterem építésére biztosítottunk 1 millió 200 ezer forintot. Az üdülők létesítésére, a Pedagógus vendéghon bővítésére 3 millió forintot fordítottunk. A mozgalmi munka jobb feltételeit biztosító székesfehérvári és salgótarjáni szakszervezeti székházak építésének befejezésére 2 millió 500 ezer forintot fordítottunk. A Szekszárdi Művelődési Otthon építésére hozzájárulásként 1 millió forintot adtunk. A Váci úti szakszervezeti székház, a Ságvári Nyomda, gépkocsigarázs és műhely építésének megkezdésére 2 millió forintot biztosítottunk. A beruházások túlnyomó többsége szakmaközi összefogással történt. Ezt a számvizsgáló bizottság helyesli és a jövőben is követendőnek tartja.

Az írásos jelentés számadatai szerint az elmúlt négy évben a SZOT saját költségvetéséből 88 millió 160 ezer forintot fordított különböző támogatásokra. Jellemző — nyugodtan mondhatom —, hogy ebből 54 millió 28 ezer forintot oktatási és *kulturális célokra* használtak fel. Az összegben szerepelnek a művelődési otthonok és a könyvtárak támogatására, valamint a szakmaközi bizottságok kiadásaira fordított anyagi eszközök is. *Szociális célokra* 12 millió 662 ezer forint támogatást biztosított a SZOT saját költségvetéséből, amely összegben elsősorban a gyermeküdültetés és általában az üdülők fejlesztését szolgáló különböző kiadások szerepelnek. *Sportcélokra* 5 millió 346 ezer forintot használtunk fel. Az egyéb támogatások 16 millió 124 ezer forintos összegében szerepelnek a Szakszervezeti Világszövetség tagságára, szolidaritási alapjára, a vegyipari nemzetközi alapra és a Szakszervezeti Világszövetség kereskedelmi konferenciájára fordított összegek is.

1963—1966-ig bezárólag a SZOT bevételei 412 millió 325 ezer forintot tettek ki. Az ebből eszközölt kiadások alátámasztották és segítették a szakszervezeti mozgalom feladatainak elvégzését, és 25,2 százalékban, beruházások és támogatások formájában, közvetlenül kerültek vissza a szakszervezeti tagsághoz. A bevételek növekedése a szervezett dolgozók számszerű növekedésének és a tagdíjfizetési kész-

ség emelkedésének a következménye. Nem szabad megfélelkezni arról, hogy a SZOT-hoz tartozó Népszava, a Táncsics Könyvkiadó és a Ságvári Nyomda takarékos gazdálkodása is hozzájárult az eredmények állandó növekedéséhez. Kiemelhetjük, hogy a Népszavát igen kedvelik a dolgozók, szívesen fizetik elő és a napi példányszám az újságárusoknál sokszor, de különösen vasárnap, már a kora reggeli órákban elfogy.

Vizsgálati tapasztalataink alapján elmondhatjuk, hogy a SZOT és a hozzá tartozó különböző szervek költségvetésének elkészítésénél érvényesül a józan, takarékos gazdálkodásra, a tervszerűségekre való törekvés. A lebonyolításban mind a vezető szervek, mind a gazdálkodást közvetlenül végző dolgozók megtartják a pénzügyi fegyelmet. A mozgalom iránti teljes felelősség érvényesül. Az operatív munkában előforduló hiányosságokra vizsgálataink alkalmával felhívtuk a figyelmet, és javaslatot tettünk a megfelelő intézkedések kiadására, illetve végrehajtására.

A számvizsgáló bizottság nemcsak figyeli az eseményeket és nemcsak jelentéseket készít, hanem javaslataival hozzájárul a hatékonyabb gazdálkodáshoz. Ezt bizonyítja, hogy javaslatait a vizsgált szakszervezeti szervek és intézmények szívesen veszik és elfogadják.

A számvizsgáló bizottság a munkatervében meghatározott feladatok elvégzésére a számvizsgáló bizottsági tagok mellé szakértő aktivistákat állított be. Az aktivisták többségükben nagy gyakorlattal rendelkező, nyugdíjas, okleveles revizorok, akik szeretik szakmájukat, szívesen működnek közre a mozgalmi munkában, a kijelölt ellenőrzésekben, valamint a jelentések elkészítésében. A gyakorlatban kialakult a SZOT számvizsgáló bizottsága mellett működő állandó revizori gárda, amelynek tagjai a területet és a szakszervezeti pénzügyi és számviteli előírásokat egyaránt jól ismerik. A SZOT számvizsgáló bizottságának ez a munkamódszere bevált, ezt helyesnek tartjuk. Jó lenne, ha ezt a módszert mind az alapszervi számvizsgáló bizottságok, mind a szakmai és az szmt-knél működő számvizsgáló bizottságok is átvennék és alkalmaznák.

Vizsgálataink alkalmával megállapítottuk, hogy főleg az alapszerveknél működnek a számvizsgáló bizottságok részben hiányosan, részben bátortalanul. De ez előfordul a középírányító szerveknél működő számvizsgáló bizottságoknál is. Munkaprogramjukat szűk területre korlátozzák és azt is hiányosan hajtják végre. Olyan jelenség is tapasztalható, hogy elmaradnak a számvizsgáló bizottságok részére előírt beszámolók is. Enélkül *a tagság nincs kellően tájékoztatva a szakszervezeti bizottságok pénzügyi gazdálkodásáról.*

A számvizsgáló bizottságok munkája a költségvetés készítésénél

kezdődik. Fontos, hogy ebbe bekapcsolódjanak, mert ezáltal a számvizsgáló bizottsági tagok is megismerkednek a politikai célkitűzések pénzügyi kihatásaival és hozzászólásukkal, javaslataikkal hozzájárulhatnak egy minden vonatkozásban megfelelő költségvetés kialakításához.

A szakszervezeti bizottságok feladatai a jövőben növekednek, a rendelkezésre álló pénzüsszeg is több lesz. Ez szükségessé teszi, hogy munkájukat szervezettebben, rendszeresebben, hatékonyabban végezzék el. Ne mulasszák el a tagság részére tartandó beszámolókat sem. A szakszervezeti választott szervezeteknek rendszeresen be kell számolniuk a szakszervezeti tagságnak gazdálkodásukról, a kulturális, sport-, valamint jóléti igényeik kielégítését célzó pénzeszközök felhasználásáról. *A vezető szervek gazdálkodásának ellenőrzése minden szinten a választott számvizsgáló bizottságok feladata.* Külön szeretném hangsúlyozni, hogy a számvizsgáló bizottságok nincsenek alárendelve annak a szervnek, amely mellé megválasztották őket.

A felsőbb szervek számvizsgáló bizottságai, szélesebb körű tapasztalataik alapján, megfelelő útmutatásokkal és szakmai tanácsokkal — de csak ezzel, nem utasításokkal — tudják támogatni az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságainak munkáját. A SZOT számvizsgáló bizottságánál folyamatban van egy olyan anyag kidolgozása, amely tartalmazza, hogy a különböző szintű számvizsgáló bizottságoknak mi a feladatuk, s amelyben útmutatást szeretnénk adni a hiányosságok kiküszöbölésére. Most új számvizsgáló bizottságokat választanak a szakmáknál is, az alapszerveknél ez már megtörtént. A szakmákkal való megállapodás alapján konzultációs, tanfolyamszerű oktatásban kell majd részesíteni a számvizsgáló bizottsági tagokat.

Összefoglalva megállapítható, hogy a SZOT számvizsgáló bizottsága a XX. kongresszuson kapott megbízatásának megfelelően tevékenykedett az elmúlt négy évben. Annak érdekében, hogy a számvizsgáló bizottságok sokrétű munkájukat megfelelően végezhessék, alapos mozgalmi és számszaki tudással rendelkező aktivistákat kell foglalkoztatniuk minden szinten. Ezzel eléri azt, hogy a szakszervezeti mozgalom gazdasági munkája és pénzgazdálkodása színvonalasabb és fegyelmezettebb lesz, és a szakszervezeti tagok széles körű tájékozottságot kapnak a számvizsgáló bizottságok beszámolóí révén. A számvizsgáló bizottságok javaslatait úgy kell összeállítani, hogy ne lehessen félreérteni, és egyértelműen szolgálják a szakszervezeti mozgalom egyetemes érdekeit.

A számvizsgáló bizottság munkáját úgy végezte — és a jövőben fokozottabb mértékben szeretnénk ezt tenni —, hogy *elsősorban a*

segítő jelleg érvényesüljön, és saját hatáskörében örködjön a törvényesség és a szakszervezeti alapszabály megtartása felett. Munkánkat a jövőben is az eddig elért eredményekre kell alapozni. A kongresszus határozati javaslatainak megvalósítása biztosítékul szolgál majd arra, hogy tovább fejleszthessük munkánkat.

Az újonnan megválasztandó számvizsgáló bizottság megtisztelő feladata lesz, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának a szakszervezetek feladataira vonatkozó útmutatásai szellemében végezze munkáját. Ennek érdekében adjon a Szakszervezetek Országos Tanácsa és intézményei pénzügyi és gazdálkodási munkájának végzéséhez megfelelő segítséget, erősítve ezzel is a mozgalom előtt álló feladatok eredményes megvalósítását.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK ALAPSZABÁLYÁNAK MÓDOSÍTÁSA

Előadó:

GÁL LÁSZLÓ,
a SZOT titkára

— A Magyar Szakszervezetek Alapszabályára vonatkozó előterjesztett tervezet sok észrevétel, javaslat figyelembevételével készült el. A tervezet készítőit az a cél vezette, hogy az előterjesztés világos, tartalmában érthető, szerkezetében pedig áttekinthető legyen. Ne tartalmazzon felesleges részleteket, ugyanakkor az alapszervezetek, valamint a közép- és felsőbb szervek számára megfelelő eligazítást adjon. Figyeltünk arra is, hogy biztosítsa a szervezet működését, adjon lehetőséget önálló, felelősségteljesebb munkára, a túlzott kötöttségeket pedig ne írja elő.

Az alapszabály módosítását szükségessé tette az, hogy az elmúlt időben lényeges változások következtek be a társadalom életében. Szükségessé tette az, hogy a mai ismereteink alapján előre, világosan látjuk, hogy a szakszervezeti üzemi szerveknek számos tennivalóval bővül a hatáskörük. A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa a szocialista társadalom teljes felépítésének további előmozdítására, gyorsítására sokoldalú határozatokat hozott, amelyeknek megvalósítása tartalmasabb, önállóbb tevékenységet igényel. Indokoltá vált az elkövetkezendő időre valamennyi szervezet — így a szakszervezetek — feladatkörének és ezzel járó felelősségének pontosabb megfogalmazása. A beterveztett tervezet erről így szól:

„A szakszervezetek a Magyar Szocialista Munkáspárt eszmei, politikai, ideológiai irányításával önálló szervezetként tevékenykednek vezető szerveik határozatai alapján. Szervezik és nevelik a dolgozókat a társadalom politikai, gazdasági erejének növelésére, kielégítik a dolgozók anyagi, szociális és kulturális igényeit, védik a törvényekben és rendeletekben biztosított jogukat. Erősítik a munkáosztály egységét, hatalmát, támogatják a munkások, a parasztok, a társadalom valamennyi rétegének szövetségét, a szocialista nemzeti egység megteremtését. Tevékenyen részt vesznek a tervezésben, a gazdasági építő- és szervező munka feladatainak megvalósításában, a szocialista munkaverseny megszervezésében, az üzemi demokrácia

fejlesztésében. Képviselik és védelmezik tagjaik érdekeit, törvényes jogait, és közreműködnek a dolgozók élet- és munkakörülményeinek rendszeres javításában, a bürokratizmus elleni harcban. Előmozdítják a dolgozók politikai és általános műveltségének fejlődését, a sportmozgalomban való részvételét. Tevékenyen részt vesznek a béke megszilárdításáért folyó harcban, a szocialista hazafiság, a proletár nemzetköziség szellemében nevelik a dolgozókat. Közreműködnek a szocialista országok egységének erősítésében, a Szakszervezeti Világszövetség és a nemzetközi szakmai szövetségek tagjaiként sikra szállnak a nemzetközi munkásmozgalom egységéért, az egész világ dolgozóinak demokratikus jogaiért, élet- és munkakörülményeinek javításáért.”

A feladat pontosabb meghatározásán túl — mint ez az előterjesztett javaslatból is kitűnik — minden fejezetben több-kevesebb változást vezettek át. Ezeket az írásban kézhez adott indokolás kellően magyarázza, mint a póttagság megszűnését, a visszahívás és felmentés módját, az iparági ágazati szakszervezetek szerepének növekedését, a szakszervezetek megyei tanácsainak, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának munkájában bekövetkező változásokat.

Nagyobb arányú módosításokat a tervezet ötödik fejezete tartalmaz. A követelményeknek megfelelően új szervezet, országos vállalati, vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács létrehozására, választására ad lehetőséget. Egyben rögzíti e szervezetekre vonatkozó legfontosabb előírásokat.

Nem törekedtünk arra, hogy mindent, ami e szerv hatáskörébe tartozik, leírjunk. Elsősorban azért nem, hogy az új egység hatáskörét, munkamódszerét — tapasztalatokat szerezve — a gyakorlat követelményeinek megfelelően igazíthassuk.

Az alapszervezetek munkája minden vonatkozásban előtérben áll. Önállóságuk, hatáskörük bővítésére a tervezet lehetőséget ad. A központi szervek szükség szerint decentralizálhatják, az üzemi szervek hatáskörébe utalhatják mindazoknak a feladatoknak az elvégzését, amelyek segítik az érdemibb, a gyorsabb döntést, a dolgozók ügyeinek jobb megoldását.

Körülmekintő, alapos munkát igényel az üzemi szervek megfelelő felkészítése, munkájuk segítése feladatkörük bővítésével kapcsolatban. Itt kell utalni arra, hogy lényegesen több teher hárul a jövőben üzemi szervezeteinkre, és segítségükre, munkájuk támogatására az eddig kialakult módszerek nem lesznek elégségesek: új, tartalmasabb megoldásokat is keresnünk kell.

Az alapszabály készítése során több javaslat érkezett arra vonatkozóan, hogy az alapszervek szintjén ne kétévenként, hanem négyévenként tartsunk választást. A Szakszervezetek Országos Tanácsa

tárgyalta az alapszabály tervezetét, és a vitatott kérdésben az a vélemény alakult ki, hogy tartsuk fenn a kétévenkénti választást.

Minden szakszervezeti választás tulajdonképpen nagy erőfeszítéseket igényel, erőteljes mozgást hoz létre. A választás időszakában módunkban van a szakszervezeti mozgalom célkitűzéseit, programját, a feladatokat alaposan és részletekre kiterjedően megbeszélni a tagsággal. Erősödik kapcsolatunk, a tagság jelentős része véleményt mond a szakszervezeti munkáról. A gyakorlat azt mutatja, hogy a választások idején a szakszervezeti tagság jogos igényeit, ügyeit, bajait gyorsabban és hatékonyabban intézzük el, ilyenkor számolunk be a legrészletesebben a végzett munkáról.

Sorolhatnám tovább az érveket, amelyek a kétévenkénti választás mellett szólnak, de tegyük még hozzá, hogy az üzemi szervezetben a mozgás olyan, hogy rendszerint kétévenként bekövetkezik a 25—30 százalékos, sok esetben a 40 százalékos csere. Ezt pedig csak kiegészítésekkel megoldani nem lenne kívánatos. Tehát a sokoldalú előny szükségessé teszi, hogy a bizalmiak, műhelybizottságok, üzemi szakszervezeti bizottságok kétévenkénti választása mellett foglaljunk állást.

Vannak, akik a vállalati szakszervezeti tanácsnál, illetve az országos vállalati szakszervezeti tanácsnál tartják szükségesnek a négyévenkénti választást. Erre az alapszabály-tervezet ad választ: „Az országos vállalati, vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács és az általa választott szervek, személvek mandátuma a választástól számított újabb két évvel meghosszabbítható a taggyűlések, illetve a küldöttértekezletek, illetve a központi vezetőség hozzájárulásával.” Ez gyakorlatilag — a kétévenkénti választás fenntartásával — lehetővé teszi, hogy kellő megfontolás után a nevezett szervek folyamatosan, lényegében azonos összetételben, beszámolási kötelezettségeiknek eleget téve négy éven át működjenek.

Egy szervezet kollektív vezetéséhez, demokratizmusához tartozik, hogy rendszeres vezetőségi üléseket kell tartani. A jelenlegi alapszabályban nagyon kategorikusan vannak előírva azok a szükséges megbeszélések, vezetőségi összejövetelek, amelyeket a szervezetszerű működéshez kívánatos biztosítani. Ehhez képest a gyakorlat eltér. Ezért többen az időpontok sokféle változatát javasolták. Azonban az alapszabályban ezt nem lehet meghatározni. Ezért azt javasoljuk, hogy tartsuk meg a központi vezetőségeknél a negyedévi, az elnökségnél a havonkénti, a taggyűléseknél a negyedévi, a bizalmiaknak a havonkénti értekezleteket. Ez legyen a fő, az alapvető, az irányadó. Az ettől való eltérés a gyakorlatban nem okoz semmiféle elvi problémát, sőt esetenként kívánatos is. Ezért alkalmazzuk az alapsza-

bályban ezt a kifejezést: az előírt negyedév, havonta stb., „illetve szükség szerint”.

Végezetül *a tisztségviselők védelméről*. Sokan azt kívánták, hogy az alapszabály részletesen sorolja fel a választott tisztségben levőkön túl mindazokat — például a munkavédelmi őrköt, beteglátogatókat és másokat —, akiket véleményük szerint védelemben kellene részesíteni. A kialakult vélemény az, hogy maradjunk az alapszabály-tervezet nyolcadik pontja mellett, amely világosan rögzíti: „A választott szakszervezeti tisztségviselők a rendelkezésekben meghatározott munkajogi védelemben részesülnek.”

A többiekre vonatkozóan külön határozatban kell majd intézkednünk, és ebben kell szabályozni, hogy kikre milyen módon vonatkozik a munkajogi védelem.

Az alapszabály tartalma is tükrözi a szakszervezeti mozgalom fejlettségét, szerepét, jelentőségét. A tervezetben foglalt keret lehetőséget ad a jobb munkára, ez azonban csak akkor következik be, ha az alapszabály követelményeit a gyakorlatban mind tökéletesebben érvényesítjük. Ezeknek figyelembevételével kérem a Szakszervezetek Országos Tanácsa nevében a küldött elvtársakat, mondják el észrevételeiket az alapszabállyal kapcsolatban, fogadják el a szakszervezeti munka alkotmányának a beterjesztett alapszabályt.

BISZKU BÉLA,
AZ MSZMP POLITIKAI BIZOTTSÁGA TAGJÁNAK,
A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TITKÁRÁNAK
FELSZÓLALÁSA

Megtisztelő megbízatásnak eleget téve, átadom a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának elvtársi, baráti üdvözetét a szakszervezetek XXI. kongresszusának és hasznos, eredményes munkát kívánok e magas szintű, felelős tanácskozás minden résztvevőjének. A Központi Bizottság meggyőződése, hogy a most ülésző kongresszus, a magyar munkásosztály, a szakszervezeti mozgalom forradalmi hagyományaihoz méltóan, teljesíteni fogja hivatását, és hatékonyan hozzájárul a szocialista társadalom teljes felépítéséhez hazánkban, a béke megőrzéséhez, a nemzetközi munkásosztály érdekeinek védelméhez, az elnyomott népek imperialistaellenes szabadságharcához szerte a világon.

A kongresszus elé terjesztett írásos beszámoló, a szóbeli kiegészítés, valamint a határozati javaslat ismeretében a *Központi Bizottság* nevében kijelenthetem: *teljes egészében egyetértek a végzett munka értékelésével, a jövő feladatainak meghatározásával, a XXI. kongresszus fő irányvonalával.*

Megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy a kongresszus előkészítésében, az írásos és szóbeli beszámolókból, a dokumentumokban helyesen érvényesülnek pártunk IX. kongresszusának útmutatásai. A javaslatokban jól tükröződnek azok a feladatok, amelyek a pártkongresszus alapján a magyar dolgozókra várnak, hazánk belső és nemzetközi helyzetéből adódóan.

Az eredmények elismerése mellett elsősorban a szakszervezetek előtt álló feladatokhoz kapcsolódnék. Mindenekelőtt arra szeretnék rámutatni, hogy *a szakszervezetek akkor teljesítik hivatásukat, ha tevékenységük összhangban van az ország belső viszonyaiból és nemzetközi helyzetéből fakadó tennivalókkal.* A magyar szakszervezetek feladatai között fontos helyet foglal el a nemzetközi jellegű problémák megoldásának hatékony segítése. Ezért — közel sem a teljesség igényével — foglalkozni kívánok a nemzetközi helyzet néhány meghatározó vonásával.

A jelenlegi nemzetközi helyzet bonyolult. Míg egyik oldalon erősödnek, aktivizálódnak a béke erői, a másik oldalon háborús, reakciós csoportosulások léteznek, amelyek állandóan növelik a háborús feszültséget, az agressziót Földünk különböző térségeiben.

Jelenleg a világbéke számára a legnagyobb veszélyt az amerikai imperialisták vietnami agressziója jelenti. Egy pillanatra sem feledkezhetünk meg arról, hogy az USA Délkelet-Ázsiában pusztító, gyilkos, embertelen háborút folytat a sokat szenvedett, szabadságszerető nép, vietnami testvéreink ellen. A magyar nép, a szervezett dolgozók mélységesen elítélik az USA-imperialisták népiirtó, agresszív háborúját. Minden segítséget — politikai, gazdasági, katonai — megadunk a hős vietnami nép igazságos harcához. Meggyőződésünk, hogy erőfeszítésünk a nemzetközi akcióegység megteremtésére nem lesz hiábavaló.

Napjainkban különös jelentősége van az európai béke és biztonság megteremtésének.

Ezt szolgálta az elmúlt napokban *Karlovv Varyban* befejeződött európai kommunista és munkáspártok képviselőinek tanácskozása. Az ott elfogadott Nyilatkozatot 24 kommunista párt — köztük a mi pártunk is — írta alá. Nagyszerű terveink valóráváltásához békére van szükség. Mi nem akarunk háborút, se hidegháborút, de nemzeti függetlenségünket minden veszéllyel szemben megvédjük.

A kommunisták minden erejüket latba vetik egy olyan kollektív biztonsági rendszer kiépítéséért, olyan államközi kapcsolatok megteremtéséért, amely kizárja az agresszió valamennyi formáját és biztosítja az egész világ tartós békéjét. E feladat szerves része, hogy megakadályozzuk a Német Szövetségi Köztársaságban meglévő militarista erők politikájának következményeit.

A harc immár 22 esztendeje folyik az európai béke és biztonság megteremtéséért. Az európai béke biztosításához, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséhez szükség van: a jelenlegi európai határok, így a két német állam közti határ elismerésére; a két német állam létezésének tudomásulvételére; annak megakadályozására, hogy a Német Szövetségi Köztársaság bármiféle formában nukleáris fegyverhez jusson; annak elismerésére, hogy a müncheni egyezmény — megkötésének pillanatától fogva — érvénytelen.

A proletár nemzetköziség szellemében lefolyt eszmecsere és tanácskozás, az elfogadott Nyilatkozat jó feltételeket teremt az európai testvérpártoknak az Európa népeinek biztonságáért folyó harc sikeres folytatásához.

Közös harcunkat jól szolgálja a testvérpártoknak az az álláspontja, hogy amennyiben a NATO-szerződést 1969-ben nem újítják meg, úgy

készek vagyunk a szocialista országok katonai tömörülésének egyidejű felszámolására, a Varsói Szerződés katonai szervezetének hatályaon kívül helyezésére.

A tárgyalásokat magas szintű elvi, elvtársi véleménycserre jellemezte, bebizonyította, hogy a közös álláspont megteremtésének legjobb módja a jól előkészített, termékeny eszmecsere. *A tanácskozás felhívással fordult a szakszervezetekhez is.* Kérjük Önöket, hogy nemzetközi tevékenységükben támogassák ezt a politikai vonalat, mely kontinensünkön a biztonsági rendszer megteremtésének legrealisabb alternatívája.

Miközben *Karlovj Varyban* a testvérpártok a biztonságról tanácskoztak *a reakció puccsot hajtott végre Görögországban.* Helyeseljük, hogy a kongresszus — a magyar szervezett munkások forradalmi, internacionalista tradícióihoz méltóan — elítéli ezt. Népünk és az egész haladó világ felháborodását és tiltakozását váltotta ki az alkotmány féltre dobása, s a görög antifasiszta, haladó erők, Manolisz Glezosz és harcostársainak brutális elhurcolása, üldözése és bebörtönzése. Az USA és a görög reakció texasi módszereket akar meghonosítani Európában. Ez nem sikerülhet, mert az összes haladó és demokratikus erők még nagyobb ellenállását és összefogott harcát váltják ki Európában és az egész világon. A népek előtt lelepleződnek a „demokráciáról” és az „igazi szabadságról” hangoztatott szövegeik.

Népünk és kormányunk mindent megtesz, hogy az immár ötödször börtönbe vetett, világszerte ismert, nagy antifasiszta harcost: Manolisz Gleoszt és a többi görög hazafit a haladó erőkkel összefogva megmentse a puccsisták bosszújától.

A szervezett munkásoknak, a szakszervezeteknek a vázolt nemzetközi helyzetben szerte a világon nagy és történelmi feladataik vannak a béke védelmében, a haladó erők harcának segítésében.

Rátérve belső helyzetünkre, szólni kívánok társadalmi fejlődésünk irányáról. Mint ismeretes: társadalmi rendszerünk politikailag, gazdaságilag szilárd, a munkások, parasztok, értelmiségiek nagy többsége következetesen támogatja a pártot, követi útmutatásait, tanácsait.

Népünknek a párt által kikovácsolt és vezetett politikai összefogása, szövetsége az elmúlt tíz évben minden erőpróbát kiállt. Pedig ilyen nem kevés volt. Gondoljunk a mezőgazdaság szocialista átszervezésére, amely a legjelentősebb lépés volt a szocializmus alapjainak lerakása felé vezető úton.

A legutóbbi országgyűlési és tanácsválasztások eredményei is bizonyítják, hogy dolgozó népünk belső fejlődésünkre vonatkozóan is helyesli a IX. kongresszus és a Központi Bizottság álláspontját. A Központi Bizottság nevében ismételten kijelenthetem, hogy a jö-

vőben sokkal határozottabban, céltudatosabban képviseljük a dolgozók érdekeit, s a párt vezető szerepéhez híven dolgozunk a munkásosztály érdekeit kifejező politikánk végrehajtásán és állandó megújításán.

Köztudott — és erről már a kongresszuson is esett szó —, hogy szocializmust építő társadalmunk jelenleg nagy, meghatározó jellegű feladatok előtt áll. Olyanok előtt, amelyek csakis a szervezett munkásság aktív részvételével valósíthatók meg. Következésként a szakszervezetek munkáját és jövőbeli teendőit ezzel összefüggésben kell vizsgálnunk. Történelmi tanulság, hogy minél nagyobbak a megoldásra váró társadalmi feladatok, annál inkább növekednek a követelmények a szakszervezetekkel szemben. Meggyőződéssel állíthatom, hogy a pártunk IX. kongresszusán elhatározott *nagy je'entőségű célkitűzések teljesítése egyúttal a magyar szakszervezeti mozga'om nagy erőpróbája is lesz.*

A szakszervezetek jó és eredményes munkájáról szólván, azt is meg kell jegyezni, hogy mint minden, ez is csak viszonylagos. A szakszervezetek működésében sok még a kihasználatlan lehetőség és tartalék. Más szavakkal: a növekvő követelmények, valamint a mozgalomban meglevő tartalékok egyaránt megkívánják, hogy a munka továbbfejlesztéséről néhány gondolatot — az elhangzottakon túl is — felvessek.

A marxizmus—leninizmus azt tanítja, hogy *a szakszervezeti munka lefontosabb feltétele a szilárd és megbonthatatlan kapcsolat a munkástömegekkel.* A szakszervezetek szervezetében és azok apparátusában — ahogy Lenin mondja — a legalsó szervektől a legfelsőig olyan felelős elvtársak egész hálózatát kell kiépíteni, akik a munkástömegek között élnek, akik ismerik a munkások életét, bármely kérdésben, bármely pillanatban hibátlanul meg tudják állapítani a tömegek hangulatát, a tömegek igazi törekvéseit, akik a legcsekélvebb idealizálás nélkül meg tudják állapítani tudatosságuk fokát, elvtársi magatartásukkal meg tudják nyerni a tömegek határtalan bizalmát.

A szakszervezetek hatékony munkája nélkül nem növekedhet a munkásosztály hatalma és vezető szerepe, valamint a néptömegek társadalmi aktivitása a szocializmus építésében. A munkásosztály vezető szerepének növekedéséhez viszont szervesen hozzátartozik, hogy erősödjék magának a munkásosztálynak szervezettsége, fejlődjék politikai egysége, emelkedjék világnézeti színvonala. *A szakszervezet a munkásosztály osztályszerkezete, az egyetlen olyan társadalmi mozgalom, amely gyakor'atilag hazánkban az egész munkásosztályt átfolja, amely közvetlenül és szervezeten tevékenységet fejt ki közöttük.* Hogy vezető szerepét az osztály jobban betöltse, magasabb

szintre kell emelni osztályöntudatát. Úgy gondolom, hogy a párt joggal támasztja azt az igényt a szakszervezetekben dolgozó kommunistákkal szemben, hogy a számában állandóan növekvő munkásosztály tudatosságának fokát — nem idealizálva, hanem a valóságnak megfelelően — értékelve, szüntelenül dolgozzanak a szakszervezetekbe tömörült munkások eszmei, politikai nevelésén. Ezért hamis és helytelen minden olyan nézet, amely szavakban elismeri a munkásosztály vezető szerepét, történelmi hivatását, de a valóságban lebecsüli a szervezett munkásság erejét, a szakszervezetekben végzett munka jelentőségét.

A pártnak, hogy érdemben vezetni tudjon, szüksége van az egész munkásosztály támogatására. A munkásosztály támogatását viszont nem biztosíthatja a szakszervezetek hatékony munkája nélkül. A szakszervezetek munkáját a párt és a munkásosztály vezető szerepével egységben, szoros összefüggésben kell felfogni.

A szakszervezeteknek nagy a felelősségük abban, hogy helyes, alkotó jellegű kapcsolat alakuljon ki a munkásosztály, valamint az állami és gazdasági szervek között. Közismert, hogy a proletárdiktatúra időszakában, s jelenleg nálunk is, a munkásosztály nemcsak a hatalom birtokosa és a termelőeszközök tulajdonosa, hanem egyben munkavállaló. Következésként, ezzel összefüggésben a szocializmus építésének időszakában különféle részkérdésekben lehetségesek ellentétek a munkásosztály egyes csoportjai, valamint egyes állami, gazdasági szervek, intézmények között. A párt vezetésével a proletárhatalom helyesen képviseli a munkásosztály egyetemes érdekeit. Ezért osztársadalmi szinten természetesen az a tény, hogy a munkásosztály a termelőeszközök tulajdonosa és egyben munkavállaló, nem vezet semmiféle ellentmondáshoz. Ellenkezőleg, — ez a fejlődés biztosítója. Ha mégis keletkeznének nézeteltérések a munkásosztály egyes rétegei vagy egyes állami, gazdasági szervek és intézmények között, mi ilyenkor a szakszervezet feladata? E kettősséget jól kell érteni és helyesen kell felfogni. A szakszervezeteknek az egész osztály érdekeit kell képviselni és védeni, ugyanakkor feladatuk, hogy fellépjenek mindenféle bürokratizmus ellen, s bírálják az egyes gazdasági szervek esetleges hibás intézkedéseit. Ugyanígy küzdeni kell a munkásosztályon belül kialakult helytelen nézetek ellen, amikor a munkásosztály egy csoportja a saját érdekét az egész osztály rovására védelmezi, vagy amikor saját helyzetét az egész osztály kárára akarja javítani.

Előfordul, hogy helyenként az érdekképviselő fogalmát egyoldalúan értelmezik és leszűkítik. Főleg szociális vagy bérügyi intézkedéseket tekintenek csupán érdekvédelemnek. Nem helyes természetesen a szociális juttatások jelentőségét lebecsülni. Mégis: a munkás-

osztály igazi érdeke nem azonos csupán a szociális és bérügyi intézkedésekkel. A munkásosztálynak vannak osztályadalmi, állami, politikai, gazdasági, sőt nemzetközi vonatkozású érdekei, és mindezeket összefüggéseiben, kölcsönhatásában kell képviselni.

A szakszervezetek növekvő feladatairól szólva, szót kívánok ejteni a szervezett munkásság felelősségéről a gazdaságirányítás új rendszerében. A gazdaságirányítás reformja a párt kezdeményezésére született. A reform elveti mindazt, ami gazdaságirányítási rendszerünkben, egész gazdasági mechanizmusunkban ma már túlhaladott és fékezőleg hat a népgazdaság gyorsabb fejlődésére, a párt gazdaságpolitikájának megvalósítására. Megőrzi mindazt, ami most is jó és a jövőben is helyes lesz, és létrehozza azt az újat, aminek feltételei már megértek vagy érlelődnek.

A reform gazdaságpolitikánk szerves része, amely a szocialista termelési viszonyok további erősítésére irányul. A szocializmus mielőbbi teljes felépítése azt követeli, hogy az ország anyagi javainak növeléséhez, társadalmunk életkörülményeinek javításához a gazdaságirányítási rendszer segítségével is jobb feltételeket biztosítsunk. A magyar népgazdaságban a szocialista termelési viszonyok talaján megvannak a gyorsabb fejlődés lehetőségei. A reform szellemében törekszünk a munka szerinti elosztás elvének jobb érvényesítésére. Az előkészületek az 1968. évi bevezetésre, jó irányban folynak. A párt különböző vezető szerveiben nagy gonddal vizsgálják a folyamatban levő intézkedéseket, az előkészületekre vonatkozó javaslatokat.

Az a tervünk, hogy a gazdálkodás új feltételeit a kormányzervek az év harmadik negyedében a vállalatok rendelkezésére bocsátják. Addig is tart az üzemekben az új mechanizmusra való felkészülés. A párt nagy munkát fejt ki *a reform politikai előkészítése*, a koncepció ismertetése, propagandája érdekében. Ugyanakkor megszervezte a gazdasági vezető káderek, a párttitkárok, szakszervezeti vezetők és más funkcionáriusok képzését.

A reformot alapvonásaiban 1968-ban bevezetjük, de az új rendszer hatásainak teljes kibontakozása természetesen több éves folyamatot igényel. De a közeli években is azt várjuk, hogy a reform révén gyorsulni fog gazdasági fejlődésünk, s fontos tényező lesz a harmadik ötéves terv gazdaságfejlesztési és életszínvonal-növelési célkitűzéseinek megvalósításában. Előnyösen hat továbbá a nemzetközi munkamegosztásban való részvételünk fokozására s az ebből fakadó előnyök hatékonyabb kiaknázására.

Mint valamennyi nagy társadalmi kérdés, a kidolgozott javaslatok bevezetése is nagy erőfeszítéseket kíván természetesen minden veze-

tőtől, de a reform csak a dolgozók széles rétegeinek támogatásával, tudásuk hasznosításával vezethet eredményre.

A szakszervezetek jövőbeli szerepére vonatkozóan két dolgról szeretnék említést tenni. Az egyik így fogalmazható meg: az új mechanizmusban a vállalati önállóság, az igazgatók, a gazdasági vezetők nagyobb hatásköre lényegében formálissá teszi a szakszervezetek szerepét. Úgymond: a gazdasági törvények, az anyagi érdekelttség következetes felhasználása a dolgozók érdekeinek automatikus érvényesülését fogja eredményezni. Ez a szakszervezeti általában a dolgozók között végzendő politikai, szervező munka lebecsülését mutatja. Ritkábban ugyan, de találkozhatunk olyan véleménnyel, hogy a gazdaságirányítás reformjának végrehajtása során a szakszervezetek egyedüli kötelessége az esetleges negatív hatások elleni védekezés. Nem helyes ez sem.

A reform, a szó igazi értelmében, a munkásosztály legközvetlenebb osztályérdeke, az egész társadalom, az egész nép érdeke. A pártnak, a szakszervezeteknek, állami, gazdasági szerveknek együttesen azon kell dolgozniuk, hogy a reform elérje célját: növekedjen a nemzeti jövedelem, javuljanak a dolgozók élet- és munkakörülményei. A szakszervezetek törvényben biztosított jogokkal rendelkeznek és kötelességük őrködni a törvényesség megtartása felett. Kötelességük és feladatuk, hogy a dolgozókat az üzem előtt álló célkitűzések megvalósítására mozgósítsák és őrködjének afelett, hogy az ötéves tervben célul kitűzött életszínvonal-emelési programjukat megvalósítsák és a dolgozók munka- és életkörülményeit állandóan javítsák.

Már szóltam arról, hogy az üzemek és vállalatok hatásköre a jövőben növekedni fog. Elvileg és gyakorlatilag ugyanez vonatkozik a párt és szakszervezeti szervekre is. Amilyen mértékben nő a vállalatok hatásköre és felelőssége, ugyanúgy és hasonló mértékben önállóbban és nagyobb felelősséggel kell dolgozniuk a párt-, a szakszervezeti és más társadalmi szerveknek is.

Az említett tényezőknek a szakszervezeti munkában is legyenek következményeik. Helyeseljük, hogy a demokratikus centralizmus elvének betartásával, sőt annak megerősítésével, az ügyeket ott intézzék, ahová tartoznak, vagyis elsősorban az üzemekben. Most arra fordítsuk a figyelmet, hogy az üzemi és vállalati szakszervezeti szervek a párt vezetésével szorosan együtt dolgozzanak a gazdasági vezetőkkel, s a megnövekedett jogokkal és felelősséggel jól éljenek.

Az üzemi demokrácia fejlesztésével lehetővé kell tenni, hogy a dolgozók érdemben részt vegyenek a különböző tervek és javaslatok kidolgozásában, a bérezési rendszer fejlesztésében, a jövedelem egyes részeinek helyi felhasználásában. Természetesen szó sincs arról, hogy minden kérdést népgyűlésen vagy szavazás útján döntsünk el

az üzemekben. Az olyan emberek részvétele, meghallgatása a döntésre érett kérdésekben, akik ismerik a munkások többségének véleményét s képesek a dolgozók nézeteinek helyes tolmácsolására — nélkülözhetetlen a reform végrehajtásában.

A szakszervezetekkel kapcsolatban *a párt irányítása eszmei, politikai jellegű*. Mint szervezetek, tevékenységüket önállóan végzik. A pártirányítás azt jelenti, hogy a szakszervezetek tevékenyen részt vállalnak a párt politikájának végrehajtásából és tapasztalatokkal segítik a párt politikájának kialakítását, gazdagítását.

A párt vezető szerepe abban is kifejeződik, hogy a szakszervezetekben nagy számmal dolgoznak tekintélyes, kipróbált, jól felkészült kommunisták, a pártszervezetek tervszerűen irányítanak át kommunistákat a szakszervezeti munkára és fordítva, szakszervezeti munkában tapasztalt embereket párt és állami munkaterületre. Megerősödött ez a folyamat a legutóbbi választásoknál is.

A szakszervezetek tekintélyes támaszai voltak a munkásosztály élcsapatának a burzsoázia elleni harcban, a hatalom kivívásában. *A szocializmus építésében a magyar szervezett munkások mindig ott álltak a párt oldalán*. Különösen fontos most és a jövőben, hogy a párt vezetése a szakszervezetekben továbbra is erőteljesen érvényesüljön. Sok tekintetben ez a kommunistákon, a pártszervezeteken múlik. Nekik is harcolni kell azért, hogy helyesen értsék a szakszervezetek növekvő szerepét. A gazdasági vezetők bátran támaszkodjanak a szakszervezetekre, mind nagyobb és több feladat megoldásához kérik segítségüket.

Természetesen az is fontos, hogy a munkásdemokrácia kiszélesítése címén a szakszervezetek kezdeményező készségének növelésével munkájuk ne váljon el a párt vezette többi társadalmi szervezet tevékenységétől. Véleményünk szerint az egyes üzemekben együtt kell hogy érvényesüljön a kezdeményezés és a megfontoltság, a bátorság és a körültekintés, a lendület és a szervezettség. A társadalmi szervezetek legyenek a hibák elleni harc, a szüntelen előrehaladás, valamint a megfontolt realitások, az objektív körülmények alaposabb figyelembevételének következetes szószólói. Azért is fontos a párt vezetése, hogy a gazdasági kérdésekben jelentkező különböző irányzatokat és tendenciákat összekapcsolja, helyes irányba terelje és az összes rendelkezésre álló erők egymást kiegészítve az üzem és az iparág, az ország gazdasági fejlődésének hajtóerejévé váljanak.

A Központi Bizottság nevében arra kérem a kongresszust, hogy miután a szakszervezetek sok energiát fordítanak munkájuk új vonásainak gazdagítására, erősítsék meg az eddig jól bevált módszereiket is. *Kitartóan és céltudatosan foglalkozzanak a dolgozók sokoldalú nevelésével, mindennapos gondjaik lelkiismeretes megoldásá-*

val, a szocialista munkaverseny, a brigádmozgalom szervezésével és elterjesztésével, az öntudaton alapuló munkafegyelem erősítésével, általában a termelési folyamat megjavításával, amely nélkül nincs igazi jólét, nincs igazi munkádemokrácia. Összpontosítsák figyelmüket a harmadik ötéves terv soron levő feladataira, a munka termelékenységére, az önköltség csökkentésére, a termelés műszaki, technikai színvonalának emelésére.

Ezeket kívántam elmondani, bízván abban, hogy a tanácskozás megerősíti a szakszervezetek tevékenységének eddig követett eredményes irányvonalát, növeli a munka hatékonyságát s hozzájárul a szakszervezeti mozgalom forradalmi vonásainak erősítéséhez. A szakszervezetek előtt bonyolult, de nagyszerű, lelkesítő feladatok állnak. Erősít bennünket az a tudat, hogy a magyar szervezett dolgozók hárommillió hadserege egyetért a kongresszus célkitűzéseivel. A Központi Bizottság nevében kívánom, hogy a szakszervezetek XXI. kongresszusa eredményes, hasznos munkát végezzen, segítse pártunk IX. kongresszusa határozatainak végrehajtását, a szocializmus felépítését, a munkásosztály, az egész dolgozó magyar nép boldogulását.

KOLTAI ENDRE,

*a Csepel Vas- és Fémművek Tröszt
szakszervezeti bizottságának titkára:*

— A szakszervezeti aktivisták, szakszervezeti szervek vezetési készségének továbbfejlesztése a fejlődés fontos feltétele. A gazdasági mechanizmus reformja lehetőséget és ösztönzést ad a szakszervezeti munkához is, s tömeges kezdeményezés, a fejlődés meggyorsulása várható. Ez gyorsabb reagálást, állásfoglalást igényel a kormányzervektől és a Szakszervezetek Országos Tanácsától is. Olyan rendeleteket, elvi döntéseket, illetve törvényeket kell alkotniok, amelyek hosszabb távra is érvényesek. Lehetővé kell tenni, hogy a központi vezetőségek, elnökségek a miniszterrel közösen — területük sajátosságait figyelembe véve — felelősséggel irányíthassák a gazdaság-irányítási reform céljainak valóra váltását.

Az új feladatok követelményként támasztják mindannyiunkkal szemben, hogy *megfontoltan, de bátrabban döntsünk*, esetleg szakítsunk megszokott eljárásokkal, módszerekkel.

Vita folyik a szakszervezeti vezetők között Csepelen is, például, hogy a munkavédelem területén hogyan menjünk tovább? A szakszervezeti aktivisták egy része úgy gondolja, hogy továbbra is fenn kell tartani a jelenlegi gyakorlatot, amely szerint csak a felügyelők aláírása alapján lehet bármit tenni. A másik része — jómagam is — úgy gondolja, hogy változtatni kell azon a gyakorlaton, amely szerint szinte semmilyen kérdésben nem lehet a munkavédelmi felügyelő jóváhagyása nélkül intézkedni. Ez az eljárás bizonyos fókig csökkenti a gazdasági vezetők felelősségét.

Indokolt több területen szélesebb jogkört biztosítani a szakszervezeti szerveknek. Ezt igényli a vezetési munka hatékonyságának fokozása és a politikai okok is. Például az üzemegészségügyi tevékenység szakmailag az üzemi orvosok, tömegnevelés tekintetében a szakszervezetek feladata. Mivel az üzemi orvosok tanácsi státusban vannak, a vállalati szakszervezeti szervektől függetlenül helyezik át vagy nevezik ki az orvosokat. Biztosítani kellene, hogy az üzemi szakszervezeti bizottságok — miután az egészségügyi tevékenységért

politikailag felelősek — beleszólhassanak az üzemi orvosok kinevezésébe, áthelyezésébe.

Hasonló kérdés a lakáelosztás. A lakáelosztás joga vállalatokon belül legyen a szakszervezeti szerveké. Természetesen fenntartva a tanács végrehajtó bizottságának végső döntési jogát. Ezt indokolja, hogy a dolgozókat legjobban a gyárban ismerik, ennél fogva ott körültekintőbben dönthetnek.

A vezetési színvonal növekedése a szakszervezeti aktivisták politikai, szakmai hozzáértésén, emberi magatartásán tükröződik. A műhelybizottságok tevékenységének fejlesztése egyben a bizalmiak munkájának fejlődését is jelenti. S fordítva: a műhelybizottság csak úgy tud érdemben dönteni, ha a bizalmiak színvonalasabban dolgoznak, ha a különböző kérdésekben határozottan állást foglalnak. A fejlődés érdekében a műhelybizottsági titkárokat és szakszervezeti bizottsági titkárokat szélesebb körben kell oktatni. Nem csodaszer az oktatás, de nagy segítséget jelent a műhelybizottsági és szakszervezeti bizottsági titkároknak, hogy politikailag és szakmailag felkészültebben tudják a szakszervezeti tevékenységet irányítani. Mindenképp szükséges a SZOT-iskolahálózat fejlesztése és bővítése.

Fejlődésünk jelenlegi szakaszában helyes lenne úgy dönteni, hogy a bizalmiakat, műhelybizottságokat, illetve azokat a szakszervezeti bizottságokat, amelyeknek irányításával nem dolgozik műhelybizottság kétévenként, a többi szakszervezeti bizottságot pedig négyévenként választanánk újjá.

Az új gazdaságirányítási rendszerben a vállalatok célkitűzéseik meghatározásában és az éves tervek elkészítésében nagyobb önállóságot kapnak. Ez a szakszervezeti szervektől is kritikus, alkotó részvételt, nagyobb hozzáértést igényel. A tervekészítés időszakában ugyanakkor sok időt, energiát köt le a tervezésben való részvétel. *A kollektív szerződés a legjobban biztosíthatja a szakszervezeti bizottság részvételét a vállalati tervezésben.*

A kollektív szerződéseket az éves tervekkel egyidejűleg kell készíteni, biztosítva a pénzügyi fedezetet is a célok megvalósításához. De a távlati tervek elkészítésénél is figyelembe kell venni a szerződést.

A kollektív szerződések egy-egy fejezetét a szakszervezeti tanács megfelelő munkabizottságai készíthetik elő. Ez elősegíti a szakszervezeti tanács tagjainak aktív részvételét már a tervelképzések kialakításában és az összvállalati tervek eredményesebb megvalósításában is. A dolgozók bevonása a tervezésbe üzemenkénti értekezleten történhet.

A szakszervezeti bizottságok másik fontos feladata: *a dolgozók mozgósítása a tervek végrehajtására.* Ennek fő módszere a munka-

verseny és az újítási mozgalom. A versénylvállalás lényegében az üzem dolgozóinak önként vállalt „ellen”-terve. Nem merev előírás, hanem a feladatok megoldásának elősegítője. Legfontosabb követelménye, hogy összhangban legyen az elvégzendő feladatokkal. Negyedévenként — a vállalások értékelésével egyidejűleg — tervek módosítása alapján a vállalásokat is alakítani kell.

A tervmódosítások előzetes megbeszélésére a jövőben méginkább szükség lesz. A gazdasági vezetők csak akkor vállaljanak többletfeladatokat, ha azokat a szakszervezeti bizottsággal egyeztették. A többleteszközök biztosítását nem utólag, hanem a tervmódosítással egyidejűleg kell rendezni.

A szocialista brigádok arany-, ezüst- és bronzplakett kitüntetését helyesnek és jónak tartjuk. Az odaítélést azonban indokolt decentralizálni. Mind nagyobb azoknak a brigádoknak a száma, amelyek a kitüntetést elnyerik, s országos szinten már igen nehéz érdemben dönteni.

Szükségesnek tartjuk, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa készítse el a szocialista munka vállalata cím elnyeréséhez szükséges irányelveket, hogy e versenyforma színvonalát országosan biztosítsuk. Most már nem az új versenyformák kialakítása, hanem a meglévők állandóan magasabb tartalommal való megtöltése a feladat.

Külön szeretném megköszönni a munkásotthon rekonstrukciójához nyújtott erkölcsi és anyagi segítséget.

Nagyra értékeljük, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa számos kérdésben bátran — az esetek többségében —, helyesen és gyorsan reagált a különböző problémákra, kezdeményezésekre. *Várjuk és igényeljük*, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a szakszervezeti választások tapasztalatait és a gazdasági mechanizmus reformjának igényeit figyelembe véve, még bátrabban és határozottabban foglaljon állást a szakszervezeti mozgalom előtt álló feladatokban.

A szakszervezeti választások tapasztalatai Csepelen azt bizonyították, hogy a szervezett dolgozók és a szakszervezeti aktivisták felkészültek, felnőttek a nagyobb feladatok megoldására — mondotta befejezésül.

TÓTH ANNA,

a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— Jóleső érzéssel tölt el az a tudat, hogy itt, az ország szervezett dolgozóit képviselő kongresszus előtt, arról adhatok számot, hogy a népgazdasági eredmények létrehozásában a textiliparnak, ennek a lényegében női iparágnak a dolgozói is derekasan kivették részüket.

A textilipar termelése az elmúlt négy év alatt több mint egyharmadával emelkedett, s ez a fejlődés együtt járt az új technológiák bevezetésével, a gyártmányok korszerűsítésével. A termékeket azonban nem mindig a legkorszerűbb berendezésekkel, gyakran szellemi és fizikai energiatöbblet ráfordításával tudtuk csak gyártani. Bár az is igaz, hogy az utóbbi években elég sok történt a textilipar fejlesztése érdekében.

Nem maradhattunk le a fejlesztésről azért sem, mert kötelességeink közé tartozik gondoskodni arról, hogy dolgozóink szépen, dívatosan öltözködjenek, s a belkereskedelmi feladatok mellett növelnünk kellett a textilipar exportját is, ezzel segítve az ország devizahozamának emelését. Ennek megfelelően a textilipari export a második ötéves tervidőszak végére 70 százalékkal, a tőkésexport pedig 78 százalékkal emelkedett.

A termelékenység csaknem 20 százalékkal nőtt, s részaránya négy év átlagban több mint kétharmadot tett ki. Javult a textilipar költség szintje is, aminek mutatója az 1965. évi 18 és az 1966. évi 20 napos átlagos nyereségrészesedés. Ez dolgozóink munkakedvét és hangulatát igen kedvezően befolyásolta.

A szocialista munkaversenyt az elmúlt négy évben is a legfontosabb gazdasági feladatokra: a termelékenység emelésére, a költségek csökkentésére, a választék növelésére, az exporttervek teljesítésére és a minőség javítására irányítottuk.

A munkaverseny szervezésére mindinkább az alapos előkészítő munka volt a jellemző. Műszaki konferenciákon, termelési tanácskozásokon, brigádértekezleteken növekvő részvétellel és érdeklődéssel vitatták meg a tennivalókat, tették meg javasolataikat a dolgozók a tervek kialakításához, a munka megjavításához. Az utóbbi években nemcsak a szakszervezet munkatársai vettek részt a tanácskozásokon, hanem vállalati szinten a minisztérium, a gyáraknál pedig a nagyvállalat képviselői, vezetői is. Ez a körülmény természetesen fokozta a tanácskozások jelentőségét. Ezt az igen jó gyakorlatot a jövőben is folyamatossá és rendszeressé kívánjuk tenni.

A lelkiismeretes felkészítés, a célok megismerése és elfogadása növelte a szocialista munkaversenyben tudatosan részt vevők számát. Ezt igazolja, hogy több mint tízezren nyerték el a kiváló dolgozó kitüntetését, s négy év alatt egyharmadával növekedett a brigádtagok száma. Jelenleg a dolgozóknak csaknem 40 százaléka dolgozik munkabrigádokban, illetve 23 százaléka szocialista brigádokban versenyez.

Új kezdeményezésekkel is gyarapodott ebben az időszakban a textilipari brigádmozgalom. A Budapesti Harisnyagyárban a szocia-

lista brigádok közvetlen kapcsolatot létesítettek a termékeiket értékesítő áruházak brigádjaival, szerződést kötöttek az együttműködésre.

A Budapesti Lenfónógyárban, ahol egész éven át munkaerő-hiánnyal küzdöttek, a szocialista brigádok vállalták, hogy műhelyük kulcsfontosságú gépeinek kezelését is megtanulják. Így hiányzás esetén ellátják a helyettesítést. Máshol a brigádok tagjai a létszámbeli hiány enyhítésére átmenetileg több gép kezelését vállalták.

Nagyon sok modern, nagy teljesítményű gép került a textiliparba, különösen a kikészítő ágba. Helyesnek tartjuk a Pápai Textilgyár tmc brigádjának azt a kezdeményezését, hogy a gyárukba érkező gépeket a védnökségük alá vonták, rendszeresen ellenőrzik működésüket és felhívják a gépkezelők figyelmét a hibalehetőségekre.

Lassúbb előrehaladás tapasztalható azonban brigádjainknál a szocialista erkölcs megszilárdítására, a szakmai és általános műveltség növelésére tett felajánlásaikban és ezek teljesítésében. Történtek ugyan kezdeményező lépések, ezek közé tartozik az olvass, tanulj mozgalom, amelyhez segítségül a szakszervezeti bizottságok irodalmi ajánlásokat készítettek a brigádoknak.

Felélénkítették a mozgalmat és emelték a műveltséget az utolsó két évben megtartott *szocialista brigádvetélkedők*, amelyeknek témáit a magyar munkásmozgalom történetéből, szakmai, munkajogi kérdésekből, munkavédelmi területekről választották. E versenyek népszerűségét bizonyítja, hogy 1966-ban 431 brigád 3600 fővel vett részt azokon, és nagy tömegeket vonzottak az üzemi és területi döntők is. További erőfeszítéseket kell tennünk annak érdekében, hogy az üzemekben mind a dolgozók, mind a gazdasági és mozgalmi vezetők a termelési vállalatokhoz hasonló szintre emeljék a szocialista embertípus kialakítására irányuló felajánlásokat.

A textiliparban dolgozó *műszakiak, technikusok és művezetők* is rendszeresen részt vesznek a szocialista munkaverseny-mozgalomban. Gondot fordítanak a verseny feltételeinek megteremtésére, segítik a brigádokat feladataik meghatározásában, valamint az eredmények értékelésében. Több üzemben megalakultak és kiemelkedő eredményeket értek el a műszaki komplexbrigádok is.

Az elmúlt évben különösen megjavult a szakszervezeti bizottságok és a KISZ-szervek közötti munkakapcsolat, amit mi is örömmel nyugtázunk.

A szocialista munkaverseny-mozgalom gyors fejlődését iparágainkban nem kísérte hasonló színvonalon a *verseny nyilvánossága, a jó tapasztalatok elterjesztése*. Hogy ez így történt, ezért szakszervezetünk központi vezetősége, apparátusa is felelős, mert nem nyújtottunk megfelelő segítséget a nyilvánosság biztosításához, a tapasztalatok elterjesztéséhez. Ebben az esztendőben a jubileumi munkaver-

seny során a verseny nyilvánosságát biztosítjuk. Eddigi tapasztalataink is azt mutatják, hogy üzemeink lelkesedéssel, változatos versennyel készülnek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának méltó megünneplésére.

A gazdaságirányítás új rendszerében is szükséges, hogy a vállalati belső tartalékokat a szocialista munkaversenyben megnyilvánuló tömegaktivitás révén felszínre hozzuk, s ezzel is javítsuk a gazdálkodást, segítsük a dolgozók szocialista nevelését. A megváltozott helyzetnek megfelelően azonban szükségesnek tartjuk a szocialista munkaverseny-mozgalom rendszerének módosítását. Véleményünk szerint arra kell nagyon ügyelni, hogy itt is érvényesüljön a vállalatok és az alapszervezetek nagyobb és egyre növekvő önállósága.

A textiliparban dolgozók munkakörülménye sok helyen a zajos, a poros, a meleg, a magas légnedvességű üzem, a fárasztó állás, de különösen a három műszak miatt nagyon kedvezőtlen. Ez is egyik oka a tavaly mutatkozó nagy munkaerőhiánynak, amely elsősorban Budapestre és Pest megyére vonatkozik. A három műszakban dolgozók helyzetének megjavítására ebben az évben bevezették a textiliparban a speciális műszakpótlékot, amellyel a munkások átlagkeresete jelentősen emelkedett. Az elmaradottság ugyan ezzel csökkent, de nem számoltuk fel, hiszen iparunk, a ruházati iparral felváltva, az utolsó helyen van e tekintetben.

Az 1966. február 1-ével végrehajtott bérintézkedések következtében több fontos textilipari munkakörben emelkedett a kereseti átlag, és javultak a művezetők kereseti arányai. Továbbra is fontos feladatunknak tartjuk a textilipari dolgozók kereseti színvonalának emelését, az alacsony kereseti szint fokozatos felszámolását, az arányok javítását. Ehhez a jövőben is kérjük az illetékes felső szervek és a SZOT támogatását.

Pártunk IX. kongresszusának határozata a munkaidő-csökkentés fokozatos bevezetésére a textilipar dolgozóinak is régen áhított kívánsága. A pihenőnapok számának növekedése különösen a dolgozó nők részére jelent nagy könnyebbséget. Nálunk a dolgozóknak több mint 70 százaléka nő, három műszakban dolgoznak, és a nők részére biztosított kedvezménnyel, a szombat éjszakai műszak megszüntetésével, tíz év óta az átlagos heti munkaidő 45,3 óra. Szakszervezetünk központi vezetősége ezért tartja minden szempontból indokoltnak és politikailag is szükségesnek, hogy a négyórás munkaidő-csökkentés a háromműszakos textilipari dolgozóknál a 45,3 órából induljon ki.

A textiliparban a munkaidő-csökkentést csak részben tudjuk önerőből, szervezési-műszaki intézkedésekkel megvalósítani. Véleményünk szerint szükség van központi segítségre is.

— Örömmel jelentem a kongresszusnak, hogy a beszámolás időszakában *a vasutas dolgozók minden évben teljesítették a növekvő szállítási feladatokat.* 1966-ban mind a személy-, mind a teherszállításban — az előző évinél 2000-rel kevesebb létszámmal — olyan eredményt értek el, amilyenre a vasút történetében még nem volt példa. Az eredményekben nagy része van annak, hogy egyre több modern vonó- és vontatott jármű segíti a vasutasok munkáját.

Jelentősen *javult a szocialista munkaverseny hatékonysága.* A célkitűzések realisabb meghatározásával, az anvagi ösztönzés kiterjesztésével nőtt a dolgozók érdekeltsége és aktivitása. A kongresszusi munkaverseny eredményességét bizonyítja, hogy 1966-ban több mint száz szolgálati hely dolgozói teljesítették az élüzem-feltételeket.

Az eredmények elismerése sem maradt el. A múlt évi teljesítmények alapján minden korábbinál magasabb összegű üzemi jutalékot fizettünk ki a dolgozóknak. 1966-ban 1737 forintra emelkedett a vasutas dolgozók havi átlagkeresete, bár még ma is alatta van az ipari dolgozók átlagkeresetének.

Hogy a vasút mind hazai, mind nemzetközi feladatainak eleget tessen, tovább kell folytatni a korszerűsítést. A műszaki fejlesztés tendenciájával, a beruházások megoszlásával szakszervezetünk egvért. A tervek kidolgozásában részt vettünk, észrevételeinket megtettük. A technikai fejlődés pozitív irányban befolyásolja a vasutas dolgozók élet- és munkaviszonyait, bár ez nem egvértelműen csak pozitív. A modern járművek kétségtelenül jobb munkakörülményeket teremtenek a mozdonyvezetőknek, mint a gőzmozdony, de a zaiártalom, a monoton zúgás egészségileg és pszichikailag káros következményekkel jár. A negatívumok közé tartozik az is, hogy a gépesítés révén felszabaduló munkaerőt más munkakörbe kell átcsoportosítani.

A negatív vonások ellensúlyozása, a dolgozók közvetlen védelme sajátos feladatot ró szakszervezetünkre. A tolatószolgálatot ellátó dolgozók intenzitása például sokkal nagyobb a Diesel-mozdonyok mellett, mint a gőzmozdonyok mellett volt. Feladatunk ezért, hogy a kocsirendezők eddigi, havi 240 órás törvényes munkaidejét 210-re csökkentjük. A többletlétszámot a gépesítés, a mechanizáció útián felszabaduló dolgozók átirányításával pótoljuk. Az átcsoportosítást a legmesszebbmenő humanitással kell végrehajtanunk és a felszabaduló munkaerőt a célnak legjobban megfelelő munkaterületen kell alkalmaznunk. Anélkül, hogy külön-külön minden dolgozó érdekeit,

családi körülményeit, egészségügyi állapotát ne mérlegelnénk, az átirányítást nem engedélyezzük. Ha szükséges, átképzésben részesítjük az új munkahelyre kerülő dolgozókat.

A vasútnál a munkaidő-csökkentés megoldása nehéz feladat. Az utazószolgálatot teljesítő 23 ezer dolgozó havi tervezett munkaideje még 1967-ben is 236, illetve 252 óra. További 30 ezer körül van azoknak a száma, akiknek napi nyolc óránál hosszabb — átlagosan havi 240 óra — a munkaidejük.

Erkölcsei kötelességünk, hogy megkeressük a lehetőséget arra, hogy a vasút minden szolgálati ágában legalább 210 órára csökkentsük a munkaidőt, a teljesítmény és a kereset csökkenése nélkül. Csak szervezési intézkedésekkel ezt nincs módunkban megvalósítani, népgazdasági segítségre is szükségünk lesz. Ismeretes, hogy a közlekedési és a vasutas dolgozók munkakörülményei — természetüknél fogva — rosszabbak a népgazdaság más ágazataiban dolgozókéénál. Az éjjelnappali, ünnep-hétköznapi folyamatosság mellett gyakran a változó munkahely is nehezíti helyzetüket.

A népgazdaság nagy részében a munkaidő-csökkentést úgy kívánják elérni, hogy általában megrövidítik a heti munkaidőt. Ez tovább fogja nehezíteni a folyamatos foglalkoztatást követelő vasúti munkaerő utánpótlását. Hozzájárulna a munkaügyi és bérproblémák megoldásához, ha az új Munka Törvénykönyvében megszűnne a vasutas dolgozókra vonatkozó megkülönböztetés; ha egyenlően bírálnák el őket a különböző kérdésekben, pl. a készenléti díj, az éjszakai pótlék és a különélési díj tekintetében a népgazdaság más ágazatában dolgozókkal.

A vasút szociális ellátottsága a népgazdaság egyéb ágazataitól elmaradt. Gyökeres változást hozott ebben a tekintetben a 34/1963. évi törvényerejű rendelet. Nagy jelentőségűnek tekinthető az, hogy a második ötéves terv során csak évi 5—6 millió forint jutott szociális célra, a harmadik ötéves tervben a szociális létesítményekre előírányzott összeg 242 millió forint. Sajnálatos tény, hogy a teljesítést nehézségek akadályozzák, mert a vasút építőanyag-szükségletének csak 50 százaléka biztosított 1967-ben. Innen kérnénk az alapanyaggyártó ipar dolgozóit, hogy a jubileumi munkaverseny lendületét felhasználva hassanak oda, hogy ez az anyagihiány ne hátráltassa a vasút létesítményeinek építését.

Nagy jelentőségűnek tekinthető és évtizedes problémák megoldását segíti a Minisztertanácsnak a *csökkent munkaképességű dolgozók foglalkoztatásának, illetve szociális ellátásának* egységes rendszerére vonatkozó határozata. Továbbra is gondot jelent azonban az, hogy nincs megnyugtatóan tisztázva a foglalkozási megbetegedések fogalma és köre. A vasútnál jelentős azoknak a száma, akik a kor-

mányrendelet szerint nem csökkent munkaképességűek, a hosszú szolgálati idő után azonban elsősorban a foglalkozási ártalmak következményeként látásuk, hallásuk annyira megromlott, hogy nem foglalkoztathatók korábbi munkakörükben. Az ilyenek átképzés után más munkakörben ugyan teljes értékű dolgozók lehetnek, itt azonban bérük nemegyszer több száz forinttal is alacsonyabb, mint eredeti munkakörükben volt. Súlyosbítja helyzetüket, hogy legtöbbször nyugdíjazásuk előtt 5—10 évvel kerülnek alacsonyabb keresettel járó munkakörbe.

A probléma másik vonatkozása, hogy az ilyen látás- vagy hallás-csökkenésben szenvedők főleg az utazószolgálatot ellátók közül kerülnek ki, akik 55 éves korukban nyugdíjba mehetnek, ha kordedvezményes munkakörben 25 évet eltöltöttek. Amikor azonban orvosi szempontból már nem keresőcsoporthoz tartoznak, nem dolgozhatnak tovább a kordedvezményes munkakörben. Ha csak néhány hónap hiányzik is a 25 évből, nem 55 hanem 60 éves korukban vonulhatnak nyugdíjba.

Javasoljuk olyan rendelkezés kidolgozását, hogy ha a dolgozó a 21 évet nem töltötte le a kordedvezményes munkakörben, de legalább 20-at igen, akkor annyi évvel hosszabbodna meg 55 év után a teljes nyugdíj eléréséhez szükséges munkaideje, amennyivel a kordedvezményes munkakörben eltöltött szolgálati éve kevesebb a 25 évnél.

A jelenlegi rendelkezés a nyugdíjakra is kihatással van. Az a törekvés vezérli ezeket a dolgozókat, hogy még a korhatár elérése előtt rokkantsági nyugdíjba kerüljenek, mert így a nyugdíjalapul szolgáló idejüknek magasabb az átlagbére, mintha alacsonyabb keresetű munkakörben még 5 vagy 10 évet eltöltenének és ezt vennék figyelembe nyugdíjuk megállapításánál. Úgy véljük, hogy jogos a dolgozóknak az a kérése is, hogy a legkedvezőbb öt évet vegyék figyelembe a nyugdíj-megállapításnál, ha önhibájukon kívül kerültek alacsonyabb keresettel járó munkakörbe.

GERÉB SÁNDORNÉ,

a SZOT titkára:

— A szervezett dolgozók körében egyre inkább növekszik az érdeklődés a világpolitika, a nemzetközi osztályharc eseményei, a világ különböző részein élő munkástestvéreink életének, sorsának alakulása iránt. Ez az érdeklődés önmagában is kifejezi a magyar dolgozók őszinte együttérzését a világ dolgozóinak harcával, de testvéri szolidaritásukat aktív tettekkel is bizonyítják.

Hazánk felszabadulása előtt az uralkodó burzsoá és földesúri osz-

tályok évtizedeken keresztül fertőzték, mételyezték a dolgozók gondolkodását, nacionalista eszmékkel terjesztették a más népek iránti lebecsülést. Ezzel is el akarták terelni a figyelmet arról, hogy nem a népek között, hanem a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak között vannak az ellentétek. A magyar dolgozókat azonban saját, sokszor áldozatos tapasztalataik taníttották meg a nemzetközi osztályszolidaritás erejének felismerésére, megbecsülésére.

Eredményeink kivívását a nemzetközi munkásosztály szolidaritása, politikai, erkölcsi, anyagi támogatása is segítette. A proletár nemzetköziség összetartó erejének bizonyítéka az az érdeklődés is, amelyet a világ minden részében tapasztalunk a szocializmust építő népek munkája, a magyar szakszervezetek tevékenysége, kongresszusunk munkája iránt is. Élő jelképe ennek, hogy kongresszusunkat számos külföldi küldöttség tiszteli meg jelenlétével, érdeklődésével. Ez az érdeklődés egyrészt a nemzetközi munkásosztály segítő kontrollját is jelenti, Külföldi osztálytestvéreink, barátaink véleménye és tanácsai segítenek bennünket, hogy a lehető legjobban éljünk a magyar dolgozók érdekében azokkal a korlátlan lehetőségekkel, amelyeket a szocialista társadalmi viszonyok számunkra biztosítanak.

Szeretnék foglalkozni a proletár internacionalizmus néhány elvi vonatkozásával és a magyar szakszervezetek álláspontjával a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységét érintő kérdésekben. *A proletár nemzetköziség ideológiájának és politikájának alapvető tartalma* minden ország munkásainak és dolgozóinak érdekközössége, egysége és együttműködése a kizsákmányolás és az elnyomás megszüntetéséért, a boldog életért, a békéért, a társadalmi haladásért. Ennek alapját a munkások, a dolgozók gazdasági és társadalmi helyzetének, létérdekeinek azonossága, a kizsákmányolástól való felszabadulás objektív feltételeinek azonossága adja. A munkásoknak, bármely országban éljenek, dolgozzanak, harcoljanak is, egy és ugyanaz az osztályérdeük, egy és ugyanaz az ellenségük, egy és ugyanaz a harcot kell különböző formákban megvívniuk. A munkások, a dolgozók proletár nemzetköziségének tehát az az alapja, hogy ugyanannak az osztálynak a tagjai.

A dolgozók azért tömörülnek szakszervezetekbe, hogy szervezetük ezeket az azonos osztályérdekeket képviselje és védje. *A szakszervezetek mindennapos tevékenységükkel, nevelő munkájukkal elősegítik az osztálytudat fejlődését*, azt, hogy a dolgozók százmilliói jussanak el az alapvető közös érdekek felismeréséhez és megértéséhez.

A proletárszolidaritásnak, az egységes akcióknak a szakszervezeti mozgalomban nem feltétele az azonos világnézet. Különböző felfogások, sőt nézeteltérések is léteznek a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban. Ez azonban nem zárja ki annak a lehetőségét és objektív

szükségszerűségét, hogy a közös osztályérdekek alapján, a közös célokért, a közös ellenség ellen közös harcot vívjunk a nemzetközi burzsoázia, az imperializmus ellen.

A magyar szakszervezetek kongresszusán részt vevő külföldi küldöttségek között is vannak olyan szervezetek képviselői, akik tőlünk eltérő elvi alapon állnak, akiknek más a világnézetük, akikkel nem minden kérdésben azonos a véleményünk. De egymás nézeteinek kölcsönös tiszteletben tartása mellett, a közös érdekek alapján keressük és megtaláljuk az együttműködés lehetőségeit és legmegfelelőbb formáit. Az az álláspontunk, hogy *baráti jobbot nyújtunk mindazoknak a szervezeteknek, amelyek velünk együtt küzdenek a nemzetközi munkásosztály közös céljaiért*, még akkor is, ha egyes kérdésekben eltérnek nézeteink.

A nemzetközi burzsoázia, a monopoltőkés imperialisták félnek a nemzetközi munkásosztály egységétől, félnek a különböző irányzatú szakszervezetek együttműködésétől. Nem riadnak vissza attól, hogy minden eszközzel, félrevezetéssel, az osztály-együttműködés ideológiájának terjesztésével, a nacionalizmus, a faji előítéletek táplálásával, vesztegetéssel, sokszor véres és erőszakos módszerekkel is, akadályozzák a világ szervezett dolgozóinak együttműködését, és továbbra is fenntartsák a nemzetközi szakszervezeti mozgalom megosztottságát.

A munkások harca felszabadulásukért áldozatokat is követel. De semmiféle üldözés, szenvedés és megfélemlítés nem téríthette és nem térítheti el a világ munkásait a felszabadulásért, a békéért, a kiszákmányolástól mentes boldog jövőért vívott küzdelemtől. *A proletár nemzetköziség eszméje együtt született a munkásosztállyal, és együtt erősödik a nemzetközi munkásosztály harcával.*

E harcban a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban kiemelkedő szerepet játszik a *Szakszervezeti Világszövetség*, amely közel 140 millió szervezett dolgozót tömörít soraiba és osztályalapon állva száll síkra a világ dolgozóinak egyetemes és oszthatatlan érdekeiért. Célkitűzéseinek megvalósításában mindeddig, és a jövőben is, tevékenyen részt vesznek a magyar szakszervezetek. A proletár nemzetköziség eszméje ma már a megvalósult szocializmusra támaszkodik. Ez évben ünnepeljük a világ első munkáshatalma, a Szovjetunió születésének ötvenedik évfordulóját, amely a világ minden dolgozójának ünnepe. *Az első szocialista ország létrejöttével évszázados álma vált valóra.*

Az első munkásállam létrejötte alapjaiban rendítette meg a kapitalizmust. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom nyitotta meg a lehetőséget ahhoz, hogy ma már 14 ország munkásai, dolgozói építik saját szocialista társadalmukat. A szocializmus eszméi soha nem lá-

tott méretekben hódították meg a világot, történelmileg rövid idő alatt.

A szocialista országok léte, a szocialista világrendszer fejlődése minőségileg újat jelent a nemzetközi munkásmozgalom történetében.

A szocialista országok testvéri együttműködése, egymás kölcsönös segítése a proletár nemzetköziségnek a gyakorlatban történő megvalósulását jelenti. A szocialista országok szakszervezeteinek együttműködése elősegíti az egész szocialista világrendszer fejlődését. Együttműködésünk kiterjesztése az élet majd minden területére, a tapasztalatok és eredmények megismerése és kölcsönös hasznosítása műszaki, gazdasági, kulturális, sport, üdülési és minden más területen, biztosítékul szolgál arra, hogy leküzdjük a múlt örökségeként még kísértő nacionalizmust és közös érdekeink alapján továbbfejlesztjük testvéri együttműködésünket.

A szocialista országok helyzetében, fejlődésében természetesen *történelmi fejlődésük sajátosságai által meghatározott különbségek vannak.* Ezért előfordul, hogy a szocializmus építése során egyes kérdések megítélésében eltérő vélemények is adódhatnak. A magyar szakszervezetek a szocialista országokra egyaránt jellemző, alapvető azonosságokat tekintik meghatározónak és döntőnek. Továbbra is megtesznek minden erőfeszítést, hogy azok az érdekek kerüljenek előtérbe, amelyek elősegítik a baráti együttműködést.

A magyar dolgozók sikeres tevékenysége a szocializmus teljes felépítéséért hazánkban jelentős hozzájárulás a nemzetközi munkásosztály küzdelméhez. Hazánk dolgozói sajátjuknak tekintik valamennyi nép és haladó erő küzdelmét az elnyomás, az imperializmus ellen. Napról napra élő *bizonyítékát adják proletár internacionálista öntudatuknak.* Féltő szeretettel és mélységes szolidaritással támogatják a testvéri vietnami nép igazságos harcát. Egyre fokozódik felháborodásuk az amerikai imperialisták embertelen gáztettei miatt. A fiatalok és idősebbek együttes munkája, szabad napjaik feláldozása, a vietnami műszakok, forintjaik felajánlása, mind-mind a magyar munkásosztály szívből fakadó, testvéri szolidaritásának kifejezése. A dolgozók sok száz gyűlésen kifejezték elhatározott szándékukat, hogy továbbra is minden szükséges politikai, erkölcsi, anyagi segítséget megadnak ahhoz, hogy a vietnami nép igazságos harca győzelemmel fejeződjék be.

A magyar dolgozók szolidaritása testvéri segítséget jelent valamennyi osztálytestvérünk számára, akik még elnyomás alatt szenvednek és áldozatkész harcot vívnak a reakció, az imperializmus ellen. A katonai diktatúra által sújtott görög munkások és haladó erők, a fasiszta terror ellen harcoló spanyol dolgozók, a vadul tobzódó tábornoki uralom ellen vérüket áldozó indonéz munkások és parasz-

tok, az adeni szabadságharcosok, a venezuelai munkások, a faji megkülönböztetés és elnyomás ellen küzdő dél-afrikai harcosok, a reakciós katonai puccsok ellen küzdő hazafiak és a világ különböző térségeiben mindazok, akik az igazságért, a jogért, a demokráciáért, a haladó emberiség legszebb céljaiért küzdenek, maguk mellett érezték a magyar szervezett dolgozók testvéri szolidaritását.

Büszkék vagyunk és lehetünk arra, hogy a magyar dolgozók áldozatkészsége és a magyar orvosok, ápolók lelkiismeretes munkája adta vissza életkedvét és munkaképességét annak a 25 dominikai szabadságharcosnak, akiket az amerikai géppuskák tüze nyomorított meg. Büszkék lehetünk és büszkék vagyunk arra, hogy a világ különböző részein, tőlünk sok ezer kilométerre fekvő országokban is élnek és dolgoznak a magyar munkások szolidaritásának hirdetői: szakszervezeti vezetők, akik nálunk szereztek tapasztalatokat és erőt merítettek szocialista társadalmi rendünk igazságából további önfeláldozó küzdelmükhöz; harcosok, akiknek veszélyben forgó életét és szabadságát a magyar dolgozók szolidaritása is segítette megmenteni; fiatalok, akik itt tanultak szakmát; betegek, akik itt nyerték vissza egészségüket, és a dolgozók százezrei, akiknek enyhítették gondjait a magyar dolgozók élelmiszer-, gyógyszer- és ruhanemű-küldeményei.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa, a magyar szakszervezetek a szakszervezeti tagdíjából *a két kongresszus közti időben mintegy 20 millió forinttal segítették az Ázsia, Afrika és Latin-Amerika országaiban harcoló testvérszervezeteket.*

Úgy gondolom, a kongresszus méltán fejezheti ki köszönetét, őszinte elismerését a magyar dolgozóknak harcos állásfoglalásaikért és nagyszerű tetteikért, amelyekkel kifejezték nemzetközi szolidaritásukat, és erőt adtak a világ különböző részein élő munkástestvéreknek igazságos harcuk megvívásához.

Mindnyájunkat mélységes *aggodalommal tölt el a háborús erők újjáéledése, a fasiszta tendenciák erősödése Európában.* Az amerikai imperializmus által támogatott, remilitarizált Német Szövetségi Köztársaság politikája a feszültség tüzfészket teremtette meg Európa szívében. A monarcho-fasiszták hatalomátvétele Görögországban, a Franco-rendszer diktatúrája Spanyolországban, a demokratikus erők üldözése és elnyomása más országokban, *éberségre figyelmeztet bennünket.* Valamennyien megértettük az európai kommunista és munkáspártok Karlovy Vary-i felhívását az európai szakszervezetekhez. Ígérhetjük, hogy a magyar szakszervezetek, a magyar dolgozók nem kímélik erejüket, s a nyilatkozat szellemében, proletár internacionalista kötelezettségeiknek eleget téve, sokoldalú tevékenységükkel és kezdeményezésekkel elősegítik az európai dolgozók akcióegységét és

a különböző irányzatú európai szakszervezetek közös fellépését a béke és biztonság érdekében.

A szocialista országok munkásai és dolgozói, a tőkés országok gazdag harci tapasztalatokkal rendelkező munkásai, az újonnan felszabadult országok fiatal, fejlődő munkásosztályai és a még gyarmati sorban élő elnyomottak együtt küzdenek, együtt harcolnak napjaink nagy, közös céljaiért: a békéért, a demokráciáért, a nemzeti függetlenségért, a társadalmi haladásért. *A szervezett dolgozók hatalmas és egyre növekvő tábora sorsdöntő szerepet játszik a világméretű osztályharcban.* A világ dolgozóinak osztályharcos összefogása a legfőbb biztosítéka a nemzetközi munkásosztály győzelmének.

A magyar szakszervezetek a továbbiakban is becsülettel eleget tesznek nemzetközi kötelezettségüknek. *A nemzetközi proletariátus mindig számíthat magyar osztálytestvéreire.*

BENKŐ TIBOR,

a Postások Szakszervezete soproni titkára:

— Nem véletlen az, hogy a kongresszus írásbeli beszámolójában, határozati javaslatában igen nagy szerepet kapott a szakszervezeti demokrácia, hisz *a szakszervezeti demokratizmus fejlesztése soha nem volt olyan időszerű, mint most.* A dolgozók maguk vetik fel annak az igényét, hogy jobban részt kívánnak venni a vezetésben, kívánják, hogy véleményüket, javaslataikat meghallgassák.

Szakszervezetünk központi vezetősége mindig fontosnak tartotta és nagy figyelmet fordított a demokratizmus és a centralizmus egyidejű fejlesztésére. Megvalósult az egységes irányítás, a felsőbb szervek határozatainak kötelező érvényű elfogadása az alsóbb szervek részéről. A demokratizmus fejlesztésénél azonban mindinkább akadályokba ütköztünk. A demokratizmus fejlesztését akadályozta a tagsággal szembeni felelősség érzetének gyakori hiánya. Ez megmutatkozott abban, hogy a döntések előtt a tagság véleményének kikérése csak esetleges volt, de megmutatkozott a beszámolási kötelezettség időnkénti elmulasztásában is.

A centralizmus erősödésével kialakult egy olyan szemlélet, hogy a választott vezetőségek sokszor a felsőbb szakszervezeti szervek előtt érezték elsősorban felelősséget. A vezetés és az irányítás hiányosságai — mint például az alapszervezeti vezetőségi értekezletek színvonala vagy a bizalmiakkal való foglalkozás hiánya — is akadályozták a demokratizmus fejlődését. Elnökségünk rendszeresen vizsgálta a taggyűlések, termelési tanácskozások eredményességét, és színvonaluk fejlesztése érdekében intézkedéseket tett, határozatokat ho-

zott. A középsszervek, a megyei bizottságok a helyszínen segítették az alapszervezeteket a taggyűlések, termelési tanácskozások színvonalának fejlesztésében. Ma már elmondhatjuk, hogy ezeket a fórumokat mindinkább felhasználják arra, hogy a vezetők tanácskozzanak a dolgozókkal, véleményüket kérjék, és velük együtt döntsenek a közösséget érintő kérdésekben.

A dolgozók véleményének meghallgatása gyakoribbá vált az utóbbi években szakszervezeti munkánk során is. Elnökségünk kezdeményezésére egyes kérdések lezárása előtt több esetben *széles körben meghallgattuk a dolgozók véleményét*. Csak ez után döntött szakszervezetünk elnöksége például a munkaruha-ellátás, az egyenruha-térítés ügyében.

A demokratizmus érvényesítése érdekében gondot fordítottunk a bizalmiak öntevékenységének fejlesztésére. Törekedtünk arra, hogy egyetértési jogkörükkel tisztában legyenek, és azzal élni is tudjanak. Ma már a fontosabb kérdésekben, mint például a bérezési besorolás, a jutalmazás és általában a dolgozók megítélésében, a segélyezés, üdülés kérdéseiben *a bizalmiakat meghallgatják*, nélkülük ritkán döntenek. Elősegítette a demokratizmus erősödését az is, hogy információs rendszerünket sikerült megerősíteni. A bizalmiaktól kezdve mindenki jobban odafigyel a dolgozókat foglalkoztató kérdésekre, igyekszik azokat megválaszolni, elintézni.

Gyakorlati munkánk során, különösen az utóbbi időben, minden ponton érezzük annak az igazságát, hogy *a szakszervezeti demokrácia* fejlesztése nemcsak egy feladat a sok közül, hanem lényegében *egész szakszervezeti tevékenységünk értékmérője* is. Ahogy a jól végzett szakszervezeti munka jutalma a dolgozók bizalma. Ez a bizalom a szakszervezeti demokrácia mind teljesebb érvényesülésében fejeződik ki.

A szakszervezeti demokrácia erősítése nem lehet öncél. Mi sem tekintjük annak. Azt szeretnénk elérni, hogy olyan körülményeket és olyan légkört teremtsünk a postán, a postás dolgozók, a szakszervezeti és a szakmai vezetés kapcsolatában, amelyben a dolgozók aktív közreműködésével biztosíthatjuk a posta eredményesebb munkáját. A posta eredményesebb munkája viszont nem más, mint a népgazdaság és a lakosság hírközlési igényeinek minél magasabb színvonalú kielégítése.

— Két kérdéssel kívánok foglalkozni hozzászólásomban. Az első: szakszervezetünk és szerveinek részvétele a gazdasági tervek kialakításában, az új mechanizmusban. A tervfeladatok kidolgozásában való részvétel elvei és lehetőségei a szakmai specialitástól függetlenül minden szakmában azonosak. Az azonban már sajátos körülmény, hogy a vegyipar népgazdaságunk egyik leggyorsabban fejlődő iparága, ahol szinte naponta új technikával, új technológiával találkozunk. A vegyipar olyan iparág, amelynek fejlődése kihat a népgazdaság szinte valamennyi területére.

Az a több tízmilliárd forint, amelyet kormányzatunk a vegyiparra eddig fordított, egyre inkább kezd megtérülni. Nitrogénműtrágyagyártásunk 1938-hoz viszonyítva 29-szeresére nőtt, szuperfoszfátgyártásunk 13-szorosára, korszerű növényvédőszer-gyártásunk 170-szeresére emelkedett. Nem mindenki ismeri azt sem, hogy világhírű gyógyszeriparunk termelése 1938-hoz viszonyítva 57-szeresére emelkedett; a szovjet—magyar alumíniumegyezmény kapcsán alumíniumtermelésünk — 1938-hoz viszonyítva — mintegy 50-szeresére nőtt. Nem is beszélve olyan iparágakról, mint a kőolaj-, földgáztermelés, amely a legnagyobb mértékben fejlődött. Ugyanígy lehetne sorolni a különböző festékfélések, a gumiabroncsok, a műanyag- és műszálfélések gyártásának fejlődését.

Elbizakodottságra azonban semmi okunk nincs, hiszen már nem lehet csak a mennyiségi növekedést figyelembe venni. Az igény szinte valamennyi területen eltolódott a minőség, a választékosság, a gazdaságosság irányába. Ebből kell tehát kiindulnunk akkor, amikor a tervek kialakításához hozzáfogunk. Annál is inkább, mert egyes gazdasági és szakszervezeti vezetőinknél bizonyos túlzott elégedettség tapasztalható. Ha eredményeinket csak a múltunkhoz s nem a jelen és a jövő szükségleteihez és igényeihez viszonyítjuk, az elégedettség jogos.

Harmadszor teszünk észrevételeket a következő terv feladatainak kialakításához: először 1965-ben, de akkor nem értettük pontosan a szerepünket. Ugyanazt akartuk csinálni, s ugyanúgy, mint a minisztérium. 1966-ban már történt változás, és ebben az évben további előrehaladást értünk el.

Mindenekelőtt azt tisztáztuk központi vezetőségi ülésünkön, hogy nekünk nem ellentervet kell készítenünk. Tisztáztuk, hogy mi véleményünk a gazdálkodással kapcsolatban, de nem mi határozzuk meg a fejlesztési irányát vagy arányát, nem mi döntünk ezekben a kérdésekben. De ugyanakkor azt is tisztáztuk, hogy a vegyipari

dolgozók termelésben szerzett tapasztalataira — melyeket eddig sem lehetett nélkülözni — az új helyzetben még nagyobb szükség lesz. Ez a tervezésre is vonatkozik.

Az elmúlt években feldolgoztuk a legtöbb műszaki konferencián, termelési tanácskozáson, a szocialista brigádvezetői értekezleteken és egyéb fórumokon elhangzó — például a termékeinket felhasználó főbb szakmák részéről — véleményeket. A szerzett tapasztalatokat a központi vezetőség vitája után, 1966 októberében átadtuk a minisztériumi tervező szervezeteknek. Észrevételeinket nagymértékben figyelembe vették. Ez további erőt adott munkánkhoz, mert éreztük és érezzük, hogy nemcsak a végrehajtás segítői, hanem a feladatok kialakításának is résztvevői vagyunk.

Korántsem akarom ezzel azt mondani, hogy a tervezésben való részvételünk tökéletes, vagy hogy a minisztériummal minden kérdésben sikerült közös nevezőre jutnunk. Most szakszervezeti bizottságainkat készítjük fel arra, hogyan öszegezzék a vállalat kollektívájának véleményét, tapasztalatait az 1968-as tervfeladatok kialakításához.

A másik kérdés, amelyről szólni szeretnék: szakszervezetünk központi vezetőségének és alapszerveinknek kapcsolata, vezető és irányító tevékenységünk. Gáspár elvtárs rámutatott arra, hogy az új gazdaságirányítással összefüggésben változásnak kell bekövetkeznie a vezető és irányító tevékenységben. Ezek között a leglényesebb, hogy a döntéseket ott hozzuk meg, ahol a legtökéletesebb az információ, s hogy ott erősítsük a szakszervezeti szervezetet, ahol a dolgozók élet- és munkakörülményeiről döntenek.

Mi törekedtünk az elmúlt években arra, hogy a központi vezetőség, az elnökség főleg olyan kérdéseket tárgyaljon, amelyekben a mi szintünkön tudunk dönteni, amelyekhez nekünk volt a legjobb információnk, s amelyekkel a leghatékonyabban segítettük alapszerveink tevékenységét. Törekedtünk arra, hogy ne ismételjük általában a felsőbb szervek határozatait, hanem *a saját területünkre vonjunk le azokból konkrét következtetéseket*. A munkaverseny-mozgalommal összefüggésben 1963 óta konkrétan, sokoldalú vizsgálat alapján olyan kérdéseket tárgyaltunk, mint például az export-import és ebben a szocialista brigádok és a szakszervezeti szervek szerepe. Ugyanígy külön napirenden volt a beruházási, felújítási tevékenység; a munka- és üzemszervezés vagy a műszaki fejlesztés és újítómozgalom a vegyiparban; a szakmunkásképzés, az általános iskolai végzettség megszerzése stb.

Elsősorban a határozatok ismertetésében és a végrehajtás ellenőrzésében értünk el kevés eredményt. Ennek egyik alapvető oka, hogy egy-egy határozat kidolgozása, megtárgyalása után már csak

arra jutott az erőnkől, hogy a határozatot írásos formában eljuttattuk vállalati szerveinkhez, s ezzel nagyrészt befejezettek tekintettük a dolgot. Középszerveink, különösen 1963—1964-ben, és még bizonyos értelemben 1965-ben is, átvették a mi munkastílusunkat. Erre a módszerre mi készítettük őket.

Részben mi is láttuk, ők is érezték, hogy ez sok esetben formális. Ebben az évben *kidolgoztuk megyei titkáraink munkamódszerét*. Alapvető feladatuk a felsőbb szervek által hozott határozatok végrehajtása, segítése, ellenőrzése a vállalatoknál. A megyei titkár töltőn huzamosabb időt egy-egy vállalatnál és adjon konkrétabb segítséget, tanulmányozza a jó kezdeményezéseket. Jelezze nekünk azt, amit központi szinten vagy a szakszervezetek megyei tanácsával együtt kell megoldani. Ezt az igényt tapasztaltuk a szakszervezeti bizottságok, különösen a szakszervezeti bizalmiak és aktivisták részéről a választások során. Az aktivisták és a dolgozók nem azonnal mérik le tevékenységünket, hogy hány napirendet tárgyalunk, hány oldalas jelentést írunk, hanem azon, hogy problémáinkat hogyan oldjuk meg.

A formális elemek kiküszöböléséhez tartozik az is, hogy ne csak a magunk szempontjait közöljük egy-egy megbeszélésen, hanem tudjunk válaszolni a dolgozókat foglalkoztató kérdésekre.

A választások után a szakszervezeti tanácsokban azok vesznek részt, akik a legjobban ismerik az üzemrészek dolgozóit és gondjait. De már a választások kezdeténél felfigyeltünk arra, hogy *a kellesténél többet vitáznak arról, hogy melyik szervnek milyen hatásköre lesz, a lényeg, az üzemi demokrácia pedig háttérbe szorulhat*. Szorgalmazni kell, hogy mielőbb elkészüljön az új vállalati jogszabályzat, amelyhez igazodhat a szakszervezeti jogkör is. Emellett azonban lényegesebbnek tartjuk azt, hogy sikerüljön megváltoztatni azt a felfogást — legalábbis a mi területünkön —, amely minden szakszervezeti tevékenységet jogszabályban akar összegyűjteni. Ez nem segítené a vállalati szakszervezeti szervek önálló, sokoldalú tevékenységét, hanem a bürokratikus vonásokat erősítené. Márpedig a szocialista szakszervezeti mozgalomtól semmi nem lehet idegenebb, mint a bürokrácia és az élet sablonokba szorítása.

Pozitívan értékeljük azt, hogy a magyar szakszervezeti mozgalomban az elmúlt egy-másfél esztendő alatt jelentős törekvés kezdődött a formális, bürokratikus elemek felszámolására. Sok erőfeszítés történt annak érdekében, hogy a vállalati szakszervezeti szervek mozgalmi tevékenysége kerüljön előtérbe. A határozati javaslat is ebbe az irányba mutat.

— Országuk 100 éves szakszervezeti mozgalmának tapasztalatai rendkívül nagy erőforrást biztosítanak nemzeti szervezeteik munkájában, de értékes hozzájárulást jelentenek a munkások nemzetközi harcához is. Jelentős a magyar dolgozók szolidaritása a különböző szakszervezeti mozgalmakkal, amelyek a legkülönbözőbb módon, a legkülönbözőbb körülmények között harcolnak napról napra problémáik megoldásáért.

Azok az új körülmények, amelyek közt országukban a szakszervezeti mozgalom működik, amelyek mellett a dolgozók a nemzeti kincsek gazdái és hasznélvezői, szükségessé teszik, hogy az új társadalom által támasztott követelményeknek megfeleljenek és megszilárdítsák az általuk épített társadalmat: a szocialista társadalmat. Biztosak vagyunk abban, hogy a magyar munkásosztály — miként eddig is — továbbra is egyik élenjárója lesz a dolgozók érdekeiért folytatott harcnak.

A *Szakszervezeti Világszövetség*, híven osztályelveihez és a proletár internacionalizmushoz, az V. szakszervezeti világtalálkozó határozataira támaszkodva fokozott erővel folytatja tevékenységét. A jelenlegi helyzet és a harc fejlődése a világ különböző részein a nemzetközi szakszervezeti mozgalmat új feladatok elé állítja, hogy a szolidaritási mozgalom még hatékonyabb legyen.

A dolgozók és a szakszervezetek számára elsődleges feladat a vietnami néppel való szolidaritás érdekében kifejtendő harc és akcióprogram. Ez a nép hősiességét folytat az észak-amerikai betolakodók ellen. Az az áldozatos harc, amellyel lefoglalja a bűnös agresszor kezét, kiváltja az egész világ csodálatát. A vietnami nép, igaz ügyének védelmében, nemcsak a Johnson-kormány által letiport érdekeit védelmezi, hanem hozzájárul valamennyi nép békéért, nemzeti függetlenségért és szabadságért vívott harcához is.

Az új észak-amerikai offenzíva Dél-Vietnam és a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen egyfelől azt mutatja, hogy Johnson kormánya esztelenül bűnös, s hogy tettei nyilvánvaló veszélyt jelentenek a világbékére. Másfelől bizonyítja ez annak a szükségességét is, hogy napról napra tegyünk valamit, amivel megghiúsíthatjuk az észak-amerikai imperializmus terveit. Erélyes mozgalomban egyesítjük a demokratikus erőket, felhasználva a szakszervezeti világtalálkozó erőit.

Napról napra bővül és erősödik, új támogatókat kap a vietnami nép igazságos harca. Még az Egyesült Államokban is nagy tömegekben mozdulnak meg a dolgozók és a nép, hogy kifejezzék megvetésü-

ket az agresszióval szemben. Saját hazájukban szállnak szembe az agresszió vezetőivel.

A Szakszervezeti Világszövetség felhasználja ezt az alkalmat arra, hogy üdvözlje a vietnami küldöttségeket és ismét biztosítsa őket mind teljesebb és hatékonyabb szolidaritásáról.

A szakszervezeti világtalálkozó szellemében a legaktívabb nemzetközi szolidaritásmozgalmakat szervezte az SZVSZ a dolgozók szakszervezeti jogokért, a demokratikus szabadságjogokért vívott harcainak és akcióinak támogatására.

Nemrég hoztuk nyilvánosságra a görögországi államcsíny elleni tiltakozásunkat, s felhívtuk a világ dolgozóit és szakszervezeteit, hogy szervezzenek akciókat a normális állapotok helyreállításáért, a letartóztatottak kiszabadításáért, a szakszervezeti jogok szabad gyakorlásáért.

A spanyol népet és dolgozókat nemcsak szolidaritásunkról biztosítottuk, hanem panaszt tettünk a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnél is. Hasonlóképpen jártunk el a kolumbiai, az argentinai üldöztetésekkel és az adeni kolonialista elnyomással kapcsolatban.

A külföldi monopóliumok nemzetközi összefonódása megakadályozza a népek fejlődését és haladását egy jobb élet felé. Ezért a VI. szakszervezeti világtalálkozó napirend első pontjának összefoglalójában helyesen jegyezte meg: „Az imperializmus agresszív természetű nem változott meg, politikája kudarcra van ítélve.”

A kapitalizmus tendenciája: a termelés és a tőke gyors koncentrációja országos és nemzetközi viszonylatban, valamint a polgári állam felhasználása a tőke védelmében. Ezért szükséges a munkásosztály erőinek egyesítése a gazdasági és szociális követelésekért indított harcban. A sztrájkok és a mozgalmak kiterjedésedtek, új formákkal, új tartalommal bővültek. Nemcsak gazdasági és szociális követelésekért folynak, hanem a szakszervezeti jogok tiszteltetéséért, a dolgozók politikai és demokratikus jogaiért is.

Világos, hogy a munkásosztály egységének alapja az érdekazonosság. A közös osztályérdekekből kiindulva ebben általában a legkülönbözőbb világnézetű dolgozók vesznek részt. Véleményünk szerint az egység megszilárdításához kedvező a helyzet nemzetközi síkon is. Ezért a Szakszervezeti Világszövetség célul tűzte ki, hogy segíti a különböző szakszervezeti áramlatok összefogását.

1967 az az év, amelyben ötven esztendeje lesz annak, hogy győzött a Nagy Októberi Szocialista Forradalom. Ez a korszakalkotó jelentőségű esemény hatalmas éket vert a kapitalizmus építményébe, diadalra vitte a munkásmozgalmat nagy eszméit és mély, szociális változások megindulását jelentette. Az a hatalmas forradalmi hullám, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására kezdő-

dött, nagymértékben befolyásolta a nemzetközi szakszervezeti mozgalmat is.

A világ első szocialista államának megteremtése, a Szovetunió léte azt jelentette, hogy hatalmas segítséget kapott, fellendült a népek szabadságharca, a szocializmus eszméinek elterjedése, a demokráciáért, a békéért és a társadalmi haladásért folytatott küzdelem.

A Szovjetunió hatalmas hozzájárulásának köszönhető, hogy a hitlerizmust levertek. Új népek és országok szabadultak fel, s ezáltal a szocializmus világméretű erővé vált, és ma már olyan gátat alkot, amely feltartja az imperializmus kalandvágyát és falánkságát, ugyanakkor fokozza más népek harcát is felszabadulásukért.

A magyar dolgozók és az egész magyar nép tapasztalatból tudja, hogy milyen nagy segítség volt számára a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a Szovjetunió, amikor a hitlerizmus leverése után saját országában szocialista államot létesített, majd amikor az ellenforradalmárokkal küzdött, végül pedig amikor testvéri együttműködésben a szocialista országok többségével együtt szilárd léptekkel a szocializmus teljes felépítésének az útjára tért.

Biztos vagyok benne, hogy Önök — gazdag tapasztalataik alapján és a dolgozók iránti felelősség érzetétől áthatva — mindent megtesznek, hogy véghez vigyék országuk felemelését az általános jólét színvonalára.

Ne felejtsek el, hogy mintegy negyven küldöttség van jelen különböző országokból, a világ minden tájáról, s ezek most összegyűjtik tapasztalataikat saját munkájuk és saját felszabadulásuk érdekében.

Ilyen nagyszámú testvéri küldöttség jelenléte ezen a kongresszuson arról a tekintélyről és szeretetről tanúskodik, amelyet világszerte élveznek a magyar dolgozók és a magyar szakszervezetek.

KARIKA KÁLMÁNNÉ,

a Pannónia Szőrmegvár szb-titkára:

— A kongresszusi beszámoló általános tapasztalatként állapította meg, hogy a beruházások során szociális jellegű létesítményeket egyáltalán nem terveznek vagy csak a beruházások végén kerülnek megvalósításra. Vállalatunk központi gyárában ellenkezőleg történt: a szociális létesítmények már a kezdeti időszakban megvalósultak. Ehhez jelentősen hozzájárult szakszervezetünk központi vezetőségének határozata, amely — felmérések alapján — konkrétan, vállalatonként jelölte meg a tennivalókat.

Szólni kívánok az új gazdasági mechanizmusra való felkészülésről. Vállalatunk 1965 óta az új, a külkereskedelemmel közös deviza-

érdekeltségi rendszerben eredményesen dolgozik. Ezt bizonyítja az, hogy 1965-ben 24, 1966-ban pedig 27 napi nyereségrészesedést fizetünk ki dolgozóinknak.

Az elmúlt két év alatt több hasznosítható tapasztalatot szereztünk. Például azt, hogy maximálisan alkalmazkodni kell a piaci igényekhez, ezek változásaihoz. Vállalatunk alapanyagát, a nyersbőrt nagyobb mértékben import útján szerezzük be, s ezért a nyersbőrárak hatással vannak a munkaerő, a létszám ingadozására is. Több esetben létszámcsökkentés vált szükségessé, máskor viszont munkaerőhiány jelentkezett. Mindezek ellensúlyozására szorgalmaztuk a hazai nyersbőrbegyűjtést, és bér munkát is vállaltunk, hogy dolgozóinkat folyamatosan foglalkoztathassuk.

A nemrég megtartott alapszervezeti választások azt igazolják, hogy tagságunk elismeri az élet- és munkakörülmények fejlesztéséért végzett tevékenységünket. Napokig lehetne sorolni a sok problémát, gondot, amellyel szakszervezeti bizottságunknak meg kell küzdenie. De ugyanakkor sorolhatnám a dolgozók munkaszeretetét bizonyító jelentős termelési eredményeinket, szocialista brigádjaink munkáját, a jó kollektív szellemet.

Az eredmények mellett azonban sok még a gondunk. Ilyen például a most megválasztott nagy létszámú szakszervezeti szervek tartalmas és hasznos működtetése; az éjszakai pótlék és a hárommunkas üzemeltetés problémáinak megoldása; a 44 órás munkaidő bevezetése, amely nagy körütekintést, gondos szervező munkát igényel. Az előkészítést ezzel kapcsolatban már elkezdjük. Több szakbizottságot hoztunk létre és folyamatban vannak a felmérések.

Szocialista társadalmunk fejlődésével párhuzamosan mindjobban nő a magas életkort elérő, egyedülálló nyugdíjasok és házaspárok száma. A magukról való gondoskodás, a magas életkorral járó problémák sokszor megoldhatatlan feladatok elé állítják az öregeket. Javasoljuk, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa vizsgálja meg ezt a kérdést az illetékes állami szervekkel, és növelje a szociális otthonok számát, amelyeknek fenntartásához az ott lakó idős dolgozók nyugdíjukkal járuljanak hozzá.

A másik javaslat az alapszabály-tervezetre vonatkozik: Véleményünk szerint sokkal logikusabb az az alapszabályforma, amelyben az alapszervezetekkel mint legkisebb egységekkel kezdődik a felépítés. Javasoljuk továbbá, hogy a szakszervezeti tagság erkölcsi megbecsülésének fokozása érdekében 1970-ben a 25 éves folyamatos tagsággal rendelkező szakszervezeti tagok elismerő oklevelet vagy más színű tagsági könyvet kapjanak. Ezt követően minden év májusában taggyűlésen a szakszervezeti bizottságok adnák át a jubiláló szer-

vezett dolgozóknak. Ezt helyes lenne SZOT-szinten eldönteni és egyöntetűen elkészíttetni.

A vállalatok tulajdonát képező kulturális és sportlétesítmények működési költségeit állami és egyéb bevételekből biztosítják. Felújításuk és karbantartásuk azonban — az egyértelmű határozat és rendelkezés hiánya miatt — sok vitát és problémát okoz. Jó lenne, ha felsőbb szinten rendelettel meghatároznák, hogy milyen szervezetnek, milyen mértékben kötelességük az intézmények, illetve létesítmények tervszerű felújításáról, karbantartásáról gondoskodni.

IVAN MAKSZIMOVICS VLADICSENKO,

a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára:

— A magyar szakszervezetek legfelsőbb fóruma abban az időszakban ült össze, amikor a Magyar Népköztársaság dolgozói, az egész magyar nép a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusán kitűzött feladatok megvalósításán munkálkodik. *A szovjet emberek figyelemmel kísérik a testvéri Magyarországon a szocializmus építését, s Önökkel együtt örülnek a szocializmusért folytatott harcban elért minden egyes sikerüknek. A népi hatalom éveiben a magyar dolgozók kiemelkedő sikereket értek el a népgazdaság, a tudomány, a kultúra fejlesztésében, a lakosság jólétének emelésében. Az ország további gazdasági fejlődését és a dolgozók életszínvonalának emelését veszi tervbe a harmadik ötéves terv. Országuk életében mindjobban növekszik a szakszervezetek szerepe és jelentősége.*

Jelen kongresszusuk igen fontos problémákat vitat meg. Meggyőződésünk, hogy a kongresszus határozatai új, fontos lépést jelentenek a magyar szakszervezetek tevékenységében, a szocializmus magyarországi győzelméért, a dolgozó emberek boldogságáért vívott harcukban.

Országaink szakszervezetei szorosra fűzik a tartós, megbonthatatlan barátságot, amely a szovjet és a magyar nép közös érdekeinek és céljainak egységén alapszik. Jelenleg a szovjet szakszervezetek — mint egész népünk — az SZKP XXIII. kongresszusán hozott határozatoknak és az ötéves terv feladatainak a megvalósításán dolgoznak. Ebben nagymértékben segít a gazdasági tervezés és ösztönzés új rendszere.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a már új rendszer szerint dolgozó üzemekben jelentősen emelkedett a dolgozók érdekeltsége a vállalati munka javításában, gyorsabban növekszik a munka termelékenysége, jobban kihasználják a felszerelést, a nyersanyagot és az anyagi

eszközöket. Mindez lehetővé teszi a nemzeti jövedelem és a dolgozók jólétének gyorsabb növelését.

Ahogy az elvtársak tudják, országunk az idén — a világ dolgozóival együtt — a világtörténelmi dátum, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának megünneplésére készül. Az utóbbi öt évtizedben az októberi forradalom eszméinek, a marxizmus—leninizmus tanításainak, a proletár internacionalizmusnak a jegyében fejlődött az emberiség. *A szocialista világrendszer mindinkább a társadalmi fejlődés döntő tényezője lesz.*

Országunk az öt évtized alatt a harc és a győzelmek nagy és nehéz útját tette meg. A szovjet nép munkájával elmaradott mezőgazdasági országból hatalmas ipari állammá alakította át hazáját. *A Szovjetunió ipari termelése jelenleg 66-szorosa a cári Oroszorszáégének.* A szovjethatalom éveiben — városon és falun egyaránt — nagymértékben növekedett a lakosság kulturális színvonala.

A szovjethatalom az ország dolgozói előtt széles körű lehetőségeket nyitott az állami, gazdasági és társadalmi ügyekben való részvételtre és ezeknek az irányítására. Társadalmunk életében *mindjobban nő a szakszervezetek szerepe.* Jelenleg több mint 80 millió tagot egyesítenek soraikban.

1967 decemberében kerül sor a Szovjetunió szakszervezeteinek XIV. kongresszusára. A kongresszus összegezi a szakszervezetek négy évi munkájának eredményeit, körvonalazza a dolgozók alkotó tevékenysége további emelésének lehetőségeit a kommunizmus anyagi és technikai bázisának létrehozásáért folytatott harcban.

A szovjet népnek a kommunista építésben elért sikerei alapját képezik az életszínvonal további emelésének. Tetemesen *megnövekedett a szovjet emberek realjövedelme.* Nagyarányú lakásépítés van folyamatban. Csak az utóbbi két évben majdnem 22 millió ember költözött új lakásba, növekedik a közszükségleti cikkek termelése, folytatódik az orvosi és szociális szolgáltatások rendszerének fejlesztése. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepéig alapjában véve véget ér *az áttérés az ötnapos munkahétre.* Ez új, nagyszerű lépés a dolgozók jólétének emelésében.

A szovjet emberek új munkasikerekkel viszonzozzák a párt és az állam gondoskodását szükségleteikről és érdekeikről. Hazánkban mindenütt átfogóan kibontakozott a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére indított szocialista verseny, amelynek során a dolgozók az 1967-es jubileumi év terveinek teljesítésére és túlteljesítésére törekszenek.

Népünk teljesen és egészében helyesli és támogatja a kommunista párt és a szovjet kormány politikáját, amely megfelel a dolgozók létérdekeinek, és amely a szocialista országok együttműködésére, a

nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységére, a béke és a nemzetközi biztonság biztosítására, a különböző társadalmi rendszerű országok békés együttélésére irányul.

A nemzetközi imperializmus minden áron igyekszik feltartóztatni az emberiség fejlődését, ezért növeli a nemzetközi feszültséget, fegyveres agressziót szervez, amint ezt bizonyítják a bűnös vietnami háború, a Görögországban és a világ más területén történő események.

A szovjet szakszervezetek és dolgozók *internacionalista kötelességüknek tartják*, hogy erkölcsi támogatást és anyagi segítséget nyújtsanak a hős vietnami népnek szabadságáért és függetlenségéért vívott igazságos harcához. Követeljük az amerikaiak bűnös vietnami agressziójának haladéktalan megszüntetését, s hogy adjanak a vietnami népnek lehetőséget arra, hogy maga döntsön sorsáról.

Igen időszerű továbbra is *az európai biztonság és a béke megszilárdítása*, mert a nyugatnémet imperializmus az amerikai imperialisták támogatásával minden áron a jelenlegi határok revíziójára tör. Azonban védőfalként állnak az imperializmus és a reakció erőinek útjában a Varsói Szerződés tagállamai. Jelentősen hozzájárult az európai béke biztosításához és a biztonság megszilárdításához az európai kommunista és munkáspártoknak a napokban *Karlový Varyban* tartott konferenciája. A szocialista államok és valamennyi, a békéért és a szocializmusért fellépő erő együttes cselekvését követelik meg a vietnami amerikai agresszió elleni harc, a béke, az európai és a nemzetközi biztonság megszilárdításának érdekei. További erőfeszítések szükségesek a világ szakszervezeti és munkásmozgalmi egységének eléréséhez, megszilárdításához, a békéért és a népek biztonságáért, a demokráciáért és a szociális fejlődésért folytatott harchoz.

Nagy örömmel jelenthetem ki a kongresszus szónoki emelvényéről, hogy *a szovjet és a magyar szakszervezetek testvéri barátsága és sokoldalú együttműködése évről évre szilárdul és fejlődik*. Ez segíti országainkban a kommunista és szocialista építés feladatainak sikeres megoldását.

A proletár internacionalizmus elveihez híven, a Szovjetunió szakszervezetei a jövőben is mindent megtesznek, hogy tovább mélyítsék a magyar szakszervezetekkel és dolgozókkal a testvéri kapcsolatokat és az együttműködést.

A Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsa a szovjet dolgozók és alkalmazottak forró, testvéri üdvözetét küldi a magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának, amely fontos esemény az ország szakszervezeti mozgalmának történetében, a szocializmus építésének jelenlegi szakaszában.

A szovjet emberek őszintén örülnek a magyar dolgozók sikerei-

nek, amelyeket a szakszervezeti kongresszusig elértek. Ezekkel is hozzájárulnak a szocialista országok együttműködésének hatékonyabbá tételéhez. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyar szakszervezetek szerepe egyre fokozódik az ország és a társadalom életében, a szocialista építés terveinek megvalósításában, a munkások és alkalmazottak érdekeinek védelmében. Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy sikeresen fejlődik a testvéri barátság és együttműködés a szovjet és a magyar szakszervezetek, dolgozók között, ami népeink alapvető érdeke és célja. A baráti kapcsolatok és az állandóan szélesedő tapasztalatcsere kölcsönös segítség mindkét ország szakszervezeteinek a szocialista és kommunista építés sikeres elvégzéséhez, s ezek népeink megbonthatatlan barátságának megszilárdítását szolgálják.

FABÓK ZOLTÁN,

a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók

Szakszervezetének főtítkára:

— Úgy érezzük, hogy elsősorban a mi kötelességünk megfogalmazni, hogyan és mi módon tudna az állami-tanácsi helyiipar és a kommunális szolgáltatás jobban megfelelni hivatásának, a társadalmi és egyéni szükségletek jobb kielégítésének. Tagságunkat, de a főhatóságokat és a tanácsszerveket is, évek óta sok megoldatlan kérdés foglalkoztatja, amely bizonytalanná teszi a helyiipar helyzetét és perspektíváját, akadályozza fejlődését. Nem volt olyan taggyűlés, tanácskozás az utóbbi években, ahol egyre határozottabb módon ne nyilvánult volna meg az az igény, hogy szakszervezetünk központi vezetősége sürgesse és kezdeményezze az illetékes szerveknél az ügyek rendezését. Tudatában vagyunk annak, hogy fontossági és logikai sorrendben nem a helyiipar problémáinak megoldása az elsődleges. Úgy ítéljük meg, hogy most *jogosan támaszthatjuk* azt az igényt politikai és gazdasági vezető szerveinkkel szemben, hogy az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése során, a tanácsi gazdálkodás hatáskörének kialakítása idején elvi alapokon kerüliön sor a helyiipari és a szolgáltatás helyének, szerepének tisztázására. Véleményünk szerint megértek a feltételek e feladat megoldására, néhány tanulmány, elgondolás már született is, de egyértelmű megoldást csak kormány szinten lehet ezekben a kérdésekben kialakítani.

Az elmúlt két évtized tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a szocialista nagyipar mellett szükség van ma a helyiiparra is, ha fejlődő társadalmunk szükségleteit maradéktalanul és gazdaságosan kívánjuk kielégíteni. El kell ismernünk a helyiipar szükségességének állandó

jellegét. A régi megítélés már elavult, a helyiipart nem lehet továbbra is átmeneti szektornak tekinteni.

Az életszínvonal növekedésében egyre differenciáltabban jelentkeznek a társadalom és az egyének szükségletei is. Ezzel együtt jár, hogy egyre nagyobb áruválasztékra van szükség a fogyasztási cikkekéből. A dolgozók jövedelme nem egyforma, igényeik sem egyformák. És az iparcikk termelésében elsősorban az okoz bosszúságot és gondot az embereknek, hogy pénzükért nem kapják meg mindig azt, amire szükségük van. Sokan gyakran emlegetik, hogy miért nincs nálunk széles áruválaszték, miért nem vesszük figyelembe jobban a kis- és nagykeresetű dolgozók igényeit, és miért nem annak megfelelően termelünk? Ugyanakkor arra mégis van időnk és energiánk, hogy leértékelt áron különböző cikkeket a lakosság részére átadjunk. Ez a dolog egyik oldala. A másik az, hogy a szocialista nagyipar kis szériákat, tehát differenciált igényeket, egyéni igényeket, javító és szolgáltató szükségleteket nem tud gazdaságosan kielégíteni. Nem is ez a hivatása. Nem is lenne jó, ha nagyüzemeink ilyen, látszólag apró-cseprő dolgokkal foglalkoznának. Viszont ezek az apró-cseprő dolgok a mindennapi életnek olyan tényezői, amelyeken keresztül az egyes emberek saját életszínvonaluk alakulását is lemérik.

Más oknál fogva is fontos a régi elmélet bizonyos módosítása. Társadalmi rendszerünk egyik legfontosabb lényege, hogy a *munkaképes korosztályok foglalkoztatását* minden körülmények között biztosítjuk. A vidék iparosítása ma még megoldatlan, de égető kérdés. Csak nagyüzemi keretek között ez nem is oldható meg. Nem tudunk és nem is lenne célszerű minden községben vagy városban szocialista nagyüzemet építeni. Az utaztatás nem gazdaságos dolog, költséges és a dolgozók számára sem előnyös. A helyi viszonyokat figyelembe véve sok lehetőség és igény van kisüzemek létrehozására. Ezek olyan rétegeket is gazdaságosan képesek foglalkoztatni, amelyeket nagyüzemekben nem tudnak alkalmazni. Nagyon lényeges és *fontos politikai feladat a csökkent munkaképességűek alkalmaztatása*, beilleszkedése — hasznos munka révén — a társadalomba.

Ugyancsak sok lehetőség van arra, hogy állandó jellegű munkát vállalni nem tudó asszonyok a bedolgozói rendszer keretében beilleszkedhessenek a termelőmunkába. Ezek foglalkoztatása fontos politikai és szociális kérdés, gazdaságilag is előnyös.

Véleményünk szerint, ha a helyiipar fejlődését biztosítani akarjuk, szükséges, hogy *kormány szinten olyan szervezet alakuljon, amely képes országosan átfogni, gazdáivá válni* ennek a sajátos iparágnak. Ma ilyen szervezet nincs. Sok felelős szerv van ugyan, de tevékenységük nincs összehangolva, feladatuk nincs egyértelműen meghatá-

rozva. Nem is lehet felróni az egyes minisztereknek, ha területükön belül csak mellékesen foglalkoznak a helyiiparral.

Az országos összhang mellett elengedhetetlenül fontos, hogy a tanácsok helyi irányító hatásköre teljes felelősséggel érvényesüljön a jövőben. Ez nem zárja ki az illetékes minisztériumok szakfelügyeletének érvényesítését.

Ahhoz, hogy hosszabb távon is világosan lássuk a fejlődés irányát, meg kell határozni az állami, tanácsi, szövetkezeti és magánkisipar feladatát, egymáshoz való viszonyát, melyik szektort hogyan és milyen módon kívánjuk támogatni, végső soron hová akarunk eljutni. Olyan rugalmas ipari szervezetté kell fejleszteni a tanácsi és szövetkezeti ipart és a szolgáltatást, hogy minden szinten képes legyen a helyi szükségletek kielégítésére, a szocialista nagyipar szükség szerinti kiegészítésére, olykor kiegészítésére. Helyeseljük azt az elgondolást, amelyet a tsz-kongresszuson is hangoztattak, hogy a tsz-ek meghatározott kereteken belül melléküzemeket tartsanak fenn, és az áru-termelés mellett elláthassák a helyi szolgáltatási feladatokat is.

A szocialista kisipar, ha kellő lehetőségeket és támogatást kap, képes olyan rugalmas, a szükségletekhez gyorsan alkalmazkodó szervezet kiépítésére, amely mellett nem marad lehetőség a mi szervezeti gyengeségeinket kihasználó, s ma még nem kiszámú élősködő rétegek számára, és amely végső soron lehetővé teszi a becsületes kisiparosok beilleszkedését a szocialista szektorba.

Hogy az ilyen szervezet kialakítható, arra talán legjobb példa a szövetkezetek kiépült és bevált hálózata. De itt is szükséges megjegyezni, hogy *elavult a kisipari szövetkezetek régi fogalma*. Az a régi alapelv, hogy a szövetkezet annyi, mint kisiparosok szocialista formában való egyesült termelése, ma már nem állja meg a helyét.

NGUYEN DUC TINH,

a Vietnami Demokratikus Köztársaság

Szakszervezeti Szövetsége elnökségének tagja:

— A felszabadulás óta eltelt rövid történelmi időszak alatt sok örvendetes változás történt hazájukban. A Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével a szorgalmas magyar nép — forradalmi hagyományait folytatva — szétzúzta az 1956-os ellenforradalmat, valamint az imperializmus legsötétebb fondorlatait. Sok nehézséget leküzdve hatalmas eredményeket ért el a szocializmus építésében. Megteremtette a korszerű ipart és a fejlett mezőgazdaságot Magyarországon.

Mint ismeretes, az amerikai imperializmus — hogy kikerülhessen a számára egyre súlyosabb helyzetből — lázasan fokozza dél-vietna-

mi agresszióját, és igen súlyos eszkalációs lépéseket követ el a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen.

Dél-Vietnamban a több mint egymilliónyi ellenséges haderő, amely amerikaiakból, a csatlós országok és a bábrendszer katonáiból áll, egymás után nagy „tisztoगतó” hadműveleteket indított. *A felperzselt föld politikájához folyamodnak*, s az atombomba kivételével mindenféle korszerű háborús eszközt alkalmaznak. Nőket és gyermekeket gyilkolnak, falvakat tesznek egyenlővé a föld színével.

Észak-Vietnamban repülőgépekről, hajókról bombázzák és lövik a városokat, falvakat, iskolákat, kórházakat, óvodákat, gátakat, templomokat, pagodákat. Egyes területeket kétszáz ízben támadtak, ezer meg ezer tonnányi bombát dobtak le. A közelmúltban Dél-Vietnamból, a demarkációs vonalon át, messzehordó ágyúkkal kezdtek tüzelni Észak-Vietnamra. Hadihajókról lövik partvidékünket, elaknásítottak folyókat, és folyamatosan támadják a sűrűn lakott településeket, mint például Haiphong városát, sőt Hanoit, a Vietnami Demokratikus Köztársaság fővárosát is.

Mialatt fegyverrel akarják megfélemlíteni, térdre kényszeríteni a vietnami népet, szüntelenül eljátsszák a „békés tárgyalásról”, a „feltétel nélküli tárgyalásról” hangoztatott félrevezető komédiájukat. A világgözüvélemény félrevezetésére zajos propagandahadjáratot folytatnak az úgynevezett „25-szöri béketörekvésről és 5-szöri fegyverszünetről”. Johnson minden békeszölama csak színjáték, amellyel takarni akarja Vietnamban elkövetett barbár háborús tetteit. A világ népei leleplezik ezeket a szemérmetlen frázisokat.

Az amerikai imperialisták kegyetlen, militarista tettei azt eredményezik, hogy a vietnami nép még jobban gyűlöli öket, még nagyobb elszántsággal, gyözüni akarással küzd az amerikai imperialista agresszorok ellen, a végső cél eléréséig. Népünk világosan látja, hogy *amíg az amerikai imperialisták csizmái tapossák Vietnam földjét, nem lehet béke a vietnami nép számára*. A vietnami nép több mint húsz éve már háborúban él, éppen ezért szenvedélyesen kívánja a békét, a függetlenséget és a szabadságot. Az igazi békéért, saját szabadságának és függetlenségének megvédéséért 31 milliós népünk acéltömbként, fegyverrel a kézben, elszáontan harcol és kivívja a végső gyözüelmet az amerikai agresszió felett.

1967 első hónapjaiban a dél-vietnami nép és fegyveres ereje szétzúzta az amerikaiak úgynevezett második száraz évszakbeli offenzívája során indított nagyobb hadműveleteket. Amerikai katonák ezrei, repülőgépek százai, több millió liter üzemanyag semmisült meg, amerikai hátországi állások döltek össze a dél-vietnami felszabadító hadsereg ágyütüzei alatt. Ezek bizonyítják a dél-vietnami nép harcának gyors fejlődését és elszántságát.

Észak népe és hadserege keményen válaszolt az amerikai imperializmus minden újabb eszkalációjára. Az 1964. augusztus 5-e óta lelőtt repülőgépek száma 1800 fölé emelkedett: A 7. amerikai flotta tucatnyi hajója lángba borult. A Vietnami Demokratikus Köztársaság néphadserege megtorolta az amerikaiak által a messzehordó ágyúkkal elkövetett bűnöket, tüzérsége ágyútűzzel árasztotta el az amerikai állásokat, aminek következtében a demarkációs vonalon túl, Doe Miennél 1070 amerikai pusztult el, 17 messzehordó ágyú, 57 katonai jármű, 5 helikopter semmisült meg.

A vietnami nép nem riad vissza az áldozattól, a nehézségektől, nem hajol meg a fenyegetés és az erőszak előtt. Mint Ho Si Minh elnök mondotta: „A háború eltarthat öt, tíz, húsz évig vagy ennél is tovább, Hanoi, Haiphong és egyes városok, üzemek elpusztulhatnak, de a vietnami nép nem retten meg. Nincs drágább a függetlenség-nél, a szabadságnál . . .” Ez kifejezi egész népünk szilárd elszántságát.

Az amerikai kormány agresszív háborút indított, éppen ezért a béke felé vezető út csak az lehet, ha az amerikaiak abbahagyják az agressziót. *A leghelyesebb út a vietnami probléma rendezésére az,* hogy az Egyesült Államoknak végérvényesen és feltétel nélkül be kell szüntetnie a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen irányuló bombatámadásait és egyéb háborús cselekedeteit. Dél-Vietnamból ki kell vonnia az összes amerikai és csatlós csapatokat, fel kell számolnia ebben az országrészben minden amerikai támaszpontot, el kell ismernie a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Frontot mint a dél-vietnami nép egyedüli jogos képviselőjét, és engednie kell, hogy a vietnamiak maguk rendezzék ügyeiket.

A vietnami nép Amerika-ellenes honvédő harcát támogatják, segítik a szocialista országok, a világ népei és dolgozói. A magyar dolgozók levelei, táviratai, a nagygyűlések, az amerikai követség előtt lezajlott tiltakozó tüntetések, a gyűjtési akciók, a véradás, a vietnami nép mellett harcolni akaró önkéntesek jelentkezése, a gyógyszer-és ruházati küldemények jellemző képet adnak a magyar népnek a vietnami nép iránti nemes internacionalista szolidaritásáról. Engedjék meg, hogy a vietnami dolgozók és szakszervezetek nevében kifejezzem hálánkat a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a kormánynak, a szakszervezeteknek, a magyar dolgozóknak és az egész magyar népnek ezért az aktív és értékes segítségért.

DINH BA THI,
a *„Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő
Szakszervezeti Szövetség
végrehajtó bizottságának tagja:*

— Tudjuk, hogy napról napra figyelemmel kísérik a vietnami helyzetet. Az amerikai imperialisták végtelenül durva háborút folytatnak népünk ellen. Engedjék meg, hogy itt, a kongresszuson röviden ismertethessem országunk jelenlegi helyzetét.

Jelenleg Dél-Vietnam szűk, kis földjén az amerikaiak agressziós hadserege már meghaladja az egymillió főt. Ebből több mint 730 ezer az amerikai katona. Ez az erő naponta növekszik, az amerikai agresszorok szüntelenül tisztogatási műveleteket végeznek, éjjel-nappal ádázul pusztítanak, hogy megvalósítsák „*mindent elpusztítani, mindent felégetni, mindent megölni*” politikájukat. Napjainkban Dél-Vietnamban nemcsak néhány falu, hanem hatalmas területek is elpusztultak, nemcsak falvak, hanem sűrűn lakott városok is a földdel váltak egyenlővé. A Pentagon többször dicsekedett azzal, hogy 1966-ban a dél-vietnami falvakra 637 ezer tonna bombát dobtak le. Ez háromszorosan felülmúlja az 1965. évit.

Világos, hogy az amerikaiak dél-vietnami háborúja már minden szempontból felülmúlja az amerikaiak koreai agresszióját. Felülmúl minden eddigi háborút a felhasznált bombamennyiségben, a modern fegyverek bevetésében és kegyetlenségben. Az agressziós erők még sohasem mozgósítottak ilyen nagy hadsereget, annyi fegyvert és háborús eszközt olyan kis harci területen, mint Dél-Vietnam.

Az amerikai agresszorok fegyvereik és dollárjaik millióival sem tudják térdre kényszeríteni a dél-vietnami népet. Ellenkezőleg: minél jobban belemerülnek az eszkalációs háborúba, annál súlyosabb vereségeket szenvednek. Minél több gáztettet követnek el, annál méltóbb büntetést mér rájuk a dél-vietnami nép és a felszabadító hadsereg, s a világ közvéleménye annál jobban elítéli és elszigeteli őket.

Az amerikai hadsereg semmiképpen sem tudja megmenteni mind kilátástalanabb helyzetüket. Minél több amerikai katona megy Dél-Vietnamba, annál több megsemmisül. 1961-től 1965-ig 22 895 amerikai agresszor megsemmisült meg a dél-vietnami harcmezőn. Az 1965—66-os száraz évszakban a megsemmisített amerikai katonák száma elérte a 40 ezret, 1966-ban a 108 ezret, és ez év első három hónapjában a megsemmisített amerikai katonák száma elérte a 45 ezret, s az összesen megsemmisített ellenséges katonák száma 80 ezer volt. Az amerikaiak 1966—67-es száraz évszaki támadását — bár kétszeres

erővel ment végbe — ma már úgy lehet tekinteni, hogy kudarcba fulladt.

A dél-vietnami felszabadító hadsereg és nép katonai győzelmeivel párhuzamosan a dél-vietnami városok lakosságának a munkásosztály vezette harci mozgalma mind erősebben fejlődik, súlyos veszteségeket és zűrzavart, nehézségeket okoz az amerikaiaknak és a bábhatalomnak.

Minél több amerikai megy Dél-Vietnamba és közvetlenül irtja a dél-vietnami népet, annál rosszabb a gazdasági helyzet, és annál hanyatlóbb a kulturális élet. Az ellentét köztük és a dél-vietnami nép között mind mélyebb, különösen a megszállt városok lakossága körében. A városok és a megszállt területek dolgozói gyűlések, tüntetések, sztrájkok szervezésén kívül felfegyverkeznek, hogy megvívják politikai, harci akcióikat, megvédjék a dolgozók településeit és együttműködve a dél-vietnami fegyveres felszabadító erővel, szüntelen támadásokat intéznek a haditámaszpontok, az agresszorok intézményei, lakásai és raktárai ellen. Világos, hogy *Dél-Vietnamban már nincs olyan hely — még Saigonban sem —, ahol az amerikai agresszorok és kiszolgálóik biztonságban lehetnének.*

Az amerikai agresszorok mind súlyosabb vereségeket szenvednek el mind Dél-, mind Észak-Vietnamban. Ennek ellenére makacsul folytatják a háborús eszkalációt. Dél-Vietnamban növelik az amerikai és a csatlós katonák számát, szüntelenül véres, tisztogató hadjáratokat indítanak, B—52-es repülőgépekkel bombázzák vidékeinket és még több égbe kiáltó bünt követnek el honfitársaink ellen. Folytatják újabb eszkalációs lépéseiket Észak-Vietnam ellen is: sűrűn lakott ipari városokat bombáznak. Nemrégén arcátlanul, kegyetlenül bombázták Hanoit és Haiphongot, sok *polgári lakost, főként nőket és gyermekeket öltek meg.*

Tény az, hogy éppen Johnsonék új háborús eszkalációs lépései leplezik le a békés tárgyalásokról, békés erőfeszítésekről szóló hazug szólamaikat.

Dél-Vietnam földje több mint 20 éves pusztító háborút élt át. Népünk negyedszázados szakadatlan harcot folytat az agresszorok ellen. Ezért mindenkinél jobban kívánjuk a békét. De annak a békének, *amire népünk vágyik, igazi békének kell lennie, olyan békének,* amikor országunkban már nincs egyetlen amerikai agresszor sem, és népünk lesz a gazdája hazájának és szabadságban építheti boldog életét. Ennek megvalósítására nincs más út, mint az, hogy népünk fegyvert fog, folytatja a harcot, még halálosabb csapásokat mér az amerikai agresszorokra. Kényszeríti őket, hogy feltétel nélkül szüntessék meg a Vietnami Demokratikus Köztársaság elleni terrorbombázásokat és minden háborús cselekményt; vonják ki egész hadse-

regüket és csatlósaik hadseregét Dél-Vietnamból; ismerjék el a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Frontot a 14 milliós dél-vietnami nép egyetlen igazi képviselőjének; hagyják, hogy Dél-Vietnam belügyeit maga a dél-vietnami nép oldja meg és Vietnam békés egyesítését Dél- és Észak-Vietnam népe határozza meg.

Népünk igazságos harcában mindinkább élvezzi a világ népeinek, az amerikai népnek is a rokonszenvét és erős támogatását. Ebben a nemzetközi támogatási mozgalomban a magyar dolgozók és a testvéri magyar nép is aktívan részt vett és részt vesz. Jól tudjuk, hogy Magyarországon a vietnami szolidaritási mozgalom gazdag formákban szüntelenül fejlődik. Az állandó nagygyűléseken, gyűléseken, az orvos-egészségügyi támogatást szolgáló gyűjtéseken, a vasárnapi vietnami műszakokon, a véradási mozgalmon kívül a vietnami nép mellett önkéntesen harcolni akarók mozgalma több tízezer magyar fiataalt és dolgozót vonzott.

Engedjék meg, hogy itt, a kongresszuson a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség, a dél-vietnami dolgozók és a dél-vietnami nép nevében *őszinte köszönetemet fejezzem ki* ezért az értékes együttértzésért és támogatásért.

DR. BECKL SÁNDOR,
a SZOT titkára:

— A gazdaságirányítás új rendszerében a lényegesen nagyobb vállalati önállóság kihasználása mindenekelőtt *kétirányú követelményt* támaszt. Egyfelől erősíteni és egyértelművé kell tenni az egy személyi felelős vezetést a vállalatok vezetésében, másfelől a vállalati demokrácia szükségszerű fejlesztése érdekében érvényesíteni kell a dolgozóknak az eddiginél szélesebb és nagyobb hatáskörű bevonását a gazdálkodás irányításába és ellenőrzésébe. Önállóbban, jobban kell az egyének és a kollektívák kezdeményezéseit hasznosítani. Nagyobb mértékben kell számolni a különböző fontos rétegek, csoportok véleményével.

Miért vetődik most fel kiemelten ez a probléma? Közismert, hogy a szocialista vezetés követelményei és módszerei között eddig is hangsúlyoztuk az *egyszemélyi felelős vezetés* elvét. Nemcsak elvileg, hanem a gyakorlatban is törekedtünk megvalósítani.

A második oldalról sem új követelményként és igényként vetődik fel a *vállalati üzemi demokrácia* fejlesztése. Azért is szólok erről, mert bár mind az egyszemélyi felelős vezetés, mind a vállalati üzemi demokrácia terén kétségkívül figyelemre méltó eredményekről

adhatunk számot, de elmaradtunk a követelményektől és a lehetőségektől.

A gazdaságirányítás új rendszerében erősödik a társadalmi igény is, hogy a nagyobb lehetőségek alapján az egyszemélyi felelős vezetés erősítése és a dolgozóknak a vezetésbe történő bevonása egyidejűleg és egymással kiegészítve jusson érvényre. Ez mindenekelőtt a gazdasági és mozgalmi vezetés eddig alkalmazott módszereinek tökéletesítése iránt támaszt újszerű igényeket.

A gazdasági és a mozgalmi vezetők a vállalatoknál az alapvető közös célok elérése érdekében tevékenykednek. De nyilvánvaló, hogy ezt nem tehetik egyformán, nem dolgozhatnak azonos módszerrel. Olyan helyes munkamegosztást kell kialakítani, amelyben a gazdasági vezetői munka és a mozgalmi munka egymástól különböző, de egymást kiegészítő tartalma jól kifejezésre jut. A gazdasági vezetők tudományos elemzésen, szakismereteken nyugvó elgondolásait helyes, ha kiegészíti a dolgozók véleménye, javaslata.

A szakszervezetek sajátos módon, a dolgozók tapasztalatainak, kezdeményezéseinek feltárásával, közvetítésével egészítik ki az egyszemélyi vezetői tevékenységet. Így válhat valóra az egyszemélyi felelős vezetés kiegészítő kollektív részvétel elvének érvényesítése, amely a gazdasági vezetők számára is biztonságot jelent munkájuk végzéséhez. Ennek jelentősége nagyobb lesz a jövőben. A vállalati önállóság növekedése azt is jelenti, hogy a vállalat gazdasági eredményei jobban kihatnak a vállalat egész kollektívájának élet- és munkakörülményeire, szociális és kulturális ellátottságára.

Ez — véleményünk szerint — a vezetők felelősségét is módosítja. A vállalatok vezetői természetesen eddig is két irányban feleltek tevékenységükért, „felfelé” és „lefelé”. Változatlanul megmarad a „felfelé”, a vezetőket kinevező szervek előtti felelősség. Úgy gondolom, hogy mélyebb tartalmat kap és erőteljesebben fejeződik ki majd a vezetőknek a vállalaton belüli „lefelé”, azaz a dolgozókkal szemben megnyilvánuló felelőssége.

A vállalatok gazdasági vezetőinek, mint egyszemélyi felelős vezetőknek a jövőben is feltétlenül építeniök kell a műszaki-gazdasági szakemberekre, a specialistákra.

Ha azonban döntéseikben nagyobb biztonsággal akarják egyeztetni a lehetőségeket a szükségletekkel, akkor az a vállalati demokrácia érvényesítése terén is újabb tennivalókat jelent. Ugyanis a műszaki-gazdasági szakemberek tapasztalatai és javaslatai a munkások véleményével kiegészülve teszik lehetővé, hogy a különböző lehetőségek közül az egyszemélyi felelős vezető döntésekor a legmegfelelebbet, az optimálisat válassza ki. A vállalati nagyobb lehetőségek és eszközök feletti rendelkezés a vezetés és a kollektíva számára, csak az

üzemi demokrácia fejlesztésével együtt jelenthet valóságos önállóságot. Ez azt jelenti, hogy a vállalatok dolgozóit, a vállalatok egyszemélyi felelős vezetői közvetlenül vagy képviselési szerveik, mindegyik előtt a szakszervezeti szervek által érdemlegesebben vonják be a vállalati döntésekbe is. Minőségileg új az, hogy *a vállalatok dolgozói nemcsak a feladatok végrehajtásának, hanem a döntéseknek is részeseivé válhatnak.* Ez is abban az irányban hat, hogy olyan szocialista vezetési módszereknek kell általánosabbá válniuk, amelyekben a gazdasági feladatok megoldása s a dolgozókkal való együttműködés és a sokirányú gondoskodás szerves egészet, egységet képez.

A dolgozókat a szakszervezetek útján kell bevonni a vállalatok vezetésébe. Azért, hogy ez teljesen egyértelmű legyen, az üzemi tanácsokat nem választották újjá. Feladataikat és jogkörüket a vállalati szakszervezeti szervek vették át. Szakszervezeti szerveinknek a dolgozók részvételét a gazdálkodás minden szintjén olyan formában kell biztosítani, amely megfelel a vállalati munkamegosztás-irányítás szervezetének. A részvétel a dolgozók létszámától függően kétféleképpen: közvetlenül és képviselési úton valósítható meg. Úgy gondoljuk, hogy ennek szervezeti feltételei ma már adottak. A most újonnan megválasztott vállalati, üzemi szakszervezeti szervek vezető testületei, az üzemi demokrácia olyan bevált közvetlen formáival együtt, mint a termelési tanácskozások, brigádgülések és egyéb munkahelyi tanácskozások, *megfelelő lehetőséget nyújtanak* a dolgozók számára, hogy részesei lehessenek a maguk területén feladataik kialakításának, végrehajtásának és ellenőrzésének. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy nincsen olyan területe a gazdálkodásnak, az élet- és munkakörülmények kialakításának, ahol ne lenne valamilyen mód beleszólásra, az események helyes irányú befolyásolására. A feladat elsősorban abban jelentkezik, hogy vállalati szerveink úgy dolgozzanak és éljenek jogaikkal, hogy az általuk képviselt dolgozók ténylegesen tapasztalják, hogy ők maguk is részesei az irányításnak.

Szakszervezeti szerveinknek a képviselési és érdekképviselési tevékenységet fejleszteniük kell. Ugyanakkor ehhez a feltételek és a lehetőségek is kedvezőbbek lesznek. A Munka Törvénykönyve a dolgozók élet- és munkakörülményeire vonatkozó, szinte valamennyi kérdésben a legszélesebb körű jogokat biztosította a szakszervezetek számára. A jogok és a tényleges gyakorlás között azonban volt különbség.

A jövőben — mint ismeretes — a szakszervezetek társadalmi-politikai súlyának növelése kerül előtérbe. A szakszervezetek mint osztályszervezetek és mint a dolgozók képviselési és érdekképviselési szervei, a gazdasági vezetőkkel — akik szintén a dolgozók szélesebb értelemben vett kategóriájába tartoznak — nem csupán jogi vonat-

kozásban kell együttműködjének, hanem politikai, gazdasági tekintetben is. Csak így biztosítható a vállalati demokrácia alapján a dolgozók képvisellete, ugyanakkor a törvényesség alapján a következetesebb érdekvédelem. Az új Munka Törvénykönyve is erre a konstrukcióra épül fel, összhangban a gazdasági mechanizmus reformjával. A szakszervezetek jogait az új Munka Törvénykönyvében is rögzítik.

Az új Munka Törvénykönyvét megfelelő végrehajtási utasítások teszik teljessé. Mindez azonban oly módon történik, hogy a központi szabályozás indokolatlanul ne csorbítsa a vállalatok önállóságát. A vállalati kollektív szerződés — mint a Munka Törvénykönyve vállalati végrehajtási utasítása — feladata lesz, hogy mindazokban a kérdésekben, amelyekben bizonyos jogok egyrésztől a dolgozókat, illetve képviselötükben a vállalati szakszervezeti szerveket, másrésztől a vállalati gazdasági vezetőséget együttesen megilletik, konkrét és részletes szabályozást nyerjenek. A kollektív szerződést a vállalatoknál a vállalat igazgatója és a vállalati szakszervezeti szerv egyetértésben dolgozzák ki és hagyják jóvá.

Az új gazdasági mechanizmusban a vállalati és üzemi demokrácia hatékonyságának növeléséhez szükséges feltételeket tovább kell szélesíteni. Tartalmilag az üzemi demokráciának két alapvető feltétele van. Az egyik az, hogy a vállalatok egyszemélyi felelős vezetőiben egyértelművé és tudatossá válják, hogy szocialista termelési és tulajdonviszonyok közepette a dolgozók bevonása nélkül nem lehet eredményesen vezetni. Az a vezető, aki ezt nem veszi figyelembe, előbb-utóbb elszakad a tömegektől, önkényessé válik.

A dolgozókat nem szabad csupán feladatokat végrehajtó személyeknek tekinteni, hanem a vállalatok gazdáinak is, akiknek jogukban áll ismerni a termelési, gazdálkodási tevékenységet, s joguk van véleményt nyilvánítani.

Az üzemi demokrácia másik fontos feltétele, hogy a dolgozók mind szélesebb körében határozottabban jelentkezzen az az igény, hogy részt kívánnak venni a vállalatok vezetésében és ellenőrzésében, vállalva az ezzel járó társadalmi felelősséget is.

Ezeket az alapvető feltételeket a vállalatoknál a párt-, a gazdasági, a szakszervezeti és a KISZ-vezetőknek tervszerű és tudatos együttműködése, a dolgozókkal való szoros és elvtársi kapcsolat, a nevelő, felvilágosító és példamutató tevékenység révén kell és lehet elérniök.

A vállalati önállóság megvalósítása több helyes kezdeményezést, az igényekhez való rugalmasabb alkalmazkodást, a dolgozók nagyobb érdekelttségét igényli. Figyelembe kell venni, hogy a jövedelmezőség növelésében a kollektív érdek nem mindig azonos az egyes dolgozók közvetlen érdekeivel. A kollektív és egyéni érdekek össze-

hangolása megköveteli, hogy érzékenyen reagáljunk nemcsak a kollektívák, hanem az egyes dolgozók véleményére, magatartására is.

A jövőben nagyobb erőfeszítéseket kell tenni a dolgozók tájékoztatására, képzésére s nem utolsósorban közgazdasági ismereteik szélesítésére. Csak így erősödhet a dolgozóknál tudatos részvétel az építő munkában, amely nélkül az öntevékenység, az alkotóerő kibontakoztatása elképzelhetetlen. A vállalati gazdasági és mozgalmi vezetőknek úgy kell tevékenykedniök, olyan légkört, munkastílust kell meghonosítaniök, amelyben a legteljesebben kibontakozhat ez az alkotó kezdeményezés.

KURLIK IMRÉNÉ,

a Konzervipari Tröszt szakszervezeti tanácsának titkára:

— Az élelmiszeriparban a SZOT XX. kongresszusa óta csaknem 160 millió forintot fordítottunk öltözők, fürdőök, üzemi konyhák létesítésére, de még ez sem elégítette ki a jogos igényeket. Az ipar szociális ellátottságát fékezte, hogy a takarmánykeverő iparágat olyan leállított, kiselejtezett malmokból alakítottuk ki, amelveket talán még a mezeiegerek is messze elkerültek. Ugyanilyen nehéz helyzetben van a baromfiiparunk mezőgazdasági egysége, ahol szintén létre kellett hozni a tenyésztőtelepeket úgy, hogy még a minimális szociális követelményeket sem biztosították. Ugyanis népgazdaságunk szociális célokra évente 16—20 millió forintot bocsát rendelkezésre inarunknak. Nem kell igénybe venni elektronikus számológéneket, anélkül is ki tudjuk számítani, hogy ez az összeg nagyon kevés.

Iparunk szociális ellátottsága jelenleg mintegy 45—50 százalék, és megítélésünk szerint ez az állapot a harmadik 5 éves terv végéig sem változik lényegesen.

Szakszervezetünk elnöksége látva ezeket a nehézségeket, következetesen síkra szállt azért, hogy a termelési beruházásokkal párhuzamosan a szociális beruházások is megvalósuljanak. Ugyanakkor mind a 18 iparágunk gazdasági és szakszervezeti vezetőinek felhívta a figyelmét, hogy az iparágak saját erőforrásaikból is gondoskodjanak a szociális ellátottság fejlesztéséről. E felhívásnak eleget téve kb. 60 millió forinttal járult hozzá az ipar saját erejéből a szociális helyzet javításához. Ha ehhez hozzávesszük az új beruházásokat, a nagy rekonstrukciókat, elmondhatjuk, hogy — ha nem is az idevonatkozó normák szerint — a szociális ellátottság színvonala emelkedett, s most már valamennyi dolgozó rendelkezésére áll vetkőzőháló az üzemben, s le tud ülni ebédelni. Néhány üzemünkben, így például Nyíregyházán, Békéscsabán, a paksi konzervgyárakban, a bajai hű-

tőháznál, a székesfehérvári tejipari vállalatnál, a legkorszerűbb igényeket is kielégítő öltözőkkel rendelkezünk már. Az új szociális beruházások során önkiszolgáló étkezdéket, üzemi konyhákat és orvosi rendelőket létesítettünk.

Az elmondottak szinte parancsszerűen előírják: a határozott és erőteljes fellépésre a jövőben is szükség lesz. Ugyanis a következő években nem központilag szabályozzák majd, hogy milyen összeget fordítsanak a vállalatok termelő és nem termelő beruházásokra. A megfelelő arányok kialakításában, a végrehajtás ütemében erősíteni kell valamennyi szakszervezet határozott fellépését és felelősségérzetét.

Már eljutottunk oda, hogy többé-kevésbé következetesen fellépünk egyes szociális beruházások létrehozásáért, de a nehezen megszerzett milliókból készült létesítményeket, berendezéseket, felszereléseket már korántsem óvjuk ilyen lelkesedéssel. A gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek sem fordítanak megfelelő gondot karbantartásukra, megóvásukra. Természetesen ez nem mentesíti a fizikai dolgozókat sem a felelősség alól. Sok dolgozó a saját háza táján filléres károkon bosszankodik jogosan, de ugyanakkor munkahelyén „kicsire nem nézünk” gondolkodással sok esetben eltűri a közvagyon felelőtlen kezelését, sőt sokszor maga is részesévé válik.

Különösen nagy problémát okoz ez a mi iparunkban, ahol sok az idényjellegű iparág. Egy-egy kampány beindításával, amikor beözönlenek a 4—5 hónapos munkára szerződött dolgozók, a legmodernebb üzemekben is — bár a berendezés marad — olyan képet hagynak maguk után, hogy az embernek a szíve fáj a látványon. A szocialista brigádok, a törzsgárda tagjai, akik elismerésre méltóan állnak a termelőmunkában, ilyen esetekben is jobban a sarkukra állhatnának, társadalmi összefogással, felvilágosító munkával megakadályozhatnák ezt a helytelen gyakorlatot.

Egyes üzemek gazdasági vezetői, hogy a gondoktól, a „kiadásoktól” szabaduljanak, az üzemi gyermekintézményeket — különösen az utóbbi években — sorozatosan át akarják adni a tanácsoknak, akkor is, ha ezt tényleges okok nem indokolják.

Szakszervezetünk határozott fellépése és a SZOT segítsége kellett ahhoz, hogy ezt a folyamatot megakadályozzuk. A jövőben is számítunk a SZOT segítségére e tekintetben, mert az új gazdasági mechanizmusban ezek a jelenségek fokozottabb mértékben jelentkezhetnek.

Az élelmiszeripar lényegében már a múlt évben a mechanizmus szellemében tevékenykedett. Csupán egy kötelező tervmutatót kaptak vállalataink, így tervlebontó szerv helyett önálló tervező szervekké váltak. A kötelező tervmutatók csökkentésével, illetve meg-

szüntetésével a központi előírások nagy része is megszűnt. Ezek az intézkedések is hozzájárultak, hogy az élelmiszeripar az 1966. év gazdasági eredményei alapján 115 millió forintot fizetett ki dolgozóinak nyereségrészesedés címén. Ez szinte rekordösszeg, hiszen az elmúlt években megközelítően sem volt módunkban ilyen nagy összeget kifizetni.

A munka hatékonyságának növekedése folytán iparunk dolgozóinak keresete 1966-ban az 1965. évhez viszonyítva 6,9 százalékkal növekedett. Ez kedvező politikai légkört teremtett.

A kongresszusi munkaverseny folytatásaképpen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére indított szocialista munkaversenyben jobb gazdasági eredményekkel kívánják dolgozóink kifejezni a Szovjetunió iránti szeretetüket és tiszteletüket. Az elmúlt évben 40 ezer dolgozó versenyzett iparunkban a szocialista brigád és vállalat címért. A szocialista munkaverseny tartalmában továbbfejlődött: 1966-ban két gyárunk, a Paksi Konzervgyár és a Sárvári Baromfiüzem nyerte el a szocialista vállalat, illetve gyár címet, a Nagykőrösi Konzervgyár pedig a szocialista munka vállalata címet érdemelte ki.

REBIKA BOUALEM,

*az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének titkára,
az Összafrikai Szakszervezeti Szövetség alelnöke:*

— Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában a népek és a dolgozók lankadatlan harcot folytatnak az imperializmus által megcsúfolt nemzeti méltóságuk visszaszerzéséért és függetlenségük biztosításáért a neokolonializmussal szemben.

Az UGTA ismételten kifejezésre juttatja hűségét a proletárnemzetköziség elvéhez. Álláspontunk jól ismert. Hangsúlyozza szolidaritását Ázsia, Afrika, Latin-Amerika népei iránt, amelyek szabadságukért és függetlenségükért harcolnak.

A nagy afrikai haladó szakszervezeti központ, ugyanúgy, mint az UGTA, baráti kapcsolatokat kíván kialakítani a testvéri és a baráti országok valamennyi szakszervezetével.

Az UGTA és a magyar Szakszervezetek Országok Tanácsa között fennálló kapcsolatok felszabadító háborúnk ideje alatt alakultak ki, s hazánk függetlenné válása után pedig tovább szélesedtek, erősödtek. Az utóbbi években eredményes tapasztalatcserét folytattunk szakszervezeteink között.

Az idei május elsején, amelyet együtt ünnepeltünk a szocialista országokkal, köztük a magyar küldöttekkel, újból kifejezésre juttattuk

azt az akaratunkat, hogy a szocialista tábor dolgozóival együtt akarunk dolgozni a nemzetközi szakszervezeti egység megszi.árdításán, a béke, a szabadság, a gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődés érdekében. Reméljük, hogy kialakulnak a kapcsolatok a szakszervezeti szövetségek szintjén is. Tehát egyre szorosabbra fűződnek azok a kötelékek, amelyek országaink dolgozó tömegeit összekötik.

Az afrikai dolgozó tömegeket aggasztja az az állapot, amely Afrikában és más kontinensen is tapasztalható. Az afrikai államok többsége ugyan már visszanyerte szuverenitását, de vannak afrikai népek, amelyek még mindig szenvednek a kizsákmányolás és a fajgyűlölet miatt. Angolában, Portugál-Guineában, Mozambique-ban, Dél-Rhodésiában és Dél-Afrikában haladásellenes rendszerek uralkodnak. Az afrikai dolgozók, az algériai dolgozók, akik tapasztalatból ismerik a kizsákmányolás kegyetlen rendszerét, nem maradhatnak közömbösek elnyomott testvéreik iránt, nem nézhetik érzéketlenül az imperialisták beszivárgási kísérleteit Afrikában. Erről a szónoki emelvényről biztosítom Önöket, hogy továbbra is harcolunk afrikai testvéreinkkel együtt a gyarmati rendszer teljes felszámolásáért kontinensünkön.

A közel-keleti és a délkelet-ázsiai helyzet is nagy nyugtalansággal tölt el bennünket. Támogatjuk a megszállt Dél-Jemen népének harcát a brit imperialisták ellen, akik kegyetlenül elnyomják a védtelen lakosságot.

Együttérzéssel gondolunk a hős vietnami népre, amely a legkegyetlenebb, a legborzalmasabb háborút szenved el a gyarmati rendszer történetében. Vietnami testvéreinknek szent és törvényes joguk, hogy függetlenségben és szabadságban éljenek, s ehhez mi is segítséget adunk. Továbbra is támogatjuk a népek harcát a gyarmati rendszer és az imperialista uralom ellen. Azon fáradozunk, hogy egyre inkább kiszélesítsük a baráti együttműködést, a gyümölcsöző tapasztalatcseréket az afrikai szakszervezeti központ, a UGTA és a testvéri, baráti szocialista országok szakszervezetei között.

Harcukat mindaddig folytatjuk, amíg végleg el nem tűnik a kolonializmus és a neokolonializmus, amíg nem szűnik meg az embernek ember által való kizsákmányolása, s meg nem valósul a haladás, a béke és a társadalmi igazságosság korszaka.

— Gazdasági fejlõdésünk új, intenzív szakaszában a közgazdasági ösztönzõk elõtérbe helyezésével, a dolgozók széles körû bevonásával kell segítenünk a termelékenység, a mûszaki fejlesztés hatékony meggyorsítását, a nemzeti jövedelem gyorsabb növelését.

Az elmúlt években sokszor beszéltünk az egyéni és a társadalmi érdekek összhangjáról, amelynek megvalósítása munkánkban a jövõben igen fontos lesz. A dolgozók alapvetõ érdeke, az életszínvonal további emelése függ attól, hogy a gazdaságirányítás új rendszerében mennyiben hasznosítjuk és tárjuk fel a vállalatok rejtett tartalékait.

Helyes az az elv, hogy azok a fizikai és mûszaki dolgozók keressenek többet, akik munkájukkal nagyobb mértékben járulnak hozzá a vállalati jövedelem növeléséhez, a vállalati nyereség megtermeléséhez. Ezt társadalmilag igazságosnak tartjuk, s törekszünk ennek gyakorlati megvalósítására.

Mivel a személyi jövedelmek alakulása a legközvetlenebbül érinti a dolgozókat, *az új gazdaságirányítási rendszert is elsõsorban azon keresztül itélik meg, hogy milyen elõnyöket biztosít a szorgalmas, a kiváló minõséget gyártó, jó szakembernek.* Differenciálni kell majd a dolgozó munkáját, munkájuk eredményét, társadalmi hasznosságát. Különbséget kell tenni az egyes dolgozók között, nagyobb anyagi és erkölcsi megbecsülést biztosítva a munkában élen járó dolgozóknak, a gyakorlati munkát végzõ mûszakiaknak, a kvalifikált szakmunkásoknak, azokkal szemben, akik még ma is pihenésre használják a munkaidõt.

Kétségtelen, hogy kényelmesebb és népszerűbb mindenkinek bér-emelést adni, mint érdem szerint differenciálni. De ne feledjük el, hogy a dolgozók igazságérzetét egyaránt sérti, ha akár az érdemtelen kap többet vagy az érdemes kap kevesebbet. Ezért *jogosan elvárjuk minden vezetõtõl, hogy nyíltan mondja meg beosztottjainak, ki miért érdemel többet vagy kevesebbet.*

Szakszervezeti tanácsainknak fontos feladatuk lesz a jövõben, hogy állandóan figyelemmel kísérjék a vállalati nyereség alakulását. A magasabb jövedelmet biztosító vállalati nyereség, jövedelmezõség növelése érdekében a szakszervezeteknek is nagyobb gondot kell fordítaniuk a folyamatos és fegyelmezett munkához szükséges mûszaki és gazdasági feltételek biztosítására, a munkaerõhelyzet alakulására, a munkások képzésére, az állóeszközök kapacitására és kihasználására, valamint a folyamatos termelést biztosító munka szervezésére és az anyagellátásra.

Természetesen a feladatokat nem a gazdasági vezetésbe való operatív beavatkozással, hanem a nevelő munka javításával kell megoldani. Szakszervezeti bizottságainknak és valamennyi aktivistánknak arra kell nevelniök a dolgozókat, hogy saját érdekükben felelősséget érezzenek a nemzeti jövedelem növeléséért, azoknak a feltételeknek a megteremtéséért, amelyek lehetővé teszik az életszínvonal gyorsabb emelését.

A jövőben még inkább szükség lesz arra, hogy a szakszervezeti szervek az anyagi ösztönzéssel párhuzamosan agitációs nevelő munkájukkal olyan *közösségi szellemet alakítsanak ki*, amely lehetetlenné teszi a végzett munka régi, egyenlősdi alapon történő elbírálását.

A választások során több esetben felmerült, mi lesz a szociális-társadalmi juttatások sorsa az új mechanizmusban, amikor ezek anyagi fedezetének egy részét a vállalati jövedelmekből kell biztosítani. A szakszervezeteknek a társadalmi juttatások megállapításában abból kell kiindulniok, hogy államunk jellege szocialista, és ezért elsőrendű kötelességének tartja a dolgozókról való szociális gondoskodást. Az új mechanizmusnak is alapvető célja, hogy az életszínvonal emeléséhez jobb feltételeket teremtsen. Ebből következik, hogy *a szociális-társadalmi juttatásokon nem lehet olyan változtatásokat eszközölni, amelyek veszélyeztetik az életszínvonal emelését.*

A társadalmi juttatások tekintélyes körét — mint például a társadalombiztosítás, a nyugdíj, a családi pótlék stb. — államunk gazdasági, anyagi helyzetétől függően tovább kell fejleszteni. Ezek a juttatások ma már az egész lakosságra kiterjednek, ezért egyetértünk a kongresszus elé terjesztett határozati javaslatlall, amely az elkövetkező évek egyik fontos feladatának tartja az egészségügy általános korszerűsítését, a megelőzésen kívül a bérből és fizetésből élők egészségügyi ellátásának további javítását. Tovább kell javítani a gyermekes családok anyagi helyzetét, és figyelemmel kell kísérni a nyugdíjasok létfeltételeinek alakulását is.

A társadalmi juttatásoknak azonban van egy másik csoportja, amely bizonyos változtatásokat, új, *a jelenleginél igazságosabb megoldási, elosztási módszereket kíván.* Ilyenek például az üzemélelmezési hozzájárulás, a vállalati üdültetés, a munkásszállás és munkásszállítás stb. költségei. A vállalati szakszervezeti tanácsoknak, szakszervezeti bizottságoknak nagyon körültekintően kell vizsgálniok ezeket. Az elosztás igazságosabb módszereinek kidolgozásakor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy például a sokat vitatott üzemi étkeztetésnek van egészségügyi és szociális jellege is. A családok jelentős részében a férj és a feleség egyaránt dolgozik, ezért az üzemi étkezési lehetőség megkönnyíti a dolgozó nők helyzetét, felmenti őket a mindennapi főzés gondjai alól. Vívmánynak tekinthetjük azt

is, hogy a dolgozók egy része — a vasiparban például 35 százaléka — kulturált körülmények között fogyasztja el napi ebédjét, és nem étkezik a gép mellett egészségtelen körülmények között.

A feladat megoldásában figyelemmel kell lennünk arra, hogy a dolgozók személyi jövedelmében és az életszínvonal alakulásában növekedjék a társadalom hasznára végzett munka szerepe.

A LATIN-AMERIKAI DOLGOZÓK KÜLDÖTTE:

— Az Argentin Szakszervezeti Koordinációs és Egységmozgalom forró üdvözlét hozom a magyar szakszervezetek számára. Nehéz kevés szóval kifejezni az érzéseket: milyen büszkeség töltheti el egy kongresszus résztvevőit olyan országokban, ahol a dolgozóknak már nem kell a nyomor, az éhség, a reakció, a fasizmus, a szuperkizsákmányolás, az imperializmus és hazaáruló lakájaik ellen harcolni, hanem azon dolgozhatnak, fáradozhatnak, hogy erősítsék a munkásosztály hatalmát, javítsák élet- és munkakörülményüket, növeljék jólétüket, életszínvonalukat.

A magyar dolgozó nép helyesli és támogatja kormánya politikáját és céljait. Mi tudjuk és érezzük, hogy terveik teljesítése, a szocialista tábor erősödése *a mi harcunkat is segíti*, hozzájárul ahhoz, hogy a még elnyomott, kizsákmányolt népek is felszabaduljanak.

BARTHA ÁRPÁDNÉ,

a Szakszervezetek Hajdú megyei Tanácsának vezető titkára:

— Korunkban világjelenség, hogy a nők egyre nagyobb számban és arányban veszik ki részüket a társadalmi termelésből. Lenin 1920. március 4-én *A nemzetközi munkásnőnap* című cikkében azt írta, hogy a kultúra színvonalát a nők jogi helyzete jellemzi leginkább, és hogy a nők számára az igazi felszabadulást csak a munkásosztály győzelme, a szocialista rend biztosíthatja.

Az elmúlt két évtized eredményeit összegezve joggal mondhatjuk: *a mi országunkban a nő nem csupán a családi életben egyenlő rangú a férfival, hanem mindinkább egyenlővé válik a politikai, a társadalmi életben is.* A nők aktívan, a férfikkal egyenlő öntudattal vesznek részt a munkában, a közéleti funkciókban, a szocializmus építésében. Tudósok, művészek, orvosok és pedagógusok, ügyes, hozzáértő ipari munkások egész serege nőtt ki leányaink, asszonyaink közül. Különösen nagy öröm látni a szocialista brigádokban dolgozó nőket,

akik szervezettségben, felelősségtudatban a legjobban dolgozó férfi munkatársaikkal is felveszik a versenyt.

A párt, az állam, a szakszervezetek sokat tettek a nők egyenjogúságának érvényesítéséért. Törvények, rendeletek, határozatok rögzítik *a dolgozó nő munkához való jogát*, az egyenlő bérezés elvének érvényesülését, a különböző kedvezményeket, társadalombiztosítási juttatásokat, a művelődéshez való jogot, ami a dolgozó nőket, édesanyákat megilleti.

Ennek ellenére napról napra olyan problémákba ütközünk, amelyek ismételten felhívják a figyelmünket arra: *a helyes elvek és a törvényes rendelkezések érvényesülésének még sok akadálya van.*

Számos fórumon szóvá tettük és tesszük, hogy egyes vezetők ugyanolyan tudású, képzettségű, beosztású férfi és nő munkája között anyagiakban jelentős különbségeket tesznek a nők rovására. A probléma gyakorisága azt mutatja, hogy *a társadalmi megítélés körül vannak a bajok*, és a választott vezetők is gyakran úgy tekintik ezt a helytelen gyakorlatot, mint természetes és megmászhatatlan dolgot. Elsőrendű feladatunk harcolni ez ellen. De nem elég csak hangoztatni az elveket. Szakszervezeti bizottságaink saját területükön intézkedjenek, és a gazdasági vezetőket is bírják intézkedésekre.

A nők részvétele a termelőmunkában közel 39 százalékos, ezzel szemben a szakképzett nőmunkások százalékos arányszáma 16,6. Ez ugyan jelentős előrehaladás, de mégis azt mutatja, hogy a társadalmi örökség végleges felszámolásához kevésnek bizonyult az elmúlt 22 esztendő. A szakképzettség hiánya természetesen más problémákat is von maga után. *A gazdaságilag elmaradott vidékeken a nőknek elhelyezkedési nehézségeik vannak.* Egyesek rendeletileg tiltott vagy nem ajánlott munkakörben kénytelenek dolgozni.

Mindezek figyelmeztetnek bennünket arra, hogy a jövőben intenzívebben foglalkozzunk a dolgozó nők, elsősorban az anyák érdekeinek védelmével.

Nálunk megváltozott a dolgozó nő családi helyzete: a kereső férfi egyenrangú társa lett. De ugyanakkor sokasodtak a vállára nehezedő terhek is. A családtagok, főleg a férjek részvétele a gyermekgondozási és háztartási munkában eddigi nevelő, agitációs munkánk eredménye is. Sok azonban még a tennivaló. Harcolnunk kell az olyan szemlélet ellen, hogy a második műszak ellátása elsősorban az anya kötelessége. Ezzel egyidejűleg *több segítséget kell nyújtanunk a családi élet jó megszervezéséhez*, az új életviszonyokhoz való alkalmazkodáshoz. Ugyanis a nők, a családayánál közül sokan tanulnak. A családon belüli munkamegosztás megszervezésénél ezt is tekintetbe kell venni.

A gazdasági és mozgalmi vezetők helyes szemléletének kialakítá-

sát sürgeti, hogy jogrendszerünk humánus elveit a gyakorlatban, a munkahelyeken nem mindig alkalmazzák. Előfordult, hogy a szabadságról visszatérő anyát rosszabb munkakörbe helyezték, vagy ha ott-hon maradt beteg gyermekét ápolni, hamar kimondták: nem lehet rá számítani.

Közismertek azok az anyagi áldozatok, amelyeket államunk, üzemünk a dolgozó anyák segítése, védelme érdekében vállalnak. De még mindig sok a fel nem tárt, kiaknázatlan lehetőségünk. Gyakran jelentős anyagi áldozatok nélkül egy kicsit *több megértéssel, szívvvel tovább lehetne csökkenteni a gondokat*. Elsősorban a közvetlen környezet, a munkatársak, a közösség megértésére, segítségére van szükség. A szakszervezeti bizottságoknak, műhelybizottságoknak nagyon szép, humánus feladata a közösség befolyásolása, nevelése.

Az elmúlt 22 évben jelentősen *nőtt a nők igénye a tanulás, a művelődés iránt*. Erre ösztönzött az a felismerés, hogy a nők akkor lehetnek egyenrangú tagjai a társadalomnak, ha megfelelő általános műveltséggel és szakmai ismeretekkel rendelkeznek, ha nagyobb hozzáértéssel dolgoznak.

Az elmúlt tíz év alatt megháromszorozódott az esti és nyolcszorosára nőtt a levelező tagozaton tanuló nők száma. Ennek ellenére *a vezetői munkakört betöltő nők aránya még alacsony*. Nem a rátermettség, a szakképzettség vagy a politikai felkészültség hiánya az, ami akadályozza a nők részvételét a vezetésben, hanem a régi, maradi szemlélet, amely egyes vezetők gondolkodásában van. Bár azt is gyakran tapasztaljuk, hogy az asszonyok — akiket vezetői munkakörre alkalmasnak tartunk — éppen azért, mert tisztában vannak kötelezettségükkel és felelősségükkel, bátortalanságból vagy családi okok miatt nem vállalnak funkciót.

Alapvető politikai, gazdasági és társadalmi érdekek fűződnek ahhoz, hogy a nők problémájával a jövőben alaposabban foglalkozunk. Szakszervezeteinknek megvannak a lehetőségeik, az eszközeik, hogy ennek érdekében többet tegyenek, sőt a növekvő jogkör erre nagyobb lehetőségeket is ad.

A világ asszonyai nagy figyelemmel kísérik a szocialista országokban dolgozó nők helyzetét. Ez érthető is, mert csakis a szocialista társadalmi rendszer képes megmutatni és bebizonyítani, hogy a nők milyen nagyszerű eredmények elérésére képesek. Amennyire részei eredményeik a szocializmus építésének, annyira részei annak a nagy harcnak, amely nemzetközi méretekben folyik az emberi haladásért, a béke megvédéséért.

— A bolgár és a magyar nép közötti barátságnak évszázados hagyományai vannak. A török elnyomók elleni közös harcban alakult ki, s ez a barátság erős és megbonthatatlan, mert közös az eszménk, a szocializmus, az internacionalizmus. Közös az érdekünk is: a szocializmus és a kommunizmus építése köt össze bennünket.

A bolgár dolgozók tiszta szívből örülnek azoknak a sikereknek, amelyeket a magyar nép a szocializmus építésében elért. *Mi is sikeresen teljesítettük a negyedik ötéves tervet*, újabb eredményeket értünk el a gazdaság, a tudomány, a kultúra és a művészet fejlesztésében, a nép életszínvonalának emelésében. A bolgár népgazdaság termelése a háború előtti időszakhoz viszonyítva 22-szeresre nőtt. A vilamos energiáé 36-szorosra, a gépgyártásé 200-szorosra, a vegyiparé és a gumiiparé 80-szorosra. Nemzeti jövedelmünk pedig 4-szeresre emelkedett.

Szakszervezeteink nagy munkát végeznek, hogy minden dolgozót megnyerjenek a szocialista munkaversenyben való aktív részvételre, hogy teljesen kihasználják a gazdasági lehetőségeket. A minőség javítása, a mennyiség fokozása mellett a fő cél: a technika fejlesztése.

Sikereink a szocializmus építésében nem valósulhattak volna meg a szocialista országok segítsége nélkül. Különösen hálásak vagyunk azért a nagy segítségért, amelyet a testvéri Szovjetuniótól, közös barátunktól kaptunk.

Az emberiség idén ünnepli a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulóját. *Büszkék és boldogok lehetünk azért, hogy a dicső október követői vagyunk*, hogy úttörői vagyunk ennek a korszaknak, amely egy új világ születésének korszaka.

A bolgár szakszervezetek és dolgozók támogatják az európai kommunista pártok nyilatkozatát, határozottan elítélik a görögországi fasiszta katonai puccsot, mindig szolidárisak és támogatják azokat a népeket, amelyek a békéért és nemzeti függetlenségükért harcolnak a kolonializmus és az imperializmus ellen. Erkölcileg és anyagilag támogatjuk a hős vietnami nép harcát, amelyet az amerikai agresszió ellen folytat. Erélyesen tiltakozunk az Amerikai Egyesült Államok barbár agressziója ellen. Egyetértünk és támogatjuk, hogy a vietnami nép saját maga döntse el sorsát.

A proletár internacionalizmus elveihez hűen szakszervezeteink a jövőben is harcolnak a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységéért. Teljes erővel támogatják a Szakszervezeti Világszövetségnek az egységért tett erőfeszítését. Meg vagyunk győződve arról, hogy ez az egység a világ dolgozóinak biztosítja a békés és boldog jövőt.

— Az állami ruhaipar is nagy körültekintéssel és felelősséggel készül az új gazdaságirányítási rendszer alkalmazására. A ruhaipar már ebben az évben is jelentősen bővítette a választékot, új modelleket kísérletezett ki és folyamatosan fejleszti kereskedelmi, piackutatási tevékenységét.

Elsősorban a minőséget és a választékot akarjuk tovább javítani. Az elmúlt négy évben javult a lakosság készruha-ellátása. A választék azonban még nem kielégítő sem a divat, sem a méretek tekintetében. A kereskedelmi szervek és a ruhagyárak nem voltak érdekelté téve a készruha választékának bővítésében. A belkereskedelem a hagyományos készruha-típusokhoz és átlagméretekhez ragaszkodott. A rendelések nem követték rugalmasan az újabb divatirányzatokat és a méretek szélesebb skáláját.

A megnövekedett igények kielégítése érdekében gondoskodunk a szakmunkás-utánpótlásról is, s fokozzuk a szakemberképzést.

Iparágunkban az átlagkeresetek évek óta szinte azonos szinten vannak. Meg kell mondani, hogy nem látunk kellő következetességet a tudományos vizsgálatok és a konkrét intézkedések között. Ugyanis a XX. kongresszus időszakában alapos és elemző kutatás alapján készült el egy munka- és munkahely-besorolási nomenklatúra. Ebből kiderült, hogy az úgynevezett könnyűipar, és ezen belül a ruhaipar, egyáltalán nem tartozik a szoros értelemben vett könnyű iparok közé. Ezért bérben — az adatok szerint — előbbre kellett volna sorolni a konfekcióipart. De mivel akkor nem volt rá keret, lekerült a napirendről.

A ruházati üzemekben igyekszünk megteremteni a korszerű, biztonságos termelést szolgáló munkakörülményeket. Iparunkban, az aránylag megfelelő munkakörülmények ellenére is, igen magas az idegrendszeri megbetegedések száma. Ez elsősorban a nagy intenzitásnak köszönhető. Részben ennek tulajdonítható az is, hogy a táppénzes állományban levők száma magas.

A rövidített, 44 órás munkaidő bevezetése az iparágon belül nagy problémát jelent majd, mivel tartalékok úgyszólván nincsenek, az intenzitás pedig nem növelhető tovább. Ezért segítségre lesz szükségünk. Bár azt is tudjuk, hogy bevezetésének egyik igen fontos feltétele a műszaki színvonal emelése.

A csökkent munkaképességű dolgozók foglalkoztatásával kapcsolatban felvetődik a kérdés: biztosítanak-e számukra munkalehetőségeket a vállalatok? Indokolt, hogy ezeknek a dolgozóknak a foglal-

koztatottságába az üzemi szakszervezeti szervek továbbra is beleszóljanak.

A szakszervezet legalapvetőbb hivatása a dolgozókkal való törődés, problémáik intézése. Szakszervezeti bizottságunk ezért széles aktívahálózatot hozott létre. Aktivistáink többsége hosszú évek óta végzi társadalmi megbízatását, szinte elhivatottságot érez a dolgozók ügyeinek intézése, a szakszervezeti munka iránt.

OCTAVIO GONZALEZ BECERRA,

a Chilei Dolgozók Egységes Szakszervezeti Központja

titkárságának tagja:

— A Chilei Dolgozók Egységes Szakszervezeti Központja megalakulása óta osztályjellegű szervezet. Soraiban parasztok, egyetemi tanárok harcolnak a békéért, vallási és politikai nézetüktől függetlenül. Jóllehet, az országos vezetésben még nincs minden irányzat képviselve, erőfeszítéseket tesznek ennek biztosítására. Azóta, hogy a dolgozók egységes központja megbecsült szervezetté vált, körülötte csoportosulnak a lakosság legkülönbözőbb társadalmi rétegei. Együtt harcoltak a kubai forradalom védelmében, a dominikai nép elleni imperialista agresszió ellen, s ugyanígy egységesen szolidárisak a vietnami néppel, amely hősi harcot vív az amerikai agresszorokkal.

Biztosítjuk Önöket, hogy az itt nyert tapasztalatainkat teljes egészében átadjuk hazánk dolgozóinak. Meggyőződésünk, hogy a magyar nép az országépítő terveket, a kongresszus céljait nagy lelkesedéssel valósítja meg, és ezzel nemcsak hazája, hanem minden nép boldogságát szolgálja.

MICHALAKIS MICHAELIDES,

az Összciprusi Szakszervezeti Szövetség főtitkárhelyettese:

— A brit gyarmatosítók 1959-ben kénytelenek voltak feltételes függetlenséget adni Ciprusnak. Ez nem elégítette ki népünket, de első lépésként elfogadtuk, mert lehetővé tette a teljes függetlenségre irányuló küzdelmeink erőteljesebb folytatását.

Az imperializmus a ciprusi nép harcának hatására meghátrálásra kényszerült ugyan, de elvesztett privilégiumairól még most sem mondott le, mivel az ország a gyarmatosítók számára a kizsákmányolás forrását képezte.

1963 decemberében az imperialisták által jól előkészített felkelés robbant ki, amely a ciprusi függetlenség és szuverenitás ellen írá-

nyult. A NATO imperialista körei pénzelték, felfegyverezték és kiképezték a török kisebbség szélsőséges erőit, és a ciprusi nép ellen fordították. Céljuk az volt, hogy Ciprus kettéváljon és ők visszaszerezzék, amit elvesztettek, s Ciprus újra a NATO katonai támaszpontja legyen. Olyan támaszpont, amely az imperialista érdekeket védelmezi, s amely a NATO-nak Ciprus szomszédai és a szocialista országok ellen irányuló terveit szolgálja.

A felkelés óta Ciprusra nehéz napok következtek, bombatámadások érték, amelyeket Törökország hajtott végre a NATO-tól kapott repülőgépekkel.

Az imperialisták azóta sem hagytak fel a ciprusi nép és a ciprusi kormány elleni fenyegetéseikkel. A kormány és a nép azonban nem hátrál meg, s küzdelmük a végsőig folytatódik. *Kormányunk és népünk szilárd elhatározása, hogy megakadályozza az imperialistákat terveik megvalósításában.* A ciprusi nép kivívja teljes függetlenségét, felszámolja a területén levő brit támaszpontokat és maga dönt majd nemzete jövőjéről.

Azokban a küzdelmekben, amelyeket az imperialista támadás ellen folytattunk, az Összciprusi Munkásszövetség és a munkásosztály jelentős szerepet töltött be. A harc élén ma is a ciprusi munkásosztály áll. A gazdasági harcban — amely az általános küzdelem második frontját alkotja — a munkásosztály játssza a döntő szerepet.

Figyelmünk főként a következő két kérdésre összpontosul: először a gazdasági harc frontjának megerősítésére, másodsor a nép, a hadsereg, a kormány egységének megőrzésére, kiterjesztésére és megszilárdítására. Az Összciprusi Munkásszövetség jelszava: *minden erőt az imperializmus ellen, Ciprus függetlenségének kivívására kell összpontosítani.* Ez a jelszó nagy visszhangra talált az egész nép körében. Az Összciprusi Munkásszövetség büszke arra, amit eddig tett, és folytatni kívánja a harcot a győzelemig.

OSCAR MOLINA PICADO,

a Costa Rica-i Általános Munkásszövetség titkára:

— Az amerikai imperializmus egyre jobban kezébe kaparintja hazánk természeti forrásait, piacát és iparát. A közép-amerikai gazdasági integráció kizárólag a jenki imperializmus nagyobb mérvű behatolását és gazdasági életünk eltorzítását okozza. Az integráció következtében a külföldi monopóliumok adózás nélkül szerelik fel gyáraikat, hoznak be különféle anyagokat, s ezzel nagy kárt okoznak gazdaságunknak.

A közép-amerikai országok kormányai, ahelyett, hogy a jenki monopóliumokat kényszerítenék az adózásra, a népre vetnek ki újabb és újabb adókat, s mind jobban csökkentik a bérek vásárlóerejét, amelynek következtében *országainkban a nyomor és a munkanélküliség ijesztő méreteket ölt.*

A munkásosztály igen nehéz körülmények között folytatja harcát. Az elnyomás egyes országokban brutális. Hondurasban, Panamában, Nicaraguában, Costa Ricában bebörtönzik a munkásvezetőket és pereket gyártanak ellenük. Guatemalában meggyilkolták Victor Manuel Gutiérre szakszervezeti vezetőt.

A terror fokozódása ellenére a dolgozók heves harcot vívnak követeléseikért, a munkásmozgalom egységéért, a nemzeti szabadságért és a világbékéért.

Jelentős lépések történtek a hazafias erők egységének megteremtése érdekében is. Sikeres sztrájkok zajlottak El Salvadorban, Nicaraguában, Panamában, Costa Ricában és másutt.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN,

az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók

Szakszervezetének főtitkára:

— A lakáskérdés százezreket érint, megoldása egész népünk gondja, pártunk IX. kongresszusa is súlyának megfelelően foglalkozott vele.

Nálunk a múlt rendszer örökségén és a háború okozta károkon túl a lakáskérdés előtérbe kerülésében azok a *nagy társadalmi változások* is közrejátszottak, amelyek hazánkban a felszabadulás után végbementek. Ilyenek az ipar gyors fejlődése, a mezőgazdaság átalakulása, s nem utolsósorban a dolgozók nagy tömegeinek alapvetően megváltozott életviszonyai.

A lakáskérdés megoldásában ránk, építőkre különleges felelősség hárul. Nekünk kell megépítenünk az állami eszközökből épülő lakásokat és a szövetkezeti lakások túlnyomó többségét. A lakásépítés az egész építőipari tevékenységnek mintegy 16 százalékát teszi ki, ehhez jönnek még a lakásépítéssel összefüggő más építési munkák: a csatornázás, az útépités stb. Szakszervezetünk minden szerve jelentőségének megfelelően foglalkozik a lakásépítési terv teljesítésével. Az utóbbi években mindig túlteljesítjük a lakásátadási tervet. Érezhetően javul az átadott lakások minősége is. A lakásépítés műszaki bázisa a népgazdasági beruházások révén szélesedett, házgyárak jönnek létre, új építőanyagok és -elemek gyorsítják a lakásépítést. Növekszik a lakások felszereltsége, a beépített bútorok mennyisége, és

javul a minőségük. A felszereltség növekedése ellenére az utóbbi években mintegy 10 százalékkal csökkent a lakásépítés önköltsége. Sajnos, túlnyomórészt rajtunk kívülálló okok miatt, a lakásátadás ütemességén nem sikerült lényegében javítani, az év utolsó hónapjaiban kell átadni a lakásoknak csaknem felét, noha az időjárás viszonyokat, valamint az építési technológiát ismerve, ez az időszak nem kedvező az átadott lakások minőségének szempontjából.

Még mindig évenként visszatérő probléma a más iparágak által gyártott szerelvények gyenge minősége és a fontos szerelvények hiánya, ami sok bosszúságot okoz a lakosságnak.

A nehézségek és problémák ellenére közölhetem: *az állami építőipar felkészült az állami kivitelezésben épülő lakások időre és jó minőségben való elkészítésére.* Építőipari vállalataink műszakilag erre mind jobban képesek, az építőipari dolgozók pedig szakmai tudásuk emelésével és szorgalmukkal járulnak hozzá a lakásépítési program megvalósításához.

A lakáskérdés felszámolása azonban nemcsak az állami építőiparon múlik, mert a tervbe vett lakásépítés jelentős részét állami segítséggel magánérőből kell megoldani. *A magánérőből épülő lakásoknál* viszont a problémák egész sorával találkozunk, amely arra mutat, hogy a lakáskérdés csak úgy oldható meg, ha társadalmi ügyggyé tesszük, és megoldásából mindenki a maga módján, a maga eszközeivel kiveszi a részét. A legnagyobb gond a szükséges anyagi eszközök előteremtése. Nem mindig annak van elegendő pénze, akinek rossz a lakáshelyzete, vagy akinek pénze van, nem lakást épít, bár lakásra van szüksége, és a megoldást az államtól várja. Gyakran a lakásra legjobban rászorulók kereseti lehetősége és családi viszonyai nem teszik lehetővé, hogy a mai feltételek mellett belevágjon egy majdnem 150—170 ezer forinttal járó lakásépítésbe vagy lakásvásárlásba. A gondokat növeli, hogy nem mindenütt van közművesített telek, máskor igen drága vagy messze esik a munkahelytől. A nehézségeket lehetne sorolni, amelyek az építési engedélyekkel, az anyagok beszerezhetőségével kapcsolatosak.

Az állami lakások elosztásánál arra kell törekedni, hogy *azok kapjanak állami eszközökből épített lakást, akik a legjobban rászorulnak.* A szakszervezetek, a tanácsokkal együtt, a társadalmi ellenőrzés megszervezésével hozzájárulhatnak a helyes elvek realizálásához.

A főváros egyes kerületeiben és a megyei tanácsoknál már kialakulóban van a lakáselosztásnak az a formája, amely majd biztosítja a társadalmi ellenőrzést. Meg kell szabadítani a tanácsokat azoknak a lakásigényeknek a nyilvántartásától, amelyek nem elégíthetők ki és nem is jogosak.

Az állami erőből épült lakások helyes elosztása, az öröklakás és a szövetkezeti lakásvásárlás feltételeinek megkönnyítése nem oldja meg a lakáskérdést. A lakások számának növelésében — az államilag felépültekén kívül — nagy szerepet játszanak a magánereőből és állami segítséggel felépített lakások, ami a 15 éves lakásépítési programban mintegy 400 ezer lakást jelent. Szakszervezeti központosítványaink és alapszerveink e nagyszámú lakásépítő rétegnek hathatós segítséget adhatnak, ha együttműködnek a vállalati vezetőkkel és a tanácsokkal. Itt lényegében azoknak a támogatásáról van szó, akik némi pénzzel, telekkel, saját munkaerővel rendelkeznek s családi házat akarnak építeni, vagy a jelenlegi lakásukat akarják felújítani, bővíteni. Ilyen lakásépítők még a nagyipari központok peremén is sokan vannak. *Mi a következő megoldásokat javasoljuk:* segítsék hozzá az építőket ahhoz, hogy az épülő lakások tervei olcsón elkészüljenek; vegyék igénybe az Építésügyi Minisztérium által kibocsátott kislakásterveket, saját vállalatuk tervezéssel foglalkozó tagjait; segítsenek a tanácsoknál az építési engedélyek mielőbbi megszerzésében; vizsgálják meg, hogy vállalatuknál milyen anyagokkal rendelkeznek, amelyekre már nincs szükségük, de a lakásépítésnél felhasználhatók. Gondolunk itt a bontásból kikerülő és más elfekvő anyagokra. A lakásépítők segítségének módja lehet az is, amikor a vállalati állományban levő műszaki dolgozók ellátják a lakásépítésnél azt a szükséges műszaki felügyeletet, ami a biztonságos munkához és az épület kivitelezéséhez szükséges. Támogathatják vállalatunk a lakásépítőket saját szállítóeszközük rendelkezésre bocsátásával is. Törvényes lehetőség biztosítja, hogy a szükséges anyagot kedvezményes áron szállítsák. Az elosztható lakások száma növelhető a vállalat által szervezett és kivitelezett társasházépítésekkel. Itt arról van szó, hogy a vállalat saját erőforrásait felhasználva vagy a lakásépítésben érdekelteknek adott anyagi kedvezményekkel — rendszerint az adott gyár közelében — társasházat épít. Ez előnyösebb és olcsóbb is a családi házaknál. Nem kell sok telek, mert az épületek többnyire több szintesek, a közművesítés könnyen megoldható, kihasználhatók a korszerű építési módok előnyei. Ily módon Budapesten és más megyei városokban eddig is több száz család jutott lakáshoz.

Budapesten néhány nagyüzemnél — mint az Egyesült Izzó, a Csepel Vas- és Fémművek — kísérlet történt a *félkész házáépítési akció* bevezetésére. Ennek lényege, hogy az Állami Építőipari Vállalat csak az épület fő szerkezeti elemeit szereli össze, s a lakás teljes befejezését a gyár saját építőipari részlegével és szakmunkásaival végzi el. A gazdaságirányítás reformja után a vállalati önállóság növelése le-

hetővé teszi, hogy az üzemek dolgozóit jobban és hathatósabban segítsük lakásproblémáik megoldásában.

A lakáskérdés megoldásában a szakszervezeteknek is részt kell venniük a maguk eszközeivel, de nagyon reálisan kell megközelíteni ezt a nagyon fontos problémát. Határozottan közölnünk kell, hogy a 15 éves lakásépítési program keretében kiknek oldjuk meg a lakásproblémáit állami erőből, kik azok, akik nem jöhetnek számításba, s csak saját anyagi eszközeikből vagy saját és állami támogatással juthatnak lakáshoz.

A lakáskérdést úgy lehet közüggé tenni, ha minden szerv — a tanács, az építőipar, a kereskedelem, a szakszervezet — összefog és segítséget nyújt azoknak, akik saját erőből akarnak lakást építeni.

Az Építésügyi Minisztériummal együtt a kongresszus előtti napokban megvizsgáltuk a harmadik ötéves tervben ránk háruló lakásépítési feladatokat. Arra a következtetésre jutottunk, hogy *számítva az építőmunkások munkaerőjére, az épülő házgyárak gyorsabb felépítésére, a harmadik ötéves tervben az Építésügyi Minisztérium kivitelezésében megépülő lakásmennyiséget 10 ezer lakással túlteljesítjük.*

A magyar szervezett munkások kongresszusán tett ígéretünk teljesítését és túlteljesítését szakszervezetünk tagjai, az Építésügyi Minisztérium dolgozói becsületbeli ügynek tekintik, és ezzel is hozzá kívánnak járulni népünk nagy gondjának, a lakáskérdésnek enyhítéséhez.

BEDRICH KOZELKA,

a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom

Központi Tanácsának titkára:

— A Csehszlovák Szocialista Köztársaságban az új gazdasági intézkedések célja az ipar és a mezőgazdaság intenzív fejlesztése, s a lakosság állandóan növekvő szükségleteinek jobb kielégítése.

VI. szakszervezeti kongresszusunk hangsúlyozta a szakszervezetek nagy felelősségét hazánk gazdasági és társadalompolitikai fejlesztésében. Fő feladatuként jelölte meg, hogy a dolgozók széles körű részvételével a gyakorlatban valósítsuk meg a népgazdaság tökéletesített, tervszerű irányítási rendszerét. A kongresszus fontos feladatuként szabta meg a végzett munka mennyisége és minősége szerinti szocialista bérezés elvének érvényesítését, a dolgozók kezdeményezésének, a szocialista munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom fejlesztését, a munka- és életkörülmények javítását, a dolgozók szakmai és kulturális műveltségének növelését.

A csehszlovák szakszervezetek úgy vélik, hogy az egyes személyeknek és a kollektíváknak egyformán felelősséget kell érezniük a társadalmi feladatok teljesítéséért.

Az új feltételek és feladatok új munkaformákat és módszereket, valamint áldozatkész erőfeszítést igényelnek a mindennapos kötelességek teljesítésében. Erre szükség van, amennyiben munkánkkal hozzá akarunk járulni országunkban a szocialista társadalom minden irányú fejlesztéséhez és a szocializmus eszméinek nemzetközi méretű megerősítéséhez.

A csehszlovák és a magyar szakszervezetek előtt álló azonos feladatok igénylik a kölcsönös együttműködést, ami nagyon konkrét formában és őszinte elvtársi légkörben már évek óta fejlődik. A nemzetközi problémák megítélésében fennálló teljes egyetértés megteremti annak feltételeit, hogy sikeresen együttműködjünk a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban, az SZVSZ egységének és akcióképességének megszilárdításában, az imperializmus ellen, a békéért és a szociális haladásért vívott közös harcban.

A nemzetközi feszültség fokozódása, amelyet Európában a nyugatnémet imperialisták militarista és revansista törekvései, a világon pedig elsősorban az Egyesült Államoknak a vietnami nép ellen folytatott agresszív háborúja váltott ki, megköveteli minden szocialista, forradalmi és demokratikus erő egységét. Csakis ez az egység képes gátat vetni az imperialista mesterkedéseknek, megvédeni a munkáosztályt a demokratikus jogai ellen indított támadásokkal szemben, megvédeni a népek jogát a szabad élethez és függetlenséghez.

DONÁTH BÉLA,

a SZOT munkavédelmi osztályának vezetője:

— A szakszervezetek XX. kongresszusa határozott a szakszervezetek hatáskörének bővítéséről, a társadalmi tevékenység fejlesztéséről. Ennek alapján alakítottuk ki a társadalombiztosítás egységes szervezetét és szélesítettük a szakszervezetek hatáskörét a munkavédelemben. E területeken, az ellenőrzés és koordinálás mellett, az irányítás és az önálló jogi szabályozás is feladatunkká vált.

Az elmúlt évek tapasztalatai bizonyították, hogy célszerű volt a szakszervezeteknek ezt a hatáskört megadni a társadalombiztosításban, a munkavédelemben, a dolgozók kedvezményes üdültetésében egyaránt. A szakszervezetek létrejöttük óta foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel. Szocializmust építő társadalmunkban megteremtődtek annak feltételei, hogy a dolgozók százazrei bekapcsolódjanak saját ügyes-bajos dolgaik intézésébe. A szakszervezetek *bebizonyították:*

képesek arra, hogy a munkavédelmi, társadalombiztosítási és üdülési feladatok megoldásába bevonják a szervezett dolgozók tömegét, és így megsokszorozzák a munka hatékonyságát. Szocialista államunk pedig sokoldalúan biztosítja — jogi és anyagi segítséggel is —, hogy a szakszervezetek e hagyományos feladataikat eredményesen lássák el.

A szakszervezeti mozgalom a jogszabályokat is a tömegek eleven tapasztalatainak felhasználásával alkotja és segítségükkel is hajtja végre. A szakszervezeti munka alapvető módszere a nevelés, a meggyőzés. De nem mondhatnak le a kényszerítés eszközeiről sem. azokkal szemben, akiknél a meggyőzés nem használ és tevékenységük a közösség érdekeit sérti.

Az állami és gazdasági szervekkel kialakított együttes munka eredménye volt az, hogy az iparban az 1950—1954. évek átlagához viszonyítva 1966-ban 60 százalékkal alacsonyabb a 100 ezer munkásra jutó halálos balesetek száma. A múlt évben közel 170 emberrel kevesebb halt meg üzemi baleset következtében és 37 százalékkal alacsonyabb volt a 100 munkásra jutó üzemi balesetek száma, mint az említett évek átlaga. Jelentősen csökkent az üzemi megbetegedések száma is. Az 1957—1961. évek átlagához viszonyítva a foglalkozási megbetegedések száma 24 százalékkal csökkent. A legfontosabb, hogy a szilikózmegbetegedések száma ebben az időszakban 87 százalékkal, az ólommegbetegedések 73 százalékkal csökkentek.

Az elmúlt években a szakszervezetek javaslataira és közreműködésével *államunk hatásos rendszabályokat hozott, s nagy összegeket fordított a dolgozók testi épségének és egészségének védelmére, a munkakörülmények javítására.*

A munkavédelmi helyzet javítása érdekében jelentős lépéseket tettünk a vezetők és munkások helyes szemléletének kialakításában.

Sikerült elérni, hogy a munkavédelmi tevékenység alapja is a nevelő munka legyen. Ennek eredményeként fejlődött a közösségi érzés és növekedett az egymás egészségének megóvását célzó felelősségérzet. A műszaki vezetőknek és munkásoknak ez az egyre jobban érződő erkölcsi felfogása tettekben is kifejezésre jut. *Tízezrek vesznek részt rendszeresen a munkavédelmi őrseg mozgalomban.* Egyre több vállalatnál részesítik erkölcsi, anyagi elismerésben azokat a munkavédelmi őroket, aktivistákat, termelési vezetőket, akik tevékenyen segítenek a veszélyforrások megszüntetésében és a szabályok megtartásában. A dolgozók bevonásával készített munkavédelmi intézkedési tervek segítségével egyre több üzemben *a termelés fejlesztésének részévé válik a munkakörülmények tervszerű fejlesztése.*

De nem állíthatjuk, hogy ez mindenütt így van. Helyenként, pél-

dául az új üzemek építésénél, rekonstrukcióknál, a gépek, berendezések kialakításánál, még mindig figyelmen kívül hagyják az embert, az ember védelmét. *A közömbösség vagy a felelősségérzet hiánya miatt még mindig emberek tizezrei sérülnek meg évente.* Még eltűrik a munkavédelmi szabályok megszegését. Számos helyen még mindig nem az a fő gond, hogy intézkedés történjék a hasonló balesetek megelőzésére, a veszélyforrás felszámolására, hanem az, hogy a felelősséget hogyan lehet elkenni, a felelőst menteni. A munkavédelmi aktivisták, munkavédelmi őrök gyakran nem kapnak megfelelő támogatást a gazdasági vezetőkől. Mindez azt mutatja, hogy a szakszervezeteknek változatlanul elsőrendű feladatuk a nevelő és ellenőrző munka fejlesztése, és ennek alapján a vezetők és beosztottak helyes szemléletének formálása.

A gazdasági mechanizmus reformja során a munkavédelmi tevékenység szabályozásában nagyobb változásokra nincs szükség. Az egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtése változatlanul az állami és gazdasági szervek kötelessége marad. Továbbra is központi előírások — a Munka Törvénykönyve, az óvó rendszabályok stb. — tartalmazzák majd a dolgozók egészségének és testi épiségének megóvására vonatkozó alapvető követelményeket. A megvalósítás módjainak megválasztásánál azonban növekszik a vállalatok önállósága. Sok, eddig központilag szabályozott kérdésben pedig az üzemi szerveké lesz a döntési jog. Például az üzemi szervek határozzák meg a munkavédelmi beruházások nagyságát, a havi szemlék, a munkavédelmi oktatás megtartásának rendjét, idejét és módját stb. Az önállóság növelésével együtt növekszik a vállalatok felelősége is.

A gazdasági mechanizmus reformjának számos objektív tényezője *pozitív irányban befolyásolja a munkakörülmények fejlesztését.* Ha a vállalatok gazdaságosan jó minőségű terméket akarnak előállítani, akkor ehhez fejleszteniök kell a technikát, a technológiát, az üzemszervezést, a munkaszervezést, s magasabb fokon kell biztosítani a rendet és a munkafegyelmet az üzemekben.

Ezek azonban csak lehetőségek, amelyek automatikusan nem érvényesülnek. A szakszervezetek jogot kaptak arra, hogy véleményt mondjanak a vezetők munkájáról, így módjuk van érvényesíttetni azt az elvet, amely szerint: *„Az a jó vezető, aki a termelési feladatokat a dolgozók testi épiségének és egészségének veszélyeztetése nélkül oldja meg.”* Mindezt erkölcsi és anyagi ösztönzéssel is elő kell segíteni.

A szakszervezeti választásokon a felszólalók egyik visszatérő témája volt a dolgozók szociális létesítményekkel (öltöző, fürdő, mosdó stb.) való ellátottsága. Az elmúlt években sok korszerű szociális léte-

sítmény épült, de minthogy a létszámemelkedés ennél lényegesen nagyobb volt, a helyzet nem javult, sőt a normákhoz képest a népgazdaság számos ágában nőtt a lemaradás. A SZOT és a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság együttes javaslatára a kormány határozatot hozott a szociális ellátottság fejlesztésére, a lemaradás felszámolására. Ennek alapján *a gazdasági mechanizmus reformja során is hatósági előírásokban, normákban kell a vállalatokat kötelezni az üzemi öltözők, fürdők, mosdók létesítésére, fenntartására.* Az új létesítményeknél, rekonstrukcióknál és minden létszámbővítéssel járó fejlesztésnél, az üzembe helyezéssel egyidejűleg kell biztosítani ezeket. A lemaradást a már termelő üzemeknél fokozatosan kell felszámolni, az állami és szakszervezeti szervek által megjelölt határidőre.

Az eddiginél hatásosabb szankciókra van szükség azokkal a vállalatokkal szemben, amelyek a beruházások során a munkabiztonsági, munkaegészségügyi és szociális előírásokat, illetve az előírt határidőt nem tartják be. A kormány határozata szerint a mulasztás mértékének megfelelő büntető pénzügyi szankciót kell alkalmazni. Ennek mértéke a jelenlegi elgondolások szerint a mulasztás, az elmaradt beruházás összértékének mintegy 10—15 százaléka lenne. Az ezzel kapcsolatos eljárási szabályok még kidolgozásra várnak.

A szakszervezeteknek az eddiginél magasabb szinten továbbra is el kell látniuk jelenlegi munkavédelmi feladataikat, amelvek a nevelő és ellenőrző munkától a jogszabályalkotásig nagyon széles területet ölelnek fel. Ennek megfelelően a szakszervezeti bizottságok, az szmt-k, szakszervezeti központok olyan követelményeket állítsanak a vállalatokkal szemben, hogy azok eszközeik felhasználásával *tervszerűen javítsák a dolgozók munkakörülményeit.* A munkavédelmi intézkedési tervek — a vállalatok műszaki, gazdasági tervével összhangban — biztosítsák, hogy a leggyakrabban balesetet és megbetegedést okozó veszélyforrásokat elsősorban magasabb szintű műszaki megelőző intézkedésekkel számolják fel. Emelni kell az üzemegészségügyi munka színvonalát. Az üzemi orvosok elsődleges feladata az üzemi megbetegedések megelőzése, az egészségi ártalmak felkutatása és a felszámolásukra vonatkozó javaslatok kidolgozása legyen.

Az eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy *az üzemi szakszervezeti szervek jól ismerjék jogaikat.* Nagyon fontos, hogy a gazdasági vezetőkkel elvi alapon jó együttműködést alakítsanak ki a dolgozók testi épségének és egészségének védelmében. Ugyanakkor a törvények megszegőivel szemben határozottan fel kell lépniük. Nem szabad elnézniük a dolgozók testi épségének veszélyeztetését.

A szakszervezetek — mint ahogy eddig is — csak úgy tudják munkavédelmi feladataikat eredményesen végezni, ha szé'eszítik, erős'tik nevelő, felvilágosító munkájukat, mind több dolgozót vonnak be az

ügyek intézésébe. Ezért nagyobb gondot kell fordítani az üzemi aktivistahálózatra, a munkavédelmi őrseg mozgalom fejlesztésére és a szocialista brigádok példamutatására.

A szakszervezeti szervek, a munkavédelmi felügyelők és aktivisták áldozatkész munkájukkal elérték, hogy *a dolgozók testi épségének és egészségének védelme hivatali ügyből százezrek ügyévé, nyugodtan mondhatjuk, százezrek szívügyévé vált.* Ezért köszönetet mondunk mindazoknak, akik segítik dolgozótársaink testi épségének, egészségének védelmét.

VASS IMRE,

a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtítkára:

— Az elmúlt években a közönség körében nagymértékben megnőtt az irodalom és a művészetek iránti érdeklődés. Ezzel egyidejűleg művészeti területen fokozódott az a törekvés, hogy a közönség igényeit mind jobban megismerjék. E kétoldalú törekvés számára szakszervezetünk igyekezett szervezett kereteket biztosítani. Sok olyan kiváló film készült el, amelyről tudjuk, hogy már az alkotómunka folyamatában állandó kontaktus alakult ki a közönséggel. Olyan nagyszabású kezdeményezések törtek utat, mint a miskolci rövidfilmfesztivál, a pécsi játékfilmszemle. Sorra szerveződtek a színházak baráti körői. Színművészek, előadóművészek közreműködtek az iskolák irodalomóráin, tartalmas irodalmi műsorokat adtak elő a munkásszállásokon. Közismertek a fiatal zeneművészek, képzőművészek kezdeményezései is.

Az említett eredményeket nem érhattük volna el a szakszervezeti mozgalom támogatása nélkül, a testvérszakszervezetek, a szakszervezetek megyei tanácsainak érdeklődő és támogató részvétele nélkül.

A nagy hagyományokkal rendelkező szakszervezeti mozgalom a legkülönbözőbb művészeti együttesek, képzőművészeti körök, zenekarok, énekkarok, irodalmi színpadok és táncsoportok fenntartásával *szervezi, neveli ma is az új műértő közönséget.* Az alkotó művészek részvétele, érdeklődése a szakszervezeti mozgalomnak e nagyszabású nevelő munkája iránt egyre fokozódik. Ez kifejezésre jut abban is, hogy igen sok művész, művészeti dolgozó és művészeti pedagógus részesül a kiváló népművelő kitüntető elismerésben, szocialista kultúráért kitüntetésben. Növekszik azoknak a művészeknek és művész-kollektíváknak a száma, akik, mint a legkiválóbbak, éppen alkotó és népművelő munkájuk kimagasló összhangjának elismeréseként SZOT művészeti díjban részesültek.

Napjainkban igen sok elvi, esztétikai vita van azért is, mert a mű-

vészlet eszmei és formai problémái sok tekintetben tisztázatlanok. Folyamatról van szó, amelyben még jelen vannak a szocialista társadalomtól és főképp világnézetünkötől idegen áramlatok is. Annak a kérdésnek eldöntése, hogy mit támogatunk, mit tűrünk és mit vetünk el, a mindennapi gyakorlatban nagyon sok problémát okoz. A szakszervezeti mozgalom hatáskörének és felelősségének növekedésével nagyobbak lesznek e tekintetben is az önmagunkkal szemben állított követelmények. Ha a munkások — nagyon helyesen — magasabb követelményeket állítanak a művészetekkel szemben, ebből következik, hogy az egész szakszervezeti mozgalom is többet kérjen, követeljen és adjon maga is. Ismerjük, hogy a kulturális nevelő munkára szánt összegek a növekvő igényekhez képest nemigen emelkedtek, egyes helyeken esetleg csökkentek. Enélkül pedig lehetetlen a különféle művelődési otthonok fejlesztése, a könyvtárállomány szélesítése, beruházások, kiállítások, filmvetítések fokozása, sőt a rendszeresen foglalkoztatott szakértők bevonása is. A munkaidő csökkenésével fokozatosan több lesz a szabad idő. Ennek jó felhasználása sok tekintetben függ a szakszervezeti mozgalom kulturális és nevelő munkájától is.

A gazdaságirányítás reformjának soron következő feladatai nem-hogy háttérbe szorítanak, hanem sokszorosán növelik a politikai, az ideológiai és a kulturális munkával szemben támasztott igényeket.

Közismert, hogy a giccsnek ma még nálunk igen nagy hatása van. Ezért állandóan dolgoznunk kell az ízlés és a tudat formálásán, *meg kell adnunk minden támogatást a magas színvonalú szocialista alkotások számára.* Mindenekelőtt erkölcsi támogatást, azzal is, hogy a szakszervezeti mozgalom közvetítésével minden eddiginél fokozottabb beleszólási lehetőségük legyen a munkásoknak a művészet és az irodalom ügyeibe.

Az emberek tudata jelentős történelemátalakító tényező, még akkor is, ha formálásának eredményeit, problémáit nem lehet azonnal a tartozik-követel oldalon elkönyvelni. Ezért is egyik legfőbb munkánk, megtenni mindent az ember szellemi fejlődéséért.

BRUN IGNAC XAVIER,
a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetsége
Végrehajtó Bizottságának tagja:

— A Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetsége nevében szívből jövő köszönetet mondok Önöknek a kongresszusi meghívásért. Ez bizonyítéka annak a barátságnak, amelyet az ország dolgozói tanúsítanak a dahomeyi munkásosztály iránt.

Mi, Dahomey népe és dolgozói nagyra értékeljük azt a harcot, amelyet Magyarország népe és szakszervezetei vívnak hazájukban a szocializmus teljes felépítéséért.

Szeretnénk a jövőben szilárd baráti kapcsolatokat fenntartani Önökkel is, hogy ebből is erőt merítsünk a monopóliumok, a kolonializmus, a neokolonializmus és az imperializmus ellen folytatott harcunkhoz.

Ezt az alkalmat is megragadjuk, hogy ismételten megbélyegezzük és erélyesen elítéljük a szégyenteljes vietnami háborút.

JAKÓ ANDRÁS,

a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára:

— A gazdaságirányítás új rendszere adta lehetőség jobb kihasználásával *a szocialista munkaverseny felbecsülhetetlen tartalékokat rejteget.* A kongresszusi munkaversenyben már egészséges változás következett be a vezetők és a dolgozók szemléletében, a munkaverseny tartalmának megítélésében. A mennyiségi szemlélet helyett mindjobban tért hódítanak a gazdálkodás eredményességének és korszerűségének biztosítására, a munkafeltételek javítására, az elvtársi együttműködésre irányuló törekvések. A kongresszusi versenyben kialakult széles körű tömegaktivitás jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az 1966-os gazdasági évet sikerrel zártuk, ami főképp az anyagi javak termelésének növekedésében, az export-előirányzatok túlteljesítésében, a készleteknek a megelőző évhez viszonyított kedvezőbb alakulásában és a lakosság szükségleteinek egyes termékféleségekből történő választékosabb kielégítésében mutatkozott meg. *Javult a gazdálkodás színvonala és a munkafegyelem is.*

Borsod megye ipari vállalatai például az 1966. évben, a tervfeladatok végrehajtásának eredményeként, 18,9 százalékkal több nyereséget fizettek be az államnak, mint 1965-ben. E jó munka jutalmául 140 millió forint nyereséget fizettek ki a dolgozóknak. Tíz százalékkal, vagyis 350 millió forinttal több árut exportáltak. A feltárt felesleges készletekből két év alatt több mint 412 millió forint értékét hasznosították.

A dolgozó tömegeknek a párt iránti bizalmát, a szocializmus ügyéért érzett felelősségtudatát bizonyítja, hogy a kongresszusi munkaversenyben a munkabrigádok közül tömegesen vállalkoztak magasabb szintű szocialista kötelezettségek teljesítésére, a szocialista cím elnyerésére. Egy év alatt 200 ezer fővel nőtt a szocialista brigádmozgalomban részt vevők száma, és országosan elérte a 800

ezer főt. Az elmúlt évben több mint 8000 kollektíva, több mint 100 ezer résztvevővel nyerte el a megtisztelő szocialista brigád címet. Borsod megyében is egy esztendő alatt 1300 brigádban 27 ezer dolgozóval többen tettek értékes felajánlást a szocialista cím elnyeréséért.

Általában termelékenyebbé vált a munka, kevesebb lett a minőségi kifogás, megfelelőbb a létszám- és bérgazdálkodás. A jól végzett munka ékes bizonyítéka, hogy az elmúlt napokban adták át a kongresszusi zászlókat és okleveleket, a SZOT és a Minisztertanács vándorzászlóit, valamint az élüzem kitüntetésekét. Borsod megyében, az 1966-os évben végzett munka alapján, 47 vállalat, gyáregység kapott magas kitüntetést. A magyar kohászat fellegrárában, a Lenin Kohászati Művekben nagy örömmel vették át a pártunk legmagasabb elismerését kifejező kongresszusi zászlót. Az Ózdi Kohászati Üzemekben a folyamatosan javuló munka eredményeként 1966-ban elnyerték a Munka Vörös Zászló Érdemrendjét.

A dolgozók alkotókészségét tekintve, kedvező feltételek mellett foghattunk hozzá ez évi feladatainkhoz. A minisztériumok, országos hatáskörű szervek vezetői, igazgatói, párt-, szakszervezeti titkárai sokkal inkább, mint bármikor, érdemibb módon ítélték meg a helyileg végrehajtandó feladatokat.

A gazdasági vezetők rendkívül sokoldalúan igyekeztek támaszkodni a *dolgozókollektíva alkotókészségére*, kezdeményezésére. A célkitűzések között, helyesen, változatlanul a termelés gazdaságosságának növelését, a termékek minőségének javítását, a választék bővítését, a korszerűsítési intézkedések határidőre történő végrehajtását, a takarékossgot állították előtérbe. Olyan vállalatoknál, ahol exportra dolgoznak, nagyon helyes kezdeményezések történtek, amelyek a termékek minőségének javítására, korszerűsítésére, az új, gazdaságosabb gyártmányok termelésére, a szállítási határidők lerövidítésére irányulnak. Mivel a vállalatok a jövőben önállóan alakítják ki éves és több éves tervfeladataikat, a munkaverseny szervezése is kizárólag vállalati feladat lesz. Ennek megfelelően a vállalatoknál a gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek között az új viszonynak megfelelő munkamegosztást kell kialakítani, hogy érvényesüljön az együttes és külön-külön felelősség is. A szakszervezetek, a KISZ-szervek és a gazdasági szakemberek *akkor végzik helyesen a verseny irányítását, ha szem előtt tartják a népgazdasági, helyi célokat, a fogyasztók igényeit, és ezek változásaira időben felhívják a dolgozók figyelmét*, megteremtve ezzel a versenyvállalások módosításának lehetőségét is. A feladatokat mindinkább kis egységenként, műhelyenként, csoportonként helyes meghatározni, mivel a dolgozók itt képesek leginkább véleményt, javaslatot mondani a

gazdasági feladatokról, s eredményesen befolyásolni teljesítésüket. Igen fontos feladat rendszeresen *biztosítani* a dolgozók munkájához és vállalásaik teljesítéséhez a szükséges *műszaki, szervezési feltételeket*, valamint a biztonságosabb, kulturáltabb munkakörülményeket. Fokozott gondosságot követel a vállalaton belüli és a vállalatok közötti *kooperációs kötelezettségek* betartása. Ez elengedhetetlen feltétele az anyag-, szerszám-, alkatrész- és segédanyag-ellátás folyamatosságának, a program szerinti ütemes termelés megvalósításának, a veszteségidők és a túlóra-felhasználás csökkentésének.

Fontos, hogy az egyes kollektívák, *dolgozók tevékenységének értékelése rendszeresebbé váljék*. Olyan gyakorlat kialakítására kell törekedni, hogy közvetlenül a feladatok, illetve a célkitűzések megvalósítását követően történjék meg a munka értékelése, részletes gazdasági elemzése. Következésképpen érvényesíteni kell azt a helyes elvet, hogy *a jó munkás és a jól kereső munkás fogalma egyet jelentsen*, s a példamutató, felelősségteljes magatartás kellő erkölcsi elismerésben és megbecsülésben részesüljön.

A szakszervezeti mozgalomnak nagyobb mértékben kell segítenie a szocialista brigádmozgalom fejlődését, a brigádtagok kulturális igényeinek kielégítését, a jó, hasznos munkamódszerek terjesztését. Elő kell segítenünk, hogy a szocialista brigádvezetők elsajátítsák a vezetés minimális követelményeit, hogy alkalmasabbak legyenek a brigádjukban jelentkező gondok többségének megoldására, a brigád tagjainak nevelésére.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados évfordulójának méltó megünneplését és a szocialista építőmunka meggyorsítását együttesen szolgálná, ha ebben az időszakban a nagyobb kollektívák versenyének kiszélesítése, a szocialista munka műhelye, üzeme, gyára, vállalata cím elnyeréséért indított verseny kerülne előtérbe.

MOHAMED ABDEL SALAM ALI,

*az Egyesült Arab Köztársaság Szakszervezeti Szövetsége
végrehajtó bizottságának tagja:*

— Mi, arab munkások támogatjuk a haladó, felszabadító forradalmakat a világ minden részén: Jemenben, Adenben, Vietnamban és Afrikában. Kérjük a világ munkásait, támogassák a vietnami népet, mint ahogy a magyar munkások is teszik. Hálás köszönetünket fejezzük ki a magyar munkásoknak azért a baráti támogatásért is, amellyel bennünket segítettek az Egyiptom ellen 1956-ban elkövetett angol—francia—izraeli hármassági agresszió idején. Az arab munkások

a szocialista forradalom útját választották 1952-ben. Munkásaink azóta sok sikert értek el és sok tapasztalatot szereztek a munka és a termelés frontján. A munkások és parasztok képviselői a szakszervezetek révén minden vállalat és üzem igazgatói tanácsában részt vesznek, mint ahogy számos képviselőnk tevékenykedik a parlamentben, közülük többen miniszterek és vezető beosztású politikusok.

Ezek is bizonyítják szocialista forradalmunk sikerét. Az imperialista nagyhatalmak fenyegetései és provokációja ellenére tovább haladunk a szocializmus építésében. Ebben a munkában természetesen *igényeljük azoknak a baráti népeknek a támogatását és segítségét, amelyek már nagy utat tettek meg a szocializmus építésében.* Ilyen nagyszerű segítség volt például az asszuani gát felépítése, amely az arab népek és a szocialista országok s különösképpen a nagy szovjet nép közötti barátság örök szimbólumává vált.

PÉTER ERNŐ,

a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára;

— Az új egyetemi felvételi rendszer nagyobb erőfeszítésre ösztönözte a tanulókat és egész dolgozó népünk igazságérzetével találkozott. Cél, hogy az egyenlő jogokkal egyenlő feltételek is járjanak. Mindnyájan tudjuk azonban, hogy ez nincs egészen így. A munkások és parasztok gyermekei általában — különböző okok folytán — hátrányban vannak az értelmiségi családból származó társaikkal szemben. Ezért csökkent a munkások és parasztok gyermekeinek számaránya, mindenekelőtt a szakosított tantervű gimnáziumokban, amelyek elsődlegesen készítik elő az egyetemi továbbtanulást. Míg a szellemi dolgozók gyermekei közül minden harmadik-negyedik, addig a munkás-paraszt fiatalok közül csupán minden nyolcadik-tizedik folytat felsőfokú tanulmányokat.

A szakszervezeti mozgalom aktivistáinak *mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy egyetlen tehetség se kalódjon el, hogy a tehetséges munkás- és parasztyerekek továbbtanulhassanak.*

Országunkban a gyermekek pályaválasztását, így iskolai végzettségét is, jórészt a szülők foglalkozása határozza meg. Országos adatok szerint az értelmiségi szülők gyermekeinek 69 százaléka, a szakmunkások gyermekeinek 30 százaléka válik alkalmassá szellemi pályára. Megvan tehát az a reális veszély, hogy a munkások és parasztok tehetséges gyermekei nem tudják felvenni a versenyt a náluk előnyösebb helyzetben levőkkel. E hátrányok leküzdésének legfontosabb eszköze elsősorban az oktatási rendszer lehet. Nem

szabad megfélekedezni a pedagógusok szerepéről sem. Segíthetünk azzal is, hogy tovább folytatjuk az általános iskolák körzetesítését, növeljük a kollégiumi férőhelyek számát, szakköröket szervezünk és működtetünk. Meg kell szerveznünk — elsősorban matematikából és idegen nyelvből — a középiskolára előkészítő nyári és tanév eleji általános tanfolyamokat. Gondoskodnunk kell arról, hogy a középiskolákban a kollégiumi férőhelyek szaporításával növeljük a tehetséges munkás-paraszt gyermekek számát. Lehetőséget kell teremtenünk az egyetemi, főiskolai felvételi vizsgára előkészítő tanfolyamok további szervezésére. Szakszervezetünknek fel kell karolnia és népszerűsítenie kell minden olyan pedagógus kezdeményezését, amely előreviszi a tehetségek továbbtanulásának ügyét.

A kategorizálás megszüntetésének helyességét az élet bebizonyította. Politikánk nem lehet más, mint ez. Ezt kell folytatnunk továbbra is. Éppen ezért szembe kell szállni minden olyan nézettel, amely akár balról, akár jobbról igyekszik ezt az élet által igazolt helyes gyakorlatot támadni. De ugyanakkor — és ezzel együtt — gondoskodni kell arról, hogy egyetlen tehetség ne vesszen el a köz számára. Minden anyagi, pedagógiai és erkölcsi segítséget meg kell adnunk azoknak a munkás- és parasztgyerekeknek, akiknek megvan a tehetségük arra, hogy továbbtanuljanak.

A gazdasági mechanizmus bevezetése előtt állunk, s hogy ezt jól csináljuk, már most fel kell hívni a figyelmet *az emberekkel való humánus bánásmódrá, az emberek érzelmeinek tiszteltetésben tartására, az érzelmi nevelésre.*

A szocializmus mint társadalmi rendszer sok mindent jelent az emberek számára. Jelent többek között szabadságjogokat, amelynek azelőtt soha nem voltak; jelent demokratikus jogokat, amelyekkel élünk és tapasztalataink szerint mind jobban élni tudunk; jelent biztonságot, amely nemcsak a mára, de a holnapra is szól; jelent érvényesülési lehetőséget egyenlő feltételek mellett, amelyeknek nem szab korlátot a vagyoni helyzet.

Ha a termelőerők színvonalát tekintve húszéves fejlődésünk alatt nem is értük el a világ legfejlettebb tőkés országait, de politikai, szellemi, erkölcsi és kulturális vonatkozásban sok esetben máris elhagytuk azokat. Az embereket — és ez mindenki számára érthető — elsősorban egyéni érdekeik fűzik a szocialista rendszerhez. A munkások, parasztok, az egyszerű dolgozó emberek nem azért vonzódnak a szocializmushoz, mert annak eszméje tetszetős számukra, hanem azért, mert ez az eszme fejezi ki leghívebben önmaguk és dolgozó társaik egyéni érdekeit is. Ezeknek az érdekeknek a belátása a józan mérlegelés, az értelem útján történik. Különösen így lesz ez a jövőben. A mi társadalmunk a dolgozókat a társadalmi fejlődés

törvényszerűségeire, tudományos belátásra, önálló véleményalkotásra, felvilágosultságra neveli, éppen ezért ellensége minden vak hiedelemnek, babonának és tudománytalanságnak.

Azonban csupán az értelemre nem lehet építeni rendszerünket. *A szocializmus építése nemcsak értelem, hanem érzelem kérdése is.* A szocializmus az emberiség álmainak megvalósulása, az emberiség reményeinek beteljesedése. Mindezekhez érzelmi kapcsolatok is járulnak. Amikor valakiről azt mondjuk, hogy szív és lélek nélkül dolgozik, ez lényegében nem más, mint az érzelem hiányának tükröződése. Ha azt akarjuk: az emberek ne csak megértsék, hogy ez a rendszer az ő rendszerük, s ez a társadalom értük van, ha azt akarjuk, hogy ragaszkodjanak hozzá, hogy meg tudják győzni az ingadozókat és hívei és védelmezői legyenek a mi rendszerünknek — és mindezt akarjuk —, akkor ehhez kevés a hideg ész, meleg szív is kell. Emlékezzünk: egy negyedszázaddal ezelőtt Magyarországon egyszerű dolgozó embereket is sikerült hamis érzelmi neveléssel osztályhelyzetük ellen szóló, reakciós eszmékkel megfertőzni. Miért nem fogjuk meg mi, az eddiginél sokkal jobban, az emberek eszével együtt a szívét is, az igaz ügy érdekében?

Úgy vélem, nincs egészen arányban érzelmi életünk értelmi világgunkkal. *Sokszor egymás mellett élünk, de nem együtt.* Együtt vitatunk nagyon fontos gazdasági, politikai, kulturális kérdéseket, de fogalmunk sincs egymás bajáról, gondjáról. Hány szakszervezeti bizalmi, művezető, osztályvezető dolgozik így emberek tucatjaival. Dolgozik úgy, hogy nem tudja, miért vidám vagy szomorú valaki, miért néz révetegül és bámul a semmibe; miért lesz alkoholista, vagy miért hagyja el családját; hány gyermeke van, és hogyan tanulnak? És sorolhatnám tovább. Gondol-e arra, amikor beosztásában emberek ügyeiről dönt, emberekről véleményt mond: milyen érzelmi válságokat, meghasonulást okozhat esetleges meggondolatlan cselekedetével? Gondol-e arra: mi lenne, ha ezt neki mondanák vagy vele tennék?

Még eléggé kísért bennünket a múlt, amikor egy rendszer igyekezett kiirtani az emberekből a humánium, az értelem írmagját is. Mivé torzult az a rendszer, amely indulatokra, vak ösztönökre épített? *Mi a szocialista társadalmi rendszert az értelmi és érzelmi belátáson keresztül kívánjuk megszerettetni.* Nincs és nem is lehet humánusabb rendszer a mienknél. A kommunista erkölcs azt is igényli, hogy ismerjük meg egymás bajait. Mert ez a közösségi élet nélkülözhetetlen velejárója. Követeli azt, hogy megbecsüljük egymást, megbeszéljük egymással örömünket és bánatunkat, segítsünk egymáson, együtt örüljünk a közös sikereknek, és együtt törjük a

fejünket a közös gondunkon: hogy becsüljük a másik embert annyira, mint amennyi megbecsülést önmagunknak kívánunk.

De természetes az is, hogy mi az értelem segítségével akarunk érzelmi viszonyt kialakítani, és ez a biztosítéka annak, hogy az érzelem nálunk ne legyen tartalmatlan, elszálló lelkesedés. Nagy szerepe van a sokszor emlegetett szűkebb környezetnek, a munkatársi kapcsolatnak, a munkahelynek abban, hogy az emberék jól érezzék magukat. A szocializmus igazságai, eszményei nemcsak a társadalomban valósulnak meg, hanem saját körünkben, környezetünkben. *Arra kell törekedni, hogy a mi rendszerünkben a becsületes emberek jól érezzék magukat.* Nagyon jól tudjuk, hogy ehhez igen sok mindenre van szükség.

Igazi lelkesedést, igazi megértést csak ott és akkor várhatunk, ha a családtól kezdve a barátokon át, a kis közösségtől egészen a nagyig, szerephez jut az érzelmi összetartozás. Csakis így válhat munkánk eredményessé. *Így válhat va.ósággá, hogy nemcsak együtt értjük, de együtt is érezzük azt, amit tennünk keil.*

VIGH JÁNOS,

az 1. számú Autóközlekedési Vállalat szb-titkára:

— Az 1. számú Autóközlekedési Vállalat 1962. január 1-én alakult nyolc vállalat összevonásából. Feladata Budapesten és Pest megyében a közhasznú autóközlekedés, a teherautó-fuvarozás ellátása, valamint az ezzel összefüggő egyéb szolgáltatások elvégzése.

A nagyvállalattá történő szervezés mindenekelőtt a gazdálkodás hatékonyságát, a termelés emelését, ezen keresztül a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítását célozta. Ma már nyilvánvaló, hogy ez a célkitűzés megvalósult.

Vállalatunknál, miközben a különböző termelési mutatók 36—38 százalékkal növekedtek, a létszám mindössze 7,2 százalékkal emelkedett. A dolgozók politikai hangulatát tükrözi munkaversenyünk eredménye is. A napokban ünnepeltük vállalatunk életében először az élüzem cím elnyerését. A kongresszusi versenyben elért eredmények alapján jelentős bérpolitikai intézkedéseket hajtottunk végre, nagyrészt saját erőből. A vállalati bérszabályzatban menet közben módosítottuk az alacsony keresetű dolgozók kategóriájának alsó határát. *Nyereségrészesedés, céljutalom és egyéb pénzjutamak formájában a múlt évben tíz és fél millió forintot fizettünk ki, s közel egymillió forintot fordítottunk különböző jóléti célokra.* Az 1966. évben 8400 dolgozó vett részt a kongresszusi munkaversenyben és 115 brigád, 1806 taggal elérte a szocialista brigád címet. 400 fiatal ver-

szénzett a szakma ifjú mestere címért. Ez évben csatlakoztunk a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére indított jubileumi munkaversenyhez.

Sajnos, ezeket az eredményeket viszonylag az átlagnál rosszabb munka- és szociális körülmények között értük el. Az államosítás óta vállalatunk szociális létesítményei alig növekedtek, noha a gépkocsi állomány közel hatszorosára növekedett. A rossz szociális állapotok felszámolására a múlt évben történt döntő lépés. Néhány kisebb jelentőségű gazdasági és szociális létesítmény megvalósítása mellett hét helyen 150 millió forint értékű népgazdasági beruházást kezdünk meg. Folyamatban van tizenöt saját forrásból történő beruházás kivitelezése és újabb beruházások állnak előkészítés alatt.

Szakszervezeti bizottságunk megbízásából azzal a kéréssel fordulok a kongresszushoz és a kongresszuson részt vevő építőipari vállalatok küldötteihez — elsősorban a 21. és a 23. építőipari vállalatra gondolunk —, nyújtsanak segítséget az építési ütemek megtartásával, de ha lehet meggyorsításával is, vállalatunk dolgozóinak.

A gépkocsivezetők többsége ma már teljesítménybérben dolgozik. Igaz, hogy a keresetek valamivel magasabbak, mint más szakmákban, de ezek mögött 210 órától 300 óráig terjedő, nem egy esetben havi 320 órás teljesítmények vannak. Éves szinten havi 254 munkóra a vállalati átlag. Hasonló a helyzet a szállítómunkásoknál is. Ők még ma is az időjárás viszontagságainak kitéve, rendkívül magas óraszámmal végzik a nagy fizikai igénybevétellel járó munkát. Ezért vállalatunk dolgozói örömmel fogadták pártunk IX. kongresszusának határozatát a munkaidő csökkentésére. Különböző szervezési intézkedésekkel, ösztönzőbb és jobb bérezési rendszerek kialakításával, bizonyos mértékben módunkban van a munkaidőt csökkenteni. Nálunk azonban nem a 44 órás munkahét bevezetése a cél, hanem a havi 210 órás munkaidő megközelítése a jelenlegi keresetek csökkentése nélkül. Ezt azonban csupán saját erőnkől nem tudjuk elérni, ezért kérjük a Munkaügyi Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, az Országos Tervhivatal és a SZOT elnökségének segítségét is.

Úgy érzem, kötelességem elmondani azokat a problémákat, amelyeknek megoldásával évek óta küszködünk. Ilyen például a külszolgálatos szállító-rakodó munkások *élelmezési költsége*. Jelenleg ugyanannak a szállítási feladatnak a lebonyolításánál a gépjárművezető napi 31 forint, a mellette ülő szállítómunkás pedig 19 forint élelmezési költségtérítésben részesül. Hasonlóan megoldatlan a nyerges típusú gépjárművek vezetőinek bérezése is. E szerelvényekkel a közúti forgalomban közlekedni jóval nehezebb, mint más tí-

pusú gépes kocsikon. A bérezésben *ez sajnos nem tükröződik. Számukra bérpótlék fizetését javasoljuk.*

A nemzetközi munkásmozgalom eseményeit vizsgálva, elmondhatom, hogy vállalatunk dolgozói helyeslik a Magyar Szocialista Munkáspárt állásfoglalását. Nagy figyelemmel kísértük a kommunista és munkáspártok Karlovy Vary-i értekezletét, és bízunk abban, hogy az értekezlet hatására tovább erősödik a nemzetközi munkáosztály egysége a béke biztosításáért és megőrzéséért. Mélységesen elítéljük az amerikai imperialistáknak a háború kifejlesztésére irányuló törekvéseit.

A vietnami néppel való szolidaritásunk megnyilvánul abban is, hogy vállalatunk dolgozói térítésmentesen 110 liter vért adtak a vietnami népnek. Az „egy iskola, egy kórház” mozgalom megvalósítására pedig közel 100 ezer forintot ajánlottak fel.

A vállalati szakszervezeti tanács magáévá tette azt az elvet, hogy a szakszervezetek szerepének és hatáskörének fokozódásával növekedni fog a társadalmi felelősségünk is. Tudatában vagyunk annak, hogy e megnövekedett felelőségről, *a végzett munkáról e sorsban választóinknak kell számot adnunk.* Igyekszünk a vállalati és a népgazdasági érdekeket úgy összehangolni, hogy az választóink egyetértésével találkozzon. Azt kérjük felettes szerveinktől, hogy a gazdaságirányítási reformmal összefüggő szükséges ár- és bérintézkedéseket úgy oldják meg, hogy azok ne érintsék negatívan a dolgozók életszínvonalát. Vegyék figyelembe az egyes rétegek, de az egyének érdekeit is. Minden dolgozó várja, hogy az esetleges nyílt vagy burkolt árdrágítás ellen határozottan lépünk fel, és ha kell, vonjuk felelősségre azokat, akik a dolgozókat megkárosítják.

VAINÓ MONTONEN,

a Finn Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára:

— Olyan országból jöttem, amely mind földrajzilag, mind társadalmi felépítését tekintve, különbözik az Önökétől, és talán több alapvető kérdésben is más álláspontot képviselünk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem figyeljük nagy érdeklődéssel a testvérnép fejlődését, amely jólétét célozza. Fenn északon, Finnországban mi is örülünk a magyarországi fejlődésnek. Közös feladat számunkra a nemzetközi munkásmozgalom tevékeny támogatása. Mi, a finn szakszervezeti mozgalom tagjai is, ugyanúgy aggodalommal figyelünk a világban zajló eseményekre, mint Önök. *Határozottan fellépünk az imperializmus, a diktatúra és a faji megkülönböztetés ellen.* Aki ezekben a kérdésekben nem tart velünk, nem igazi szakszerve-

zeti harcos, nem munkásérdeket képvisel. Hogy mikor érjük el a helyes és az igazságos békét Vietnamban, Görögországban, Dél-Afrikában, Spanyolországban és másutt, az még kérdés. De a végeredmény biztos: a demokrácia, a szocializmus győzni fog.

MADELEINE COLIN,

a Francia Általános Munkásszövetség titkára:

— Franciaország dolgozói örülnek azoknak a sikereknek, amelyeket Önök a szocializmus építésében elérnek. Ezek — a többi szocialista ország sikereihez hasonlóan — bátorítást jelentenek a mi harcunkhoz. Most, amikor az Októberi Forradalom évfordulójának megünneplésére készülünk, *végtelen hálánk száll a Szovjetunió felé*, amely visszavonhatatlanul új korszakot nyitott meg a dolgozók számára.

A jelenlevő vietnami szaktársainkat biztosítjuk arról a szilárd elhatározásunkról, hogy ezentúl erősebb támogatást nyújtunk hőies harcukhoz. Síkra szállunk azért, hogy az amerikai imperialisták azonnal szüntessék meg a bűnös bombázást, vonják ki az amerikai fegyveres erőket Vietnamból, hogy érvényesüljön a vietnami nép joga és maga döntsön saját ügyeiben. Bennünket is nyugtalanít a nyugatnémet imperializmus egyre növekvő veszélye, amely Európa békéjét fenyegeti. *Aggaszt bennünket a nácizmus újjáélesztése is.*

A gaulle-ista hatalomnak az a szándéka, hogy folytatja saját atomerejének kiépítését — s ezért nem hajlandó részt venni a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásával foglalkozó tárgyalásokon —, bátorítást nyújt a nyugatnémet militaristáknak a nukleáris fegyverek követelésében.

De Gaulle nem hajlandó elismerni a Német Demokratikus Köztársaságot, pedig ez elválaszthatatlan a biztonság és a béke politikájától Európában. S bár pozitívan értékeljük a gaulle-ista kormány egyes intézkedéseit — amilyen például Franciaország bizonyos mértékű kiszakítása az amerikai gyámság alól és a realista nemzetközi együttműködés fejlesztése a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal —, tovább folytatjuk akciónkat a békéért és a leszerelésért, az európai biztonságért.

A franciaországi gazdasági és társadalmi helyzetet most az jellemzi, hogy a harcok jelentős mértékben kibontakoztak, és fontos előrehaladás történt az egység megvalósításában. Jelenleg hosszú lélegzetű és *igen harcos szellemű sztrájkok zajlanak, amelyeknek célja a béremelés, a foglalkoztatottság biztosítása, a munkaidő csökkentése és a nyugdíjkorhatár leszállítása.* De Gaulle paranccsal akar

elintézni bizonyos gazdasági és szociális kérdéseket, köztük egy olyan reformot, amely súlyos támadást jelentene a társadalombiztosítás ellen. Az országban nagy a felháborodás a demokrácia ellen intézett újabb támadás és a szociális visszafejlődés veszélye miatt. Az összes szakszervezeti központok és az összes ellenzéki pártok, valamint a demokratikus szervezetek most még erélyesebb válaszra készülnek.

VIRIZLAY GYULA,
a SZOT titkára:

— Mindannyian tudjuk, hogy az osztályharc nemcsak gazdasági célokért, hanem a tudat átalakításáért is folyik. Ez a szakszervezetek számára elsősorban azt jelenti, hogy a munkások, a bérből és fizetésből élők körében mindennapos felvilágosító, tömegpolitikai munkát kell végezni. E téren a szakszervezeteknek nagyon fontos tennivalóik vannak. Feladatuk, hogy felvilágosító, nevelő munkáik segítségével hozzájáruljanak ahhoz, hogy a dolgozók jobban tisztában legyenek a munkahelyi vezetésben való részvételük jelentőségével és felelősségükkel.

Nevelő munkával kell segítenünk megértetni az intézkedések célját és érte'lmét. Türelmes, szívós nevelő munkával kell megértetni az új gazdaságirányítási rendszer előnyeit. Rá kell irányítani a figyelmet arra is, hogy a termelés fejlődése, az új technika, a fokozott gépesítés, az új eljárások szintén előtérbe helyezik a műveltség, a szaktudás növelését, a dolgozók műszaki képzettségének fejlesztését.

Továbbhaladásunk alapvető feltétele a dolgozók tudatos és tömeges cselekvő részvétele a feladatok megalósításában. Az előttünk álló új és bonyolultabb feladatok megoldásának rendszerünkben más útja nincs. A dolgozók beleszólása munkahelyük, az ország ügyeibe egyre jobban kiteljesedik. A szakszervezetek részesei ennek az előrehaladásnak. Ezt tovább kell erősíteni, gyorsítani és tudatosabbá tenni. Ez többek között azt is jelenti, hogy tovább növekszik a tudati tényezők szerepe. A dolgozó az egyéni érdeket azonnal érzékeli, látja, felismeri. Nem így van a társadalom, a kollektíva érdekeivel. Ezt világosan csak úgy tudja érzékelni, ha valaki vagy valamilyen szerv felhívja rá a figyelmét. A dolgozók bevonását a munkahelyi irányításba, a gazdasági mechanizmus sem valósítja meg automatikusan. Ez igényli a felvilágosító politikai tömegmunka fokozását. A munkások igazán csak olyan üzemben érzik jól magukat, ahol megbecsülésben van részük, tanácsukat kikérik, és meghallgatják

őket. A dolgozóknak mindennapi munkájuk során *meg kell győződniük az intézkedések helyességéről*, látniuk kell szerepüket a végrehajtásban, érezniük kell, hogy ők a munkahelyen, a vállalatnál közvetlenül is részesei a vezetésnek, az irányításnak. A dolgozók bevonásával egyidejűleg és arányosan kívánjuk növelni a dolgozók felelősségét is. A dolgozók növekvő aktivitása kézzelfoghatóbbá teszi azt a tanítást, hogy *eszméink anyagi erővé válnak*. A dolgozó ember, miközben átalakítja a társadalmat, amelyben él, megteremti saját fejlődésének és alkotóereje sokoldalú kibontakoztatásának feltételeit is. *A dolgozók növekvő tudatossága, felkészültsége, aktivitása visszahat a fejlődésre*, meggyorsítja az építőmunka problémáinak megoldását. A gazdasági vezető nem szívességet tesz, amikor bevonja a dolgozókat az irányításba, meghallgatja, igényli véleményüket. Ez a szocialista gazdasági vezetés fontos eszköze, amelyet fejleszteni kell. Enélkül nem lehet igazán minden lehetőséget és tartalékot feltárni a vállalatban belül a feladatok jobb végrehajtása érdekében. A gazdasági vezetőnek kötelessége számot adni a dolgozóknak a gazdálkodás, az élet- és munkakörülmények alakulásáról, a törvények megtartásáról. Ez nagy mozgósító erő, nevelési szempontból nagy jelentőséggel bír. Ezért a szakszervezeteknek fokozottabb követelményeket kell állítaniuk e tekintetben is a gazdasági vezetők elé.

Az utóbbi időben — különösen a felsőbb szakszervezeti és gazdasági szerveknél — kevés szó esik a szocialista brigádmozgalomnak a tudat alakításában betöltött szerepéről. *A szocialista brigádmozgalom létezik*, hatása minden tekintetben és mindenütt érezhető. Nagy társadalmi és politikai erő, olyan bázis, amelyre fokozottabban építhetünk. A szakszervezeti tagság öntudata, általános és szakmai műveltsége nagyon differenciált. De kétségtelen, hogy a szocialista brigádok tagjai az öntudatosabb, műveltebb munkások, dolgozók közé tartoznak. Ők azok, akik leghamarabb megértik, mit és miért kell tenni. S nemcsak megértik, hanem aktívan részt vesznek a végrehajtásban. Segítik cselekedeteikkel meggyőzni és ezzel aktivizálják is az elmaradottabb rétegeket. Segítséget nyújtanak a különböző nehézségek leküzdéséhez. Ilyen értelemben a szocialista brigádok tagjai ösztönzői, kezdeményezői, bázisai a vállalatoknál az alkotó tevékenységnek. Nagy jelentősége van annak, hogy az aktivitás növelésében, a tudat, a szocialista gondolkodás fejlesztésében olyan emberekre támaszkodhatunk, akikben — elemeiben különböző fokon ugyan — megvannak mindazok a jellemvonások, jó tulajdonságok, amelyeknek fejlesztését, elérését általánossá szeretnénk tenni. Vannak eszközeink, lehetőségeink, amelyekkel a szocialista brigádmozgalom nevelő hatását, szerepét növelni tudjuk.

Csak a tudat fejlődésével együtt érhetjük el azt a célt, amelyet az anyagi ösztönzéstől várunk. *Az anyagi és az erkölcsi ösztönzés nem váasztható el, csak együttesen, egymást kiegészítve lehet eredményes.* Érdemes erre emlékeztetni, mert gyakran esünk abba a hibába, hogy hol ezt, hol azt a tényezőt helyezük előtérbe, és így néha féloldalas, nem elég hatékony a munkánk.

Még élnek, léteznek és hatnak a szocializmustól idegen és ellenes nézetek, mint az anyagiasság, az önzés, a cinizmus, a nacionalizmus, a kispolgári gondolkodásmód. Ezek nehezítik a szocialista tudat kialakítását, a dolgozók aktivitásának növelését. Ezek ellen fel kell lépünk, mert *az anyagi ösztönzés szerepének növelése nem ad felmentést az anyagiasságnak* mint ahogy az üzemi demokrácia kiszélesítése sem ad teret az önzésnek, a cinizmusnak, a közügyekkel szembeni közönynek.

Ha a dolgozók a jobb életet, a magasabb jövedelmet úgy érik el, hogy ezzel arányosan többet is nyújtanak a társadalomnak, akkor ez a közösségnek és az egyénnek egyaránt hasznos. Az elmúlt években azonban kevesebb figyelmet fordítottunk a kelletténél az erkölcsi ösztönzésre, az áldozatkészség fejlesztésére, és emiatt egyes emberekben s helyenként megerősödött az anyagiasság, az önzés. De az is igaz, hogy az anyagi érdekelttség helyes alkalmazása, *a munkán alapuló jövedelmek nem teszik kispolgárrá az embereket.* Amikor elismerjük az anyagi érdekelttség szükségességét és fontosságát, annak összefüggését az emberek gondolkodásával, nem szabad megfedelkednünk arról sem, hogy a szocializmus építése önzetlenséget, áldozatkészséget, lelkesedést kíván. Amikor fellépünk a szocializmustól idegen nézetek ellen, van mit velük szemben állítani: a munkásosztály világnézetét, a legkorszerűbb, a legtudományosabb világnézetet, a szocialista munkaerkölcsöt, a szocialista humanizmust, a szocialista hazafiságot, a proletár internacionalizmust. A mi világnézetünk alkotó eleme a szocialista hazafiság. A hazaszeretet fejlesztése és ápolása az egyik leghatásosabb fegyver a nacionalizmus elleni harcban, amely még él az emberek gondolkodásában, s viszonylag széles tömegekre hat. A dolgozók méltán büszkék eddigi eredményeinkre, hazánk szocialista fejlődésére, mert sajátjuknak érzik, áldozatot hoztak érte. Világos és szoros összefüggés van a hazaszeretet és a szocializmus építése között. *A hazát szolgálni — ez a szocializmus építésében való aktív részvételt is jelenti.* A hazaszeretet a munkásosztály legszebb jellemvonásai közé tartozik. A munkásosztály mindig tettekkel bizonyította be hazaszeretetét, a legtöbbet adta, a legtöbb áldozatot hozta népünk felemelkedéséért. A munkásosztály hazafisága mindig összeforrt az internacionalista kötelességek teljesítésével.

Csakis az építőmunkában való aktív részvételünk során, nevelő munkánkkal válik lehetővé, hogy a dolgozók még jobban, még tudatosabban vallják és cselekedeteikkel kifejezzék, hogy a haza szeretete, megbecsülése, szolgálata és a szocializmus építése egymástól elválaszthatatlan. *Felelősek vagyunk azért, hogy az egész szakszervezeti tagság hazafi módjára érezzen és tevékenykedjen.*

Az elmúlt években kialakultak azok az eszközök, amelyek biztosítják, hogy hatékonyabb tömegpolitikai munkát folytassunk és jobban elősegítsük a korszerű általános és szakmai műveltség fejlesztését. A nevelő munka hatékonyságának növelése megkívánja, hogy ezeket céltudatosabban használjuk fel, jobban figyelembe vegyük a szakszervezeti tagság sokrétű összetételét, világnézeti és gondolkodásbeli különbözőségét, szakmai és műveltségbeli helyzetét, érdeklődési körét, igényeit. Mindez a szakszervezeti központi vezetőségekre azt a feladatot hárítja, hogy a szakmai, iparági sajátosságoknak megfelelően nagyobb önállósággal foglalkozzanak a politikai és kulturális tömegmunka irányításával.

A tudati tényezők előtérbe kerülése felhívja a figyelmet a szakszervezeti szervek vezetési stílusára és módszereire is. Gyakran hangoztatjuk, hogy a szakszervezetek fő munkamódszere a meggyőzés. A jövőben *a vezetési stílusban is kifejezésre kell juttatni, hogy nemcsak utasításokkal, nemcsak a közlés módszerével dolgozunk, hanem az értelemre hatva, meggyeréssel és a magyarázattal.* Ez nehezebb, de hasznosabb és hálásabb módszer.

A dolgozók aktivitásának fontos feltétele, hogy ismerjék a feladatok végrehajtásának célját és értelmét, hogy a döntést magukénak érezzék. A cél lehet helyes, de ha a végrehajtás módszere hibás, akkor az fékezi az aktivitást, a lelkesedést.

Az egyik nagyüzemünk szakszervezeti bizottsága nemrégiben úgy határozott, hogy egymillió forintot fordítanak a nyereségből üdülő építésére, mivel a vállalatnak nem volt üdülője. A cél, az elgondolás helyes, a döntést azonban csak tessék-lássék módon közölték a tagsággal, s nem velük együtt alakították ki. Ezért a lelkes fogadtatás helyett erőszaknak érezték a döntést.

Hogyan lehet várni a helytállást, lelkesedést, ha a dolgozók nem ismerik az intézkedés célját, értelmét, szükségességét? A dolgozók aszerint válaszolnak — aktivitással vagy passzivitással a termelésben, a közügvék intézésében —, hogy *mennyire látják a célt és az értelmet.* Így formálódnak és alakulnak az emberek.

A szakszervezetek felvilágosító és tömegpolitikai munkájának nagy szerepe van abban, hogy a dolgozók el tudjanak igazodni, világosan lássák és értsék céljainkat. A szakszervezetek így mind

jobban betöltik a nevelő, az iskola szerepét, s hatásosabbá válik gazdasági tevékenységük is.

Az emberek tudatának átformálása elsősorban ott történik, ahol dolgoznak és élnek, abban a közösségben, ahol életük igen nagy részét eltöltik. Ismereteik ott a legszélesebbek, a legsokoldalúbbak, ott képesek érdemben beleszólni az irányításba, ott győződnek meg a gyakorlatban a párt politikájának helyességéről és valóra váltásáról. De ügyeikkel is ott kell foglalkozni. Ezért mondjuk, hogy *a vállalatok, a munkahelyek* nemcsak a szocialista gazdaság fejlesztésének az egységei, hanem *a tömegpolitikai munkának is legfontosabb bázisai*. Itt kell a termelési, a gazdasági feladatok, a politikai, általános és szakműveltség fejlesztésére irányuló tevékenységük feltételeit napról napra megteremteni. Ez megköveteli, hogy a szakszervezeti nevelő munka közelebb kerüljön az élethez, a munkahelyhez.

SIMON IMRÉNÉ,

a Kőbányai Textilművek dolgozója:

— Vállalatunknál 1959-ben az iparágban elsőnek alakult meg a szocialista címért küzdő brigád. Ezt követően általánosan kibontakozott a szocialista brigádmozgalom, s ma már több mint 50 szocialista brigád működik eredményesen. Brigádjaink életében minőségi változás történt: három évvel ezelőtt elsősorban termelési vállalásokat tettek, ma már a hármas jelszónak megfelelően más vállalások is egyenrangúan szerepelnek.

A kongresszusi munkaverseny lendülete tovább tart a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére indított jubileumi munkaversenyben is. A szocialista munkaversenyt a reálisan megalapozott tervfeladatok teljesítése és ésszerű túlteljesítése érdekében tudatosan alakítjuk, szervezzük.

Az új gazdaságirányítási rendszerre való áttérés előkészületei jegyében már több mint egy éve a HUNGAROTEX Vállalattal közös devizaérdekeltségi rendszerben dolgozunk. Nagy gondot fordítunk exportkötelezettségeink ütemes teljesítésére és a belkereskedelmi igények kielégítésére. A kulcshelyen működő szocialista brigádjaink termelési vállalásai arra irányulnak, hogy a tőkés és a szocialista országokba történő kiszállási határidőket megtartsák. A költségek csökkentése szempontjából nem közömbös az első osztályú áruk részaránya, s az, mennyi az utánkezelésre szoruló áru mennyisége. Ezért a minőség javítása brigádjaink termelési vállalásaiban központi helyet foglal el.

Az első félévben megtartott termelési tanácskozások tapasztalatai azért is figyelemre méltók, mert azokra nemcsak a megnövekedett aktivitás volt jellemző, hanem az is, hogy a dolgozók a termelésben mutatkozó hiányosságokat a gazdasági kihatással együtt mérlegelték és bírálták. Ez már bizonyos közgazdasági szemléletről, saját munkájuk és a vállalat eredményeivel szembeni megnövekedett felelősségérzetről is tanúskodik. Dolgozóink meggyőződése, hogy az új gazdaságirányítási rendszer meggyorsítja a szocializmus teljes felépítését. A reform lehetővé és szükségessé teszi a szakszervezetek szerepének, hatáskörének növelését, munkamódszerének változását is. A szakszervezetekre hárul az a feladat, hogy — hatáskörük és jogaik felhasználásával — a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő kérdésekben képviseljék érdekeiket. Az új gazdaságirányítási rendszer a vállalatok vezetőire ruhazza a döntés jogát gazdasági kérdésekben. Nekünk e döntések politikai hatásával is számolni kell. Csak az üzemi demokrácia megvalósítása, szélesítése biztosítja, hogy az új gazdasági mechanizmus a szocializmust építő embert szolgálja.

LIGETI LÁSZLÓ,

a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A szakszervezeteknek szervezett módon még fokozottabban részt kell venniük egész társadalmi életünk irányításában, hiszen az életszínvonal növelése, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása azon múlik, milyen nagy a nemzeti jövedelem, s hogy azt hogyan osztjuk el. Ez szukségszerűvé teszi, hogy a szakszervezetek fokozottabb módon bekapcsolódjanak a termelés minden fázisába.

Közismert, hogy mennyire szoros összefüggésben van a beruházás, a nemzeti jövedelem termelése, a dolgozók é etkörülményeivel. Sajnos, több olyan példát említhetek, amely megvilágítja, kézzelfoghatóvá teszi, bizonyítja, hogy a dolgozókat milyen károsodás érheti, ha nem eléggé megalapozott, átgondolt vagy éppen rosszul végrehajtott a beruházás. Az aggtelcki 200 ágyas új szálloda is ezt példázza: 150 ágyat csak úgy tudnak kihasználni, hogy a SZOT rendelkezésére bocsátják üdülés céljára, s a Vendéglátóipari Vállalat 58 forint térítést kap egy beutalt után. Így is sok millió forint deficittel működik az újonnan épített szálloda, ami a Borsod megyei Vendéglátóipari Vállalat dolgozóinak nyereségrészesedését is elviszi. A Lővérekben épült Fenyves Szálló esetében hasonló a helyzet. Ugyanakkor rendkívüli szállodai gondokkal küzdünk az ország különböző részein. Ha ezek a szállók ott épültek volna, ahol igen nagy szükség

van rájuk, nem ráfizetést, hanem hasznot jelentenének a népgazdaságnak.

A gazdaságirányítás sikere nem kis mértékben azon múlik, mennyiben szolgálja mind az egész munkásosztálynak, mind az egyénnek az érdekeit. A szakszervezeteknek nemcsak valamennyi dolgozó érdekeit kell globálisan figyelemmel kísérniök, hanem az *egyéni érdekek védelmére is sokkal nagyobb súlyt kell helyezniök*. A reform növeli a szakszervezetek érdekvédelmi funkcióit. Tevékenyen részt kell venniök a fogyasztói árak ellenőrzésében is. Legalább olyan fontos a szakszervezet részvétele az árszínvonal, mint a bérszínvonal kialakításában. A munkások és alkalmazottak életszínvonalát elsősorban az árak és a bérek alakulása határozza meg. Éppen ezért *a szakszervezeteknek állandóan figyelemmel kell kísérniök az árszínvonal alakulását*. Az árszínvonal kialakításában és jóváhagyásában rendkívül fontos a szakszervezetek véleménynyilvánítása. A SZOT-nak beleszólási jogot kell biztosítani abba, hogy a különböző ártípusok milyen termékek korére terjedjenek ki.

Helyes, hogy az áraknak az érték körül kell kialakulniök. De nagyon nagy gonddal kell ügyelnünk a különböző árak változására, ugyanis sok esetben nem lehet rekompenzálni az egyik ár változását a másik áru árának leszállításával. Különösen nagy gondot kell fordítani az árak ellenőrzésére a gazdasági mechanizmus kezdeti időszakában. A mindenáron való törekvést a jövedelmezőségre, amelyet nem a helyes munkamódszerekkel, nem a jó szervezéssel, nem a munka termelékenységének fokozásával, hanem más, nem éppen tisztességesnek mondható eszközökkel próbálnak elérni, minden erővel meg kell akadályoznunk. Segítenünk kell a belső és a külső piac összhangjának megteremtését. Nagyon lényeges a devizahozamok növelése, az export, de ennél is lényegesebb a fogyasztók ellátása.

Az új gazdasági mechanizmussal fokozottabban összefügg a következő probléma. Az elmúlt évi árintézkedések alkalmával a kormányzat különböző ipari cikkek árát leszállította. Utána mi történt? Egyes leszállított áru iparcikkek termelése, például a Richards Gyárnál, 50 százalékkal csökkent. Ugyanakkor a választék is szűkült. Korábban a Richards Gyár 5—6 féle minőségben készített kártolt szövetet, most egy minőségben gyárt, Skót elnevezés alatt. Vagy például a Super elnevezésű mosógép órával ellátva 1900 forintba kerül, óra nélkül 1200 forint. Vajon tényleg 700 forintba kerül az az óra, amit a mosógépbe beépítenek? A Horizont televíziókészüléket színszűrővel 300 forinttal drágábban adják el.

Befolyásolják a dolgozók életszínvonalát a kereskedelemben meglevő meg nem engedett munkamódszerek is. Szakszervezetünk a minisztériummal közösen határozott lépéseket tesz, hogy megakadályozza a fogyasztók becsapását.

DIABATE MAMADI,
a Guineai Dolgozók Országos Szövetsége
adminisztratív bizottságának tagja:

— Mi, az afrikai országok állampolgárai, úgy érezzük, több dolog köt össze bennünket a szocialista országok, így Magyarország népével is. Először is a közös harc az imperializmus ellen és népeinknek az a szilárd elhatározása, hogy olyan társadalmat épít, amelyben megszűnik a nyomor és a tudatlanság.

Magyarország és a Guineai Köztársaság között hasznos kétoldali együttműködés alakult ki több területen (pl. polgári szakmai szolgálat, az egészségügy, az oktatás, a sport stb.).

Amióta országunk elnyerte nemzeti függetlenségét és teljes szuverenitását, *Guinea partja és kormánya a nem kapitalista fejlődésen alapuló országépítés politikáját választotta.* Az egyetlen utat, amely a nép boldogságához vezet. A gazdasági fejlődés óriási léptekkel indult meg, alkalmunk volt már több ipari egységet felavatni.

Szövetségünk megalapítása óta feladatának tekinti a guineai dolgozók egyesítését és szervezését, a szervezetek tevékenységének összehangolását. A következő fő célokat tűzte maga elé: megvédeni a tagok anyagi és erkölcsi érdekeit, megőrizni országunk nemzeti függetlenségét; tevékenykedni az afrikai egységért (és függetlenségért) az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializmus ellen vívott rendszeres harc útján; növelni a termelékenységet a dolgozó tömegek életszínvonalának állandó emelése érdekében; harcolni a világ békéjének megszilárdításáért.

NÉMETH ELEMÉR,
a Lajta-Hansági Állami Gazdaság
szakszervezeti tanácsának titkára:

— Gazdaságunk 48 200 katasztrális hold területével az ország legnagyobb gazdaságai közé tartozik. 1962-ig négy alkalommal szervezték át, ami nagymértékben akadályozta a kitűzött célok megvalósítását. A helytelen átszervezések miatt a vezetés elszakadt a dolgozóktól, nem érvényesülhetett az üzemi demokrácia. Sem a vezetésben, sem a gyakorlati munkában nem vették figyelembe a dolgozók véleményét, javaslatait.

Fő feladatnak tekintettük az elmúlt négy évben a dolgozók bizalmát, munkakedvét, munkafegyelmét helyreállítani. Emellett igyekeztünk megvalósítani a termelés növelését, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek állandó javítását, a szocialista embertípus kialakí-

tását. Tudtuk, hogy *csakis a dolgozókkal együtt érhetünk el tartós eredményt.* Ma már ott tartunk, hogy gazdaságunk négy éve nyereséges, kétszer elnyertük a megtisztelő élüzem címet, az elmúlt év munkájáért pedig megkaptuk a Minisztertanács és a SZOT Vörös Vándorzászlóját.

A megfontolt üzemszervezési intézkedések és a dolgozók lelkes munkája következtében az elmúlt négy évben fokozatosan emelkedtek termésátlagaink és hozamaink, amiben szakszervezeti szerveink mozgósító, nevelő, felvilágosító munkájának igen nagy szerepe volt. Például kenyérgabonából katasztrális holdanként 1962-ben 9,5 métermázsát termeltünk, a múlt évben 21 métermázsát. Tejből 1962-ben 9 millió litert termeltünk, 1966-ban már 11 millió litert. Az egy dolgozóra jutó teljes termelési érték 36 ezer forintot tett ki 1962-ben, az elmúlt évben pedig már 71 300 forint volt. Amíg vállalati eredményünk 1962-ben messze a tervezett alatt maradt, a múlt évet 52,2 millió forint többlettel zártuk.

Többszörösére nőtt a műtrágya, a növényvédő és gyomirtó szerek használata. Gazdaságunk gépesítése egyenletesen és erőteljesen fejlődött. Az üzemelés, a javítás egyszerűbbé, olcsóbbá tétele érdekében azonban elengedhetetlenül szükséges a géptípusok számának csökkentése, az erőgépekhez szükséges munkagépek gyártása, a talajművelő gépek választékának növelése, minőségük, műszaki színvonaluk javítása, amihez az illetékes szervek intézkedését is kérjük.

Előrehaladás tapasztalható a komplex gépesítés területén, bár itt még sok a tennivaló. A répa-, kukoricabetakarítás jó gépi megoldása nemcsak gazdasági szükségesség, hanem szociális, emberi követelmény is. Több anyagi ráfordítást igényel az állattenyésztési üzem korszerűsítése és a jobb munkafeltételek biztosítása. Nehezíti ennek megoldását, hogy az állattenyésztés épületei elavultak, régiek, nehezen vagy egyáltalán nem gépesíthetők.

Az elmúlt években gazdaságunk termelési eredményei, gazdálkodásunk rendje és fegyelme rendkívül sokat javult. *A legnagyobb változás dolgozóink munkájában, magatartásában, lelkesedésében, hozzáértésében tapasztalható.* Már nemcsak végrehajtói, hanem aktív részesei gazdaságunk életének, politikai tevékenységének. Sok hasznos tapasztalat, eredményeket javító, termelési költségeket csökkentő javaslat segítette a vezetés munkáját. Így a feladatok végrehajtása dolgozó kollektívánk együttes, becsületbeli ügyévé vált. Az ország első három kombájnosza közül kettő évek óta gazdaságunk dolgozója volt. Az állami gazdaságok országos gabonabetakarítási versenyében az első 50 között 14 dolgozónk biztosított magának helyezést. 1964-ben kilenc brigád nyerte el a szocialista brigád címet. A szocialista brigádmozgalom különösen a pártunk IX. kong-

resszusára való felkészülés időszakában lendült fel. Ekkor már 21 brigád 518 fővel versenyzett. A kongresszus kezdetéig gazdaságunk befejezte az őszi mezőgazdasági munkákat, sőt a környező termelőszövetkezeteknek is segítséget nyújtott az őszi munkák időbeli elvégzéséhez. A verseny fejlődését tükrözi az is, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére 34 brigád 800 fővel harcol a szocialista brigád címért.

A fizikai dolgozók és műszaki vezetők aktívan, együttesen vettek részt a vállalások teljesítésében. A munkaverseny így nem külsőségekben, hanem belső tartalmában gazdagodott. A jól végzett munka erkölcsi és anyagi megbecsülését bizonyítja, hogy 280 dolgozót részesítettünk vállalati kitüntetésben és 21 főt jutalomüdvözlésben. Külön célprémiumokkal jutalmaztuk az időben és kifogástalan minőségben elvégzett, átlagon felüli munkát. Erre a beralap 3 százalékát használtuk fel. Szakszervezetünk kezdeményezésére a bérezésben is végrehajtottunk olyan változásokat, elsősorban az állattenyésztés területén, amelyek jobban ösztönzik dolgozóinkat a termelés növelésére, a gazdaságosságra.

Sok javulás mutatkozik a szociális-kulturális ellátottságban is. Szinte minden településen klubszoba, könyvtár biztosítja az olvasás, a tanulás, a szórakozás lehetőségét. Szociális körülményeink javítását, a tanyai dolgozók orvosi ellátásának javítását, az áruellátás biztosítását továbbra is fontos feladatnak tartjuk.

A lakáskörülmények javulnak, de nem kielégítően. Az állami gazdaságok dolgozói is szívesen takarékoskodnak lakásépítésre. Sajnos, nehezíti az akció sikerét az, hogy az OTP az állami gazdaságok részéről ingyen átadott házhelyeket négyszögölenként 100—180 forintért adja a dolgozóknak, és ezzel 20—30 ezer forinttal drágítja meg az egyébként sem olcsó építkezést.

MATSUSHITA JIRO,

a Japán Újságírók Szakszervezetének főtítkára:

— Néhány napja tartózkodunk csak Magyarországon, de úgy érezzük, mintha magunk is felszabadultunk volna, mert látjuk elért eredményeiket, építőmunkájukat. A Csendes-óceánon viszont jelenleg az amerikai hadiflotta egységei hatalmas viharhullámokat keltenek. *Ázsia népei saját sorsukon érzik, hogy a második világháború után ismét imperialiszt szörnyeteg született.* Ezért erejüket megfeszítve küzdenek, hogy az emberiség biztonsága érdekében megsemmisítsék. A japán munkásosztály a béke megvédésében reá háruló felelősség tudatában vesz részt ebben a küzdelemben.

„Amerikaiak, el a kezekkel Vietnamtól!” — ezt hirdetik a kis fémjelvények (Az egyik napilap munkásnője fél éven át megtakarított pénzéből 18 ezer jelvényt készíttetett, eladta a munkásoknak, majd az összegyűlt pénzt elküldte a vietnami népnek), amelyek ott tündököltek a japán munkások mellén október 21-én, a vietnami háború ellen szervezett sztrájk napján.

PANDUROVICS JÓZSEF,

a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára:

— Vitathatatlan, hogy a szakszervezeti mozgalom eredményesebb tevékenységének kulcskérdése az alapszervezetek munkájának továbbfejlesztése, a kialakuló új helyzetben az iparági szakszervezetek önállóságának növelése. Mindez nem mond ellent annak, hogy a szakszervezetek megyei és budapesti tanácsának feladatát és hatáskörét is szélesíteni kell a területi jellegű kérdésekben. A feladatkörbővítést úgy fogjuk fel, hogy a budapesti dolgozók, a lakosság életkörülményeinek javítása érdekében nagyobb részt kell vállalnunk, több segítséget kell nyújtanunk a Fővárosi Tanácsnak.

A szolgáltatások fejlesztése mindinkább előtérbe kerül, mert az életszínvonal emelkedése, a technika fejlődése állandóan újabb igényeket támaszt. *Az életszínvonal növeléséhez hozzátartozik a különféle szolgáltatások kapacitásának, illetve körének bővítése, minőségének javítása.* A szolgáltatások fejlesztése a nők második műszakjának megkönnyítése és a munkaerő-gazdálkodási szempontból is fontos.

A szolgáltatások Budapesten az elmúlt években jelentősen fejlődtek. 1966-ban a javító, a méretes és az egyéb szolgáltatási tevékenység elérte a 2355 millió forint értéket, ami az 1960. évihez képest 38,5 százalékos növekedést jelentett. A második ötéves tervben 539 új felvevő fiók és egyéb szolgáltató egység létesült a fővárosban. Az ipari szolgáltatási tevékenység növelése céljából öt év alatt a szocialista szektor 214 millió forintot ruházott be. Az alapvető szolgáltatások kapacitásának növelése mellett új formákat is létrehoztak, mint például a gyors vegytisztítás, a gépkocsi- és motorkerékpár szerviz, a gyermekek részére méretes ruha- és cipőkészítés, a propán-bután gázkészülékek beszerelése, javítása stb. A fejlődés kétségtelenül számottevő, több ágazatban azonban az igények jelentős része kielégítetlen. A gépek és készülékek javításával foglalkozó állami vállalatok tevékenysége öt év alatt ugyan több mint kétszerezésére növekedett, de ugyanakkor a televíziók, mosógépek száma megötszöröződött. A peremkerületek ellátottsága az átlagosnál lényege-

sen alacsonyabb. E helyzet javítására a szövetkezeti ipar által tervbe vett 11 darab peremkerületi szolgáltató házból egy sem valósult meg.

A szolgáltató vállalatok vegyes profilú vállalatok: a szolgáltatással egyidejűleg tömeges árutermelést is folytatnak. S mivel az árutermelés jövedelmezőbb, mint a szolgáltató tevékenység, természetes, hogy a vállalatok és a szövetkezetek szívesebben végzik az előbbi. Ezért a gazdasági mechanizmus reformja során olyan vállalati ösztönzési rendszer kidolgozására kell törekedni — az árszínvonal növelése nélkül —, amely meggyorsítja a javító-szolgáltató tevékenység fejlődését. A szolgáltatások jelentős részét ellátó tanácsi ágazatok vállalatainál krónikus munkaerőhiány van. Ennek egyik oka az, hogy itt a munkások keresete kisebb, mint az állami és a szövetkezeti szolgáltató iparban. Például a fővárosi házkézelőségeknél dolgozó munkások havi átlagkeresete 1660 forint, míg az építőipari szövetkezeteknél, ahol nagyjából hasonló tevékenységet fejtenek ki, 1909 forint. A szövetkezeteknél átlagosan 35 nap keresetet kitevő jutalékot, az azonos jellegű tanácsi vállalatoknál 15 napi bérnek megfelelő nyereségrészesedést fizetnek. Ez sérti az emberek igazságérzetét, és ellentétes a szocialista bérezés elvével.

A tanácsi szolgáltató vállalatoknál dolgozók másik nagy problémája, hogy *a munka- és szociális körülmények a legtöbb helyen az átlagosnál lényegesen rosszabbak*. E tekintetben elsősorban a Fővárosi Tanácstól várunk nagyobb erőfeszítéseket. Tudjuk, hogy az említett gondokat nem lehet azonnal és egyszerre megoldani. Számolnunk kell azzal, hogy a dolgozók, különösen a kvalifikált munkások, a gazdasági mechanizmus reformjának bevezetése után még inkább olyan területekre áramlanak majd, ahol több a kereset, jobb a szociális ellátottság.

A szolgáltatások fejlesztése elsősorban állami feladat, de ebben a szakszervezeti szervek is sokat segíthetnek. Ezért munkánkban a jövőben jobban előtérbe kell állítani a szolgáltatások fejlesztésének sokoldalú segítségét, együttműködve az érintett szakmákkal és a Fővárosi Tanáccsal.

MEZŐSI JÓZSEF,

az Alföldi Kőolajfúrási Üzem igazgatója:

— Bár a magyar kőolajbányászat több évtizedes múltra tekint vissza, jelentős iparaggá csak a mi rendszerünkben válhatott. Felszabadulásunk előtt a kőolajkutatótást különböző, egymástól elszigetelt kapitalista cégek végezték, amelyeknek érdekei nem voltak azonosak a dolgozó nép érdekeivel. A rendszeres és az egész országra

kiterjedő szervezett szénhidrogén-kutatás csak az államosítás után valósulhatott meg. *Napjainkban új korszak kezdődik a magyar kőolaj- és gáziparban.* A harmadik ötéves terv célkitűzéseinek megvalósításához döntő feltétel a hazai szénhidrogén-bázis kiszélesítése.

A kőolajtermelés bázisa 1960 előtt lényegében a Dunántúlon volt. Ebben az időben a Nagyalföld az országos kőolajtermelésnek csupán 1 százalékát szolgáltatta. Azóta a Nagyalföld részaránya fokozatosan emelkedett, és a múlt évben már 20 százalékkal részesedett. A kutatás eredményessége alapján 1970-ben, a tervek szerint, az ország kőolajtermelése összesen 2 millió tonna lesz, ebből az alföldi termelés a felét adja. Már ebben az évben az Alföld közel 2 milliárd, 1970-ben pedig 3 milliárd köbméter földgázt ad a népgazdaságnak.

A harmadik ötéves terv feladatul tűzte ki, hogy a szénhidrogén-készleteket 50 százalékkal növeljük. Fontosnak tartjuk, hogy a propán-bután gázfogyasztásban a lakosság igényeit kielégítsük, s ezért a harmadik ötéves terv végéig 90 ezer tonnával kívánjuk növelni a propán-bután gáz termelését. Ez újabb 500 ezer háztartásnak palackos gázzal való ellátását biztosítja.

Közismert, hogy a bányászat — és ezen belül az olajbányászat is — a nehezebb munkaterületek közé tartozik. Kiemelkedő teljesítmények csak úgy érhetők el, ha a dolgozók kollektívája egy emberként összefog és mindenki a saját munkaterületén elvégzi a feladatát.

Az alföldi szervezett olajbányászok azzal bíztak meg: tolmácsoljam köszönetüket azért a segítségért, támogatásért, amelyet a SZOT elnöksége adott az élet- és munkakörülményeik, szociális és kulturális helyzetük javításához. Ma már *minden biztosítékunk megvan arra, hogy az alföldi olajipari dolgozók közül több száz családnak lakást, a 600 embernek kulturált munkásszállást építsünk az elkövetkező években.*

A gazdaságirányítási reform társadalmi hatását számba véve, szembetűnő, hogy minden téren növekedni fog a tömegek és az őket képviselő szervezetek szerepe. Önállóbb és felelősségteljesebb lesz a szakszervezetek feladata. Nekem, mint gazdasági vezetőnek, az a véleményem, hogy a szocialista termelési viszonyok között a gazdasági vezetők és a dolgozókat képviselő szakszervezeti szerv közös célért küzdenek. A munka hatékonysága nélkül elképzelhetetlen. Mind az állami szervnek, mind a dolgozók kollektíváját képviselő szakszervezetnek közös az érdeke. S ez az életszínvonal növekedésében, a szocialista társadalom felépítésében kell hogy kifejezésre jusson.

BARIN CHOWDHURY,
az Összindiai Szakszervezeti Szövetség
központi vezetőségének tagja:

— A magyar munkásosztálynak a szocializmust építő munkában elért sikerei közvetlen hozzájárulást jelentenek a nemzetközi munkásmozgalom erőinek megszilárdításához. Örülünk annak, hogy a magyar munkások által készített nagyszerű szerszámgépek és más ipari termékek közvetlenül segítik az ipar kiépítését Indiában. A szocialista és a fejlődő országok szakszervezeti és gazdasági kapcsolatai új és nagyszerű normákat alakítanak ki. Fontosnak tartjuk, hogy a világ dolgozóinak hatalmas szervezete, a Szakszervezeti Világszövetség egyre pozitívabb módon száll síkra a nemzetközi gazdaság és politika létfontosságú kérdéseinek megoldásáért, új tartalommal töltve meg a nemzetközi szolidaritási mozgalmat és a különböző országok szakszervezetei között fennálló testvéri viszonyt. Napjainkban a vietnami agresszió és a CIA által Indiában és más országokban szervezett felirtató tevékenység ugyanannak az éremnek a két oldala. Mi Indiában a magunk módján szintén igyekeztünk kifejezni szolidaritásunkat.

Hazánkban az általános választások fordulópontot jelentettek abban a harcban, amelyet az igazi nemzeti újjászületésért és a demokratikus forradalom végrehajtásáért folytatunk.

DR. NAGY KÁROLYNÉ,
szabolcs megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság vezetője:

— A második ötéves tervben megyénkben is évről évre emelkedett az ipari termelés. Az ipar fejlesztésének szempontjából azonban, az elmúlt öt év eredményei ellenére, a megye továbbra is szegény. A létrehozott élelmiszeripari üzemek — konzervgyár, alma-tároló stb. — jelentős része idényjellegű, ezért nem biztosít egész évre foglalkoztatottságot. Az ország állami iparában foglalkoztatottak 1,1 százaléka dolgozik csak a megyében. Sajnos, a megye felnőtt lakossága jelentős részének nem tudunk helyben rendszeres munkát biztosítani, s ezért több mint 35 ezer dolgozó kényszerül más megyébe, az ország más területére dolgozni menni. Természetesen ott nagy részüket segédmunkásként foglalkoztatják, ami a megye átlagos életszínvonalát tovább rontja. Foglalkoztatási problémánk fokozódik azáltal is, hogy évente mintegy 11 ezer gyermek fejezi be az általános iskola nyolcadik osztályát, s továbbtanulásuk kevésbé biztosított, mint másutt, ahol több a főiskola, az egyetem.

Megyénk jelenleg az átlagkeresetet illetően is alatta van az országos átlagnak. Ezt bizonyítja az is, hogy amíg 1966-ban az egy lakosra jutó kiskereskedelmi forgalom 9200 forint volt, addig megyénkben ez 6210 forintot tett ki. Megyénk elmaradottságának felszámolását csak új munkalehetőségek biztosítják.

Szabolcs-Szatmár megye a felszabadulás előtt mind az egészségügy, mind a társadalombiztosítás tekintetében a legelmaradottabb megyéje volt az országnak. A lakosságnak igen kis részére terjedt ki a biztosítás, ma pedig a lakosságnak 98,4 százaléka valamilyen formában részesül a biztosítás szolgáltatásaiban. Elmondhatom, hogy talán egyik megye sem kapott annyit ezen a téren, mint mi, mégis az ország más megyéinek szociális és egészségügyi helyzetét figyelembe véve, még ma is alatta van az országos színvonalnak.

Megyénk dolgozó nőinek zöme — kb. 53 ezer fő —, mivel idényjellegű üzemben áll alkalmazásban, ha szül, nem kaphatja meg a gyermekgondozási segílyt, mert a kormányhatározatban megkívánt egyéves munkaviszony olyan szigorú feltétel, amellyel ezek a dolgozók — önhibájukon kívül — nem rendelkeznek.

Megyénk területén a körzeti orvosok száma nőtt, mégis jelenleg egy orvosra 3325 lakos jut, az országos 2883-as átlaggal szemben. A körzeti orvosi állások közül 14—15 állandóan betöltetlen, ami tovább növeli az egy orvosra jutó lélekszámot. Fokozza az orvosok megterhelését, hogy egy-egy körzet gyakran három-négy községből tevődik össze. Az orvosoknak nem jut pihenőnap, sőt az éjszakai pihenésük sincs mindig biztosítva. Nem kielégítő a körzeti orvosi lakások kulturáltsága sem. Ilyen körülmények között — úgy gondolom — nem kell csodálkozni azon, hogy nagy a fluktuáció.

Körzeti orvosaink 43 százalékánál a napi betegforgalom meghaladja a száz főt. Jelentős a rendelőintézeti betegforgalom még olyan esetben is, amikor a rendelőintézeti szakorvosi kivizsgálás egyébként nem szükséges. Ez mindaddig nem változik meg, amíg nincs kellő számú jó képességű körzeti orvos, aki helyben ellátja a betegeket és a rendelőintézetekbe csak a szakorvos tudását igénylő komplikált esetek kerülnek.

Megyénk gyógyintézeti hálózata jelentősen fejlődött, mégis elmarad a megnövekedett igények mögött. Különösen a megyei kórházban s a járási kórházak közül a kiskvárdai és a mátészalkai kórházakban súlyos a helyzet.

Kérjük a SZOT támogatását ahhoz, hogy Nyíregyháza székhellyel új megyei kórház és emellett a kiskvárdai és a mátészalkai járások székhelyén is új kórház épüljön.

— Örömmel állapíthatom meg, hogy szakszervezeteink jelentősen hozzájárultak az országaink közötti, a teljes egyenjogúság elvén alapuló jószomszédi, baráti együttműködés erőteljes fejlődéséhez.

Mi szintén gazdasági és társadalmi reformot valósítunk meg. E reform az intenzív gazdálkodás, a munkateljesítmény növelése, gazdaságunknak a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolása, a szocializmus anyagi alapjainak megteremtése mellett biztosítani hivatott olyan szocialista társadalmi viszonyok kialakulását, amelyek mind nagyobb mértékben lehetővé teszik a közvetlen szocialista demokrácia, a munkás- és a társadalmi önigazgatás elveinek gyakorlati alkalmazását.

Tartós békére, a népek szabadságára és egyenjogúságára van szükség ahhoz, hogy valóra válthassuk a jugoszláv szakszervezetek, a jugoszláv nép, valamint a magyar nép, a világ minden népének mozgalmát a szocializmus felépítéséért, a szebb jövő megteremtéséért.

Sajnos, a világhelyzet továbbra is veszedelmes. A bátor, szabadságszerető vietnami nép hazájában az emberiség történetének egyik legkegyetlenebb háborúja dühöng. Az amerikai kormány és szövetségesei a világ valamennyi országában élő dolgozók millióinak elkeseredett tiltakozása ellenére, háborút viselnek egy fegyvertelen nép, gyermekek, asszonyok és aggastyánok ellen. Olyan háborút viselnek, amelyre brutalitás és kegyetlenség tekintetében nincs példa az újabb történelemben. A Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázása, a rombolás eszközeinek alkalmazása, a dél-vietnami falvak megsemmisítése, tízezrek gyűjtőtáborba hajtása a békeszerető világ kihívását jelenti. Provokáció ez azok ellen, akik azt vallják, hogy lehetővé kell tenni a vietnami népnek, hogy maga döntsön sorsáról. A Jugoszláv Szakszervezeti Szövetség, a jugoszláv munkásosztály, valamennyi jugoszláv dolgozó nevében kijelenthetem, hogy a jövőben is, mint eddig, törekedni fogunk, hogy a hős vietnami népet erkölcsileg, politikailag és anyagilag támogassuk.

A reakciós, imperialista erők többé-kevésbé nyíltan megkísérlik a világ más részein is megghiúsítani a népek szabadságtörekvéseit. Fel kell emelnünk tiltakozó szavunkat a görög munkásosztály, annak szervezetei és a görög demokratikus erők ellen tett megtorló intézkedések és tömeges letartóztatások ellen.

Meg vagyunk győződve arról, hogy feltétlenül fokozni kell az erőfeszítést a szakszervezeti mozgalomban a nemzetközi együttműködés

kiszélesítéséért. Ha osztályalapon, valamint a békéért, a népek egyenjogúságáért vívott harc alapján egyesülünk, akkor sikeresen állunk ellen a neokolonializmus, az imperializmus és a reakció próbálkozásának.

BERNARD JEAN MALONGA,

a Kongó-Brazzaville-i Szakszervezetek Szövetségének

főtitkárhelyettese:

— Kongó-Brazzaville küldöttségének jelenléte is bizonyítja a magyar és a kongói dolgozók között fennálló baráti kapcsolatokat. E kölcsönösség bizonyítéka az is, hogy az idén Brazzaville-ben megtartott II. szakszervezeti kongresszusunkon a Magyar Szakszervezetek Országos Tanácsának kéttagú küldöttsége képviseltette magát. Az a barátság, amely bennünket a magyar dolgozókhoz fűz, a közös célon alapul, amelynek lényege a szocialista gazdasági rend megteremtése. Országunk előtt igen nehéz feladatok állnak, amelyeknek megoldása a nemzeti forradalom győzelmének feltétele. E feladatok között meg kell említenünk a politikai függetlenség megszilárdítását, a gazdasági kizsákmányolás felszámolását, a nemzetgazdaság kiépítését, a dolgozók életkörülményeinek javítását, a közoktatás, a kultúra stb. fejlesztését.

A gyarmati rendszer pusztulása nyilvánvaló. Félreérthetetlenül megnyilvánul a kongói népnek az az akarata, hogy valóra váltsa törekvéseit. A kapitalista és imperialista országok mindebből nem vonták le a megfelelő következtetéseket. Persze, az erőviszonyoknak a kongói nép javára bekövetkezett változása arra kényszeríti a kapitalistákat és az imperialistákat, hogy lemondjanak a klasszikus gyarmatosításról.

A proletárszolidaritás elvein alapuló nemzetközi hagyományoknak megfelelően a kongói nép és a kongói dolgozók elítélik az amerikaiak barbár agresszióját Vietnam bátor népe ellen. Követelik az amerikai agresszorok feltétel nélküli távozását Vietnamból. Támogatjuk továbbá Ázsia, Afrika és Latin-Amerika minden dolgozóját, aki hazája felszabadulásáért harcol. Hisszük, hogy győzni fognak, mert ügyük igazságos.

— A kongresszuson elhangzott vita jellegű hozzászólások rendkívüli hatással voltak rám és arra készítették, hogy engedelmmel én is két fontos megjegyzéssel járuljak hozzá kongresszusuk munkájához.

Az első: a szocialista országok szakszervezeteinek rendkívül fontos feladata, hogy erősítsék népeik és a gyarmati iga alól felszabadult harmadik világ népei közötti szolidaritást. Amíg az afrikai, ázsiai és latin-amerikai szakszervezetek elsőrendű feladata abban rejlik, hogy népeikben tudatosítsák a fejlődés szocialista útjának elkerülhetetlenségét és az imperializmus legkülönbözőbb katonai, politikai és gazdasági nyomása elleni harc szükségességét, addig a szocialista országok szakszervezeteinek az a feladatuk, hogy állandóan segítsék azokat a népeket, amelyek ki akarnak szabadulni a neokolonializmus karmaiból. *A neoko'onia'lizmus arra törekszik, hogy megakadályozza ezekben az országokban a szocia'lista átalakulást, hogy továbbra is fenntartsa az elmaradott és fejlődő országok számára oly előnytelen és egyenlőtlen gazdasági kapcsolatokat. Ez utóbbit úgy próbálja elérni, hogy állandóan csökkenti és lenyomja az újonnan függetlenné vált országok által exportált nyersanyagok világpiaci árát, ugyanakkor állandóan emeli a fejlett tőkés országok által exportált iparcikkek árát. Annak érdekében, hogy felszámoljuk ezeket az egyenlőtlen gazdasági kapcsolatokat, elengedhetetlen az iparosítás és a szocialista jellegű gazdasági fejlesztés. De ugyanakkor fe'tét'enül erősíteni kell a szocialista országokkal a gazdasági és kereskedelmi kapcs'o'atokat. Az-afroázsiai és latin-amerikai országok exportcikkeinek rendkívül alacsony világpiaci árát — amelyet a kapitalista monopóliumok és b'orzék kényszerítettek ránk — nem lehet ezekben a kereskedelmi kapcsolatokban meghatározó érvényűnek tekinteni.*

Második megjegyzésemet azzal kapcsolatban szeretném elmondani, hogy a munkásosztály szolidaritásának sokkal hatékonyabb formát kell öltenie. Olyan nagyszerű és élén járó formát, amelyet a magyar munkások választottak, akik önkéntes munkájukkal, felajánlásaikkal s anyagi segítségükkel támogatják a vietnami népet. Ezt a szolidaritást megvalósíthatjuk azáltal is, hogy mind többször rendezzünk szakszervezeti vezetők számára találkozókat, nevelő és továbbképző tanfolyamokat azokban az országokban, amelyek egységes frontot képeznek az imperializmus elleni harcban. Az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége mély meggyőződéssel és örömmel jelenti ki, hogy szolidáris a világ valamennyi munkásával az imperializmus ellen folytatott harcban.

— Az elhangzott beszámoló, a határozati javaslat, kongresszusunk eddigi munkája kiemelte, hogy szakszervezeti mozgalmunk fejlesztésének kulcskérdése *a szakszervezeti alapszervek munkájának lényeges javítása*. A szakszervezeti választásokon tapasztaltuk, hogy a tagság sajátjának érzi a szakszervezeti mozgalmat, hogy érdeklődéssel kíséri saját szervezete munkáját, készségesen segít a feladatok megvalósításában.

Az elvégzett munka elismerése az, hogy a bizalmiak, a műhely-, üzemi és vállalati szakszervezeti bizottsági tagok nagy többségét újból megválasztották. Ez a bizalom jele, s azt jelenti, hogy *a tagság alkalmasnak tartja őket a megnövekedett tennivalók elvégzésére*. Ez arra késztet minden szakszervezeti vezetőt, hogy a jövőben jobban szolgálja a tagság érdekeit.

A szervezett dolgozók valamennyi rétegében növekedett az a felismerés és megértés, hogy *a szakszervezetek jelentős társadalmi, politikai tényezőkké váltak*: növekvő szerepet kapnak az üzemi életben, az üzemi demokrácia fejlesztésében.

Milyen fontosabb követelményeket kell az alapszervi munka középpontjába állítani a következő időben? Az első ilyen követelmény most — amikor sorra kerül a vállalatok, üzemek jogszabályainak kidolgozása —, hogy a szakszervezeti vezető szervek — fent és lent — határozottan törekedjenek arra, hogy az új gazdaságirányítási rendszerben a vállalatok, üzemek, gazdasági egységek hatásköre, önállósága a lehető legnagyobb mértékben növekedjék. A vállalati önállóság és a hatáskörök alakulása *jelentősen összefügg az alapszervi szakszervezeti munkával*, és fordítva is így van. Egyrészt, mert a gazdasági vezetők a nagyobb hatáskörrel kedvezőbb feltételeket kapnak a helvi erők összefogására, a dolgozók és a vezetők kezdeményező készségének realizálására, a munka jobb megszervezésére. Ennek következtében javul a termelékenység, növekszik a jövedelmezőség és ezzel együtt nő a dolgozók keresete, jövedelme is. Másrészt, a vállalati, üzemi szakszervezeti vezetők — érdemben jobban, mint eddig — csak akkor tudják ellátni feladataikat a szakszervezeti munka minden területén, *ha az ügyek intézésének feltételei, a döntési lehetőségek helyben vannak és élhetnek is azokkal*. A bizalmiak, a műhely- és szakszervezeti bizottságok csak akkor tudnak eredményesen dolgozni, érdemben partnerei lenni a gazdasági vezetőknek, ha azoknak valóságos döntési joguk, hatáskörük van.

Az alapszervi vezetőségek akkor járnak el helyesen, ha megfelelően mérlegelik a vállalat, az üzem dolgozóinak az érdekeit, azokat

összhangba hozzák a társadalmi érdekekkel, és teljes erővel támogatják a gazdasági vezetők helyes célkitűzéseit, segítik megvalósításukat. Ilyen módon tevékenységükkel kettős hivatásnak tesznek eleget. Erősítik rendszerünket, és védik a dolgozók kollektív, valamint egyéni érdekeit, segítik a törvények, a közös megállapodások érvényesítését. A közös ügyet akkor szolgálják tehát jól a szakszervezeti és gazdasági vezetők, *ha nem egymás ellen, még csak nem is egymás mellett, hanem együtt, de differenciált munkamegosztás alapján* tesznek meg mindent a lehetőségek legjobb kihasználására.

Az alapszervi vezetőségek munkájának másik fontos követelményeként a *helyi szakszervezeti vezetők önállóságát*, a nagyobb politikai bátorságot, a kezdeményező készség fejlesztését említem meg. A nagyobb politikai bátorság és önállóság azt jelenti, hogy az alapszerv vezetősége jobban éljen megnövekedett jogaival, lehetőségeivel. Ezért nélkülözhetetlen az, hogy a szakszervezetek központi vezetőségei alaposan vizsgálják felül — a gazdasági vezetés hatáskörének megfelelően — és állapítsák meg a szakszervezetek jogkörét, a vállalati szakszervezeti tanácsoktól egészen a szakszervezeti bizalmiakig. Az alapszervi vezetőségek önállósága érvényesüljön a központi határozatok feldolgozásában oly módon, hogy a határozatok végrehajtásában messzemenően vegyék figyelembe a helyi körülményeket. Munkájukban helyezték előtérbe a vállalat, *az üzem dolgozóinak élet- és munkakörülményeiben meglévő problémák feltárását, javaslatok kidolgozását, intézkedések megtételét*. Hangsúlyozottan felhívjuk a figyelmet a kezdeményezésre, mert a jövőben a dolgok központi szabályozása lényegesen csökkenni fog.

Az önállóság és a politikai bátorság elsősorban nem a tételiesen, jogszerűen felsorolt szakszervezeti jogokkal van összefüggésben — persze azzal is —, hanem inkább a megnövekedett lehetőségekkel, a megváltozott vállalati, üzemi körülményekkel.

Az önállóság felelősséget és az eddiginél hatékonyabb tevékenységet követel a dolgozók észrevételeinek, javaslatainak, bírálatának érvényesítésében, a munka irányításában, a termelés szervezésében, a nagyobb jövedelmezőség elérésében. Felelősséget jelent abban is, hogy a vállalati, kollektív érdekek, a kisebb csoport- és egyéni érdekek összehangolása közben megfelelő magvarázattal együtt hárítsák el az esetleges irreális igényeket. Felelősséget jelent az önállóság, a fegyelmezett munkavégzés segítésében: az alapszervek vezetői segítség a szocialista munkafegyelem, a munkaerőkölcs erősítését.

Az előbbieken szó volt arról, hogy a szakszervezeti és gazdasági vezetők akkor dolgoznak jól az alapvető érdekazonosság alapján, ha *együttes erőfeszítéseket tesznek a közös célok e'érésére*. Ebben a munkában kell hogy érvényesüljön a közös, együttes és a külön-kü-

lön felelősség is. A helyes célokat a szakszervezet szervezeti és politikai erejével támogatjuk. Eközben érvényesíteni kell azonban azt a követelményt, hogy a szakszervezeti szervek minden fontos kérdést *a dolgozók szempontjából*, a dolgozók oldaláról közelítsenek meg, s ennek megfelelően foglaljanak állást.

Arra kell törekedni, hogy az üzemi, vállalati életben meglevő, előforduló ellentmondások *felszínre kerüljenek*, s megoldásukra a szakszervezeti szervek megfontolt álláspontot alakítsanak ki. A jövőben a közös munka során több ilyen ellentmondással lehet és kell számolni, megoldásukra fel kell készülni.

A külön felelősség, a szakszervezet sajátos feladata azt követeli, hogy ha a törvények súlyos megsértéséről, a kollektív szerződések megszegéséről van szó, *élni lehet és kell is a szakszervezetek vétőjogával*. Mindaddig fel kell függeszteni a gazdasági vezetők intézkedését, amíg az illetékes felsőbb szervek — alapos vizsgálat után — megnyugtató döntést nem hoznak.

A Munka Törvénykönyve készítése során kidolgozás alatt van a szakszervezeteknek az a joga — és ez az alapszerveket is érinti —, hogy *véleményt nyilvánítsanak az egyes gazdasági vezetők beállításakor, megerősítésekor vagy leváltásakor*. Nem kell hangsúlyozni, hogy ez a jogkör az eddiginél sokkal nagyobb politikai bátorságot követel az alapszervektől.

A dolog természetéből következik, hogy az alapszervek életében mindez sok vitával jár majd. Ezzel azonban számolni kell, ettől nem szabad félni, hanem elő kell segíteni azt, hogy minél többen vegyenek részt a javaslatok, vélemények kialakításában. Ily módon a szakszervezeti szervek valóban a dolgozók véleményére alapozva, a felsőbb szervek határozatait figyelembe véve, sokkal önállóbban tudják végezni munkájukat.

A jövőben az alapszervek munkájában jobban előtérbe kell állítanunk és érvényesítenünk azt a követelményt — és ez a harmadik követelmény, amelyet meg akarok említeni —, hogy munkájukat *a tagsággal együtt, a tagság, a szervezett dolgozók érdekében, szolgálatában végezzék*. Mit jelent ez? Mindenekelőtt jelenti azt, hogy új, megfelelő módszereket kell alkalmazni az alapszervek munkájában, a vezetők, ez aktivisták és a tagság kapcsolatában. Az alapszervi vezetőség akkor dolgozik jól, ha a megoldandó fontos kérdések eldöntése előtt megfelelően tájékoztatja a tagságot, a bizalmiakat, az aktivistákat és kikéri véleményüket. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy ez a tájékoztatás valóban érdemi legyen; az állásfoglalásokhoz megfelelő variációkat, javaslatokat tárjon a tagság elé, amelyek legyenek alkalmasak a termékeny vitákra, a közös gondolkodásra, így juthatnak el a legjobb döntésekhez.

Ma még talán fel sem tudjuk pontosan mérni, hogy a jelenlegi kötött gazdálkodási rendszer után, a vállalati önállóság érvényesülése idején, milyen széles lesz a tagság elé kívánczó problémák köre. Számítahi kell arra, hogy a tagság vagy a bizalmiak elé terjesztett egyes kérdések — mint például a személyi jövedelmek alakulásának elvei, az üzemi, vállalati szolgáltatások mértéke és sok más probléma — élénk, szenvedélyes vitákat váltanak majd ki. A szakszervezetek éppen ezen az úton töltik majd be tényleges hivatásukat, így vonják be a vezetésbe a dolgozókat, és nevelik arra, hogy a gazdálkodást megismerjék, s abban tevékenyen részt vegyenek.

A beszámolási kötelezettség javításával fejlesztjük az üzemi szakszervezeti demokráciát. Az alapszabálynak megfelelően növeljük a szervezett dolgozók szerepét egész szakszervezeti tevékenységünkben. A taggyűlések, bizalmiértekezletek a szakszervezeti demokrácia nagyon fontos fórumai. A taggyűléseket továbbra is rendszeresen meg kell tartani, és azokat a politikai tömegmunka, a nevelés, az agitáció, a vezetésbe való bevonás, a tömegekkel való együttműködés, az erők kibontakoztatásának forrásaivá kell tenni.

A szakszervezeti demokrácia fokozottabb érvényesítése és a kollektív vezetés a szakszervezeti bizottságoktól tervszerűbb, céltudatosabb munkát kíván. Rugalmasabb vezetési módszerekre van szükség minden területen. A szakszervezeti taggyűlések még nem töltik be mindenütt szerepüket. Gyakran előfordul, hogy nem a legfontosabb, nem az egész tagságot érintő és érdeklő kérdéseket tárgyalják. Úgy gondoljuk, hogy az alapszervezeteknek is felül kell vizsgálniuk eddig kialakult munkamódszereiket. Abból mindent meg kell tartani, ami jó, ami célravezető, és ami megfelel a mai követelményeknek, s ezekkel együtt ki kell alakítani és fejleszteni a megnövekedett tennivalók ellátásához szükséges új munkamódszereket.

Hangsúlyozzuk: a szakszervezeti alapszervezetek munkájának fejlesztése az egész szakszervezeti mozgalom kulcskérdése. A szakszervezeti központi vezetőségeknek nagy felelősséget kell érezniök az alapszervezetek munkáiáért. Fel kell azonban készülni arra is, hogy az alapszervezetek számára nehéz lesz a megnövekedett tennivalók maradéktalan ellátása, hiszen sok új kérdéssel találkoznak majd munkájuk során.

Ahhoz, hogy a szakszervezeti bizottságok jól élienek a részükre biztosított önállósággal és megfelelő politikai bátorsággal kezdeményezzenek, foglalianak állást, elengedhetetlenül szükséges az, hogy a szakszervezeti központi vezetőségek, középszervek és a szakszervezetek megyei tanácsai rendszeres elvi, módszerbeli és sok helyszíni segítséget nyújtsanak és bátorítást adjanak számukra.

A jövőben a felsőbb szervek egyre inkább elvi határozatokat, ke-

retrendelkezéseket, irányelveket hoznak majd. Ezek bármennyire jók lesznek is, önmagukban nem elegendők az alapszervezetek irányításához. Az eddiginél *rendszeresebbé kell tenni az alapszervi tisztségviselők tájékoztatását*, hogy mindenkor el tudjanak igazodni a politikai és gazdasági kérdésekben. A bizalmat segítse a munkahelyi bizottság; a munkahelyi bizottságot a szakszervezeti bizottság; az alapszervezeti vezetőségeket pedig a középszervek és a központi vezetőségek segítsék.

Biztosítani fogjuk az alapszervezeti tisztségviselők eszmei, politikai, szakszervezeti ismereteinek folyamatos bővítését. A szakszervezetek kongresszusaik után — a gazdasági egységek jogszabályainak megállapítását követően — minden területen vizsgálják meg, hogyan lehet konkrét kérdésekben növelni a műhelybizottságok, szakszervezeti bizottságok, szakszervezeti bizalmiak, csoportok hatáskörét, jogkörét.

Anélkül, hogy túlbecsülnénk erőnket, úgy véljük, hogy a szakszervezeti mozgalom képes lesz az új tennivalók megvalósítására. Ehhez megvannak a társadalmi és politikai feltételek. Az az igény, amelyet a párt és az egész társadalom támaszt munkánkkal szemben, nemcsak lehetőség, hanem egyben biztosíték is számunkra. A szakszervezeti bizottságok munkájához sokoldalú segítséget nyújtanak a területi, vállalati, üzemi pártbizottságok, pártszervezetek. Csak elismeréssel nyilatkozhatunk arról a támogatásról, amelyet a szakszervezeti választások során tapasztaltunk. A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa óta a szervezett dolgozók körében várakozásteli bizalom van a szakszervezetek iránt. Ez is erőt, bátorítást ad. *Ez tehát lehetőség is, biztosíték is.* De ez önmagában még nem elég. Arra van szükség, hogy a szakszervezeti mozgalom belső életét, de különösen az alapszervezetek munkáját továbbfejlesszük, alkalmassá tegyük a megnövekedett, bonyolultabb feladatok megoldására.

KOVÁCS ISTVÁN,

a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók

Szakszervezetének főtájkára:

— Központi vezetőségünk az elmúlt négy esztendőben elsődleges feladatának azt tartotta, hogy vezető, irányító tevékenységének fejlesztésével rendszeresen erősítse a szakszervezeti tevékenységet. Tudatosan törekedtünk arra, hogy a mezőgazdaság állami szektorában a dolgozók minél nagyobb mértékben vegyék ki részüket a szocialista mezőgazdaság megszilárdításából, segítsék eredményesebben az

egységes paraszti osztály kialakulását, a nagyüzemi termelési módszerek elterjesztését, az erdő- és vízgazdálkodás fejlesztését. A szakma sajátosságának megfelelően, differenciált munkával növeltük a dolgozók aktivitását. A szakszervezeti választó taggyűléseken több mint 35 ezer dolgozó mondott véleményt munkánkról és tett javaslatot feladatainkra.

Amint ismeretes, a mezőgazdaság termelése az elmúlt évben 6 százalékkal volt több, mint az előző évben. A szakszervezetünkhöz tartozó üzemek átlagosan 11 napnak megfelelő nyereségrészesedést fizettek ki a dolgozóknak.

Az eredmények elérésében nagy szerepe volt a pártkongresszus tiszteletére indult *szocialista munkaversenynek*, amely jelentősen emelte a gazdálkodás színvonalát is. A munkában elsősorban a szocialista brigádok jártak az élen. Ma már elmondhatjuk, hogy a mezőgazdaság állami üzemeiben mintegy 3500 brigád, közel 30 ezer taggal küzd a megtisztelő cím elnyeréséért.

A kongresszusi munkaverseny tapasztalatai alapján minden mezőgazdasági üzemben a dolgozók az elmúlt évinél nagyobb feladatokat vállaltak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére.

Az elmúlt években lényegesen javultak a dolgozók élet- és munkakörülményei, szociális és kulturális helyzete. Bár évente több ezer lakás épül az állami mezőgazdasági üzemekben, a fejlődés ütemével nem lehetünk megelégedve, mert csak az állami gazdaságokban több mint 20 ezer lakás hiányzik. Egyetértünk a határozati javaslatban az országos, egységes lakásépítési program elveivel, de lakásgondjaink megoldásában továbbra is fontosnak tartjuk a lakóházépítési kölcsönről szóló új kormányhatározatot. A gazdaságokban máris nagy az érdeklődés a kislakásépítő akció iránt. Meg kell azonban azt is mondanunk, hogy a még mindig nagy bürokrácia akadályozza a házhelyek gyors kiutalását, a tervezett építkezések időbeni megvalósulását.

Égető gondként foglalkoztatja szakszervezetünket az, hogy a dolgozók általában távol laknak munkahelyüktől. Az olykor több órás utazás a gazdaságokat munkaszervezési gondok elé állítja. Emellett az utazással eltöltött idővel minimálisra csökken a dolgozók szabad ideje is. Ezért igen fontos, soron levő feladatunknak tartjuk azt, hogy *elősegítsük a dolgozók kulturált szállítását*, valamint a szociális jellegű beruházások gyorsabb ütemű fejlesztését. Ugyanakkor további fontos kérdésekkel: a munkaerő folyamatos foglalkoztatásával, a munkaidő rendezésével — és itt megjegyzem, hogy éves átlagban gondolunk a nyolcórás munkaidőre —, a mezőgazdasági dolgozók

szociális, kulturális és egészségügyi ellátásával a soron következő kongresszusunkon részletesen foglalkozunk majd.

Az *ideológiai nevelő munka* fejlesztésére minden eddiginél nagyobb szükség van, mert a nevelés feladatai talán még sohasem kapcsolódtak annyira a gazdasági feladatokhoz, mint napjainkban. Az elmúlt évek egyik legjelentősebb eredménye az, hogy a dolgozók öntudata sokat fejlődött, sok ezerrel nőtt az iskolázottságukat, műveltségüket gyarapító dolgozók száma, célszerűbbé vált a népművelés, növekedett a szocializmus eszméjét magukénak vallók tábora. A szocialista társadalom építését, a szocialista típusú ember kialakítását nagymértékben segítette a szakszervezetek nevelő tevékenysége. Ma már örömmel mondhatjuk el, hogy a mezőgazdasági dolgozók is mindenkor felemelik tiltakozó szavukat, ha veszélyben van a béke, az emberi haladás ügye. A szakszervezetek javuló nevelő tevékenységének nagy érdeme az, hogy szélesedik a szocialista brigádok mozgalma, a szocialista normák kezdenek érvényesülni és hatni környezetükre is. A napi munka során akármerre jár az ember, a szocialista vonásoknak olyan jellemzőivel találkozik, mint például az öregek támogatása, háztáji kertjük megművelése, segédkezés a nagy családok lakóházépítésénél. Ezekről viszont, sajnos, a sajtóban és egyebütt ritkán olvasunk vagy hallunk, holott ajánlatos és szükséges lenne ezeknek nagyobb nyilvánosságot biztosítani.

A nevelésben bekövetkezett fejlődés ellenére tény, hogy *hatnak a kispolgári nézetek is*. A különböző hírek, vélemények áradó özönében él a mai ember, és így próbál tájékozódni, eligazodni. A múlt szellemi örökségén, a környezet hatásán kívül ezeknek a napi híreszteléseknek a megemésztése is nagymértékben befolyásolja a dolgozók gondolkodásmódját. Ezért nagyon fontos, hogy minden tisztségviselő az eddiginél fokozottabban érezze és tartsa feladatának a nevelést, a tudatformálást. *A rendszeres nevelő munka kell hogy elsősorban megadja a szakszervezeti mozgalomnak a mozgalmi jelleget.*

Emellett az is szükséges, hogy a szakszervezeti mozgalom rendelkezésére álló eszközöket szervezettebben, más területekkel összehangoltabban hasznosítsuk.

Az állami mezőgazdasági üzemekben is sok a bejáró dolgozó. Ezért több városi, községi művelődési otthonnal közös kulturális programot dolgoztunk ki. A fenntartási költségekhez való hozzájárulással segítjük az ott élők, de az üzeinkben dolgozók művelődését is. Sikeresnek mutakozó kezdeményezés, hogy a bejáró dolgozók részére a holtmunka-időszakban ismeretterjesztő előadásokat, megbeszéléseket, szakmai útmutatókat tartanak. Mindezekkel együtt sem tudtunk azonban számottevő eredményt elérni. A bejáró dolgozók

nagy része, sajnos, még nem végezte el az általános iskola nyolc osztályát. Ez már ma is, de a jövőben még inkább nehezíti, hogy ezek a dolgozók a modern termelési technikát a fejlett követelményeknek megfelelően tudják alkalmazni.

Több ezer dolgozó családtagja dolgozik a termelőszövetkezetekben. A termelőszövetkezetek politikai-gazdasági megerősítésében, az egységes paraszti osztály megszilárdításában tehát úgy is részt kell vennünk, hogy a *szervezett dolgozók útján elősegítjük a szocialista gazdálkodás és é.t.mód további fejlődését.*

A munkásszállásokon élő dolgozók művelődési lehetőségeinek megteremtése is gondot okoz. Az elmúlt évben mintegy 50 ezer dolgozó élt munkásszálláson a csúcsmunkák időszakában. A szállások egy része ma már nem felel meg a követelményeknek. Több helyen a világítás, a tisztálkodási lehetőség, a pihenéshez szükséges feltételek sem megfelelőek. Ezért szükséges, hogy központi és megyei vonatkozásban is megkülönböztetett módon foglalkozzunk a szállásokon élők helyzetének további javításával.

A népgazdaság fejlődésében egyre sürgetőbb, hogy a termelési feladatokat a technika fejlesztése, a technológia tökéletesítése, a munka termelékenységének fokozása és a szakképzettség növelése útján valósítsuk meg. Ma már a termelést egyre kevésbé lehet a foglalkoztatottság növelése útján emelni. Ezért arra kell nagy gondot fordítani, hogy ne csökkenjen a munkaerő a mezőgazdaságban sem.

Szakszervezetünknek kötelessége, hogy elősegítse a mezőgazdasági dolgozók *általános és szakműveltségének* megszerzését. Az utóbbi három évben a termelőszövetkezetekben nőtt a leggyorsabban a szakemberek száma. A főiskolát, egyetemet végzettké 65 százalékkal, a technikusoké 113 százalékkal. Ennek ellenére még ma is 1300 termelőszövetkezetben nincs felsőfokú, s ezen belül 180-ban technikumi végzettségű szakember. A mezőgazdasági mérnökök 36 százaléka, a technikusoknak 47 százaléka dolgozik a termelésben. Ezeket az arányokat tehát a termelési munka javára növelni kell.

Ezzel egyidejűleg emelni kell a képzés színvonalát is. Az oktatási intézményeknek jobban fel kell készíteniök a fiatal szakembereket a vezetésre és különösen az emberekkel való helyes bánásmódra. Néhány éve alakult ki a szakmunkásképzés új rendszere. Az elmúlt években több mint 11 ezer fiatal és 68 ezer felnőtt vált szakmunkássá a mezőgazdaságban. Betanított munkakörben több mint 105 ezer traktorvezető szerzett képesítést. Probléma azonban, hogy a mezőgazdaság területén még nem alakultak ki megfelelően a szakmunkakörök. Alapvető követelmény, hogy a szakmai képzés jobban összhangban legyen a felmerülő igényekkel. A szakmunkásokat pedig anyagilag is érdekeltté kell tenni a szakma alapos elsajátításában.

— A XX. kongresszuson a szocialista tudat formálásának, az emberek nevelésének kérdésével foglalkoztam. Megvallom, ezek a problémák még ma is feszülnek bennem. Négy év alatt ez ügyben sok minden történt, de nem állíthatjuk, hogy népünk kulturális felemelkedése érdekében mindent megtettünk volna. Az egész magyar művész társadalom minden napját égetően foglalkoztató gondja ma is *nagy tömegeink műveltségének további emelése.*

A tudomány örvendetes fejlődéséről naponta halljuk a híreket. Verset ír, zenét szerez a gép. Vajon szükség van-e az emberre? Gondolkodás nélkül felelhetünk: igen, szükség van rá, mert e csodálatos gépeket, a tudomány nagyszerű vívmányait az ember hozza létre a haladásért, az emberiség gondtalanabb életéért.

Szocialista társadalomban élünk, s ez a társadalom az ember boldogságát tűzte ki céljául. Azt, hogy minél kevesebb legyen a robot, minél több a pihenés, a szórakozás, a tanulás.

Több mint tízmilliós népünk 22 esztendő alatt új országot teremtett. Eközben milliókban teremtődött meg a tudás igénye, olthatatlan szomja. Naponta értesülünk kulturális fejlődésünket igazoló, csodálatos adatokról, a tudást, a szépséget igénylők nagy számáról. *Bo.dog lehet az a művész, aki ilyen népnek alkot,* mert ez a tudásban egyre fejlődő nép a mi közönségünk. *Ez a közönség közvéleményt is jelent,* amelytől a kapott elismerés a művész számára a legnagyobb kitüntetés.

Nem kis mértékben a művészek feladata, hogy a felhalmozódott tudást *teljesen szocia.istává tegyék.* Ekkor fogja az ember képességeit a jóra használni. A történelem igazolja azt, hogy a tudás sok utcát, de sok mellékutcát is nyit. Tanúi vagyunk most is a tudományos eredményekkel való visszaélésnek. A korszerű technika vívmányaival elképzeltetlen méretű, vérlázító öldöklést visz végbe az imperializmus. A művészek felelőssége minden korban megkülönböztetett jelentőségű. Hivatásuk a kegyetlenség, az elnyomatás elleni küzdelem. Az egész világ hallatára vétót kiáltanak az agresszió, a brutalitás ellen.

Kötelességeinken és feladatainkon túl arról is szólnék néhány szót, hogy mit várunk mi a kongresszustól, a szakszervezeti mozgalomtól. Megtett-e mindent a szakszervezeti mozgalom, hogy a valóban értékes alkotásokhoz elvigye a dolgozókat? Elköveltünk-e mindent, hogy a feltétlenül hasznos és szükséges művek hatása erősebb legyen, mint az egyebeké? *A szocializmust segítő művészeti alkotások nem min-*

dig kapják meg a szükséges közönségtámogatást, érdeklődést. Kialakulnak fogalmak mint a szórakoztatás, a pihentetés. E szavakon nemcsak a nevetést és a könnyű műfajokat kell érteni, hanem a néző, az olvasó minden műfaj iránti igényét. Olyan színvonalas igényt, amely nyomán aktív gondolkodással közelednek az emberek a művészi alkotásokhoz.

Alkotásainkkal széles rétegekhez kívánunk szólni, de a művészek a színvonal mércéjét ma már nem szabad a kispolgári ízléshez igazítani, amely sokszor a giccsnek is szabad utat enged. Az izles, a szocialista tudat formálása nehéz munka. Nagy türelemmel, lépésről lépésre haladva kell ezt a munkát végeznünk, hiszen *millióس tömegeink kulturális szintje nincsen azonos fokon*. Szórakoztatva, észrevétlenül kell nevelnünk, tanítanunk. De mindig színvonalasan, tartalmasan, még a legalsó fokon is, hogy elérve a középső, majd a magas fokot, ne csak szórakozni vágyó közönségünk legyen, de az elgondolkoztató, a mély szocialista mondanivalójú alkotásoknak is értő, sőt értékelő, műértő tömegei legyenek. Úgy vélem, így válik érthetővé a szórakoztató, a nagy tömegekhez szóló, színvonalas alkotások letjogosultsága is.

A művésztsadalomban némi aggodalom van, hogy a helyes közgazdasági szemlélet ma kialakuló időszakában, az új gazdaságirányítás rendszerének küszöbön álló bevezetésével esetleg — ha átmenetileg is — a napos oldalról az árnyékba kerülhet a népművelés és a művészetek jelentősége. Tapasztalatok igazolják, hogy egyes feladatok folyamatos hangsúlyozása végletekhez vezethet. Kérem az itt jelenlevő elvtársakat, kövessenek el mindent annak érdekében, hogy a kulturális igények, *a művészetek támogatása ne válják az új gazdasági mechanizmus időszakában se mellékessé.*

LI BION CSAN,
*az Egyesült Koreai Szakszervezetek
Központi Bizottságának alelnöke:*

— A koreai munkásosztály és a nép, a Kim Ir Szen elvtárs vezette Koreai Munkapárt vezetésével szocialista ipari agrárállammá alakította az országot, amely az önálló nemzeti gazdaság szilárd alapjával rendelkezik. A koreai munkásosztály nagy lelkesedéssel fogadta a Koreai Munkapárt 1966. októberi konferenciájának határozatait. Azok érvényre juttatásáért aktív harcot folytat, párhuzamosan valószínűsítve meg a gazdasági és védelmi feladatokat, *a szocializmus felépítése s hazánk egyesítésének meggyorsítása érdekében.*

Az amerikai imperialisták több mint húsz éve megszállva tartják hazánk déli részét, gyarmatukká, haditámaszponttá alakították. Az a szándékuk, hogy Dél-Koreát ugródeszkává tegyék Észak-Korea és Ázsia ellen. Felbérelték a dél-koreai Pak Den Chi klikket és a japán militaristákat, hogy írják alá az agresszív dél-koreai—japán szerződést. Ezzel akarják megvalósítani az ázsiai antikommunista katonai szövetséget. Az amerikai imperialisták Dél-Koreában az új háború féktelen előkészítésével egyidejűleg *katonai provokációkat hajtanak végre köztársaságunk ellen*. Április 5-én kegyetlenül meggyilkolták szolgálatot teljesítő járőreinket. Április 13-án pedig tüzeltek az északi részre, 250 ágyúlövedéket és 3500 géppisztolylövedéket kilőve.

Az amerikai imperialisták fenn akarják tartani bomló gyarmati rendszerüket, arra bújtotgatják a Pak Den Chi klikket, hogy tovább fokozza a nép elleni fasiszta megtorlást. Az amerikai imperialistáknak semmilyen módszerrel nem sikerül megzavarniok a dél-koreai nép harcát létjogaiért, a demokráciáért és a szabadságért. Észak- és Dél-Korea 40 milliós népe *szilárdan összeforru* kiúzi Dél-Koreából az amerikai imperialistákat, és feltétlenül megvalósítja legszentebb nemzeti vágyát: *a haza egyesítését*.

Jelenleg az amerikai imperialisták világszerte féktelen agressziót és háborút folytatnak, dühödtt agressziójukat Ázsiára irányítják. Az amerikai imperialisták a békés tárgyalások hamis jelszavával *kiszélesítik az agresszív háborút Vietnamban*, romboló légiháborút folytatnak a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen.

Az amerikai imperialisták egyre jobban fokozzák a vietnami nép elleni agresszív háborújukat. Minden szocialista országnak és a nemzetközi munkásosztálynak egyesítenie kell erőit, arra kell törekednie, hogy kiszélesedjen a vietnami nép támogatásáért, az amerikai imperialisták ellen indított küzdelem. Minél inkább fokozzák a háborút az amerikai imperialisták, a koreai munkásosztály annál szilárdabban áll a vietnami nép oldalán, és aktív segítséget is nyújt neki. Ha Vietnam népe kéri, a koreai munkásosztály önkéntesekkel is támogatja vietnami testvéreit.

Az amerikai imperialisták aktív támogatásával gyorsan újjászületnek a japán militaristák és Nyugat-Németország militaristái, s veszélyes, agresszív erőként lépnek fel. A japán imperialisták másodsor nyújtották ki csápjaikat Dél-Korea felé, és az amerikaiak vietnami agressziójának cinkosaivá váltak.

A jelenlegi helyzet megköveteli, hogy *erősítsük a szocialista tábor egységét, a nemzetközi munkásosztály összeforrottságát*. A koreai munkásosztály ugyanúgy, mint a múltban, a jövőben is erőfeszítéseket tesz a szocialista tábor egységének és a nemzetközi munkásmozgalom összeforrottságának védelmére. Meg vagyok győződve arról,

hogy a jövőben az imperializmus elleni közös harcban, a szocializmus nagy ügyének győzelme érdekében országaink munkásosztálya és szakszervezetei között kialakult baráti kapcsolatok tovább erősödnek, fejlődnek.

SZABÓ LAJOS,

a Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsának vezető titkára:

— A mezőgazdaság szocialista átszervezése, a párt vidéki iparosítási politikája révén az alföldi lakosság munkája korszerűsödött, életszínvonala jelentős mértékben növekedett, s eközben hagyományosan kialakult *életformája nagy változásokon ment keresztül*. E változások lényegét jobban érzékelhetjük, ha elmondom, hogy a bérből és fizetésből élő dolgozóink aránya a munkaképes lakossághoz viszonyítva az elmúlt hat évben megyénkben 24,5 százalékról 40 százalékra növekedett. Szervezett dolgozóink száma ez idő alatt közel 40 ezer fővel növekedett. Ezt a nagyarányú társadalmi mozgást csak úgy tudtuk és tudjuk jelentősebb politikai probléma nélkül megoldani, hogy a feladatok megvalósításánál messzemenően törekedtünk a *központi* politikai célkitűzések és a konkrétan jelentkező *területi*, politikai problémák összehangolására. Ehhez a munkához az MSZMP megyei bizottságának határozatai adták a vezérfonalat mind állami, mind szakszervezeti szerveink számára.

Területi jellegű politikai problémáink közül az egyik legjelentősebb az intenzív termelésre való áttérés és a foglalkoztatottság helyes, előnyös megoldása. Megyénkben a második ötéves terv időszakában nagyarányú, döntően extenzív iparfejlesztést hajtottunk végre. A kényszerítően jelentkező foglalkoztatási gondokat csak így sikerült megoldanunk. Ennek következtében jelenleg az egy munkásra jutó villamos energia felhasználásában — amely szerintünk a termelés kulturáltságát is mutatja — országosan a legrosszabbul állunk. Ilyen körülmények között nyilvánvaló, hogy nem lesz könnyű olcsó, minőségileg jobb, versenyképes terméket előállítanunk a jövőben.

Tapasztalataink alapján az szmt-nek mind operatívabb és felelősségteljesebb munkát jelent az üzemeken belüli *raciónalis létszámgazdálkodásra való áttérés* és ezzel párhuzamosan a területileg jelentkező nagyobb létszámú munkaerő elhelyezése. E két azonos jellegű feladat helyes politikai megoldása is gondot jelent számunkra. Üzemeinkben, gazdaságainkban a racionális létszámgazdálkodásra való áttérést az elmúlt években már megkezdték. Eddig viszonylag sikerült megoldani a problémát, mivel a felszabaduló mintegy két és

félezer dolgozót közvetlen átirányítás révén ésszerű, hasznos munkaterületen foglalkoztatjuk. Nehezebb feladat viszont a jelentkező újabb munkaerők számára elfoglaltságot találni. Megbízható számításunk alapján megyénkben a harmadik ötéves terv során, az iskolából kikerülőket és a nők foglalkoztatásának fejlesztését is figyelembe véve, több mint 16 ezer dolgozót kell munkába állítani. Míg országosan a dolgozni kívánó nők mintegy 80 százalékának, addig megyénkben mindössze 55 százalékának tudunk munkát biztosítani.

A megyéből eljáró körülbelül 12—15 ezer dolgozó foglalkoztatása is gondot jelent. E dolgozók helyi munkavállalási hajlandósága az utóbbi időben megnőtt. E probléma megoldását segíti, hogy a párt útmutatása alapján minisztériumi és tanácsszerveink útján számos intézkedést tettünk és teszünk a jövőben. A harmadik ötéves terv során közel másfél milliárd forintot használunk fel iparfejlesztésre. A mezőgazdaság belterjes fejlesztésével egyidejűleg kiemelten foglalkozunk az élelmiszeripari termelés bővítésével. A megyei tanács 12 nagyközségben helyi ipari üzemeket hoz létre a foglalkoztatás és az ellátás javítása érdekében. Az állami iparon és a helyi iparon belül is keressük a hasznos foglalkoztatás új lehetőségeit. *Szélesítjük a bedolgozó rendszert, újabb munkaigényes profilokat alakítunk ki, támogatjuk termelőszövetkezeteink ipari jellegű tevékenységének fejlesztését.*

Megyénkben igen nagy jelentősége van az eredményes szakszervezeti munka kialakításában a helyi tanácsi szervekkel, mindenekelőtt a megyei tanáccsal és egyes szakosztályaival való szoros *együttműködésnek*. A bérből és fizetésből élő dolgozók kétharmad része ugyanis a megyei tanács főhatósága alá tartozik. A második és a harmadik ötéves tervre közösen készítettük el a tanácsi vállalatok dolgozóinak élet- és munkakörülményeit javító beruházási terveket. A megyei tanács vb megtárgyalta és az szmt-vel egyetértésben intézkedett többek közt az éves munkavédelmi tervek elkészítéséről, végrehajtásáról, a szállítás biztonságának növeléséről, a vezetők biztonságtechnikai vizsgáztatásáról. Ez a munka gyümölcsözőnek bizonyult, ugyanis az intézkedések eredményeként, például az ezer főre eső balesetek száma 438-ról 351-re csökkent.

Megyénkben — mint az egyik legnagyobb mezőgazdasági megyében — 46 százalékkal nőtt a mezőgazdaság szocialista átszervezése után *a társadalombiztosításban részesülők száma*. A rendkívül gyors növekedés zökkenőt jelent az egészségügyi — elsősorban a fekvőbeteg — ellátásban. Míg országosan tízezer lakosra mintegy 90 kórházi ágy jut, addig mi, Kecskeméten — az ellátás szempontjából a megyeszékhelyhez tartozó három járást is figyelembe véve — csak 33 kórházi ágygal rendelkezünk. Helyzetünket súlyosbította az, hogy

a kórház műszakilag megerősítésre szorul, s ez további ágycsökkenést von maga után. Súlyos egészségügyi ellátási problémáinkat saját hatáskörünkben nem tudjuk megoldani, ezért kérjük a felsőbb állami szervek segítségét.

A SZOT általános politikai és mozgalmi vezetése szerintünk *kezdeményező, előremutató*. Színvonal a rendkívül megnőtt az utóbbi egy évben. Az a kérésünk, hogy az eddiginél nagyobb mértékben foglalkozzanak az országos irányítás mellett a vidéki speciálisabb, a munkásokat jelentősen foglalkoztató problémákkal. Indokolt ez szerintünk azért is, mert a szakszervezeti mozgalom tagsága lassan mind nagyobb számban vidéken helyezkedik el.

DR. ZÁDOR GYÖRGY,

a Budapesti Vegyiművek főmérnöke:

— A vegyipar a gazdasági mechanizmus egyes vonatkozásaiban már rendelkezik bizonyos tapasztalattal. Szeretnék azonban arra is utalni, hogy ezek a tapasztalatok nemcsak gazdasági téren jelentkeznek, hanem a szakszervezeti mozgalom munkájában is. A Vegyipari Dolgozók Szakszervezete foglalkozott jó néhány, a vegyipar egészét érintő, gazdasági kérdéssel. Azt szeretném hangsúlyozni, hogy ezt a foglalkozást, amely a műszaki és közgazdasági emberek bevonásával, az egyes nézetek tisztázása, az egyes irányok kialakítása szempontjából már eddig is megtörtént, fokozni kell. Az egész szakszervezeti mozgalom területén széles körűbbé kell tennünk a műszaki és gazdasági dolgozók közös tanácskozásait, közös munkáját.

Engedjék meg, hogy a gazdasági mechanizmus kapcsán egy másik problémával is foglalkozzam. Az irányelvek kialakítása nagyon alapos munkát igényelt. Az irányelvekkel teljesen egyetértünk, és várjuk gyors megvalósításukat. Mégis van az emberben aggály, mely elsősorban abból az érzésből fakad, mintha egyes intézmények, hivatalok, minisztériumok szinte félnének az új gazdasági mechanizmustól. Érdekes módon olyan területeken érződik ez az egyes felsőbb szervek vezetői részéről, akik annak idején nagyon hangsúlyozták, hogy szabad kezét kell kapniok és adniok. Azzal, hogy szabad kezét kell kapni, mindenki egyetértett, most azonban, amikor a gyakorlati megvalósításra kerül sor, úgy érzem, egyesek rengeteg biztosítékot kívánnak. Nagyon kevésszer hangsúlyozzák, hogy *kockázat is van*, mindig csak a *biztonságot* emlegetik. Sokkal célszerűbb lenne több *bizalmat* kölcsönözni az üzemek, gazdálkodó egységek gazdasági és mozgalmi vezetőinek. Többet előlegezni számukra ebből a bizalomból, jobban rájuk bízni, hogy mit kívánnak végrehajtani és hogyan.

Az elhangzott hozzászólók jelentős része foglalkozott az elosztással. Nemegyszer sok vita van arról, hogy például az étkeztetési hozzájárulást milyen mértékben, honnan lehet fedezni, vagy honnan lehet egyes üdültetésekhez fedezetet biztosítani. Ezek az összegek a gazdasági tevékenység tizedszázalékában jelentkeznek, mégis nagyon gyakran sokkal jelentősebb vitát folytatunk a fogvasztásról, mint a megtermelésről. Szeretném, ha a mozgalmi munkában is a megtermeléssel foglalkoznánk többet, hiszen amit elosztunk, azt előbb meg kell termelnünk.

Azt gondolom, nem kell félni attól, hogy a gazdasági vezetők visszaélnének a több szabadsággal, több intézkedési lehetőséggel. Mi végeztünk *egy kísérletet* az idén: teljes mértékben *szétosztottuk a bért üzemegységekre*, nem korlátozva sem a létszámot, sem pedig az átlagbért. *A juta'mazást sem korlátoztuk.* Állítom, hogy az eddigi tapasztalat igen pozitív. Általában gondos létszámgazdálkodáshoz vezetett és — hogy a Gáspár elvtárs által elmondottakhoz szóliak — nem kell azóta szabályoznunk a túlóra-gazdálkodást. Maguk a dolgozók — miután a túlóra eldöntéséhez most már a kis kollektíva vezetőjének, a művezetőnek és a bizalminak a hozzájárulása kell — nagyon is gondolkodnak azon, hogy a megtakarított pénzt később inkább jutalmazásra fordítsák, vagyis túlmunka nélkül megkapják. *Sokkal jobban gazdálkodnak.* Minden egyéb intézkedés nélkül, anélkül, hogy bármi túlórát engedélyeztetni kellene, akárcsak a szakszervezeti központi szervvel, felére csökkent az első negyedévben a túlórák száma. Ez a gazdasági szabályozás.

Nem állítom, hogy itt nem történnek esetleg helytelen intézkedések. De megvan a lehetőségünk, hogy az illető vezetőket felelőssé tegyük azokért.

Egyébként úgy gondolom, hogy megérdemlik a funkcionáriusok azt, hogy nagyobb bizalommal forduljanak hozzájuk, több jogot biztosítsanak az egyes alsóbb funkcionáriusoknak is abban, hogy a jövőt maguk alakítsák ki a saját területükön, a legjobb tudásuk szerint. Ha ezt megkapjuk, ha merészebbek a gazdasági intézkedések, ha nem állítunk fel annyi biztonsági szelepet, akkor jobban mennek majd a dolgok.

— Hazánkban a munkások és parasztok a nyolc hónappal ezelőtt Havannában megtartott történelmi jelentőségű XII. kongresszus határozatainak valóra váltásán dolgoznak. Ez a kongresszus *új utat* jelölt ki a munkásmozgalom fejlődésében, és hazánk szakszervezeti szervezeteinek vezető káderei számára felvázolta a munkájukban követendő irányvonalat. Figyelmünk középpontjába gazdaságunk fejlesztése legfőbb alapjának, a mezőgazdaságnak a problémáit helyeztük. Ma az Önök kongresszusán elmondhatjuk, hogy mezőgazdasági dolgozóink határozott és lelkes támogatásával nagy sikereket értünk el. A hetedik cukornádszezon — hála a vidéki és a városi dolgozók erőfeszítéseinek — több mint ötmillió tonna, rekordidő alatt termelt cukorral köszöntötte május 1-ét. A dolgozók gyermekeinek ezrei tanulnak szaktanfolyamokon, hogy talaj- és műtrágya-technikussokká, népgazdaságunk fejlődését segítő szakemberekké váljanak.

Népünk fontos győzelmeket aratott *a mezőgazdaságban*: széles körű állattenyésztési terveket valósítunk meg, előrehaladunk a cukoripar távlati tervének teljesítésében. Ugyanez elmondható az egész mezőgazdaságról. Nő a mezőgazdasági dolgozók öntudata, és nő a technika iránti érdeklődés. Állíthatjuk, hogy a szakszervezeti mozgalom nem maradt el ettől a fejlődéstől.

Testvéreinknek, Magyarország dolgozóinak és népének ez a jelentős kongresszusa olyan időszakban zajlik, amikor a hős vietnami nép elleni bűnös agresszió következtében világszerte igen nagy a feszültség. A Délkelet-Ázsiának ezen a részén folytatott agresszív háborúban *az emberiség jövője forog kockán*. Eredményétől függ a világ elmaradott és elnyomott országainak sorsa. A dél-vietnami bűnös agresszió, az északi eszkaláció veszélyes fokozása súlyos kihívás a szocialista tábor országaival szemben. Le kell vágni az amerikai imperialisták és vietnami lakóik annyi nő és gyermek vérével szennyezett karmait.

Meggyőződésünk, hogy a vietnamiak a világ fő ellensége ellen folytatnak harcot, hősiesen válaszolva az imperializmus arcátlanságára, ellenállva barbár jogtalanságaiknak és minősíthetetlen agresszióiknak. Vietnam ebben a harcban nemcsak saját fegyverben álló népének, hanem *minden népnek a függetlenséghez és szabadsághoz való jogát védi*.

A béke az imperializmus agressziójának megszüntetését, a Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front — a dél-vietnami nép egyetlen és igazi képviselője — által felvetett követelések teljesítését jelenti. Mi, kubai dolgozók, szí-

lárдан támogatjuk, sajátunknak tekintjük Vietnam álláspontját, mert a kubaiak számára a Vietnam elleni háború egyben agresszió Kuba és a világ minden országa ellen.

Amerikában a latin-amerikai népek a jenki imperializmus brutális elnyomásával állnak szemben. Földrészünkön a forradalom megváltó lángja napról napra nő, és perzselő tüze ki fog terjedni Amerika minden vidékére és városára. Venezuelában, Guatemalában, Kolumbiában, Bolíviában és Latin-Amerika más részeiben az emberek fegyverrel a kézben harcolnak a jenki imperializmus és szolgái könyörtelen kizsákmányolása ellen. Mi, a forradalmi Kuba dolgozói és parasztjai, üdvözetünket és legharcosabb szolidaritásunkat küldjük a hős partizánoknak és bátor vezetőiknek, a nép igazi fiainak.

Afrikában és a Közel-Keleten az amerikai imperializmus által vezérelt imperializmus, kolonializmus és neokolonializmus folytatja bünyös támadásait a népek ellen. A portugálnak nevezett Guinea, Angola, Mocambique és a megszállt Dél-Jemen már mutatja azt az utat, amelyre az afrikai népek lépnek majd az imperialista erők teljes legyőzése érdekében.

Meggyőződésünk, hogy a munkásosztálynak nemzetközi kötelességei vannak. Ezek között van a nemzeti szabadságmozgalom erkölcsi és anyagi támogatása, az elnyomás és a szolgaság ellen harcoló emberek támogatása. A kubai munkásosztály számára ezek a nemzetközi kötelességek *a marxizmus—leninizmus e'veiből következnek*, és ha nem teljesítenénk őket tökéletesen, elfeledkeznénk a proletariátus ideológiájáról, a marxista—leninista ideológiáról.

Ezen a jelentős kongresszuson kijelenthetjük a többi ország küldött elvtársainak és külön Magyarországi dolgozóinak is, hogy a kubai proletariátus *sohasem fog eltávolodni ezektől az elvektől*. Biztosak vagyunk a győzelemben, hiszünk a sikerben, bármennyi áldozattal és erőfeszítéssel is jár.

A MANDÁTUMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Előadó:

LIGETI LÁSZLÓ,

a mandátumvizsgáló bizottság elnöke

— A szakszervezetek XXI. kongresszusára a szakszervezetek küldöttválasztó konferenciáin titkos szavazással megválasztottak 607 küldöttet, ezenkívül a kongresszusra meghívtunk 478 elvtársat, valamint jelen van 41 külföldi delegáció, összesen 73 taggal. A mandátumvizsgáló bizottság megállapította, hogy a 19 szakszervezetet a szervezett dolgozók létszáma arányának megfelelően képviselik a magyar szakszervezetek XXI. kongresszusán. A megválasztott küldöttek közül jelen van 587 elvtárs, a küldöttek 96,7 százaléka. Igazoltan távol 20 küldött. Ezek közül 14 küldött külföldön tartózkodik, 6 beteg. A küldöttek 56,8 százaléka budapesti, 43,2 százaléka vidéki, s a küldöttek 31,1 százaléka nő.

A küldöttek *eredeti szakképzettség* szerinti aránya: ipari és mezőgazdasági munkás 63,7 százalék, értelmiségi 10,2 százalék, műszaki értelmiségi 5,4 százalék, alkalmazott 20,7 százalék.

A küldöttek *iskolai végzettsége*: 8 általános iskolánál kevesebbet végzett 6,4 százalék, 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik 26,4 százalék, érettségizett 39,9 százalék, főiskolát, egyetemet végzett 27,3 százalék. A küldöttek 13,8 százaléka 1945 előtt lépett be a szakszervezetbe, 62 százaléka 1945 és 1950 között, 15 százaléka 1951—55 között, 7,1 százaléka 1956—1960 között 2,1 százaléka 1961 után lépett be a szakszervezetbe. *Kor szerinti összetétel*: a küldöttek 4,4 százaléka 30 éven aluli, 29,7 százaléka 30—41 év közötti, 46,8 százaléka 41—50 év közötti, 13,8 százaléka 51—60 év közötti, 5,3 százaléka 60 éven felüli.

A küldöttek 54 százalékanak van kormánykitüntetése, 9,2 százalékanak szakszervezeti kitüntetése; 34,6 százaléka pedig egyéb kitüntetéssel rendelkezik.

Megállapítható, hogy a küldöttek megoszlása *megfelelően tükrözi a szakszervezeti tagság összetételét*. Arányosan képviselik az ipari, a mezőgazdasági, a kereskedelmi, az értelmiségi dolgozókat, a régi szervezett dolgozókat, nőket és fiatalokat egyaránt.

A mandátumvizsgáló bizottság megállapította, hogy a kongresszus határozatképes, mivel a küldöttek 96,7 százaléka jelen van.

— A népi Lengyelország a békés szocialista fejlesztés során egyre magasabb színvonalra emeli népgazdaságát. Az ipari termelés a háború előttinek 12-szeresére nőtt, az egy lakosra számított nemzeti jövedelem csaknem megnégyszereződött. Az 1961—1965. évi terv keretében a foglalkoztatottak száma több mint 1 millió 200 ezerrel lett nagyobb, az 1966—1970. évi terv pedig előírja a foglalkoztatottság növelését. Ez 500 ezer emberre vonatkozik. Mintegy másfél-millió dolgozó tanul és tökéletesíti szakmai felkészültségét a munkahelyek elhagyása nélkül.

Ebben a hatalmas erőfeszítésben jelentős és szüntelenül növekvő szerepet játszanak szakszervezeteink, amelyek több mint 8 millió tagot számlálnak. Biztosítják a dolgozók egyre szélesebb körű részvételét a *gazdaságirányításban*, ösztönzik a dolgozókat a *nemzeti jövedelem megteremtésére* és biztosítják a nemzeti jövedelem *igazságos elosztását*.

Amikor a szocialista Lengyelországot építjük tartósan hozzájárulunk a béke megszilárdításához, a dolgozók és a szakszervezetek nemzetközi szolidaritásának erősítéséhez, a világ békéjéért, a társadalmi haladásért folyó harchoz.

Az amerikai agresszorok kegyetlensége Vietnamban különösen aggasztó. *Az amerikai imperialisták háborúja a világ békéjét fenyegeti.* Az amerikai kalózok férfiakat, nőket, ártatlan gyermekeket irtanak ki, ipari vállalatokat, gátakat és zsilipeket, utakat és hidakat, kórházakat és iskolákat pusztítanak el. Mindezzel kiváltják az egész haladó emberiség *felháborodását*. A vietnami nép igazságos, hősi harca a legteljesebb támogatásra és szolidaritásra talál társadalmunkban, hazánk dolgozói között. A kormány, a szakszervezetek és az egész lengyel nép már hosszú ideje erkölcsi támogatást, sokoldalú és egyre fokozódó anyagi segítséget nyújt a harcoló Vietnamnak, és ezt továbbra is megteszi. Nyomatékosan és szüntelenül követeljük a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázásának, a vietnami bűnös agresz-

sziónak megszüntetését, az összes idegen csapatok kivonását Dél-Vietnamból. Követeljük a vietnami nép jogának elismerését, hogy *saját maga dönthessen saját belügyeiről.*

A múltbeli fájdalmas tapasztalatokon okulva ítéljük meg azt a növekvő veszélyt, amit a nyugat-németországi militarizmus, revanizmus és újfasiszmus jelent. Ezek a jelenségek jogos aggodalmat keltenek bennünk *Az NSZK-ban az egymást követő kormányok és a reakció újjáéledt erői évek óta revansista követeléseket hangoztatnak.* Nem ismerik el a második világháború után kialakult határokat, képtelen igényeket támasztanak a német nép kizárólagos képviselőtére, hozzá akarnak jutni az atomfegyverekhez.

A többi szocialista országhoz hasonlóan hazánk is híve annak, hogy Európában kialakuljon a *béke és biztonság tartós rendszere.* E rendszer alapja az, hogy a Német Szövetségi Köztársaság elismerje az Európában fennálló határokat; lemondjon az egész Németország képviselőtére vonatkozó képtelen elgondolásáról; ismerje el a Német Demokratikus Köztársaságot mint szuverén német államot, és mondjon le a nukleáris fegyverekről. Ennek a célnak az elérését szolgálják már jó ideje a Szovjetunió és a többi szocialista országok különböző békekezdeményezései és konkrét javaslatai.

Teljes mértékben támogatjuk az európai biztonságra vonatkozó kezdeményezéseket, amelyeket Karlovy Varyban, az európai kommunista és munkáspártok értekezletén terjesztettek elő és hagytak jóvá. Az európai biztonság ügyének szempontjából óriási jelentősége lehet annak is, ha *fokozzuk az európai szakszervezetek átfogó akcióegységfrontjának megteremtésére irányuló erőfeszítéseket.* A lengyel szakszervezetek minden erejükkel azon lesznek, hogy megvalósuljon ez a nagy célkitűzés.

BOSSÁNYI GYÖRGY,

a Fővárosi Kézműipari Vállalat igazgatója:

— Sokan vannak még olyanok, akik a helyiipart hézagkitöltő, kiegészítő, átmeneti szektornak tekintik, és úgy vélik, ahogy erősödik a minisztériumi ipar, úgy csökken a helyiipar jelentősége. Az élet régen megcáfolta az ilyen gondolkodást. Maga a piac és annak értéktétele bizonyította a helyiipar létjogosultságát és szükségességét, azt, hogy *a helyiipar nem átmeneti szektor* és nemcsak létjogosultsága van, hanem — a szocializmust építő társadalom céljait figyelembe véve — egyre szükségesebb.

Úgy gondoljuk, időszerű egyértelműen megállapítani, hogy a korszerű gyáripar mellett — azzal együtt, nem pedig fölé- vagy aláren-

délve — korszerű helyiiparra is szükség van. A szükségletek kielégítésének nélkülözhetetlen eszköze a szocialista helyiipar. Konkrét példákkal bizonyítom állításomat.

Az Egyesült Fővárosi Kézműipari Vállalat 34 profilban 13 500 embert foglalkoztat. Közülük 8600 csökkent munkaképességű bedolgozó. Ilyen körülmények között 300 munkahelyen több mint 700 millió forint termelési értékkel járulunk hozzá évenként a népgazdaság fejlődéséhez. Ma már 200 milliót tesz ki az exporttevékenység. A Fővárosi Tanácsnak évente közel 70 millió forint nyereséget biztosítunk. Meg kell említeni azt is, hogy tehermentesítjük a minisztériumi ipart, sok területen kooperálunk, együttműködünk jelentős minisztériumi iparvállalatokkal. Vizsgáljuk meg a piac oldaláról a helyiipar tevékenységét: negyedévenként 6000 olyan cikket termelünk, amelyet a minisztériumi iparban — gazdaságossági okokból — nem érdemes gyártani. Az igények viszont mind a külkereskedelem, mind a belkereskedelem részéről egyre növekednek e cikkek iránt. A Fővárosi Kézműipari Vállalat hat év alatt 18 millió forintról 200 millió forintra emelte exportját, s ennek 50 százaléka a tőkés államokba megy. A munkaigényes, kvalifikált termékek iránti kereslet egyre növekedik, s ezt az állami helyiipar nélkül aligha lehetne kielégíteni. További alapfeladataink is a népgazdaság tervszerű fejlesztését segítik. Vajon az elfekvő készletek felkutatása és feldolgozása, a minisztériumi iparban képződő hulladék- és maradékanyagok feldolgozása nem mentesíti-e a gyáripart?

A szociálpolitikai és társadalompolitikai célok szoros összhangja is megvalósul az állami helyiiparban. A csökkent munkaképességűek foglalkoztatása, a rehabilitációs tevékenység fokozása speciálisan olyan terület, amely a helyiipar feladatává válik. Ez feleletet ad arra a kérdésre, hogy az új gazdasági mechanizmusban összeegyeztethető-e a gazdaságossági és a szociálpolitikai feladatok. Megalapozott véleményünk szerint igen. Ha helyes a tervezés, korszerű az előkészítés s megfelelő bázisüzemek végzik a befejező munkálatokat, akkor a csökkent munkaképességű bedolgozók is beállíthatók a gazdaságos termelésbe. A helyiipar akkor, amikor gyors átálló képességével, rugalmasságával, jellemző kockázatvállalásával többek között a több gyermekes családanyák otthoni munkáját tömegesen elősegíti, társadalmi problémát old meg, hiszen nemcsak vállalati hasznot hoz, hanem nagyon sok bölcsődei és napközi otthoni férőhelyet is felszabadít. A munkahelyek, munkaalkalmak tízezreit nyújtó, nagyobb beruházás nélkül működő, kiterjedt bedolgozó hálózattal, a nagyüzemeknél sokkal alacsonyabb rezsitételekkel az ifjúság elhelyezésének, munkába állításának is számos lehetősége bontakozott ki a helyiipar területén. A szakmunkásképzés eredményei azt bizonyítják,

hogy aki egyszer a helyiiparban megtanult dolgozni, az az állami ipar bármely területén nagyszerűen megállja a helyét.

Megfelelő támogatás, megértés esetén bebizonyosodott az is, hogy nincs szükség a fővárosi helyiipari vállalatok szociális foglalkoztatottságának szűkítésére ahhoz, hogy vidéki problémákat is megoldhassanak. Meg lehet oldani a vidéki foglalkoztatási problémák jó részét is a helyiipar, a tanácsi ipar megfelelő koordinálásával, összefogásával és irányításával. Tatabányán a párt kezdeményezésére máris közel 400 bányászasszonyt és bányászlányt foglalkoztatunk. Több mint ezer, a Fővárosi Képzőműipari Vállalat állományába tartozó bedolgozó és üzemi dolgozó található máris azokon a vidékeken, ahol erre szükség van.

Az igények, a kereskedelmi és foglalkoztatási szükségletek megkívánják a szocialista helyiipar fővárosi és vidéki erőteljes és arányos fejlesztését. Ehhez azonban több megértésre, segítségre van szükségünk. Ma még jórészt adminisztratív, szemléleti és jogi akadályokkal kell szembenéznünk. Nagyon sok a bürokratikus, visszahúzó erő, amely a helyiipar irányításában érvényesül. Sok, ma már elavult rendelet, utasítás van érvényben. Ezek között több olyan van, amely például visszatartja a bedolgozói rendszer erőteljes és szükséges fejlesztését, nem teszi lehetővé a rugalmas, ösztönző bérrendszerek kialakítását. Termelő nyugdíjasaink 500 forintos korlátozása miatt többek között csak a mi vállalatunk az elmúlt évben mintegy 12 millió forint exportigényt nem volt képes kielégíteni.

A jelenleg érvényben levő árrendszer akadályozza az új cikkek gyártásának bevezetését, akadályozza a kezdeményezéseket. A jelenleg érvényben levő abszolút beralap-ellenőrzés gátolja a munkaigényes, kisszériás termékek felé való szükséges orientálódást, fékezi a hulladék-, maradékanyagok feldolgozását.

A munkakörülmények javításáért sokat tettünk, mégis sok még a jogos panasz. Indokolt lenne — szovjet példa alapján — a városfejlesztésnél mindenütt megtervezni azokat a foglalkoztatókat és kiadóhelyeket, amelyek a csökkent munkaképességűek áruellátásával, illetve munkaellátásával függnek össze.

KIMMEL EMIL,

a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára:

— A beszámolóban szó volt az üzemi szakszervezeti választásokról is. Szakszervezetünk választási tapasztalatai *megerősítik* és részben *kiegészítik* az elhangzottakat. Az elmúlt választások folyamán a nyomda- és papíripari munkások, a könyv- és lapkiadók, a szer-

kesztőségek dolgozói ismételten hitet tettek pártunk politikája mellett. Az elhangzott beszámolókból és hozzászólásokból kicsendült, hogy a pártunk IX. kongresszusának határozatában megjelölt feladatok és célkitűzések végrehajtása érdekében olyan tevékenységet akarnak kifejteni, amely a mielőbbi megvalósítást eredményezi. A választásokon elhangzott vélemények általában tárgyilagosak voltak, elismeréssel nyilatkoztak társadalmunknak az elmúlt évtizedekben elért nagy fejlődéséről, ugyanakkor higgadtan és megfontoltan beszéltek a megoldásra váró kérdésekről is. Az a tény, hogy a szervezett dolgozók nagy hozzáértéssel vesznek részt az ügyek intézésében, biztos alapot jelent ahhoz, hogy az új gazdaságirányítás rendszerében *az egyszemélyi felelős vezetéssel együtt megfelelőképpen érvényesül majd a vállalati demokrácia is.* A gazdasági vezetők többsége felismerte a dolgozóközösségek tapasztalatában, segítőszándékában rejlő erőt, és mind eredményesebben hasznosítja is azt a vezetés gyakorlatában. Úgy véljük, mindez eredményesebb lehetne, ha a szakszervezeti mozgalom *szervezettebben biztosítaná a dolgozók részvételét* a vállalatok irányításában. Természetesen anélkül, hogy az egyszemélyi felelős vezetés egyre erősödő elvét és gyakorlatát megsértenénk. A közelmúltban megválasztott vállalati szakszervezeti tanácsok jó szervezeti keretet biztosíthatnak a vállalati demokratizmus bővítéséhez.

Társadalmunk és ezen belül a szakszervezeti mozgalom fejlődésének eredményeként, a szakszervezeti munkát elsődlegesen — és a jövőben még nagyobb mértékben — *az üzemekben végzik.* A szakszervezeti tagok érdekképviselőtét tehát mindenekelőtt itt kell biztosítani. Ezért is volt helyes *a vállalati szakszervezeti tanácsok megválasztása.* Ha ezek jól működnek, képesek lesznek a dolgozók oldaláról, saját szakszervezeti szemszögből ellátni *az érdekvédelmi,* illetve *az érdekképviselői* feladatot. A jó működéshez a feltételek adottak. Az újonnan megválasztott szakszervezeti tisztségviselők a legnagyobb odaadást tanúsítják munkájukban, időt, fáradságot nem kímélve dolgoznak társaikért, a közös ügy szolgálatában.

A szervezett dolgozók meglepéssel vették tudomásul, hogy az elmúlt években, de különösen az elmúlt egy esztendőben, jelentősen megnövekedett a szakszervezetek feladata, hatásköre. Ugyanakkor egyes meggondolatlan vélemények is nyugtalanítják a szervezett munkásokat. Akadnak még egyesek, akik nem nézik jó szemmel a szakszervezetek szerepének, hatáskörének ilyen mértékű növekedését. E vélemények hangoztatói attól félnek, *hogy a szakszervezetek a fejükre nőnek.* Nyilvánvaló, hogy az ilyen nézetek hangoztatói nem értik azt, hogy a szakszervezetek hatáskörének, szerepének növeke-

dése végső soron a szocialista demokrácia kiszélesedését, a munkásosztály vezető szerepének erősítését jelenti.

Mi lehet ennek a helytelen nézetnek a következménye a kevésbé jártas szakszervezeti tisztségviselők körében? Kialakulhat — és már meg is fogalmazódott — az a másik, szintén nagyon helytelen nézet, hogy „*dehogyan akarok én valakinek is a fejére nőni, inkább nem csinállok semmit*”. Ezek a nézetek senkinek sem használnak, és csak gátolják az ügy előrevitelét.

Úgy hiszem, egyik legfontosabb feladatunk, hogy a vállalati önállóság, az egyszemélyi felelős vezetés és a vállalati demokrácia kölcsönös összefüggéseit, kölcsönhatását *állandóan magyarázzuk*, s mind a gazdasági vezetőkkel, mind a szakszervezeti tisztségviselőkkel egyaránt *megértessük*.

Az üzemi szakszervezeti tisztségviselők feladata tovább növekszik. Ezért szükséges, hogy a SZOT és az iparági szakszervezetek központi vezetőségei mind jobb feltételeket teremtsenek tevékenységükhöz. Véleményünk szerint, a többi között, a következőket kellene tenünk: egyrészt biztosítani kell a szakszervezetek megnövekedett hatáskörének, feladatainak egységes és túlzások nélküli, *egyértelmű értelmezését*.

Itt szeretném megemlíteni, hogy vannak kérdések, amelyekben nem egyértelmű a vélemény. Nem nagyon értjük például a szakszervezetek vétőjogának a kérdéskörét. Itt egyértelmű választ kell adni, és meg kell mondani, hogy ez miben van és miben nincs. A gazdasági vezetőkkel is meg kell értetni, hogy a vállalati demokrácia nem ellentétes az egyszemélyi vezetéssel, hanem — a szocialisták termelési viszonyok között — nélkülözhetetlen minden felelős vezető számára. Eddig sem tettünk mást, eddig is ezt tettük, hol jól, hol rosszul.

Az egyszemélyi felelős vezetés és a vállalati demokrácia összefüggései között feltétlenül szólni kell *a vállalatok állami, gazdasági felügyeletéről*. Véleményem szerint, annak ellenére, hogy a vállalatok tevékenységében az önállóság lesz a meghatározó, egy-egy iparág tevékenységéért a felügyeleti felelősség semmivel sem lesz kisebb. Minden felelősséget nem lehet a vállalatokra hárítani. Továbbra is meglesz a felső és a középszintű állami, gazdasági vezetők egyéni és egyszemélyi felelőssége, mint ahogyan meglesz és megmarad a Szakszervezetek Országos Tanácsának, a szakszervezeti központi vezetőségeknek a kollektív felelőssége is.

Erről azért szükséges beszélni, mert akadnak vállalati gazdasági vezetők, akik — meggondolatlanságból — olyan véleményeknek adnak hangot, amelyek túlmennek az önállóságon, és figyelmen kívül hagyják azt, hogy a szocialista népgazdaság továbbra is egységes

egészet képez. Emellett — elvéve ugyan — a felügyeleti szerveknél tapasztalható olyan vélemény, hogy a hatáskörrel együtt csökken a felelősség.

OVIDIO OCAMPO MARIN,

az *Általános Mexikói Munkás-Paraszt Szövetség* titkára:

— Nekünk, mexikóiaknak negatív próbálkozásokkal kell szembenéznünk, amelyek akadályozzák forradalmunk kiteljesedését.

Küzdünk azért, hogy legyőzzük ezt, s hogy új lendületet adjunk forradalmunknak és teljesíthessük Mexikó népének nagy feladatát: egy *munkás-paraszt kormány megalakítását*.

Itt, a kongresszuson szerzett tapasztalatok igen hasznosak lesznek számunkra céljaink eléréseért folytatott harcunkban.

Szervezetem, amely a Szakszervezeti Világszövetség tagja, lépéseket tesz Mexikó forradalmi kormányánál, hogy megszerezze az engedélyt egy *nemzetközi jellegű összejevete* megtartására Mexikó városában.

KAUBA OTTÓNÉ,

a *Medicor Művek szakszervezeti bizottságának* titkára:

— Hozzászólásomban néhány gondolatot szeretnék felvetni a Medicor Művek elmúlt kétévi munkájáról, a gazdasági és mozgalmi munkában elért eredményeiről, a Medicor-kísérletről, melyben a gazdasági mechanizmus reformjának alapvető elemei már megjelentek.

A megbízatást nagy felelősségtudattal fogadta egész kollektívánk Nagy lelkesedéssel fogtunk a munkához mind gazdasági, mind mozgalmi területen egyaránt. Bátran kezdeményeztünk, az új feladatok megoldásához új módszereket kerestünk.

1965. január 1. óta a vállalatnak csak három kötelező mutatója van: exportértékesítés és importfelhasználás devizaforintban és az egy fő egy napra eső átlagkeresetének tartása.

A gazdasági fejlődés útján eljutottunk egy olyan poñtig, amikor már egyre kevésbé tárhatók fel központi intézkedésekkel a tartalékok. A tényleges, meglévő tartalékok feltárása egyre több *egyéni kezdeményezést*, a *tulajdonosi szemlélet* kialakítását teszi szükségessé.

A kísérlet eddig eltelt időszakában a Medicor Művek exportforgalma, 1964-hez viszonyítva, 14 százalékkal, ezen belül a tőkés export közel kétszeresére, a termelés 10 százalékkal és az intenzív gazdál-

kodás eredményeképpen a termelékenység 13,5 százalékkal emelkedett.

Ez időszak alatt a vállalat nyeresége a bázisév „0” szintjéről 1966-ban 48 millió forintra nőtt. Az 1965. évi nyereségrészesedés 15,6 napnak, az 1966. évi 28,3 napnak felelt meg. A nyereségnövekedés egyben lehetőséget adott a személyi jövedelmek növelésére is. A jövedelemnövekedés azonban nem általában, hanem a gazdaságirányítás új rendszerében is rögzített bérpolitikai elvek figyelembevételével, *differenciáltan* jelentkezett.

A kísérlet két éve alatt a munkásalapbér 3,5 százalékos, az alkalmazottak prémium nélküli átlagkeresete 2,9 százalékos — tehát a párt- és kormányhatározatokban meghatározott — mértékben emelkedett. Ugyanakkor a nyereségalap két és félszeresére, a prémiumalap kétszeresére növekedett. A gazdaságosság eredményeként főleg a mozgó bérek emelkedtek, s ez igen pozitívan befolyásolta a dolgozók aktivitását, kezdeményező-készségét, anyagi érdekeltségét.

Mind a kísérlet előkészítésében, mind pedig lebonyolításában, illetve a kísérlet által biztosított lehetőségek és újszerű módszerek vállalaton belüli alkalmazásának kidolgozásában — különös tekintettel a célszerű anyagi ösztönzési módszerek alkalmazására — szakszervezeti bizottságunk is *közvetlenül részt vett*, sőt kezdeményezőként lépett fel. Ennek során alakult ki az a gyakorlat, hogy a gazdasági szervekkel évente kidolgoztuk és továbbfejlesztettük a vállalat belső tervezési és anyagi ösztönzési rendszerét.

1966-ban a vállalati szakszervezeti bizottság kezdeményezésére engedélyt kértünk a Kohó- és Gépipari Minisztériumtól arra, hogy az éves nyereségrészesedés terhére, annak előlegeként *évközi kifizetéseket* hajtsunk végre, elsősorban fizikai dolgozóink számára. E bátor kezdeményezéskor a szakszervezeti bizottság a pártszervezettel és a gazdasági vezetőséggel közösen, elsősorban a *fizikai munka megbe-csülését* kívánta előtérbe helyezni.

E kezdeményezés azonban felelősséggel is járt. A szakszervezeti bizottság vállalta az új lehetőség szabályszerű felhasználásának folyamatos ellenőrzését is. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy 1966-ban olyan év közben felmerülő, terven felüli exportigények kielégítésére túztunk ki munkáscélprémiumokat, amelyeknek realizálása egyben megteremtette a kitűzött célprémium többszörösének nyereségfedezetét is. Annak ellenére tehát, hogy a nyereségrészesedés terhére fizettünk ki év közben munkásprémiumot, *a dolgozók nyereségrészesedése nem csökkent, hanem növekedett*. Ugyanakkor az a néhány száz fizikai dolgozó, aki célprémiumban részesült, nyereségrészesedési többletbe jutott, mivel év végén az előlegtől függetlenül

ők is megkapták a részükre járó teljes nyereségrészesedést. A nyereségelőleg tehát egyidejűleg anyagi ösztönzőként hatott a többleteredmény elérésére, másrészt a munkásállományú dolgozók között *indokolt jövedelemdifferenciálódást idézett elő.*

A pozitív tapasztalatok alapján javaslom a kongresszusnak, a Szakszervezetek Országos Tanácsának, kezdeményezze e lehetőség széles körű, más vállalatokra való kiterjesztését is.

Az elmúlt két évben rendszeresen összeállítottuk a vállalati éves komplex intézkedési tervet, ami a korábbi időktől eltérően a társadalmi szervek főbb feladatait is rögzítette. A gazdasági célok figyelembevételével kidolgoztuk évenként az egyes feladatokra és területekre részletezett munkaverseny-irányelveket is.

A IX. pártkongresszus tiszteletére indított szocialista munkaverseny új tartalommal telt meg. A munkaversenyben is a minőségi mutatók, a közgazdasági kategóriák kerültek előtérbe a nyereség növelése érdekében. Ilyen például a tőkés export túlteljesítésére, a további piackutatási munkával való rendelés szerzésére, a gépkihasználásra, az elfekvő készletek felszámolására, a pénz forgási sebességének növelésére tett vállalások sorozata. Ezek az új fogalmak a munkaversenyben is bizonyos gondolati átállást, tudatos munkát követeltek az egész kollektívától. Ennek volt köszönhető, hogy a IX. pártkongresszus tiszteletére tett *vállalásainkat túlteljesítettük.*

Az anyagi ösztönzés fokozása érdekében növeltük a kiváló dolgozó kitüntetésben részesülők számát, fokozott mértékben jutalmaztuk a munkaversenyben és a brigádmozgalomban élen járókat.

A kongresszusi munkaverseny tapasztalatait felhasználva tettük meg vállalásunkat a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére. Reméljük és bízunk abban, hogy a vállalások teljesítése, a vállalat eredményei, valamint a kísérlet sikeres befejezése alapján kiérdemeljük az élüzem címet, esetleg a Minisztertanács és a SZOT Vándorzászlóját.

Az eddig elmondottak felvetnek egy kérdést: milyen volt a kapcsolat a gazdasági vezetők és a szakszervezeti bizottság között. A Medicor-kísérlet, a végrehajtott belső profilrendezés, a külkereskedelmi feladatok átvétele, a kísérlet bevezetése csak azáltal volt megvalósítható, hogy *a szakszervezeti bizottság a dolgozók képviselőiben és a gazdasági vezetőség a feladatok végrehajtása érdekében mindenkor megtalálta egymást.* Természetesen voltak viták, összeütköztek nézőpontok, de a helyes intézkedések végrehajtása tekintetében, a kollektíva érdekeit szem előtt tartva, egységesek, következetesek voltunk.

Az elmúlt két év bebizonyította, hogy a gazdasági reform megvalósítása egyértelműen követeli a pártszervezetek, a szakszervezeti bi-

zottságok és a gazdasági vezetők szoros, következetes együttműködését, jobban igényli a dolgozó véleményére, javaslataira való támaszkodást. Nem volt azonban könnyű és elég a gazdasági vezetőknek, a pártszerveknek és a szakszervezeti bizottságnak az új feladatokkal megismerkedniük, azokat elsajátítani. Az ismereteket a lehető legjobban, a legközérthetőbben tovább is kellett adni az egész kollektívának.

A kísérlet bevezetése után több mint két évvel sem jutottunk el odáig, hogy főosztályvezetői, illetve gyáregységi legfelső vezetői szint alatt megfelelő részletes ismeretekkel rendelkezzenek a középvezetők és beosztottak. Nagyon sok még a tennivalónk, hiszen kétségtelen, hogy a termelékenység növelésében, a tartalékok feltárásában a középvezetők azok, akik talán a legtöbbet tehetnek. Bár sok előadást tartottunk, tanfolyamokat szerveztünk, ezt a munkát tovább kell fokozni. A tanfolyamok megszervezése is szakszervezeti kezdeményezés volt. Az első elképzelés szerint a szakszervezeti aktivisták számára kötelező jelleggel írtuk elő, de a gyakorlatban az történt, hogy a rendkívül nagy érdeklődésre való tekintettel egyre több középvezető, fizikai munkás is teljesen önként, saját igényei alapján részt vett az előadásokon, amelyeken természetesen a témának megfelelő belső vagy külső szakember volt az előadó és vita-vezető.

Nagyon sokszor felmerült, vitatott kérdés ez: *mennyire ismerje a szakszervezeti funkcionárius, aktivista a közgazdasági kérdéseket, kategóriákat, azok gyakorlati alkalmazását?* Véleményem szerint, nekünk, szakszervezeti funkcionáriusoknak, aktivistáknak a gazdálkodásban az a feladatunk, hogy a párt, és nép célkitűzéseit, a népgazdasági feladatokat — helyes és jó gazdaságpolitikai ismeretek alapján — összefüggéseiben értsük, és az ismeretek tudatában szervezzük dolgozóinkat a közös cél elérésére. Nem kell a közgazdasági kérdésekben a legapróbb részletekig ismereteket szereznünk, de fő összefüggéseikkel feltétlenül tisztában kell lennünk.

A Medicor Műveknél jelenleg érvényben van egy nyereségelvonási rendszer. Lényegében a többletnyereségen osztozik a költségvetés, a vállalati exportfejlesztés, illetve szociális beruházás, felújítás és az egyén 40—30—30 százalékos arányban. Tartalmát tekintve, ezt az elvonási rendszert alkalmazzuk lényegében a gazdasági reform bevezetése során is.

A kísérlet két éve azt is bebizonyította, hogy a szakszervezeti aktivisták, a szakszervezeti szervek ma már rendelkeznek olyan szervezettséggel, tapasztalatokkal, tárgyi tudással, amelyek alkalmassá teszik őket az új, megnövekedett feladatok sikeres megoldására. Ép-

pen ezért szeretném e helyről is felhívni a kongresszus küldöttein keresztül a szakszervezeti bizottságokat, hogy bátran, magabiztosan végezzék munkájukat az új, fokozottabb feladatok megoldása érdekében.

RAZAKANAIVO,

*a Madagaszkári Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége
központi bizottságának titkára:*

— Hazánk hét évvel ezelőtt szerezte vissza politikai függetlenségét. A többi afrikai országhoz vagy más kontinensek országaihoz hasonlóan sok területen még nincsenek teljesen kiirtva a gyarmati rendszer maradványai. Így van ez gazdasági területen. A külföldi kapitalista vállalatok még most is uralmuk alatt tartják gazdasági életünk több fontos szektorát: a külkereskedelmet, a bányakincsek kitermelését és felhasználását, az energiatermelést, a tengeri szállítmányozást. Másrészt ebben a gazdasági helyzetben fellelhetők a gazdasági elmaradottság összes jellemvonásai: a kereskedelmi mérleg deficitje, a mezőgazdaság túlsúlya a termelésben, a munkaalkalmak hiánya, a termelés alacsony színvonala, a túlzott népszaporodás stb.

Szakszervezetünk, a FISEMA 1966 augusztusában tartott legutóbbi kongresszusán elemezte a helyzetet, majd olyan megoldásokat javasolt, amelyek — véleményünk szerint — leginkább megfelelnek a madagaszkári dolgozók törekvéseinek. Így tehát szakszervezetünk, amely már 1959 óta a szocializmus mellett foglal állást, közvetlen célként javasolja az egész lakosság életszínvonalának emelése érdekében a következőket: *béremelést*, amely megfelel a létfenntartási költségek növekedésének; *a bérövezetek megszüntetését*, amelyet igazságtalan megkülönböztetésnek tekintünk; az *állami ipar* megteremtését, amely lehetővé tenné egyrészt a munkaalkalmak hiányának megszüntetését, másrészt a technikai káderek képzését, akikre nemzetgazdaságunk fejlődéséhez szükség van; *álami gazdaságok, szövetkezetek*, községi szakszervezetek megteremtését, amit a korszerűsített és virágzó mezőgazdaság kiinduló pontjának tekintünk; gazdasági életünk szempontjából létfontosságú szektorok *államosítását*, valamint a *földreformot*.

Kongresszusunk tudomásul vette a kormány intézkedéseit, mint például az állami gazdaságok és községi szakszervezetek megteremtését, ugyanakkor hangsúlyozta azt is, ami ezekben az intézkedésekben negatív. Nevezetesen *elítélte*, hogy folytatódtak a hátrányosan megkülönböztető mesterkedések a szakszervezetek, elsősorban a FISEMA ellen. Elítélte kongresszusunk a demokratikus szabadság-

jogok ellen intézett támadásokat és mindazokat az intézkedéseket, amelyeknek célja, hogy a dolgozókat távoltartsák az ország demokratikus erőitől és a gazdasági függetlenségért vívott harctól, ami tulajdonképpen csak a neokolonialistáknak válik hasznára.

A FISEMA követeléseiben azonban nem korlátozódnak a madagaszkári dolgozók problémáira. A *proletár nemzetköziség szellemében*, amelyet megalakulása óta magáénak vall, hangsúlyozta hűségét a békéért, a függetlenségért és a szabadságért harcoló népek ügye iránt. Támogatja Dél-Vietnam népének és dolgozóinak az amerikai imperialista agresszió ellen vívott hősi harcát. Határozati javaslatokkal, nyilatkozatokkal, gyűjtésekkel fejezi ki szolidaritását Vietnam igazságos harcával, és elítéli az amerikai imperializmus barbár agresszióját, amely nemcsak Dél-Vietnam népének jogait tiporja lábba, hanem veszélyezteti az egész világot.

A FISEMÁ-nak ez az országos és nemzetközi vonatkozásban kifejtett tevékenysége a madagaszkári dolgozók széles rétegeinek helyeslésével találkozhat. A FISEMA a munkáltatók alaptalan támadásai, hátrányos, megkülönböztető intézkedései ellenére egyre erőteljesebb hatást gyakorol a dolgozókra, mert felismerték, hogy a dolgozók érdekeinek igazi szóvivője.

DOUDA TRAORE,

a Mali Dolgozók Általános Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja:

— Maliban a dolgozóknak és élcsapat pártiuknak — amelynek vezetője Modibo Keita, a Szudáni Unió főtitkára, a kormány és az állam elnöke — fő törekvése megszabadítani az országot a hetvenéves gyarmati uralom szenvedéseitől. 1960. szeptember 22-én egyhangúan vállalta ennek valóra váltását.

A szakszervezetek szakmai iskolái, az elemi iskolák és a főiskolai oktatás, valamint a politikai és szakszervezeti képzés szervei eredményesen dolgoztak mind a mai napig. Tagja vagyunk az Összafrikai Szakszervezeti Szövetségnek. Testvéri kapcsolatokat akarunk fenntartani a világ összes haladó munkásszervezeteivel. Mi, mint a béke és a népek közötti egyetértés lelkes harcosai, csatlakozunk az összes jóakarató emberhez a kolonializmus, a neokolonializmus, az imperializmus ellen vívott harcban. Nagyon jól tudjuk, hogy az afrikai és a nemzetközi munkásosztály addig nem nyugodhat, amíg egy talpalatnyi föld is külföldi uralom alatt áll.

— Az idősebb szakszervezeti tagokkal együtt a fiatalok is részt vettek a kongresszust előkészítő munkálatokban és jelenleg is élénk érdeklődést tanúsítanak iránta. Ez természetes, hiszen az ifjúság a társadalom szerves része, élete és tevékenysége elválaszthatatlan az idősebb korosztályokétól. Az is magától értetődik, hogy a kongresszuson tárgyalt kérdések közvetlenül vagy közvetve, de érintik a fiatalokat. Mind az idősebb, mind a fiatalabb dolgozók fontos kérdések megoldását, állásfoglalást és előremutatást várnak a kongresszustól. Meggyőződésünk, hogy a gazdag hagyományokkal rendelkező szakszervezetek, amelyek harcos forradalmi múltta tekintenek vissza és a szocializmus teljes felépítésének időszakában is hivatásukhoz méltóan tevékenykednek, a legteljesebb mértékben megfelelnek ezeknek a várakozásoknak és igényeknek.

A társadalmi fejlődés határszakaszai, az átmeneti korok a legbonyolultabb időszakok az emberiség történetében. Ezekben a periódusokban az előrehaladás helyes irányát megszabni, a társadalom mozgását irányítani nehéz dolog. A magyar munkásosztály a párt vezetésével ezt a rendkívül bonyolult feladatot sikerrel megoldotta. A felnőtt munkásnemzedék harcai és eredményei, a gondok és a sok törődés a munkás- és tanulóifjúságból tiszteletet, megbecsülést, cselekvő együttműködésre ösztönző elismerést váltanak ki. Ifjúságunk nagy többsége világosan látja, hogy népünk milyen nagy utat tett meg a munkásosztály hatalmának csaknem két évtizede alatt. A fiatal nemzedék ismereteinek állandó gyarapításával, az alkotómunkában való aktív részvétellel juttatja kifejezésre háláját és megbecsülését.

Az ifjúság tevékeny részvétele a szocialista építőmunkában konkrét hozzájárulás egyéni és társadalmi érdekeinek érvényesüléséhez, ugyanakkor a szocialista erkölcsi alap szerzésének legfontosabb színtere. A szorgalmas és becsületesen végzett mindennapi munkában kifejezésre jut ifjúságunk társadalmi felelőssége, szocialista hazafisága.

A fiatalok cselekvő aktivitásának kibontakoztatásához nagyon jó lehetőséget biztosít a *szocialista munkaverseny*. A fiatalok az idősebb dolgozókkal együtt részt vesznek a brigádok versenyében, a szocialista brigádmozgalomban, amelyet különösen nagy jelentőségűnek tartunk az ifjúság szocialista szellemű nevelésében. A szocialista munkaverseny szervezésében az elmúlt években gyümölcsöző kapcsolatok alakultak ki a szakszervezetek és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség között. Ez nemcsak a közös versenyfelhívásokban

nyilvánult meg, hanem a munkahelyen kibontakozó jó versenyszervező tevékenységben, a nevelő munkában is.

Ismeretes, hogy a szocialista munkaversenyen belül kialakultak és eredményesen működnek a KISZ által kezdeményezett és szervezett sajátos ifjúsági termelési mozgalmak és akciók. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ezekre szükség van mind a termelési feladatok megoldása, mind a fiatalok nevelése érdekében. A fiatal emberek igénylik a próbatételt, szeretik próbának alávetni felkészültségüket, képességüket. A verseny- és küzdőszellem sajátos tulajdonságaik közé tartozik. Ugyanakkor, amikor teret és lehetőséget keresnek erőik, képességeik bizonyításához, igénylik a bátorítást, az értékelést, és — talán ez nemcsak a fiatalok sajátos vonása — megbecsülésre, elismerésre vágnak.

Úgy gondoljuk, hogy az ifjúsági termelési mozgalmak, akciók megfelelnek a fiatalok életkori sajátosságainak, elképzeléseiknek, alkalmazkodnak igényeikhez, figyelembe veszik a lelkesedést, a célokkal való érzelmi azonosulást. Ebben is kereshető e mozgalmak *hatékonysága és népszerűsége* a fiatalok körében. Szeretnénk hangsúlyozni, hogy ezek a termelési mozgalmak nem öncélúak; szorosan kapcsolódnak a gazdasági és politikai célkitűzésekhez, a szakszervezetek által szervezett termelési mozgalmakhoz; kiegészítik, illetve egy sajátos közegben, az ifjúság körében erősítik azokat.

Véleményünk szerint, az ifjúsági termelési mozgalmak önállósága és a szakszervezetek által szervezett termelési mozgalmakhoz fűződő kapcsolata elvi kérdés. Nem tartjuk helyesnek, hogy néhol vitatják az önálló ifjúsági termelési mozgalom szükségességét, de nem értünk egyet azzal sem, hogy helyenként el akarják választani, illetve szembe akarják állítani az ifjúsági és a szakszervezeti termelési mozgalmakat.

A KISZ VII. kongresszusára készülünk. Az előkészületek kapcsán felméréseket, elemzéseket végzünk, megbeszéléseket, tanácskozásokat tartunk. Így március végén tanácskoztunk az ifjűmunkások egy csoportjával. A megbeszélésen az ifjúsági termelési akciókról is sok szó esett. Az egyik felszólaló, a gyárunkban korábban szervezett ifjúsági társadalmi munkaakciót jellemezve, elmondta, hogy ez náluk a következőt jelentette: a gyárudvar egyik végében éktelenkedett egy nagy kőrakás, ezt a KISZ-esek tavasszal, nyár elején áthordták az udvar másik végébe, ősszel pedig szépen visszaszállították az eredeti helyére. Ezért a „munkáért” évi 30 ezer forint támogatást kaptak. Úgy véljük, az ilyenfajta akciókat ma már nem igen szorgalmazzák egyetlen gyárban, üzemben sem. Ma a termelési mozgalmak és akciók hozzájuk méltó feladatok elvégzésére irányulnak. Széles körű az a felismerés, hogy az ifjúsági termelési mozgalmakra, akciókra le-

het számítani, azok anyagiakban és erkölcsiekben is jelentős eredményeket hoznak.

Csak köszönettel és elismeréssel szólhatunk arról a segítségről, amit a szakszervezetek nyújtanak a különböző ifjúsági termelési mozgalmak kibontakoztatásához. Az iparági ifjúsági versenyek, a kiváló mérnök és technikus mozgalmak, a szakma ifjú mestere mozgalom, a ki minek a mestere vetélkedő csak a szakszervezetek, a vezetők és aktivisták támogatásával válhatott tömegessé és eredményessé. Ez vonatkozik a KISZ védnökségi mozgalmakra is, amelyek csakis az elvtársak segítségével zárulhattak sikerrel.

A szocialista társadalom teljes felépítésének egyik fő feladata a népgazdaság fejlesztése, a párt IX. kongresszusán jóváhagyott gazdaságpolitika maradéktalan megvalósítása. A gazdaságirányítás reformja lehetővé teszi a szocialista építés meggyorsítását, a szocialista társadalmi viszonyok és termelőerők fejlesztését, az életszínvonal emelését. *A reform sikeres megvalósítása társadalmunk és ezen belüli ifjúságunk alapvető érdeke.*

Teljes mértékben egyetértünk pártunknak a proletárdiktatúra rendszerének továbbfejlesztését, tökéletesítését elősegítő útmutatásaival. Ez a továbbfejlesztés a tömegszervezetek tevékenységének javítását, hatáskörük és társadalmi felelősségük növelését is jelenti. Mindezek a szakszervezetekre, a dolgozók legátfogóbb, legnagyobb tömegszervezeteire vonatkoznak elsősorban. Úgy gondoljuk, nem kis feladatok várnak a KISZ-re sem.

Egyetértünk az *érdekvédelmi tevékenység kettős jellegének* felfogásával, azzal, hogy az érdekvédelem a munkáshatalom erősítését és a dolgozók közvetlen érdekeinek képviselését, védelmét jelenti. Mind a beszámolóban, mind a vitában felmerült, hogy az érdekvédelemnek ez a második vonatkozása sem csupán az egyébként rendkívül fontos és jelentős szociális kérdések megoldását jelenti. Ennél sokkal többet kell értenünk azon.

Az ifjúság érdekvédelmét vizsgálva és ebből a nézőpontból megközelítve; a következőket szeretném megjegyezni. Gyakran találkozunk olyan véleményekkel, hogy az ifjúság követelődzik, a fiatalok jogtalan előnyökre tartanak igényt, kényelmes, felelőtlen életre vágnak. Az ifjúság különböző rétegeiben szerzett tapasztalataink alapján állíthatjuk, hogy ezek általában nem jellemzőek a mi fiataljainkra. Az ifjúság alapvető tömegei reálisan nézik az életet és igényeik is reálisak.

Úgy érezzük, kötelességünk, hogy észrevételeikre odafigyeljünk, törekedjünk reális, jogos igényeik kielégítésére. Ismernünk kell a fiatal emberek vágyait. Pontosabban: meg kell látnunk és értenünk az egyes ember igényeit, törekvéseit is. Vegyünk például egy fiatal

munkást, aki megszerezte a szakmai képesítést és munkába állt egy üzemben. Milyen igényei vannak? Csupán szociális igényekkel lép fel? Mindenckelőtt, úgy gondoljuk, szeretne szakmai képzettségének megfelelő munkát kapni. Jogos ez az igény? Úgy gondoljuk, igen. Elmondhatjuk, általában ez az igény nálunk ki is elégíthető. Ez igaz, de az is igaz, hogy nem kis számban vannak eltérések. Sok tekintetben objektív, de nem kis mértékben szubjektív okok miatt.

Természetes igénye továbbá, hogy jó helyen, jó kollektívában szeretne dolgozni, igényli a segítséget, az elvtársi, emberi támogatást. Nem mindegy, hogy milyen érzések alakulnak ki a fiatalban a munkahelyi kollektíva iránt. Igényli, hogy hátrányos megkülönböztetés ne érje azért, mert fiatal. Végzett munkáját elismerő fizetést akar kapni, és így tovább.

Mindezek elrendezése, megoldása általában rendben van nálunk. De akadnak eltérések is. Véleményünk szerint *a kezdő munkavállaló fiatalok segítése, támogatása ugyancsak fontos érdekvédelmi feladat*. Mindannyian büszkék vagyunk arra, hogy a mai fiatal munkásnemzedék — ismereteit, felkészültségét, műveltségét tekintve — magasabb szinten áll minden korábbi fiatal munkásnemzedéknél. Ugyanakkor nem mehetünk el szó nélkül amellett, hogy jelenleg a fiatal segédmunkásoknak több mint egyharmada nem végezte el az általános iskola nyolc osztályát. E kérdés megoldása is az érdekvédelem körébe tartozik és közös erőfeszítéseket követel tőlünk.

Az ifjúság érdekeinek védelme a Kommunista Ifjúsági Szövetség társadalmi, politikai jelentőségű joga és feladata. Szeretnénk azonban hangsúlyozni, hogy a vállalatoknál, az üzemekben és a hivatalokban az érdekvédelmi feladatok megoldásában *a KISZ-szerveknek a szakszervezeti szervekkel együtt kell működniök*. Valljuk, hogy a szakszervezetek nélkül az e tevékenységben ránk háruló feladatokat megoldani nem tudjuk. Állítjuk, hogy a szakszervezetekkel való együttműködés az érdekvédelmi munka hatékony kibontakoztatásának lehetőségeit tovább növeli és szélesíti.

MOHAMED GHEZZA,

a Marokkói Munkásszövetség vezetőségének tagja:

— Szervezetünk szüntelenül elkeseredett harcot vív a marokkói dolgozók érdekeinek és jogainak védelméért. Bátran és szünet nélkül harcol.

A 11 éve függetlenné vált Marokkó kincseit és erőforrásait változatlanul kifosztják, emiatt hazánk elmaradottsága napról napra sú-

lyosabbá válik. Nemzeti jövedelme ahelyett, hogy növekedne, állandóan csökken. A munkanélküliség tetőfokára hágott.

A Marokkói Munkásszövetség kötelességének tudatában arra összpontosítja tevékenységét, hogy egy másik utat fogadtasson el a nép és a nemzet számára. Ebben a szellemben terjesztette elő harmadik kongresszusunk a három pontból álló programot: *Felelős kormányt követelünk, világos állásfoglalást és igazi demokráciát!* Ezek a realitáshoz közel álló követelések nagyon kedvező visszhangra találtak.

A marokkói munkásosztály éberén és önfeláldozóan folytatja harcát, erélyesen elutasít minden olyan politikát, amely életét a külföldi tőkétől és a külföldi imperializmustól akarja függővé tenni. Ebben az évben a harc nagyon jelentős volt: sztrájkokat, tiltakozó és követelési kampányokat tartottak az ország különböző gazdasági szektorokban.

A munkásosztály minden eddiginél elszántabban folytatja ezt a harcot, különösen most, amikor úgy érzi, hogy érdekeit egyre nagyobb mértékben fenyegeti a külföldi monopolizáció, amelyet a reakciók, a kolonializmus lakóit támogatnak. Állandóan felhívjuk a kormányon levők figyelmét arra, hogy fejlődő országunkban, ahol a proletárosztály a lakosság háromnegyed részét alkotja, *a népellenes politika csak hanyatlást, visszafejlődést eredményezhet.* Éppen ezért olyan kormányt követelünk, amely a munkásosztály és a nemzet összes erőinek bizalmát élvezzi és *igazi demokráciát* valósít meg az állam és a társadalom minden szintjén.

A Marokkói Munkásszövetség mindig támogatta Vietnam népének harcát az imperializmus ellen. Szolidaritását nyilvánította a harmadik világ, nevezetesen az afrikai és az arab országok dolgozói iránt. Afrikai küldetéséhez híven döntő szerepet játszott az Összafrikai Szakszervezeti Szövetség megteremtésében. Ennek az egységes és demokratikus szervezetnek az a feladata, hogy *megvédje az egységet és az afrikai kontinens felszabadításán* fáradozzon, olyan időpontban, amelyben Angola, Moçambique, Rhodesia és Dél-Afrika elnyomás, faji megkülönböztetés és az imperialisták uralma alatt áll. Világos a határ a népek és elnyomók között. Nekünk a világ összes dolgozóinak teljes támogatást kell nyújtanunk, és aktív szolidaritásunkat kell kifejeznünk mindazok iránt, akik az imperializmus és a reakció ellen küzdenek az összes fronton, az összes kontinensen.

— Fél év telt el a mongol szakszervezetek IX. kongresszusa óta. Szakszervezeteink nagy figyelmet fordítanak arra, hogy aktívan bevonják a dolgozó tömegeket az ország társadalmi és gazdasági életébe, neveljék a tömegeket és fokozzák a szakszervezetek szerepét a népgazdaság vezetésében és tervezésében, megvalósítsák a mongol szakszervezetek IX. kongresszusának határozatait. Munkásosztályunk és dolgozóink 1966-ban, a negyedik ötéves terv első évében nagy sikereket értek el a népgazdaság és az ország kultúrájának fejlesztésében. További nagy sikereket értünk el pártunk bölcs politikája következtében, a Szovjetunió és a baráti szocialista országok önzetlen segítségével a társadalmi vagyoni fejlesztésében és a társadalmi élet valamennyi területének helyes megszervezésében.

Az amerikai imperialisták és reakciós szövetségeseik mind jobban aktivizálják ellenséges tevékenységüket a szocialista tábor országai, a forradalmi és nemzeti felszabadító mozgalmak és az egész világ népe ellen. A mongol szakszervezetek keményen elítélik az amerikai imperialisták vietnami agresszióját, amely veszélyezteti Délkelet-Ázsia és az egész világ békéjét. Ezeket úgy tekintjük, mint az 1954. évi genfi értekezlet durva megsértését. Követeljük, hogy az Amerikai Egyesült Államok kormánya azonnal szüntesse meg a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázását és vonja ki csapatait Dél-Vietnam területéről.

Most, amikor az amerikai imperializmus agresszív cselekvései miatt a nemzetközi helyzet egyre jobban kieleződik, *nagy jelentőségű a szocialista országok s világszerte valamennyi forradalmi erő egységének megszilárdítása és az imperializmus, a gyarmatosítás, a neokolonializmus elleni harc támogatása.* A mongol szakszervezetek aktívan vesznek részt a Szakszervezeti Világszövetség munkájában, harcolnak a nemzetközi munkás- és szakszervezeti mozgalom egységének megszilárdításáért, és *keményen elítélnék minden olyan kísérletet, amely az egység megbontására irányul.*

A mongol szakszervezetek úgy értékelik, hogy az európai kommunista és munkáspártok Karlovy Varyban megtartott értekezlete nagymértékben hozzájárult az európai biztonság megteremtéséhez.

Örömmel jegyezzük meg, hogy a mongol és a magyar szakszervezeteknek a proletár internacionalizmus elvein alapuló együttműködése és baráti kapcsolata mindjobban fejlődik. A magyar szakszervezetek Somogyi Miklós elvtárs vezette küldöttségének 1965-ös mongóliai hivatalos látogatása és a mongol szakszervezetek küldöttségének, Dofcsingi Jadamzsura elvtárs vezetésével az elmúlt év végén

az Önök országában tett látogatása, nagy szerepet játszottak szakszervezeteink együttműködésének fejlesztésében.

Országaink szakszervezetei között *tovább akarjuk erősíteni a baráti kapcsolatokat*, a szocialista és internacionalista együttműködést.

SIMON ANTAL,

a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A beszámolónak ahhoz a részéhez szeretnék kapcsolódni, amely a munkaero-gazdálkodással, a dolgozók átcsoportosításával és az ezzel összefüggő szakszervezeti feladatokkal foglalkozik. Ma már a legtöbb ipari országban — mondhatnám világszerte — tapasztalható, hogy az olcsóbban kitermelhető és gazdaságosabban felhasználható energiatörzások kiaknázása kerül előtérbe. Az ország energiastruktúrájának korszerűsítése magával hozta *a szénigények mennyiségi merseklődését, a gazdaságossági törekvesek előtérbe helyezését*. Bányászaink ezt megértik, mert ez egyaránt érdeke az egyének és a népgazdaságnak. A korszerű energianordozók minél szélesebb körű felhasználására van szükség. Ezért kerül sor egyes gazdaságtalan és gyenge minőségű szén termelő bányák fokozatos leállítására, és a természetes erőteljes koncentrálására, korszerűsítésére. Nem lenne azonban helyes, ha a hasonlóság mellett nem utalnánk arra a különbözőségekre, ami a szénbányászok problémáinak megoldásában van a mi szocialista rendszerünkben és a kapitalizmusban.

A bányaiipar megoldására szinte *társadalmi összefogás* történt. Ugyanúgy segítette a párt, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a kormány a felmerült gondok megszüntetésében, mint korábban, amikor a széntermelés a népgazdaság homlokterében állt.

A kongresszus iránymutatása alapján kiadott kormányhatározat olyan lehetőségeket teremtett — és hozzá anyagi fedezetet biztosított —, aminek keretében számos megoldás nyílt a szénbányászat létszámgondjainak méltányos rendezésére. Az átcsoportosításokat, áthelyezéseket igyekeztünk *emberségesen*, a lehető legkisebb sérelemmel megoldani.

Minden létszámfelettivé vált dolgozót eddig a bányászatban és más iparágaknál sikerült munkához juttatni.

Ennek ellenére nem könnyű feladatokkal kell megküzdenünk, mert ahány embert át kell helyezni, annyi egyéni, családi probléma és emberi gond merül fel. Ez azt mutatja, hogy a szakszervezeteknek nem egyszerű feloldaniok azokat a felmerült, látszólagos ellentmondásokat, amelyek a társadalmi és az egyéni érdekek vagy éppen egyes munkáscsoportok érdekei között keletkezhetnek. Ehhez nagyon gon-

dos, körültekintő és — mondhatnám — mindenre kiterjedő *felvilágosító munka* szükséges és az, hogy határt tudjunk húzni a való és a vélt népgazdasági érdekek között.

Szakszervezetünk legfontosabb feladata most az, hogy messzemenő emberséggel és a szociális szempontok figyelembevételével oldjuk meg az egyes bányászterületeken jelentkező létszámproblémákat. Öröködnünk kell azon, hogy a jövőben is kellő körültekintés jellemezze munkánkat, mert embereket érintő kérdésekről van szó.

Számos kérdés, javaslat hangzik el a dolgozók részéről a bányászati problémákkal kapcsolatosan. A javaslatokból kétirányú törekvés érzékelhető. Az egyik: *a gazdaságosabb hazai bányászkodás kialakítása*. A másik: *a szénféleségek célszerű, a népgazdaság szempontjából hasznos felhasználása*. A gazdaságosabb bányászkodás körvonalai kialakultak. A csökkentett termelést igyekszünk a jobb adottságokkal rendelkező üzemekre koncentrálni. A művelés korszerűsítésével, a műszaki fejlesztéssel, a termelékenység és a gazdaságosság nagyarányú növelésével új alapokra helyezzük a magyar szénbányászatot.

A kezdeti eredmények már jelentkeznek: pl. a Borsodi Tröszt, amely eddig ráfizetéses volt, 1967-ben nyereséges lesz. A felhasználással kapcsolatos vélemények alapján két javaslat lenne, amihez kérnénk az illetékes szervek segítségét. Az egyik: meg kell oldani a hazai szén *energetikai célokra történő felhasználását*, ez népgazdasági szempontból is gazdaságos lenne. A másik: csökkenteni kellene — ha átmenetileg is — az import szénféleségek mértékét. Ily módon segíthetnénk a szénbányászat távlati és jelenlegi gondjain. Biztonságosabbá tehetnénk a bányászok helyzetét és mérsékelhetnénk a létszám gondokat.

Nyilvánvaló az, hogy gazdasági feladataink mellett különös gondal kell foglalkozni *a bányászok munka- és egészségügyi helyzetének javításával*. Ezek közé tartozik a nehéz fizikai munka könnyítése. Ezt részben gépesítéssel, részben a munkaidő csökkentésével kívánjuk elérni. Az utóbbit már az év második felében szeretnénk bevezetni. Fontos feladataink vannak az orvosi ellátás és a társadalombiztosítási szolgáltatások javításában is. Ez vonatkozna mindenekelőtt az üzemegészségügyre és azokra a szolgáltatásokra, amelyek a rehabilitációval, az ellátatlan dolgozókkal vagy a szilikózison túlmenő szakmai megbetegedések elismerésével és a kordedvezményezett munkakörök bővítésével kapcsolatosak.

A felsorolt szociális feladatok közül mindössze egyet emelnék ki, részben azért, mert a szóbeli beszámoló is foglalkozott vele, részben, mert megoldatlan probléma. Ez az *ellátatlanok helyzete*. Úgy gondoljuk, hogy ennek intézményes megoldása nemcsak lehetséges, ha-

nem szükséges is, mert ez árnyoldala az európai szinten is fejlettnak mondható társadalombiztosítási szolgáltatásainknak.

Szólni szeretnék egy rohamosan fejlődésnek indult és rendkívül jövedelmező iparágról, az *olajbányászatról*. A népgazdaság anyagi ráfordításai, a kőolajbányászok erőfeszítései mindjobban gyümölcsöznek. Joggal lehetünk büszkék az elért eredményekre, az új olaj- és gázlelőhelyek feltárására, amelyek gyorsítják népgazdaságunk vérkeringését. Sokasodó fúrótornyok, az ország különböző részeit átszelő vezetékek a kívülállóknak is mutatják az olajbányászok hősi erőfeszítését. A fejlődés azonban azt is megkívánja, hogy javítsuk az Alföld térségében dolgozók élet- és munkakörülményeit. *Olajtelepülések létrehozása indokolt* az Alföldön, elsősorban Szegeden és Orosházán. A megfelelő lakások, a szociális, kulturális ellátás, a munkaszállítás, az üzemi ételmezés, a munkakörülmények lényeges javítása egyaránt szükséges. Valamennyi kérdés közül a dolgozókat legjobban munkájuk fokozottabb anyagi és erkölcsi elismerése érinti. Szakszervezetünk véleménye szerint főként a legnehezebb körülmények között dolgozó olajbányászok helyzetét kell javítani.

Ami közvetlenül a bányászokat illeti: őszintén elmondottuk gondjainkat, bajainkat, mert tudjuk azt, hogy korábban — és a jövőben is — meghallgatásra találnak. Meg kell említenem még azt — mert ez is megbízatásom —, hogy bányászaink az új helyzetben is ugyanúgy, mint a hősi korszakban, helyt akarnak állni, és bizton számíthat rájuk a munkásosztály, forradalomban megedzett pártja és a szakszervezeti mozgalom.

DR. DARABOS PÁL,

az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A XX. kongresszus óta eltelt években a magyar szakszervezetek fokozott figyelmet fordítottak az egészségügyi ellátásra. Erre készítette őket az a tapasztalat, hogy a munkások, a bérből és fizetésből élők az egészségügyi ellátás fejlődését életszínvonaluk fontos részeként tartják számon, és a hiányosságokat épp olyan élesen vetik fel, mint bér-, nyugdíj-, lakás- vagy egyéb problémáikat.

A kapitalista országokban tapasztaltak azt mutatják, hogy a létbizonytalanság egyik legsúlyosabb forrása a munkanélküliség mellett az állam vagy a társadalombiztosítás által nyújtandó egészségügyi ellátás hiánya. Az egészségügyi ellátás helyzetének alakulása tehát fontos társadalompolitikai kérdés. A munkások, a bérből és fizetésből élők, a mezőgazdasági dolgozók és családtagjaik messzemenő politikai következtetéseket vonnak le az egészségügyi ellátás ered-

ményeiből vagy hiányaiból, a társadalombiztosítási szolgáltatások fejlettségéből. Élesen mutatkozott ez meg a mezőgazdaság szocialista átszervezése idején, amikor az egészségügyi és társadalombiztosítási ellátás lehetősége nagyon jelentős érvként került szóba az egyéni döntéseknél. Az elmúlt években lényeges előrehaladás észlelhető annak a kérdésnek megítélésében is, hogy mi az *egészségügyi ellátás-és a termelés kapcsolata?*

Egészség nélkül nem élhetnek, nem dolgozhatnak az emberek, tehát egészségük védelméhez az államnak segítséget kell nyújtania. Marx mondotta, hogy *az orvos és a pedagógus munkája nem hoz létre olyan közvetlen tőkealapot, amelyből munkabért kaphatnak, annak ellenére, hogy mindkettőjük munkája beletartozik a tőkealap termelési költségeibe, azaz a munkaerő termelési költségeibe.* Az egészségügyi ellátás eredményei: a halálozás csökkenése, a munkaerő megóvása és megújítása, a betegségek megelőzése és gyógyítása, s a munkaképesség helyreállítása, egyaránt a társadalmi össztermelés, a nemzeti jövedelem növekedéséhez vezetnek. Az egészségügyre fordított kiadások éppolyan fontosak és szükségesek, mint azok, amelyeket a termelőberendezésekre költenek. Ezek a kiadások jelentősen hozzájárulnak a társadalom gazdagságához és mondjuk ki: hozzájárulnak ahhoz, hogy az emberek boldogan, kiegyensúlyozottan, elégedetten éljenek. Végezetül *a lakosság magas színvonalú egészségügyi ellátásának megteremtése beletartozik a szakszervezeti mozgalom érdekvédelmi feladatainak körébe.* Egybeesik a szocializmus alapvető céljával, az emberről történő sokoldalú gondoskodással. Ez tükröződik a kongresszus határozattervezetében, amikor a kormánynak javasolt életszínvonal-politika feladatai között kiemelkedő helyet biztosít az egészségügyi ellátás színvonala növelésének.

Tapasztalatunk szerint a szakszervezeti mozgalom nagyra értékeli az egészségügyi dolgozók erőfeszítéseit, áldozatos munkáját. A mezőgazdaság szocialista átalakítása következtében ugrásszerűen **megnövekedett** feladatait az egészségügy a tennivalókkal **arányban nem álló** segítséggel is eredményesen megoldotta. Ennek köszönhető, **hogy** a közel másfélszeresére növekedett biztosított létszám **mellétt nem** romlott lényegesen a már biztosított munkások és **alkalmazottak** egészségügyi ellátása, sőt egyidejűleg jelentős eredményeket értek el **számos** betegség leküzdésében, mint például a nemibetegségek nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő visszaszorításában, a járványos gyermekbénulás teljes felszámolásában, a gümőkór elleni küzdelemben.

A szakszervezeti mozgalom figyelemmel kíséri az egészségügyi ellátás nehézségeit. A munkások, a bérből és fizetésből élők ismételten felvetik az ellátás hiányait, a járóbeteg-ellátás zsúfoltságát, az **üzem-**

egészségügy nem kielégítő helyzetét, a kórházi ágyak hiányát, az ebből eredő zsúfoltságot és a rövid ápolási időt. Élénken reagálnak az orvosok és egészségügyi dolgozók munkájában megmutatkozó *szakmai vagy magatartásbeli hiányosságokra*, egyesek anyagiasságára. Ugyanakkor megállapítják, hogy a szükségletekkel és a megnövekedett igényekkel lépést tartani nem tudó fejlődés mellett az orvosok, egészségügyi dolgozók, gyógyszerészek döntő többségének felelősségteljes, áldozatkész munkája segít áthidalni a fennálló nehézségeket.

A szakszervezeti mozgalom, a szakszervezeti vezető szervek ismételten szóvá tették és szóvá teszik az *üzemek egészségügyi, szociális és munkavédelmi hiányosságait*. A fejlesztés fontos részének tekintik a járóbeteg-ellátás, ezen belül is különösen a körzeti orvosok munkafeltételeinek javítását. Az elmúlt napokban két nagy kórházat avattunk, az egyiket Salgótarjánban, a másikat Orosházán.

Kórházaink nagy része régi, egy része elavult, felszerelése, műszer- és gépellátottsága nem felel meg a korszerű követelményeknek. Ezért foglalt állást a határozattervezet abban, hogy jelentős előrehaladás következzen be a kórházak, az egészségügyi intézmények, tudományos kutatóintézetek műszaki fejlesztésében, a tudományos kutatásban és oktatásban, a betegellátásban és ápolásban, a kórházak üzemeltetésében egyaránt. Ezért támogatta a SZOT már hosszabb ideje az egészségügyi ellátás jogos létszámgényét, a hatékonyabb és gazdaságosabb munkát, a magasabb színvonalat biztosító létszámfejlesztést.

Meg vagyunk győződve arról is, hogy a bérpolitikai célkitűzéseknek megfelelően a szakszervezet egy percet sem késlekedve, támogatni fogja az orvosoknak, gyógyszerészeknek, egészségügyi dolgozóknak azt az igényét, hogy bérük ne maradjon el a társadalomban hasonló értékű munkát kifejtő kategóriáktól. A béraránytalanóságok mielőbbi felszámolása mind az egészségügyi dolgozók, mind az egészségügyi ellátás érdekében indokolt és szükséges.

A határozattervezet leszögezi: „Megfelelő egészségügyi szervezéssel, a szükséges állami anyagi eszközök felhasználásával el kell érni, hogy az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele ne jelenthessen az állami előírásokon felül anyagi megterhelést a biztosítottak számára.” Szakszervezetünk vezető szervei ezzel a követeléssel messzemenően egyetértenek.

Az MSZMP IX. kongresszusa határozatainak szellemében az egészségügyi ellátásban is alapvető tennivaló *a dolgozók szocialista erkölcsi és világnézeti egységének megteremtése*, a szocialista világnézettel szembenálló nézetek és gyakorlat leküzdése. Ezt a feladatot vállaljuk és a határozattervezetben vázolt segítséggel meg is oldjuk. Ez nagy erőfeszítést, jelentős áldozatvállalást kíván az egészségügyi

dolgozóktól és az államtól egyaránt. Az egészségügyi dolgozók, akik mindig szívügyüknek tekintik az egészségügy felvirágoztatását, vállalják a feladatokat.

FERMON ZOLTÁNNÉ,

a Hungária Szálloda- és Étterem Vállalat szb-titkára:

— Az emberek a vendéglátóipart általában mint vásárlók, mint vendégek ismerik. Pedig ez a szakma sokrétű, nemcsak szolgáltatásaiban, hanem szakmai tagozódásában is.

Ennek megfelelően differenciáltan kell *nevelő munkánkat* végeznünk, ha azt akarjuk, hogy az eredményes legyen. Nevelő munkánk jelentőségét fokozza az is, hogy szakmánk — a vendéglátóipart véve alapul — több mint százezer dolgozót foglalkoztat, akiknek az ország lakosságával szinte naponta *közvetett és közvetlen kapcsolatuk van*. A napi munka során tanúsított állásfoglalásaik, megnyilvánulásaik széles körben terjednek. Dolgozóink emellett gyakran találkoznak a hazánkba látogató külföldiekkel is. Az elmúlt évben az átutazókkal együtt több mint hárommillió külföldi fordult meg országunkban. A külföldi látogatók tapasztalataik nagy részét határátlépés után szállodáinkban, éttermeinkben és szórakozóhelyeinken az ott dolgozók magatartásából, megnyilvánulásaiból szerzik. Dolgozóink figyelmét erre rendszeresen felhívjuk. A legkülönbözőbb módszereket alkalmazzuk. Az egyik legjobb módszer a szocialista brigádmozgalom. Valamennyi egységünk versenyez a kiváló szálloda, étterem vagy cukrászda címért. 468 brigádunk 2554 fővel versenyez a megtisztelő címért. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére 600 dolgozónk egyéni vállalást tett.

A nevelő munka legeredményesebb formájának tartjuk — tapasztalataink alapján — *a szocialista brigádmozgalmat*. Minden eszköz-nél célravezetőbb az, ha a kis kollektívák közösen határozzák meg a gazdasági célok mellett a politikai, erkölcsi, magatartásbeli céljait, és a kollektíva maga ellenőrzi ezeknek a megtartását. A brigádok vállalásainak megtételénél arra is ösztönöztünk, hogy a dolgozók szakmailag képezzék tovább magukat, tegyenek nyelvvizsgát, ismerjék meg szocialista építésünk eredményeit, hogy a nálunk megforduló külföldi vendégeknek megfelelő felvilágosítást adhassanak.

Szállodáinkban sok nyugati vendég fordul meg. Dolgozóinkat arra oktadjuk, hogy a nyugati vendég előtt ne hajbókoljanak, hanem azt érezzék, hogy minden pincér, portás a maga területén *szocialista rendszerünket, hazánkat képviseli*. A brigádok vállalásainál éppen

ezért, súlyt fektetünk arra, hogy a szocialista emberi magatartás és együttélés fejlesztését állandóan napirenden tartsák.

Vállalatunknál 900 tanuló sajátítja el a szakmát. Ismert, hogy milyen felkapott, divatos szakma lett a mienk. A tanulókiválogatásnál igyekszünk érvényesíteni azt, hogy lehetőleg olyan gyerekeket vegyünk fel, aki nem pusztán pénzkereseti lehetőségnek, hanem hivatásuknak tekintik ezt a szakmát.

A múlt öröksége a mi szakmánkban is jelentkezik. Nagyon nehéz megtalálni azokat a jó szakembereket, akik nemcsak szakmailag nyújtanak kifogástalan segítséget, hanem emberileg is, politikailag is alkalmasak arra, hogy fiataljainkat segítsék, neveljék szakmára, politikai állásfoglalásra és emberségre egyaránt.

Napokig lehetne beszélni azokról az önmagukban jelentéktelennek látszó munkákról, amelyeknek a tudatformálásban nagy szerepük van. A szakszervezeti aktivisták, a brigádtagok százainak mindennapos apró harcai vezetnek azokhoz az eredményekhez, amelyeket sem számokban, sem jelentésekben konkrétan nem lehet meghatározni. Nevelő munkánk hatását abban is lemérjük, hogy például nyolcezres létszámunkból 3800 olyan dolgozó van, aki öt éve vagy ennél hosszabb ideje dolgozik vállalatunknál. Ez a vendéglátó szakmában nagyon pozitív és nagyon elismerésre méltó.

Végezetül felvetem azt, hogy az *idegenforgalmi beruházások kivitelezésének meggyorsításával* is foglalkoznia kellene a Szakszervezetek Országos Tanácsának. Nem közömbös a népgazdaságnak, hogy egy évvel előbb vagy később fejeződik-e be egy új szálloda felépítése. Amíg az első síófoki szállodák kilenc hónap alatt elkészültek, addig a balatonarácsi és a balatonfüredi szálloda megépítéséhez már három év szükséges.

MAGYAR GYULA,

a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára:

— A határozattervezet felhívja arra a figyelmet, hogy a szakszervezetek agitációs és propagandamunkája szolgálja hatékonyabban az *ideológiai harcot, a dolgozók hazafias és proletár internacionista nevelését*. Ehhez a kérdéshez kívánok kapcsolódni. Egyrészt azért, mert nevelő munkánknak nagyon fontos területe ez, másrészt pedig azért, mert a burzsoá ideológia behatolása, Vas megye földrajzi fekvése és a lakosság összetétele miatt, fokozottabban és sajátosan jelentkezik.

Szomszédosak vagyunk a kapitalista Ausztriával. A személyi kapcsolatok az elmúlt években fejlődtek és várhatóan tovább fejlődnek

a két szomszédos határmenti terület lakosai között. Sokan tudnak a megyében németül, és így nemcsak a magyar nyelvű rádió- és tv adásokat, hanem a német nyelvűeket is tömegesen hallgatják. A könnyített vizumlehetőségekkel élve, egyre többen látogatnak haza olyanok, akik az elmúlt húsz évben hagyták el az országot. Ezek közül egyesek anyagilag tehetősek, és azt a látszatot keltik, mintha minden Magyarországról elszármazott jobban élne, mint itthon élt.

Hiba, hogy a megyei, de országos propagandánk is, keveset foglalozik a nyugati életforma árnyoldalaival. Kevés tényanyag áll rendelkezésre, amit hasznosítani lehetne. A nyugati életforma propagálása eléggé egyoldalú: a bejövő látogatók által elmondottak alapján történik, s közülük egyesek ártó szándékkal érkeznek.

Arra törekedtünk, hogy akik megyénkből Ausztriában és más nyugati országokban voltak, élménybeszámolókat tartsanak.

Megyénkben a pedagógusok döntő többsége tisztán lát, helyesen értékeli, egy részüknél azonban nem tisztázott eléggé a marxizmusnak a nacionalizmussal, kozmopolitizmussal kapcsolatos állásfoglalása. Pedagógusaink néha félnek a jogos nemzeti büszkeség hirdetésétől, nehogy nacionalizmussal vádolják őket. Az ifjúság körében felvetett problémákra nem minden esetben reagálnak eléggé meggyőzően. A neveléssel hivatásosan foglalkozók belső meggyőződésévé kell tenni a szocialista hazafiság és a proletár nemzetköziség eszméjét.

Nem vitás, hogy az emberek többsége ma becsületesen él, dolgozik. Nem nyúl a társadalmi tulajdonhoz. De még sokan eltűrik azt, hogy egyesek hanyagok, lógnak és emellett ócsárolják eredményeinket, el-túlozzák a meglevő hibákat. Igen sok ember a mi társadalmunkban izlelte meg az emberséges életet, most tudja kielégíteni egyéni törekvéseit, és ez gyakran önzéshez, kispolgári egoizmushoz vezetett. Innen már csak egy lépés a nyugatimádat, a nyugati kultúra kritikátlan majmolása. Ezeknek az embereknek a megnyilvánulásai nem egyeztethetők össze sem a tényekkel, sem a nemzeti öntudattal. *Sértik hazafiságunkat is.*

Néha a tényleges munkások és a jogos nemzeti büszkeség alapján sem tartják sokan — köztük szakszervezeti tisztségviselők is — ildomosnak az örömet és a lelkesedést, pedig a munkásnak, a parasztnak, az értelmiséginek mi adjon örömet, megelégedettséget, nemzeti büszkeséget, ha nem a jól végzett munka, az alkotás, előrehaladásunk és a világban szerzett tekintélyünk?

Nincs ok a bátortalanságra. Szocialista hazafiságunk legfőbb jellemzője, hogy benne a nemzet, a haza sorsa azonosul a szocializmus sorsával, a szocialista társadalmi rend megvalósításával. Éppen ezért emelt fővel vehetjük számba a felszabadulás óta elért eredményein-

ket, amelyeknek alapján nemzeti büszkeségünk jogos. Hazafiságunk objektív társadalmi alapja az elmúlt húsz esztendő minden eredménye. Büszkéek vagyunk arra, hogy népünk egész történelme folyamán most él a legjobb körülmények, a legkulturáltabb viszonyok között.

Megyénkben szép számmal élnek *nemzetiségek*: horvátok, németek, szlovének. Tiszteletben tartjuk a nemzetiségek jogait, ápoljuk hagyományait, nyelvüket. Ebben lényegében a *lenini nemzetiségi politika érvényesül*. A szentgotthárdi selyemgyárban, a kaszagyárban elég nagy számban dolgoznak délszlávok, vendek. Nagyon jó és szorgalmas munkaerők. Sovány, keveset termő az őrségi föld, ezért nem közömbös foglalkoztatottságuk. A megyei pártbizottság, a megyei tanács nagy erőfeszítéseket tesz életkörülményeik megjavítása, az új munkalehetőségek létrehozása érdekében. A szakszervezeti bizottságok is kiemelten foglalkoznak ezekkel a dolgozókkal, akikben él még bizonyos kisebbségi érzés, amit a múlt rendszerben alkalmazott megkülönböztetés váltott ki belőlük. Nemzetiségi napok, különböző előadások, filmvetítések, kulturális rendezvények keretében segítjük az e területen lakók politikai és kulturális színvonalának emelését, a kisebbségi érzés felszámolását. Szeretik ezt a hazát, mert *émberséges életkörülményeket, egyenlő jogokat, kultúrát biztosított számukra*.

Fontos feladatunk a *dolgozók proletár internacionalista nevelése*. A proletár internacionalizmus ismérve magában foglalja a Szovjetunióval való testvéri szolidaritással együtt a szocialista országok közösségével és a nemzetközi munkásmozgalommal való szolidaritást is. A szocialista országok közösségéhez való tartozás megsokszorozza erőnket, biztonságot ad.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa *külföldi csere- és turista-üdültetése* igen jó propagandaeszköz, ha okosan hasznosítjuk. A Szovjetunióban, a szocialista országokban üdülők, kirándulók elmondják környezetüknek, a brigádnak, a munkatársaknak a testvérnépek erőfeszítéseit, gazdasági és kulturális sikereit, igaz vendégszeretetét. Osztatlan *elismeréssel beszélnek a szovjet nép történe mi emlékeiről, csodálatos alkotásairól, a szovjet emberek jelleméről, helytál ásáról*. Ennek eredménye, hogy több üzem, intézmény tart fenn állandó kapcsolatot a Szovjetunió és más szocialista országok üzemeivel, intézményeivel. Magánszemélyek is kialakítanak személyes kapcsolatokat különböző szocialista országokban lakó emberekkel, családokkal.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1965. márciusi ülésén néhány időszerű ideológiai feladatra hívta fel a kommunisták és pártunkívüliek figyelmét. Aláhúzottan jelölte meg a *nacio-*

nalizmus elleni harcot. Bár a nacionalizmus alapvető bázisa, a kizsákmányolás nálunk megszűnt, de mint tudati tényező, *túlélte a maga korát és ma is hat még.* Ez a tény is indokolja, hogy e kérdéssel többet kell foglalkoznunk alsó és felső szinten egyaránt.

MARGARETHE MÜLLER,

a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség titkára:

— Az idén ünnepeljük a dicső szovjet néppel együtt a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulóját.* Mindazok a sikerek és eredmények, amelyeket a világ munkásosztálya ez alatt az 50 év alatt elért, az egész világ előtt hirdetik, hogy csak a szocialista rend tudja megoldani korunk valamennyi politikai, gazdasági és társadalmi problémáját. A szocialista építésnek ez a közös útja vezet el egyúttal szakszervezeti kapcsolataink egyre szorosabbá válásához. Együtt harcolunk a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységéért és a béke biztosításáért.

A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség határozottan és ismételten elítéli az Egyesült Államok imperialista agresszióját *Vietnamban.* A legnagyobb nyomatékkal követeli: vessenek véget az amerikai agressziónak, és feltétel nélkül szüntessék meg a VDK ellen irányuló terrortámadásokat. Vessenek véget annak a gyalázatos támogatásnak, amelyben a nyugatnémet imperialisták, militaristák és a Kiesinger—Strauss kormány részesíti ezt az imperialista gaztettet.

Néhány nappal ezelőtt ért véget a *Német Szocialista Egységpárt VII. kongresszusa,* amely megmutatta hazánk társadalmi fejlődésének útját, egészen a szocializmus beteljesüléséig. Dolgozóink nagy örömmel fogadták a pártkongresszus javaslatait az életszínvonal lényeges javítására. Mi, a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség, azon vagyunk, hogy mozgósítsuk a szakszervezeti tagok millióit a VII. pártkongresszus határozatainak megvalósítására. Munkánk eredményessége természetesen a legnagyobb ellenérzésre talál a nyugatnémet imperialista kormánynál. Gyűlölik a szocializmust, elleneznek minden olyan építő javaslatot, amely az európai biztonságot és a fennálló két német állam közötti normális kapcsolatokat szolgálja. Ellenzik a leszerelést és az atomsorompó-egyezményt. Szeretnék a történelem kerekét visszafelé forgatni: követelik a 1937. évi német határokat, és azt hangoztatják, hogy ők akarják egyedül képviselni Németországot. Agresszív politikájukat ismét a munkásosztály és a haladó emberek elnyomásával kezdik a Német Szövetségi Köztársaságban, hogy azután kifelé is megkezdhessék az agressziót. Szociáldemokrata minisztereket vettek be a nyugatnémet kormányba, hogy

ezek félrevezessék a munkásosztályt. Ez azonban nem sikerülhet és nem is fog sikerülni a nyugatnémet imperialista és militarista erőeknek.

Mi, az NDK dolgozói és szakszervezetei megalkuvás nélkül folytatjuk a harcot a nyugatnémet imperializmus és militarizmus ellen, hogy *német földről soha többé ne indulhasson ki háború*. Megteszünk mindent, ami erőnkben áll, hogy szolidárisan támogassuk a szövetségi köztársaság munkásosztályát és szakszervezeteit abban a harcban, amelyet a monopoltóke hatalmának megszüntetéséért és az antifasiszta, demokratikus viszonyok helyreállításáért vívnak.

VITTORIO FOA,

az Olasz Általános Munkásszövetség titkára:

— Eredményeik és sikereik bátorítást jelentenek számunkra azokban a harcokban, amelyek a mi országunkban is egyre inkább egyseges jelleget öltenek. Ezért feszült figyelemmel kísérjük a kongresszus munkáját, valamint azt a törekvést, amellyel az eljövendő bonyolult feladatokat sajátos szocialista gazdálkodással és tervszerűséggel kívánják megoldani.

Nagyra értékeljük a nemzetközi tapasztalatok jelentőségét. Ebben az esztendőben *fokozott tisztelettel* adózunk azoknak, akik 50 évvel ezelőtt a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat végrehajtották. Ez döntő jelentőségű történelmi tény volt akkor is, és most is lényegesen hozzájárul *az egész emberiség felszabadításához*. Soha még ennyire nem kapcsoltak bennünket össze a nemzetközi tapasztalatok, mint most, az amerikai imperializmus vietnami agressziója és az agresszív eszkaláció idején. Mindent el kell követnünk, hogy *ezt az egész világ békeszerető és demokratikus erőinek összefogásával megállítsuk*. Mindannyian felelősek vagyunk azért, hogy az imperialista bűnrészességgel támogatott athéni fasiszta puccs szégyenét mihamarabb eltüntessük.

FRISS ANTALNÉ,

a Nagykőrösi Konzervgyár dolgozója:

— Sok éves múltra tekint vissza a gyárunkban decentralizált szakszervezeti munka. Az önállóan dolgozó műhelybizottságok rendelkeznek mindazokkal a jogokkal és eszközökkel, amelyek a tényleges önállóságot biztosítják. Dolgozóink számára egyértelműen üzemként, üzemszerűen, csoportonként időről időre meghatározzák a

konkrét teendőket, amelyekkel a vállalat egészének munkáját a legeredményesebben szolgálhatják. Az általános üzemi légkör tette lehetővé, hogy a szocialista munka vállalata címért versenybe indulhatunk.

Nagykőrös — mintegy 25 ezer lakossal — se nem falu, se nem város. Szocialista társadalmi rendszerünk egyik politikai-gazdasági törekvése a falu és a város közötti különbségek csökkentése. és egy-egy ilyen vidéki város tulajdonképpen a környezetében levő falvak számára is *a várost képviseli*. Tudjuk, hogy a népgazdaság erőforrásai korlátozottak és a városiasodás elősegítésére rendelkezésre álló beruházásokat elsősorban az ország nagyvárosai számára kellett eddig biztosítani. Örömmel látjuk ezeknek a városoknak gyors fejlődését. Reméljük, hogy az eddigieknél nagyobb arányban ránk is sor kerül, és a népgazdaság erejének igénybevételével a lakásépítés, a közművesítés, az utak és a közlekedés korszerűsítése a jövőben nagyobb aránvú lesz. Azt azonban tudjuk, hogy ehhez jelentős népgazdasági eszközökre van szükség. *A különbséget az életkörülményekben viszonylag lassabban lehet fe'számolni*. De úgy gondoljuk, sokkal gyorsabban lehetne eredményeket elérni — és ez az életkörülményekre is gyors hatással lenne — a kereskedelmi ellátás színvonalának javításával. Ebben még mindig indokolatlanul nagy a különbség például Nagykovács és egy nagyobb város vagy általában a falu és a városok között. Az élelmiszerválaszték sem megfelelő. Természetesen nem az alapvető élelmiszerekre gondolok, mert ott az ellátás ma már megoldott.

Korábban ezek a vidéki városok döntően mezőgazdasági jellegűek voltak. Nagykovács az ötvenes évek elején a lakosság 10 százaléka élt az iparból, ma viszont a bérből és fizetésből élők száma a lakosság 70 százaléka, és ezen belül a keresők több mint 50 százaléka az iparban dolgozik. Feltétlenül szükséges és törekedni is kell arra, hogy mind az élelmiszerekből, mind az iparcikkekből a kisvárosokban működő kereskedelem tartson olyan választékot, amely hasonló a nagyváros áruellátásához.

A konzervipar az ötvenes évek elején még az élelmiszeriparban is a kisebb iparágak közé tartozott. Hazánk természeti és közgazdasági adottságai miatt azonban ez a helyzet megváltozott. Jelenleg a konzervipar mintegy 30 ezer dolgozójával az élelmiszeripar jelentős iparága, a termelési érték és az export szempontjából pedig az egész népgazdaságban is igen jelentős. A következő években az előirányzott fejlesztés következtében ezek az arányok még tovább nőnek. Nem vitatható, hogy az iparágak közötti bérszínvonal megállapításánál az ötvenes évek elején helyesen sorolták be a konzervipart. Ak-

kor a dolgozók mintegy 2—3 százaléka volt szakmunkás, és a foglalkoztatott munkások mintegy 70 százaléka viszonylag könnyű, egyszerű munkát végző női, segéd- és betanított munkásokból állt. *Ma már a dolgozók 30—40 százaléka szakmunkás*, s a betanított munkások között is nagymértékben megnőtt a gépeken dolgozók száma.

Az ipar munkakörülményei sokat javultak. Ennek ellenére az állandóan változó munkafeltételek, az ipar sajátosságából adódó víz, gőz és egyéb behatások, a nyári szezonban a hétköznapi-vasárnapi folyamatos munka és sok egyéb, olyan munkakörülményeket teremtettek, amelyeknek figyelembevételével már semmiképpen sem lehet arányosnak tekinteni a konzerviparban dolgozók bérszínvonalát a többi ágazatéval.

A küldött elvtársak megkapták a SZOT jelentését, s ebből is megállapították, hogy a konzervipari munkások havi átlagkeresete alacsony. Úgy érezzük, hogy mindkét probléma — tehát, ami a vidéki városok ellátását illeti, és ami a konzervipari munkások átlag bérszínvonalát illeti — az eddigi gazdaságirányítási rendszerben meglévő *bázisszemléletből adódhat*. Ugyanis kétségtelenül a mi városunkban, a mi iparunkban is jelentős volt a fejlődés. Ezt nagy örömmel elismerjük. De az a körülmény, hogy bizonyos besorolásokon, kategóriákban való gondolkodáson a megváltozott körülmények nem változtattak, ezt nem tartjuk jónak. Kérjük az illetékes szerveket — elsősorban a Szakszervezetek Országos Tanácsát —, hogy vizsgálják meg felvetett panaszunk jogosságát.

CONSTANTIN HERESCU,

a Román Szakszervezetek Általános Szövetségének titkára:

— A Román Kommunista Párt vezetésével Románia dolgozói, egész népünk, mélyreható változásokat valósított meg az ország gazdasági életében, a társadalom struktúrájában, a dolgozók életében. A gazdasági építés fokozott üteme, a termelőerők állandó növekedése, egy hatalmas szocialista ipar megteremtése és a nemzetgazdaság többoldalú fejlesztése jellemezte az utóbi években országunkat. Új termelési ágak jöttek létre. Széles körű tevékenységet folytatunk annak érdekében, hogy az iparban alkalmazzuk a korszerű tudomány és technika vívmányait. A tudomány és a kultúra állandóan fejlődik. Szüntelenül új vállalatok és új városok jelennek meg az ország térképén. Azoknak az intézkedéseknek a következtében, amelyek a mezőgazdaság anyagi, technikai bázisának megjavítására, a mezőgazdaság irányításának tökéletesítésére irányultak, valamint az egész

parasztság eredményes tevékenységének nyomán. a tavalyi mezőgazdasági termelés a leggazdagabb volt Románia történetében.

Minden román dolgozó, egész népünk önfeláldozóan és elszántan munkálkodik a szocialista építés befejezéséért országunkban. Ugyanakkor nemes nemzetközi feladatot teljesítünk: *hozzájárulunk a szocialista világrendszer erejének növeléséhez, hírnevének emeléséhez, a szocializmus és a béke győzelméhez.*

A jelenlegi körülmények között, amikor egész népünk a IX. pártkongresszus programjának végrehajtásán fáradozik, a román szakszervezetekre egyre fontosabb szerep hárul a társadalom egész életében. Szakszervezeteink tavalyi kongresszusai fontos intézkedéseket szabtak meg, amelyeknek célja: *egyesíteni a munkásosztály, az összes bérbő. é.ök erőfeszítéseit az öt éves tervben kitűzött célok elérésére.*

Szakszervezeteink tevékenységének középpontjában jelenleg a dolgozók mozgósítása áll. Szervezeti, gazdasági, kulturális és nevelési munkánknak az a célja, hogy mozgósítsa a dolgozókat a tervfeladatok teljesítésére, tudományos alapokon szervezze a termelést, megszilárdítsa a munkafegyelmet, tökéletesítse a dolgozók szakmai képzettségét, s növelje minden egyes vállalatnak, a népgazdaság összes ágának gazdasági hatékonyságát. Ezzel párhuzamosan fokozott figyelmet fordítanak a szakszervezetek a dolgozók élet- és munkakörülményeire, növekvő szükségleteik kielégítésére, arra, hogy ténylegesen érvényesüljenek azok a jogok, amelyekét a szocialista társadalom valamennyi dolgozónak biztosít.

Hazánk szakszervezetei szilárdítják a testvéri barátság kapcsolatait a szocialista országok szakszervezeteivel és fejlesztik az együttműködést az összes szakszervezettel a közös érdekek alapján. *Támogatják a nemzetközi szakszervezeti mozgalom akcióegységét.*

A román szakszervezetek támogatják az ország külpolitikáját, amely a szuverénitás, a nemzeti függetlenség, a jogegyenlőség, a más országok ügyeibe való be nem avatkozás és a kölcsönös előnyök elveinek szilárd alapján nyugszik. Következésképpen harcolnak minden egyes népnek azért az elidegeníthetetlen jogáért, hogy maga dönthesse el fejlődésének útját. Országunk dolgozói és szakszervezetei teljes erővel elítélik az Egyesült Államok vietnami bűnös háborúját, és miközben teljes szolidaritásukról biztosítják a vietnami nép igazságos hősi harcát, erélyesen követelik, hogy feltétel nélkül és végleg szüntessék meg a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen intézett bombatámadásokat és egyéb agresszív akciókat, vonják ki Dél-Vietnamból az összes amerikai és egyéb csapatokat, hogy a vietnami nép maga oldhassa meg belső problémáit.

Az egymás kölcsönös megismerésének és a testvéri együttműkö-

désnek baráti kapcsolatai többoldalúan és állandóan fejlődtek országaink szakszervezetei között. Meggyőződésünk, hogy ezek a kapcsolatok még tovább fejlődnek a szocialista építés és a szocialista internacionalizmus közös eszményei alapján.

AZIZ NASSER KAUSSA,

*a Szíriai Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége
végrehajtó bizottságának tagja:*

— A forradalmi Szíria a hős vietnami nép mellett áll a szennyes, embertelen amerikai agresszió elleni igazságos harcában. Mi biztosak vagyunk abban, hogy ezt az igazságos harcot siker koronázza. Elítéljük a nemzetközi imperializmusnak a haladó görög hazafiak elleni újabb alias merészkedéseit, mint ahogy elítéljük az angol imperialisták terrorakcióit és kegyetlenkedéseit arab testvéreink ellen Adenban és Dél-Arábiában. Ezeket az agressziókat a nemzetközi imperializmus tervezi élni az amerikai imperializmussal. De bizonyára hallották, hogy miként adott a szíriai nép kemény leckét az agresszoroknak, és verte vissza például a legutóbbi Szíria elleni izraeli agressziót is. A szíriai munkásosztály ezzel bebizonyította az egész világnak, hogy a szíriai nép képes megvédeni hazáját, bármilyen erővel és fegyverekkel rendelkeznek is az agresszorok. Sőt, még ennél is komolyabb és jobb bizonyíték az, hogy a szíriai munkásosztály nagy győzelmet aratott az arab olajcsatában a nemzetközi imperializmus ellen.

Szíriában a munkásosztály — miután kezébe vette a hatalmat — számos haladó intézkedést hajtott végre. Államosította az ipart, a bankokat és a külkereskedelmet, és földet adott a földre éhes szegényparasztoknak. Kormányunk azon fáradozik, hogy jólétet biztosítson népünknek.

Engedjék meg ez alkalommal, hogy köszönetet mondjak a szocialista tábor országainak, elsősorban a Szovjetuniónak, sokoldalú és értékes segítségükért. Külön köszönet illeti a Szovjetuniót a nekünk nyújtott nagy segítségért az eufráteszi gát építésében, amely fejlődésünk egyik alapja, és a szíriai nép jövőjét biztosítja.

— Ezekben a napokban a külföldi és a hazai reakció sötét erői fasiszta jellegű diktatúrát vezettek be hazánkban, hogy megvalósítsák az 1965. július 15-i puccs céljait. Az utóbbi két év során nem tudták megtörni a demokráciáért, a békéért, a társadalmi haladásért küzdő görög nép fejlett harci szellemét, nem tudták megszilárdítani saját uralmukat. Népünk a munkásosztály vezetésével tiltakozások, tüntetések, sztrájkok útján megakadályozta a reakciós erők terveinek megvalósítását.

1966-ban nagyarányú sztrájkmozgalom söpört végig az országon. A görög dolgozók több mint 400 esetben sztrájkoltak. A sztrájkokban 1 millió 600 ezer munkás és alkalmazott vett részt. Az idén az év első negyedében 400 ezer munkás és alkalmazott sztrájkolt. Ugyanebben az időszakban a parasztok, a kisiparosok és más kategóriák dolgozói is nagy jelentőségű sztrájkokat, tüntetéseket, különböző harci megmozdulásokat hajtottak végre.

A nép kitartó és egyre fokozódó harcának hatására a reakciós erők kénytelenek voltak választásokat kiírni, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy a május 28-ra kitűzött választásokon erőszak alkalmazásával, hamisításokkal biztosítsák maguknak a kívánt eredményt. Minden intézkedés ellenére is érezték azonban elkerülhetetlen vereségüket. Ezért a királyi udvar, az amerikaiak és a fináncoligarchia legreakciósabb körei egy mindenre elszánt katonai junta segítségével *nyit diktatúrát vezettek be*. A fasiszta puccs szervezőinek célja a nép szabadságjogainak eltiprása, az ország további kifosztása, a dolgozóknak a külföldi és a hazai monopóliumok által történő fokozott kizsákmányolása, az amerikai imperializmus és a NATO agresszív pozícióinak megszilárdítása a Földközi-tenger keleti medencéjében, a Balkánon és egész Európában.

Teljesen világos, hogy a fasiszta puccs a békeszerető erők harcának elfojtására törekszik, mert tudja, hogy e harc célja az európai biztonság megszilárdítása, a nemzetközi feszültség enyhítése, a béke megvédése.

A puccsisták alapvető céljai közé tartozik az is, hogy Ciprus kérdésében olyan megoldást kényszerítsenek a szigetország népére, amely a NATO kívánságának megfelelően Ciprust beilleszti a Földközi-tenger térségében levő támaszpontrendszerbe, Görögország pedig vegyen részt az amerikai imperialisták szennyes vietnami háborújában.

A Görög Kommunista Párt és az Egységes Demokratikus Baloldal ismételten leleplezte a reakciós körök terveit, s a demokratikus erők

összefogását szorgalmazó következetes politikájával a monarchofasizta puccs megakadályozására és az ország demokratikus fejlődésének biztosítására törekedett. Ilyen irányú fejlődés valóban végbe is ment a néptömegek, valamint a különböző demokratikus pártok alsó és középszintű káderei között. Ennek ellenére azonban magasabb szinten nem sikerült megvalósítani az egységet.

Napjainkban a fasizmus éppen abban az országban születik újjá, amelyben a demokrácia megszületett. Az amerikai imperialisták Görögországban, így rajta keresztül Európában is, igyekeznek elterjeszteni azokat a fasiszta módszereket és puccsista eljárásokat, amelyeket Délkelet-Ázsiában és Földünk egyéb területein évek óta alkalmaznak. Görögországban megszüntették a legelemibb szabadságjogokat, megsemmisítették a szólás, a szervezkedés, a sajtó szabadságát, betiltották a szakszervezetek tevékenységét. Engedjék meg, hogy kongresszusuk emelvényéről kifejezzem a görög nép köszönetét a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a magyar munkásosztálynak, országuk társadalmi, tudományos szervezeteinek és az egész magyar népnek azért a testvéri szolidaritásért, amelyben népünket részesítik ezekben a nehéz órákban. Engedjék meg, hogy köszönetet mondjak a kongresszuson részt vevő külföldi küldöttségeknek is azért a szolidaritásért, amely az általuk képviselt munkásosztály részéről irántunk megnyilvánult. *Ezekben a napokban a béke és a demokrácia hatalmas erői szerte a világon Görögország demokráciáját védelmezik.* A nemzetközi közvélemény népünk mellé áll. Politikai pártok, szervezetek, politikai, állami és egyházi vezetők, különböző ideológiai és politikai meggyőződésű személyiségek emelik fel szavukat a fasizmus és a reakció ellen. Minden országban a társadalom legkülönbözőbb rétegei számára teljesen világos, hogy egy fasiszta Görögország napjainkban nagy veszélyt jelent nemcsak a görög nép nemzeti érdekeire, hanem a Balkán, a Földközi-tengeri országok, Európa és az egész világ békéjére is.

Ez a felismerés magyarázza meg azt a tényt, hogy *egyre erősödik a világ népeinek szolidaritása a görög nép iránt.* Ez a szolidaritás akadályozza meg a fasiszta hóhérokat abban, hogy kivégezzék Manolisz Glezoszt és a görög nép börtönbe vetett többi vezetőjét. A veszély azonban változatlanul igen nagy. Görögország munkásosztálya, az ország valamennyi demokratikus ereje meg van győződve arról, hogy a demokratikus békeszerető világ továbbra is támogatni fogja a görög népet, a monarchofasizta diktatúra megdöntéséért és a demokrácia helyreállításáért indított küzdelmében. Népünk hősiecséje elszakíthatatlanul összefonódik a világ népeinek a demokráciáért, a békéért, a haladásért folytatott harcával.

— Úgy gondolom, hogy ezen a fórumon az államapparátus hasznosságáról, fontosságáról nem kell senkit sem meggyőzni. Tisztában vagyunk azzal, hogy *a párt vezette szocialista állam a munkásosztály egyik legfontosabb szervezete a szocializmus teljes felépítésében.* Meghatározó szerepe van egész gazdasági és társadalmi életünk formálásában. Mindezt úgy foglalhatjuk össze, hogy a szocialista államapparátus nemcsak hatással van a fennálló életviszonyokra, hanem fejleszti azokat, vagyis alkotó, termelő erő, amely nélkül nincs szervezett társadalom, gazdasági, kulturális élet. Mindjárt hozzáfűzöm: a gazdasági vezetés új rendszerének bevezetése sem teszi feleslegessé az apparátus további munkáját, sőt, azt hiszem, sokkal magasabb rendű, minőségileg az eddiginél sokkal jobb teljesítményeket igényel.

A pártkongresszus államapparátussal kapcsolatos megállapításainak lényege körülbelül abban foglalható össze, hogy ez a szervezet a mögöttünk levő két évtized alatt *óriási változáson* ment keresztül. Ma már nemcsak hűséges támasza a szocializmus ügyének, hanem — politikai és szakmai képzettségét szakadatlanul növelve — képes arra, hogy feladatait jól megoldja. Ez az apparátus a felszabadulás óta gyökeresen átalakult és átalakulása közepette a parasztok és munkások ezreiből minden vonatkozásban képzett, politikailag és szakmailag helytálló embereket nevelt, és ezzel biztosította a szocialista államszervezet eredményes működésének feltételeit.

A mi szakszervezetünk alapszervi taggyűlései is meggyőzték szakszervezetünk vezetőségét arról, hogy ma már olyan szocialista apparátus áll rendelkezésünkre, amely képes arra, hogy *szervezze és nevelje a dolgozókat* az állami feladatok megoldására és ha kell, *éljen a proletárdiktatúra hatalmával.*

E pozitív és általános áttekintés mellett az államapparátus működésében jó néhány hiba és hiányosság is tapasztalható. Ezek közül egyet ragadok ki, ez pedig *a bürokratizmus.* Azt látjuk legfontosabbnak, hogy megkülönböztessük egymástól megjelenési formáit, és sajátos szakszervezeti módszerekkel törekedjünk a bürokratizmus csökkentésére. A legszembetűnőbb az állampolgárok előtt az egyes ügyintézők tevékenységében mutatkozó *merevség*, a helyenként *nem ke. lő hozzáértés, aktatologatás, lélektelen ügyintézés.* Ezek helyi megnyilvánulások, egyéni hibákként jelentkeznek az apparátusban. Mégis, szinte elkerülhetetlenül, túlzott általánosítással — bár helytelenül — a hibák az egész államapparátusra kivetődnek. Nyilvánvaló, hogy ezeknek a hibáknak a megszüntetése a legsürgősebb és a leg-

fontosabb feladat, és a szakszervezeteknek erre van viszonylag a legtöbb eszközük.

A bürokratizmus másik formája magának az apparátusnak a szervezettségéből, jogalkotási problémáiból adódik. Ezek közé sorolhatók azok a körülmények, hogy általános és társadalmi gazdasági fejlődésünk nemcsak mechanizmusunkat, hanem az erre épült jogi, szervezeti megoldásokat is túlhaladta már. További nehézséget jelent, hogy gazdaságilag nehezen vagy csak hosszabb távlatban rendezhető kérdésekben, mint például a lakáskérdésben, a kommunális vagy szolgáltatási ellátottságban, a gazdasági ösztönzők helyett eddig elsősorban jogi szabályozásokkal igyekeztünk az egyensúlyt fenntartani.

A közvélemény gyakran bürokratizmusnak minősít olyan eseteket és ügyintézési módokat is, amikor tulajdonképpen nem az állami tevékenység túltengésével állunk szemben, hanem mindössze a szükséges adminisztráció követelményeiről és az állami fegyelem megtartásáról van szó. Az ilyen jellegű úgynevezett bürokratizmusra — úgy érzem — a jövőben is szükség van. A szakszervezeteknek ezért nagy szerepük van egy olyan helyes közvélemény kialakításában, amely különbséget tesz bürokratizmus és jogszerűség, fegyelem és anarchia, a szükséges és felesleges adminisztráció között. Szakszervezeti tagságunk fejlettségének egyik bizonyítéka, hogy képes az említett hibákat felismerni. Alulról is jelentkezik egy feszítő erő annak érdekében, hogy megszüntetésükre történjék intézkedés. A Közalkalmazottak Szakszervezete hathatósan támogatta az állami munka racionalizálására irányuló törekvéseket, az apparátus szervezetének és működésének korszerű színvonalra emelését. Anélkül, hogy a bürokratizmus csökkentésében a Közalkalmazottak Szakszervezetének feladatát és felelősségét kisebbíteném, helyénvalónak tartom hangsúlyozni azt is, hogy ez nem lehet csak a Közalkalmazottak Szakszervezetének kizárólagos teendője. Meggyőződésem, hogy az egész magyar szakszervezeti mozgalom igen értékesen működhet közre állami életünk e nem kívánatos jelenségeinek csökkentésében. Gondolok itt olyan kérdésekre, mint a társadalmi ellenőrzés vagy a dolgozók legkülönbözőbb rétegei részéről napról napra elhangzott észrevételek megvalósítása. Széles körű tapasztalatok alapján állíthatom, hogy a politikailag és szakmailag megalapozott, az állampolgárok egészséges igazságérzetét tükröző társadalmi ellenőrzést és javaslatokat az apparátus dolgozóinak döntő többsége szívesen és megértéssel fogadja, mert tudatában van annak, hogy ez kedvezően befolyásolja munkáját.

Joggal vádolhatna egyoldalúsággal a közalkalmazott dolgozók sokasága, ha munkájukról szólva megfedkeznek arról, hogy az állam-

apparátus tagjai szervezett dolgozók, és funkciójuknál fogva nem jelentéktelen részét alkotják a szakszervezeti mozgalomnak. Nem lennének hüek a valósághoz, ha azt állítanánk, hogy az elmúlt években nem történt számos, az államapparátus erkölcsi és egyes területeken anyagi megbecsülését is jelző és jelentő intézkedés. Ugyanakkor az sem képvisel objektív álláspontot, aki nem ismeri el annak az indokoltságát, hogy *szorgalmazzuk az államapparátus dolgozóinál egyes területeken fennálló lemaradás pótlását*, illetve a más társadalmi rétegekhez viszonyítva indokolatlanul fennálló különbség megszüntetését. Kívánatosak továbbá olyan intézkedések is, amelyek egy szintre hoznák a bérből és fizetésből élők bizonyos szociálpolitikai, munkavédelmi és kulturális ellátottságát.

A közalkalmazott dolgozók egyéni érdeke mellett ösztársadalmi érdek az is, hogy az államapparátusban mindinkább biztosítsuk a stabilitást. Ezt elsősorban az e területen dolgozók munkaviszonyának sajátos jogi szabályozásával érhetjük el, olyan szabályozással, amely megfelelően kidomborítja az államapparátus fokozott felelősségét és a társadalommal szemben fennálló kötelezettségeit.

MOHAMED SCHEIK ALI,

a Szomáliai Dolgozók Országos Szövetségének elnöke:

— Afrika válságos időket él át. Minden pillanatban váratlan fordulatok következhetnek be, mert az imperialisták állandóan összeküvéseket szőnek az afrikai nép ellen. Jelenleg is az úgynevezett Francia Szomáliparton hazafiak ezrei — köztük nők és gyermekek — sínylődnek nácijellegű koncentrációs táborokban, pusztán azért, mert nem hajlandók elismerni a meghamisított népszavazás eredményét, és követelik hazájuk függetlenségét. A szomáliai dolgozók tiltakozásuk jeléül sztrájkokat és tüntetéseket szerveztek, a helyi kormány pedig megtorlásul tízezrével deportált bennszülötteket, börtönbe vetett politikusokat és szakszervezeti vezetőket, sőt többet közülük barbár módon meggyilkoltatott.

De Gaulle rendszerének a népszavazással kapcsolatos csalása kelepleződött, amikor visszautasította az Afrikai Egység szervezetnek és az ENSZ-nek azt a javaslatát, hogy nemzetközi megfigyelők legyenek jelen a népszavazásnál. *A szomáli nép nem ismeri el a meghamisított népszavazás eredményét, és eltökélte, utolsó csepp véréig harcol, hogy kivívja szabadságát és hazája függetlenségét.* Felhasználom ezt az alkalmat, hogy kifejezzem hálás köszönetünket mindazoknak a dolgozóknak, akik szolidaritásukat nyilvánították Szomálipart dolgozóira. Különösen köszönetet mondunk a francia CGT-nek,

KÉPEK A KONGRESSZUSRÓL

BLAHA BÉLA ELNÖKI MEGNYITÓJA

GÁSPÁR SÁNDOR
A SZOT BESZÁMOLÓJÁT TARTJA

AJÁNDÉKOT NYÚJT ÁT A SZOVJET KÜLDÖTTSEG VEZETŐJE

A KONGRESSZUS KÜLFÖLDI VENDÉGEI

AZ ÉSZAK-VIETNAMI DOLGOZÓK AJÁNDÉKA

A KONGRESSZUS KÜLFÖLDI VENDÉGEI

JAKÓ ANDRAS,
BORSOD MEGYE

KOLTAI ENDRE,
CSEPEL VAS- ÉS FÉMMŰVEK

A VASASOK KÜLDÖTTSÉGE

AZ MSZMP KB NEVÉBEN
BISZKU BÉLA SZÓLT
A KONGRESSZUSHOZ.

SZOLGÁLJUK A DOLGOZÓ NÉP ŐGYÉT A SZOCIÁLM

MUS TELJES FELEPÍTÉSET

TANACSKOZIK
A KONGRESSZUS

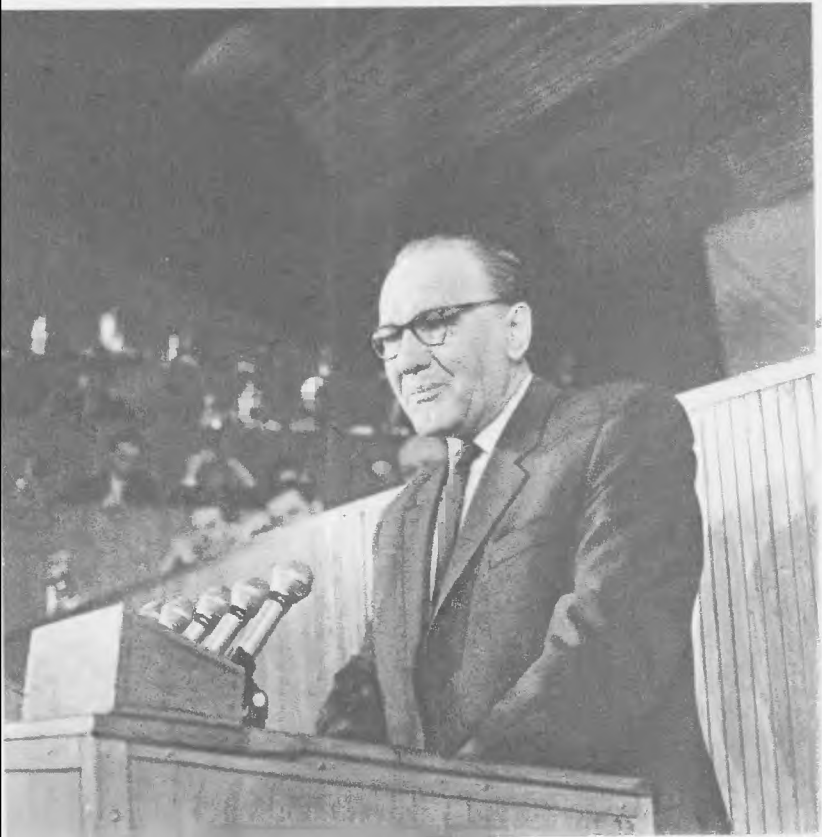
GERÉB SÁNDORNÉ.
A SZOT TITKÁRA

BÁNYÁSZOK
A KONGRESSZUSON

A KONGRESSZUS MUNKÁJÁBAN
RÉSZT VETT
KÁDÁR JÁNOS ELVTÁRS

MADELEINE COLIN
FRANCIA KÜLDÖTT

LOUIS PADILLA,
AZ SZVSZ TITKÁRA

FOCK JENO AZ OLASZ KÜLDÖTTSEGGEL

MAGVAN
MONGÓL KÜLDÖTT

CONSTANTIN HERESCU
ROMÁN KÜLDÖTT

A KONGRESSZUS SZÜNETEBEN

GÁL LÁSZLÓ,
A SZOT TITKÁRA

A VEGYIPARI DOLGOZÓK
KÜLDÖTTEI

amely ebben a nehéz helyzetben jelentős segítséget nyújtott Szomálipart dolgozóinak.

Szomálipart népe és dolgozói büszkék a bátor vietnami népre, és minden erejükkel támogatják Vietnam, Rhodesia, Dél-Afrika, Moçambique, Angola és Dél-Arábia népét. Fennhangon követelik, hogy e népek szabadon dönthessenek saját sorsukról.

VARGA FERENC,

*az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének
Komárom megyei titkára:*

— Elnökségünk a minisztériummal együtt az önállóság fokozása érdekében több hatáskört adott a vállalati gazdasági vezetőknek és a szakszervezeti bizottságoknak. Ilyen volt többek között az anyagi ösztönzés fokozása, a bérek, illetve a besorolások, keresetek differenciáltsága. E munka sikeres megoldása alapszerveink és a vállalatok gazdasági vezetőinek közös együttműködését igényelte. Jó megoldása javította a dolgozók munkakedvét, hangulatát, s ez elősegítette azt, hogy *az építőipar túlteljesítette tervét*. A párt gazdaságpolitikájának újszerűsége, a gazdasági mechanizmus reformjának egyik alapvető célja, hogy az ügyeket ott intézzék, ahol azok felmerülnek, és ahol a legtöbb ismerője van az ügynek. Ez egyben újabb feladatokat is ró a szakszervezetekre. Azt, hogy a gazdasági vezetők megfelelő partnerévé váljanak, a jogokkal helyesen éljenek, de ne feledkezzenek meg a jogokból fakadó kötelezettségekről sem. *A dolgozókkal való foglalkozásnak új vonásait kell megteremteni*. A szakszervezeti szervezeteknek kell elősegíteniük azt, hogy a dolgozók széles körben ismerjék a vállalat előtt álló feladatokat, a vállalat bérhelyzetét, a szociális és munkavédelem várható intézkedéseit.

Az üzemi szakszervezeti munkában a dolgozókkal való foglalkozásnak szélesebbé és sokoldalúbbá kell válnia. Minden eddiginél jobban be kell vonni a dolgozókat a tennivalók és gondok megismerésébe, ki kell kérni véleményüket, meg kell nyerni őket a feladatok végrehajtására. Eddigi tapasztalataink is azt igazolják, hogyha a munkáskollektíva ismeri feladatát és a vezetők gondoskodását is érzi, akkor a feladat megoldási módját is megtalálja és teljes erővel segíti a megvalósulást.

A szakszervezeti tagság felveti, hogy vajon a vállalatok a nagyobb önállóság birtokában hogyan tudnak majd élni jogaikkal? Az erről folytatott beszélgetések azt bizonyítják, hogy a dolgozók ma már részletesen foglalkoznak az új körülményekkel, melyektől az üzemi szakszervezeti demokrácia nagyobb érvényesülését várják.

Nekünk részeire kell bontani a szakszervezeti tevékenységet: ami a bizalmi hatáskörébe tartozik, abban a bizalmi döntés, ami a műhelybizottságokra tartozik, abban a műhelybizottság döntés, és ami a szakszervezeti bizottságok, a szakszervezeti tanácsok hatáskörébe tartozó kérdés, abban a szakszervezeti bizottság és a szakszervezeti tanács megalapozottan, felelősségteljesen foglaljon állást.

A szakszervezeti munka *formális vonásait meg kell szüntetni*. Az alapszervek és az újonnan létrehozott szakszervezeti tanácsok munkastílusát operatívvá kell tenni. Különösen fontos az, hogy a szakszervezeti taggyűlések és a szakszervezeti tanácsülések betöltsék feladatukat, és valójában mint az üzemi szakszervezet legfelsőbb szerve hozzák meg döntéseiket, határozataikat, szabják meg a szakszervezeti bizottság elkövetkezendő feladatait. Mi már az elmúlt időben is arra törekedtünk, hogy a taggyűlések elé olyan napirendi pontokat vigyünk, amelyek a tagságot konkrétan érintik és így javaslatokkal a feladatok megoldását elősegíthetik.

A testületi vezetés fejlesztésében fontosnak tartjuk a műhelybizottságok tevékenységének és jogkörének bővítését, valamint a bizalmi csoportok munkájának fellendítését. Ennek érdekében tovább szélesítjük a bizalmiak jogkörét a bérezésben, a segélyezésben, a jutalmazásokban. Ezzel is azt kívánjuk elérni, hogy a bizalmiakat, a műhelybizottságokat a helyi gazdasági vezetőknek mindinkább megfelelő *partnereivé tegyük*. De ahhoz, hogy ezt hatékonyan megvalósíthassuk, növelni kell — különösen az építőiparban — a művezetők jogkörét is. Jelenleg még előfordul, hogy amiben a bizalmi dönthet, abban a művezető kénytelen építésvezetőjéhez vagy főépítésvezetőjéhez fordulni.

Az üzemi szakszervezeti munka bonyolult, nagy hozzáértést követel az aktivistáktól. Arra kell *megtanítani aktivistáinkat*, hogy döntéseiket úgy hozzák meg, hogy a dolgozók is megértsék: mikor kell előtérbe helyezni a népgazdaság, a vállalat, illetve az egyén érdekét. Az eddigieknél bátrabban kell fellépni a vélt érdekekkel szemben, a hibás nézetek ellen. Meg kell értetni, hogy szakszervezeti *szerveink* minden jogos panaszt hajlandók elintézni, s a jogos kéréseket a népgazdaság erejéhez, lehetőségéhez mértén kielégíteni. Viszont a népgazdaságot sértő kéréseket vagy a vélt sérelmeket bátran — *de kellő magyarázattal* — utasítsák el.

Középszerveinknek, felsőbb szerveinknek rendkívül fontos feladata lesz a hozott határozatok végrehajtásának szervezését elősegíteni. Az eddiginél sokkal többet kell részt venni a választott testületek ülésein, és a helyi tapasztalatok alapján, az ismertek birtokában kell segíteni az alapszervi munkát. A jövőben az alapszervi munka *segítese* fokmérője lesz a középszervek és a központok munkájának.

— Önök szocialista országukat építik, és végrehajtják a termelés mennyiségi és minőségi fejlesztését eredményező feladataikat a nép fejlődése és jóléte érdekében. Ugyanakkor mi a mindennapi kenyérért harcolunk, amelyből nem jut mindenkinek. Az amerikai és a nemzetközi bankok kölcsönei rabságban tartják népünket. Életszínvonalunk annyira lesüllyedt, hogy a tömegek fő élelmezési cikke ma a kukorica, amelyből a fölösleget két évvel ezelőtt még elégettük, mert túltermelés volt, most pedig olyan kevés, hogy arra kényszerülünk, hogy Amerikából importáljuk.

A reakciós kormányok a függetlenség elnyerése óta kapitalista útra kényszerítik az országot, holott az zsákutcába vezet. A szudáni munkásosztály és a forradalmi erők a gyarmatosítókat és a reakciós erőket ki fogják kergetni hazánkból, és a történelem szemétdombjára vetik őket. Ezzel megnyitják az utat a szocializmus nagyszerű jövője előtt, ahol véglegesen megszűnik az embernek ember által való kizsákmányolása. Ennek megvalósítását mi közelinek látjuk.

Azok a szaktársaink, akik a negyvenes években megalakították az első szudáni szakszervezeti mozgalmat, azt vallották, hogy *a nemzetközi munkásmozgalomban való részvétel alapvető és szent feladat*. Mi továbbra is ezt a zászlót emeljük magasra. Tudjuk, hogy ez az út nem könnyű, mert a kolonializmus, a reakció és a nemzetközi imperializmus teljes erejével harcol azok ellen az elemek ellen, akik bíznak saját népükben és igyekeznek megszabadítani hazájukat a gyarmatosítóktól.

Vietnam népe szabadságáért harcol. Ebben a harcban sorsuk fog eldőlni. Indonéziában és Ghanában elnyomják a forradalmi mozgalmakat. Ugyanezzel próbálkoznak a gyarmatosítók Guineában, Maliban és Tanzániában is, és néhány nappal ezelőtt sikerült uralomra jutniok az imperialistáknak Görögországban.

Az imperializmus, a nemzetközi kapitalizmus és Amerika minden erejével harcol a felszabadító mozgalmak ellen. Nekünk, forradalmi munkásoknak *érdekünk országunk fejlődése és haladása*. Elsőrendű feladatunk az, hogy felépítsük azokat a forradalmi politikai intézményeket, amelyek képesek megőrizni népeink vívmányait és megvédeni a szocialista rendszert. Az osztályharc az, amely eltávolíthatja ezekből az országokból az imperialista és a reakciós erőket. A nemzeti felszabadító mozgalom és a szocialista tábor összefogása megteremti majd a megfelelő feltételeket a dolgozók forradalmi győzelméhez.

NÁDASDI JÓZSEFNÉ,

a Váci Kötöttárugyár háromszoros szocialista brigádvezetője:

— Vállalatunknál 1959-től alakult ki a szocialista brigádmozgalom, és jelenleg 23 szocialista brigád, több mint 250 tag részvételével küzd a megtisztelő címért. Pártunk IX. kongresszusának tiszteletére indított versenyben szocialista brigádjaink szép eredményeket értek el termelési vállalásaik teljesítésében. Elmaradás mutatkozik azonban a szocialista ember nevelését szolgáló vállalások végrehajtásában.

A szocialista brigádok mindig teljesítik a tervet, akármilyen feszített is, ha a gazdasági vezetőség biztosítja az anyagi, műszaki feltételeket.

Nehezíti a brigádok vállalásainak teljesítését az, hogy nem mindig megfelelő a munka szervezése. Nem folyamatos az anyagellátás, a gépek állapota sem mindig kielégítő. Ha a brigádvezető vagy a dolgozók bármelyike ezeket a hiányosságokat felveti, nem minden esetben intézkednek. Úgy véljük, hogy a munka szervezésével kapcsolatban megtett észrevételeinket, javaslatainkat a gazdasági vezetők gyakran nem veszik szívesen.

Úgy érezzük, hogy az új gazdasági mechanizmus bevezetése után háttérbe szorul majd a dolgozók javaslata, és előtérbe kerül az egy személyi felelős vezetés intézkedéseinek mindenáron való végrehajtása. Mi, szocialista brigádvezetők és a brigádtagok eddig is igyekeztünk segíteni a gazdasági vezetőknek a hibák feltárásában és kijavításában. Ezt ezután is megteesszük, hiszen nem közömbös, hogy milyenek a vállalat eredményei és milyen a dolgozók hangulata, politikai és szakmai fejlődése. Minden szocialista brigádvezető és dolgozó elvárja a gazdasági vezetőktől, hogy a felmerült problémákat és a kiadott intézkedéseket beszéljék meg velünk, ne pedig megmáshíthatatlan tényként közöljék. Különösen szükséges ez a dolgozókat rendkívül érintő bérkérdésekben.

DR. ÁRVAY SÁNDOR,

a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektorhelyettese:

— Az orvostudományi egyetemeknek, s így a debreceninek is, tulajdonképpen több feladata van. Anélkül, hogy felsorolásom fontossági sorrendet jelentene, először a gyógyító, megelőző munkát, a dolgozók egészségének megvédését és a betegeknek legmagasabb szintű gyógyítását említem; másodszer az oktató-nevelő munkát, a szocialista, kommunista típusú orvosok nevelését; harmadszor a tu-

dományos munka művelését, az elméletnek a gyakorlat szolgálatába állítását, és a tudományok eredményeinek a gyógyító munka javítására való felhasználását.

A gyógyító munkával kapcsolatosan szeretnék rámutatni arra, hogy a Debreceni Orvostudományi Egyetem több mint 50 esztendeje épült. Az orvostudomány fejlődése és a fejlődés adta igények növekedése következtében felszabadulásunk után egyetemünknek nemcsak mennyiségi, ágyszámban kifejezhető, hanem minőségi fejlődése is ugrásszerű volt. Ágylétszámunk az eredetinek közel duplájára emelkedett, új klinikák nyitották meg kapuikat, speciális osztályrészek, laboratóriumok létesültek.

De rá kell mutatnom arra is, hogy ez a mennyiségi és minőségi fejlődés nem új épületek emelésével, új klinikák építésével, hanem a meglévő klinikák kettéosztásával, régi klinikákba új klinikák betelepítésével, a kórtermek kapacitásának fokozott kihasználásával történt.

Örömmel nyugtázzuk a kórházépítésben elért eredményeket, az eddig épített és a közeljövőben átadásra kerülő legmodernebb járási, városi kórházakat is. Örülünk minden egyes egészségügyi intézetnek, legyen az szülőotthon vagy kis kórház, mert mindegyik a dolgozó nép egészségügyének szolgálatát teszi eredményesebbé. Mi, egyetemi professzorok, boldogan örülünk minden új intézménynek, a legkorszerűbben és legmodernebbül felszerelt kisebb kórházaknak is. Feltétlenül rá kell mutatnom azonban arra a feszültségre, amely már most is adódik, de a jövőben, a közeljövőben még inkább adódnia fog amiatt, hogy a kis járási, városi kórházak felszerelése a legmodernebb s a nagyobb megyei kórházak, vezető kórházak — és itt említhetem a Debreceni Orvostudományi Egyetemet — túlzásfoltossággal, nehézségekkel és a régi építkezésből adódó korszerűtlen épületekkel küzdenek.

Hiszünk és biztosak vagyunk abban, hogy ez a feszültség feltétlenül oldódni fog, és mint ahogyan az egyetemek fejlesztése megkezdődött, és Pécsen már gyönyörű, modern klinikai tömb épült, a debreceni egyetemenél is tervbe vették egy elméleti tömb építését. Sorra kerülnek a nagyobb megyei kórházak, a vezető kórházak, és sorra kerül a Debreceni Orvostudományi Egyetem klinikai részlegének modernizálása is.

Igen fontos feladatunk az *oktató-nevelő munka*. Szeretném hangsúlyozni, hogy feladatunk nemcsak az oktatás, nemcsak kitűnő szakemberek képzése, hanem a nevelő munka, a *kommunista, kulturált, dolgozó népünkhöz hű, azért dolgozó emberek nevelése is*.

Feltétlenül és tökéletesen egyetérték Péter Ernő elvtárs felszólalásával. Feladatunk — és ezt minden egyetemi oktatónak éreznie kell

és érezzük is —, hogy azt a mínuszt, amit a *munkás-paraszt gyermekek* az egyes középiskolák különbözőségéből adódóan is magukkal hoznak, már a felvételi vizsgán is kellően értékeljük és mérlegeljük, a továbbiakban pedig tanulmányaikban segítő készségünkkel kiegyenlítsük. Egyetemünkön ehhez már sok segítséget nyújt az egyetemi pártbizottság, a KISZ-bizottság és modern kollégiumunkban a jól tevékenykedő kollégiumi bizottság. Meg kell találniok feladataikat ebben a munkában — mert vannak feladataik — a szakszervezeti bizottságoknak is.

A tudományos munkát illetően rá szeretnék mutatni arra is, hogy az orvostudományban a kutatómunkának több mint 70 százalékát az orvostudományi egyetemeken végzik. Egyetemeinknek, és köztük a Debreceni Orvostudományi Egyetemnek is, messzemenő feladataik vannak. De nehézségeink is adódnak. Ezek elsősorban a műszerezettség állandó kiegészítésének, korszerűsítésének akadályában mutatkoznak. Tudjuk, hogy a kutatómunka feltételeinek biztosításában is feltétlenül a tervszerűségnek kell érvényesülnie. Meg kell azonban találnunk a módját annak, hogy a nem tervszerűtlenségből, hanem éppen az időközben elért eredményeinkből adódó, szükségessé váló beszerzések elhúzódása ne gátolja a tudományos munkák sikerét.

Szólnom kell a vezető káderek kinevezéséről. Eddig a vezető orvoskádereknek, főorvosoknak a kinevezése, az Egészségügyi Minisztérium alkalmassági megállapításán túlmenően, tisztán és kizárólag a tanácsok hatáskörében volt. Meg kell mondani, hogy ez a tudományos munka értékelése szempontjából, másrészt a helybeli kapcsolatokból adódóan, sokszor nem megfelelő eredményekre vezetett. Igen nagy megnyugvással vesszük tudomásul, hogy a vezető káderek kinevezésénél a jövőben a szakszervezeteknek feltétlenül döntő szavuk lesz.

Egyetemeinknek ki kell lépniök abból az elzárkózottságból, amely régi egyetemeinket jellemezte. Meg kell találniok a kapcsolatot a hozzájuk tartozó területtel, és gazdájává kell lenniök a gyógyító munkának. A Debreceni Orvostudományi Egyetem megkezdte — és már eredményekről is beszámolhatok a kongresszusnak — a területtel való szoros kapcsolat képítését. Vonatkozik ez a gyógyító, megelőző munkára: amikor egyetemünk konkrét segítséget ad a legmodernebb és már kidolgozott gyógyító eljárások átadásával; amikor bevonjuk a nagyobb vezető kórházakat oktató-nevelő munkánkba, amikor tudományos munkánkba bevonjuk a kórházak egyes osztályait és közösen rendezünk tudományos üléseket. Kifelé fordulásunk megmutatkozik abban is, hogy egyetemi tanáraink és oktatóink részt vesznek a TIT munkájában. Előadásokat tartunk, szoros a kapcsolatunk

a városi és megyei Vöröskezesekkel. Úgy érezzük, hogy egyetemünk — minden nehézség ellenére is — megindult azon az úton, amely a régi elszigeteltségből kivezet, és megtaláltuk azt a módszert, amelynek révén eredményesebben teljesíthetjük feladatunkat társalmunkkal és dolgozó népünkkel szemben.

Hozzászólásom befejezéseként szeretném megemlíteni azt, hogy munkánk elvégzése mellett igyekszünk körülményeinknek és adottságainknak megfelelően kifejezni együttérzésünket a hős vietnami néppel. Igen nagy boldogság volt számunkra az, hogy a múlt esztendőben a hanoi egyetemről egy vietnami orvosnő fél esztendőt töltött a vezetésem alatt álló klinikán. Boldogok voltunk, hogy a legújabb gyógy módokban, a diagnosztikus eljárásokban, a nőgyógyászati rák korai felismerésére szolgáló eljárásainkban szerzett eddigi tapasztalatainkat átadhattuk. Boldogok voltunk, hogy így, ezzel is segítségére lehettünk a hős harcát vívó vietnami népnek.

IDILIO PÉREIRA SALABERRY,

az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetségének titkára:

— Óriási örömmel és felelősségtudattal jöttem a kongresszusra, mivel hazám, Uruguay egész munkásosztályának testvéri üdvözlését hozom, amely az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetségében tömörülve igyekszik megszüntetni az embernek ember által történő kiszákmányolását, mint ahogy azt Magyarország dicsőséges munkásosztálya tette és a többi ország, ahol már a szocializmus építésének útján haladnak.

Engedjék meg, hogy erről a magas proletár fórumról üdvözöljem a hős vietnami népet, amely fegyverrel a kézben harcol a városokban és a hegyekben, hogy hazája kiszabaduljon az amerikai imperializmus karmaiból. Az agresszor, a fasiszták Hitler által elejtett zászlaját felvéve, az úgynevezett modern háború legvadabb és legbűnösebb formáinak felhasználásával és kiterjesztésével a más népek feletti uralomra tör. A vietnami nép védelme, a vele való szolidaritás, a békéért, a világalomra törekvő imperializmus megsemmisítéséért folytatott harc legmagasabb szintjén van. Ahogy a fasiszmus elleni harcban minden békeszerető nép egyesült és elpusztította azt, ebben az órában mindannyiunknak egyesülni kell a dicsőséges vietnami nép felszabadításáért.

— Senki számára nem lehet titok az, hogy milyen körülmények között küzdenek a dolgozók Venezuelában. Az állandó elnyomás és üldözés, az elhurcolások, a letartóztatások és a gyilkosságok légkörében harcolunk. Az alkotmányos biztosítékok felfüggesztésének viszonyai között bontakoznak ki és erősödnek a munkásság és a nép küzdelmei a szabadságért és a nemzeti felszabadulásért, az emberi jogok tiszteletben tartásáért, a közszabadság kivívásáért és kiterjesztéséért. Ez teszi lehetővé népünk számára, hogy jobb állásokból vívja harcát az észak-amerikai imperializmus és a nemzeti oligarchia ellen.

Venezuelában *a munkásosztálynak három irányzata van*. Ezek közül azonban egyik sem tömöríti a dolgozók többségét. *A Venezuelai Dolgozók Szövetsége*, amelyet a kormány támogat, nem élvezi a venezuelai dolgozók támogatását, mert vezetői bűnös módon megbontották a szakszervezeti mozgalom egységét. Maga a szervezet pedig ma már nem más, mint a kormányt, a tőkéseket, az elnyomó testületeket, egyúttal az imperializmust kiszolgáló politikai apparátus. A nép ezért megtagadja ennek a szervezetnek az irányzatát és vezetését. *Az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége* a klérust és a nemzeti oligarchiát képviseli. Igyekszik ugyan megszerezni a dolgozók támogatását, ehhez azonban nincs elég ereje, és a nép a legnagyobb megvetéssel tekint rá. Ezekkel szemben a *Venezuelai Dolgozók Egységes Központi Bizottsága az osztályalapokon nyugvó forradalmi szervezet*, amelyet ezen a kongresszuson büszkén képviselünk, s amelyet hiába igyekszik felszámolni a kormány, amikor szívósan üldözi és börtönbe veti vezetőit és elnyomja tagszervezeteit. A tőkés és a rendőrség minden merényletével szemben diadalmaskodtunk, növelve minden esetben annak a venezuelai népnek a tekintélyét és lendületét, mely mindig válaszol forradalmi felhívásunkra.

Caracasban és az egész köztársaság területén, az utcai harcokban számos elvtársunk életét áldozta, mert hitványul meggyilkolták őket, amikor lelkes szavakkal tiltakoztak a magas megélhetési költségek, a munkanélküliség, az állampolgári biztosítékok felfüggesztése, az észak-amerikai imperializmus bűnös agressziója ellen, mellyel Vietnamban is megpróbálja vérbe fojtani az elnyomott népeknek ma példát mutató nép hősi harcát. A történelem számára indokolt minden áldozat, a legnagyobb áldozat is azok részéről, akik a szabadságért és a nemzeti függetlenségért küzdenek.

Az újságok híreiből és a nemzetközi hírügynökségek jelentéseiből nyilvánvalóan értesültek azokról a harcos megmozdulásokról, ame-

lyeket végrehajtottunk a kubai forradalom és a kubai nép védelmében, a szocialista rendszer erősítéséért és népeink békéjéért. Mindezek ékesen bizonyítják szervezetünknek, a Venezuelai Dolgozók Egységes Központi Bizottságának osztályjellegét: azt, hogy *szervezetünk méltán vívta ki a munkásosztály és a nép elismerését*. Ennél fogva állítjuk, hogy ha szervezetenként nem is mi vagyunk az ország első ereje, a venezuelai nép jövődő harcainak irányításában mi képviseljük a legfőbb erőt.

THEO GRINWALD,

a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal tanácsosa:

— A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal vezérigazgatója, David Mose rám ruházta azt a jogot, hogy őt a kongresszuson képviseljem. Amikor 1965-ben látogatást tett Önöknél, emlékeztetett arra, hogy *Magyarország 1922 óta tagja a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek* és több nemzetközi munkaügyi konvenciót ratifikált. 1967. január 1-ig 126 közül 34-et, köztük azokat is, amelyek a szakszervezeti szabadságjogokra vonatkoznak. Erőfeszítések történtek annak érdekében, hogy jobban megértsük hazájuk gazdasági, szociális, kulturális és politikai problémáit és jobb kapcsolatokat teremtsünk a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal és Magyarország között. Elmondhatjuk, hogy miután kormányuk képviselője bekerült a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal adminisztrációs tanácsába, és tekintetbe véve azt a szerepet, amelyet a magyar dolgozók képviselője a legutóbbi nemzetközi munkaügyi konferencián betöltött, olyan perspektívák nyíltak meg, amelyek kedvezően befolyásolhatóak kongresszusuk munkáját és az annak alapján levonandó végső következtetéseket.

A főtitkárunk által elmondott beszámolóban megtaláltam a *Nemzetközi Munkaügyi Szervezet célkitűzéseit*, amelyek nem jelentenek mást, mint a szociális igazságosság megerősítését, mert ez az igazi és tartós béke nélkülözhetetlen alapja. Ezt a békét most még gyilkos konfliktusok zavarják, amelyek közül egyeseket tán meg lehet oldani politikai szinten, mint amilyen az ENSZ, de a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek fontos szerepe van és jelentős felelősség hárul rá. Először is egyetemes küldetése folytán biztosítani kell *megkülönböztetés nélkül minden embernek* azt a jogot, hogy anyagi és szellemi fejlődése biztosított legyen. Sajátos struktúrája miatt ez az egyetlen olyan nemzetközi szervezet, amelyben nemcsak egyedül a *kormányok* tevékenykednek, hanem az egyenlőség alapján osztoznak a szervezeti jogokban és a kötelezettségekben a *do'aozók* és a *munkaadók* is. Összetétele folytán a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet

tehát kivételes eszköz az emberi jogoknak és az emberi méltóság-
nak a szolgálatában.

Tagjainknak, amelyeknek száma jelenleg 118, a lehető legobjek-
tívabb és leghabzadabb alapot nyújtjuk a vitára és a tanácskozásra.
Mivel az előrehaladás lehetősége nagymértékben a tapasztalatok fel-
használásán múlik, azt kívánjuk, hogy a Nemzetközi Munkaügyi
Szervezet a munka nemzetközi parlamentje legyen és — hogy a nagy
tudományos felfedezések korának egy modern hasonlatával éljek —
kutatólaboratórium legyen.

1968-ban rendezik a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet újabb euró-
pai regionális konferenciáját. Az európai országokban végbemenő
gyakorlati változások időszerűvé tették, hogy megvonják a mérleget
és hatékonyan biztosítsák, hogy a világ e részének nagyszerű gazda-
sági fejlődése az emberek szolgálatában álljon. Az európai szakszer-
vezeti mozgalom *kihívással áll szemben*: az egyre bonyolultabbá váló
problémákkal, struktúrákkal szemben be kell bizonyítani öntudatá-
nak magas fokát. Ez azonban nem korlátozódik csupán erre a föld-
részre. Bizonyos értelemben még nagyobb kihívással kell szembe-
néznie azokon a földrészeken, azoknál a népeknél, ahol nagy töme-
geket sújt a szegénység, a nyomor, a betegség, a tudatlanság és az
éhezés. Annak érdekében, hogy az egység ereje érvényesüljön, fel
kell tölteni azt az árkot, amely elválasztja a Föld északi és déli ré-
szét. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek ebben is jelentős sze-
repe van.

Nagy figyelemmel kísérjük a gazdaságirányítási reform eredmé-
nyeit, igyekszünk *együttműködni sikere érdekében*. Az Egyesült
Nemzetek Szervezetének közreműködésével, a legmodernebb mód-
szerek és eszközök rendelkezésre bocsátásával segítséget nyújtunk
vállalatvezető kádereik képzéséhez. Szeretném kifejezni azt a kíván-
ságomat, hogy szakszervezeteik ezen a téren is tevékenyen működ-
jenek együtt, éljenek jogaikkal és teljes felelősséggel töltsék be hi-
vatásukat.

KÁDÁR JÁNOS,
A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGA ELSŐ TITKÁRÁNAK
FELSZÓLALÁSA

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa a magyar munkásosztály, a Magyar Népköztársaság nagy eseménye, egyben nemzetközi jelentősége is van. Ezért, mint mindenki más, aki nálunk a közügyek iránt érdeklődik, én is megismerkedtem a Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolójával, a kiegészítő referátummal és a felszólalásokkal. Biszku elvtárs tolmácsolta pártunk Központi Bizottságának hivatalos üdvözlését a kongresszushoz, a magyar szakszervezetekhez, a szervezett dolgozókhoz, s én felszólalásával teljes mértékben egyetérték, azt semmiféle vonatkozásban kiegészíteni nem kívánom. Mivel azonban a kongresszus elnöksége felkért és azt mondta, mégis illő lenne szólnom, örömmel és szívesen *teszem meg, hogy üdvözljem a kongresszus résztvevőit.*

Először szólni kívánok arról, milyen a viszony pártunk: a Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar szakszervezetek között. Mindkettő az egész dolgozó nép érdekeit képviseli és fejezi ki; eredetét, lényegét tekintve, mind a párt, mind a szakszervezet a munkásosztály osztályszervezete. Ezért mi természetesen és magától értetődőnek tartjuk, hogy szocialista viszonyaink között *a párt is és a szakszervezet is csak úgy tötheti be hivatását egészségesen és jól, csak úgy láthatja el a maga sajátos feladatait, ha a legszorosabban és a lehető leqjobb módon együtt dolgozik.*

Az elvtársak tanúsíthatják és tudják, hogy a párt Központi Bizottsága az elmúlt években jó irányban változtatott azon az egészségesnek nem tekinthető helyzeten, ami a negyvenes évek végén és az ötvenes évek elején kialakult. A Központi Bizottság az utolsó tíz esztendőben arra törekedett, hogy a párt *mindennapi politikai munkájában erőteljesen támaszkodjon a szakszervezetekre, mert az a meggyőződésünk, hogy a párt a saját hivatását enélkül nem képes jól betölteni. Arra is törekedtünk, hogy ne csak a párt támaszkodjék a szakszervezetekre, hanem szocialista rendszerünkben törvényesen megállapított, biztosított és meghatározott szerepük, feladatuk és*

hatáskörük legyen a magyar szakszervezeteknek, mert a szocialista társadalom építése nem képzelhető el másként.

Nagyon sok bizonyítéka van annak, hogy igyekeztünk egészséges és megfelelő alapra helyezni a párt és a szakszervezet viszonyát. Önök ismerik a párt vezető szerveit, azok személyi összetételét, a Központi Bizottságét, a Politikai Bizottságét, a titkárságét, ismerik a Magyar Népköztársaság legfőbb törvényhozó testületének összetételét, az Elnöki Tanácsét, a kormányét, és nagyon jól tudják, hogy ott a munkásosztály emberei, így a szakszervezet képviselői is jelen vannak. És ez szintén helyes és egészséges dolog.

Pártunk azért jött létre, azért küzd, hogy valóra váltsa a munkásosztály forradalmi céljait. A szakszervezet pedig a munkásosztály legnagyobb tömegszervezete, amely ugyancsak a dolgozó emberek, a munkások és az alkalmazottak napi és általános érdekeit hivatott képviselni. Ezért a két szervnek a legszorosabban *együtt kell dolgoznia.* Örömmel állapíthatjuk meg, hogy együtt is dolgozik, és ez előrehaladásunk záloga a jövőben is. Az egész társadalom fejlődése attól függ ugyanis, hogy a magyar társadalom élén haladó munkásosztály hogyan készült fel feladatára, hogyan képes megoldani a napi tennivalókat úgy, hogy egy pillanatra se tévessze szem elől a távlati célt sem.

Társadalmunk eszmei-politikai irányítását a pártnak kell végeznie. A párt és a szakszervezetek azonos politikát képviselnek: *a szocializmus politikáját.* Ezen belül azonban szükség van arra, hogy mind a párt, mind a szakszervezet megoldja saját feladatát, mert sem a párt nem végezheti el a szakszervezet munkáját, sem a szakszervezet a pártét.

A negyvenes évek végének és az ötvenes évek elejének már említett hibáiból elsősorban azt a tanulságot kell levonni, hogy nem lehet kielégítő, ha a szakszervezet egyszerűen csak a párt jelszavait ismételteti. Munkánkban, fellépésünkben azonos állásponton kell lennünk a leglényegesebb dolgokat és célokat illetően, de kell lenniük különbözőségeknek is, mert különben mi szükség lenne két külön szervezetre? Épp ezért, a párt Központi Bizottsága, egyetértésben a szakszervezetben dolgozó elvtársakkal, a közelmúlt években az egyik feladatot abban látta, hogy a lehető legnagyobb mértékig megőrizve és erősítve az eszmei és politikai közösséget a párt és a szakszervezet között, valósítsuk meg *a szakszervezetek saját felelősségük égisze alatt végzett önálló tevékenységét.*

A beszámolóban olvastam és a felszólalásokban is örömmel hallottam, hogy a szocialista célt illetőleg teljes az azonosság és *a szakszervezetek érzékelik azokat a sajátos feladatokat, amelyeknek megoldása ma is és a jövőben is rajtuk múlik.* A szocialista társadalom

felépítése, a dolgozók érdekeinek helyes napi képviselése megköveteli a szakszervezeti munka jobb kibontakoztatását. Azért is hallgattam örömmel a kongresszus megnyilatkozásait, mert úgy láttam, hogy *a szakszervezet helyes irányban halad*. Pedig ez nem könnyű. Ma már nem elegendő nyolc vagy tíz jelszót betanulni és ezt minél sűrűbben emlegetni ahhoz, hogy jó szakszervezeti funkcionárius legyen az ember. Most mások a követelmények. A lényeges célokra vonatkozó helyes jelszót persze most is ismerni kell, de ami ennél sokkal fontosabb, tudni kell azt értelmezni és önállóan alkalmazni a szakszervezeti munkában.

Az önállóságot mi nagyon komolyan vesszük. Annyira komolyan, hogy az elvtársak, akik közelebbről ismerik a párt vezető szerveinek munkáját és határozatait, nagyon jól tudják, hogy az utolsó tíz esztendőben egyetlen olyan párthatározat sem volt, amely a szakszervezet valamely önálló, választott szervét kötelezte volna valamire. Természetesen, a vezetés megköveteli, hogy időnként a párt állást foglaljon és döntsön a szakszervezetek, a szakszervezeti munkát érintő kérdésekben is. Ezek az állásfoglalások és döntések azonban csak a szakszervezetben dolgozó párttagokra kötelezők és nem a szakszervezet önálló választott szerveire. S ennek még van egy olyan — látszatra talán nem jelentős, de rendkívül fontos — kiegészítő eleme is, hogy a pártnak azok a tagjai, akiknek funkciójuk van a szakszervezetben, kötelesek érvényt szerezni a párt állásfoglalásának, méghozzá nem egyszerűen a párthatározatra való hivatkozással, hanem meggyőzve az embereket, a választott testületek tagjait annak helyességéről, szükségességéről, így érve el, hogy ami szakszervezeti határozat, az tényleg a szakszervezetek saját, tudatos állásfoglalása és döntése legyen.

Gondolom, ezen az úton már jelentősen előrehaladtunk. Ez egészséges, szükséges és jó. Mert igaz ugyan, hogy nálunk általában mindenki elismeri — a legtöbben belső meggyőződésből, mások társadalmi illemtudásból vagy egyszerűen alkalmazkodásból —, hogy a párt vezet, de mi azért tudjuk a különbséget. Tudjuk, mennyire *más az, ha az ember azért hajt végre egy határozatot, mert az kötelező, vagy mert a határozat kimunkálásában maga is aktívan részt vett.* A testületi határozatokat maguk a testületek hozzák, és meggyőződésből mint saját álláspontjukat képviselik a további munkában.

Persze nemcsak a párt képviselői vannak ott a szakszervezetekben, a szakszervezetek vezető testületeinek a képviselői is ott vannak a párt megfelelő szerveiben, sőt, a Minisztertanács ülésén is rendszeresen részt vesznek, s ott vannak az Elnöki Tanácsban és másutt is. Természetesen a párt Központi Bizottságát, az országgyűlést, az Elnöki Tanácsot nem foglalkozási ágak szerint választják.

Azt azonban egészségesnek tartjuk, hogy mindezekben a szervezetekben helyet foglalnak a szakszervezetek képviselői. Ez fontos és jó dolog, mert ily módon realizálódik az a nélkülözhetetlen kölcsönösség, hogy a szakszervezetekben dolgozók ismerik a párt gondjait és problémáit, a párt és az állami élet vezető testületei pedig ismerik a szakszervezetek problémáit, gondjait és megoldásra váró feladatait.

Többször is elhangzott itt, hogy a jelenlevő elvtársak helyeslik és támogatják a párt IX. kongresszusának álláspontját, döntéseit, irányvonalát, törekvéseit, céljait. Szeretném ezt megköszönni a szakszervezeti kongresszusnak, és elsősorban arra gondolva, hogy *ki-ki a maga helyén egy ügyért harcol*. Szeretném köszönteni és üdvözölni a magyar szakszervezetek XXI. kongresszusának minden részvevőjét, s az önök személyében üdvözölni és köszönteni a szakszervezetek minden funkcionáriusát és aktivistáját. A párttagokat is, akik érzik, és kell, hogy érezzék, hogyha a szakszervezetben dolgoznak, akkor a pártmunka egyik legfontosabb részét végzik.

Köszöntöm és üdvözlöm a szakszervezeti funkcionáriusok és aktivisták között azokat is, akik nem tagjai pártunknak. Ezeknek száma sem kevés, a kívülálló nem is tudja, milyen sokan vannak.

A szakszervezetekben — ha a legtömegesebb funkciót, a bizalmi tisztséget is számba vesszük — több mint 500 ezer funkcionárius működik. Nélkülük a szakszervezeti mozgalom nem életképes. Ezek között rendkívül nagy számban vannak pártonkívüli szakszervezeti aktivisták, kikről szeretném megmondani, hogy pártunk első számú és legfontosabb pártonkívüli szövetségesei, mert a munkásosztály osztályszervezetében segítik a párt politikájának érvényesítését.

A kongresszus részvevőinek személyében köszöntöm a magyar munkásosztály dolgozó tömegeit, az értelmiséget és az alkalmazottakat, minden szervezett dolgozót.

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa foglalkozott belső fejlődésünk és a nemzetközi helyzet leglényegesebb kérdéseivel az adott helyzetet illetően, valamint a jövő távlataiba tekintve. A párt, meggyőződésünk szerint, a kongresszuson a helyzetértékelésben és a feladatok kijelölésében egyaránt világos és jó határozatokat hozott. A párt ereje azonban döntően eszmei-politikai erő. *A párt kongresszusának határozataiból olyan mértékben lesz valóság, amilyen mértékben a párttagság, a munkásosztály, a parasztság, az értelmiségi dolgozók, valamint szervezeteik — és ezek között megint elsőként említem a magyar szakszervezeteket — magukévé teszik és dolgoznak megvalósításukért.*

A kongresszus határozatai a dolog természetéből következően párthatározatok. A célok azonban, amelyeket ez a kongresszus megjelölt és megmutatott, nemcsak pártcélok, hanem a munkásosztály,

a dolgozó nép és az egész nemzet célja. Éppen ebből kiindulva, pártunk nyugodt lelkiismerettel, nem valamiféle pártsovinizusból, hanem valóban *a közérdeket szem előtt tartva, hívja fel a munkás- és paraszttömegeket, az értelmiségi dolgozókat, az egész népet a kongresszusi határozatok megvalósítására.*

A kongresszus óta elég intenzív időszak telt el. Lezajlott a választási kampány, hozzá lehet fűzni, eredménnyel. Tanácskozott a termelőszövetkezetek I. kongresszusa, melynek nagy jelentősége volt. Most ülésezik a szakszervezetek kongresszusa. E hó közepén összeül a SZÖVOSZ kongresszusa. Utána nem sok idővel sor kerül az ifjúsági szövetség kongresszusára. Mindezt azért szerveztük így, mert az év második felében a gazdasági reform dolgaival kell nagyon sokat foglalkoznunk üléseken, plénumokon és nem sokkal kevesebbet, hanem többet, az emberekkel való egyéni és kis csoportokban történő beszélgetéseken.

A kongresszus óta lezajlott események sorozata és nem utolsósorban az a május elseje, amelynek azt hiszem, körülbelül mindannyian résztvevői voltunk, azt bizonyítják, hogy *a munkásosztály, a nép megértette a mi kongresszusunkat, helyesli és támogatja állásfoglalásait.* Azt hiszem, mindenki tudja, hogy például egy olyan hatalmas tömegdemonstrációt, mint a május elsejei felvonulás, milyen nehéz árnyalatában pontosan és jól megítélni. De azt hiszem, aki jelen volt, az tudta és érezte: ez a május elseje politikus május elseje volt, mind a belső célokat illetően, mind internacionalista jellegében, hangulatilag jól szervezett és impozáns volt — mégpedig nemcsak Budapesten, hanem az egész országban. Kifejezte ez a demonstráció, hogy a pártkongresszus, a közelmúlt hónapok nagy politikai, felvilágosító kampányának eredményeként, a dolgozók értik és helyeslik irányvonalunkat.

Ennek, elvtársak, nagyon nagy jelentősége van. Mert mi, itthon, hazánkban látjuk, mit akarunk, hová megyünk. Néha lassabban haladunk, mint szeretnénk, néha egy kicsit gyorsabban, valamelyes hibaszázalékkal is, de megyünk, előre, határozottan. A nagyvilágban azonban nem olyan egyszerű a helyzet, és szinte minden héten történik valami, ami hat az emberekre. Ami május elsején érezhető volt, az azt jelenti, hogy *népünk tapasztalt, gondolkodik és nem gondolkodás nélkül helyesel. Érti saját erejét, és bizik saját szocialista céljaiban.* És ez nagyszerű dolog. Nekem más nyelven persze ugyanezt mondja ez a kongresszus is.

Nem tudok, és nem akarok itt most részletekbe menni, de ha somásán akarjuk megfogalmazni, hol is tartunk, azt hiszem, valami ilyesfajta kifejezéssel kellene élnünk: *eredményeink nagyok, a szükségletek és az igények nagyobbak, de lehetőségeink sem kisebbek.*

Ezért nem kis részben rajtunk múlik, hogy gyorsabban és jobban oldjuk meg az adott nap, hét, hónap, esztendő feladatait.

A szocialista társadalmi rendnek nálunk mind a politikai rendszert, mind a társadalom gazdasági alapjait, mind a kulturális intézményeket illetően szilárd bázisai vannak. Ezeket tovább kell erősítenünk, ki kell bővítenünk, és minél hamarabb jobb és szebb kivitelben kell hozzá megteremtünk munkával, harccal a teljes építményt.

A fiatalokra néha haragszunk, ha nincs türelmük két órán át hallani tőlünk, milyen nehéz volt, mondjuk 30—40 évvel ezelőtt. De azért, ha jól utánagondolnak, az idősebb sem szereti már két órán keresztül hallgatni azt, milyen nehéz volt ezelőtt 40—50 esztendővel. Emlékezni erre persze nem árt, sőt hasznos, a régi harcosoknak még jól is esik, de szívesebben, akár több órán át is *hallgatják az idősek és a fiatalok is, ha arról beszélünk, hogy onnan, amit már elértünk, hogyan és mikor jutunk tovább előre a gazdaságban, a kultúrában és az élet más területein.*

A pártkongresszus, a választások, a termelőszövetkezeti kongresszus és a szakszervezeti kongresszus sokat tett rendszerünk s a munkáshatalom további szilárdítása érdekében, sokat tett a munkás-paraszt szövetség további erősítéséért, és méginkább megmutatta, mit kell tennünk a szocialista termelési viszonyok és egész társadalmunk szocialista vonásainak erősítéséért. Ha ebben a szellemben, ezeknek a céloknak megfelelően tevékenykedünk továbbra is, akkor ezt megfelelő eredményeknek kell követniök a rendszer szilárdításában, a gazdasági építőmunkában és a kultúra területén is.

A közeljövő feladatai közül külön megemlíteném a gazdasági irányítás reformját — csak egyetlenegy vonatkozásban. Itt, a kongresszuson, szükségszerűen majdnem minden felszólaló foglalkozott ezzel, és hozzátehető, szerintem elvileg helyesen. Szóltak a reform adta lehetőségekről, sőt beszámoltak már bizonyos eredményekről is. Többen említettek, hogy a jövőben kockázatokat is kell vállalni, s hogy bátran kell dolgozni.

A kockázatvállalás szükségszerű és elkerülhetetlen. Aki új utat tör, annak vállalkozásában mindig van bizonyos kockázat. De a kockázatnál sohase felejtjük el, elvtársak, hogy nem vagyunk tőkésék. Mert a tőkés, amikor kockáztat, a magáét kockáztatja, aztán, ha nincs szerencséje, akkor csődbe megy, és ezzel a dolog el van intézve. Nekünk azonban sokszoros felelősséggel kell kockázatot vállalnunk, azzal a felelősséggel, hogy amivel mi gazdálkodunk, az az egész népé.

A gazdaságvezetési reform alapjai jól kidolgozottak, a reform előre fog lendíteni bennünket, s ha jól felkészülünk teljes terjede-

lemben való bevezetésére, az néhány év múlva komolyan éreztetni fogja jó hatását mindenféle tekintetben. *A gazdaságvezetési reformnak az a célja, hogy erősítsük vele mindazt, ami a mi társadalmunkban a szocializmust jelenti.* Tehát: erősítsük politikai rendszerünket, rendszerünk demokratikus vonásait, erősítsük a szocializmus termelőerőit, a termelőeszközök szocialista tulajdonát, a szocialista termelési viszonyokat. *Legyen még erősebb igazság az, hogy a szocialista társadalom építésének együtt kell járnia a dolgozók életszínvonalának emelkedésével.*

Ha egyszerű dolgozóval beszélünk, nemcsak arról szükséges beszélni, mi a gazdasági reform, hanem azt is meg kell mondani, mi a célja. Szociális vívmányaink között például vannak olyanok, amelyeknek további bővítését és érvényesítését talán más módon kell biztosítani, de azt is tudni kell és világosan meg kell mondani, hogy a szocialista vívmányok területén visszalépni egy jottányit nem akarunk és nem is szabad.

Ez lényeges vonása a gazdaságvezetési reformnak. És kell hogy *a dolgozó emberekben meglegyen a biztonságérzet, mert enélkül nem számíthatunk a dolgozó tömegek és elsősorban a munkástömegek aktív támogatására.*

Szocialista rendszerünk fontos vívmánya például a munkához való jog. Most ez is egy kicsit bonyolultan jelentkezik, mert bizonyos területeken és ágazatokban elkerülhetetlen a munkaerő valamelyes átcsoportosítása. Meg kell azonban mondani, hogy ezután is érvényes az írott és íratlan törvény, hogy *minden embernek törvényes joga van a munkához, és a mi rendszerünk ezt számára biztosítani is fogja.* És ha valahol e tekintetben probléma jelentkezik, mint ahogy a közelmúltban — itt is említették — a barnaszén-bányászatban, akkor *pártunknak, szakszervezetünknek, rendszerünknek kötelessége biztosítani azt, hogy a dolgozó emberek tömegei semmiféle reformnak kárvallottjai ne legyenek.* Ha érzik az emberek, hogy ilyen a rendszer, teljes erővel és teljes szívvel támogatják. Mert a nagy tömeg számára a szocializmus igazsága abban rejlik, hogy biztosítja-e számára a kizsákmányolásmentes, szabad, kulturált és jobb életet. Ezt várja a dolgozó ember a szocializmustól. Ha nem biztosítja, akkor az egyszerű ember gondolatában az ötlük fel: akkor minek nekem ez a szocializmus? Ez az emberek logikája, és ez helyes logika. Előfordulhatnak bajok, hibák, szerencsétlenségek, ez elkerülhetetlen, de hogy tömegek és dolgozó kategóriák helyzete tartósan a mi rendszerünkben rosszabb legyen, mint amit már korábban elérték, azt nem tűrhetjük, ez nem lehet szükségszerű. Ha ilyesmi előfordul, akkor valahol mi hibáztunk, és gyorsan meg kell keresni és ki kell javítani a hibát. Ez parancs a mi számunkra.

Nem azért van egy ország lakossága, hogy mi, pártfunkcionáriusok kísérletezzünk, és nem azért vannak nagy számban munkások, alkalmazottak, hogy a tagdíjat befizessék, hanem fordítva: *mi vagyunk a munkásosztály, a dolgozó nép javáért, ezért teremtette a munkásosztály a forradalmi pártot és a szakszervezetet is, és erről nem feledkezhetünk meg a szocializmus viszonyai között sem, amikor az osztályellenséget már legyőztük.*

Mert ha erről megfeledkezünk, akkor szakadás állhat be, akkor hiába rohanunk előre, kiabálhatunk, hogy utánunk, emberek, ha visszanézünk, alig jönnek utánunk. Nem tudom, így mire mennénk.

A szocialista társadalom felépítéséhez szükséges lépéseket kötelességünk sorra-rendre következetesen és jól megtenni, nemcsak saját munkásosztályunkért, saját népünkért, amelynek fiai és képviselői vagyunk, hanem a nemzetközi munkásosztályért és a világ különböző térségeiben a szabadságért, a nemzeti függetlenségért harcoló népekért is.

Első és legfontosabb kötelességünk, hogy saját hazánkban úgy építsük a szocializmust, szabad emberhez egyedül méltó, szocialista társadalmi rendszerünket, hogy ez segítse az ő harcukat, másik kötelességünk, hogy lehetőségeinknek megfelelően közvetlenül is politikai és más természetű támogatást biztosítsunk harcukhoz. De a legfontosabb — még egyszer ismétlem —, hogy szilárd bázisát építsük a szocializmusnak, a kommunizmusnak, az emberi haladásnak és a népek szabadságának, hogy aki ide érkezik, biztosan és szabad földön érezze magát mindenkor. *Ez az első számú internacionalista kötelességünk* és a legjobb értelemben vett szolidaritásunk a szabadságukért harcoló népek iránt. Ha rendszerünk szilárd, erős, fejlődik és gyarapszik, akkor minden más tekintetben is segítséget tudunk nyújtani, de ha itt hiba keletkezik, ha fejlődésünk megtorpan — és erre volt nemrégén példa —, akkor az egész nemzetközi munkásmozgalomnak és a többi népnek kell kihúznia bennünket a kátyúból. Ezt ők becsülettel meg is tették, és ha mi most itt vagyunk, azt köszönhetjük népünknek, amely mégis talpraállt, és nemzetközi osztálytestvéreinknek, a szabadságszerető népeknek, akik a magyar nép igaz ügye mellé álltak 1956-ban.

Nagyon örülök neki, hogy XXI. össz-szakszervezeti kongresszusunkat áthatja az internacionalizmus és a szabadságukért harcoló népek iránti szolidaritás. Ez a mi fejlődésünkhöz is nélkülözhetetlen itt az országban. Még inkább nélkülözhetetlen ahhoz, hogy világméretben is előrehaladjon a mi ügyünk, a társadalmi haladás, a szocializmus és a béke ügye.

Üdvözlöm és jónak tartom, hogy a kongresszus határozatot hoz az agresszorok ellen harcoló vietnami néppel való szolidaritásról. Állást

foglal a katonai puccsisták által fenyegetett görög hazafiak mellett, az európai biztonság kérdésében és más, időszerű nemzetközi kérdésekben. Jó ez, mert szilárdítja a dolgozók világnézetét, erősíti öntudatukat és jó azért, mert mi nemzetközileg egy nagy családhoz tartozunk.

A nemzetközi kérdésekkel kapcsolatban gyakori kifejezés — a békés egymás mellett élés. E kifejezés körül még vita is adódott, sőt még ma is folyik nemzetközi mozgalmunkban. A modern társadalomban, amelyben világméretekben két alapvető osztály van, a burzsoázia és a proletariátus, *rendkívül széles fronton és mind fokozottabb mértékben és élesebb formában folyik a nemzetközi méretű osztályharc*. Ki győz? A kizsákmányolásmentes szocialista társadalom zászlóvivői és osztálya, a proletariátus, vagy a kapitalizmus, az imperializmus, a burzsoázia? A békés egymás mellett élés nem mond ellent, hanem beleilleszkedik az osztályharcról vallott felfogásunkba. A békés egymás mellett élést mi úgy értelmezzük: a történelem a szocializmus, a kommunizmus képviselőinek juttatta azt a magaslatos feladatot, megtiszteltetést és felelősséget, hogy mentse meg az emberiséget egy új katasztrófától, egy új világháborútól. Mi szükségszerűnek és törvényszerűnek tartjuk, hogy nekünk jutott ez a feladat és mi küzdünk azért, hogy teljesítsük. Végső fokon természetesen azért harcolunk, hogy az egész világon a szocialista társadalmi rendszer diadalmaskodjék. És biztosak is vagyunk abban, hogy egyszer majd így lesz.

Ez az elv azért helyes, forradalmi és marxista elv, mert a mi ügyünk győzelméhez nem kell világháború. Sokféle formában folyik a vita a rendszerek között, a fontos az, hogy e vitát nem háború útján kell eldönteni, és sajnos, nem lehet csak agitációval sem eldönteni. Persze, az agitáció feltétlenül kell, de csak agitációval nem érhetjük el a végső győzelmet. Bizonyítani kell a szocializmus fölényét a gazdasági építésben és a kultúrában egyaránt.

Az imperialista agresszióval szembeni világméretekben folyó harcban nemzetközileg egyesítenünk kell erőnket. E kongresszuson jelen van a Szakszervezeti Világszövetség képviselője, s összesen több mint 40 országból érkeztek ide barátaink. Bár én itt a pártot képviselem és az egyszerű szakszervezeti tagságot — mert azt is képviselem —, nagyon szeretném őszintén és szívből köszönteni e küldötteket. Megkérem őket: *ha hazamennek, vigyék el hazájukba azt, amit — gondolom — éreztek és tapasztaltak nálunk*, hogy mi szilárdan és tántoríthatatlanul a haladás, a béke ügye mellett s az imperialista agresszió ellen vagyunk, és szolidárisak vagyunk az imperializmus ellen harcoló valamennyi erővel ideértve a nagy Szovjetunió népét, a szocialista országok népeit, a haladásért a kapitalista országokban

küzdőket, és a volt vagy még jelenleg is gyármati területen élő harcosokat. Szívből üdvözljük őket, velük vagyunk, és ami az erőnkől telik, arra ezután is számíthatnak.

A pártkongresszuson meghatározott harci céljainkat — amelyek most már az egész nép tudatába átmennek — úgy érhetjük el, ha dolgozunk és harcolunk. És ha eddig sokat kellett dolgozni és harcolni, ezután sem kell kevesebbet. Az öntudatos ember eddig is ereje teljével dolgozott és harcolt céljainkért, de nekünk olyan ambícióink is vannak, hogy az eddig lassan mozdulókat is egy kicsit jobb munkára serkentsük, az eszmék erejével, meggyőzéssel. Kell ehhez a felvilágosító szó, de úgy akarjuk vinni a dolgokat, hogy ha egyéb ne, akkor az érdekeik is jó irányban ösztönözzék őket, ezután inkább, mint eddig.

Van elég dolgunk, de nagyon jó feltételek között harcolhatunk mind itthon, mind nemzetközileg. A mi erőinket már nem lehet elpusztítani, minden egyéb pedig elhatározás és akarat dolga. Ha komolyan vesszük soron következő feladatainkat, és több rendszerességet viszünk a munkába, gyorsabban tudunk előre menni. A párt ebben a legteljesebb mértékben számít a szakszervezetek támogatására, és gondolom, nem hiába.

Befejezésül szeretnék önöknek sikert kívánni munkájukhoz itt, a kongresszuson, és majd a kongresszus után, e tanácskozás határozatainak végrehajtásához.

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA FŐTITKÁRÁNAK
VITAZÁRÓ ÖSSZEFOGLALÓJA

Elöljáróban elismeréssel szólt a kongresszus háromnapos tanácskozásáról. — A kongresszus — mondotta — megítélésünk szerint valóban meghatározó lesz a magyar szakszervezeti mozgalom fejlődésének szempontjából, de egész társadalmi fejlődésünk szempontjából is. Azok a kérdések, amelyekről három napon át vitatkoztunk — akár a gazdaságirányítási rendszer reformjával, akár az életszínvonalal, az élet- és munkakörülmények javításával kapcsolatos tennivalókról, akár a szakszervezetek megnövekedett szerepéről, felelőségéről — a szakszervezeti mozgalomnak olyan elemei, amelyek imitt-amott már megvoltak, hatottak eddig is, de ahhoz, hogy a vita mozgalmi értelme megérjen, hogy igazán realizálódjék a magyar szakszervezeti mozgalomban, ahhoz két-három esztendő kell.

Hangsúlyozta, hogy a jövőben az értekezletek, a megbeszélések során nagyobb súlyt kell helyezni a helyes sorrendre.

— Az újonnan megválasztott üzemi szakszervezeti tanácsok, a Szakszervezetek Országos Tanácsának figyelmébe ajánljuk, hogy *amikor elemezni kell, akkor e' emezzünk, amikor pedig dönteni kell, akkor döntsünk, és ne keverjük össze a sorrendet. De alapos elemzés nélkül soha ne döntsünk.*

Az újonnan megválasztandó Szakszervezetek Országos Tanácsának nagy biztosságérzetet ad a XXI. kongresszus, amely valóban elemzett egy sor kérdést. És az elemzés tovább folytatódik a szakmai kongresszusokon is. Hiszen a szakmai kongresszusok és 1968. január 1. között kell döntenünk a reform néhány részkérdésében, amelyek azonban igen fontos részkérdések.

A küldöttek felszólalása és az írásban benyújtott észrevételek alapján az a véleményünk, hogy a szakszervezeti mozgalom fő vonala megerősítést nyert a kongresszuson. *A kongresszus munkáját végig aktivitás, érdeklődés, felelőségérzet, megfelelő kritikai szellem és magas követelmény jellemezte.* A vezető szervekre tehát nagy feladatot hárít a kongresszuson megnyilvánuló felelőségérzet.

Az elmúlt húsz évben az volt az általános gyakorlat, hogy a magyar szakszervezetek együttes kongresszusát megelőzték az iparági, szakmai kongresszusok. E gyakorlaton elvi és gyakorlati oknál fogva változtattunk. A beszámolóban szóvá tett három nagy kérdést, az általános elveket ugyanis helyes volt előbb össz-szakszervezeti szinten megvitatni, hogy utána az iparági szakszervezetek kongresszusai részletesebben, a szakmai sajtóosságokkal kiegészítve tárgyalhassák. Az alapszervi választások folytán a tagság véleményét megismertük, az országos, társadalmunk egészét érintő kérdésekben kongresszusunk állást foglalt, ezt követően a szakmai szervezetek kongresszusai is kialakítják álláspontjukat. Így *szervezetten készülhetünk fel a gazdasági vezetési rendszer reformjára*. Ez volt a változtatás elvi oka.

A gyakorlati okot illetően, megítélésünk szerint, nem szükséges a szakszervezeti munkát mindig előlről kezdeni. A szakszervezeti munka folyamat, amelynek lényegével üzemi szakszervezeti bizottságaink, a bizalmiak, a szervezett dolgozók tisztában vannak. Ezért gondoltuk, hogy a beszámolóban sem teszünk szóvá minden kérdést. Úgy tűnik, hogy elgondolásunkkal a küldött elvtársak egyetértettek.

Gáspár Sándor ezután a beszámolóban szereplő három alapvető kérdés vitájának eredményét foglalta össze.

— Az első a gazdaságirányítási rendszer reformja és a szakszervezetek ebből adódó feladata. A beszámolóban indokoltuk, hogy miért foglalkozunk ezzel ilyen részletesen. Érthető ugyanis, hogy a dolgozóknak él bizonyos aggály a reform következményeit illetően. Ezzel az aggállyal számolnunk kell. Az emberek attól tartanak, hogy a gazdaságosságra való törekvés háttérbe szorítja majd a politikai, emberi, szociális megfontolásokat. Nekünk *azért kell a reformmal ilyen részletesen foglalkoznunk, hogy biztonságérzetet adjunk és megnyugtassunk mindenkit: a reform egész rendszerünk erősítésének irányában hat*. Ezt várjuk tőle, ennek érdekében születik, és semmilyen szociális, politikai vagy egyéb megfontolást nem szorít háttérbe. Nálunk, Magyarországon, megvan erre a garancia. *A munkáshatalom, a szakszervezetek, a párt a garancia arra, hogy a reform a rendszer érdekében való módon valósul meg*.

Vannak más megfontolások is a reformmal kapcsolatban. Akadnak, akik elvben, általában értik jelentőségét és szükségességét, mégis félnek tőle. Emlékeztetni szeretnék az üzemek négy esztendővel ezelőtt megkezdett összevonására, ami szintén nem volt nagyon egyszerű és aminél szintén megnyilvánult bizonyos — a mostanihoz hasonló — aggodalom. Meg kell értenünk és *közös nevezőre jutnunk abban, hogy nálunk semmi sem merevedhet meg, semmi sem válhat dogmává. S ahogyan a helyzet, a társadalmi fejlődés megkívánja,*

úgy kell igazítanunk gazdasági vezetési rendszerünkön és más on is. Nem békülhetünk meg tehát azzal a nézettel, hogy ha eddig jó volt, most miért nem jó. Ez idegen a világnézetünköt. Tudományos világnézetünk elevensége, nagyszerúsége, életrevalósága éppen abban van, hogy helyesen fogja fel az élet új jelenségeit és képes azokat felhasználni ügyünk érdekében.

A reform nagy felelősséget hárít a szakszervezetekre az életszínvonal alakulásának szempontjából. Nagyon kell vigyázni, mert a népgazdasági, az üzemi, a csoportérdek, valamint az egyéni érdek helyenként nagyon elüt majd egymástól az új rendszerben. És nekünk mindig össze kell tudnunk egyeztetni a népgazdasági érdeket az üzemi érdekekkel.

Arról van szó, hogy a jövedelmezőségre való törekvés címén minden üzemben fennáll az a veszély, hogy olyan intézkedések meghozatalában teszük érdekeltté a dolgozókat, ami végső fokon nekik is rossz, de feltétlenül rossz a többieknek. Hogy konkrét példát mondjunk, utalni lehet a tavaly február 1-i árintézkedést követő jelenségekre. A hús árát megemeltük, a zsír árát csökkentettük, és tömegeesen jelentkeztek a panaszok, hogy a húson nagyon sok a zsír.

Ezzel új értéket senki sem termelt, egyszerűen megkárosították a fogyasztókat, és az adott üzem dolgozói pillanatnyilag jobban jártak. A bevételkülönbség növelte a vezetők prémiumát, a nyereségrészesedést stb. De ha minden üzem ezt csinálja, akkor végső fokon kölcsönösen becsapjuk egymást. Nekünk azonban arra kell törekednünk — és a reformnak ez a célja —, hogy *több értéktermeléssel, nagyobb értékkel, többtermeléssel az elosztható alapot növeljük.* Üzemen belül is ezt növeljük.

Gáspár Sándor szövé tette, hogy hasonló jelenségek tapasztalhatók a könnyűipar egyik-másik termékénél is, ahol bizonyos módosítások révén áremeléseket hajtanak végre, majd így folytatta:

A reformnak az a célja, hogy hagyjuk szárnyalni a gazdasági vezetőket. A gazdasági vezetőknél bizonyos fokig megengedhető egy különös „látásmód” a gazdaságosság javára. A párttitkárnak, az szbtitkárnak azonban nem szabad így néznie, az ő látásmódjuk csak egyféle lehet: valamennyi dolgozó érdekének tekintetbevétele. Ellenkező esetben nem erősíti munkájuk a rendszert.

Szeretném hangsúlyozni: nagyon fontos, hogy nőjön a nyereség az üzemen belül, fontos a személyi jövedelem, a bér. De mindenekelőtt nekünk, szakszervezeti tisztségviselőknak, meg kell értenünk, hogy *az életszínvonal emelésének alapvető eszközeit a jövőben is a központi alap adja.* Tisztességesen, rendszeresen és folyamatosan csak központi eszközökből lehet az életszínvonalat emelni.

A továbbiakban kifejtette, hogy egyértelműen, világosan kell egy-

mással beszélni. A dolgozó ember — bár az üzemben formailag minden rendben van, funkcióját jól betöltve, mindenféle szerv működik — panaszaira nehezen kap kielégítő választ.

Méltatta a szénbányászok helyzetére hozott minisztertanácsi határozat jelentőségét, amely a bányászok áthelyezéséhez minden anyagi és egyéb feltételt biztosít. — Valójában így kell a kérdésekkel foglalkozni. De ebből mindenekelőtt azt a következtetést kell levonni, hogy ne csak akkor legyünk ilyen éberek, amikor nagyobb csoportot érintő dologról van szó, hanem akkor is, amikor nyolc vagy húsz vagy akár csak két embert érintő dologban kell intézkedni. Mert annak a két embernek, akit szintén konkrétan érint és hátránnyal sújt az áthelyezés, nem vigasz a Minisztertanácsnak az a nagyon jó határozata, amely elvileg szabályozza az 1500 bányász áthelyezését.

Többen szóvá tették a dolgozó nők helyzetének javításával kapcsolatos tennivalókat. Valóban van itt javítanivaló. Nemrégén hozott kormányzatunk határozatot a gyermekgondozási segély bevezetéséről. *A dolgozó nők megértették, jó szívvel, örömmel fogadták* ezt a szép gesztust, amellyel a munkásállam segítségükre sietett. A kormány, a párt, a szakszervezet kötelességét teljesítve tette ezt az erőfeszítést. Ugyanakkor azonban napról napra tapasztalható az üzemekben, hogy egyik-másik vezető vagy kolléga valósággal megkeseríti a dolgozó asszonyok, az anyák életét. Az ilyesmit nem lehet megtűrni, változtatni kell rajta, fegyelmi úton kell eljárni azok ellen, akik tisztesség, emberség nélkül foglalkoznak beosztottaikkal, munkatársaikkal.

Gáspár Sándor néhány kirívó példa említése után elismeréssel szólt a munkában és otthon is helytálló anyákról, és meleg szavakkal, szeretettel köszöntötte őket anyák napja alkalmából. Ezután a szakszervezeti munkáról beszélt.

Többen szóvá tették, hogy nem minden világos a vétőjog, az egyetértési jog körül. Kongresszusi küldöttek is mondták — helyénvaló módon —, hogy nem szabad mindent jogszabállyal körülírni. *Bizonyos kereteket, kerettörvényeket, rendelkezéseket kell készítenünk, de nem írhatunk körül mindent jogilag.* A vétőjogtól sokan megijedtek, mondván: kivel, mivel szemben akar vétőjoggal élni a szakszervezet? Most már lényegében lecsillapodtak, de azért nem árt leszögezni, milyen célt szolgál ez a vétőjog. Ez ismét olyan biztosíték, amely megilleti az uralkodó osztályt, a munkásosztályt az üzemben.

A gazdasági vezetőket bátorítjuk, hogy *minél gazdaságosabban, eredményesebben dolgozzanak, növeljék a jövedelmet*, de arra ügyelnünk kell, hogy helyesen teszik-e, módszerük összeegyeztethető-e a mi viszonyainkkal, a szocialista rendszerrel. Nem titok előttünk, hogy Magyarországon egyik napról a másikra akár 20 száza-

lékkal is emelhetnénk a termelékenységet, ha tőkés módszereket engednénk meg magunknak. Mi azonban inkább azt az utat választjuk, hogy esetleg lassabban növeljük a termelékenységet — de szocialista viszonyok között. Tehát tárja fel a gazdasági vezető, mit hogyan óhajt tenni, s akkor következnek a mozgalmi, politikai megítélés, jöllehet a gazdasági vezető is politikai személy, de elsődlegesen mégis gazdasági vezető. A gazdasági vezetők jogköre növekszik, önállóan döntenek, de ha minden kötél szakad és nyilvánvaló, hogy az intézkedés hatása nem kedvező az üzemre nézve, mert nem kalkulálnak olyan tényezőkkel, amelyekkel a szakszervezetnek számolnia kell, akkor következik a vétójog. És amíg az illetékes felsőbb szervek meg nem vizsgálják, hogy a vitában kinek van igaza, addig nem lehet bevezetni a szóban forgó intézkedést.

Egyébként, ahol eddig is jól dolgozott a szakszervezeti bizottság, a pártszervezet, ott eddig is érvényesült a vétójog, csak nem így, névén nevezve.

Az egyetértési, a véleményezési jog gyakorlata már kialakult, de erőteljesebben érvényesül majd, mert *az eddiginéi jóval több ügy lesz, ami konkrétan az üzemben dől e.* Ennek a helyzetnek megfelelően kell majd élni az egyetértési, a véleményezési joggal.

A következőkben, a szakszervezeti munka sajátosságairól szólva, aláhúzta a felelősség fontosságát. Elmondta, hogy az elmúlt 22 év átlagát tekintve az érdekvédelmi munka nem mindig érvényesült maradéktalanul.

Osztályszempontból azonban vállaljuk a felelősséget mindazért, amit a szakszervezetek tettek, és véleményem szerint egy osztályalapon álló szakszervezeti mozgalom bárhol ugyanezt tette volna a mi helyünkben.

Miről van szó? Amikor 1945-ben elkezdjük a munkát, a földosztást, a falujárást, az államosítást, a forint megteremtését, ezzel nagy társadalmi és osztálycélokat szolgáltunk, teljesítettünk. Hogy ebben az időben az érdekvédelmi munkát elhanyagoltuk, véleményem szerint, ez igaz. De akkor kezdtük erősíteni a hatalom alapját, a munkás-paraszt szövetséget, és ez volt az elsődleges, a legfontosabb feladat. Mert *a dolgozók érdekeit igazán védeni, szolgálni csak a munkáshatalom birtokában lehet.* Ezért vállalhatjuk a felelősséget és vállaljuk is. Most pedig megteesszük együtt a szent fogadalmat, hogy az érdekvédelem nem eshet ki a látókörünkből és nagyon szervezeten, jelentőségének megfelelően foglalkozunk az életszínvonal alakításával.

A hatalom birtokában *az életszínvonal emelésével kapcsolatos összes e.határozásunk csak sorrendiség kérdése.* A nemzeti jövedelem 70—75 százalékát minden évben elfogyasztjuk. Most mire fordítsuk?

Munkaidő-csökkentésre? Lakásépítésre? Bérek emelésére? Szociális és kulturális intézményeink fejlesztésére? Ezt el kell határozni. Elégé ki van számítva minden forint, mindenre jusson egy kicsi.

Teljesen világos, hogy a bérből és fizetésből élő dolgozók munkaidejét csökkentjük, tehát nemcsak a munkásosztályét. De a határozatban azzal toldottuk meg ezt, hogy elsősorban a munkásosztályét. Az osztálypolitika — az a körülmény, hogy a munkásosztályé az államhatalom — azt kívánja, hogy *a munkaidő-csökkentést a munkásosztálynál kell kezdeni, és ezt minden foglalkozási réteg, kategória megérti*. Arra törekszünk viszont, hogy ha megtettük az első lépéseket az iparban, akkor gyorsan végrehajtjuk ott is, ahol az alkalmazottak stb., tehát a rendszer számára szintén kedves és jó állampolgárok dolgoznak.

A Szaktanács főtitkára vitazáró beszédében ismételten felhívta a figyelmet a humanizmusra, az egymással való törődés fontosságára.

Ebben a rohanó tempóban is, amelyben élünk, *érvényesülnie* kell az emberségnek, tisztességnek. Az emberekről kialakult véleményünk nem változott meg. Az emberek egyformák tőkés viszonyok és szocialista viszonyok között, de a körülmények természetesen hatnak rájuk, formálják jellemüket. A munkásembernek mindig az volt a jellemvonása, hogy szolidáris volt, tiszteletben tartotta embertársát. A régi Magyarországon indokolt és érthető volt a kenyéririgység. Ezen a helyzeten változtattunk. Az emberi természet pedig olyan, hogy mindig a jóra hajlamos. Mégis, helyenként mintha a formális vonások kerekedtek volna felül. Határozattal, sajnos, nem lehet változtatni ezen. Nem lehet határozatba foglalni, hogy a jövő hétfőtől kezdve mindenki tisztességesebben, elvtársiasabban, barátságosabban viszonyuljon társaihoz. Azt azonban el kell határoznunk és meg kell valósítanunk, hogy kölcsönösen megbecsüljük egymást. Mint ahogyan a magyar nép megbecsüli azt a munkát, amit érdekében kifejt bárki. *Becsüljük meg egymást, tiszteljük egymás munkáját, a mozgalomban dolgozó kommunistákat és nem kommunistákat, akik a fiatalságukat feláldozva küzdöttek a magyar munkásosztályért, a munkáshatalomért*. Ez nem annyit jelent, hogy mindig csak szépeket mondjunk egymásnak; merjünk mindig egymás szemébe nézni, fogjuk egymás kezét, de a kézfogáson süssön át a melegség, a szívünk dobogása.

Befejezésül megköszönte a kongresszus nevében külföldi vendégeink, osztálytestvéreink képviselőinek jelenlétét.

A magyar munkásosztály, a magyar szakszervezeti mozgalom számára nélkülözhetetlen nemzetközi osztálytestvéreink állandó kontrollja afelett, hogy a magyar munkásosztály miként sáfárkodik a hatalommal. Nekünk tudnunk kell, mi a véleményük erről. Ezért kö-

szönjük, hogy eljöttek hozzánk. Kérjük, hogy *hazatérve hazájukba, mondják el, amit láttak, tapasztaltak.* Ne tegyenek hozzá semmit, ne vegyenek el semmit, mert — őszinte szívvvel mondjuk — nekünk nincsenek előttük rejtett hibáink, betegségeink, mi kigombolkozunk, a lelkünket, szívünket mutatjuk meg úgy, ahogy van.

Hangsúlyozta, hogy a párt internacionalista szellemben neveli a magyar munkásosztályt, ezért amikor a nemzetközi munkásosztálynak nyújtandó segítségről van szó, soha nem kerestük és nem keressük a napos oldalt. — *Ránk számíthat mindig mindenki az osztályharc támogatása érdekében* — fejezte be vitazáró beszédét Gáspár Sándor.

ÍRÁSBAN BENYÚJTOTT

HOZZÁSZÓLÁSOK

— Törvény biztosítja, hogy terhes nőt nem szabad beosztani nehéz testi munkára, könnyebb munkakörbe kell helyezni anélkül, hogy keresete csökkenne. Sajnos, ennek megtartásában sokszor lazaság tapasztalható. Az egyik Pest megyei vállalatunknál is mindent megmozgattak, hogy a terhes nő részére nehéz munkahelyet könnyű munkahelyé nyilvánítsák. Hetekig tartó vizsgálatok folytak. Tisztiorvosi véleményt is kértek — amely szintén a gazdasági vezetőnek igyekezett igazat adni —, míg végül a nőgyógyász szakorvos határozott állásfoglalással kimondta: a munkahely a vizsgált vállalatnál terhes nőnek nehéz, sőt veszélyes.

Sajnos, vannak olyan esetek is, amikor terhes nők visszaélnek jogaikkal, s az igen humánus rendeletek mögé bújva, kötelességeiket nem teljesítik, lógnak, hanyagul dolgoznak. A szakszervezeti nőbizottságoknak mind a két esetben van tennivalójuk.

A dolgozó anyák, illetve a gyermeket nevelő szülők helyzetének javítását szolgálja a nemrég bevezetett gyermekgondozási segély is. *A kismamák országszerte örömmel fogadták a rendeletet, s az előzetes érdeklődésből ítélve, nagy számban igénybe veszik majd ezt a jelentős kedvezményt.*

Szintén rendelet biztosítja, hogy a dolgozó nő havonta egy nap fizetés nélküli szabadságot igényelhet, ha két vagy több 14 éven aluli gyermeke van. A rendelet azonban úgy szól, hogy ez a kedvezmény adható. Sajnos, vannak olyan gazdasági vezetők, akik ebbe belekapaszkodnak, s csak azt vizsgálják, hogyan ne legyen adható fizetés nélküli szabadság. Egyes munkahelyeken tapasztalható, hogy a férfiak — egyenjogúságra hivatkozva — durvák, gorombák a nőkkel szemben, s annyi tiszteletet sem adnak meg nekik, amennyit mint nők vagy anyák méltán megérdemelnének. A sérelmeket a nők csak egymás között beszélnek meg, míg végül valamelyik szakszervezeti tisztségviselő nő közbe nem lép, s nem vesz elégtételt a sérelmekért.

Az egyenlő munkáért egyenlő bért elve általánosságban már meg-

valósult, de nem mindenütt. A bérszabályzatot nem sértik meg például akkor, ha a dolgozó nő a legkisebb kezdő bért kapja, ám férfi ugyanazon képességekkel nem a legalacsonyabb bért kapja. *Formailag az elv nincs megsértve, de tartalmában igen.* Műszaki és adminisztratív területről számtalan példát lehetne felhozni ennek illusztrálására.

BARTOS BÉLA,

a Várpalotai Szénbányászati Tröszt Beszálló bányájának szb-titkára:

— A közelmúltban lezajlott szakszervezeti vezetőségválasztások jelentősen növelték szakszervezeti munkánk színvonalát, tagságunk aktivitását. *A legrátermettebb dolgozókat választották szakszervezeti tisztségbe, s ez biztosíték arra, hogy a következő időszak felelőségteljes feladatait, a gazdaságirányítási reform bevezetését is eredményesen oldjuk majd meg.*

Nálunk is kialakult a mennyiségi szemlélettel szemben a gazdaságos, a minőségileg jobb termelésre való törekvés. Ennek eredményeképp 20,6 nap — eddig a legmagasabb — nyereséget fizettük ki a dolgozóknak. A mi kis üzemünk is nagyszerű eredményeket ért el a munka termelékenységének növelésében. Például üzemünkben egy dolgozó 1962-ben 1658 kg szenet termelt egy műszak alatt, 1966-ra ez a mennyiség 2081 kg-ra növekedett. A nagyobb teljesítményt kevesebb létszámmal, jobb munkaszervezéssel értük el. Az általunk termelt szén önköltsége 4 év alatt tonnánként 185,86 forintról 172,31 forintra csökkent.

Eredményeink elérésében *jelentős szerepe volt a szocialista munkaversenynek, a szocialista brigádmozgalomnak.* Üzemünkben jelenleg 16 brigád dolgozik a szocialista cím elnyeréséért vagy megtartásáért. Ma már olyan brigádokkal dicsekedhetünk, melyek az ezüstkoszorús plakett tulajdonosai, és olyan brigádvezetőkkel, mint például Csizmadia Béla, akit az 1967. évi országgyűlési és tanácsválasztásokon országgyűlési képviselővé is megválasztottunk.

1964-ben nyertük el először a szocialista üzem megtisztelő címet. Az 1966. évi kiváló teljesítmény alapján újra megkaptuk a szocialista címet. *A szocialista munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom jótékony hatással van az emberek egymás közötti kapcsolatának javítására,* egymás iránti megbecsülésére. Sok példát lehetne felsorolni a mi üzemünkből is, hogyan segítették egymást a családi ház építésében és más gondok megoldásában. Részt vettek a városfejlesztési munkálatokban is, s az elmúlt évben 2520 társadalmi munkaórát tel-

jesítettek. A szocialista brigádmozgalom eredményei közé sorolhatjuk azt a nagy tanulási kedvet is, amely üzemünkben tapasztalható. Az elmúlt évben dolgozóinknak több mint 73 százaléka tanult. Az általános iskola nyolc osztályát, egy-két dolgozó kivételével, még az idősebbek is elvégezték.

Nagy gondot fordítottunk a dolgozók érdekeinek és jogainak védelmére, az üzemi és szakszervezeti demokrácia szélesítésére és érvényesítésére. Erre törekedtünk szervezeti életünk alakításában is. *Munkánk során elsősorban a szakszervezeti csoportokra támaszkodtunk.* Így jó kapcsolat alakulhatott ki a szakszervezeti bizottság és a tagság között. Gondoskodtunk a határozatok, intézkedések ismertetéséről, megvalósításukra mozgósítottuk a dolgozókat, s elértük azt is, hogy észrevételeik, javaslataik, gondjaik mindenkor felszínre kerüljenek és érdemben elintéződjenek.

A következők tolmácsolására külön megkértek: az üzem dolgozói valamennyien figyelemmel kísérik a szénbányászatra vonatkozó intézkedéseket. Nagy elismeréssel nyilatkoznak a párt és a kormány humanista intézkedéseiről, amelyekkel a felszámolásra kerülő bányauzemek dolgozóit segítik. Azoknál az üzemeknél azonban, ahol nincs felszámolás, csak létszámcsökkentés, nagy gondot jelent a dolgozók elhelyezése. Ennek következtében vājarképesítésű dolgozók más üzemekbe kerülnek át, ahol csak segédmunkásként alkalmazhatók, s ezért csökken az életszínvonaluk. Úgy ítéljük meg, jogos az a kérés: *tegyék lehetővé számukra a gyors szakmai átképzést, amely a keresetcsökkenést is mérsékli.*

Pártunk és népünk mindenkor biztosan támaszkodhatott a bányászokra, mindenütt ott voltunk, ahol az első sorokban kellett küzdeni népünk boldogulásáért, s ezután is minden erőnkkel arra törekszünk, hogy a régi hagyományainkhoz híven az első sorokban dolgozzunk és fáradozzunk a szocializmus teljes felépítéséért.

BENKE LÁSZLÓ,

a Révfülöpi Általános Iskola igazgatója:

— Kulturális életünknek az oktatás az az ága, amely a legtöbbet adja az ember részére, hiszen alapvető, meghatározó szerepe van a műveltség terjesztésében. Mutatja ezt az is, hogy az oktatást, a nevelést az egész társadalom kitartóan figyeli és minden mozzanata az érdeklődés középpontjában van.

Mi az iskolának az élettal való kapcsolatát a munkára nevelés követelményeként fogjuk fel. A munkára nevelés gyakran leszűkített

értelemben kerül a köztudatba. Ez nagy hiba, hiszen *a munkára nevelés a felnővekvő nemzedék nevelésének alapkérdése.*

Amikor munkáról beszélünk, akkor a fizikai és szellemi munkát minden értelemben egyenrangúnak tekintjük. Korábban megesett, hogy a munkára nevelést a politechnikai oktatással azonosítottuk, és csak a fizikai munkára való felkészítést hangsúlyoztuk. Világossá kellett tenni a politechnikai oktatás és szakmai képzés közötti összefüggéseket. Mivel munkára nevelni csupán az iskolapadban nem lehet, szükséges az, hogy a fiatalok tanulmányi idejük alatt fizikai munkát is végezzenek. Sok baj volt e téren a lehetőségekkel, a szervezéssel, sokszor a szülői ellenszenvvel is meg kellett küzdeniök az iskoláknak.

A múltban csak a humán ismeretekkel rendelkező ember számított műveltnek. Ma azt mondjuk: *a természettudományokat ismerő, a technikához értő, azt alkalmazni tudó, a termelőmunkában jártas, a történelemben és irodalomban tájékozott, humán ismeretekkel rendelkező ember a művelt.*

Most az iskolákban a legkorszerűbb tananyagot tanítjuk, melyben a természettudományok legújabb eredményei, a társadalomtudományok mai kérdései és a fizikai, technikai ismeretek is szerepelnek. Mindezek rendszeres kapcsolatot követelnek a gyakorlattal, tájékozódást nyújtanak a termelésben és szolgálják a szocialista világnézet terjedését.

Az iskolareform alaptörekvései közé tartozik az is, hogy az iskola alapvető funkciójává a nevelést tegye. *A szocialista társadalom embere sokoldalúan és harmonikusan fejlett, elméletileg és gyakorlatilag képzett, művelt, a dialektikus materialista világnézet alapján gondolkodó és cselekvő, közösségi ember.*

Ezt könnyű elmondani, de sok következetesség, erőfeszítés szükséges kialakításához. A fejlődés kétségtelenül jelentős, de az elmaradás sem kicsi. Azonban ki tudunk lábalni a kezdeti nehézségekből, hiszen már megvalósítottuk a nevelés tervszerűségét, józanul ítéljük meg ifjúságunk egész életét. Számolunk az újjal szembeni ellenállással, a régi jelenlétével. Az ifjúság nem légtüres térben él. Hat a család, az utca, a környezet, az iskola, a sajtó, a televízió stb. Mindez hatást gyakorol rájuk az emberré érés folyamatában.

Bármilyen oldalról is vizsgáljuk a kérdést, azt a következtetést kell levonnunk, hogy *a nevelő munkában igen nagy szerepük és felelősségük van a pedagógusoknak.* Pártunk harcostársainak tekinti százezres táborunkat.

A párt és a közélet mindennapi küzdelmében támaszkodni lehetett és lehet nevelőink nagy többségére. Nevelőink feladataiknak eleget tudnak tenni, hiszen ideológiai, politikai és pedagógiai fejlődésük ki-

elégítő, annak ellenére, hogy továbbképzési zavarok évek óta mutatkoztak. Igaz az is, hogy a marxista eszmék térhódításának folyamata körünkben sem egyenletes, de társadalmunk fejlődéséhez viszonyítva az előrehaladás jónak minősíthető.

DRÁTOS ISTVÁNNÉ,

a Csillaghegyi Lenzösvő szb-titkára:

— A textiliparban különösen gondot okoz az, hogy egyes munkakörökben, például lakatosoknál, igen nagy a bérkülönbség más szakmához képest. A lakatosmunka megközelítően azonos a könnyűiparban és a nehéziparban is. A vasnak itt is, ott is egyforma a fajsúlya és egyforma a megmunkálási lehetősége is. Semmi sem indokolja tehát a fennálló bérkülönbséget. A jelenlegi aránytalanság növeli a textiliparban már amúgy is katasztrofális munkaerő-vándorlást. Kérjük az illetékeseket, vizsgálják meg és a kiadandó általános jellegű szabályok megalkotásánál vegyék figyelembe ennek rendezését. Annál is inkább fontos ez, mert a modern gépek rendbentartása, karbantartása mind nagyobb szakértelmet igényel. Márpedig az állandó fluktuáció következtében igen nehéz biztosítani ezt.

A munkaidő csökkentésével párhuzamosan nyilván egyes intézmények nyitvatartási idejét is módosítják. A gyermekintézményeknél — ezen a tanácsi kezelésben levő gyermekintézményeket értem — máris módosításra lenne szükség. Gyakori a három műszakban dolgozó üzemeknél, hogy a gyermekes anyák egy része a reggel hat órai kezdés helyett fél hét vagy hét órakor kezd dolgozni, mert gyermekét hat óra előtt nem tudja beadni az óvodába, bölcsődébe. Az üzem számára ez problémát jelent, mert ha a gyermekes anya gépen dolgozik, ilyenkor áll a gép vagy más munkahelyre kell áthelyezték. Így, mint tartalék, kiegészítő munkát végez, és havonta 100—300 forinttal csökken a keresete. Az üzemek — a szakszervezettel karöltve vagy annak nyomására, igyekeznek ezeket a problémákat megoldani, de féltő, hogy az új mechanizmusban — ahol a gazdaságosság előtérbe kerül — elemi erővel bukkan fel ismét.

Ugyancsak sok nehézség elé állítja a gyermekes mamákat az, hogy a nyári időben a tanácsi óvodát, bölcsődét egy hónapra bezárják. Így sokszor előfordul, hogy a szülők külön-külön veszik ki szabadságukat, hogy gyermekük felügyeletét biztosíthassák ez idő alatt. A tanácsi kezelésben levő gyermekintézmények nyitvatartását jobban össze kellene hangolni az üzemi munkaidővel. A gyermekgondozási segély bevezetésével ez a probléma elsősorban az óvodákra vonatkozik.

— Megyénk üzeleinek termelése 1963—1967 között 110 százalékra emelkedett. A foglalkoztatottak száma több mint 6 százalékkal, a munkatermelékenység pedig 44 százalékkal nőtt. Kereskedelmi és vendéglátóipari vállalataink forgalma 1962-höz viszonyítva, 31 százalékkal növekedett. Ez is híven tükrözi a megyénk dolgozóinak élet-színvonalában beállott változást. Új üzemek születtek Zalában, bővültek, korszerűsödtek a meglévők.

A kedvező változás ellenére az ipari és alkalmazotti ágazatokban foglalkoztatottak aránya — a legutóbbi statisztikai felmérés szerint — 16,1 százalékkal, ezen belül az iparban 9,1 százalékkal alacsonyabb az országosnál. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma ebben az időszakban 26,4 százalékkal csökkent, s az itt felszabadult munkaerő jó része a megyén kívül keres és talál munkalehetőséget. Az ideiglenesen eljáró dolgozók száma 7000 körül mozog. A megye lakosságának száma évről évre csökken, mert *nincs elegendő munkavállalási lehetőség.*

Belátjuk, hogy az iparosítás feltételei nem mindenben kedvezőek megyénkben, de amiben megfelelő feltételekkel rendelkezünk, ott is igen sok akadállyal, gátló körülménnyel találkozunk. Mivel több iparilag elmaradott megye szóvátette egyre növekvő foglalkoztatási problémáját, javasoljuk, hogy a SZOT ezt a kérdést vizsgálja meg.

Mindannyiunkat bosszúsággal tölt el, ha a megtermelt termékeket nem a rendeltetésüknek megfelelően használják fel, ha azt tönkremenni, pusztulni látjuk. Sajnos, ezt látjuk megyénkben, nem is ritkán. *Ha csak közepes termés van, milliós értékek pusztulnak el, rothadnak el a gyümölcsfák alatt, mert jelenleg sem feldolgozó üzem, sem hűtőház nincs megyénkben.*

Zala megye éghajlati és talajviszonyai igen kedvezők a gyümölcs-termesztésre. Ezért a közelmúltban az állami gazdaságok és termelőszövetkezetek nagy telepítéseket hajtottak végre. *A telepítések ebben az évben és a jövő évben termővé válnak, ami tovább növeli gondjainkat. A foglalkoztatottsági probléma felszámolását is segítené a hűtőházak és konzervgyárak létesítése.*

Zala megye az olajipar bölcsője volt, és még ma is fontos bázisa. Az olajiparban foglalkoztatott dolgozók egy részének (mintegy 300 fő), akik az időjárás viszontagságainak kitéve télen-nyáron a csikorgó hidegben és a rekkenő hőségben 40 méteres fűrotornyokon dolgoztak, a nagyon kedvezőtlen munkakörülmények miatt egészségük gyorsabban elhasználódott, s csökkent munkaképességüekké váltak, lényegesen kevesebbet keresnek, mint korábban. A keresetcsökke-

nés éppen a nyugdíjba menés előtti időszakban következik be, ami lényegesen befolyásolja nyugdíjuk nagyságát.

Ezért javasoljuk a nyugdíjkorhatár leszállítását öt munkakörben: a fűrémesteriben, a kapcsolóban, a kulcsos, a torony- és kútszerelőiben. Kérjük továbbá a földalatti szénbányászokhoz hasonló kedvezmények biztosítását is.

Nemcsak megyei probléma a reumatikus megbetegedésben szenvedő dolgozók gyógykezelése. Az aránylag nagy létszámú építőipari, olajipari és mezőgazdasági *reumatikus betegek hatékonyabb gyógykezeltetése érdekében fejleszteni, illetve korszerű gyógyfürdővé kellene kiépíteni a zalakarosi fürdőt*, mivel annak gyógyhatása a hajdúszoboszlói fürdőével azonos, sőt a különböző bőrbetegségek gyors és eredményes gyógyulását is elősegíti. A fürdő fejlesztése idegenforgalmi szempontból is indokolt, mivel a 7-es főútvonal mellett fekszik. A tanácsi szervek a rendelkezésükre álló, korlátozott anyagi eszközökkel megkezdték a fürdő kiépítését. Mivel azonban országos jelentőségű problémáról van szó, a helyi erőfeszítéseken túl a fejlesztést a SZOT-nak, illetve az építők, a bányászok és a MĒDOSZ központi vezetőségének is támogatnia kellene.

Az utóbbi időben egyre többet olvashatunk, hallhatunk a fogyasztói érdekvédelemről. Az ezzel kapcsolatos kritikát szakszervezeti bizottságainknak meg kell szívlelniök. *A becsületes kereskedelmi dolgozók véleményére támaszkodva olyan légkört kell kialakítani, hogy a fogyasztókat megkárosítók érezzék a társadalom megvetését.* Ne legyen helye a becsületes dolgozók között olyan embernek, aki mások megkárosítása útján akar egyéni haszonhoz jutni.

Szakmánk dolgozói túlnyomó többségben a munkaterületükön is becsületesen helytállnak, ezért *sérelmezzük a sajtóban megjelenő sokszor bántó és becsületbe gázoló általánosításokat.* Sok esetben akkor is kritizálják a kereskedelmi dolgozókat, amikor a fogyasztók jogos panaszait rajtunk kívülálló hibák, mulasztások idézik elő. Így például sok panaszra és bosszúságra adott okot a közelmúltban a cipők minősége. Megyénkben 1000-re tehető a negyedévenként kártalanított cipővásárlók száma. Sok kívánnivaló van még a műszaki cikkek, tv, rádió minőségénél is. Sok bosszúságot okoz a vásárlóknak, hogy a mindennapi élethez szükséges apróbb cikkek nem vagy nem megfelelő mennyiségben kaphatók, mert ezek gyártása az iparnak nem kifizetődő.

A fogyasztói érdekvédelem nemcsak egy szakma feladata, hanem társadalmi ügy. Az a munkás is, aki ma selejtes vagy rosszminőségű árut készít, holnap vásárlóvá, fogyasztóvá válik. Sajnos, talán még ekkor sem döbben rá, hogy munkahelyén neki is jobban kellene dolgoznia és küzdenie kellene a hibás vagy minőségileg nem megfelelő

árak kiadása ellen. A szakszervezeti bizottságok nevelő munkájukkal, a helyesen értelmezett társadalmi és egyéni érdekek összehangolásával sokat segíthetnek abban, hogy csak teljes értékű áru kerüljön értékesítésre.

HUSZÁR JÓZSEF,

a Ferencvárosi Fűtőház szb-titkára:

— A milliós értékű Diesel-mozdonyt, mely 80—100 km-es sebességgel száguld utasokkal vagy több milliós értékkel, nem helyes olyan dolgozókra bízni, akik szakmailag nem eléggé képzettek.

Sajnos, fűtőházunknál azok, akik 20—25 éve dolgoznak, s akik eddig az élvonalban jártak, lassan kiöregednek, de helyükre nem mindig tudunk jól képzett szakembereket állítani, s *nem látjuk biztosítva a szakember-utánpótlást.*

A munkaidő csökkentésére tett javaslatot dolgozóink nagy örömmel üdvözölték. Közismert, hogy 1940 óta egészen 1954-ig 400—450 órát dolgoztak havonta dolgozóink, majd lassan tovább csökkent a munkaidő, de még most is 240—270 órát töltenek munkával mozdonyvezetőink, fűtőink.

A másik problémánk az, hogy a mozdony- és kocsijavító üzemrész dolgozóinak munkakörülményei rendkívül rosszak, s emiatt is állandó szakmunkáshiánnyal küzdünk.

Igaz, felszabadulásunk óta — egyes üzemrészeknél — jelentős szociális beruházások történtek. Új fürdők, öltözők épültek. Az egyik motorszint azonban sajnos, úgy építették még — 11 és fél millió forintba került —, hogy a mennyezet átadás előtt már le akart szakadni. Csak az szb közbelépésére merevítették meg, de az eső a mai napig is beesik.

Bízunk abban, hogy a fűtőházunk átépítésére tervezett 74 millió forintot úgy használják majd fel, hogy az javítsa a szociális ellátottságot is.

KASZÁS BÉLA,

a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének titkára:

— A szocializmus teljes felépítésének egyik alapvető feltétele az emberek szocialista tudatának fejlesztése. Nevelő, felvilágosító munkánk fejlődését mérhettük le a közelmúltban lezajlott alapszervi választások során is. A felszólalók az egyes problémákat már brigád-, műhely-, vállalati, sőt népgazdasági szinten is vizsgálták. A szocia-

lista munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom fejlődése, a kongresszusi munkaverseny eredményei is a dolgozók tudatos állásfoglalását fejezték ki.

A közösség ügye iránti felelősséget tükrözi az aktivitás növekedése, hogy az üzemi vezetés gondjaiból egyre többen kérnek részt a termelési tanácskozásokon.

Dolgozó népünk segítő keze elér a szabadságáért hőiesen küzdő vietnami néphez, s a szocialista tábor országaival és a világ haladó erőivel együtt támogatja a felszabadulásukért küzdő népeket.

A nevelés, a tudatformálás terén nagyot léptünk előre, mégsem lehetünk elégedettek. A dolgozók az e téren meglévő fogyatékoságokra is felhívták a figyelmet a választások során. Több helyütt szóvá tették például hogy *kevés segítséget kapnak a szocialista brigádok*. Úgy tűnik, mintha a szakszervezeti bizottságok és a gazdasági vezetők kissé magukra hagynák őket. Jogosan kérték: *a szakszervezeti bizottság nyújtson több segítséget a művelődési, különösen a szakmai képzettséget növelő vállalatok teljesítéséhez*, teremtsen meg az ehhez szükséges előfeltételeket. Sokan kifogásolták, hogy nem fejlődött eléggé könyvtári hálózatunk, s az nem követi megfelelően az üzemi tagozódást. Erre nekünk a közlekedés és szállítás területén különösképpen fel kell figyelniünk, hiszen a szakma sajátosságánál fogva sokszor a könyv, a különböző folyóiratok és kiadványok a legdöntőbb eszközei a tájékoztatásnak és kitűnően felhasználhatók a dolgozók nevelésében is.

A gazdaságirányítási rendszer reformjával kapcsolatos szakszervezeti feladatok egyike, hogy erősítsük a nevelő munkát. Az agitáció és a propaganda minden eszközével igyekezzünk megismertetni a dolgozókat a reform végrehajtásával kapcsolatos sajátos, szakmai feladatokkal. Szakszervezeti aktivistáinkat iskolák, tanfolyamok, konzultációk és viták segítségével készítjük fel arra, hogy a magyar szakszervezeti mozgalom eddigi hagyományaira, sikereire támaszkodva a jövőben eredményesebben működhessen közre a szocializmus teljes felépítésének nagy munkájában, a munkásosztály hatalmának védelmében, erősítésében, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javításában.

— A beszámoló és határozati javaslat említi azt, hogy növelni kell a gazdasági munkában a tudomány eredményeinek minél hatékonyabb felhasználását. Úgy vélem, ez vonatkozik a szakszervezeti munkára is. Csak akkor lehet a szakszervezet a gazdasági vezetők megfelelő partnere, ha azonos színvonalon munkálkodik saját területén.

A szakszervezet a tagság jogait, igényét, véleményét képviseli mind a szakszervezeten belüli kérdések, mind az együttes (vállalati, párt, szakszervezet) döntések kialakításakor. A szakszervezet képviselőjének mindig testületi véleményt kell közvetítenie, s ebben — lehetőség szerint — az egész tagság álláspontjának kifejezésre kell jutnia. Ennek az igénynek akkor van módunkban eleget tenni, ha megfelelő információra építünk.

Egy-egy kérdés eldöntésére, szinte azt mondhatnánk, az egész év folyamán sor kerül. Valamennyi probléma eldöntésénél nincs mód — nem is szükséges — a legalapvetőbb információra, a szakszervezeti csoport (bizalmi) véleményének kikérésére.

Mindezeket a problémákat ismerve, az egyetemen az információkat, a döntéseinkhez szükséges ismereteket három szinten igényeljük: az elvi döntések kialakításakor, a konkrét, személyre vagy csoportra vonatkozó döntéseknél, valamint a hozott döntésekre vonatkozó észrevételek formájában.

Ez a módszer lehetővé teszi, hogy a dolgozók a döntések mögött ne csak személyeket, csoportokat lássanak, hanem meghatározott elvek érvényesülését is.

A konkrét, személyekre vonatkozó döntés csak elvi alapon lehetséges. Nagyon lényeges, hogy a bizalmi elbíráló, véleményező munkája nélkül ne történjen döntés. Ez jelenti az információt is egyben, s így tulajdonképpen a bizalmiak egységesen, azonos módon ítélik meg az egyes embereket. Az elbírálás tehát valamennyi területen azonos mérték és elv alapján történik.

A döntések kontrollját jelenti az információ is, vagyis a dolgozók véleményének összegyűjtése. Erre szükség van akkor is, ha teljes az egyetértés, mert biztonságot ad a további munkához.

A vállalati (intézményi) hatáskörön túlmenően a középszervek, a szakmai szakszervezetek információinak is hasonlóképpen szélesebb körre kell épülnie. Alapvető információt jelenthet ebben az esetben a szakszervezeti alapszervezet. Legjobban itt érzik a munkavégzés lehetőségeit, kereteit és akadályait.

Javasolom, hogy mind az információ kiszélesítése, mind a tudományos igényű döntések kialakítása érdekében, vizsgálják meg a szakszervezeti munka mechanizmusát, szervezeti kereteit, és ennek megfelelően adjanak a felsőbb szervek több módszerbeli segítséget alapszervezeteiknek.

KOSZTY LAJOS,

a Lenin Kohászati Művek szb-titkára:

— Az 1965. évben elért eredményeket — melyeknek alapján Mt—SZOT Vörös Vándorzászló kitüntetésben részesültünk — nemcsak tartani tudtuk, hanem a rendelkezések szükséglet szerinti teljesítésében, a minőség javításában, a műszaki fejlesztés és gazdaságosság növelésében túl is szárnyaltuk.

1966-ban a teljes termelési tervet 149 millió forinttal, az exporttervet 20 százalékkal, a termelékenységi tervet 8,1 százalékkal túlteljesítettük. Eredményünk jelentős, hiszen az év elején mutatkozó acélhiányt is sikeresen megszüntettük, és a vállalások túlteljesítésével tettünk tanúbizonyságot pártunk politikája mellett.

A feladataink és vállalásaink teljesítésében nagy jelentőségű a Diósgyőri Gépgyárral közösen megtett *kongresszusi vállalás, a szocialista együttműködés*, amely pozitív hatással volt eredményeinkre.

A vezetés színvonalának javítása, a gazdaságosságot célzó intézkedések, az eredményekről és hiányosságokról szóló rendszeres tájékoztatás, a politikai, nevelő, szervező tevékenység gazdagon gyümölcsözött. Eredményeinket alapvetően a szocialista brigádok lelkiismeretes munkája biztosította. Ezt szolgálta szakszervezeti bizottságunk tevékenysége, mely a mozgalom szélesítését, a vállalások tartalmi gazdagodását eredményezte.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére tett felajánlás, a Diósgyőri Gépgyárral tett közös vállalás *a múlt évi eredmények magasabb szintjét biztosítja*. Vállaltuk terven felül 16 ezer tonna acél és 14 ezer tonna hengerelt készáru gyártását, az önköltség 25 millió forintos csökkentését, a beruházási terv 100 százalékos teljesítését, a szociális tervben foglalt feladatok maradéktalan végrehajtását. Mindezeknek végrehajtásához hatalmas erőt ad pártunk Központi Bizottsága, a Minisztertanács és a Szakszervezetek Országos Tanácsa által adományozott Kongresszusi Zászló és Vörös Vándorzászló elnyerése. Dolgozóink a forradalom évfordulója és a nagyfokú bizalom kötelező erejének tudatában dolgoznak, s ez évi eddigi eredményeink a várakozásnak megfelelnek.

Szakszervezeti bizottságunk a munkaügyi szervekkel megkezdte pártunk IX. kongresszusa határozatának alapján a 44 órás munkahét bevezetésének és az egészségre ártalmas munkakörökben a munkaidő további csökkentésének az előkészületeit.

Az elmúlt években nagy jelentőségű rekonstrukció, technikai-műszaki fejlesztés segítette vállalatunk fokozódó termelését. Területi és üzemi szakorvosi rendelőintézet, 500 személyes munkásszálló épült fel, több üzemi öltöző korszerűsítését végeztük el. Fegyelembe véve a műszaki fejlesztés és az üzemi szociális ellátottság helyzetét, meg kell állapítanunk, hogy ez utóbbi fejlesztése elmarad a követelményektől. A rendelkezésre álló összegek nem nyújtanak fedezetet az életveszélyes és lebontásra ítélt üzemcsarnokok és öltözők helyett újak építésére.

Javasoljuk és kérjük, hogy a szociális és egészségügyi beruházások állami terveiben kedvezőbb elbírálást kapjanak azok a vállalatok, amelyek a szociális ellátottság területén hátrányosabb helyzetben vannak.

Hasonló a helyzet a Lenin Kohászati Művek és a Diósgyőri Gépgyár dolgozóinak, Miskolc város munkáskerületének kulturális intézménnyel való ellátásában. Évek óta ígérik egy minden igényt kielégítő művelődési ház építését. Számtalan elképzelés született, kisebb kiegészítések történtek, ma mégis ott tartunk, hogy művelődési intézményünk egyik életveszélyes és lebontásra ítélt épületével teljesen leszűkültek lehetőségeink.

A közelben felépült és épülő lakótelepek népművelési jellegű beruházásai elmaradtak. Ezért kérjük a Szakszervezetek Országos Tanácsának segítségét, hogy a helyi erők összefogásával olyan művelődési házat hozzunk létre, amely minden tekintetben megfelel a mai követelményeknek.

LOVAS JÁNOS,

a Felsőnyomási Állami Gazdaság szb-titkára:

— Az elmúlt négy évben bekövetkezett minőségi változást legjobban saját szakszervezeti bizottságunk és a különböző szakszervezeti tisztségviselők munkáján keresztül tudom lemérni. Korábban általában csak az szb-titkár és a gazdasági felelős tevékenykedett, ma már a szakszervezeti bizottság minden tagja és minden tisztségviselő igyekszik munkáját legjobb tudása szerint végezni. Eredményeink annak tulajdoníthatók, hogy javult a viszonyunk az üzemi pártszervezettel, jó a munkakapcsolatunk a gazdasági vezetőséggel és az üzemben működő társadalmi szervezetekkel.

Sok gondot és problémát okozott és okoz a tervteljesítés. Gazdaságunk vezetői — értem ezen a párt, a gazdasági és a szakszervezeti vezetőket — eljutottak odáig, hogy *felismerték: eredmények csak a dolgozók segítségével és aktív támogatásával érhetőek el.* E felismerést tett követte. Megbeszéltük dolgozóinkkal a gazdaság feladatait, ismertettük nehézségeinket, és közösen meghatároztuk a megoldás módját.

Gazdaságunkban 1961-ben indult meg a szocialista brigádmozgalom. Ekkor 4 brigád indított versenyt. Azóta nagy utat tettünk meg. 1966-ban pártunk IX. kongresszusának tiszteletére 18 brigád tűzte ki célul a megtisztelő cím elnyerését. A 18 brigád, 1 millió 6 ezer forint terven felüli vállalatot tett. A brigádok vállalásait túlteljesítették, és ennek gazdasági eredménye 1 millió 811 ezer forint.

Jelentősebbnek tartjuk azt az eredményt, ami a brigádtagok szemléletváltozásában bekövetkezett. Ennek tulajdonítható az, hogy *javult a munkafegyelem, szilárdult a szocialista tulajdon védelme, a jó munkamódszerek és tapasztalatok átadása és a munkatársak egymáshoz való viszonya.* A bekövetkező változást talán a következőkkel tudnám a legjobban szemléltetni: amíg 1961-ben gazdaságunk dolgozóival szemben 63 fegyelmi eljárásra került sor, addig a fegyelmi eljárások száma 1966-ban 31 volt. Örömmel közölhetem, hogy a szocialista brigádtagok közül ez senkit sem érintett.

Az általános szakmai és politikai műveltség növelése érdekében tett egyéni vállalásokat a brigádok tagjai teljesítették.

Összességében elmondhatom, hogy az elmúlt négy év alatt a közös összefogás, a kollektív munka eredménye nem maradt el: gazdaságunk két esetben nyerte el az élüzem címet.

Nem szeretném azt a látszatot kelteni, hogy nálunk minden a legnagyobb rendben van. Munkánknak vannak fogyatékosai is. Esetenként előfordul, hogy nem tudjuk biztosítani a brigádok vállalásainak teljesítéséhez szükséges feltételeket. *A műszaki vezetők is több segítséget adhatnának a szocialista címért versenyző brigádoknak.* Nem minden esetben gondoskodtunk arról sem, hogy a brigádok kulturális vállalásait teljesíthessék.

MAYER FERENC,

a Fővárosi Mértékutáni Cipőkészítő Vállalat igazgatója:

— A helyiipar népgazdaságunknak nem elhanyagolható területe. 1965-ben 470 ezer embert foglalkoztatott és 35 milliárd forint termelési értéket állított elő. Az iparból és az építőiparból származó nemzeti jövedelemnek tehát közel 15 százalékát adta.

A helyiipar vállalatainak túlnyomó többsége tanácsi vállalat. Ezek árutermelő vállalatok, amelyek helyi és nem helyi igényeket kielégítő termékeket állítanak elő, nagyrészt a minisztériumi és szövetkezeti iparral párhuzamosan; kommunális szolgáltató vállalatok és egyéb javító, szolgáltató vállalatok.

A vállalatok feladatai: elsősorban a közösségi szükségletek kielégítése, szolgáltatások nyújtása a szövetkezetekkel és a magánkisiparosokkal koordináltan, s árutermelő tevékenység azokban az esetekben, amikor a termelés technika fejlettsége alapján a koncentrált vállalati szervezethez képest előnyösebb a kis- vagy középüzemi forma. Ezen belül fontos feladatunk a helyhez kötött — elsősorban csökkent munkaképességű — munkaerő mind nagyobb arányú foglalkoztatása.

A tanácsi iparnak a helyi szükségletek kielégítésére vonatkozó funkciója a gyakorlatban igen leszűkül. A helyi szükséglet magába kell hogy foglalja az úgynevezett kommunális szolgáltatások bizonyos ágait és a helyi közületi igényeket is.

Helyi szükségletnek kellene tehát tekinteni mindazt, aminek kielégítése a kis- és középüzemek termeléséből előnyös vagy a szolgáltatás helyi fogyasztók számára történik. Többek között ilyen a lakástakarítás is. A helyi tanácsi, valamint a szövetkezeti ipar, de a magánkisipar is a nagyipartól leginkább az üzemenagyság és ezzel összefüggésben a technikai színvonal tekintetében különbözik. Felmerülhet a kérdés: *képes lesz-e helytállni a helyiipari kisüzem a jövőben kibontakozó versenyben?* Különösen indokolt ez most, mert az árak megállapítása valamely termékcsoport döntő többségét gazdaságosan gyártó szektor ráfordításai alapján történik majd. A helyiipar termelése az elmúlt 15 évben 3,8-szorosára nőtt, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor 1,6-szorosára növekedett. Az extenzív fejlődés tartalékaik kimerülöben vannak. A jövőben a termelékenység emelésének és egyéb, a gazdaságosságot biztosító tényezőknek kell nagyobb mértékben érvényesülniök. Az adott technikai színvonal mellett ezek közül *a legfontosabbnak tekinthetjük a gazdaságos termékstruktúra és a megfelelő iparszerkezet kialakítását.* Ezt a helyiipar akkor valósíthatja meg, ha a végrehajtandó fejlesztésben egységes koncepció érvényesül.

Meg kell oldani, hogy a Helyiipari Kutatóintézet vagy akár más szervezet — nem a szervezeten van a hangsúly — gondoskodjék a fejlesztés országos előkészítéséről és a területi tanácsi és vállalati szervek műszaki-fejlesztési informálásáról.

A helyiipar kisüzemi körülményei, valamint néhány profiljának sajátos jellege — mivel a minisztériumi iparban bizonyos kézműipari ágazatok ismeretlenek — nélkülözhetetlenné tesz ilyen fejlesztés-

előkészítő tevékenységet. Ezek a helyiipari vállalatok nagyságuknál és szolgáltatási jellegüknél fogva fejlesztési források képzésére csak szerény kereteket biztosíthatnak. Kedvezőtlenek a lehetőségeik a termelés bővítését vagy korszerűsítését célzó hitelek felvételének szempontjából is. A visszafizetés számukra nehezebb, mint az áru-termelő nagyipari üzemeké. Így tehát fokozott jelentősége van annak, hogy a rendelkezésükre álló eszközzel a lehető legésszerűbb fejlesztés valósuljon meg, s hogy a fejlesztési döntés kellő informáltságon, tudományos megalapozottságon nyugodjék.

A kutatóintézet eddig is sok értékes információ birtokosa lett, és saját kutatásai eredményeként kidolgozta az igényekre, a hálózatfejlesztésre vonatkozó ajánlásokat.

Tapasztalatok szerint az iparfejlesztési cél a következő lehet. A kisüzemek a nagyipar mellett gazdaságosan működhetnek azokban a szakmákban, amelyekben az igényekhez való gyors és rugalmas alkalmazkodásra van szükség. Előnyösen tudják előállítani azokat a cikkeket, amelyek különleges igényeket elégítenek ki, egyedi megrendelésre vagy kis sorozatban készülnek. Bizonyos termékek előállítását a fogyasztóhoz való közelségük révén a szállítási költségek megtakarításával valósítják meg. Az üzemekben szervezeti és adminisztratív egyszerűsítés valósítható meg, amely rezsiköltségmegtakarítást eredményez.

Az olyan iparszerkezetre való törekvés, amely figyelembe veszi a kisüzemi termelés említett előnyeit, mindenképpen eredményesebbé teszi a helyiipari üzemek munkáját. Célszerűtlen ezeket az üzemeket a nagyiparral párhuzamos tevékenységben, a nagyipart helyettesítő funkcióban működtetni.

MEGGYES ISTVÁN,

a Budapest Keleti Fűtőház mozdonyvezetője:

— A vasutas dolgozók munkaidejének óraszámja különösképpen a mozdony személyzetnél alakult kedvezőtlenül. A mozdony személyzet szolgálati óraszámja havonta 240, illetve 250. Sok szolgálati helyen a távolléttel együtt ez eléri a 300 órát is. Kérem a kongresszust és az újonnan megválasztott Szakszervezetek Országos Tanácsát, hogy a vasút területén e fontos szolgálati ág helyzetét vizsgálják felül.

Ez indokolt, hiszen *a mozdonyvezetőre nagy felelősség hárul.* A népgazdaság hatalmas vagyona van rábízva, ami még ennél is fontosabb, nagyon sok ember élete. Nekünk, mozdonyvezetőknek az a kötelességünk, hogy a ránk bízott értéket és az utazóközönséget menetrend szerint és balesetmentesen továbbítsuk a rendeltetési

helyre. Tisztában vagyunk azzal, hogy egy személyszállító vonat kérésére esetén több ezer munkás esik ki a termelésből, és ez a bejáró dolgozóknak és a népgazdaságnak is nagy károkat okoz. Ezért mindent elkövetünk annak érdekében, hogy a dolgozók késés nélkül érkezzenek a munkahelyükre. Meg kell említenem azt, hogy a mozdonyvezető a legnagyobb veszély esetén is képes elhárítani egy-egy balesetet. Az előbb említett okoknál fogva, *fontos az, hogy a mozdonyvezető éber, körültekintően és pihent állapotban végezze szolgálatát.*

A vasút az elmúlt években gyorsan fejlődött. Az új Diesel- és a korszerű villamos mozdonyok üzembe helyezésével az utazási sebesség is növekedett. A sebesség növekedése és a villamos mozdonyok monoton zúgása a mozdonyvezetők idegrendszerét fokozottan igénybe veszi. Ez is feltétlenül indokolja a szolgálati órák csökkentését. Az idősebb mozdonyvezetők már a nyugdíjkorhatár elérése előtt idegileg kifáradnak. Az utóbbi időben már a fiatalabb villamosmozdony-vezetőknél is jelentkezik az idegrendszeri fáradtság. A tudomány megállapítása szerint a mozdonyvezetőknél a 6 órai szolgálat eltelte után már nem száz százalékos a szervezet teljesítőképessége.

A szakszervezeti tevékenység hatására a Keleti Fűtőháznál *minden egyes mozdonyt szocialista megőrzésre vettünk át.* Ezzel az intézkedéssel a mozdonyvezetők 280 órás szolgálati idejét sikerült 250 órára csökkenteni. A bérfeszültségek is megszűntek, ösztönzővé tettük a mozdonyvezetők szakmai, gyakorlati és elméleti továbbképzését.

A szocialista brigádmozgalom egyre jobban fejlődik. Szocialista brigádjaink a vállalások alapján elnyerték a kongresszusi verseny zászlóját. A versenyt tovább folytatjuk, és már megtettük újabb felajánlásainkat a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére.

MÉSZÁROS ISTVÁNNÉ,
a Semmelweis Kórház szb-titkára:

— Intézményeink — köztük megyei kórházunk — zsúfoltak, a folyosón elhelyezett ágyak ősztől kora nyárig megtalálhatók. Ez megnehezíti dolgozóink munkáját, a jó betegellátást, gátolja a kórház tisztán tartását, a betegek nyugalmát.

Dolgozóink többsége a megnövekedett feladatokat is igyekszik maradéktalanul ellátni. *Nevelő munkánk a magasszintű betegellátás biztosítására irányul.* Tudjuk, hogy a nevelés, tudatformálás terén

még van tennivalónk. De emellett az egészségügyi dolgozókat anyagilag is jobban érdekeltté kell tenni a munkában.

Az egészségügyi dolgozókat is sokat foglalkoztatja a lakáskérdés, annál is inkább, mivel dolgozóink többsége az alacsony keresetűek kategóriájába tartozik. Szakszervezeti bizottságunk hiába kopogtat a kerületi tanács ajtaján, dolgozóink szövetségi lakáshoz is igen ritkán jutnak.

MOLNÁR JÁNOS,

a HVDSZ Borsod megyei bizottságának titkára:

— Az elmúlt években a szakszervezeti közép- és alapszervek és a helyi államigazgatási szervek együttműködése tovább erősödött, fejlődött. Az együttműködésben azonban még jelentős tartalékok állnak rendelkezésre. Erősítenünk kell a munkakapcsolatot a tervezésben, a beruházás, a munkaerő-gazdálkodás és az üzemegészségügyi kérdések kialakításában, szervezésében is.

Nemcsak Borsod megyére vonatkozó tapasztalat az, hogy a szakszervezeteket nem vonják be kellőképpen az egyes beruházási tervek kidolgozásába. *Jelentős beruházásokról, felújításokról a szakszervezetek csak megvalósulás közben tájékozódnak.* A kollektív bölcsesség hiányában olyan intézkedések születtek, amelyek zavart idéztek elő a munkában és rossz hangulatot okoztak. Az egyik helyi ipari vállalatnál például profilátszervezés következtében jelentős beruházásokat hajtottak végre. Alig egyéves termelés után azonban „kiderítették”, hogy a termelt áruféleségek szállítási költségei magasabbak lettek, mint korábban voltak, s ezért újra profilonni akartak.

Az új gazdasági mechanizmusban elengedhetetlen, hogy a beruházások, felújítások stb. és átszervezési kérdésekben csak a szakszervezeti szervekkel egyetértésben hozzanak döntést a gazdasági vezetők.

Borsod megyében a nehézipar nagyarányú fejlődésével nem fejlődött arányosan a könnyűipar és a szolgáltató ipar. Ezért most a nők elhelyezkedésében nehézségek vannak. Gondjainkat enyhítené, ha a meglévő szolgáltató vállalatainkat tovább bővítenénk, vagy új, könnyűipari jellegű szolgáltató vállalatokat hozhatnánk létre. A bedolgozó rendszerben foglalkoztatottak számát is tovább növelhetnénk.

Az új gazdasági mechanizmusban a vállalatok vezetőinek nagyobb önállósága, a vállalat dolgozóinak anyagi érdekeltsége következtében számolni kell azzal, hogy elsősorban a csökkent munkaképességű dolgozók egy részét bocsátják majd el a vállalatok. Ez szükségessé teszi,

hogy e dolgozók foglalkoztatására megfelelő üzemeket létesítsenek. Ezen kívül arra is szükség van, hogy az illetékes szervek intézkedésekkel biztosítsák, hogy egyes munkakörökben csak csökkent munkaképességű dolgozót alkalmazzanak.

Az elmúlt években javultak dolgozóink munkakörülményei, egészségügyi ellátása. A fejlődő üzemi orvosi hálózat mintegy 50 ezer dolgozó gyógyító, megelőző ellátását biztosítja. A fejlődés mellett vannak azonban hiányosságok. Az üzemi orvosi szakemberelosztás kedvezőtlen jelenségekre figyelmeztet. Például magas a részfoglalkozású orvosok száma, sok az olyan vállalat, ahol az üzemi orvos csak egy-két órát tölt az üzemben és a szétszórta telephelyű munkahelyek dolgozói kiesnek az üzemi orvosi ellátás hatóköréből.

A helyiiparban foglalkoztatott dolgozók helyzete talán a legrosszabb e tekintetben. Az itt dolgozóknak csak 20,1 százaléka van bevonva üzemi orvosi ellátásba. A múltból örökölt üzemek nagy része korszerűtlen, zsúfolt, és sok esetben a legelemibb üzemegészségügyi követelményeknek sem felel meg.

Az üzemegészségügyi, munkavédelmi és szociális komplex tervek jóváhagyásánál, végrehajtásában, illetve ellenőrzésében az érdekelt szervezeteknek szorosabb együttműködést kell megvalósítaniuk. S ez minden bizonnyal a dolgozókról való fokozottabb gondoskodást, szociális helyzetük javítását eredményezi.

NÉMETH LÁSZLÓ,

a Bakonyvidéki Üzemi Vendéglátóipari Vállalat dolgozója:

— A Gazdasági Bizottság határozata foglalkozik az egyes béren kívüli juttatásokkal. Ebben a kedvezményes üzemi étkeztetés is szerepel. A határozat szerint 1968. január 1-től az üzemi étkeztetéshez nyújtandó vállalati hozzájárulás mértékéről, a kedvezményekről a vállalat vezetősége a szakszervezeti bizottsággal egyetértésben dönt.

A határozat megjelenése óta ez a probléma élénken foglalkoztatja a dolgozókat és a döntésre jogosult szervezeteket is. Ez érthető, hiszen a vállalatnál, intézménynél a dolgozók jelentős része igénybe veszi a kedvezményes étkezést.

Általában az a vélemény alakult ki: *az üzemi étkezést fenn kell tartani, mert sok szempontból előnyös.*

A további gyakorlati lebonyolításra vonatkozó elképzelések azonban nem egységesek. Különböző nézetek alakultak ki, amelyek hol pozitívan, hol negatívan érintik a dolgozók jövőbeli ellátását.

— A jövő szakszervezeti tevékenységének egyik bázisa a bizalmi, mert vele és rajta keresztül juthatnak le és fel azok az információk, amelyek a helyes döntésekhez, a feladatok tudatosításához, a helyzet megítéléséhez egyaránt alapot képeznek.

Ahhoz, hogy a bizalmiak felelősségteljes munkájukat megfelelően végezhessék, az eddiginél fokozottabb segítséget kell számukra nyújtani. Szükségesnek tartom, hogy a *mechanizmus reformja által felmerülő problémák egységes értelmezése végett* még ebben az évben oktatásban részesüljenek. Ezért javasolom, hogy a megválasztandó Szakszervezetek Országos Tanácsa, illetve a központi vezetőségek, az iparágak speciális szempontjait figyelembe véve, egyhetes tanfolyamokat szervezzenek.

A vasasszakszervezet által szervezett kéthetes központi bizalmioktatás, valamint a Csepel Vasműben 1966 tavaszán szervezett egyhetes műhelybizottsági titkári tanfolyam tapasztalatai alapján állítom, hogy a szakszervezeti munka színvonala szinte ugrásszerűen emelkedett. A vállalati szintre decentralizált, de egységes központi anyag felhasználásával tartandó hatnapos tanfolyam — véleményem szerint — lehetővé teszi, hogy még ebben az évben segítséget adjunk a bizalmiaknak.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy különösen a hivatali, vállalati irányítók szintjén ritkán fordul elő megfelelő képzettségű bizalmi. Ma ezeken a területeken a bizalmi funkciót egy húszéves gépirólány vagy a hivatalsegéd látja el — ami igen gyakori eset. Elképzelhetetlen, hogy ott az egyetemi végzettségű szakszervezeti tagok nevelésével eredményesen foglalkozzanak.

Az egységes szakszervezeti elvek megvalósítása a hivatali alapszervezetekben akadályba ütközik. Nehezen lehet elképzelni, hogy ezeken a helyeken a beosztottak mint szakszervezeti tagok, bírálni merjék a hivatalvezetés hibáit, nehezen lehet azt is elképzelni, hogy a hivatalvezető partnerének tekintse az osztálybizalmi. Véleményem szerint, helyes lenne, ha a megválasztandó Szakszervezetek Országos Tanácsa fokozott figyelemmel kísérné a hivatali alapszervezetek tevékenységét, hogy a fizikai alapszervezetekben meglévő mozgalmi tevékenység szintjét mielőbb elérjék azok is.

A szocialista brigádok erkölcsi elismerésével, kitüntetésével kapcsolatosan javasolom, hogy a SZOT változtassa meg az erkölcsi elismerés, a brigádkitüntetések adományozásának eddigi módszerét. Az oklevelek adományozásának jogát az üzem-, műhelybizottságnak,

a négy-hét-nyolc éves munka után a bronz, ezüst, arany brigádjelvény adományozását a vállalati, hivatali szakszervezeti bizottságoknak adja le. Véleményem szerint *e kitüntetések odaítélése legmegnyugtatóbban ott történhet, ahol a brigádok dolgoznak*, hiszen ott ismerik minden vonatkozásban legjobban a tevékenységüket.

Most már új problémaként jelentkezik a nyolc évnél több éves brigádok kitüntetése, erkölcsi elismerése. Az élet tehát felveti a brigádkitüntetések „hogyan továbbját”, s véleményem szerint itt az idő, hogy ezt a problémát mielőbb megoldjuk.

Azok a gazdasági és társadalmi vezetők, akik teljes szívvel és minden erővel segítették a szocialista brigádok munkáját — mivel nem tagjai valamely brigádnak —, nem kaphatják meg a brigádkitüntetések. Jogosnak tartom és javaslom, hogy azokban az üzemekben, osztályokon, vállalatoknál, ahol a szocialista címet folyamatosan elnyerték, vagy ahol az üzem 50 százaléka már szocialista brigádokban dolgozik, az üzem társadalmi, gazdasági vezetőinek a brigádtagok számára rendszeresített jelvényfokozatokat, okleveleket adományozhassa a szakszervezeti bizottság.

A szóbeli beszámoló felhívta a figyelmet a szakszervezeti mozgalomban alkalmazott módszerek kimunkálására, továbbfejlesztésére. Véleményem szerint van lehetőség arra, hogy a SZOT, esetleg pályázatok kitűzésével, ösztönözze a funkcionáriusokat, aktivistákat az elméleti tevékenységre, és biztosítson nagyobb teret a Munka folyóirat ilyen irányú jó kezdeményezésének a kiszélesítésére.

OSVALD FERENCNÉ,

a Pamutnyomóipari Vállalat

Goldberger Gyárának műhelybizottsági titkára:

— Üzemünkben az elmúlt években nagy fejlődés tapasztalható a szakszervezeti munkában. Műhelyünk szervezettsége százszázalékos. *A műhelybizottság műhelyünk gondjaival, problémáival, a dolgozók egyes-bajos dolgaival rendszeresen és érdemben foglalkozik.* Dolgozóink minden problémával bizalommal felkeresnek bennünket, és a lehetőségekhez képest azokat minden esetben igyekszünk megoldani.

A termelési tanácskozásokon a termeléssel összefüggő problémákat beszéljük meg. E fórum műhelyünkben betölti azt a hivatását, hogy a dolgozókat széles körben bevonja a vezetésbe. Dolgozóink igénylik ezt, s észrevételeikkel, hasznos tapasztalatukkal segítik a műhely feladatainak végrehajtását.

Az utóbbi négy évben nálunk is nagyarányú változás történt. Né-

hány évvel ezelőtt még 80—90 éves régi gépekkel, nehéz körülmények között dolgoztunk, viszont ma modern, félautomata gépeket alkalmazunk.

Karbantartóink régi, a törzsgárdához tartozó szakmunkások, akik a textiliparban éltek le életüket és rendelkeznek ezeknek a gépeknek a karbantartásához szükséges felkészültséggel, de bérüket nem tudjuk olyan szintre emelni, mint az általában más iparágakban van. Ezért karbantartóink egymás után lépnek ki üzemünkéből és más iparágakban helyezkednek el. Gyári szinten ez a probléma nem oldható meg, mert ha a karbantartók bérét rendeznénk, akkor a textilipari dolgozók bérét nem tudnánk a végzett munka arányában megszabni.

Az új gazdaságirányítási rendszerben, az adott kereten belül, lehetőség lesz változtatni ezen létszám-megtakarítás, termelékenység emelése stb.-ből. De amíg erre a lehetőségre sor kerül, gyárunk gépparkjának szakszerű karbantartása nem látszik biztosítottnak.

Az utóbbi időben a SZOT erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a családos üdültetéseket mind szélesebb körben kiterjessze. Ez azonban, megítélésünk szerint, nem felelt meg teljes mértékben a várakozásnak. Dolgozóink az iskolaidő alatt nem szívesen veszik igénybe a beutalókat, mert az iskolából való hiányzás a gyermek fejlődését gátolja, és az iskola sem járul hozzá szívesen a gyermek évközi üdüléséhez. A másik dolog, hogy sokan nem is tudják igénybe venni, mivel főleg a tavaszi és őszi szezonokra szólnak a beutalók, üzemünk viszont a nyár közepén áll le két hétre és szabadságolja a dolgozókat. A maradék szabadságidőből már nem jut a kedvezményes beutalásra. Üzemünk nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a *nyári szezonra* a lehetőségekhez mérten saját erőből segítse az üdültetést. De úgy látjuk, hogy szervezetségünk arányában nem növekszik az üdültetés lehetősége.

PÁSTI DÁNIEL,

a Nyírlugosi Állami Gazdaság dolgozója:

— Megyénkben a felszabadulás óta alapvető változások történtek, a termelési viszonyok és a termelőerők tekintetében. Megyénk 96 százaléka szocialista üzemmé alakult. Ezen belül az állami gazdaságok területe az összterület 14,3 százaléka. Ez az átalakulás mezőgazdasági termelésünk szervezeti változását tette lehetővé. A mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas szántóterületet gyümölcs- és szőlőültetvények telepítésével tettük belterjesebbé. Ez jelentősen növelte az 1 kath.-ra eső hozamértéket, és lényegesen javította a fog-

lalkoztatást is. *Mezőgazdasági üzemünk megkezdték a népgazdaság támogatásának törlesztését.*

Az állami gazdaságok az elmúlt esztendő 155 millió forint eredménnyel zárták. Ez mindenekelőtt dolgozóink lelkesedésének és a hozzáértőbb, színvonalasabb gazdálkodásnak köszönhető.

Javultak megyénk dolgozóinak életkörülményei. Valamennyi községben és a nagyobb tanyai településeken van már villany, amelynek segítségével a szocialista kultúra mindenhová eljut. Mindezek ellenére igen sok gonddal és problémával küzdünk még ma is.

Ilyen többek között a foglalkoztatás. A telepítési társításokkal, fel-dolgozó és melléküzemágak létesítésével is igyekszünk állandó munkaalkalmat biztosítani dolgozóinknak. Miután megyénk adja az ország almaexportjának mintegy 80 százalékát, foglalkoztatottsági problémáinkat enyhítené, ha az almásládákat a helyszínen szerelnénk össze. A mezőgazdasági holtszezon ideje alatt több kézi munkaerőt igénylő ipari tevékenységet is folytathatnánk, meglevő, de a holtszezonban kihasználatlan épületeinkben.

Az állami gazdaságokban gondot okoz a munkások elhelyezése, a szociális létesítmények és munkásszállások hiánya. A mezőgazdasági üzemek szétszórtak, a közlekedési viszonyok rosszak. Mindenki tudja, hogy a legjobb és a legolcsóbb „munkásszállás” a családi otthon. Sajnos, most a 15—20 km-re levő munkás is kénytelen munkásszállás aláudni, mert *nem vagyunk ellátva munkásszáll.táshoz szükséges közlekedési eszközökkel.* Én magam is szívesen veszem, ha a feleségem dolgozik, mert pénzt keres és ez összefüggésben van anyagi körülményeinkkel, azonban azt már nem nézem jó szemmel, hogy egész héten munkásszállóban aludjon és a gyerekekkel hetenként csak egyszer találkozzon.

Úgy véljük, jogos kérés, hogy az autóbusszon történő személyszállítás saját kereteinkben oldhassuk meg. Egy állami gazdaság csupán egy őszi szezon idejében 2 db autóbussz árát fizeti ki utazási bérletre. Ugyanakkor dolgozóink gyermekeit esőben, fagyban, sárban 5—8 km-re lovasszékérrel kell vinni az iskolába.

A kemizálás nagy léptekkel halad előre, s hatásukban mindig jobb növényvédőszer kerülnek forgalomba. *Ez fokozottabb feladatot ró ránk a munkavédelemben.* A gazdaságok fehéren vagy feketén igyekeznek megépíteni a permetlétoronyok mellett a melegvizes mosdókat, hogy ezzel elejét vegyék a mérgezéseknek. *Am annál több baj van az egyéni védőfelszerelésekkel és az új gépkonstrukciókkal.* Az egyéni védőfelszerelések nagyon jók arra, hogy a mérgezéstől megvédjék az embert, nagy részük mégis a raktárban porosodik, rozsdásodik, mert 25—30 C°-os melegben szinte képtelenség dolgozni bennük. A jelenlegi munkaruhánál minőségben jobb, sűrűbb szövésű —

nem gumírozott, légmentes — kétrészes munkaruhára lenne szükség, s olyan gumikesztyűre, amely nem válik használhatatlanná kétszeri felhúzás után.

Elkészült egy új permetezőgép típusa, amely szakszempontról jó, de elkészült egy másik is, amely ugyanolyan jó, de hatásosabban védi a vele dolgozók egészségét. Mégsem ezt gyártják, hanem a baleset- és egészségvédelem szempontjából veszélyesebbet, annak ellenére, hogy Szabolcs megye szakemberei még idejében figyelmeztettek erre. Mit tehetünk mi ezután? A permetezéssel nem várhatunk addig, amíg az illetékesek végül is elfogadják az ésszerű javaslatot.

SZABÓ FERENC,

a MEDOSZ Bács-Kiskun megyei bizottságának titkára:

— Megyénk mezőgazdasági üzemeiben évente 134 millió forintot kitevő bérösszeggel dolgozunk. Az erkölcsi ösztönzőkkel párhuzamosan kialakítottuk a bérezés új formáit is.

Bács-Kiskun megyében a közel félmillió hold homokon, ültetvények telepítésével, a belterjesség fokozásával megtöbbszöröztük a terméshozamokat. Az ennél magasabb terméshozam eléréséhez több gépre van szükségünk. Jól halad a komplex génesítés, ez ideig megoldott a kalászosok gépi betakarítása és a silózás. A közeliövben meg kell oldani a kukorica, cukorrépa, burgonya gépi betakarítását, az istállók génesítését. Több gondot okoz a termőre forduló ültetvények megművelése, permetezése. Nincs elegendő megfelelő gépünk. Mit tesz azonban ilvenkor a vezető? A dolgozókhoz, az újtó kollektívákhoz fordul, velük megbeszélve oldja meg a termelési feladatokat.

Lassan megbarátkozunk az új gazdaságirányítási rendszerrel. Véleményünk szerint, szükség van rá. Megyénk mezőgazdasági üzemeiben a felkészülés teljes ütemben halad. Máris érezhető a hatása, például a szocialista munkaverseny értelmezésében, szervezésében. *A szocialista munkaverseny ma már a szocialista üzemevezetés szerves része.* A szocialista munkaverseny változásai hasonlóak az iparban észleltékéhez. Ma már a mi szocialista brigádjaink is kopogtatnak a szocialista üzem, szocialista erdészet, szocialista munka üzeme címért.

— A magyar erdőgazdaság az elmúlt 20 év alatt kis híján egyharmadával növelte az erdők területét, ugyanakkor a fakitermelést az 1950. évinek közel másfélszeresére emelte.

A fakitermelés nagyobb arányú emelkedése önmagában is minőségi javulást jelent. A felszabadulás előtti időkből ránk maradt vágás-felújítási kötelezettségek felszámolásával, a leromlott sarjerdőknek a termőhelyet jobban kihasználó fajokra történő kicserélésével, az erdők átlagos korának növelésével, gyorsan növő fafajok telepítésével és más eszközökkel olyan tartalékot képeztünk, amely lehetővé teszi számunkra, hogy a bruttó fakitermelést 1980-ig az elmúlt évi 4,6 millió köbméterről 7,1 millió köbméterre emeljük. A köztudatban eddig az volt, hogy Magyarország fában szegény. Ez a valóságban így is volt, *a helyzet azonban most megváltozik*. Az a 2 és fél millió köbméter többlet, melyet a magyar erdők évente ontani fognak, igen pozitív irányban érezteti majd hatását.

Ehhez még azt kívánom hozzáfűzni, hogyha *felépítjük a fainarhoz szükséges üzemeket, akkor importunkat jelentős mértékben csökkenthetjük, és nagy devizamegtakarítást érhetünk el*. Ha nem csináljuk, egyszerűen nem tudunk majd mit kezdeni a fával. Az import fenyőfát, fűrészárut, papírfát, cellulózt, papírt csak akkor tudjuk helyettesíteni a hazai lombfák anyagával, ha ez utóbbit farost és forgácslemezzé vagy papírrá dolgozzuk fel. Az országnak olyan nagy faanyag-többlete lesz, melynek a feldolgozása — ha egy helyen csináljuk — egy Dunaújíváros nagyságú fa- és papíripari kombinátot igényel. Ebből a többletből évente 400 ezer tonna papírt gyárthatnánk például, ha lenne hozzá gyárunk. Ezzel szemben áll az állandóan növekvő papírszükséglet és a rendszeresen visszatérő hiány, noha 1965-ben 1,8 milliárd forintban importáltunk papírfát, cellulózt és papírt.

A Magyar Statisztikai Zsebkönyv szerint a magyar papíripar 1966-ban 11 387 főt foglalkoztatott. Termelése 192 ezer tonna papír volt. Egyszerű matematika, hogy az általam említett 400 ezer tonna papír gyártásánál 20—22 ezer dolgozót foglalkoztathatnánk, többségükben nőket.

Ezekután mi a tennivaló? Sürgősen meg kell győzni a közvéleményt arról, hogy az erdőszet által szállítandó *faanyag-többlet feldolgozásához az elkövetkező 10 év alatt 10 milliárd forintot be kell ruháznunk*.

A jelentésben ismertetett havi átlagkereset-alakulás mutatja, hogy az állami szektorban a mezőgazdasági ágazaté volt a legalacsonyabb 1966-ban. Ez viszont csak azért nem magasabb, mert az erdőgazda-

ságok dolgozói is közöttük vannak. A rendelkezésünkre álló adatok szerint az erdőgazdasági dolgozók átlagban 11—24 százalékkal, vagyis 170—350 forinttal kapnak havonta kevesebbet, mint a mezőgazdaság többi ágazatához tartozók.

Sérelmezik dolgozóink, hogy építkezési hozzájárulást korábban azért nem kaptunk, mert a mezőgazdasági szektorhoz tartoztunk, közben viszont a többi mezőgazdasági vállalatnál bevezették az építkezési hozzájárulást. Számunkra csak Gáspár elvtárs közlése jelent vigaszt, miszerint az új gazdasági mechanizmusban majd a vállalatok maguk döntenek ebben a kérdésben.

Rendkívül kellemetlen feszültség áll fenn a munkásszállítás területén is. Például Borsod megyében az állami gazdaságok és tsz-ek díjmentesen szállítják dolgozóikat a munkahelyre. Ugyanakkor — főhatósági rendelkezés hiányában — az erdészeti dolgozóknak a teljes szállítási költséget meg kell téríteniük. Nehezményezik dolgozóink azt is, hogy a kiküldetési költségekben nagyok az eltérések. Amit Vigh elvtárstól, az AKÖV küldöttétől hallottak az elvtársak, nálunk is fennáll, azzal a különbséggel, hogy nálunk a 19—31 forintosapidíjon kívül 5—12 forintosapidíjak is vannak.

A fakitermelők úgyszólván látástól vakulásig dolgoznak. Rendkívül nehéz testi munkát végeznek, s ráadásul ma már újabb veszélynek vannak kitéve az örökké vibráló motorfűrészek miatt. Rezgési bántalom, érszűkület fenyegeti őket. Ennek következtében idő előtt elhasználódik a szervezetük, kénytelenek alacsonyabb keresetű munkakörben elhelyezkedni, aminek viszont a nyugdíjazásnál látják kárát.

TAKÁCS MIHÁLYNÉ

házfelügyelő:

— A Fővárosi Tanács V. B. Házkezelési Igazgatóságához 21 kerületi házkezelési igazgatóság és a XVII. kerületi házkezelési csoport tartozik. A kerületi házkezelési igazgatóság központi javító üzemmel és körzeti házkezelőségekkel rendelkezik. A házkezelőségek száma Budapesten az elmúlt év végén 165 volt.

A házkezelési szervezet fontosságát a szervezet alapvető gazdasági és politikai feladatai indokolják és bizonyítják. Ilyen: a jelentős nép- vagyont képviselő állami lakóépületek és bérlemények állagának megóvása, a szükséges felújítások, a rendszeres karbantartás, valamint az elhasznált felszerelési tárgyak pótlása; a lakóépületek és ingatlanok hasznosítása, ellenőrzése; a házkezelési szervezet saját gazdasági tevékenységének, felépítésének, belső ellenőrzésének megszer-

vezése. A házkezelési munka a lakosság életviszonyait közvetlenül érinti, ezért nem közömbös, hogy milyen színvonalon látjuk el a tevékenységet.

A házkezelőség a fizikai munka nagy részét különböző munkagépek beállításával végzi. Műhelygéppálmányunk számban, minőségben és összetételében megfelel a követelményeknek, csak némi kiegészítésre és az elhasznált gépek pótlására van szükség. A gépesítés következtében a házkezelési igazgatóságok tevékenysége volumenében, összetételében és minőségében jelentősen fejlődött.

A műhelyben dolgozók helyzete az utóbbi időben szintén javult, a szociális létesítmények és berendezések száma nőtt. A foglalkoztatott munkások bérének színvonala folyamatosan fejlődött, bár még mindig elmarad a minisztériumi ipar bérezése mögött. Különbség van a szövetkezeti, a tanácsi, valamint az állami építőiparban foglalkoztatott műszaki és adminisztratív és a házkezelőségek alkalmazottainak bérszínvonala között, ez utóbbiak rovására.

A házkezelési igazgatóságok részére, az épületfelújítások helyes és gazdaságos szervezése mellett, a házfelügyelői kérdés jelenti a legnehezebb problémát. Budapest házaiban jelenleg több, mint 18 ezer házfelügyelő dolgozik, több mint 10 százalékuk már nyugdíjas, 35 százalékuk pedig 55 évesnél idősebb. Minthogy a házfelügyelők túlnyomó többsége nő, ezek már elérték az öregségi nyugdíjhoz szükséges korhatárt. A házfelügyelői jövedelem három részből tevődik össze — a munkabérből, a szolgálati lakásból és egyéb bevételekből —, rendkívül alacsony, egyes kerületekben még a 400 forintot sem éri el.

Munkaidejük nincs korlátozva. A házfelügyelőnek nagyon kevés a tényleges szabad ideje. Különösen nehéz a szolgálatot ellátni a felvonós házakban. Nincs lehetőség 1—2 órás üzemszünetre sem. A bérlők egy része nem veszi igénybe a felvonó-kulcsot, ez a házfelügyelő állandó jelenlétét követeli meg. A házfelügyelők fizetett szabadságát 1958-ban rendezték, de a Munka Törvénykönyvétől eltérő módon, nem egészen megnyugtatóan. A házfelügyelőt ugyanis megilleti a munkaviszony időtartamának megfelelő, rendes és pótszabadság, de szabadságának időtartamára köteles helyettesítést állítani. A házfelügyelő helyettesének díjazására évi munkabérének 4 százalékát kapja, tekintet nélkül arra, hogy hány nap szabadságra jogosult.

A rossz lakásviszonyok miatt a házfelügyelők cseréje igen nehéz. Még a fegyelmivel elbocsátott házfelügyelők kihelyezése is nagy problémát jelent a házkezelőségeknek, mivel szükséglakás nem áll rendelkezésre.

A legnehezebben megoldható esetek, amikor az SZTK-rendelőintézet igazolja, hogy a házfelügyelő egészségi állapota miatt nem alkalmas e munka elvégzésére. Ilyenkor a felmondást el kell fogadni,

de a hosszú éveken át becsülettel végzett munka után is, csak nagy nehézségek árán vagy egyáltalán nem tudunk más lakást biztosítani.

Nehézségek vannak akkor is, ha az idős, kiöregedett házfelügyelő a törvényben biztosított jogánál fogva nyugdíjba kíván menni, de a csekély jövedelem vagy a rossz szolgálati lakás miatt nem lehet cserét eszközölni. A házfelügyelői munka rendkívül piszkos, ennek ellenére sem munkaköpeny, sem megfelelő tisztálkodási lehetőség nincs biztosítva számukra. A kerületi házkezelési igazgatóságok a háztömbfelügyelőségek kialakítását szorgalmazzák, hogy mérsékeljék ezeket a nehézségeket. Cél az is, hogy legalább nyolc óra elfoglaltságot és megfelelő keresetet biztosítsunk.

TEVELI JÓZSEF,

a KPVD SZ Veszprém megyei küldötte:

— Megyénk nagyarányú gazdasági, kulturális fejlődésével a kereskedelmi hálózat is fejlődött. Új áruházak, új kereskedelmi egységek biztosítják a fogyasztók jobb és kulturáltabb ellátását. A kereskedelmi egységek létesítésével, a meglévő bolthálózat korszerűsítésével a hálózati dolgozók munkakörülményei, szociális és egészségügyi ellátása is javult. A kereskedelmi hálózat fejlesztése, kulturáltabbá tétele mellett meg kell mondanunk, nem fordítottunk kellő gondot a központi dolgozók, a kereskedelem központi apparátusának munkakörülményeire, szociális és egészségügyi ellátottságára. Más a helyzet a pénzügyi dolgozóknál. Számos új pénzügyi épület létesült, melyek nagymértékben biztosítják a pénzügyi dolgozók kedvező munkafeltételeit, kielégítő szociális ellátását.

Ismeretes, hogy milyen fontos és mennyire nagy pontosságot követel a kereskedelmi központi apparátusok munkája. Úgy érezzük, hogy e rendkívül fontos munka végzéséhez legelemibb követelmény a munkakörülmény megfelelő biztosítása. Tudjuk, hogy megoldása nem kis feladat, s esetleg több millió forintos beruházást igényel. Ugyanis a központi apparátus elhelyezése, munkájának kulturáltabbá tétele egy központi irodaház létesítését kívánja.

TÖRÖK JÁNOS,

a Távközlési Kutatóintézet szb-titkára:

— Ma, amikor a kutatómunka is mindjobban termelőerővé válik, nem lehetünk közömbösek a népgazdaság által hosszú évek alatt összegyűjtött anyagi és szellemi kapacitás sorsa iránt. Eddigi mun-

kánk, jövő feladataink még egyértelműbben mutatják, hogy a szellemi kapacitás jó kihasználása csak úgy lehetséges, ha megfelelő mennyiségű és minőségű kisegítő áll rendelkezésünkre.

Az új gazdaságirányítás rendszerében a kutatóintézetek és az ipar kapcsolata — igen helyesen — szorosabbá válik. Ezért a kutatóintézeteknek egyrészt fel kell számolniuk merevségüket és előítéletüket az iparral szemben. Az ipar viszont joggal várja el, hogy részére olyan feladatokat oldjunk meg, amelyek a vállalat termelését segítik, s olyan termékeket adjunk át, amelyek bevezetése és sorozatgyártása nagyobb zökkenő nélkül biztosítható. Másrészt az iparnak azt is be kell látnia, hogy egy új gyártmány bevezetése — legyen az belső fejlesztés eredménye, történjék licencvásárlás útján, vagy legyen kutatás terméke —, a sorozatgyártás, az üzemelés mindig nehézségekkel jár. Ezek azonban közös erővel mindig megoldhatók. Találkozunk azonban — gazdasági életünkben — olyan szemlélettel is, amely a kutatómunkát nem becsüli eléggé, különösen akkor, ha abból közvetlen anyagi előny nem származik.

Napjainkban általános tapasztalat, hogy a nemzeti jövedelem mind nagyobb hányadát fordítják kutatásra. A Szovjetunióban 1958-ban a nemzeti jövedelem 1,5 százalékát tette ki, 1967-ben ez már 4,5 százalékra van tervezve. A kutatási költségek a fejlett kapitalista országokban is hasonló képet mutatnak. Ezek az adatok is bizonyítják, hogy a kutatási, fejlesztési tevékenység — ezen belül elsősorban az ipari kutatás fontossága — világviszonylatban megnőtt, és egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. Ma már nem vitatható, hogy *a társadalmi össztermelés és a kutatási kiadások között nagymérvű és egymásra kölcsönösen kiható korreláció áll fenn.* Az állami költségvetésből történő finanszírozás részarányának növekedése és a kutatóhelyek koncentrációja is — e felismerésből adódik.

Az olyan igények, melyek az üzemi fejlesztés növelését a kutatóintézetek szellemi kapacitásának rovasára kívánják megoldani, nem szerencsések, mert a koncentrált kutatómunka hatékonysága mindig kedvezőbb. Az új gazdasági mechanizmus irányelvei szerint a kutatóintézeteknek úgy kell munkájukat végezniük, hogy kiadásukat kutatási szerződéseik fedezzék. Ebből kiindulva, a jövőben a kutatóintézeteket is úgy kell elbírálni, mint az ipari vállalatokat. *A kutatási munka hatékonyságát nagymérvűben emelné, ha olyan bérezési rendszert alakítanánk ki, amely fokozottabban biztosítja az intézetekben dolgozók anyagi érdekelttségét.*

Ezek a kérdések sok kutatót foglalkoztatnak, s egyértelmű tisztázásuk kedvező kihatással lesz munkánkra. A Távközlési Kutatóintézet szakszervezeti tanácsa éppen ezért foglalkozott ezekkel a kérdésekkel, s az a véleménye: az ipar jövője érdekében az intézetek szel-

lemi kapacitását továbbra is együtt kell tartani. Az elmúlt idő bebizonyította az intézetek életképességét.

Kutatóinkról, fejlesztőinkről elmondhatjuk, hogy munkájuk mindenkorai célja — az ipar segítésén keresztül — a nemzeti jövedelem állandó emelése.

VARGA GYÖRGY,

az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság szb-titkára:

— A vízügyi igazgatóságok ellátják a vízgazdálkodás szakágazati feladatait, hatósági szinten a vízügy államigazgatási teendőit, irányítják az ország egységes vízkészlet-gazdálkodását, és ezeken kívül jelentős vízepítőipari termelést és műszaki tervezési tevékenységet is folytatnak. Eme szerteágazó, sokrétű feladatkörből következik, hogy szakszervezeti bizottságunknak igen különböző képzettségű és foglalkozású dolgozók érdekeit, igényeit és problémáit kell összefognia érdekképviselési és termelést segítő tevékenységünkön keresztül. Mindezekhez hozzájárul még a területi szétszórtság. Dolgozóink folyton változó munkahelyeken vannak. Legnagyobb részük elszállásolása bérelt munkásszállásokon és lakókocsikban történik.

Termelőmunkánk és hatósági tevékenységünk mellett időről időre meg kell küzdenünk a víz okozta elemi csapásokkal is. Ismeretes az 1965. évi nagy dunai árvíz, melynek során mintegy három és fél hónapon keresztül ostromolták a hullámok gátrendszerünket. A rendkívüli magasságú és minden eddigit meghaladó tartósságú árvíz a dunai árvizek történetében páratlanul áll. *A veszély súlyos napjaiban nagy hősiességgel álltak helyt igazgatóságunk szervezett dolgozói, tisztségviselői.* Példamutató, becsületos munkájukért 37 dolgozónk részesült kormánykitüntetésben. Ha az árvízvédekezés nagyságát szeretném érzékeltetni, elég annak költségkihatását említeni. Igazgatóságunk 1965. évi árvízvédekezése 56 millió 300 ezer forintba került népgazdaságunknak. A három és fél hónapos árvízvédekezés ellenére is 96,4 százalékra teljesítette igazgatóságunk termelési feladatát.

Dolgozóinknak az a véleménye, hogy árvízveszély esetén elég sokat foglalkozik a vízügyi szolgálattal a sajtó, a rádió, a televízió. Az lenne a kívánságunk, hogy *békés termelési hétköznapjaink során is néha-néha látogassanak meg bennünket, és foglalkozzanak a vízügyi szolgálat feladataival, problémáival.* Az egyoldalú tájékoztatás alapján az ország lakossága joggal kérdezheti, hogy mit csinálnak ezek az emberek, ha nincs árvíz? Pedig van mit tennünk. A ható-

sági feladatok mellett igazgatóságunk 1967. évi termelési terve 93 millió forint.

Az elmúlt évi kongresszusi munkaverseny sikerét és lendületét dolgozóink töretlenül folytatják a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére szervezett munkaverseny keretében. Vállalták, hogy ez évi tervüket is túlteljesítik.

Alapszervezeteink munkájában — a nagyobb önállósággal párhuzamosan — egyre jobban erősödik az az elv, hogy minden tevékenységükért elsősorban az őket megválasztó szakszervezeti tagságnak felelősek. Ez pedig megköveteli, hogy tevékenységükről a taggyűlésen rendszeresen beszámoljanak és kérjék a tagság észrevételét, javaslatát további feladataik meghatározásához. Ezek a taggyűlések ténylegesen betöltik feladatukat, szervezeti életünk élő fórumaivá válnak, szélesítik az üzemi demokráciát.

Az ez évi szakszervezeti választások során a decentralizálás elvét tovább erősítettük, szélesítettük. Vezetőségválasztó taggyűléseink színvonala híven tükrözte, hogy *jelenleg a szakszervezeti mozgalom erőteljes felendülésének időszakát éljük*. Szervezett dolgozóink bizakodással tekintenek a szakszervezeti mozgalomra, bíznak abban, hogy a pártunk IX. kongresszusán meghatározott feladatokat sikerrel oldja meg és betölti felelősségteljes szerepét az új gazdasági mechanizmusban. Ennek megerősítését várják kongresszusunktól is. Pozitív jelenség, hogy *vezetőségválasztó taggyűléseinken növekedett dolgozóink aktivitása*. A hozzászólások legnagyobb része nem egyéni sérelmekkel foglalkozott, hanem a szakszervezet munkájával, feladataival, termelési és gazdaságpolitikai kérdésekkel. Több dolgozónk felvetette, hogy *a szakszervezeti tagság azt várja felsőbb mozgalmi vezetőinktől, hogy gyakrabban látogassanak el közéjük és találkozzanak a szervezett dolgozókkal*.

Az elmúlt négy év során a MEDOSZ elnöksége s a megyei bizottság tagjai és vezetői néhány alkalommal ellátogattak igazgatóságunk szakszervezeti bizottságához és néhány dolgozót is felkerestek. A beszélgetéseken munkásainkat közvetlenül érintő kérdések domináltak. Az a véleményünk, hogy az ilyen látogatásokra a későbbiek során mind gyakrabban lenne szükség, hogy szakszervezeti mozgalmunk vezetői első kézből értesüljenek a dolgozókat közvetlenül érintő problémákról, és dolgozóink is közvetlenül érezzék mozgalmi vezetőink tetterekészségét és segíteni akarását.

— A szakszervezetek feladatai bővülnek az új gazdasági mechanizmusban. Ezt szakszervezeti tagságunk örömmel fogadta. Van azonban egy sor tisztázatlan kérdés, amiben kongresszusunkon kell állást foglalni és a reális várakozásnak megfelelő határozatokat hozni.

A szakszervezeti tagság, de hozzátehetem, a tisztségviselők is azt várják, hogy kongresszusunk hozzájárul a szakszervezeti munka fejlesztéséhez, meghatározza azokat a tennivalókat, melyek több évre alapját képezik a szakszervezeti munkának.

Legfontosabb feladatunk a szocializmus teljes felépítése. Ebből kell kiindulni a pártnak, a szakszervezetnek, a gazdasági vezetőknek, a társadalmi szerveknek. Legdöntőbb feltétele ennek minden szinten *a vezetés egységének megteremtése.*

A vezetés egységének jelentőségét mi a Magyar Posztógyárban saját jó és rossz tapasztalatainkból szűrtük le. Most megvan az egység üzemünkben. Nagyon vigyázunk rá. *A helyi és kerületi pártbizottság egyaránt olyan légkört biztosított a szakszervezeti munka végzéséhez, hogy mindenki tehetsége, képessége, igyekezete szerint a legtöbbet adhatja.*

Együttes munkánk legfőbb eredményének azt tartjuk, hogy az elmúlt évek alatt őszinte, kritikus légkört sikerült kialakítani. Ma már megnőtt a bírálat értéke. Ezzel elértük azt is, hogy fellendült a szakszervezeti munka, és egyre többen vannak, akik részt kérnek a feladatokból.

Nem egyoldalúan csak szociális kérdésekkel foglalkoztunk, hanem az üzemet, dolgozókat érintő minden jelentősebb kérdéssel. Néhányat megemlítenék: például tervszerű bérgazdálkodást alakítottunk ki, javaslatunkra fontossági sorrendet állítottak fel a bérek rendezésére. *Keressük a módszert arra is, hogy miként növelhetnénk dolgozóink beleszólását a termelési és egyéb feladatokba.* Bár még csak a kezdeti lépéseket tettük meg, de eredményesnek látjuk a pályázati kiírásokat. Ezzel fontos feladatokra irányítottuk dolgozóink figyelmét (pl. minőség javítása, veszteségidők csökkentése, a szocialista brigádok jelszavának helyes értelmezése, megvalósítása stb.). A legjobbakat jutalmazzuk. A legelső pályázatunkon 25 brigád vett részt kb. 200 fővel.

Elhatároztuk, hogy lakásokat építünk azok részére, akik saját erőből nem tudnak hozzáfogni, de munkájukkal kiérdemelték a kollektíva segítségét.

Csatlakoztunk a jubileumi munkaversenyhez is. Ezt azzal tesszük tartalmassá, hogy vetélkedőt is rendezünk. Célja: megismerni a

Szovjetunió eredményeit és a magyar—szovjet barátság tartalmát.

A IX. pártkongresszus határozata alapján azonnal hozzáfogtunk annak kidolgozásához, hogyan lehetne vállalatunknál kísérletképpen bevezetni a rövidített munkaidőt. Szakszervezeti aktivistáink, gazdasági vezetőink együttesen végezték ezt a munkát. Reális feltételek vannak, de a mi biztatásunk mellé a minisztérium engedélye is szükséges lenne, hogy gazdasági vezetőink foglalkozni merjenek a munkaidő rövidítésével.

Igyekszünk munkánkat úgy végezni, hogy a műhelybizottságok, bizalmiak bátran, jó légkörben dolgozzanak. Azt tartjuk, hogy *nemcsak akkor kell törődni a tagság ügyeivel és jól végezni a szakszervezeti munkát, ha választásra készülünk, hanem állandóan.* Mi is követünk el hibákat, de kisebb a hibalehetőség, ha a tagsággal jó a kapcsolat, érvényesül ellenőrzése. Nem egy esetben előfordul, hogy munkáscsoportok beszélgetésre hívnak. Ilyenkor ők tartják a beszámolót. Állítom, nem sietnek sem a vonathoz, sem a villamoshoz.

Végül néhány megjegyzés és javaslat a további munkához. A szakszervezetek XXI. kongresszusa segítse hozzá a szakszervezeteket ahhoz, hogy a IX. pártkongresszus határozata alapján jobban védjék és képviseljék a dolgozók érdekeit. Célnek az emberek életszínvonalának javítását tekintsék, és örködjenek azon, hogy az új gazdasági mechanizmus ennek eszköze legyen.

Azért vetem fel ezt, mert lesznek olyanok, akik a többletnyereség eléréseért keveset vagy semmit nem tudnak tenni, mert a munkában megrokkantak vagy elfáradtak, vagy éppen kisgyermekesek, esetleg 1000 forint alatti nyugdíjasok. Azt javaslom, hogy találja meg a SZOT annak lehetőségét, hogy az új gazdasági mechanizmus viszonyai között az árak alakulása és a szolgáltatások mértéke az ebben a kategóriában levőket ne érintse hátrányosan. És fékezze azokat a vezetőket, akik ezt nem értik meg.

DR. VARRÓ TIBOR,

a Közalkalmazottak Szakszervezetének elnöke:

— Amikor a magyar szakszervezeti mozgalom teljes erejével, szívével és eszével a gazdasági mechanizmus reformjának sikeres megvalósítása mellé áll, érdekvédelmi feladatot teljesít. A reform szerves folytatása tevékenységünknek. Az új helyzetben jelentkező feladatokat olyan személyi és tárgyi feltételekkel kell megoldani, amelyeket akarva-akaratlanul magunkkal viszünk.

Két tényezőre hívnám fel a figyelmet:

Eiőszőr: várankozásainkat helyezzük reális alapokra. Ne képzelet-

beli gyorsaságot várjunk, hanem a reális feltételek által lehetővé tett reális ütemű fejlődést. A fejlődés persze a jelenlegihez képest gyorsulni fog, de mégis fejlődés, nem pedig ugrás lesz.

Másodszor: a reális előrehaladás is csak számtalan objektív és szubjektív hátráltató tényező leküzdésével érhető el. Ráadásul a szubjektív természetű nehézségeket éppen azoknak kell leküzdeniük, akik ezeknek egyben hordozói is. Ezekből az erőfeszítésekből bőven jut a szakszervezeteknek, és ezért is helyes, hogy a kongresszus ekkora figyelmet fordít a reformmal összefüggő problémákra.

A reform sikeres megvalósítása a szakszervezetek számára is nagy erőpróba lesz, amihez az új elgondolások iránti bizalom és valóban forradalmi eltökéltség szükséges. Az a benyomásom, hogy ebben nincs is hiány. Sokféle vonatkozásban lesz szükség a szakszervezetek hatékony fellépésére. Ez is kitűnt a vita eddigi menetéből. Csak egy problémát szeretnék kiragadni ezek közül: az elgondolások esetleges eltorzulásának a veszélyére kívánom felhívni a figyelmet.

A végrehajtási szabályok, ha még olyan jók is, csak keretet adnak a cselekvéshez, de önmagukban nem hárítják el annak veszélyét, hogy a célok a gyakorlati munka során eltorzuljanak. Az egész reform központi gondolata, hogy a munka szervezésében minden szinten a közgazdasági megfontolásoknak, a gazdaságosság és a jövedelmezőség szempontjának kell érvényre jutnia. A pártdirektívák azonban arra is épülnek, hogy a gazdasági követelmények nem öncélúak, hanem eszközök a szocialista társadalom tulajdonképpeni céljának, a dolgozók jólétének, emberi életkörülményeinek, létbiztonságának szüntelen javításához. Ha a reform „játékszabályainak” alkalmazói ezt a politikai vonatkozást szem elől tévesztik — márpedig az eddig felszólalók szavaiból is kicsendült, hogy helyenként van ilyen veszély —, ha a szocialista típusú gazdálkodás helyett valamiféle „ridog”, embertelen gazdasági szemlélet, a gazdaságosság és a jövedelmezőség öncélú követése jut érvényre, akkor a szabályok formai megtartása mellett nem a reform valódi és általunk helyesnek ítélt céljai valósulnak meg.

A reform közgazdasági koncepciója akkor jó, ha háttéréből nem tűnnek el az emberek, a dolgozók, akiknek jólétét kell az eredményekkel növelni, a társadalom, amelynek minden rétegére ki kell terjednie a jólét emelkedésének.

Nem „rémképek” ellen lépek fel, amit mondok, az nem valamiféle „akadémikus okoskodás”. Egyelőre az előkészület folyik: ennek fontos része a végrehajtási szabályok kidolgozása. Máris tapasztalható, hogy a reform alapelveinek felfogása nem teljesen egységes. Ugyanazt a direktívát különböző helyeken és a kidolgozásban részt vevő különféle személyek gyakran igen eltérően értelmezik. Ez önma-

gában nem baj, sőt hasznos. Viták bontakoznak ki, amelyeknek folyamán az álláspontok csiszolódnak, az összefüggések mélyebbek és világosabban tárulnak fel, a vitákra a pontot pedig úgyszólván a politikai szerv, a kormány teszi. A nyugtalanító csak az, hogy a viták során nemegyszer kicsendül ez a rideg, embertelen, hogy úgy mondjam „steril” közgazdasági szemlélet is. Nem attól tartok, hogy ez a szemlélet felülkerekedik és majd ez nyomja rá bélyegét a készülő végrehajtási szabályokra. Jelentkezhet majd azonban ez a szemlélet a reform bevezetése után, és akkor érvényre jutásának önmagában a helyes szabályok nem tudják útját állni.

Éppen itt jelentkezik a szakszervezetek szerepe a gazdaságirányítási rendszer reformjának előkészítésében, és méginkább a következetesen szocialista szemléletű alkalmazásában. A párt egységes koncepciót dolgozott ki, amelyben szerves egységben jelentkezik a reform célkitűzéseinek szakmai és politikai oldala, a közgazdasági és szociális, emberi megfontolások. A végrehajtás az állami és gazdasági szervezetek, a szakvezetők kötelessége, akiknek ezt az egységes szemléletet kell követniök, de a dolog természetéből következik, hogy a gyakorlati tevékenység eltolódik majd a szakmai megfontolások felé. *A szakszervezeteknek kell képezniük azt az ellensúlyt, ami visszahúzza a szociális oldal, a sokoldalúság, az emberi megfontolások irányába.*

A demokratizmus a mi területünkön többféle vonatkozásban is követelmény. Először: mint minden szervezetben, így az állami irányítás „műhelyeiben” is a helyes vezetői döntések kialakításának feltétele az üzemi demokratizmus. Ha meggondoljuk, hogy mennyire új módszerekkel és mennyire másféle hatásokkal számolva kell az irányítást gyakorolni, világos, hogy *a legtöbb élettapasztalattal rendelkező, a legnagyobb közgazdasági áttekintésre képes vezető sem lesz képes megoldani feladatát, ha nem veszi figyelembe munkatársai tanácsait, aggályait, szempontjait.* Kérdés azonban, hogyha egy államigazgatási vezető mégis kivonja magát e követelmény alól, s emiatt végül csődöt vall, helyezkedhetünk-e arra az álláspontra, hogy „lám, mi megmondtuk, ne legyen önfejű — íme, most jól megjárta”. Nem! A párt kezünkbe adta a lehetőséget, s ez a lehetőséggel való élés felelősségét is jelenti.

A demokratizmusnak a mi szakmai területünkön sajátos oldala is van: *az itt végzett munka hatása kisugárzik minden más munkaterület tevékenységére és a lakosság mindennapi életére.* Ez nemcsak az állami szervekben dolgozó vezetők döntéseire, hanem minden ügyintéző dolgozó napi munkájának valamennyi részletére igaz. Ezért, ha valahol, úgy ezen a munkaterületen igazán el lehet mondani, hogy a munka szakmai oldalának legfontosabb kritériuma a

„szakmai” tevékenység politikai színvonala. A politikai színvonal pedig — bizonyos elnagyolással — a demokratizmust jelenti: a szabályok alkalmazásánál mindig mérlegelni kell annak nemcsak gazdasági, hanem szociális, politikai, a dolgozó emberekre gyakorolt hatásait. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az állami apparátus dolgozói „odafigyelnek” arra, amit a tömegek mondanak, s a — természetesen elemzett, értékelt — tömegvéleményt számításba veszik hivatásuk gyakorlása közben.

A demokratizmus — szemléleti kérdés. Amikor a demokratizmus mindkét értelemben való fejlesztésén fáradozunk, ennek eszköze is, következménye is dolgozóink szocialista öntudatának alakítása. De a tudatformálásnak sok más feladata is jelentkezik. *Segítenünk kell, hogy az állami irányítás dolgozói megértsék, miért nem jó pusztán utasítással szabályozni.* Meg kell érteniök a mi területünkön dolgozóknak, hogy amikor nem közvetlenül utasítással, hanem közgazdasági szabályozó eszközökkel rendezik a népgazdasági folyamatot, akkor számolni kell a különféle irányító szerveknél alkalmazott intézkedések komplex hatásával. A koordinálás, a munkakapcsolatok, a tapasztalatok kicserélése és a törekvések egyesítése tehát hasonlíthatatlanul fontosabb, mint a régi mechanizmusban. Ez azonban olyan személyes munkakapcsolatok kibontakoztatását követeli, amihez a legjobb segítséget a szakszervezeti mozgalom képes adni.

VÁLÓCZI ELEK,

az Ózdi Kohászati Üzemek szb-elnöke:

— Az elmúlt időszak egyik legjelentősebb eredménye, hogy a termelési tervek teljesítése rendszeresebbé és ütemesebbé vált. Ez a tervszerűbb munka hozzájárult ahhoz, hogy a vállalatunknál gyártott hengerelt áruk programszerűen mind nagyobb mennyiségben és jobb minőségben kerülhettek a népgazdaság vérkeringésébe. Népgazdasági szempontból különösen jelentős, hogy a gyártmányok egyre nagyobb része kerülhetett közvetlen és közvetett úton exportra.

Üzemünk gazdasági és társadalmi szerveinek erőfeszítése következtében a gazdaságosságban is jelentős fejlődés következett be. A beszámolási időszakban gyártmányaink önköltsége évenként átlagosan 1 százalékkal csökkent. *Az évről évre növekvő termelést kizárólag a termelékenység fokozásával biztosítottuk.*

Eredményeinket a gazdasági és társadalmi szervek egyre javuló együttműködése, a dolgozók aktivitásának fokozódása biztosította. Politikai nevelő és szervező munkánk középpontjában állt az „egy

nyelven való beszélés” megvalósítása üzemi életünk minden szintjén.

E munkának nagyon fontos eszközei voltak: a szocialista munka-verseny-mozgalomban, az üzemi demokráciában rejlő lehetőségek jobb kihasználása; a szakszervezeti aktivisták tervszerű és rendszeres felkészítése és javuló munkája; a termelési agitáció és műszaki propagandamunka hatékonyabbá tétele; a dolgozók politikai, szakmai és általános műveltségének emelése és érdekvédelmi munkánk eredményesebbé tétele.

Üzemi életünk minden szintjén tovább kívánjuk javítani a munkához való szocialista viszonyt a dolgozók nevelésének fokozásával, a szocialista versenymozgalomban, az üzemi demokráciában, a kollektíva fegyelmező erejében rejlő lehetőségek jobb kihasználásával.

Vállalatunk is a régi üzemek közé tartozik, s még magán hordja a kapitalista rendszer átkos örökségét, a szociális létesítmények elmaradottságát. Azért is szükséges ezt megemlítenünk, mert — eddigi ismereteink alapján — a kohászati iparágban sajátos módon jelentkezik majd az új gazdasági irányítás rendszere.

Ez abból adódik, hogy a kohászatban kötött alapanyag-ellátás, kötöttebb piac, a maximált áron való gazdálkodás, kereskedés érvényesül. Ebből fakadóan nem lesz olyan lehetőség a nyereség növelésére, mint más iparágaknál. Ez pedig meghatározza a műszaki fejlesztést, de a szociális beruházásokat, sőt a bérezést, a dolgozók anyagi érdekelttségének fejlesztését is. Ebből adódóan nem látjuk megnyugtatóan biztosítottnak vállalatunk komplex fejlesztésének lehetőségeit.

Pártunknak és kormányunknak az életkörülmények javítását célzó intézkedéseivel messzemenően egyetértünk, és terveink maradéktalan teljesítésével támogatjuk azokat. Az elmúlt időszakban a bérből és fizetésből élők jelentős részénél, nálunk is javulást hozott a több gyermekesek családi pótlékának növelése, a gyermekgondozási segély bevezetése, de még így is sok több gyermekes munkáscsaládnál gondot okoz az egy főre jutó jövedelem alacsony összege.

Városunkban a fejlődés ellenére nincs kellő előrehaladás a lakáshelyzet javításában. Joggal kifogásolható, hogy a második ötéves terv során az állami erőből előirányzott lakásokból Ózdon több mint 400 nem épült meg.

A harmadik ötéves terv célkitűzéseit részben már új körülmények között kell megvalósítani. Tudjuk, hogy feladataink teljesítésének az elkövetkező években, de hosszabb távon is fontos előfeltétele és eszköze a gazdasági mechanizmus reformja, a reform előkészítésének és bevezetésének sikeres végrehajtása.

Vállalatunk dolgozói nagy érdeklődést tanúsítanak a reform iránt.

Mivel azonban annak célját és lényegét kellő mélységben még nem értik, így bizonyos aggályokkal is találkozunk. Egyesek a tervgazdálkodás feladatát féltik, mások a foglalkoztatás és az életkörülmények alakulása miatt aggódnak. Ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy a sajtóban megjelenő tájékoztatókon kívül egyéb kiadványokban, s az aktivisták tanfolyamain is — különösen az üzemi választott szakszervezeti testületek körében —, közérthető módon ismertessük. magyarázzuk kitűzött céljainkat.

ZSINKA JÁNOSNÉ,
a Mezőfalvi Állami Gazdaság
szakszervezeti tanácsának tagja:

— A Mezőfalvi Állami Gazdaság több mint 17 ezer kataszteri holdon gazdálkodik. Területe 12 község határához kapcsolódik. A dolgozók egészségvédelmét 9 körzeti orvos látja el. Nagy erőfeszítéseket kíván a gazdaságtól, hogy a 15 tányasi telephelyről a körzeti orvoshoz szállíthassa idejében a betegeket. A gazdaság' a szakszervezeti bizottsággal egyetértésben már 3 helyen hozott létre orvosi rendelőt, melyeknek felszerelését anyagilag is támogatta.

Évekkel ezelőtt úgy véltük, hogy a tanyán lakók, valamint a kint dolgozók' egészségügyi ellátását a legeredményesebben saját üzemi orvossal biztosíthatjuk. 1960-ban, felsőbb szerveink javaslatára, a Budapesti Orvostudományi Egyetem egyik hallgatójával szerződést kötöttünk társadalmi ösztöndíj folyósítására, hogy dédelgetett célunkat elérhessük. Mi — a dolgozók részére biztosított igazgatói alap terhére — mindennemű kötelezettségünknek eleget tettünk. Ma már ez az orvostanhallgató orvos lett, és valahol gyógyít, csak nem a Mezőfalvi Állami Gazdaságban. Az történt, hogy a végzős hallgató egy udvarias levélben közölte velünk, hogy köszöni a hatéves támogatást, de az Egészségügyi Minisztérium nem engedélyezte, hogy Mezőfalvára jöhessen üzemi orvosnak, mivel ilyen státus egyelőre nincsen.

Bennünk és dolgozóinkban is felmerült az, hogyha nincs ilyen státus, akkor milyen címen fogadta el az illetékes egyetem az ösztöndíj létesítését, melyet saját dolgozóink szociális alapjából fizettünk. Jogunkban állna a folyósított ösztöndíj összegét visszakövetelni, de ez a mi gondunkat nem szünteti meg.

Az a javaslatunk és kérésünk, hogy az illetékes szervek vizsgálják felül, hogy lehetséges és szükséges-e a több ezer holdon gazdálkodó modern, szocialista nagyüzemekben az ipari üzemekhez hasonló üzemi orvosi státus. Szerintünk ez mindenképpen indokolt.

Véleményünk szerint az ipari üzemek többsége nagyobb városok területén helyezkedik el, ahol kiterjedt orvosi hálózat működik. Vidéken a körzeti orvosok köztudottan rendkívül leterheltek. Előfordul, hogy naponta 100—150 embert kell megvizsgálniok. Érthető, hogy ilyen körülmények között a leglelkiismeretesebb orvos sem tud megfelelően foglalkozni betegeivel.

Üzemünkben, de általában minden mezőgazdasági üzemben, az orvosi hálózat kiépítése nem csupán azért lenne elsősorban szükséges, hogy ezek az orvosok idejük nagyobb részét gyógyítással töltsék, hanem azért, hogy a megelőzést korszerűen megszervezhessük. Gazdaságunkban éves átlagban mintegy 300 ember foglalkozik egészségre ártalmas növényvédő, gyomirtó vegyszerek felhasználásával, raktározásával. 1000-re tehető azoknak száma, akiknek egészségét kora tavasztól késő ősziig veszélyeztetik ezek a mérgező vegyszerek.

Gazdaságunkban 3 üzemi konyha és 2 vágóhíd is van. Munkásszállásainkon 150—200 dolgozó lakik, 3 napközi otthonunk működik. A népgazdaság számára a gazdaság naponta 7000—8000 liter tejet, évente 17 ezer mázsa húst biztosít. A termékekkel foglalkozó dolgozók egészségügyi ellenőrzése sok kívánnivalót hagy maga után. Megemlítem, hogy gazdaságunkban — attól függetlenül, hogy minden nagyobb községben dolgozik hatósági állatorvos — 4 üzemi állatorvos működik.

Dolgozóink testi épségének megvédése, a káros hatások felderítése, a betegségek megelőzésének megszervezése, a munkahelyek egészségügyi ellenőrzése indokolja, hogy gazdaságunk, és a hozzánk hasonló többi állami gazdaság is, kapjon egy üzemi orvosi státust.

Amennyiben kérésünk meghallgatásra talál, a gazdaság illetékes vezetője, a párttal és a szakszervezettel egyetértésben, az üzemi orvosi tevékenységhez szükséges összes feltételt biztosítja.

A MAGYAR

SZAKSZERVEZETEK

XXI.

KONGRESSZUSÁNAK

HATÁROZATA

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa elemezte az elmúlt négy év munkáját és meghatározta a soron levő feladatokat. Megállapította: tovább szilárdult hazánkban a munkásosztály hatalma, növekedett az ország gazdasági és politikai ereje.

A bérből és fizetésből élők élet- és munkakörülményei javultak. Munkásosztályunk és egész népünk kulturális, műveltségi színvonalja jelentősen emelkedett. A szocialista forradalom jelen szakaszának alapvető követelményei hazánkban megvalósultak: a hatalom a munkásosztály kezében van. Leraktuk a szocializmus alapjait, tovább fejlődtek a szocialista termelési viszonyok és a termelőerők, erősödött a szocialista tudat, és mindezek folytán megszilárdult hazánkban a szocialista társadalmi rend alapjai. Az anyagi és kulturális fel-emelkedés, a szocialista építés maradandó eredményei, mindmegannyi forradalmi tett volt.

A magyar munkásosztály az egész társadalom érdekét kifejező program megvalósításáért harcol, pártja, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével. A munkásosztály történelmi hivatásának megfelelően mindig élen járt a munkában, áldozatvállalásban, bebizonyította, hogy alkalmas és méltó a társadalom vezetésére. A győzelmek kivívásában, az építőmunkában mindenkor jelentős szerepük volt a szervezett munkásoknak.

A szakszervezetek, mint a hatalmon levő munkásosztály osztályszervezetei, feladataikat mindenkor a munkáshatalom sorsáért, nagy feladatainak megoldásáért érzett mély felelősségtől vezetve végezték. Bevonták a társadalom építésébe, a politikai és ideológiai harcba az értelmiség és az alkalmazottak mind szélesebb rétegeit is.

A szocialista forradalom történelmi jelentőségű vívmányainak megvalósítása során kiszélesedett, gazdagodott a szakszervezetek tevékenysége, erősödött szocialista jellege, de a következő évek feladatainak megvalósítása módszereiben és tartalmában sokoldalúbb munkát igényel. Az elmúlt években elsősorban a munkásosztály alap-

vető osztályérdekeinek, céljainak — a többi szervezetekkel közös — szolgálata állt előtérben. Most a közös tevékenység változatlan erősítése mellett a sajátos szakszervezeti funkciók hatékonyabb betöltésében is előbbre kell lépni, hogy a szakszervezetek tevékenysége az igényeknek megfelelően sokoldalúbban bontakozzék ki. Ennek megfelelően megnő a szakszervezetek hatásköre, jogköre és társadalmi felelőssége.

Az MSZMP célul tűzte ki, hogy társadalmi céljaink megvalósítása érdekében jobban összehangolja a proletárdiktatúra rendszerében működő szervek feladatait, önállóságukat és felelősségüket, világosabban elhatárolja feladataikat, érvényesítve az együttes és a külön-külön felelősséget.

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának határozatai, a harmadik ötéves terv irányelvei tartalmazzák az országépítés mindazon feladatait, amelyek teljes mértékben megfelelnek a szervezett dolgozók napi és távolabbi céljainak, érdekeinek, a magyar szakszervezetek legfőbb törekvéseinek. Ily módon növekszik annak a lehetősége, hogy a szervezett dolgozók és szakszervezeteik még aktívabban, kezdeményezőbbben vegyenek részt a szocialista forradalom teljes győzelméért, a munkásosztály politikájának és érdekeinek érvényesítéséért folyó harcban. A munkásosztály küldetésének teljesítése, a szocializmus felépítése kifejezi egész társadalmunk, benne minden dolgozó osztály és réteg valóságos érdekeit. Ennek tudatosítása és a dolgozók mozgósítása a feladatok teljesítésére, a szakszervezetek megtisztelő kötelessége.

I

A SZAKSZERVEZETEK HELYE, SZEREPE A PROLETÁRDIKTATÚRA RENDSZERÉBEN ÉS FELADATAI A MUNKÁSHATALOM ERŐSÍTÉSÉÉRT, A NÉP FELEMELKEDÉSÉÉRT FOLYÓ POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS IDEOLÓGIAI HARCBA

1. A társadalom fejlődésében bekövetkezett változások igénylik, hogy a jelen helyzetnek megfelelően minden szerv — így a szakszervezetek is — a maga sajátos feladatainak végzésével segítse a közös cél elérését.

Ennek megfelelően érvényesül a szakszervezetek — a proletárdiktatúra más szerveivel közös, illetve külön — felelőssége a szocializ-

mus építéséért. A munkásosztály, a bérből és fizetésből élők a szakszervezetek útján juttatják kifejezésre véleményüket, igényüket, aktivitásukat az építőmunkában. A társadalmi élet egészét érintő minden fontos akcióban tevékenyen részt vesznek a szakszervezetek, törvényeket, rendeleteket kezdeményeznek, dolgoznak ki. Elemzik a bérből és fizetésből élők helyzetét, élet- és munkakörülményeit és a teendőik dolgában önállóan állást foglalnak. Segítik feltárni és megoldani az ellentmondásokat és egyeztetni a különböző érdekeket. Ugyanakkor fellépnek minden olyan hatás ellen, amely fékezi nagy céljaink megvalósítását. A szakszervezetek fontos feladata segíteni, hogy tagjaik megértsék a szocialista eszméket, azokat magukévá tegyék és aktívan tevékenykedjenek a szocializmus felépítésének megvalósításán.

A jelen körülmények között a társadalmi munkamegosztás következményeinek szempontjából döntő jelentőségű az MSZMP, a forradalmi munkás-paraszt kormány és a szakszervezetek egymáshoz való viszonya. A párt, mint a munkásosztály élcsapata — felvértezve a tudományos világnézettel —, támaszkodva az államhatalmi szervekre és a szakszervezetekre, meghatározza a szocialista forradalom és építés stratégiai és taktikai feladatait és irányítja a feladatok megvalósítását. A szakszervezetek részt vállalnak a célok meghatározásából, és szervezeti erejükkel, politikai befolyásukkal élve mozgósítják a tömegeket a célok elérésére.

a) *A párt és a szakszervezet viszonya az élcsapatnak az osztály egészéhez, a dolgozó tömegekhez való egészséges kapcsolatát fejezi ki.* A párt egész társadalmunk — így a szakszervezeti mozgalomnak is — eszmei, politikai vezető ereje, a szocialista forradalom élcsapata.

A szakszervezetek önálló szervezetek, működésüket alapszabályaik szerint végzik, saját választott vezető szerveik irányítják és ellenőrzik mindennapi tevékenységüket. Határozataik a párt politikáját fejezik ki és annak megvalósítását segítik elő.

A párt irányítása nélkül a szakszervezetek nem tudják eredményesen betölteni hivatásukat. A párt irányító munkájában épít, nagymértékben támaszkodik a társadalmi szervezetekre és mindenekelőtt a munkásosztály legnagyobb tömegszervezeteire, a szakszervezetekre. A szakszervezet és a párt kapcsolatában új elem, hogy a párt a célok meghatározásánál is az eddiginél jobban igényli a szakszervezeti mozgalom állásfoglalását, segítségét. A szakszervezetek saját tapasztalataik alapján feltárják a párt előtt a bérből és fizetésből élők gondjait, véleményét, igényeit és javaslatait, kezdeményezően hozzájárulnak a párt határozatainak, politikájának alakításához.

b) *A proletárdiktatúra államát és a szakszervezeteket azonos elvek és érdekek vezérik.* A szakszervezetek az államhatalommal

együttműködésben működnek, mert közös osztálycélokat szolgálnak. A munkásosztály állama a szakszervezeteket fontos támaszának tekint, ennek megfelelően jogait tiszteletben tartja. Nincsenek jogok kötelességek nélkül, a szakszervezetek, mint a munkásosztály osztályszervezetei, mindenkor alapvető kötelességüknek tekintik a munkáshatalom, a munkásállam politikai, gazdasági erősítését, tökéletesítését. Segítik a szocialista építéssel, a politikai és ideológiai harccal, a kulturális felemelkedéssel kapcsolatos állami feladatok teljesítését. Az államigazgatási szervekkel, a Minisztertanáccsal, a tárcákkal, a gazdasági szervekkel, a helyi tanácsi szervekkel együtt dolgoznak. A feladatok megvalósítása során az államigazgatási és a — dolgozókat képviselő — szakszervezeti szervek között azonban lehetséges nézeteltérés, ellentét is. Törekedni kell az ellentmondások keletkezésének és kiéleződéseinek megelőzésére, illetve arra, hogy az ellentmondások felszínre kerüljenek és a munkásosztály osztályérdekeinek megfelelően megoldják őket. A szakszervezeteknek hatáskörükben őrködniük kell a törvényesség betartása felett, hiszen a szakszervezetek is felelősek azért, hogy a szocialista állam milyen hatékonyan szolgálja a szocializmus napi és távlati érdekeit.

A szakszervezeti és államigazgatási szervek munkája iránt követelmény, hogy a bérből és fizetésből élők életkörülményeit közvetlenül érintő minden intézkedés meghozatala előtt ki kell kérniük egymás véleményét.

Az államigazgatási és a szakszervezeti szervek kapcsolatát oly módon kell kialakítani, hogy külön és együttes felelősségük nyilvánvaló legyen, és mindkét szerv megszabaduljon a szükségtelen kötöttségektől, amelyek kölcsönösen csökkentik a felelősségvállalást, az önállóságot. A hatáskör és felelősség ilyen megosztása és érvényesítése szükséges és lehetséges. Ennek az elvnek az érvényre juttatása megköveteli, hogy minden szinten növekedjen a szakszervezetek szerepe, ellenőrző funkciója.

A vállalatoknál és intézményeknél is következetesen meg kell valósítani azt, hogy a szakszervezet legyen a gazdasági vezetés munkájának segítője, bírálója és ellenőre azzal, hogy demokratikus fóruma a dolgozók észrevételeinek, kritikájának, alkotó javaslatainak. A szakszervezetek támogatják a gazdasági vezetők személyes felelősségének érvényesítését, nem akadályozzák aprólékos és felesleges beavatkozással a gazdasági vezetők önállóságát. Ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a gazdasági döntések és intézkedések kialakításánál tudatosan kell számolni azok politikai hatásával. A szocialista gazdasági vezetés alapvető követelménye, hogy az egyszemélyi felelőség párosuljon a széles körű üzemi demokráciával, a termelésben

részt vevő dolgozók véleményének, javaslatainak messzemenő figyelembevételével.

c) *A helyesen értelmezett érdekvédelem a szakszervezetek fontos funkciója, a munkásosztály hatalmának védelme, erősítése, a szocialista népgazdaság fejlesztésének segítése, a szocialista tudat kialakítása, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása tekintetében.* Az érdekvédelmi tevékenység tehát nem szűkíthető le az egyébként nagy jelentőségű szociális gondoskodás szervezésére.

A magasabb követelményeknek megfelelően a következő időszakban a szakszervezeteknek általában nagyobb figyelmet kell fordítaniuk az érdekvédelmi tevékenység fejlesztésére, a sajátos szakmai, az egyéni és csoportérdekek védelmére.

A szakszervezetek érdekvédelmi funkcióját akkor fogjuk fel helyesen, ha belefoglaljuk a jogok érvényesítésétől az eszközök felhasználásának ellenőrzésén keresztül, egészen a munkáshatalom erősítéséig, védelmezéséig terjedő egész tevékenységet. A szakszervezeteknek a munkásosztály érdekében kötelességük a társadalmi haladásnak, az újnak a győzelemre segítése.

A hatékony érdekvédelem erősíti a szakszervezetek tömegkapcsolatát, a dolgozókra gyakorolt befolyását. Az érdekvédelmi tevékenység fogyatékoságai csökkentik a szakszervezeti munka egészének eredményességét. Társadalmunkban az egyéni és osztályérdek alapvetően egybeesik. Ugyanakkor objektíve léteznek kisebb-nagyobb érdekeltérések, érdekellentétek is. Az érdekellentétek egyik forrása, hogy a ma igényeinek kielégítése ütközik a jövő érdekével. Ez nagy jelentőségű kérdés és helyesen kell eldönteni, egyaránt figyelembe véve a ma élő nemzedék és a szocialista jövő érdekeit.

A szakszervezetek a meglévő ellentmondások feltárásának s azok feloldásának elősegítésével erősítik a bizalmat a szocialista rendszer iránt, a dolgozó tömegek részvételét az építőmunkában. Segítik kifejleszteni a dolgozóknak a társadalom érdekeinek tudatos szolgálátát, annak felismerését, hogy az egyén sorsa a mi viszonyaink között együtt javul a társadalom előrehaladásával.

A munkásosztály, a társadalom érdekeinek a szolgálata a párt, az állam és a tömegszervezetek közös feladata. Az egyének, szakmák és csoportok érdekeinek a védelme elsősorban sajátos szakszervezeti funkció. A szakszervezeti munka ellentmondásossága és nehézsége abban van, hogy a társadalom, a szocialista állam, a dolgozó rétegek és csoportok valóságos érdekeit mindenkor gondosan meg kell különböztetni a vélt érdekektől és a dolgozók szakmai, egyéni, csoportos érdekeinek érvényesítése nem mehet az össznépi érdekek rovására, mert ez végső fokon káros az egyes dolgozó számára is.

A szakszervezetek egyaránt szolgálják a társadalom és az egyes

dolgozók érdekeit akkor is, amikor eredményesen és önállóan látnak el olyan feladatokat, amelyekkel korábban az állam is foglalkozott. A szakszervezeti tevékenység fontos területe a társadalombiztosítás, a munkavédelem, az üdültetés, amelyekhez ma az állam anyagi és jogi segítséget ad. Olyan jellegű feladatok ezek, amelyek a bérből és fizetésből élők fontos szükségleteinek kielégítését jelentik, s amelyek ellátását a szakszervezetek — adottságaiknál és a teendők jellegénél fogva — eredményesen végzik anélkül, hogy az ügyintézés szakszerűsége, a társadalmi és egyéni érdek csorbát szenvedne.

A XXI. kongresszus úgy véli, hogy a következő években az államtól átvett feladatok körét nem szükséges növelni a szakszervezeti munka mozgalmi jellegének gyorsabb fejlesztése érdekében.

A szakszervezetek kötelességüknek tekintik annak elősegítését, hogy érvényesüljön társadalmunk gondoskodása az arra érdemesek vagy rászorultak iránt. A munkásosztály erkölcséből, a szocialista humanizmusból fakadó gondossággal kell foglalkozni a nagycsaládok, az idős dolgozók, a csökkent munkaképességűek, egyedülálló anyák problémáinak a megoldásával.

d) *A szocializmus építésének soron következő szakaszában a tömegek aktivitásának, a szocialista demokrácia érvényesülésének jelentősége rendkívüli módon megnő. A mi körülményeink között teljesen reális az az igény, hogy az építőmunka minden kérdését közügyggyé tegyük. Rendszerünk lényegének megfelelően ki kell bontakoztatni a dolgozók társadalmi aktivitását, fel kell használni minden alkotó, kezdeményező erőt. Így előtérbe kerül a szakszervezetek tömegek között végzett munkájának továbbfejlesztése is. A szakszervezeteknek nagyobb gondot kell fordítaniok a központi intézkedések lényegének és céljainak megértésére. Ez igényli, hogy az illetékes szervek a dolgozókat érintő intézkedéseket időben és világosan tárják az érintettek elé, döntés előtt konzultáljanak velük, és a dolgozókat bevonva szervezzék meg a végrehajtást.*

A szakszervezetek tömegek között végzett munkáik továbbfejlesztésével hatékonyabban segítsék a feladatok kialakítását, végrehajtását és ellenőrzését. Ehhez szükséges, hogy az eddiginél mélyebben, alaposabban ismerjék a dolgozók helyzetét, véleményét, hangulatát.

A szocializmus építésében elért sikerek, törekvéseink méltatása és ismertetése erősíti a dolgozók felelősségérzetét, aktivitását és magasabbra szítja a szocializmus építése iránti lelkesedést.

A szakszervezeteknek segíteniök kell, hogy gazdasági, társadalmi és politikai életünkben olyan legyen a légkör, a vezetés színvonala és módszerei oly módon alakuljanak, hogy minden dolgozó érezze: társadalmunk teljes jogú tagja és munkájára, aktivitására szükség van.

A szakszervezetek mozgalmi életének legfontosabb követelménye

a vezetők és a tagság szoros kapcsolata. Ez mind az érdekvédelem, mind a társadalmi célok megoldására irányuló mozgósítás szempontjából nélkülözhetetlen. A vezető szervek és a tagság kapcsolatának fejlesztése a szakszervezeti demokrácia érvényesülése során valósul meg. A szakszervezeti élet demokratizmusának hozzá kell járulnia az egész társadalmi demokrácia fejlődéséhez. A demokratizmus növeli az aktivitást. A szakszervezetek nevelő tevékenységének a vélemények, nézetek, érdekek és álláspontok harcában kell érvényesülnie. A demokratizmus kibontakoztatása mind a tömegkapcsolatok, mind a gazdasági vezetés nagyobb önállósága szempontjából új követelményeket támaszt.

2. Hazánk gazdasági erejének növelését hivatott szolgálni a gazdaságirányítási rendszer reformja. A gazdaságirányítási reform célja a szocialista társadalmi viszonyok és a termelőerők fejlesztése, az életszínvonal rendszeres és gyorsabb emelése. Bevezetése jelentős lépés a szocializmus teljes felépítésében, a munkásosztálynak, a bérből és fizetésből élőknek ezért alapvetően fontos érdeke. A szakszervezetek ezért részt vesznek a reform kidolgozásában, minden erejükkel segítik sikeres megvalósítását.

A gazdaságirányítás fejlesztése az egész társadalmat érintő fontos politikai kérdés. Biztosítani kell, hogy végrehajtása a szocializmus követelményeinek szem előtt tartásával történjék. Meg kell előzni és akadályozni, hogy a bevezetésével kapcsolatos intézkedések során súrlódások keletkezzenek.

Az intenzív gazdálkodás fokozottabb alkalmazása és az ennek megfelelő új gazdaságirányítási rendszer bevezetése a szakszervezetek számára a korábbitól eltérő, minőségileg új, nagyobb felelősséggel járó feladatot jelent.

a) *Hatással lesz a szakszervezeti munkára, hogy a gazdaság központi szabályozása, a folyamatok kialakítása a jövőben jelentős mértékben közgazdasági eszközökkel történik. Ezzel együtt megnövekszik a gazdálkodó egységek önállósága. A szocialista piac törvényei nagyobb hatással lesznek a gazdasági folyamatokra. Az intenzív gazdaság követelményeinek megfelelően a gazdaságosabb, termelékenyebb megoldások válnak elsődlegessé. Megnövekszik a műszaki fejlesztés, a termékek minősége, korszerűsége, választéka iránti igény. Lényegesen meg kell gyorsítani a tudományos és műszaki eredmények gyakorlati alkalmazását. A korábbinál is erőteljesebben kell növelni a termékek exportképességét.*

A vállalatok előtt álló feladatok megvalósítása, a jövedelmezőségre törekvés megköveteli a dolgozók közgazdasági szemléletének erősítését, és ez szorosan összefügg az anyagi ösztönzés elvének fokozottabb alkalmazásával.

A gazdaságirányítás új rendszere az egész társadalom fejlődésére kihat, ezért a dolgozók műveltségi színvonalának emelkedését és a gazdasági élet demokratikus elemeinek erősítését is igényli.

A szakszervezeteknek tanulmányozniuk kell a népgazdaság állapotát, fejlődését, a dolgozóknak erről alkotott véleményét. Figyelmüknek a gazdasági élet fő folyamataira kell irányulnia. Foglalkozniuk kell a gazdaságirányítás módszereinek elemzésével, a gazdasági életre, a dolgozók élet- és munkakörülményeire gyakorolt hatásukkal. Nagy figyelmet kell fordítaniuk azoknak, a gazdasági folyamatoknak a tanulmányozására, amelyek közvetlenül hatnak a bérből és fizetésből élők élet- és munkakörülményeire.

b) *Gazdasági céljaink megvalósulásához szükséges az üzemi demokrácia fejlesztése, amelynek együtt kell járnia az egyszemélyi vezetés erősítésével.* Növelni kell a vezetők felelősségérzetét, hogy döntéseik a kollektíva tapasztalatait figyelembe véve, azokkal gazdagodva alakuljanak ki.

Az üzemi demokrácia, történelmi hagyományainak felhasználásával, főleg a szakszervezetek útján valósul meg. A mi társadalmunkban a szakszervezetek jelentik azt a legszélesebb szervezeti keretet, amelyben megvalósul a munkásosztály, a bérből és fizetésből élők, a dolgozók intézményes részvétele a gazdaság irányításában. Ez a munkáshatalom, a szocialista demokrácia lényeges oldala. Sikeres megvalósítása csak a gazdasági vezetők és szakszervezetek közös erőfeszítésével érhető el.

A szakszervezetekre és a gazdasági vezetőkre nagy felelősség hárul az üzemi demokrácia kifejlesztésében, azoknak a fórumoknak — termelési tanácskozás, munka- és brigádértekezlet, újítók tanácskozása stb. — fejlesztésében, amelyekben a dolgozók nagy tömegei vesznek részt, mondják el tapasztalataikat, észrevételeiket és a vezetők is ismertethetik döntéseiket, gondjaikat.

c) *A szocialista munkaverseny nagy jelentőségű mind a gazdasági építésben, mind a szocialista ember formálásában.* Növekvő, széles körű, tömegmértű kibontakoztatása egyaránt szolgálja az egyén és a társadalom érdekét. Éppen ezért a szakszervezeti mozgalom saját ügyeként vállal részt a szervezésében, elősegíti, hogy a dolgozók erőfeszítése a népgazdaság és a vállalatok előtt álló legfontosabb feladatok megoldására irányuljon és hogy a vállalati célkitűzések és az egyének, kollektívák munkája közötti kapcsolat tudatossá váljék.

A vállalatok, intézmények vezetői nagyobb önállósággal rendelkeznek és ez módot ad számukra a dolgozók tapasztalatainak, véleményeinek igénylésére, másrészt az anyagi és erkölcsi ösztönzés fejlesztésével, a munkaszervezés javításával, jobb munkafeltételek teremtetésével szélesebb körűen lehet aktivizálni és bevonni a versenybe a

dolgozókat. Ez elősegíti a dolgozók helyes szemléletének kialakulását, hogy aktivitásuk a vállalat előtt álló feladatok végrehajtásában tudatos erőfeszítés következménye legyen.

A szakszervezetek a gazdasági célok megvalósítása közben nagy figyelmet fordítanak az emberi, erkölcsi tulajdonságok, a szakmai és általános műveltség fejlesztésére, az elvtársi segítségre és bírálatra, a konzervativizmus, a bürokrácia, a közömbösség elleni harcra. A szakszervezeteknek az eddiginél lényegesen nagyobb gondot kell fordítaniok a verseny eredményes módszereinek elterjesztésére, a korszerű termelési eljárások népszerűsítésére, a tapasztalatcserére.

Következésként érvényesíteni kell azt az elvet, hogy a szocializmusban a társadalom számára végzett hatékonyabb munka nagyobb megbecsülésben részesül. Olyan biztosítékot kell teremteni, olyan szellem és légkör kialakítására kell törekedni, amelyben valóban a végzett munka és annak társadalmi hasznossága határozza meg az egyén anyagi és társadalmi helyzetét. Ez biztosít szilárd erkölcsi alapot a fegyelmetlenség, a hanyagság, az önzés elleni harchoz is.

3. *A szocializmus teljes felépítése időszakában — a gazdasági építés feladataival összhangban — az ideológiai munka az osztályharc egyik fő területévé vált hazánkban.* A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa az egész szakszervezeti mozgalom számára fontos, nélkülözhetetlen feladatként jelöli meg a dolgozók szocialista tudatának fejlesztését, a szakszervezeti tagság aktivitásának, politikai és kulturális színvonalának emelését.

A magyar szakszervezeti mozgalom sajátos feladata, hogy segítse formálni, alakítani a munkásosztály, a hárommillió bérből és fizetésből élő dolgozó világnézetét.

A szakszervezetek szervezeti keretei, adottságai, az a tény, hogy minden vállalatnál ott vannak, ahol a dolgozók tevékenykednek, valamint sajátos módszereik lehetővé teszik, hogy hatni tudjanak a különböző szakmákra, rétegekre, csoportokra.

A szakszervezetek végezzenek egész tevékenységükkel nevelő, felvilágosító, tudatformáló munkát. Jusson ez jobban kifejezésre a munkáshatalom politikai, gazdasági, ideológiai erősítésében, valamint az egyéni és csoportérdekek képviselője és védelme során is. A szakszervezetek a munkásosztály ideológiájának terjesztésével is segítsék elő a bérből és fizetésből élő különböző rétegek egységének, összefogásának erősödését. Így a szakszervezeti mozgalom is legyen még hatékonyabb alakítója a szocialista népi, nemzeti egységnek.

A szakszervezeteknek, mint a dolgozók osztályharcos tömegszervezeteinek, fontos kötelességük, hogy a politikai tömegmunka és a kulturális nevelés minden lehetőségét felhasználva, terjesszék a marxizmus—leninizmust és tagjaikat a szocialista hazához, a proletár in-

ternacionalizmus szelleméhez hű állampolgárokká neveljék. A szakszervezeteknek határozottan fel kell lépniök a dolgozók között is fel-lelhető különböző burzsoá és kispolgári eszmei hatások, életmód és szokások ellen, mint a felelőtlenség, fegyelmezetlenség, önzés, anyagiasság, pesszimizmus, nacionalizmus stb.

Az elkövetkezendő években a gazdasági feladatok megvalósításában tovább nő a tudatosság, a szubjektív tényezők szerepe. A szakszervezetek nevelő munkájukkal is érik el, hogy a dolgozók mindennapi feladataik megvalósítása közben megértsék céljainkat, feladatainkat és megtalálják saját szerepüket a célok eléréséért vívott harcban. Segítsék a szervezett dolgozókat abban, hogy élni tudjanak az üzemi demokrácia adta lehetőségekkel, hogy különböző szinteken közvetlenül vagy közvetve tevékenyen részt vegyenek benne, hogy megtehessék észrevételeiket, javaslataikat és ellenőrzést gyakorolhassanak az állami és gazdasági szervek tevékenysége felett.

A szakszervezetek nyújtsanak segítséget a dolgozók politikai, eszmei, kulturális és szakmai színvonalának emeléséhez, hogy még gyorsabban elsajátíthassanak egy magasabb műveltséget. Emeljék a dolgozókat a szocialista tudatosság színvonalára, mert csak így válik lehetővé, hogy szocialista módon dolgozzanak, éljenek és gondolkodjanak. A szakszervezetek egész nevelő, agitációs, propaganda- és kulturális tevékenysége — összes eszközeivel, formáival — szolgálja még hatékonyabban ezeknek a céloknak megvalósítását.

II

A SZAKSZERVEZETEK FELADATAI A GAZDASÁGI ÉPÍTÉSBEN, A DOLGOZÓK ÉLET- ÉS MUNKAKÖRÜLMÉNYEINEK ALAKÍTÁSÁBAN

1. A szakszervezetek az e' múlt években is részt vettek a népgazdasági célok meghatározásában és megvalósításában. Ennek a szolgálataiba állították az üzemi demokrácia és a szocialista munkaverseny által nyújtott lehetőségeket. A következő évek gazdasági feladatai megoldásának fő irányát a harmadik ötéves terv tartalmazza. A szakszervezetek alapvető kötelességüknek tekintik az ötéves terv végrehajtására mozgósítani a dolgozókat. Ez határozza meg a szakszervezetek tennivalóit a termelési értekezletek szervezésében, a munkaverseny és az újítómozgalom irányításában, a szakmai képzés

és továbbképzés fejlesztésében, ez határozza meg részvételüket a vállalati, iparági és népgazdasági tervek elkészítésében.

A gazdaságirányítás rendszerének reformja megköveteli eddigi módszereink továbbfejlesztését. A körülmények megváltozásából értelemszerűen következtetéseket kell levonnia a Szakszervezetek Országos Tanácsának, a szakmák központi vezetőségeinek és az alapszervezeteknek egyaránt.

a) A szakszervezetek feladataik és hatáskörük növekedésének megfelelően minden szinten fokozzák közreműködésüket a tervezésben.

Népgazdasági szinten, a társadalom egészét érintő kérdésekben a kormány és szerveivel a Szakszervezetek Országos Tanácsa, az ágazati gazdaságpolitikai elgondolásokban a szakszervezetek központi vezetőségei a minisztériumokkal és az illetékes országos hatáskörű szervekkel működjenek együtt, különösen a beruházási és fogyasztási arányok kialakításában, a kereseti arányok kialakításában, általában az ösztönző rendszerek tökéletesítésében, a szociális, az egészségügyi, a munkavédelmi és a kulturális intézmények fejlesztési aránya meghatározásában.

A szakszervezetek megyei tanácsai és a szakszervezetek területi szervei a területi fejlesztési tervek kialakításában vegyenek részt. Különösen a lakosságot érintő szolgáltatások — áruellátás, szociális, egészségügyi, kommunális és kulturális ellátás — tervezésében. Juttassák érvényre a dolgozók reális igényeit.

Az a tény, hogy a vállalati tervek elkészítése a jövőben az üzemek hatáskörébe kerül, továbbá, hogy a vállalati fejlesztés részben központi alapból, részben helyi forrásokból, illetve hitelekben történik, nagyobb lehetőséget nyújt az üzemi szakszervezeti szerveknek részt venni a vállalati tervezésben. A dolgozók részvétele a vállalati tervek kidolgozásában elsősorban a szakszervezetek útján valósul meg.

A szakszervezeteknek is feladatuk a dolgozók bevonása az üzemi, gazdasági célkitűzések megvalósításába. A kongresszus felhívja az üzemi szakszervezeti szerveket, hogy munkájuk során fordítsanak nagy figyelmet a dolgozók élet- és munkakörülményeire, valamint az üzemfejlesztésre, a hitelek felhasználásának, a létszám alakulásának, a fogyasztói és termelői árak kialakításának egységes folyamatára.

b) A vállalatok, intézmények önállóságának növekedése megköveteli, hogy a szakszervezeti alapszervek erőfeszítéseket tegyenek az üzemi demokrácia kiszélesítésére.

A gazdaságirányítás továbbfejlesztése több és új lehetőséget, jobb feltételeket rejt a szocialista — ezen belül az üzemi — demokrácia érvényesülésére. Lehetőség nyílik a dolgozók aktivitását fokozottabban hasznosítani a kollektíva, a vállalat, az egész társadalom számára.

ra. Az aktivitás és kezdeményezés széles körű kibontakoztatása csak szervezeten, tudatos munkával érhető el.

A szocialista gazdasági vezetés nem nélkülözheti a dolgozók tudatos közreműködését. A vezetés gondjait meg kell osztani a dolgozókkal, tiszteletben kell tartani véleményüket és a reális javaslatokat meg kell valósítani. A dolgozók vezetésbe való bevonása közvetett és közvetlen úton történik a szakszervezetek keretében. Ennek az elvnek a gyakorlati és hatékonyabb érvényesülését a szakszervezeteknek és a gazdasági vezetésnek együttesen kell biztosítani.

A követelményeknek megfelelően az eddiginél jobban használják fel a közvetlen formákat, a termelési tanácskozásokat, a munkaértekezleteket, brigádtanácskozásokat. A kongresszus felhívja a szakszervezetek központi vezetőségeinek a figyelmét, hogy a saját kongresszusaikon adjanak konkrét útmutatást az üzemi szakszervezeti szerveknek e nagy jelentőségű feladatok megoldásához.

c) *A szocialista munkaverseny továbbfejlődött. Közelebb került a verseny irányítása, értékelése, erkölcsi és anyagi jutalmazása a munkahelyekhez. A fejlődés jelentős állomásai voltak a különböző nagy jelentőségű társadalmi események, évfordulók — legutóbb a IX. pártkongresszus — tiszteletére indított munkaversenyek. Ez évben a továbbfejlődést elősegíti a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójára kibontakozott verseny.*

A szocialista munkaverseny elevenebb és hatékonyabb, ezt különösen a szocialista brigádmozgalom, a szocialista műhely, üzem, gyár stb. címért folyó mozgalom eredményei bizonyítják. Sikerült jobban összekapcsolni a szocialista öntudatot az anyagi érdekkeltséggel.

Kedvezőek a körülmények ahhoz, hogy felszámoljuk a szocialista munkaverseny meglevő formális vonásait és a versenyt a dolgozók aktivizálásának, a szocialista tudat fejlesztésének, a népgazdasági és vállalati célok elérésének tömeges és hatékony eszközévé fejlesszük.

A szakszervezetek központi vezetőségei adjanak segítséget ahhoz, hogy ezt a célt az alapszervezetek mindenekelőtt a vállalati önállóság, az önálló tervezés, a dolgozóknak a vezetésbe való bevonása és az anyagi ösztönzés fejlesztése révén minél előbb elérjék. Úgy irányítsák és szervezzék a versenyt, ahogyan azt a helyi adottságok és feladatok megkövetelik. Így érhető el az adott lehetőségek maximális kihasználása.

A versenyszervező munka hatékonyságának növelését, színvonalának emelését teszi lehetővé az is, hogy az alapvető törekvés, a gazdaságos termelés, a rentabilitás növelése a nyereség folytán a dolgozók nyilvánvaló és alapvető érdeke. A szocialista munkaversenyt — az újítómozgalom, a műszaki fejlesztés útján — fel kell használni

arra, hogy általa minél előbb megteremtsék a munkaidő-csökkenés helyi feltételeit.

A szocialista brigádmozgalom és a szocialista üzem címért folyó mozgalom fejlesztése alapvetően fontos feladat. Erősíteni kell befolyásukat a dolgozók mind szélesebb tömegére, elősegítve ezzel e mozgalmak jelentős, termelést segítő és embert formáló hatását, figyelembe véve, hogy a mozgalmakban részt vevők legaktívabb, legöntudatosabb harcosai társadalmi rendszerünk erősítésének.

A szocialista brigád címért küzdő és címet elnyert kollektívákat továbbra is segíteni, ösztönözni kell a termelés, a szocialista tudat formálása terén. El kell érni, hogy a dolgozók minél szélesebb körére jellemző legyen a felelősségteljes munka, a társadalom javaival féltő gonddal való törődés. Segítse a mozgalom, hogy a vállalatokban a kollektívák jól összekovácsolódjanak, a törzsgárdák megerősödjenek.

A gazdasági vezetők, kutatók, fejlesztők, tervezők és a munkások együttműködése váljon szorosabbá a versenyben.

A szocialista címért küzdő nagyobb kollektívák — műhelyek, üzemek, gyárak, vállalatok, gazdaságok — járjanak élen a gazdaságirányítás fejlesztéséből adódó nagyobb önállóság lehetőségeinek kihasználásában. A szakszervezetek nyújtsanak segítséget ahhoz, hogy e kollektívákban törekedjenek a szocialista cím kiérdemlésére és az párosuljon a szocialista vezetési stílus gyakorlati megvalósulásával.

d) *A jelenlegi helyzet szükségessé teszi a szakmai képzés és továbbképzés rendszerének teljesebb kialakítását és továbbfejlesztését.* A szakmai képzés ösztönzésére fel kell használni a szocialista munka-versenyt is. A kormánynak a szakmai oktatás olyan rendszerét kell kialakítani, amely összhangban van az iparágak és vállalatok fejlesztésével, az előttünk álló feladatokkal. Fontos feladat a szakmai tapasztalatok terjesztése, az elvtársi segítségnyújtás, a szakmával nem rendelkezők képzésének felkarolása. A szakszervezetek — a tudományos egyesületekkel együttműködve — szervezzék és alakítsák ki a dolgozókat érdeklő és a feladatok megoldásának elősegítésére alkalmas műszaki-gazdasági propagandát.

2. *Az életszínvonal alakulásának tényezői és lehetőségei a harmadik 5 éves tervben.*

A XXI. kongresszus — figyelembe véve az 5 éves terv irányelvei által meghatározott lehetőségeket — az élet- és munkakörülmények alakulásának konkrét kérdéseiről a szakszervezetek állásfoglalását az alábbiakban foglalja össze, szem előtt tartva, hogy az elhatározott életszínvonal-növekedés végrehajtásának legfőbb biztosítóka a harmadik ötéves terv megvalósítása.

a) *Törekedni kell arra, hogy a gazdaságirányítás új rendszerének*

bevezetése eredményeként az életszínvonal növelésére újabb tartalékok táruljanak fel. A kongresszus szükségesnek tartja a távlati gazdaságfejlesztés részeként a kormány életszínvonal-politikájának hosszabb időre szóló kidolgozását, amely tartalmazza elsősorban a lakáskérdés megoldását (a 15 éves lakásépítési terv alapján), a sokgyermekes családok életkörülményeinek megjavítását, az egészségügy színvonalának növelését, a nyugdíjrendszer továbbfejlesztését, az idős dolgozók általános szociális helyzetének további javítását, a foglalkoztatottság, a bér- és árpolitika alakulását és hatását az életszínvonalra. A szakszervezetek elgondolásaik részletes kidolgozásával nyújtsanak segítséget a távlati életszínvonal-politika kialakításához. Szorgalmazzák, hogy egyes javaslataikat már a jelenlegi 5 éves tervben, az esetleges túlteljesítés folytán keletkező tartalékokból megvalósítsák.

b) *A legjelentősebb szocialista vívmányok egyike a munkanélküliség megszüntetése.* Ennek belpolitikai és nemzetközi hatása egyaránt jelentős. Ezt figyelembe kell venni a népgazdaság fejlesztése ütemének és irányának meghatározásánál.

A foglalkoztatás jelenlegi színvonalát fenn kell tartani, de a jövőben ez csak a vállalatok közötti és iparágak közötti munkaerő-átcsoportosítás mellett lehetséges. Ez lehetővé teszi, hogy megszűnjön bizonyos vállalatoknál a kelleténél több munkaerő alkalmazása és más vállalatoknál pedig megszűnjön a munkaerőhiány.

Indokoltnak tartjuk, hogy kormány szinten jobban összehangolják a népgazdaság területi fejlesztését, a munkaerőképzést, a lakástelepítést, a város környéki közlekedés fejlesztését.

A vállalatoknak módjuk legyen a számukra megfelelő dolgozók kiválasztására, de a dolgozó is megtalálja a képzettségének és képességének legjobban megfelelő munkahelyet. Ez egyéni és társadalmi érdek. Jobban össze kell hangolni a munkaerőképzést a népgazdaság területi fejlesztésével. A racionális foglalkoztatásra való áttérést a termelési és szociálpolitikai követelmények együttes érvényesítésével kell megoldani.

A szakszervezetek központi vezetőségei és az szmt-k szorgalmazzák a minisztériumoknál és a tanácsoknál, hogy dolgozzák ki a racionális létszámgazdálkodásra való áttérés tervét, amely tartalmazza a felszabaduló munkaerő foglalkoztatásával, elhelyezésével, átképzésével kapcsolatos teendőket.

A gazdasági vezetők tekintsék feladatuknak, hogy dolgozóikat átkepezzék, gyáron belül átcsoportosítsák, vagy más gyárakban elhelyezzék.

Amennyiben valamely vállalat, intézmény, gazdasági egység olyan mértékű létszámcsökkentést kíván végrehajtani, amely az adott te-

rületen a foglalkoztatási viszonyokat erősen érinti, akkor ehhez a megfelelő szintű szakszervezeti szervek engedélye szükséges.

A dolgozóknak a vezetésbe való bevonásán azt is értjük, hogy a helyi foglalkoztatási helyzetet — a megoldás lehetőségeinek felkutatása, elősegítése céljából — meg kell vitatni a dolgozókkal.

Jelenleg a fiatalok — különösen a leányok — elhelyezése vagy továbbtanulásuk biztosítása okoz gondot. Ennek a problémának megoldására alkalmas a kormány határozata, amelynek kidolgozásában a szakszervezetek részt vettek, betartásuk felett pedig őrködniök kell.

A társadalomnak erkölcsi kötelessége gondoskodni a munkában megrokkantakról. Ennek megfelelően az eddiginél nagyobb figyelmet kell fordítani a csökkent munkaképességűek foglalkoztatására. Egészségi állapotuknak, képességüknek és képzettségüknek megfelelő munka biztosításával kell megoldani ezt a problémát. A szakszervezetek részéről nagy figyelmet igényel, hogy ez a gondoskodás a vállalatok gazdaságosságra irányuló törekvése mellett ne szorulhasson háttérbe. A vállalatok és intézmények — a vonatkozó rendelkezések megfelelően — a megjelölt munkakörökben külön műhelyben vagy műhelyrészben oldják meg, elsősorban saját csökkent munkaképességű dolgozóik foglalkoztatását. A tanácsok találják meg a lehetőségét annak, hogy speciális üzemekben, intézményesen foglalkoztassák őket. Szükség van az államilag szervezett és irányított rehabilitációs tevékenység és szociális gondoskodás egységes rendszerének kiépítésére.

c) *A harmadik 5 éves terv a reáljövedelem 14—16, a reálbér 9—10 százalékos növelését teszi lehetővé.* Ezzel az általános célkitűzéssel a szakszervezetek egyetértenek. Megvalósítása során — különösen 1968. január 1-e után — törekedni kell arra, hogy a jövedelemelosztás differenciáltabb legyen, hogy a munka szerinti elosztás elve jobban érvényesüljön.

A kongresszus felhívja az újonnan megválasztott Szakszervezetek Országos Tanácsa és a szakmák központi vezetőségeinek figyelmét, hogy — mivel a keresetek a vállalatok gazdasági eredményeitől függően differenciálódnak — kísérik figyelemmel az üzemek jövedelmezősége folytán előállt helyzetet, és az állami, gazdasági szervekkel együtt foganatosítsanak intézkedéseket arra, hogy az iparágon és szakmán belüli arányok megfelelően alakuljanak. Figyelmet kell fordítani a költségvetési szervek, intézmények dolgozóinak keresetére, kereseti arányaik alakulására is.

A szakszervezetek számoljanak azzal, hogy bérrendszerünk fejlesztése bonyolult feladat lesz. Ennek alakulását tudatosan kell sza-

bályozni, de alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges a dolgozók véleményének kikérése, a megfelelő közvélemény kialakítása is.

d) *A béren és fizetésen kívüli juttatások mértéke és köre szorosan összefügg a népgazdaság mindenkori helyzetével, céljaival.* A XXI. kongresszus egyetért azzal, hogy a jövőben a béreknek gyorsabban kell nőniök, mint a társadalmi juttatásoknak. Ez jobban kifejezi a végzett munka értékét. A társadalmi juttatásokat is szükséges fejleszteni a lehetőségeknek megfelelően. Egyetért azzal, hogy a juttatások szabályozásának bizonyos köre a helyi gazdasági és szakszervezeti szervek hatáskörébe kerüljön. Ezeknek a juttatásoknak a továbbfejlesztéséről a helyi gazdasági és szakszervezeti szerveknek kell gondoskodniok a vállalat eredményes munkája alapján. Figyelembe kell venni, hogy egyes juttatások helyenként a munka feltételeit biztosítják, másutt az egészségügyi, szociális juttatások fenntartása és fejlesztése bizonyos rétegek — pl. bejáró dolgozók, szálláson lakók, fiatalok — fontos érdeke. Ezért ezek alakulásáról, fejlesztéséről a dolgozók véleményét kikérve és érdekeiket figyelembe véve kell dönteni.

e) *Az ipari javító, tisztító szolgáltatás fejlesztésére — bár az utóbbi időben jelentős fejlődés kezdődött — az állami szerveknek több figyelmet és anyagi erőt kell fordítaniok.* Meg kell oldani — az igények alapos felmérése alapján — e szolgáltatások összehangolt fejlesztését. Fejleszteni kell a felszerelés, munkaszervezés, anyagellátás, műszaki káderekkel való ellátás tekintetében. Különösen vonatkozik ez az állami és a tanácsai szolgáltató iparra. A szolgáltatások gyorsabb fejlesztése előnyösen hatna a foglalkoztatásra is.

f) *Az árszínvonal alakulásáról.* A kongresszus egyetért azzal, hogy a gazdaságirányítás új rendszerében a termelői, a fogyasztói és a szolgáltatási árakat fokozatosan közelíteni kell értékükhöz. E feladatok végrehajtása fokozatosan történjen, olyan ütemben, hogy ne fékezze vagy zavarja az életszínvonal rendszeres emelésére vonatkozó célok megvalósítását. Az árszínvonal alakulása jelentős befolyást gyakorol az életszínvonalra. A szükséges ármódosításokkal kapcsolatban következetesen kell érvényesíteni azt az elvet, hogy az esetleges hatósági áremelést egyéb azonos, illetve olyan áruk árának a csökkentésével kell ellensúlyozni, amelyeket azonos rétegek fogyasztanak. Figyelemmel kell kísérni az átlagos árszínvonalon belül az árak változásának egyes rétegekre gyakorolt hatását, és ha szükséges, az állami szerveknek javaslatot kell kidolgozniuk az áremelkedések negatív hatását kiegyenlítő bérpolitikai intézkedésekre.

A választott kereskedelmi társadalmi ellenőrök irányítását és összefogását meg kell javítani és hálózatukat bővíteni kell.

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy az állami szervek hatá-

rozottabban lépjenek fel az indokolatlan árváltozások ellen. Mivel az ármegállapítás különböző szinteken történik, szükséges, hogy az állami szervek szabályozzák az árkalkulációs tevékenységet és tartását szigorúan ellenőrizzék. Vegyék igénybe a felelősségre vonás eszközeit is.

g) *A bérből és fizetésből élő dolgozók munkaidejét heti 48 órától fokozatosan 44 órára kell csökkenteni.* Először — 1970-ig — az iparban dolgozók munkaidejének csökkentését kell végrehajtani. A rövidebb munkaidőt a vállalatok belső tartalékainak felhasználásával, önerőből, változatlan keresetek mellett, termelés kiesés, önköltségnövelés nélkül kell bevezetni. Ahol heti 48 óránál hosszabb a munkaidő, ott törekedni kell azt 48 órára csökkenteni. Az egészségre ártalmas munkakörökben — ahol ez még nem történt meg — csökkenteni kell a munkaidőt. A munkaidő-rövidítés módját a helyi gazdasági és szakszervezeti szervek a dolgozók véleményét figyelembe véve döntenek el. A napi munkaidő rövidítése ott helyes, ahol azt a dolgozók egészségének védelme, a munkarend, a gyártás technológiája indokolja.

A szakszervezetek készítsék elő javasolataikat a munkaidő csökkentésére. Vizsgálják meg a gazdasági vezetéssel együtt: milyen tartalékok állnak rendelkezésre a rövidebb munkaidő bevezetésére, a kieső munkaidőalap fedezésére a belső tartalékok, a munkaerőhelyzet, az egészségi ártalom, a nehéz fizikai munka, a női dolgozók számára stb. figyelembevételével. A szakszervezeti tanácsok, a szakszervezeti bizottságok mozgósítsák a dolgozókat a tartalékok feltárására, segítsék a műszaki fejlesztést, az újítások és találmányok bevezetését.

A rövidebb munkaidő bevezetésével egyidejűleg változtatni kell az egészségügyi intézmények, napközi otthonok, bölcsődék nyitvatartási idejét. A kereskedelmi vállalatok és a közlekedés munkaidejét úgy kell módosítani, hogy az alkalmazkodjék az igényekhez.

h) *A lakáskérdés megoldása az életszínvonal-politika egyik alapvető célja.* Nagy figyelmet kell fordítani a bérből és fizetésből élők, elsősorban a munkások lakáshelyzetének a javítására.

Egyre több lakás épül az országban, de a lakáskérdés megoldását célzó nagy lakásépítési kormányprogram teljesítésében lemaradás mutatkozik. Nem fejlődött eléggé a lakásépítéshez szükséges anyagok és felszerelési tárgyak gyártásának volumene, az építő- és építőanyagiparban foglalkoztatottak létszáma.

Elsősorban a városokban kell növelni a lakásalapot. Ezt részben az anyagi eszközök növelésével kell elérni. Ennek az elvnek már az életszínvonal megtervezésénél érvényesülnie kell. Az állami eszközök növelése mellett nagyobb mértékben támaszkodni kell a lakosság

anyagi eszközeinek a mozgósítására és azt a lakásalap bővítésére kell fordítani.

Erőfeszítéseket kell tenni a korszerű lakásépítési technika általánosabb alkalmazására. Ennek szolgálatába kell állítani a telepítési elveket és a pénzügyi lehetőségeket. A legnagyobb körültekintéssel kell biztosítani a lakásépítés és a kommunális fejlesztés összhangját, a költségek csökkentését. Koordinálni kell a magánérőből való építkezéseket, különösen ezek kommunális szükségleteinek megvalósítását. A pénzügyi műveletek lebonylítását, azok egyszerűsítésével, a tanácsok és pénzintézetek messzemenően segítsék elő.

A lakáselosztás a tanácsok feladata. A szakszervezetek segítik az elosztás ellenőrzését. Elsősorban a legsúlyosabb lakáshelyzetben levők igényét kell kielégíteni. Ennek elérése céljából javasoljuk, hogy a kormány dolgozza ki az állami lakások juttatásának elveit, az alábbi elosztási sorrend figyelembevételével: az elemi biztonsági és egészségügyi feltételek hiánya miatti lakásigények kielégítése; nagycsaládosok és fiatalok lakáshoz juttatása, elsősorban azoknak az ipari munkásoknak és alkalmazottaknak a körében, hol az egy családtagra jutó jövedelem a legalacsonyabb; szövetkezeti, társas és örökklások esetében az induló befizetéseknek és a visszafizetés idejének mértékét az egy családtagra jutó jövedelem nagyságától függően, a szociális szempontok követelményeit is figyelembe véve kell meghatározni úgy, hogy a kisjövedelműek is vállalkozzanak szövetkezeti lakás vásárlására.

Helyeseljük, hogy az üzemek segítik dolgozóikat lakáshoz juttatni. A lakásellátás egységes rendszerét kell kialakítani. Nem tartjuk indokoltnak továbbfejleszteni, bővíteni a foglalkozási ágak szerinti lakásellátási rendszert, mert nehezíti az egységes lakásgazdálkodás kialakítását.

A lakáselosztás társadalmi ellenőrzése továbbra is fontos követelmény, amiből — különösen az üzemi lakásépítés, illetve elosztás tekintetében — a szakszervezetek részt vállalnak. Ellenőrzik, hogy az összes rendelkezésre álló keretből a bérből és fizetésből élők az elosztási elveknek megfelelően és arányosan részesüljenek.

i) *A szakszervezetek részt vállalnak az új Munka Törvénykönyv kidolgozásában, amely alapvetően megváltoztatja a dolgozók munkaviszonyára vonatkozó rendelkezéseket és központi szabályokat tartalmaz a dolgozók érdekeinek védelmére.* Az új Munka Törvénykönyv alkotórészeként kell kidolgozni a kollektív szerződések rendszerét, s ez képezi majd az új Munka Törvénykönyv vállalati végrehajtását. A kollektív szerződések rendszere lehetővé teszi, hogy a bérből és fizetésből élők közvetlenül részt vegyenek az élet- és mun-

kakörülményeket érintő jogszabályok megalkotásában, s azt, hogy a vállalat működése felett társadalmi ellenőrzést gyakoroljanak.

3. *További erőfeszítéseket kell tenni az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtésére, a nevelő és felvilágosító munka további javítására. Tovább kell egyszerűsíteni a munkavédelmi szabályokat.*

El kell érni, hogy a munkások testi épségéért és az egészséges munkakörülmények biztosításáért érzett felelősség, a termelési feladatok megoldása során ne szoruljon háttérbe.

Olyan légkört kell kialakítani, hogy a dolgozók egészségének és testi épségének megóvását a vezetők és a munkások a munkaköri kötelességükön túl erkölcsi kötelességnek tekintsék.

Az üzemi szakszervezeti szervek és a vállalatok igazgatói a központi eszközök és a megnövekedett helyi lehetőségek felhasználásával gondoskodjanak a folyamatos és sokoldalú munkavédelmi propagandáról, agitációról.

A szakszervezetek elsősorban az ellenőrző, nevelő, felvilágosító, a mozgalmi munka fejlesztésével segítsék elő a dolgozókat védő rendelkezések betartását. A társadalmi erők összefogásával, szervezzenek mozgalmakat a termelés, a munka kultúrájának emelésére, a dolgozók egészségére káros környezet megszüntetésére.

A társadalmi érdekek érvényesülésének biztosítása érdekében szükséges, hogy a dolgozók egészségének és munkaképességének megóvására vonatkozó alapvető követelményeket az új gazdaságirányítási rendszerben is központi előírások tartalmazzák. Ezek megvalósítása érdekében a vállalatok önálló és hatékony intézkedéseket tegyenek.

A munka biztonságával összefüggő követelményeket már a beruházásoknál, illetve a gépek, a berendezések tervezésénél magasabb színvonalon kell érvényesíteni. Korszerűsítésre szoruló, működő termelőegységekben a termelés fejlesztését szolgáló tervekkel összhangban minden vállalat készítsen éves és távlati munkavédelmi intézkedési tervet. Különösen szükség van arra, hogy hatásos intézkedéseket tegyenek a leggyakrabban baleseteket, megbetegedést kiváltó okok megszüntetésére, a szociális ellátottság területén a lemaradás fokozatos megszüntetésére, a korszerű, biztonságos üzemszervezés, technológiák kialakítására, a jól bevált biztonságtechnikai eszközök alkalmazására. A legfőbb munkavédelmi problémák megoldásához vegyék igénybe az újítók, a kutatóintézetek segítségét.

Gondoskodni kell arról, hogy a vállalatok műszaki és gazdasági vezetői, valamint a dolgozók anyagilag jobban érdekelték legyenek a balesetet és foglalkozási megbetegedéseket okozó körülmények megszüntetésében, megelőzésében.

A munkavédelmi előírásokat megsértőkkel szemben a munkavédelmi felügyelők következetesen éljenek jogaikkal. A szakszervezetek szerezzenek érvényt annak az elvnek, hogy az a jó vezető, aki a termelési feladatokat a dolgozók egészségének, testi épségének veszélyeztetése nélkül oldja meg.

4. *Az egészségügy és a társadalombiztosítás fejlesztésével elért eredmények joggal váltanak ki elismerést határainkon túl is.* Az életszínvonal emelése megköveteli azonban az egészségügyi ellátás továbbfejlesztését is, a megnövekedett igényeknek megfelelően az egészségügy tudományos eredményeinek gyorsabb és hatékonyabb bevezetését. Az egészségügyi ellátás magasabb színvonalra emelését indokolja az is, hogy az utóbbi években a fejlesztés üteme megtorpant. Szükség van arra, hogy a következő években a nemzeti jövedelem nagyobb részét fordítsuk ilyen célokra.

a) A szakszervezetek javasolják, hogy a következő 5 éves terv egyik fontos feladata legyen az egészségügy általános korszerűsítése, a megelőzés előtérbe állítása, a bérből és fizetésből élők egészségügyi ellátásának további javítása.

A kongresszus helyesli, hogy az állami szervek kidolgozzák a következő évek egészségügyi politikájának alapelveit. Szükséges elemezni népünk egészségügyi helyzetét, az ellátás mértékét, a korszerű tudomány nyújtotta egészségügyi eljárások alkalmazását. A szakszervezetek rendelkezésre bocsátják ehhez kidolgozott elgondolásait, a jelenlegi helyzetről szerzett tapasztalataikat, a dolgozóknak erről alkotott véleményét.

A reális igényekhez mért színvonal elérése érdekében gyorsabb ütemben kell emelni a kórházak ágylétszámát, műszer- és gépellátását. Magyarország orvosi ellátása nem sokkal tér el a legfejlettebb országokétól. Az egyébként magas orvoslétszám kihasználása nem kielégítő. Az orvosokat sok adminisztrációs munka és egyéb tevékenység terheli, amelyhez alacsonyabb képzettségű káderek is megfelelnek.

A szakszervezetek javasolják megvizsgálni az egészségügyi munka mostani szervezését, az orvosi ellátottságot, a közép-káderek arányát és az egészségügyi intézményekben dolgozó rétegek létszámalkulását. Megelőző egészségügyi szervezéssel, a szükséges állami anyagi eszközök felhasználásával el kell érni, hogy az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele ne jelenthessen az állami előírásokon felüli anyagi megterhelést a biztosítottak számára.

b) A népgazdaság helyzetének megfelelően a társadalombiztosítási szolgáltatásokat (betegség esetén nyújtott szolgáltatásokat, a családi pótlékot és a nyugdíjakat) a jövőben tovább kell fejleszteni.

Figyelemmel kell kísérni a nyugdíjas létfeltételeinek alakulását:

folyamatosan kerüljenek módosításra egyes nyugdíjkorlátozó rendelkezések, elsősorban az ötéves megszakítás következményei.

Tovább kell könnyíteni a társadalombiztosítási szolgáltatások útján a gyermekes családok anyagi helyzetét. Össze kell hangolni minden szinten az egészségügyi és a társadalombiztosítási szervek munkáját.

Hatékonyabban foglalkozzanak a szakszervezetek a betegségek megelőzésével, az üzemi egészségvédelem további javításával, az egészségügyi intézmények társadalmi ellenőrzésével, gyermekintézmények fejlesztésével.

A dolgozók nevelése, egészségügyi kultúrájának emelése érdekében fokozzák a szakszervezetek egészségügyi felvilágosító tevékenységüket, harcoljanak az iszákosság leküzdéséért.

Kezdeményezzék és működjenek tevékenyen közre az intézményes rehabilitáció kiszélesítésében.

A társadalombiztosítás fejlődése érdekében tovább kell növelni a társadalmi szervek hatáskörét, önállóságát a méltányosságot igénylő ügyek elbírálásában. A biztosítottak ügyeinek gyorsabb intézése érdekében gyorsítani kell az ügyviteli munka széles körű decentralizálását, gépesítését. A munka minőségi javítása megköveteli a szakszervezeti tisztségviselők és az ügyviteli dolgozók képzésének fejlesztését.

5. A szakszervezeti kedvezményes üdültetés iránti igény állandóan nő. Ezért továbbra is gondoskodni kell a szakszervezeti üdültetésben részesülők számának növeléséről, mindenekelőtt a gyógy-, a nyári gyermek- és családi üdültetés fejlesztéséről elsősorban új, nagy kapacitású üdülők építése útján.

Új üdülő férőhelyeket a SZOT-nak és a szakszervezeteknek saját anyagi eszközeikből is kell létrehozniok. Elő kell segíteni, hogy a vállalatok saját alapjukból létesítsenek új, saját üdülőket, illetve fejleszték a meglévőket, vagy a SZOT-tal társulva — kölcsönösen előnyös feltételek mellett — építsenek üdülőket.

Javítani kell az üdültetésben részt vevők kiválasztását. Érvényesíteni kell azt az elvet, hogy kedvezményes jutalomüdültetésben elsősorban a munkában élenjáró, egészségügyi szempontból is legjobban rászoruló, az alacsonykeresetű és a nagycsaládos dolgozók részesüljenek. Az alacsonykeresetű és a nagycsaládos dolgozók üdültetéséhez a vállalatok lehetőség szerint saját anyagi eszközeikből is biztosítsanak hozzájárulást.

A SZAKSZERVEZETEK IDŐSZERŰ FELADATAI AZ IDEOLÓGIAI HARCBAŊ ÉS A KULTURÁLIS NEVELÉSBEN

Társadalmi célkitűzéseink megvalósítása szükségessé teszi a szakszervezetek agitációs, felvilágosító és kulturális nevelő munkájának továbbfejlesztését. A szakszervezetek agitációs, propaganda és kulturális tevékenysége fokozottabban szolgálja az ideológiai harcot, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek alakítását. Segítsék a munkásosztály osztályöntudatának erősítését, az ország sorsáért érzett felelősségének növelését.

1. *A szakszervezeteknek, a szocializmus építésében betöltött sajátos nevelő szerepüknek megfelelően, a jelenleginél átfogóbb és hatékonyabb agitációs és propagandatevékenységet kell kifejteniük a szakszervezeti munka minden területén. Fokozottabban részt kell vállalniuk a munkásosztály világnézetének formálásából, a marxizmus—leninizmus széles körű terjesztéséből. Rendszeresen magyarázzák az ország előtt álló feladatokat, nyerjék meg és mozgósítsák a dolgozókat azok megvalósítására. Válaszolják meg a dolgozók körében felmerülő gazdasági, politikai és ideológiai kérdéseket. Fordítsanak nagy figyelmet a munkásosztály öntudatának, felelősségérzetének, a munkásszolidaritásnak, a szakma, a munkahely szeretetének elmélyítésére, a forradalmi munkáshagyományok ápolására, a szakszervezethez tartozás szükségességének megértetésére.*

A szakszervezetek agitációs és propagandamunkája szolgálja hatékonyabban az ideológiai harcot, a dolgozók hazafias és proletár internacionalista nevelését. Küzdjenek bátran a fellelhető nacionalista és kispolgári nézetek ellen, erősítsék a munkások, a dolgozók hazaszeretetét, a proletár internacionalizmus érzését. Külön gondot fordítsanak a testvéri szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió népével való igaz barátság mélyítésére.

A szakszervezetek agitációs és propagandatevékenysége széles körű politikai rétegmunka kialakításával is segítse elő az üzemeken és munkahelyeken az eleven, őszinte politizáló légkör további szélesítését. A szakszervezetek legközvetlenebb feladata, hogy a dolgozók, a tagság körében tömegméretekben magyarázzák a gazdasági reform lényegét, szükségességét. Magyarázzák az egyes országos és helyi intézkedések célját, értelmét az egyes dolgozók és a társadalom fejlődése szempontjából egyaránt. Nevelő, meggyőző munkával segítsék az aggályok és a helytelen nézetek tisztázását.

A szakszervezetek ösztönözzék a munkások, a dolgozók szakmai,

technikai és tudományos érdeklődését. A szakszervezeti termelési agitáció és műszaki propaganda kialakításával és hatásosabbá tételével segítsék a termelékenységet növelő módszerek, korszerű munkaszervezési folyamatok, új tudományos, technikai eredmények bevezetését és terjesztését.

Fejleszteni szükséges a szakszervezeti bizalmiak nevelő tevékenységét, és bátrabban kell alkalmazni a szakszervezeti munkában az agitáció és propaganda különböző formáit, szóbeli és írásos, szemléltetőeszközeit. Jobban fel kell használni a feladatok magyarázása, a dolgozók megnyerése és mozgósítása érdekében a szóbeli agitáció olyan fórumait, mint a termelési tanácskozások, a szakszervezeti taggyűlések, bizalmiértekezletek, az egyéni beszélgetések és viták.

Az agitációs és propagandatevékenység szempontjából nagy hatóerejű eszköz a szakszervezeti sajtó és könyvkiadás. Ezt az eszközt céltudatosabban kell felhasználni a napirenden levő feladatok ismeretetésére, az ellenséges és hibás nézetek leleplezésére, általában a közvélemény formálására.

2. A szocializmus teljes felépítéséből adódó feladatok és a dolgozók egyre növekvő kulturális igényei szükségessé teszik a szakszervezetek hagyományos kulturális tevékenységének a fejlesztését. El kell érni, hogy a szakszervezetek kulturális tevékenysége — elsősorban a dolgozók művelődési igényeinek fejlesztésével, kielégítésével, kulturális érdekeinek kifejezésével és védelmezésével — jobban segítse a társadalom előtt álló feladatok megoldását, a szocialista ember kialakítását. A szakszervezetek nagyobb figyelmet fordítsanak a dolgozók általános, szakmai, közgazdasági ismereteinek növelésére, önművelődésre és a növekvő szabad idő kulturált felhasználására.

A szakszervezetek a jövőben fokozottabban segítsék az irodalmi és művészeti élet hatékonyabb befolyásolása, a szocialista tendenciák erősítése érdekében, hogy a haladó, a szocialista kultúra és művészet alkotásai minél nagyobb tömegekhez eljussanak. Formálják a tömegek ízlését, ugyanakkor tolmácsolják a dolgozók, a közönség véleményét az alkotók és az állami irányítás számára.

A szakszervezeteknek fontos társadalmi feladatuk, hogy segítsék a közoktatási feladatok, az iskolareform következetes megvalósítását. Nyújtsanak nagyobb támogatást, erkölcsi és anyagi segítséget a tehetséges munkás- és parasztfiatalok tovább tanulásához. Nagyobb pedagógiai propagandával segítsék az ifjúság helyes pályaválasztását és hatékonyabb nevelő munkát fejtsenek ki a termelőmunka és a választott szakma megbecsülése érdekében. Az iparági és üzemi oktatási és ismeretterjesztési tanácsok tevékeny közreműködésével segítsék jobb összhang megteremtését a népgazdaság és az egyes vál-

lalatok munkaerő-szükséglete, az oktatás és továbbtanulási lehetőségek, valamint a továbbtanulás szervezése között. Változatlanul nagy figyelmet fordítsanak a korszerű alpműveltséget nyújtó általános és középiskolai felnőttoktatás segítésére.

A szakszervezetek bővítsék kulturális tevékenységüket a munkásosztály, a bérből és fizetésből élők soraiban és vonjanak be újabb tömegeket a nevelő munka hatókörébe, elsősorban a munkahelyeken, munkásszállásokon, a munkás-lakótelepeken, a dolgozók különböző rétegei, a szocialista brigádok, a faluról üzembe került munkások, a nők, a fiatalok között. A munkahelyi kulturális nevelés legyen az az alap, amelyre épül és amelyet kiegészít és teljesebbé tesz a szakszervezeti kulturális intézmények területi munkája és az állami oktatási, népművelési intézmények fokozottabb igénybevétele.

A szakszervezetek szilárdítsák meg a kulturális nevelő munka kialakult helyes arányait. Korszerűbb, hatékonyabb módszerekkel érik el az üzemi művelődési házak, termek, klubok, könyvtárak jobb kihasználását.

A megnövekedett társadalmi követelményeknek és igényeknek megfelelően jobban kell biztosítani a kulturális nevelő munkához szükséges anyagi eszközöket és azok célszerű felhasználását. El kell érni, hogy az üzemek nyereségének növekedésével párhuzamosan, tervszerűen bővüljenek az üzemi kulturális nevelő munkára fordított anyagi eszközök is. A korszerű követelményeknek megfelelően ki kell dolgozni a munkahelyek kulturális ellátottságának normatíváit.

3: Tovább kell fejleszteni a szakszervezetek munkáját a magyar testnevelési és sportmozgalomban. Aktívabban vegyenek részt a szakszervezeti tagság testnevelésének és sportoltatásának szervezésében. Intézkedések szükségesek a tömegsport szélesítésére, a hagyományos szakszervezeti sportrendezvények számának növelésére, a sportkörökkel nem rendelkező munkahelyeken dolgozók testnevelési igényeinek kielégítésére. A tömegsport fejlesztése érdekében ismét széleskörűen kell szervezni a vállalatoknál, hivatalokban az alapfokú tömegversenyeket, túrákat.

Az MTS-sel közösen ki kell dolgozni az új gazdasági mechanizmus bevezetésével kialakuló új helyzetnek megfelelő intézkedéseket a sportolók munkaidő-kedvezményéről, a vállalati sporttámogatásról, a sportlétesítmények tulajdonjogának rendezéséről és az ezzel összefüggő egyéb kérdésekről.

FELADATOK

A SZAKSZERVEZETEK NEMZETKÖZI KAPCSOLATAINAK FEJLESZTÉSÉBEN

A béke és haladás erői gyarapodtak és új sikereket értek el világszerte az elmúlt évek során. Ezeknek az erőknek fő támasza a szocialista országok közössége és munkásmozgalma, amelyek együtt harcolnak a kapitalista országok munkásmozgalmával és a nemzeti függetlenség kivívásáért és megszilárdításáért küzdő népekkel az imperializmus agresszív erői ellen.

A jelenlegi nemzetközi helyzet szükségessé teszi, hogy a szakszervezetek lépjenek fel az imperialisták háborús és agressziós politikája ellen.

A magyar szakszervezetek mély felháborodással ítélik el az amerikai imperialisták vietnami agressziós háborúját és továbbra is minden erejükkel támogatják a hős vietnami nép igazságos harcát, politikai, erkölcsi és anyagi vonatkozásban egyaránt.

A magyar szakszervezetek különös jelentőséget tulajdonítanak Európa biztonságának. Aggodalommal figyelik az amerikai imperializmussal szövetséges nyugatnémet imperialista körök fokozódó revansista tevékenységét. A nemzetközi kapcsolatok szélesítésével hozzájárulnak az európai országok dolgozóinak közeledéséhez, a kontinens biztonságának megszilárdításához.

A magyar szakszervezetek a proletár internacionalizmus elve alapján végzett munkájukkal erősítik szocializmust építő hazánk nemzetközi tekintélyét. A közel hárommillió szervezett magyar dolgozót képviselő szakszervezetek aktívan részt vesznek a korunk fő kérdéseinek megoldásáért folyó harcban. A magyar szakszervezetek, tevékenységüket a nemzetközi munkásosztály általános harcával összehangolva, alkotóan vesznek részt a Szakszervezeti Világszövetség, a szakmai nemzetközi szövetségek célkitűzéseinek valóraváltásában. A több mint 138 millió szervezett dolgozót magába foglaló SZVSZ egységének, szervezettségének és befolyásának erősödése a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egészének érdekeit szolgálja és alapját képezi a szakszervezeti világmozgalom egységéért folyó harcnak.

A szocialista hazafiság és a proletár nemzetköziség elvei alapján a magyar szakszervezetek szakadatlanul erősítsék tovább testvéri barátságukat, politikai, gazdasági és kulturális munkakapcsolataikat

a szocialista országok, különösen a kommunizmust építő Szovjetunió szakszervezeteivel.

Fejleszteni kell a szocialista országok szakszervezeteivel a módszeres tapasztalatcserét. Különösen fontos a KGST-országok szakszervezetei tapasztalatainak kölcsönös felhasználása, a sajátos körülmények figyelembevételével. Ezzel is hozzájárulnak a szocialista világrendszer országai egységének erősítéséhez.

Fontos tanulmányozni, elemezni a még elnyomás alatt élő dolgozók szakszervezeteinek munkáját, eredményeit, harcait. Ugyanakkor rendelkezésükre kell bocsátani szakszervezeti mozgalmunk tapasztalatait, ezzel is támogatva nehéz harcukat.

Támogatni kell az újonnan függetlenné vált országok szakszervezeteinek azt a törekvését, hogy leküzdjék a monopóliumok uralmát, kiirtsák a neokolonializmus gyökereit és megjavítsák a lakosság élet-színvonalát. Erkölcsileg, politikailag, anyagilag segíteni kell ezen országok fiatal szakszervezeti mozgalmának szervezeti és ideológiai erősödését. Tevékenyen részt kell venni az SZVSZ és a nemzetközi szakszervezeti szövetségek által kezdeményezett szolidaritási akciókban, amelyek kifejezésre juttatják a nemzeti felszabadításért, a függetlenségért és szuverenitásért harcoló népek és dolgozók iránti szolidaritást.

A magyar szakszervezetek erősítsék tovább kapcsolataikat és új kapcsolatok kiépítésén tevékenykedjenek a tőkés országokban működő szakszervezetekkel. E kapcsolat kialakításánál alapelvünk, hogy baráti jobbot nyújtunk mindazon munkástömegeket felölelő szakszervezeteknek, amelyek hajlandók velünk együtt haladni az emberiség érdekeit kifejező fő kérdésekben, ugyanakkor visszautasítunk minden olyan törekvést, amely az egyes szakszervezetek belső életébe való beavatkozást célozza.

Elő kell segíteni a magyar szervezett dolgozók és a kapitalista országok munkásai között a közvetlen kapcsolatokat, a munkásturizmus fejlesztése, a sport- és kulturális kapcsolatok erősítése útján is.

A munkásosztály érdeke egy és oszthatatlan az egész világon. Minden szakszervezetnek közös, nagy feladatai vannak a békéért, az imperializmus és a gyarmati rendszer minden formája ellen, az újabb demokratikus és szociális vívmányokért, az egész világ dolgozóinak felszabadulásáért vívott harcban. A közös harc megteremti a feltételeket a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységének helyreállításához. Ennek érdekében fejtik ki nemzetközi tevékenységüket a magyar szakszervezetek és a sokirányú munkáról, az SZVSZ és szakmai tagozatainak célkitűzéseiről és harcáról tájékoztatják a magyar szervezett dolgozókat, elmélyítve körükben a proletár internacionalizmus eszméjét.

A SZAKSZERVEZETEK VÁLASZTOTT SZERVEI IRÁNYÍTÓ TEVÉKENYSÉGÉNEMEK TOVÁBBFEJESZTÉSE

1. *A szakszervezeti mozgalom irányítása egységes.* Az elkövetkezendő évek feladatainak végrehajtása igényli a munkamegosztás továbbfejlesztését a SZOT, a szakszervezetek központi vezetőségei, a középszervek és az alapszervek között. Minden szakszervezeti szerv hivatásának, szerepének megfelelően kapja meg hatáskörét, hogy önállóan, kezdeményezőbben tudjon dolgozni. A SZOT mint a szakszervezeti mozgalom legfelsőbb irányító szerve elsősorban azokkal a kérdésekkel foglalkozzon, amelyek a dolgozók összességét, az egész szakszervezeti mozgalmat és társadalmi fejlődésünket érintik.

2. *Az új helyzet megköveteli az iparági szakszervezetek önállóságának növelését.* Szükséges, hogy az iparági szakszervezetek megfelelő tájékozottsággal rendelkezzenek területükkel kapcsolatos népgazdasági és társadalmi összefüggésekről, reális lehetőségekről. Alaposabban kell ismerniök a hozzájuk tartozó rétegek, szakmák dolgozóinak élet- és munkakörülményeit, politikai hangulatát, az üzemi és intézményi munka, a helyi élet gondjait, problémáit, a dolgozók művelődési lehetőségeit, szociális helyzetét. A szakszervezetek központi vezetőségei felelősek azért, hogy a sajátos szakmai feladatokat minden szinten helyesen és differenciáltan érzékeljék, és határozataikban ez jusson kifejezésre. Mindez elősegíti, hogy a dolgozók saját érdekeiken, szakmai érdekeiken keresztül gyorsabban jussanak el a társadalmi érdekek felismeréséhez, elfogadásához, szolgálatahoz, a társadalmi összefogáshoz.

Felelősek a szakmai határozatok maradéktalan megvalósításáért. Nagyobb gondot kell fordítaniok a szakszervezeti tisztségviselők fokozottabb megbecsülésére, melynek elsősorban a segítségnyújtásban, a káderképzés fejlesztésében, az alapszervi és középszervi munka feltételeinek megteremtésében kell jelentkezni. A káderképzés szervezeti és tartalmi továbbfejlesztését a megnövekedett hatáskör, felelősség figyelembevételével kell kialakítani.

3. *Az szmt-k, SZBT és a szakmák középszerveinek feladata:* a SZOT elnökségének idevonatkozó határozata alapján irányítani, segíteni, összehangolni és ellenőrizni a területükön működő alapszervezetek munkáját. Képviseljük a szervezett dolgozókat területükön, az állami és a gazdasági szervek előtt. Segítsék elő a szakszervezeti munkamódszerek továbbfejlesztését.

4. *A szakszervezeti mozgalom továbbfejlesztésének kulcskérdése*

a vállalati, üzemi (alapszervezeti) munka színvonalának további javítása. Az alapszervezetek hatáskörét a vállalatok, intézmények megnövekedett önállóságával párhuzamosan kell meghatározni. Ennek megértése és végrehajtása döntően befolyásolja a szakszervezeti munka továbbfejlesztését. A kongresszus felhívja a szakmák központi vezetőségeinek a figyelmét, hogy a soron következő kongresszuson dolgozzák ki, világosan határolják el alapszerveik, középszerveik és a szakma központi vezetőségének hatáskörét. Nyújtsanak segítséget a szakszervezeti tanácsok, szb-k, műhelybizottságok, szakszervezeti bizalmiak önálló munkájának kialakításához, az alapszervi munka sokirányú kibontakozásához. Segítsék az alapszerveket megfelelő határozatok kidolgozásával, a tisztségviselők és aktívák rendszeres tájékoztatásával és oktatásával, a szakszervezeti munka folyamatos végzéséhez szükséges egyéb feltételek megteremtésével. A vállalati szakszervezeti tanács és a szakszervezeti bizottságok munkáját úgy kell továbbfejlesztani, hogy a hatáskörükbe utalt kérdésekben irányítsák, megvalósítsák, ellenőrizzék a szakszervezeti munka egészét. A szakszervezeti bizottságok fordítsanak több időt a választott szervek (műhelybizottságok, osztálybizottságok, bizalmiak) irányítására, a társadalmi munka fejlesztésére.

Fejleszteni kell a szakszervezeti demokráciát. Az alapszabálynak megfelelően növelni kell a szervezett dolgozók szerepét, részvételét az egész szakszervezeti tevékenységben. A taggyűlések, bizalmi csoportterkezetek egyben a szakszervezeti demokrácia fórumai, ahol kifejeződik a tagság akarata a feladatok meghatározásában, az ügyek eldöntésében és megvalósításában. A taggyűlések ezért a politikai tömegmunka, a nevelés, az agitáció, a vezetésbe való bevonás, a tömegekkel való együttműködés és az erők kibontakoztatásának forrásai.

Fontos feladat, hogy a szakszervezeti alapszervek kibontakoztassák az üzemi demokráciát, neveljék, bátorítsák a dolgozókat arra, hogy jogaikkal éljenek. Az üzemi szakszervezeti vezető szervek **valósítják meg az üzemi demokratizmus jelentős részét, mint képviselői szervek.** A dolgozók jogait érvényesítik, juttatják szervezetten kifejezésre. A dolgozók jogai a szakszervezetek jogaiban realizálódnak.

A tagság érdekeivel való folyamatos foglalkozásra legtöbb lehetősége a bizalminak van. Ezért a vezető szervek rendszeresen tájékoztassák a bizalmiakat a határozatokról, szerzett tapasztalataikról. Teremtsék meg a bizalmimunka elvégzésének jobb feltételeit. Ne döntsenek a bizalmiak meghallgatása, véleménye, állásfoglalása nélkül.

5. A vezetés, irányítás színvonalának emelése érdekében módsze-

reiben és tartalmában tovább kell fejleszteni a SZOT és a szakmák központi irányítását és növelni kell a vezető szervek önállóságát.

A központi irányítás továbbfejlesztése azt kívánja, hogy a szakszervezeti vezető szervek jól ismerjék a társadalom fejlődésének irányát, az adott időszakban előttünk álló feladatokat és ugyanilyen jól ismerjék a tagság igényeit, tudatának állapotát, aktivitását előmozdító és gátló tényezőket.

Ennek érdekében minden szinten szükség van az elvi, elemző munka fejlesztésére, hogy pontosabban határozhassuk meg a célokat, feladatokat. A határozatok jellege olyan legyen, hogy elősegítse az alapszervezetek tevékenységét. A határozatok következetes végrehajtása minden vezető szerv kötelessége.

Tovább kell fejleszteni azt a helyes gyakorlatot, hogy a választott vezető szervek irányítsák az alsóbb szintű vezető szervezetet. Meg kell valósítanunk, hogy a különböző szintű vezetők a központi irányítás megvalósításáért, saját döntéseikért, tevékenységük egészéért személy szerint is vállalják a felelősséget. Ez megköveteli az operatív tevékenység fejlesztését.

A vezető szervek önállósága kifejeződik a nagyobb jogkörben és nagyobb cselekvési lehetőségben, amelynek keretében a központi irányítást jelentő határozatokat a helyi körülmények és sajátosságok figyelembevételével eredményesebben tudják érvényre juttatni.

A vezető szervek munkájuk megtervezésében az adott időszaknak megfelelően, önállóan, jelölik ki a dolgozókat foglalkoztató problémákat és ezek megoldásán munkálkodjanak. Nagy körültekintéssel foglalkozzanak a dolgozók ügyes-bajos dolgaival, határozottan és gyorsan intézkedjenek a tagság érdekében. Érvényesítsék azt az elvet, hogy minden ügyet ott intézzenek el, ahol azt a legjobban ismerik. Ez növelni fogja e szervek felelősségét.

Az önállóság minden szinten megkívánja a széles körű információt. A szakszervezetek számára a tagságtól nyert vélemények, a felsőbb szervektől kapott tájékoztatás és határozatok, a gazdasági vezetőktől szerzett tájékoztatás, valamint az adott témakörben megjelent elemző, tudományos munkák és statisztikák jelenthetik az információ rendszerét. Ez szolgál alapul a helyes döntések kialakításához.

A választott vezető szervek fordítsanak nagyobb gondot és erőt a határozatok végrehajtásának megszervezésére. Ennek legfontosabb eleme, hogy készítsék fel az irányításuk alá tartozó vezető szervezetet a határozatok céljának, tartalmának megértetésével, hogy meggyőzően tudjanak érvelni a tagság körében a határozatok megvalósítása érdekében. A végrehajtást rendszeresen ellenőrizzék és tegye-

nek újabb intézkedéseket, ha akadályok merülnek fel. A káderképzést e feladatok figyelembevételével kell fejleszteni.

6. A szakszervezetek anyagi eszközeit mind nagyobb arányban fordítsák a tagság szociális, kulturális szükségleteinek kielégítésére, az eredményes mozgalmi munka feltételeinek biztosítására.

1968. január 1-től az alapszervek tagdíjbevételi részesedését emelni kell. A szakszervezetek indokolt esetben külön százalékos részesedést is biztosíthatnak.

1968. január 1-től az intézményes és rendkívüli segélyek egységes kezelésben az alapszervekhez kerülnek.

Az alapszervek a rendelkezésükre álló anyagi eszközökkel nagyobb körültekintéssel és felelősséggel gazdálkodjanak. Az anyagi eszközök felhasználásáról a szakszervezeti szervek választóiknak rendszeresen számoljanak be.

A számvizsgáló bizottságok rendszeres munkájukkal biztosítsák a társadalmi ellenőrzést.

A MAGYAR

SZAKSZERVEZETEK

ALAPSZABÁLYA

A magyar szakszervezetek a munkások, a bérből, fizetésből élő dolgozók tömegszervezetei. Önkéntesség alapján, világnézetre, nemzetiségre, nemre való tekintet nélkül tömörítik a szocializmus építésén munkálkodó ipari, közlekedési, mezőgazdasági munkásokat, a kereskedelmi, értelmiségi és alkalmazotti dolgozókat.

A magyar szakszervezetek a Magyar Szocialista Munkáspárt eszmei, politikai, ideológiai irányításával önálló szervezetekként tevékenykednek vezető szerveik határozatai alapján. Munkájuknak két oldala van: szervezik és nevelik a dolgozókat társadalmunk politikai-gazdasági erejének növelésére, elősegítik a dolgozók anyagi, szociális és kulturális igényeinek kielégítését, védik a törvényekben és rendeletekben biztosított jogaikat.

A szakszervezetek a szocialista társadalom teljes felépítésének elősegítése érdekében:

erősítik a munkáscsapat egységét, hatalmát, támogatják a munkások, a parasztok, a társadalom valamennyi rétegének szövetségét, a szocialista nemzeti egység megteremtését;

tevékenyen részt vesznek a tervezésben, a gazdasági építő- és szervező munka feladatainak megvalósításában, a szocialista munkaverseny szervezésében, az üzemi demokrácia fejlesztésében;

képviseleik, védik tagjaik érdekeit, törvényes jogait, és közreműködnek a dolgozók élet- és munkakörülményeinek rendszeres javításában, a bürokratizmus elleni harcban;

segítik a dolgozók politikai, szakmai és általános műveltségének fejlődését, a sportmozgalomban való részvételt;

tevékenyen részt vesznek a béke megszilárdításáért folyó harcban; a szocialista hazafiság, a proletár nemzetköziség szellemében nevelik a dolgozókat, közreműködnek a szocialista országok egységének erősítésében, a Szakszervezeti Világszövetség és a nemzetközi szakmai szövetségek tagjaiként síkkraszálnak a nemzetközi munkásmozgalom egységéért, az egész világ dolgozóinak demokratikus jogaiért, élet- és munkakörülményeinek javításáért.

A SZAKSZERVEZETI TAGOK JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

A szakszervezetnek tagja lehet minden bérből, fizetésből élő ipari, mezőgazdasági, közlekedési, kereskedelmi, igazgatási és más munkaterületen foglalkoztatott munkás, értelmiségi és alkalmazotti dolgozó, felsőoktatási intézmény vagy szakiskola hallgatója, ipari tanuló, nyugdíjas, aki híve a munkáshatalomnak, egyetért a szocialista társadalom építésével, szakszervezeti tagdíjat fizet és az alapszabály rendelkezéseit megtartja.

A szakszervezeti tag jogai:

1. A tag szakszervezeti tisztségre választhat és választható.

Egyéves tagság után szakszervezeti bizalminak, kétéves tagság után üzemi (hivatali) szakszervezeti szervbe, hároméves tagság esetén megyei (területi) szervbe; ötéves tagság esetén a szakszervezeti központi vezetőségbe és a Szakszervezetek Országos Tanácsába (SZOT) választható.

2. A szakszervezeti tag a szakszervezet gyűlésein és értekezletein, a szakszervezeti sajtóban véleményt nyilváníthat, javaslatokat tehet, bírálhatja a szakszervezeti szervek vagy vezetők munkáját, beadvánnyal, panasszal fordulhat bármely szakszervezeti szervhez.

3. A szakszervezeti tag tanácsért, támogatásért, védelemért fordulhat bármely szakszervezeti szervhez mindennemű munkaügyi, bérügyi és egyéb problémával.

4. A szakszervezeti tag, körülményeit figyelembe véve, meghatározott esetekben (szülés, halálozás, szociális helyzet) segélyben részesülhet.

5. A szakszervezeti tag és közvetlen hozzátartozója — a lehetőségek figyelembevételével — kedvezményesen, illetve önköltséges üdülésben részesíthető.

6. A szakszervezeti tag — az érvényben levő rendeletek alapján — évenként egyszer közvetlen hozzátartozóival együtt 50 százalékos MÁV utazási kedvezményt vehet igénybe.

7. A szakszervezeti tagnak kiváló szakszervezeti munkája elismerésül szakszervezeti kitüntetés adományozható.

8. A választott szakszervezeti tisztségviselők a rendelkezésekben meghatározott munkajogi védelemben részesülnek.

A szakszervezeti tag kötelességei:

9. Tartsa be az alapszabály rendelkezéseit, tegyen eleget a szakszervezeti fegyelem követelményeinek, és besorolásának megfelelően, rendszeresen fizesse a tagsági díjat.

10. Tevékenyen vegyen részt a szocialista társadalom építésében, becsülje meg és gyarapítsa a társadalmi tulajdont, óvja a dolgozó nép vagyonát.

11. Bővítse politikai és szakmai ismereteit, gazdagítsa műveltségét.

12. Segítse a szakszervezeti szervek határozatainak eredményes végrehajtását, a reá bízott szakszervezeti feladatoknak és tisztségeknek legjobb tudása szerint tegyen eleget.

13. Munkahelyén, társadalmi tevékenységben és magánéletében tartsa meg a szocialista együttélés szabályait.

Felvétel a szakszervezetbe, a szakszervezeti tagsági idő:

14. A szakszervezetbe való belépés önkéntes. A felvételtől a szakszervezeti csoport dönt.

15. Ha a szakszervezeti tag más szakszervezethez tartozó vállalat (hivatal, intézmény) dolgozója lesz, át kell igazolni abba a szakszervezetbe, amelyhez új munkahelyének dolgozói az iparági szervezkedés szerint tartoznak. Ebben az esetben a tagsági idő folyamatos.

16. A szakszervezeti tagság idejébe be kell számítani azt az időt, amit a tag a Szakszervezeti Világszövetséghez csatlakozott vagy a Szakszervezetek Országos Tanácsa által elismert bármely más szakszervezet kötelékében töltött.

17. A fegyveres erőknél, fegyveres testületeknél és egyéb fegyveres alakulatoknál töltött szolgálati időt — ha a bevonulás előtt a dolgozó szakszervezeti tag volt, és leszerelése után 30 napon belül jelentkezik az alapszervezeténél — folyamatos tagsági időnek kell elismerni.

18. A szakszervezeti tagság betegség, rokkantság, nyugdíjazás, átmeneti munkaképtelenség és a dolgozó munkaviszonyának önhibáján kívül szünetelése esetén is fenntartható, ha a dolgozó rendszeresen fizeti a meghatározott tagdíjat.

19. Az idénymunkások és alkalmazottak megtarthatják folyamatos tagságukat, ha az idénymunkák között rendszeresen fizetik a meghatározott tagdíjat.

20. A szövetkezeti tag — ha korábban szakszervezeti tag volt, és e jogát jogfenntartó tagdíj fizetésével fenntartotta — tagsági idejét folyamatosnak kell tekinteni.

21. A meghatározott jogfenntartó tagdíjat fizető tag alapszabálytól eltérő jogait külön határozat rögzíti.

Fegyelmi eljárás és a tagság megszűnése:

22. Az alapszabály megszegése, fegyelmezetlen, szakszervezeti taghoz méltatlan magatartás vagy tevékenység esetén a szakszervezeti tag ellen fegyelmi eljárást lehet indítani. Fegyelmi eljárást bármely szakszervezeti szerv kezdeményezhet.

23. A fegyelmi eljárást a szakszervezeti bizottság vagy felsőbb szakszervezeti szerv folytatja le. Ezt a jogát átruházhatja a műhelybizottságra vagy a szakszervezeti csoportra. A választott vezető szervek tagjainak fegyelmi ügyét az illetékes vezető szerv tárgyalja, és a felettes szerv hagyja jóvá.

24. Fegyelmi ügyek tárgyalására meg kell hívni a szakszervezeti tagot és az illetékes bizalmi is. A fegyelmi eljárás során biztosítani kell, hogy a szakszervezeti tag védekezését előadhassa.

A fegyelmi határozatok a következők lehetnek:

a) figyelmeztetés, dorgálás, megrovás és kizárás;

b) a fegyelmi döntés után a határozatot és indokolását 3 napon belül írásban kell közölni az érintett szakszervezeti taggal, aki a határozat ellen 15 napon belül a felsőbb szakszervezeti szervnél fellebezhet;

c) a fegyelmi vétséget elkövető tagnak joga van egy év múlva a felsőbb szakszervezeti szervtől a fegyelmi határozat törlését kérni.

25. A szakszervezetből kizárt személy újrafelvételi kérelmében az alapszervezeti taggyűlés dönt, és döntését jóváhagyásra felterjeszti a felsőbb szakszervezeti szervhez.

26. A szakszervezeti tagság megszűnik:

a) a tag kilépésével;

b) hosszabb idejű tagdíjmaradás esetén (3 hónap után felszólítás, 6 hónapi önhibájából történő elmaradásnál megszűnik a tagság);

c) a tagnak fegyelmi határozattal való kizárásával;

d) a tag halálával.

A SZAKSZERVEZETEK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSÉNEK ALAPELVEI

27. A magyar szakszervezetek a demokratikus centralizmus, az iparági, ágazati szervezkedés elve alapján épülnek fel. Ennek megfelelően:

a) Minden szakszervezet a népgazdaság egy-egy ágazatában (iparág) foglalkoztatott munkásokat, értelmiségi és alkalmazotti dolgozókat szervezi és egyesíti.

b) Egy üzemben (vállalatnál, intézménynél) a szervezett dolgozók azonos szakszervezetnek a tagjai; e szabály alól indokolt esetben a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége kivételt tehet.

c) A szakszervezeti vezető szerveket a szakszervezeti tagok, illetve azok küldöttei demokratikusan, titkosan választják. A szakszervezeti vezető szerv tagjai egy szerven belül egyenjogúak.

A választott szervek kötelesek munkájukról a tagságnak és a felsőbb szakszervezeti vezető testületnek beszámolni.

d) A szakszervezeti szervek akkor határozatképesek, ha a vezető szervek tagjainak (tagoknak, küldötteknek) legalább kétharmada jelen van. Határozataikat egyszerű szótöbbséggel hozzák. A vezető szervek, a tisztségviselők akkor tekinthetők megválasztottnak, ha a jelenlevők kétharmada rájuk szavazott.

e) A szakszervezeti szervek kötelesek a felsőbb szakszervezeti szerv határozatát végrehajtani. Az alsóbb szakszervezeti szervek határozatai nem lehetnek ellentétben a felsőbb szervek határozataival.

f) A vezető szervek tagjai, illetve az alsóbb fokú szervek a határozatokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek a felsőbb szervekhez, azonnban a végrehajtás alól ez nem mentesít.

g) A szakszervezeti szervek, valamint egyes tagjaik megbízatásuk lejártá előtt felmenthetők vagy visszahívhatók. A felmentésre, visszahívásra a taggyűlés, valamint az illetékes választott testület jogosult.

h) A szakszervezeti vezető szervek új tagokkal választás útján (kooptálással) kiegészíthetők. A kiegészítés aránya azonban nem haladhatja meg a szakszervezeti szerv létszámának egyharmadát.

A SZAKSZERVEZETEK LEGFELSŐBB SZERVE

28. A magyar szakszervezetek legfelsőbb szerve a szakszervezetek országos kongresszusa, amelyet 4 évenként össze kell hívni. Időpontját és napirendjét 2 hónappal előbb nyilvánosságra kell hozni. A kongresszuson részt vevő szakszervezeti küldöttek számát — a tagság arányában — a Szakszervezetek Országos Tanácsa állapítja meg.

29. *A magyar szakszervezetek országos kongresszusa:*

a) megtárgyalja a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a számvizsgáló bizottság beszámolóját;

b) meghatározza a szakszervezetek soron következő feladatait;

c) jóváhagyja a szakszervezetek Alapszabályát;

d) meghatározza a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a számvizsgáló bizottság létszámát, megválasztja a Szakszervezetek Országos Tanácsát és a számvizsgáló bizottságot;

e) dönt a szakszervezetek vagy egyes szakszervezeti tagok betervezett vitás ügyeiben.

30. Két kongresszus közötti időben a szakszervezeti mozgalom irányítását a Szakszervezetek Országos Tanácsa végzi.

31. A Szakszervezetek Országos Tanácsa a soraiból megválasztja az elnökséget, a SZOT elnökét, alelnökeit, főtitkárát, titkárait.

Megbízta az egyes munkaterületek osztályainak, intézményeinek vezetőit.

32. A Szakszervezetek Országos Tanácsának két ülése között a szakszervezeteket érintő országos jelentőségű kérdésekben az irányítást az elnökség látja el. Képviseli a szakszervezeteket más szervezetek, intézmények előtt és a nemzetközi kapcsolatokban, irányítja a szakszervezeti sajtó munkáját.

A titkárság — melynek tagjai a főtitkár és a titkárok — szervezi, ellenőrzi a vezető szervek határozatainak végrehajtását, és dönt a végrehajtás során felmerült kérdésekben. Irányítja a Szakszervezetek Országos Tanácsa osztályainak és intézményeinek munkáját. Tevékenységéről rendszeresen beszámol az elnökségnek.

33. A Szakszervezetek Országos Tanácsa az üléseit félévenként, az elnökség havonta, a titkárság kéthetenként — illetve szükség szerint — tartja.

34. *A szakszervezet kongresszusa:*

A szakszervezet legfelsőbb szerve a kongresszus, amelyet 4 évenként össze kell hívni. A kongresszus időpontját és napirendjét 1 hónappal előbb közölni kell a tagsággal. A kongresszus küldötteit a

szakszervezeti tagok taggyűléseken és küldöttértekezleteken választják a szakszervezetek központi vezetősége által meghatározott képviselési arány szerint.

A központi vezetőség és a számvizsgáló bizottság létszámát a Szakszervezetek Országos Tanácsának irányelvei alapján a kongresszus határozza meg. Ezeket a szerveket 4 évre választják. A kongresszus

a) megtárgyalja a központi vezetőség és a számvizsgáló bizottság beszámolóját, elbírálja munkáját;

b) meghatározza a szakszervezet előtt álló feladatokat;

c) jóváhagyja vagy módosítja a szakszervezet működési szabályzatát;

d) megtárgyalja, eldönti az egyes tagok, alapszervezetek vagy közszervek által előterjesztett javaslatokat, indítványokat, fellebbezéseket;

e) megválasztja a szakszervezet központi vezetőségét és a számvizsgáló bizottságot;

f) küldöttei megválasztják a magyar szakszervezetek országos kongresszusának küldötteit;

g) állást foglalhatnak más szakszervezetekkel való egyesülésre, szövetségre.

35. A két kongresszus közötti időszakban a szakszervezet munkáját a központi vezetőség irányítja a kongresszus, illetve a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozatainak alapján.

36. A szakszervezetek központi vezetőségét negyedévenként — illetve szükség szerint — kell összehívni.

37. A központi vezetőség a Szakszervezetek Országos Tanácsa irányelvei alapján meghatározza az elnökség létszámát, megválasztja az elnökséget, elnököt, alelnököt (alelnököket), főtitkárt, titkárt (titkárokat). Két központi vezetőségi ülés között a szakszervezet munkáját az elnökség irányítja, mely havonta — illetve szükség szerint — tartja üléseit. Az elnökség képviseli a szakszervezetet más szervezetek, intézmények előtt és a nemzetközi kapcsolatokban.

38. A központi vezetőség a tagságnak, a kongresszusnak és a Szakszervezetek Országos Tanácsának felelős munkájáért.

39. Az egyes szakszervezetek — szakmai rétegződésüknek megfelelően — szakosztályokat, tagozatokat, állandó munkabizottságokat alakíthatnak, amelyek elősegíthetik, hogy a központi vezetőség, illetve az elnökség behatóbban foglalkozhasson a szakma, a réteg sajátos problémáinak megoldásával. A szakosztályok, tagozatok, munkabizottságok működését a központi vezetőségek határozzák meg.

A SZAKSZERVEZETEK KÖZÉPSZERVEI

40. Egy megyén, Budapesten belül a szakszervezetek megyei (budapesti) küldöttközgyűlése 4 évenként megválasztja a Szakszervezetek Megyei (Budapesti) Tanácsát (SZMT—SZBT), számvizsgáló bizottságát. A küldötteket a szakszervezetek egyes megyei (budapesti) küldöttközgyűlése, illetve a szakszervezetek alapszervezeti taggyűlései választják.

41. A szakszervezetek megyei (budapesti) tanácsai a Szakszervezetek Országos Tanácsának középszervei. Feladatuk, hogy a megyében (Budapesten) sajátosan felmerülő politikai, gazdasági, kulturális kérdésekben biztosítsák a szakszervezeti szervek összehangolt tevékenységét;

irányítsák, segítsék és ellenőrizzék a megyében dolgozó szakszervezeti szervek, szakmaközi bizottságok munkáját, a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a szakszervezetek központi vezetőségei határozatainak végrehajtását.

42. *A Szakszervezetek Megyei (Budapesti) Tanácsa:*

— soraiból elnökséget, elnököt, vezetőtitkárt, titkárt (titkárokat) választ. A tanács két ülése között az irányítást a választott elnökség látja el; képviseli a szervezett dolgozókat a megye állami, gazdasági, társadalmi szervei előtt;

— üléseit negyedévenként, elnöksége havonta — illetve szükség szerint — tartja;

— a feladatok végrehajtásának segítésére társadalmi munkabizottságokat hozhat létre.

43. Minden szakszervezet azokban a megyékben (Budapesten), területen, ahol a szakszervezeti tagság létszáma, illetve az alapszervezetek száma indokolja, megyei (budapesti), területi bizottságot (választmányt) hozhat létre. Egyes szakszervezetek — sajátosságaik figyelembevételével — járási bizottságokat is létrehozhatnak. A bizottságot (választmányt) az alapszervezetek küldöttei választják 4 évre.

44. A megyei (budapesti), területi bizottságok (választmányok) létszámát a megyei (budapesti), területi küldöttközgyűlés határozza meg a szakszervezet központi vezetőségének irányelvei alapján. Feladatát, hatáskörét az illetékes szakszervezet központi vezetősége határozza meg.

45. *A megyei (budapesti), területi bizottság:*

- megválasztja elnökét és titkárát (ahol választmány van, ott a választmány saját soraiból választja meg a bizottságot);
- üléseit negyedévenként — illetve szükség szerint — tartja;
- irányítja, szervezi, segíti és ellenőrzi a felsőbb szakszervezeti szervek határozatainak, irányelveinek végrehajtását a hozzá tartozó alapszervezeteknél;
- meghatározott helyi kérdésekben képviseli a szervezett dolgozókat a tanácsi és a társadalmi szerveknél;
- beszámolási kötelezettséggel tartozik az őt megválasztó küldöttértekezletnek és a felső szerveinek.

V

A SZAKSZERVEZETEK ALAPSZERVEZETEI

46. A szakszervezeti alapszervezet egy vállalatnál, gyáregységénél, üzemenél, intézménynél, hivatalnál vagy meghatározott más munkaterületen dolgozó szakszervezeti tagokból áll. A szakszervezeti alapszervezet felső szerve a szakszervezeti taggyűlés (küldöttértekezlet), amely 2 éves időtartamra — a felső szerv határozata alapján — a következő szervezeti kereteket alakíthatja ki:

- a) országos vállalati szakszervezeti tanács és annak szakszervezeti bizottsága;
- b) vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács és annak szakszervezeti bizottsága;
- c) szakszervezeti bizottság;
- d) szakszervezeti műhely-, osztály-, munkahelyi bizottságok, helyi csoportok;
- e) szakszervezeti csoportok.

47. A szakszervezeti taggyűlés (küldöttértekezlet) feladata, jogköre:

a) A szakszervezeti taggyűlést legalább negyedévenként — illetve szükség szerint — kell megtartani. Akkor határozatképes, ha a tagság legalább kétharmada jelen van.

b) A 25 főt meghaladó alapszervezetekben 2 évre megválasztja a szakszervezeti bizottságot, annak elnökét és titkárát, a számvizsgáló bizottságot, a vállalati, területi, illetve a kongresszusi küldötteket. Ahol a határozat előírja, megválasztja a társadalombiztosítási tanácsot. A társadalmi bíróságot, a kereskedelmi társadalmi ellenőrköt a vállalat dolgozói a taggyűlés keretében választják.

c) Meghatározza — a felsőbb szervek határozatainak figyelembevételével — a szakszervezeti bizottság, a számvizsgáló bizottság és a társadalombiztosítási tanács tagjainak számát. Dönt a termelő (hivatali) munka alól mentesített szakszervezeti vezetők számáról.

d) Megtárgyalja és jóváhagyja a szakszervezeti bizottság által előterjesztett munkatervet és költségvetést. Rendszeresen beszámoltatja a választott szerveket munkájukról, és meghatározza a további feladatokat.

e) A taggyűlés gyakorolja mindazokat a jogokat, amelyeket a felsőbb szakszervezeti szervek határozatilag vagy jogszabályban véleményezés, egyetértés és döntés céljából a hatáskörébe utalnak, vagy a helyi szakszervezeti feladatok végzése megkíván.

f) Helyi csoportot lehet létrehozni üzemben, hivatalban, intézménynél, ahol a dolgozók száma nem éri el a 25 főt. A helyi csoport 2 évre bizalmit választ, aki a gazdasági vezetésnél, a felsőbb szakszervezeti szervnél képviseli a dolgozókat.

48. Mindazon vállalatoknál, intézményeknél, hivataloknál, üzemeknél, ahol a két alapszervezeti választás között összevont taggyűlés — nagy létszám, távoleső telephelyek stb. miatt — nem hívható össze, országos vállalati, vállalati szakszervezeti tanácsot kell választani, amely az összevont taggyűlés jogkörét gyakorolja.

49. Az országos vállalati szakszervezeti tanács tagjait a tagság számarányának megfelelően az alapszervezeti vezetőségválasztó taggyűléseken, küldöttközgyűléseken 2 évre választják meg. Az országos vállalati szakszervezeti tanács a soraiból megválasztja az országos vállalati szakszervezeti bizottságot, annak elnökét és titkárát. Felsőbb szerv javaslata alapján dönt a szakszervezeti bizottság létszámáról és a függetlenítettek számáról.

a) A tanácsot félévenként — illetve szükség szerint — kell összehívni. Összehívásáról, a napirend előkészítéséről az országos vállalati szakszervezeti bizottság gondoskodik.

b) Az országos vállalati szakszervezeti tanács beszámolási kötelezettséggel tartozik a tagságnak és a szakszervezet felsőbb szerveinek;

c) beszámoltatja a szakszervezeti bizottságot;

d) jóváhagyja a munkatervet és a költségvetést.

50. *Vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács:*

a) A tanácsot, számvizsgáló bizottságot küldöttközgyűlésen 2 évre választják. Tagjaik létszámát — a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a szakszervezet központi vezetősége irányelvei alapján — a küldöttközgyűlés határozza meg.

b) A tanács a soraiból megválasztja a szakszervezeti bizottságot, annak elnökét, titkárát.

c) A tanácsot félévenként — illetve szükség szerint — kell összehívni. Összehívásáról és a napirend előkészítéséről a szakszervezeti bizottság gondoskodik.

d) A tanács hatáskörébe tartoznak mindazok a kérdések, amelyeket a felsőbb szervek határozatai a szakszervezeti alapszervek feladatkörébe utalnak véleményezési, egyetértési, döntési jöggkörrel.

e) Beszámolási kötelezettsége van az öt megválasztó küldöttközgyűlésnek, a szakszervezet felsőbb szerveinek.

f) Beszámoltatja a szakszervezeti bizottságot, jóváhagyja a munkatervet és a költségvetést.

51. *Az országos vállalati, a vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács szakszervezeti bizottsága* a taggyűlés, illetve a tanács hatáskörébe utalt jogokat két taggyűlés, illetve tanácsülés között gyakorolja. A végzett munkáról beszámol a tanácsnak és a felsőbb szakszervezeti szerveknek.

a) A szakszervezeti bizottság a két taggyűlés, illetve tanácsülés között — a felsőbb szervek által hozott határozatokat alapul véve — képviseli a tagságot, és közvetlenül intézkedik az üzem dolgozóit érintő kérdésekben.

b) A szakszervezeti bizottság havonta, illetve szükség szerint tartja ülését; dönt, állást foglal a szakszervezeti ügyekben; irányítja, szervezi és ellenőrzi az alapszervezet és a felső szakszervezeti szervek határozatának végrehajtását; fejleszti a szakszervezeti és üzemi demokráciát.

c) Irányítja és ellenőrzi — a számvizsgáló bizottság kivételével — a taggyűlés (küldöttközgyűlés) által megválasztott szerveket. Segíti a vállalati munkaügyi döntőbizottság, valamint a társadalmi bíróság munkáját.

d) A szakszervezeti tagok bevonásával a szakszervezeti munka megosztásának megfelelően (állandó, vagy ideiglenes) munkabizottságokat hozhat létre.

e) Havonként — illetve szükség szerint — szakszervezeti bizalmi értekezletet tart, tájékoztatja a bizalmiakat az alapszervezet előtt álló legfontosabb feladatokról, kikéri véleményüket.

f) A felsőbb szervek határozatai alapján a bizalmiak és a munkabizottságok bevonásával mozgósítja a dolgozókat az alapszervezet előtt álló feladatok megvalósításáról.

g) Gondoskodik a szakszervezeti aktivisták képzéséről, rendszeres tájékoztatásáról.

52. *Az országos vállalati, a vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács és az általa választott szervek,*

személyek megbízatása a választástól számított újabb 2 évvel meghosszabbítható, a szakszervezeti központi vezetőségek hozzájárulásával.

53. *Műhely-, osztály-, munkahelyi bizottság, vezető bizalmi:*

a) A vállalat, üzem, intézmény, hivatal műhelyeiben, osztályain dolgozók számától függően műhely- (osztály-, munkahelyi) bizottságot, vezető bizalmiakat lehet választani. A bizottságot a műhely- (osztály-, munkahelyi) taggyűlésen kell megválasztani 2 évi időtartamra. A műhely- (osztály-, munkahelyi) bizottság soraiból elnököt és titkárt választ. A vezető bizalmi az adott munkaterület bizalmiai, vagy a tagság választja.

A műhelybizottságok, osztálybizottságok, munkahelyi bizottságok, vezető bizalmiak a szakszervezeti bizottság irányításával dolgoznak.

b) Saját működési területén képviseli a dolgozókat, és intézkedik a dolgozókat érintő kérdésekben.

c) Gondoskodik a műhely (osztály-, munkahely) taggyűlésének összehívásáról.

d) Irányítja, ellenőrzi és segíti a területéhez tartozó bizalmiak tevékenységét, elősegíti a szakszervezeti bizottság és a felsőbb szervek határozatainak végrehajtását.

e) Havonta — illetve szükség szerint — szakszervezeti bizalmi értekezletet tart, tájékoztatja a bizalmiakat a legfontosabb szakszervezeti, gazdasági és politikai feladatokról, kikéri véleményüket.

f) Dönt a szakszervezeti bizottság által hatáskörébe utalt kérdésekben. Tevékenységéről a tagságnak és a szakszervezeti bizottságnak tartozik beszámolni.

54. *Az alapszervezet választott vezető szervei és a bizalmiak:*

a) Mozgósítják a dolgozókat a tervek elkészítésében való részvételre; foglalkoznak a termelési tanácskozások szervezésével, a dolgozók javaslatainak érvényesítésével. Szervezik a munkaversenyt, a munkamozgalmakat, a szocialista brigád- és újitómozgalmat a tervek, feladatok teljesítésére, a gazdaságos termelésre, védik a társadalmi tulajdont. Részt vesznek a kiemelkedő munkát végző dolgozók jutalmazásának elbírálásában, fejlesztik az üzemi szakszervezeti demokráciát.

Az alapszervezetek gyakorolják mindazokat a szakszervezeti jogokat, amelyek a szakszervezeteket a vállalati önállóság növelésével párhuzamosan, az adott gazdálkodó és termelőegységben megilletik, vagy amelyeknek gyakorlását a helyi szakszervezeti feladatok végzése megkívánja.

b) A szakszervezeti bizottság a dolgozók képviselőjében — a gazdasági vezetéssel — kollektív szerződést köthet.

c) Kezdeményezik a dolgozók munka- és életkörülményeinek rend-

szeres javítását. Védik a dolgozók törvényben biztosított jogait, ellenőrzik a bérezési, munkavédelmi, társadalombiztosítási, szociális, munkajogi rendelkezések betartását, segítik a tagság ügyes-bajos dolgainak megoldását.

d) Gondoskodnak a dolgozók politikai, kulturális és szakmai neveléséről, támogatják a sportolási igényeik kielégítését.

e) Segítik a szervezettséget és a tagdíjfizetéssel összefüggő tevékenységet.

f) Szervezik, irányítják és ellenőrzik a határozatokból adódó feladatok végrehajtását. Különös gondot fordítanak a különböző dolgozó rétegek (fizikai munkások, műszakiak, alkalmazottak, nők, fiatalok és a nyugdíjasok stb.) sajátos problémáinak intézésére.

55. Szakszervezeti csoport:

Minden olyan alapszervezeten belül — brigád, munkacsapat, gépsor, részleg, termelési egység stb. —, ahol egy egységben a szakszervezeti tagok száma eléri vagy meghaladja a 20—25 főt, szakszervezeti csoportot (csoportokat) kell kialakítani. Feladatai:

a) 2 évre megválasztja a szakszervezeti bizalmi;

b) havonta — illetve szükség szerint — csoportértekezletet tart, s a bizalmi meghallgatása után dönt:

— a szakszervezetbe belépni szándékozók felvételéről;

— kit javasolnak előlegre, segélyre, szociális juttatásokra, illetve üdülésre;

— a munkában kitűnt dolgozók közül kit javasolnak kitüntetésre, illetve jutalmazásra;

c) állást foglal a szakszervezeti csoport tevékenységét, munkájának tartalmát, a végrehajtás módszereit meghatározó kérdésekben, végrehajtja a felsőbb szakszervezeti szervek határozatait;

d) a szakszervezeti taghoz méltatlan magatartás vagy tevékenység esetén javasolja a szakszervezeti fegyelmi eljárás megindítását.

56. A szakszervezeti bizalmi:

— képviseli a csoportjához tartozó dolgozókat a szakszervezeti (műhely-, osztály- munkahelyi-) bizottság és a gazdasági vezetés előtt;

— segíti a dolgozók politikai, szakmai nevelését;

— véleményezi a csoportja tagjait érintő kollektív szerződést, és ellenőrzi az abban foglaltak megtartását;

— véleményezi a csoportjához tartozó dolgozók szakszervezeti (vállalati) kedvezményes üdültetését;

— intézi a csoportjához tartozó dolgozók panaszait, segélyezési, egészségügyi stb. problémáit;

— szervezi csoportjában a termelési megbeszéléseket, kezdeményezi és ellenőrzi az elhangzott javaslatok megvalósítását, szervezi

és segíti a szocialista munkaversenyt és egyéb munkamegjavító mozgalmakat;

— felvilágosító és szervező tevékenységet fejt ki, bevonja a még szervezetlen dolgozókat a szakszervezet sorába, gondoskodik a besorolásról, a tagsági díjak pontos befizetéséről;

— segíti a szakszervezeti (műhely-, osztály-, munkahelyi) bizottságot munkájában, a dolgozók munkavédelmi, egészségügyi, jóléti, kulturális ellátására és sporttevékenységére vonatkozó intézkedések végrehajtásában;

— havonta — illetve szükség szerint — tájékoztatja a csoport tagjait, és beszámol munkájáról;

— részt vesz és véleményt nyilvánít a csoportjához tartozó dolgozók szakszervezeti fegyelmi ügyeinek tárgyalásain, s ezt a jogot a vállalati munkaügyi döntőbizottsági és társadalmi bírósági tárgyaláson is gyakorolhatja.

57. Városokban (Budapesten kerületekben) és községekben a szakszervezeti munka hatékonyabbá tétele érdekében szakmaközi bizottságok alakíthatók a Szakszervezetek Megyei (Budapesti) Tanácsának irányításával és ellenőrzésével.

a) A városi (kerületi) szakmaközi bizottságot a városban (kerületben) működő szakszervezeti bizottságok küldöttei választják meg. Feladata a helyi szervekkel együttműködve az üzemen kívül, területi jellegű társadalombiztosítási, egészségvédelmi, munkásellátási, szociális, munkavédelmi, kulturális, sport stb. ügyek intézése, valamint a területi, kommunális jellegű jóléti, kulturális és gyermekintézmények és a kereskedelem társadalmi ellenőrzésében való tevékeny részvétel megszervezése.

b) A községi szakmaközi bizottságokat a községben élő, különböző helyeken vagy helyben dolgozó, alapszervezeten kívüli tagokból, valamint a községben működő szakszervezeti alapszervezetek tagjaiból kell megválasztani. A bizottságok tömörítik a községben dolgozó szakszervezeti tagokat, megfelelő határozatok alapján irányítják tevékenységüket, szervezik mozgalmi életüket, közreműködnek a községpolitikai, a társadalmi-gazdasági élet fejlesztésében.

A SZAKSZERVEZETEK GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYEI

58. A szakszervezetek bevétele tagdíjakból, az intézmények befizetéséből, valamint egyéb bevételekből származik.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának bevétele a szakszervezeti tagdíjak százalékos részéből, a kiadványok jövedelméből és egyéb bevételekből áll. A százalékos járulék nagyságát a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozza meg.

59. A szakszervezetek anyagi eszközeit az Alapszabály által meghatározott tevékenység pénzügyi fedezetére, továbbá az egész szakszervezeti mozgalom céljait szolgáló közös beruházásokra, valamint az egyes szakszervezetek sajátos igényeinek kielégítését célzó beruházásokra lehet felhasználni. A beruházások jóváhagyása a Szakszervezetek Országos Tanácsának feladata.

60. Az egyes szakszervezeti szervek anyagi eszközeit a taggyűlés, illetve a felsőbb szervek által jóváhagyott, meghatározott időre szóló költségvetés szerint használják fel oly módon, hogy a bevételek minél nagyobb hányadát — közvetlen vagy közvetett formában — visszajuttassák a tagsághoz.

61. A szakszervezetek vagyonával — a kapott felhatalmazás alapján — a választott szervek rendelkeznek, amelyek a gazdálkodásért és a pénzeszközök felhasználásáért felelősek. E szerveknek a tagság tájékoztatására legalább évente nyilvánosságra kell hozniok pénzügyi beszámolóikat.

62. A szakszervezetek vagyonának — az egész szakszervezeti tagság érdekeit szolgáló — felhasználásáról a Szakszervezetek Országos Tanácsa dönt. A szakszervezeti vagyonnak a szakszervezeteken belüli elosztásáról — az alapszervezetek önállóságának figyelembevételével — az egyes szakszervezetek központi vezetősége dönt.

SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGOK

63. A számvizsgáló bizottságokat a vezető szervekkel egyidejűleg — kongresszusokon, küldöttközgyűléseken, taggyűléseken — választják. Tapasztalataikról, végzett munkájukról a megfelelő kongresszuson, küldöttközgyűlésen, taggyűlésen számolnak be.

64. A számvizsgáló bizottságok tagjaik közül elnököt, a Szakszervezetek Országos Tanácsánál elnököt és titkárt választanak. Az elnököket tanácskozási joggal meg kell hívni az illetékes vezető szervek üléseire, illetve az elnököt és a titkárt a Szakszervezetek Országos Tanácsának üléseire.

65. A számvizsgáló bizottságok a szakszervezeti tagok érdekében:

- a) rendszeresen felülvizsgálják a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a Szakszervezetek Megyei (Budapest) Tanácsa, a szakszervezetek, az alapszervezetek, valamint ezek intézményeinek és szerveinek pénzügyi gazdálkodását, a társadalombiztosítás, az üdülés költségvetésének teljesítését, az anyagi eszközök és vagyontárgyak felhasználását; ügyelnek a takarékosagra és a szakszervezeti tulajdon védelmére;

- b) minden olyan esetben kötelesek vizsgálatot tartani, ha a tag-ság vagy bármely tag részéről a pénzgazdálkodással vagy a vagyontárgyakkal kapcsolatban észrevétel, panasz érkezik;

- c) előzetes bejelentés alapján a feladatkörükbe tartozó kérdés napirendre tűzését kérhetik a szakszervezeti vezető szervek ülésein; az észrevételezett hiányosságokról az intézkedésre illetékes szervet értesítik.

66. A felsőbb szervek számvizsgáló bizottságai az alsóbb szakszervezeti szervek és intézmények számvizsgáló bizottságait megfelelő útmutatással és tanáccsal támogatják.

67. A számvizsgáló bizottságok munkájukat saját ügyrendjük alapján végzik.

A SZAKSZERVEZETEK JOGI HELYZETE

68. A Szakszervezetek Országos Tanácsa, annak megyei (budapesti, területi) szervei, a szakszervezetek központi, megyei (budapesti, területi) szervei és az alapszervezetek jogi személyek.

69. A szakszervezeti jogi személyek tartozásaikért saját vagyonukkal felelnek.

70. A Szakszervezetek Országos Tanácsa vállalat alapítására jogosult. A vállalat jogképességére, szervezetére és működésére az 1959. évi IV. tv-nek (Polgári Törvénykönyv) az állami vállalatokra vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni.

71. Az említett szervezetek és szervek bélyegzővel rendelkeznek, amelynek használatát a Szakszervezetek Országos Tanácsa, illetőleg az egyes szakszervezetek központi vezetőségei engedélyezik.

Minden szakszervezeti kongresszus adhat ki külön működési szabályzatot, amely kifejezésre juttatja az illető szakszervezet sajátosságait. Ezek a működési szabályzatok nem állhatnak ellentétben a jelen alapszabály alapelveivel.

Az alapszabály megváltoztatására a magyar szakszervezetek országos kongresszusa jogosult.

A SZAKSZERVEZETEK
ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK
VEZETŐ SZERVEI

A SZAKSZERVEZETEK
ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK
TAGJAI

Abari Attila

tanár, a Pedagógus Szakszervezet Szabolcs megyei Bizottságának titkára,

Apró József

textilmunkás, a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének titkára,

Balla János

építőmunkás, az Építők Szakszervezete Budapesti Bizottságának titkára.

Baksa László

motorszerelő, a miskolci 3. sz. AKÖV vállalati szakszervezeti bizottságának titkára,

Balogh Pálné

munkás, a Pest megyei Ruhatisztító és Szolgáltató Vállalat dolgozója, a HVDSZ Pest megyei Bizottságának tagja,

Baradziej Lászlóné

textilmunkás, a Pamutnyomóipari Vállalat Kispesti Textilgyára szakszervezeti bizottságának titkára,

Baranyai Tibor

lakatos, a SZOT kulturális, agitációs és propaganda-osztályának vezetője,

Barna József

vájár, a Hegyaljai Ásványbánya és Őrlővállalat mádi üzeme szakszervezeti bizottságának titkára,

Bartha Árpádné

munkás, a Szakszervezetek Hajdú megyei Tanácsának vezető titkára,

Dr. Bartos István

jogász, a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóságának főigazgatója,

Bánfai József

munkás, MAHART Kikötő Üzemigazgatóság szakszervezeti bizottságának titkára,

Dr. Beckl Sándor

mérnök-közgazdász, a SZOT titkára,

Bege Tamás

vájár, a Közép-dunántúli Szénbányászati Tröszt Jókai bányauzem frontmestere, a szakszervezeti bizottság tagja,

Benkő Tibor

posta műszaki tisztviselő, a Postások Szakszervezete Győr-Sopron megyei titkára,

Bertalan István

tejjipari szakmunkás, a Budapest és Vidéke Tejjipari Vállalat Budafoki Sajtgyár üzemvezetője, a szakszervezeti bizottság elnöke,

Bessenyei Miklós

posta távirtdai munkás, a Postások Szakszervezetének főtitkára,

Blaha Béla

vájár, a SZOT elnöke,

Boda László

villanyszerelő, a Szakszervezetek Komárom megyei Tanácsának vezető titkára,

Bogár József

vasipari szakmunkás, a Szakszervezetek Baranya megyei Tanácsának vezető titkára,

Bossányi György

textilipari szakmunkás, a Fővárosi Kézműipari Vállalat igazgatója,

Brutyó János

épitőipari munkás, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Bugár Jánosné

szabósegéd, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárhelyettese,

Bujdos Ferenc

vasipari szakmunkás, a miskolci Mezőgépjavító Vállalat gondnoka, a szakszervezeti bizottság titkára,

Csikós Mihály

húsipari szakmunkás, az

ÉDOSZ Csongrád megyei titkára,

Csutorka Lajos

húsipari szakmunkás, az ÉDOSZ főtitkára,

Dajka Ferenc

géplakatos segéd, az MSZMP Központi Bizottsága párt- és tömegszervezetek osztályának munkatársa, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Dr. Darabos Pál

orvos, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,

Dr. Deli István

jogász, a MEDOSZ Heves megyei titkára,

Dr. Dobí Ferenc

agrármérnök, a MEDOSZ titkára,

Donáth Béla

technikus, a SZOT munkavédelmi osztályának vezetője,

Egervári Lászlóné

gyógyszerész, a Veszprém megyei Tanács Gyógyszertári Központ főgyógyszerésze, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Veszprém megyei bizottságának tagja,

Emri László

ácssegéd, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete Borsod megyei titkára,

Erdői Lászlóné

textilipari szakmunkás, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke,

Fabók Zoltán
műszerész, a HVDSZ főtitkára,

Földi Vilmos
autószerelő, a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóságának főigazgatója,

Földvári Aladár
géplakatos, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,

Friedrich Imréné
textilipari szakmunkás, a Pamutnyomóipari Vállalat, Kelenföldi Textilgyár dolgozója, szakszervezeti bizalmi,

Friss Antalné
munkás, a Nagykőrösi Konzervgyár szakszervezeti bizottságának titkára,

Dr. Fukker Károly
vegyésmérnök, a Minisztertanács osztályvezetője, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Futó Lászlóné
munkás, az Egyesült Izzó dolgozója, szocialista brigádvezető, a vállalat szakszervezeti bizottságának tagja,

Gál László
építőipari szakmunkás, a SZOT titkára,

Gáspár Sándor
autószerelő, a SZOT főtitkára,

Gázmár Sándor
műasztalos, az EM Épületasztalos és Faipari Vállalat Kőbányai Gyárának gyárigazgatója, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók

Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Gelb Miklós
kereskedősegéd, a KPVDSZ titkára,

Geréb Sándorné
tanár, a SZOT titkára,

Gertler Viktor
filmrendező, a Filmművészek és Filmalkalmazottak Szakszervezetének elnöke,

Gnädig Miklós
mérnök, az Iparterv osztályvezetője, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete Központi vezetőségének tagja,

Gyócsi Jenő
mozdonyvezető, a KPM kereskedelmi szakosztály helyettes vezetője,

Gyöngyösi István
építőipari szakmunkás, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,

Halász Károlyné
munkás, a Kontakta Alkatrészgyár dolgozója, szocialista brigádvezető, a szakszervezeti bizottság társadalombiztosítási bizottságának tagja,

Háner József
vasesztergályos, nyugdíjas, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke,

Henschl Magdolna
munkás, a Chinoin Gyógyszer- és Vegyszeti Termékek Gyár dolgozója, szakszervezeti bizalmi,

Herczeg Károly

vasesztergályos, az MSZMP Fejér megyei Bizottságának első titkára, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Horváth György

ácssegéd, az ÉM Budapesti Lakásépítő Vállalat szakszervezeti bizottságának titkára.

Horváth Imre

cipészsegéd, a Szakszervezetek Győr-Sopron megyei Tanácsának vezető titkára

Huber Lajos

asztalossegéd, a Közalkalmazottak Szakszervezetének elnöke,

Hufnágel Sándor

könyvelő, a Zala megyei MESZÖV pénzügyi osztályának vezetője, a KPVDSZ központi vezetőségének tagja

Hunya István

mezőgazdasági munkás, nyugdíjas, a MEDOSZ elnöke,

Huszár József

kőműves, a Ferencvárosi Fűtőház szakszervezeti bizottságának titkára,

Jakó András

géplakatos, a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára.

Dr. Jandek Géza

közgazdász, a SZOT termelési osztályának vezetője.

Jankovits Istvánné

szövmű, a győri Richard Finomposztó Vállalat szakszervezeti bizottságának titkára,

Dr. Jókai Loránd

jogász, a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára,

Juhász József

pedagógus, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának vezető titkára,

Kamarás Mihályné

vegyipari szakmunkás, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének titkára,

Karakas László

sütőipari szakmunkás, az MSZMP Hajdú megyei Bizottságának első titkára, az Élelmezési Ipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Karika Kálmánné

munkás, a Pannónia Szörme 1. sz. Gyár szakszervezeti bizottságának titkára,

Kaszás Béla

lakatossegéd, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének titkára,

Kaszás István

vájár, a Tatabányai Szénbányászati Tröszt szakszervezeti trösztbizottságának titkára,

Kaszó Pálné

munkás, a Fővárosi Ruháipari Vállalat szakszervezeti bizottságának titkára,

Kauba Ottóné

technikus, a Medicor Művek szakszervezeti bizottságának titkára,

Kerekes János

karmester, a Magyar Állami Operaház karmestere, a Ze-

neművész Szakszervezet elnöke,

Keszei Károly

MÁV forgalmi szolgálattevő, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségi irodájának vezetője,

Kimmel Emil

könyvkötő, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára,

Kinczli József

MÁV főfelügyelő, a Vasutasok Szakszervezete pécsi titkára,

Kisházi Ödön

vasesztergályos, az Elnöki Tanács elnökhelyettese.

Kiss Károly

cipészsegéd, nyugdíjas, a Bőripari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Kiss Károly

vasesztergályos, a SZOT szervezési és káderosztályának vezetője,

Dr. Kiss Károly

agrármérnök, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem adjunktusa, a szakszervezeti bizottság titkára,

Kiss Tibor

kereskedősegéd, a KPVDSZ szervezési osztályának vezetője,

Koltai Endre

géplakatos, a Csepel Vas- és Fémművek Tröszt szakszervezeti bizottságának titkára.

Kómár András

vájár, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete központi

vezetőségének titkára,

Kosztly Lajos

géplakatos, a Lenin Kohászati Művek szakszervezeti bizottságának titkára,

Kovács András

újságíró, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezete Újságírók Szakmai Elnökségének titkára,

Kovács István

kovácssegéd, a MEDOSZ főtitkára,

Lánczos János

bördíszműves, a Szakszervezeti Világszövetség munkatársa,

Lehr György

közgazdász, a Magyar Nemzeti Bank osztályvezetője, a KPVDSZ alelnöke,

Ligeti László

kereskedősegéd, a KPVDSZ főtitkára,

Ligetkúti István

géplakatos segéd, a Kelenföldi Hőerőmű Vállalat főművezetője, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Lovas János

traktoros, a Felsőnyomási Állami Gazdaság szakszervezeti bizottságának titkára,

Magyar Géza

kőművessegéd, a Győr-Sopron megyei Tanács Építőipari Vállalat dolgozója, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszerveze-

te Győr-Sopron megyei bizottságának tagja,

Magyar Gyula

tanár, a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára,

Dr. Mautner Zoltánné

könyvelő, a TERIMPEX Külkereskedelmi Vállalat osztályvezetője, a szakszervezeti bizottság titkára, a KPVDSZ központi vezetőségének tagja,

Meggyes István

mozdonyvezető, a MÁV Keleti Fűtőház mozdonyvezetője, szocialista brigádvezető, a Vasutasok Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Mezősi József

vájár, az Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt Szolnoki Fűrészi Üzem igazgatója,

Ménesi Imréné

statisztikus, a Szegedi Ruhagyár tervosztályának vezetője, a Ruhaiipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Mészáros Istvánné

ápolónő, a Pest megyei Semmelweis Kórház szakszervezeti bizottságának titkára,

Miseje Tivadar

nyomdaipari gépmester, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének titkára,

Moharos Józsefné

tanár, a Pedagógusok Szakszervezete Komárom megyei titkára,

Molnár Károly

gépészmérnök, a Nitrokémiai Ipartelepek szakszervezeti bizottságának titkára,

Mónus Gábor

betűszedő, a SZOT Munka című folyóiratának felelős szerkesztője,

Nagy János

fényező, a Debreceni Közlekedési Vállalat dolgozója, a szakszervezeti bizottság titkára,

Nagy László

kereskedősegéd, a KPVDSZ titkára,

Nemeslaki Tivadar

vasipari szakmunkás, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,

Németh Ferencné

agronómus, a Szombathelyi Állami Gazdaság szakszervezeti bizottságának titkára,

Németh László

könyvelő, a Veszprém megyei Üzemi Vendéglátóipari Vállalat főkönyvelője, a KPVDSZ központi vezetőségének tagja,

Nöhrer Árpád

sütőipari szakmunkás, nyugdíjas, az Élelmezési Ipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke,

Oros László

gyalus, a Csepel Vas- és Féművek Szerszámgépgyár vállalati versenyfelelőse, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Ottó Magdolna

munkás, az Orion Rádió- és Villamossági Vállalat dolgozója, a szakszervezeti bizottság számvizsgáló bizottságának tagja,

Paizs Jenő

gépészmérnök, a Ganz-MÁVAG szakszervezeti bizottságának titkára,

Paizs Oszkárné

tanár, a Budapest VIII., Práter utcai Általános Iskola igazgatóhelyettese, a Pedagógusok Szakszervezete kerületi bizottságának titkára,

Palotás Károly

géplakatos, a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának vezető titkára,

Pandurovics József

közgazdász, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára,

Papp Zsuzsanna

munkás, a Gránit-, Csiszoló- és Kőedénygyár szakszervezeti bizottságának titkára,

Péter Ernő

tanító, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára,

Péter Lajosné

cipőfelsőrész-készítő, a HVDSZ Csongrád megyei Bizottságának titkára,

Pogács Rózsa

technikus, a MÁV Budapesti Építési Főnökség előkalkulátora, a szakszervezeti bizottság tagja,

Dr. Porubszky Iván

vegyeszmérnök, a Budapesti Muszaki Egyetem tanszékvezető docense, a Pedagógusok Szakszervezete központi vezetősegenek tagja,

Prockow Kezso

vasesztergályos, az Országos Bányagépgyártó Vállalat szakszervezeti bizottságának titkára,

Puskás Ferenc

mezőgazdasági munkás, a MEDOSZ szervezési osztályának vezetője,

Pusztai Ferenc

mezőgazdasági munkás, a Közalkmazottak Szakszervezete Somogy megyei Bizottságának titkára,

Papp Jánosné

varrónő, a Váci Kötöttáru-gyár szakszervezeti bizottságának titkára,

Putics József

molnárségéd, az MSZMP Központi Bizottsága párt- és tömegszervezetek osztályának munkatársa,

Rapai Gyula

mezőgazdasági munkás, az MSZMP Baranya megyei bizottságának első titkára,

Ratkó Anna

textiltechnikus, nyugdíjas, a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke,

Reszegi Ferenc

kőműveségéd, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók szakszervezetének elnöke,

Ribánszki Róbert

alkalmazott, a KISZ Központi Bizottságának titkára.

Sárji Rózsi

műtösnő, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének titkára,

Schmal Ferenc

erdőmérnök, a Vértesi Állami Erdőgazdaság igazgatója,

Schrottner Károly

munkás, a Szakszervezetek Tolna megyei Tanácsának vezető titkára,

Seprényi Sándor

géplakatos, nyugdíjas, a HVDSZ elnöke,

Simon Antal

bányamérnök, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének megbízott főtitkára,

Somogyi Józsefné

női szabósegéd, a Május 1. Ruhagyár dolgozója, szocialista brigádvezető, a szakszervezeti bizottság tagja,

Somogyi Miklós

elektrotechnikus, a Magyar Villamossági Művek szakszervezeti bizottságának titkára,

Somoskői Gábor

kővágó, a SZOT titkára,

Strebelovszky Lajos

tanár, a Pedagógusok Szakszervezete Hajdú megyei titkára,

Sugár Lajos

bádogos, a Kohó- és Gépipari Minisztérium főosztályvezetője, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Sury István

géplakatossegéd, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezetének titkára,

Dr. Suth Péter

közgazdász, a SZOT bér- és munkaügyi osztályának vezetője,

Szabó Antal

géplakatossegéd, a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára,

Szabó József

villamosszerelő, a Kisterenyei Fűtőház művezetője, a szakszervezeti bizottság titkára,

Szabó Lajos

kőművessegéd, a Szakszervezetek Bács megyei Tanácsának vezető titkára,

Szabó János

kovácssegéd, a Magyar Hajó- és Darugyár szakszervezeti bizottságának titkára,

Szalontai Lajos

bútorasztalos, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének titkára,

Szalóki Lambert

tanár, a Pedagógusok Szakszervezetének titkára,

Szarvas Miklós

gépészmérnök, az ÉM Budapesti Gépjavító és Gépgyártó Vállalat termelési osztályának vezetője, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Szántó Istvánné

alkalmazott, a Magyar Állami Pincegazdaság Eger—

Gyöngyös-vidéki Üzeme
szakszervezeti bizottságának
titkára,
Szász Ferencné
kereskedelmi alkalmazott, a
KPVDSZ titkára,
Szederkényi Ferenc
festő-mázoló, a Fővárosi 1.
sz. Építőipari Vállalat cso-
portvezetője, műhelybizott-
sági titkára,
Dr. Szegvári Péterné
jogász, az orosházi Járási Ta-
nács VB-titkára, a Közalkal-
mazottak Szakszervezete
központi vezetőségének tag-
ja,
Dr. Szép György
jogász, az Igazságügyminisz-
térium főosztályvezető-he-
lyettese, a Közalkalmazottak
Szakszervezete központi ve-
zetőségének tagja,
Szerencsi Sándorné
munkás, a Papíripari Vállalat
Csomagolóanyaggyár Ilka ut-
cai telepének ügyintézője, a
szakszervezeti bizottság tit-
kára,
Szilágyi András
csőszerelő, a Magyar Vagon-
és Gépgyár szakszervezeti
bizottságának titkára,
Szilágyi Sándor
vegyipari szakmunkás, a
Vegyipari Dolgozók Szak-
szervezetének főtitkára,
Szinnessy Ivánné
kereskedelmi alkalmazott, a
Fővárosi KERAVILL Vállal-
lat boltvezetője, a KPVDSZ
központi vezetőségének tag-
ja,

Takács Mihályné
házfelügyelő, a Budapesti
VIII. kerületi Tanács Házke-
zelési Igazgatóságának dol-
gozója, szakszervezeti vezető
bizalmi,
Timmer József
géplakatossegéd, a Népszava
főszerkesztője,
Tóth Anna
fonónő, a Textilipari Dolgo-
zók Szakszervezetének fő-
titkára,
Tóth István
villamoskocsivezető, az
MSZMP IX. kerületi bizott-
ságának első titkára,
Tóth Tiborné
cérnázó, a Ruházatipari Dol-
gozók Szakszervezete szerve-
zési osztályának vezetője,
Turzó László,
cipészsegéd, a Bőripari Dol-
gozók Szakszervezetének fő-
titkára,
Varga György
mérnök, a Győri Vízügyi
Igazgatóság csoportvezető
mérnöke, a szakszervezeti bi-
zottság titkára,
Varga József
szabósegéd, a Ruházatipari
Dolgozók Szakszervezetének
főtitkára,
Vas János
vasesztergályos, a SZOT
Központi Iskola igazgatója,
Vass Imre
munkás, a Művészeti Szak-
szervezetek Szövetségének
főtitkára,

Vas Witteg Miklós
géplakatos, nyugdíjas, a
SZOT alelnöke,

Váczai Irén

kereskedősegéd, a Budapes-
ti V—VI. kerületi KÖZÉRT
Vállalat pénztárosa, szakszer-
vezeti bizalmi,

Válóczi Elek

vasesztergályos, az Ózdi Ko-
hászati Üzemek szakszerve-
zeti bizottságának elnöke,

Dr. Várhelyi Zoltán

orvos, az Orvos-Egészségügyi
Dolgozók Szakszervezete
Borsod megyei titkára,

Vincze József

hengerész, a Csepel Vas- és
Féművek Acélmű dolgozó-

ja, a tröszt szakszervezeti ta-
nácsának tagja,

Virizlay Gyula

kohasztechnikus, a SZOT
titkára,

Dr. Zádor György

vegyésmérnök, a Budapesti
Vegyiművek főmérnöke, a
Vegyipari Dolgozók Szak-
szervezete központi vezetősé-
gének tagja,

Zimon Sándor

esztergályos, a Budapesti
Szerszám- és Gépelemgyár
Porkohászati Gyár dolgozó-
ja, szocialista brigád tagja,
a szakszervezeti bizottság
termelési felelőse.

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA
SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK
TAGJAI

Csepregi György

mérlegképes könyvelő, a Magyar Beruházási Bank osztályvezetője,

Csóti István

okleveles könyvvizsgáló, a KPM I. Vasúti Főosztály pénzügyi szakosztályának helyettes vezetője,

Dr. Erdei József

jogász, a Pénzügyminisztérium csoportvezetője,

Galló Ernő

nyomdász, nyugdíjas, a Nyomda-, Papíripar és Sajtó Dolgozói Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Harustyák József

vegyipari szakmunkás, nyugdíjas, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének tagja,

Hidas Miklós

képesített könyvelő, nyugdíjas, a SZOT számvizsgáló bizottságának megbízott titkára,

Klein Sándor

okleveles könyvvizsgáló, nyugdíjas,

Kondor Sándor

szabósegéd, a Madách Színház gazdasági igazgatója,

Krekács György

kereskedelmi alkalmazott, a KPVDSZ közgazdasági osztályának munkatársa,

Láng Pál

könyvelő, az Élelmiszeripari Technikum igazgatója,

Dr. Lechner Gyula

okleveles könyvvizsgáló, a Duna Cipőgyár tervosztályának vezetője, a szakszervezeti bizottság tagja,

Radeczky László

banktisztviselő, az Országos Takarékpénztár igazgatóhelyettese,

Somogyi Miklós

ácssegéd, nyugdíjas, a SZOT számvizsgáló bizottságának elnöke,

Sugár György

technikus, az Egyesült Izzó szakszervezeti tanácsának titkára,

Szabadkai Gyula,

kohász, a Magnezitipari Művek igazgatóhelyettese,

Dr. Szilágyi Gábor

jogász, a Pénzügyminisztérium főelőadója,

Turner Ferenc

kőműves, az ÉM 23. sz. Építőipari Vállalat dolgozója,

Varga István

textiltechnikus, a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár főkönyvelője,

Wahl Frigyes

könyvvizsgáló, nyugdíjas.

**A MAGYAR
SZAKSZERVEZETEK
XXI. KONGRESSZUSÁNAK
NYILATKOZATAI**

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK
XXI. KONGRESSZUSÁNAK
ÁLLÁSFOGLALÁSA
AZ AMERIKAI IMPERIALISTÁK
VIETNAMI AGRESSZIÓJA
ELLEN

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa a proletár nemzetköziség eszméjéhez híven, a világ békéjéért érzett felelősségtől áthatva, kifejezésre juttatja a magyar szervezett dolgozók forró testvéri szolidaritását a hősiességet vívó vietnami néppel és mélységes felháborodással ítéli el az Amerikai Egyesült Államok bűnös agresszióját.

Az amerikai imperialisták agressziója durva beavatkozás a vietnami nép belügyeibe és kihívás a világ haladó erői ellen. Az Amerikai Egyesült Államok uralkodó köreinek vietnami gaztettei az emberiség és a nemzetközi jog legalapvetőbb normáit tiporják sárba, semmibe véve az 1954-es genfi egyezményeket.

Az Amerikai Egyesült Államok hadserege és zsoldosai népi háborút folytatnak a szabadságszerető vietnami nép ellen. Iskolákat, kórházakat, gyárakat rombolnak le, felégetik a rizsföldeket, ártatlan gyermekeket, öregeket, békés életre vágyó embereket kínoznak és gyilkolnak. Ezeket a gaztetteket méltán kíséri a haladó emberiség felháborodása, öt világrészt átfogó tiltakozása.

Hazánk dolgozói egységes állásfoglalásukkal ítélik el az Amerikai Egyesült Államok kormányának népnyomó vietnami háborúját. A magyar dolgozók felháborodását fokozzák az Amerikai Egyesült Államok kormányának álnok békeszólamai, mert tapasztalják, hogy ezek célja az agresszió fokozásának, szélesítésének leplezése.

A magyar dolgozókat mélységes szolidaritás érzésével tölti el az a hősiesség, semmilyen áldozattól vissza nem rettenő küzdelem, amelyet a vietnami nép folytat hazája függetlenségéért, egyesítéséért, a világ békéjének védelméért.

A magyar szakszervezetek testvéri elismeréssel adóznak a Vietnami Demokratikus Köztársaság szakszervezeteinek és dolgozóinak áldozatkész munkájukért, hogy a rendkívül súlyos helyzetben is hivatásuk magaslatán állva, biztosítják az ország védelméhez szüksé-

ges termelést és gondoskodnak a dolgozók anyagi szükségleteinek kielégítéséről.

A magyar szakszervezetek köszöntik és üdvözik a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetséget, amely harcra mozgósítja a dél-vietnami dolgozókat hazájuk függetlenségéért, békés, boldog jövőjükért.

A magyar szakszervezetek hárommillió szervezett dolgozó nevében támogatnak minden olyan kezdeményezést, amely a vietnami kérdés igazságos rendezését szolgálja. Határozottan támogatják a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának négyponos nyilatkozatát és a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front ötponos javaslatát, amelyek biztosítékuul szolgálnak arra, hogy a vietnami nép önmaga döntsön sorsáról.

Mi, a magyar szakszervezetek XXI. kongresszusának küldöttei, határozottan követeljük, hogy az Amerikai Egyesült Államok haladéktalanul vessen véget a szocializmust építő szuverén Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázásának, vonja ki fegyveres erőit Dél-Vietnamból és szüntessen meg minden hadicselekményt Vietnam földjén.

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa kifejezésre juttatja a magyar dolgozók szilárd meggyőződését, hogy a vietnami nép harcát győzelem koronázza.

A magyar szakszervezetek a jövőben is megadnak minden politikai, erkölcsi és anyagi támogatást az igazságos, honvédő harcot vívó hős vietnami népnek.

Éljen a magyar és a vietnami szakszervezetek, a magyar és a vietnami dolgozók közötti harci szolidaritás.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK
XXI. KONGRESSZUSÁNAK
ÁLLÁSFOGLALÁSA
A SZERVEZETT DOLGOZÓK
RÉSZVÉTELÉRŐL AZ EURÓPAI
BÉKÉÉRT ÉS BIZTONSÁGÉRT
FOLYÓ KÜZDELEMBEN

Európa népeit egy emberöltő alatt már két világháború sodorta halálos veszedelembé. A fegyverkezés terhei, a háború pusztításai, a mérhetetlen szenvedések elsősorban a dolgozókat sújtották.

Az európai dolgozókat, a magyar dolgozókat is saját véres tapasztalataik tanították meg arra, hogy becsüljék, védjék a békét, küzdjenek maguk és gyermekeik boldog jövőjéért a háborús erők ellen. Minden európai dolgozónak, bármely társadalmi rendszerben, bármely országban is éljen, bármilyen legyen is világnézete, elsőrendű közös létérdeke, hogy békében élhessen és dolgozhasson.

A magyar dolgozókat mélységes aggodalommal tölti el a háborús erők újjáéledése, a fasiszta tendenciák erősödése Európa egyes országaiban. Az amerikai imperializmus által támogatott és újra felfegyverzett Német Szövetségi Köztársaság politikája háborús tüzfészket teremtett Európa szívében. A monarcho-fasiszták hatalomátvétele Görögországban, a Franco-rendszer és a Salazar-rezsim diktatúrája az Ibériai félszigeten és a demokratikus erők üldözése és elnyomása más országokban, éberségre figyelmezteti Európa dolgozóit.

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusának küldöttei értik és magukévá teszik az európai kommunista és munkáspártok Karlov Vary-i felhívását. A szakszervezetek sajátos eszközeit felhasználva, nem kímélik erőiket, hogy a magyar dolgozók a nyilatkozat szellemében eleget tegyenek proletár internacionalista kötelezettségeiknek.

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa megállapítja, hogy megvannak a reális lehetőségek ahhoz, hogy Európa különböző irányzatú szakszervezetei, a szocialista és kapitalista országok szakszervezetei együttes fellépéssel, közös akciókkal védjék a dolgozók érdekeit és felelősségtudattól áthatva cselekedjenek az európai béke és biztonság érdekében. Európa valamennyi szakszervezetének kötelessége, hogy éljen ezzel a lehetőséggel.

Ebben a szellemben kezdeményezte a Szakszervezeti Világszövet-

ség Európa szakszervezeteinek találkozóját, amelyet teljes mértékben támogatunk. A magyar szakszervezetek a nemzetközi kapcsolatok szélesítésével, a munkások és dolgozók sokoldalú baráti találkozóinak elsősegítésével, az európai országok dolgozói kölcsönös szolidaritásának fejlesztésével, új kezdeményezésekkel járulnak hozzá az európai szakszervezetek közeledéséhez, együttműködésének és akcióegységének kialakításához.

Európa dolgozóinak és szakszervezeteinek összefogása lefoghhatja a militarista, revansista háborús gyűjtogatók kezét! Európa dolgozóinak a békéért és biztonságért vívott harca az egész világ dolgozóinak érdekeit szolgálja!

**A SZAKSZERVEZETEK
ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK
JELENTÉSE
A XXI. KONGRESSZUSNAK**

NÉPGAZDASÁGUNK FEJLŐDÉSE ÉS A SZAKSZERVEZETEK EZZEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGE

NÉPGAZDASÁGUNK FEJLŐDÉSE A SZAKSZERVEZETEK XX. KONGRESSZUSA ÓTA

A szakszervezetek XX. kongresszusának határozata a termelést segítő szakszervezeti munka középpontjába a dolgozók mozgósítását állította a második 5 éves terv sikeres teljesítése érdekében.

Feladatul tűzte minden szinten a dolgozók közvetlen és közvetett részvételét a tervezésben, az üzemi demokrácia szélesítését az egy- személyi felelős vezetés erősítése mellett, a dolgozók fokozottabb bevonását a vezetésbe, megosztva ezáltal a termelés irányításának gondjait. A XX. kongresszus határozatában kimondotta, hogy a szakszervezeti szervek segítsék elő a dolgozók kezdeményezésének kibontakoztatását, az egyéni és kollektív aktivitás fejlesztését. A nevelő és felvilágosító munka eredményeként minél több dolgozót vonjanak be a szocialista munkaversenybe, különösen a megtisztelő szocialista címért folyó mozgalmakba. Jobban készítsék fel a dolgozókat a műszaki fejlődés meggyorsításának elősegítésére, szakmai tudásuk rendszeres növelésére. Széles körben bontakoztassák ki a szocialista munkaverseny keretében az újító és feltaláló tevékenységet. Kísérjék figyelemmel a jó eredmények eléréséhez szükséges feltételek biztosítását, igényeljék azok megteremtését és alakítsanak ki jobb együttműködést a fizikai és műszaki dolgozók között. Rendszeresen gondoskodjanak az eredmények értékeléséről, nyilvánosságáról és népszerűsítéséről.

A szakszervezetek az elmúlt négy esztendőben az előzőek alapján, a népgazdasági célkitűzések figyelembevételével vettek részt a gazdasági építőmunka segítésében. Arra törekedtek, hogy széles körben mozgósítsák a dolgozókat a gazdasági tevékenység hatékonyságának fokozására, a termelékenyebb, minőségileg jobb munka végzésére, az önköltség csökkentésére. A munkához irányt mutattak — a megnövekedett követelményekre figyelemmel — az MSZMP Központi Bizottságának az 1964. és 1965. évek decemberi, elvi jelentőségű határozatai. Ezek követelményeit a szakszervezetek a gazdasági szervekkel együttműködve igyekeztek érvényre juttatni. A szakszervezetek

tevékenysége is hozzájárult ahhoz, hogy második 5 éves népgazdasági tervünk alapvető célkitűzései megvalósultak, s megkezdhattuk a harmadik 5 éves tervünket, amelynek első évét további sikerekkel zártuk.

A második 5 éves terv befejezésével népgazdaságunk tovább erősödött, gazdasági ereje növekedett és az ország termelőerői jelentősen fejlődtek. Termelékenyebbé, hatékonyabbá vált a munka, amely alapul szolgált a dolgozók életszínvonalának növekedéséhez. A tervidőszak végére a nemzeti jövedelem mintegy 25 százalékkal nőtt, ami lehetővé tette, hogy a népgazdasági állóalap 31 százalékkal, a fogyasztási alap pedig 22 százalékkal növekedjék. Ebben az időszakban a népgazdaság termelő állóeszközeinek értéke 37 százalékkal növekedett. A munkások és alkalmazottak egy főre jutó reáljövedelme a tervelőirányzatot meghaladó mértékben emelkedett. A külkereskedelmi tevékenység megélnéült, tovább fejlődött. Mind a kivitel, mind a behozatal nagyobb mértékben nőtt, mint a termelés.

A szocialista ipar termelése lényegében a második 5 éves terv célkitűzésének megfelelően 47 százalékkal emelkedett, az ipari munka termelékenysége 27 százalékkal nőtt. Ezzel az ipari termelés növekedésének 64 százaléka a termelékenység javulásának következménye. A kitűzött céloknak megfelelően változott az ipari termelés szerkezete, a leggyorsabban a vegyipar és a gépipar termelése emelkedett.

Az állami építőipar termelése 30 százalékkal nőtt. Az építési időtartam elsősorban a lakásépítkezéseknél csökkent.

A mezőgazdaság teljes termelésének értéke átlagosan 10 százalékkal növekedett az előző öt év átlagához képest. A termelőszövetkezetek megszilárdításában is jelentős előrehaladás történt.

A közlekedési ágazat teljesítménye is emelkedett, az áruszállítás 39 százalékkal, a személyszállítás pedig 20 százalékkal nőtt.

1965-ben a belkereskedelmi forgalom 30 százalékkal, a külkereskedelmi forgalom pedig 64 százalékkal volt magasabb, mint 1960-ban.

A második 5 éves terv időszakában az ésszerűbb gazdálkodás, a gazdaságosság növelése céljából sor került az ipar irányításának egyszerűsítésére, s ezzel együtt az iparvállalatok jelentős részének szervezeti összevonására. Hasonló intézkedésekre más népgazdasági ágakban is sor került. Hatékony intézkedések következtében eredmények születtek a műszaki fejlesztés területén is. Újabb lépések történtek a nemzetközi műszaki színvonal megközelítése tekintetében a gyártás- és gyártmányfejlesztésben. Országunk gazdasági-műszaki és tudományos kapcsolatai bővültek, együttműködésünk elsősorban a KGST országaival tovább szélesedett.

A második 5 éves tervben kitűzött célokat alapjaiban teljesítettük. Az MSZMP Központi Bizottságának kritikai elemzése és az 1964—

1965. évek decemberében hozott határozatai megmutatták a fogyatékosságokat is, amelyek gátolják további, gyorsabb ütemű fejlődésünket, a magasabb eredmények elérését. A népgazdaság erőforrásainak kihasználása elmaradt a lehetőségektől. A gazdasági fejlődés növekedési üteme a második 5 éves terv utolsó éveiben lassúbbodott. A termelőeszközök kihasználása nem volt kielégítő. A munka termelékenysége sem növekedett a kívánt mértékben. A termelés és a szükségletek összhangját nem sikerült teljes egészében biztosítani. A termelés emelkedésével a tárolás, feldolgozás és a szállítás nem tartott lépést. Ez rámutatott gazdasági tervező munkánk fogyatékosságaira. Mindezeknek együttes hatására a nemzeti jövedelem a tervezettnél kisebb volt, ugyanakkor a fogyasztási alap a terv szerint, a felhalmozási alap pedig a tervezettnél nagyobb mértékben növekedett. Ezek is hozzájárultak az ország nemzetközi fizetési mérlegének viszonylag kedvezőtlen alakulásához.

Az MSZMP Központi Bizottságának határozatai megmutatták a káros tendenciák megszüntetésének útját. Napirendre került a gazdaságirányítási rendszer reformja, amelyre vonatkozóan a különböző intézkedések kidolgozása most van folyamatban, s megvalósítása az elkövetkező évek feladata.

Jelenlegi, harmadik 5 éves tervünk a nemzeti jövedelem 19—21 százalékos, a bérből és fizetésből élők jövedelmének 14—16 százalékos, a parasztság reálfogyasztásának 18 százalékos növekedését írja elő. Beruházásokra a terv 250—260 milliárd forintot irányoz elő.

A tervidőszakban az ipari termelés — a terv szerint — 32—36 százalékkal növekszik, az eddigi helyes iparfejlesztési elveknek megfelelően. A termelés emelkedésének 80 százalékát a munkatermelékenység növekedésével kell biztosítani. Ezek a feladatok a termelési és gyártmánystruktúra olyan fejlesztését igénylik, amely biztosítja a hatékonyság növekedését és rugalmasan alkalmazkodik a hazai és külkereskedelmi szükségletek kielégítéséhez, magasabb devizahozam mellett. A mezőgazdasági termelés növelését a terv 13—15 százalékban irányozza elő.

A célkitűzések között kiemelten szerepel, hogy a gazdasági munka hatékonyabbá tétele által el kell érni, hogy növekedjék a nyereség, emelkedjen a termékek minősége és műszaki színvonala, és a termelőberendezések, gyártási folyamatok korszerűbbé váljanak.

A népgazdaság harmadik 5 éves terve első évének befejezése után megállapítható, hogy gazdasági életünkben az 1965. évben megkezdődött javulás tovább folytatódott. 1966-ban a nemzeti jövedelem 6 százalékkal, az állami ipar termelése 7 százalékkal nőtt, a termelés növekedése 86 százalékban a termelékenység emelkedésének eredménye. Az állami építőipar termelése 8 százalékkal emelkedett. A

mezőgazdaságban a megtermelt kenyérgabona ismét fedezte az ország szükségletét. A külkereskedelmi forgalom egyenlege kedvezőbb a megelőző évinél. Javult a termelés és a szükségletek összhangja is.

Pártunk gazdaságpolitikája helyes, s az MSZMP IX. kongresszusa határozatainak végrehajtása biztosítja, hogy a népgazdaság továbbra is egészségesen fejlődjön, államunk gazdasági és politikai ereje, nemzetközi tekintélye tovább növekedjen.

A szakszervezeti mozgalom az elmúlt években is — erejéhez képest — támogatta a gazdaságpolitikai célok megvalósítását. Segítette, hogy az egyes tervidőszakok konkrét feladatait helyesen alakítsák ki, és ehhez felhasználta a szakszervezeti tagság, a dolgozók tapasztalatait, javaslatait.

A SZAKSZERVEZETEK SZEREPE A TERVEZÉSBEN

A XX. kongresszus óta eltelt időszakban a szakszervezetek — az állami szervekkel együttműködve — arra törekedtek, hogy a lehetőségekhez mérten növeljék a tervezés demokratizmusát. Egyrészt, hogy a szakszervezeti szervek véleményt tudjanak mondani és megfelelő javaslatokat tudjanak tenni a népgazdasági, ágazati és vállalati tervek kialakításánál, másrészt, hogy a dolgozók tapasztalatait, javaslatait minél szélesebb körben megismerjék és hasznosítsák a vállalati, az állami és a gazdasági vezetők a tervek kidolgozása és végrehajtása során.

A SZOT és a szakszervezeti központi vezetőségek, elnökségek és a vállalati szakszervezeti bizottságok — különösen az utóbbi években — keresve a lehetőségeket, a dolgozóktól, üzemi szervektől összegyűjtött észrevételek, javaslatok alapján véleményükkel segítettek a népgazdasági, ágazati, vállalati tervek elkészítését. Ezen túl, a tervek végrehajtásának elemzése alapján, számos esetben különböző hasznos javaslatokat tettek a gazdasági tevékenység eredményesebbé tételére.

A szakszervezeti szervek tevékenysége eredményesebb volt a tervek végrehajtása időszakában, mint annak kialakítása során. A tervek készítés adott rendszere általában nem tette lehetővé, hogy a tervezés széles körű vélemények és javaslatok felhasználása alapján történjék. A szakszervezetek észrevételei hasznos hozzájárulást jelentettek a népgazdaság tervezési rendszere állami felülvizsgálatához, tökéletesítéséhez. A tervezést javító intézkedések kialakítása, végrehajtása már a beszámolási időszakban megkezdődött. A szakszerve-

tek vezető szervei is mind többször éltek az egyre kedvezőbb feltételek kihasználásával. Szervezettebb formát öltött a tervezés demokratizmusának érvényre juttatása. A dolgozók javaslatainak hasznosítása a tervezésben a szakszervezetek révén is mind jobban kifejezésre jutott.

Az elmúlt időszakban eredményesebben, szélesebb körben vontuk be a dolgozókat a vállalati, üzemi tervjavaslatok kialakításába is. A szakszervezeti szervek a gazdaságirányítás minden szintjén törekedtek a dolgozók bevonására. Eljártak a dolgozók javaslatainak, tapasztalatainak hasznosítása érdekében, arra készítették a gazdasági vezetőket, hogy a dolgozók által felvetett hiányosságok megoldására kellő időben intézkedjenek.

Az állami, gazdasági tervező munka segítése terén szerzett tapasztalatok azt igazolják, hogy a dolgozók bevonása e területen is szükségszerű és hasznos. Ennek a gazdaságirányítás új rendszerében az eddigieknél kedvezőbb feltételei teremthetők meg.

AZ ÜZEMI DEMOKRÁCIA FEJLŐDÉSE

Az elmúlt évek során tovább szélesedett és fejlődött az üzemi demokrácia. A társadalmi szervek vezető testületei, aktivistái és a gazdasági vezetők javuló tevékenysége következtében tartalmasabbá, szervezettebbé és rendszeresebbé vált az üzemi demokrácia különböző fórumainak munkája. A műszaki konferenciákon, termelési tanácskozásokon, a mozgalmi szervek vezető testületeiben, azok társadalmi munkabizottságaiban, a törzsgárda tagjaival és a szocialista brigádvezetőkkel folytatott tanácskozásokon egyre inkább tapasztalható a dolgozók megnövekedett felelősségérzete, segítőkészsége a gazdálkodás ügyei iránt. Ez egyaránt kedvezően hatott a vezetés színvonalának javítására és a gazdálkodás eredményességének növekedésére.

A termelési tanácskozások differenciált rendszeréről szóló 1965. évi közös kormány és SZOT elnökségi határozat eredményesen segítette a dolgozók közvetlen részvételét a gazdálkodás irányításában és ellenőrzésében. A termelési tanácskozások ma már hatékonyabbak, mint a korábbi években. Ez megmutatkozik a dolgozók által tett észrevételek, javaslatok számszerű növekedésében és tartalmában; többségükben a termeléssel, a gazdálkodással, a munkaszervezési és munkavédelmi stb. hiányosságokkal és teendőkkkel foglalkoznak. Egyre nő azoknak a vállalatoknak, gazdaságoknak a száma, ahol a

gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek felelősségteljesebben foglalkoznak a dolgozók észrevételeinek hasznosításával. Intézkedési tervet dolgoznak ki a végrehajtásért felelős személyek és határidők feltüntetésével. A vállalatok egy részénél az igazgató személyesen vagy megbízottjai útján ellenőrzi a végrehajtást. A fejlődés ellenére azonban a termelési tanácskozások még számos helyen formálisak, és szerepüket nem töltik be maradéktalanul. Ennek főbb okai: egyrészt, hogy a termelési tanácskozások szerepét gyakran a feladatok ismertetésére korlátozzák, másrészt sok helyen számos jó javaslat elkallódik, s a dolgozók javaslatainak sorsáról gyakran nem számolnak be az érintett vezetők.

A munkaértekezletek tartalmában — főként a hivatalokban és intézményekben — mind ez ideig csupán kezdeti eredmények mutatkoznak. Sokhelyütt még nem ismerték fel célját és jelentőségét. Néhány vállalatnál — helyesen — a munkaértekezleteket a termelési tanácskozások után tartják meg. Így a vállalati igazgatás különböző szervei (osztályok) a termelőegységekben elhangzottak alapján jobban foglalkozhatnak saját tevékenységük értékelésével és további feladataik meghatározásával.

A szakszervezeti szervek képviselői rendszeresebben, de még nem mindenütt kielégítő módon vesznek részt a műszaki konferenciákon, termelési tanácskozásokon, munkaértekezleteken. A vezető testületek üléseiken gyakran tárgyalják az üzemi demokrácia érvényesülésének tapasztalatait. Ellenőrző, segítő munkájuk konkrétabb, rendszeresebb. A vállalati és a felsőbb irányító gazdasági szervek tevékenysége is némileg javult, bár még mindig elmarad a követelményektől.

Az üzemi demokrácia széles körű kibontakoztatásában felelősségteljes feladatok hárulnak az üzemi, vállalati szakszervezeti szervekre. A Szakszervezetek Országos Tanácsa ezért is javasolta az üzemi tanácsok megszüntetését, abból a felismerésből kiindulva, hogy a szakszervezetek, mint a bérből és fizetésből élők legnagyobb tömegszervezetei, gyakorlatilag az összes dolgozó érdekképviselőjét látják el. Az üzemi tanácsok jogkörét az 1967. évi alapszervi választások óta a szakszervezeti szervek gyakorolják. Ily módon az üzemi demokrácia egyöntetűen a szakszervezetek szervezeti kereteiben — és irányításukkal — valósul meg.

A szakszervezetek az elmúlt kongresszus óta arra törekedtek, hogy gazdasági téren a legfontosabb feladatok megoldásának segítésére irányuljon a dolgozók munkaversenye is. Több ízben módosítva a munkaversenyt szabályozó rendelkezéseket, intézkedések történtek a verseny irányításának decentralizálására. Ez elősegítette, hogy a munkaverseny irányítása, szervezése és értékelése hozzáigazodjon a változó követelményekhez és az adott gazdasági feladatokhoz.

A gazdasági munkában már az elmúlt években is a minőségi követelmények kerültek előtérbe, s ennek megfelelően a szocialista munkaverseny szervezésénél ezek segítését kellett központi feladattá tenni és érvényre juttatni. Ez nemcsak a termelőmunkát közvetlenül végző dolgozók elé állított magasabb követelményeket, hanem a termelést szervező és irányító gazdasági-műszaki vezetőktől is gondosabb munkát követelt.

A dolgozók részvétele a munkaversenyben tartalmában és formáiban az elmúlt években tovább gazdagodott. A termelőmunkában közvetlenül és közvetve részt vevő dolgozók túlnyomó többségéről elmondható, hogy magukévá téve a párt és a kormány által kitűzött gazdaságpolitikai célokat, eredményesen és lelkiismeretesen vettek részt a feladatok megoldásában. Tovább szélesedett a versenymozgalom tömegbázisa is. A munkások mellett mind több vállalati gazdasági és műszaki szakember, tudományos kutató és tervezőintézeti dolgozó kapcsolódott be a munkaversenybe. Ez részben a szakszervezetek, a gazdasági vezetők és más társadalmi szervek versenyszervező, segítő és meggyőző tevékenységének az eredménye.

A munkaverseny mindinkább megszabadul formális vonásaitól és konkrétabbá válnak eredményei. Ezt igazolják azok a tapasztalatok, melyek szerint a szocialista munkaverseny a vállalatok konkrét feladataihoz kapcsolódik, és mindjobban tudatosodik a dolgozóknál a helyes gazdasági szemlélet. Ma már a munkaverseny gazdasági oldalának nem egyszerűen a mennyiségi többtermelést tekintik, hanem jelentős súllyal kap helyet a termelékenység emelése, a technológiai és munkafegyelem betartása, a munka és üzemszervezés fejlesztése, a műszaki haladás meggyorsítása, az exporttevékenység fokozása, a termékminőség javítása, választékának bővítése stb. A fejlődésben pozitívnak kell értékelnünk a gazdasági vezetők irányító, célkitűzéseket meghatározó tevékenységét is.

A szocialista munkaverseny az elmúlt időszakban az éves tervekben meghatározott fő célkitűzések sikeres megvalósítását segítette.

E célok elérésében fokozta a tömegaktivitást hazánk felszabadulásának huszadik évfordulójára, a múlt évben pedig pártunk IX. kongresszusának tiszteletére kibontakozott széles körű munkaverseny. Az elért eredmények lemérhetők az egyének és a kollektívák vállalásaiban és azok teljesítésében. De a legjobb bizonyíték erre terveink teljesítése, gazdasági célkitűzéseink megvalósítása.

A dolgozók aktivitását bizonyítja az is, hogy 1963—1966. évek között 578 922 dolgozó nyerte el a kiváló dolgozó kitüntetését. Közel ötezen részesültek a kiváló újító kitüntetés bronz, ezüst és arany fokozataiban. Dolgozó fiatalok, KISZ-tagok tízezrei vettek részt a szakma ifjú mestere mozgalomban és ugyancsak nagy számban versenyeztek a kiváló ifjú mérnök, technikus és közgazdász cím elnyeréséért.

A nagyobb gazdasági egységek versenye az élüzem cím és az MT—SZOT Vörös Vándorzászló elnyeréséért folyt. Az 1963—1966. évek között az éves eredmények alapján 1160 üzem, illetve vállalat az élüzem címet, 232 vállalat az MT—SZOT Vörös Vándorzászlót nyerte el. E kitüntetésekért folyó verseny követelményei magasabbak voltak, mint a megelőző időszakban. Az adományozásnál a termelési és gazdálkodási eredmények mellett, egyre inkább számításba vették, hogyan érték azokat el, milyen erőfeszítéseket tettek a fejlesztés, az üzem- és munkaszervezés, a munkavédelmi helyzet javításáért.

Az iparátszervezést követően e versenyforma rendszerét és célkitűzéseit hozzáigazítottuk az új, megváltozott szervezeti keretekhez. A vállalatok többsége saját gyáregységei, üzemei számára közvetlen célkitűzéseket határozott meg. A kitüntetés elnyerését követően differenciálták az anyagi jutalmazást és a kitüntető cím viselési jogát az egységek között.

Az MSZMP IX. kongresszusa tiszteletére indult munkaversenyben az 1966. év eredményei alapján az MT—SZOT Vörös Vándorzászlót elnyert vállalatok közül 21-nek adományozták az MSZMP Központi Bizottsága kongresszusi versenyzászlóit és okleveleit. Az adományozások mögött minőségileg tartalmas teljesítmények vannak, olyan gazdasági egységek nyerték el a kitüntetések, amelyeknek belső, kisebb egységei közül több, a szocialista üzem, műhely cím tulajdonosa.

A szocialista munkaverseny fejlődése és eredményessége mellett még mindig több hiányosság található. Egyes gazdasági vezetők kívülállókként szemlélik a szocialista munkaversenyt, nem váltak annak részeseivé azáltal, hogy saját irányító tevékenységüket magasabb színvonalon végezzék, és maradéktalanul megteremtsék a dolgozók eredményes versenyének feltételeit. Úgy vélték — gyakran még

szakszervezeti tisztségviselők is —, ha a vállalat jó eredményeket ért el a termelés főbb mutatói tekintetében, akkor meg lehetnek elégedve. Ugyanakkor a vállalatnál minőségi problémák voltak, nem használták ki a gazdálkodásban rejlő lehetőségeket. Sokhelyütt a vállalaton, üzemben belüli szervezetlenség, anyag- és alkatrészhiány, nemtörődomség, a laza fegyelem jelentett gátló körülményeket. Előfordult, hogy gazdasági vezetők és szakszervezeti tisztségviselők a szocialista munkaversenyt egyoldalúan, csak a gazdasági célok elérése eszközének tekintették, nem látták meg benne a szocialista nevelés, a szakmai-politikai és általános műveltség növelésének egyik alapvető lehetőségét. Hiba, hogy az erkölcsi elismerés lehetőségeit számos helyen nem használták ki (pl. a kiváló dolgozó kitüntetés).

A SZOCIALISTA BRIGÁD CÍM ELNYERÉSÉÉRT FOLYÓ VERSENY

A szakszervezetek megkülönböztetett figyelmet fordítottak a szocialista címek elnyeréséért folyó kollektív versenyformákra. Rendszeresebbé váltak a szocialista brigádvezetőkkel, tagokkal való tanácskozások a mozgalom fejlesztése, színvonalasabbá tétele, feltételeinek jobb biztosítása érdekében. Mindezek — különösen pedig a szocialista brigádvezetők 1965-ben megtartott II. országos tanácskozása és annak előkészítő munkái, valamint a vállalati és iparági tanácskozások — újabb lendületet adtak a mozgalom szélesedéséhez, eredményesebbé tételéhez. A II. országos tanácskozáson már kifejezésre jutott a szocialista brigádoknak az az igénye, hogy hosszabb időszak — 4—6—8 év — eredményes munkáját magasabb erkölcsi kitüntetéssel ismerjék el. A tanácskozás felkérte a Szakszervezetek Országos Tanácsát ennek előkészítésére, és már az 1966-os évben adományozásra kerültek a magasabb fokozatú kitüntetések.

A törekvések elérték céljukat, a szocialista brigádmozgalom számarányában és tartalmában sokat fejlődött. Ma már az összes munka-brigád (és a brigádokban dolgozók) mintegy 73—76 százaléka versenyez a Szocialista brigád címért vagy annak megtartásáért, tehát e versenyforma túlsúlyba került, és a brigádversenyen belül uralkodóvá vált. A szocialista brigádok tevékenysége évről évre színvonalasabb, tartalmasabb, mint az előző időszakokban volt. Vállalásaik és azok teljesítése konkrétan kapcsolódik a termelési, fejlesztési, üzem- és munkaszervezési, gazdaságossági és minőségi feladatokhoz. Nevelő ereje kihat a szocialista munkaverseny egészére.

A mozgalomban részt vevők mindenkor segítenek a nehézségek elhárításában. A gazdasági vezetők bizton számíthatnak tevékenységükre. A szocialista brigádok a többi dolgozó hatékony mozgósításából is részt vállalnak.

E mozgalom keretében és hatására a műszakiak, kutatók, fejlesztők, tervezők is széleskörűen kapcsolódtak be a szocialista munkaverseny-mozgalomba. Közreműködésükkel nagy számban jöttek létre műszaki brigádok, komplexbrigádok, célbrigádok, amelyek konkrét műszaki feladatok megoldása mellett kötelezettséget vállaltak arra, hogy megvalósítsák az egyéb követelményeket is. Saját képzésük mellett, segítik a fizikai dolgozók szakmai és általános ismereteinek növelését, javaslataiknak realizálását. A szocialista brigádok voltak azok, amelyek legtöbb vállalatnál, üzemnél kezdeményezték a végzett munka vagy gyártott termék utáni garanciavállalást, a szocialista szerződéskötéseket, valamely kiemelt, nehéz feladat határidőre vagy határidő előtti megoldását. Ezeknek teljesítését becsületbeli ügynek tekintették. A gazdasági, fejlesztési célkitűzések segítése mellett, egyre inkább jelentkezett a társadalmi jellegű, gyáron belüli és gyáron kívüli életkörülmények javítására irányuló törekvés.

A szocialista munka műhelye, üzeme, vállalata, gazdasága címért folyó verseny is tovább szélesedett. 1966 végéig 2285 egység kapcsolódott be a mozgalomba. Ezek közül 1209 már elnyerte a címet, jó néhány közülük több alkalommal.

E kollektívák tevékenységét és az előttük álló követelmények teljesítését a szocialista brigádok alapozzák meg. Rájuk is vonatkozik — különösen a címet többször elnyert egységekre —, hogy gazdasági eredményeik a legjobbak. E kollektívák versenyét nem csupán a szocialista brigádok vállalásainak összesítése jellemzi. Itt már jelentkeznek a szocialista vezetési módszerek, a fejlettebb munkaszervezésre, a munkavédelmi és egészségügyi követelmények megteremtésére irányuló céltudatos tevékenység, az üzemi demokrácia mind teljesebb érvényesítése. A gazdasági és mozgalmi vezetők ezen a szinten tevőleges részeseivé váltak a szocialista munkaversenynek.

Vannak már vállalatok is — bár még kis számban —, amelyek birtokosai a megtisztelő szocialista munka vállalata címnek. Az MSZMP IX. kongresszusa tiszteletére indult, szocialista munkaverseny keretében újabb vállalatok tüzték maguk elé e cím elnyerését, s váltak annak birtokosaivá.

A szocialista címek elnyeréséért folyó versenymozgalom nagymérvű kiszélesedése következtében az egyes kollektívák tevékenysége között nagy különbségek vannak. Belső életükben, törekvéseikben és munkájuk segítésében számos probléma található, sok nehézséggel küszködnek. A termelésben adódó zavarokon túl, szembe kell

nézniök a szocialista együttélés, a szocialista erkölcs és fegyelem területén jelentkező hiányosságokkal is. Nem sikerült még széles körben és általánosan érvényesíteni, hogy a minőségi munka mindenütt a brigádok becsületbeli ügye legyen.

A gazdasági és mozgalmi vezetők gyakran magas követelményeket állítanak a különböző szocialista kollektívák elé. Ugyanakkor vállalásaik kialakításánál és azok teljesítése során még nem mindenütt nyújtanak állandó és rendszeres segítséget számukra. A kitüntető címek adományozásakor gyakran elnézően, más esetekben viszont mereven bírálják el tevékenységüket, nem véve figyelembe az időközbeni változásokat stb.

A szocialista címért küzdő nagyobb kollektívák versenyének kibontakozása, szélesedése lassabban következett be. Itt a problémák sokasága jelentkezik, nagyobb létszám és a szerteágazó gazdasági feladatok következtében. A cím elnyeréséhez jól szervezett munkára, jó munka- és anyagellátottságra, megfelelő politikai légkörre és a szocialista együttműködés megteremtésére van szükség. Magasabb szintű, szocialista típusú vezetés szükséges, ahol az egyszemélyi felelősség és a kollektív bölcsesség párosul. A gazdasági és mozgalmi szervek számos esetben nem merik vállalni az ilyen magasabb szintű kötelezettséget. A gazdaságirányítási rendszer reformja szükségessé teszi, hogy a munkaverseny irányításában és a szervezés rendszerében olyan változások következzenek be, amelyek igazodnak a megváltozott követelményekhez.

A szocialista munkaverseny irányításában, szervezésében minden szinten biztosítani kell a gazdasági, szakszervezeti és KISZ-szervek együttműködését, a feladatok közösen történő kialakítását és a végrehajtást a szükséges munkamegosztás alapján.

A SZAKSZERVEZETEK A MŰSZAKI HALADÁSÉRT

A szakszervezetek hatékony támogatást nyújtottak a műszaki haladást segítő *újító- és feltaláló mozgalom* fejlesztéséhez. A vállalatok anyagi, technikai színvonalának növelése érdekében felkarolták és terjesztették a dolgozók kezdeményezéseit, s minden lehetőséget megkeresve segítették, hogy a jó javaslatok, újítások megvalósuljanak, elterjedjenek és a gátló körülmények megszűnjenek. Széles körű szervező tevékenységet végeztek, hogy a szocialista munkaverseny keretén belül mind több dolgozó újítson, új módszereket alkalmazzon.

Segítségükkel az elmúlt években az újítók és feltalálók tevékenysége tartalmában, színvonalában növekedett. Az előrehaladás abban is megmutakozik, hogy a munkaversenyben elért eredményeket egyre inkább újítások, új munkamódszerek, szervezettebb munka alapozza meg. Különösen a szocialista brigádok azok, amelyek következetesen új módszerekre törekednek. Vállalják a kitűzött, megoldásra váró feladatokkal való foglalkozást. Tevékenységüknek tulajdonítható elsősorban, hogy széles körben kezd kialakulni a kollektív újító-munka.

A fejlesztéssel, szervezéssel, irányítással, technológiák előkészítésével foglalkozó dolgozók, komplexbrigádokba szerveződve újításokkal, fejlettebb módszerek, technológiák kialakításával, elterjesztésével kívánják elnyerni a szocialista címet. Az újító és feltaláló tevékenységnek nagy szerepe van abban, hogy a műszaki dolgozókat jobban sikerült bekapcsolni a szocialista munkaversenybe. A kollektívák által kialakított javaslatok műszakilag jobban kidolgozottak, bevezetésük műszakilag, technikailag előkészítettebb, eredményességük megalapozottabb. Mindezek az újítómozgalom színvonalának javulását eredményezték, a munkaverseny hatékonyságát növelték.

A szakszervezetek érdekvédelmi tevékenysége, a szocialista cím elnyeréséért történő vetélkedés és a kollektív újító tevékenység együttesen eredményezte, hogy némi javulás tapasztalható az újítások ügyintézésében és megvalósításában.

A szakszervezeti szervek az újítók és feltalálók érdekképviselői, jogvédelme tekintetében általában bizalmat élveznek. Ez irányú munkájuk javult. Az újításokkal kapcsolatos panaszügyek több mint 95 százalékában vállalaton belül eredményre jutottak. Határozottan állást foglaltak akkor is, ha indokolatlannak tartották az újítók panaszát. Alig ezreléke került az újítási ügyeknek bíróságokhoz igazságszolgáltatás céljából.

Az újító- és feltaláló mozgalom problémái összefüggnek a műszaki haladást gátló körülményekkel. A vállalatok gazdasági vezetőit és sok esetben a dolgozóit is, befolyásolják a más irányú ellentétes érdekek. Ezért még mindig nem kielégítő — különösen a nagy jelentőségű újítások és találmányok megvalósítási feltételeinek megteremtése — a realizálás gyorsasága. Közrejátszott ebben az is, hogy a szabályozó rendelkezéseket az élet követelményei túlhaladták, és a szükségleteknek megfelelő módosításukra az illetékes állami szervek részéről huzamosabb idő óta nem került sor.

Az egyes szakszervezeti szervek a hiányosságokkal szemben nem elég határozottan léptek fel, elnézték egyes gazdasági vezetők közömbösségét az új alkalmazásával szemben. Nem bátorították eléggé

a dolgozókat, nem tudtak mindenütt olyan légkört kialakítani, amelyben a műszaki haladást segítő újítókat, feltalálókat közmegebecsülés övezi.

Az újító- és feltaláló mozgalom további fejlődésének elengedhetetlen feltétele, hogy a szakszervezeti szervek minden szinten nagyobb felelősséggel segítsék elő e téren is a dolgozók érdekeinek érvényesülését és a szocialista erkölcsi normák betartását.

A szakszervezeti szervek a kongresszus határozatának megfelelően, együttműködve az érdekelt állami és társadalmi szervekkel, részt vettek a *dolgozók szakmai képzésében, továbbképzésében, szakmai műveltségük emelésében*. Közreműködtek a rövid- és hosszútávú szakember-szükségleti tervek és képzési feladatok kialakításában, mozgósították a dolgozókat a tanulásra és továbbtanulásra. A vállalatoknál, intézményeknél — a gazdasági vezetéssel közösen — szervezték és ösztönözték a műszaki és fizikai dolgozókat tudásuk továbbfejlesztésére.

A Mérnöki Továbbképző Intézetben az elmúlt kongresszus óta eltelt négy év alatt a tanfolyamok száma kétszeresére, a hallgatók száma másfélszeresére növekedett. Ebben szerepe van annak, hogy az intézet a minisztériumokkal, egyetemekkel és a szakszervezetekkel közösen, a második és a harmadik 5 éves tervben meghatározott fejlesztési feladatok figyelembevételével dolgozza ki a továbbképzés szükségletét és tartalmát.

A *szakmunkás-utánpótlás* — az iparitanuló-képzés — terén is tapasztalható fejlődés mind a létszámnövekedést, mind a képzés színvonalát illetően. Az 1962—1963. beiskolázási évhez viszonyítva, az 1966—1967-es oktatási évben 42 ezerrel több ipari tanulót képeznek ki. Öröndetes jelenség, hogy ezen a növekedésen belül nőtt a lányok számaránya, bár ennek eléréséhez — esetenként — adminisztratív intézkedés is szükségessé vált.

A tananyagok összeállításánál figyelembe veszik a műszaki-technikai változásokat. A változó igényekhez való gyors alkalmazkodást igyekeznek megalapozni azáltal, hogy szélesebb skálájú tananyagot oktatnak a túlzott specializálásra való törekvés helyett. Sokat javult az ipari tanulók világnézeti nevelése, amiben az intézetek pedagógusainak és a szakoktatóknak jelentős szerepük van.

A szakszervezeti szervek segítik az iparitanuló-képzést, részt vesznek a rendszeresen megtartott országos iparitanuló-versenyek, kiállítások szervezésében, értékelésében és anyagi ösztönzésében is. Javítani kell azonban a politikai nevelő és felvilágosító munkát a fiatalok között, főleg a szakma- és munkaszeretetre való nevelés terén.

A szakszervezeti szervek közreműködtek és igyekeztek kielégíteni a szocialista kollektívák tanulási, képzési és továbbképzési igényeit, s megteremteni az ehhez szükséges feltételeket, figyelembe véve a vállalat és az egyének érdekeit is. Az elkövetkező időszakban a növekvő vállalati önállóság és az abból adódó igényekre figyelemmel, a szakszervezeti szerveknek fokozottabban kell élniük azokkal a lehetőségekkel, melyek a szakmai ismeretek fejlesztése és terjesztése terén rendelkezésükre állnak. E feladatok szervezettebbé, egységesebbé tétele érdekében nagyobb önállósággal és változatossággal használják fel a vállalatoknál létrehozott oktatási és ismeretterjesztési tanácsokat.

A BÉRBŐL ÉS FIZETÉSBŐL ÉLŐK ÉLETSZÍNVONALÁNAK ALAKULÁSA

A REÁLBÉR ÉS A REÁLJÖVEDELEM ALAKULÁSA

A két kongresszus közötti időszakban a bérből és fizetésből élők reálbére és reáljövedelme tovább emelkedett, annak ellenére, hogy a nemzeti jövedelem előirányzata nem teljesült. Az egy főre jutó reáljövedelem 1960—1965 között 18,4 százalékkal, a tervezettnél nagyobb ütemben — évenként eltérő mértékben — nőtt. A reáljövedelem növekedésének a tervezettnél kisebb része a reálbérek, a tervezettnél nagyobb része a foglalkoztatottság bővüléséből és a társadalmi juttatások emelkedéséből származott. 1960 és 1965 között a reálbér 9 százalékkal, a bérből és fizetésből élők létszáma mintegy 16 százalékkal, a társadalmi juttatás pedig 38 százalékkal emelkedett.

A bérből és fizetésből élők egy keresőre jutó reálbérének alakulásában az átlagkeresetek növekedése volt az alapvető tényező. A második 5 éves terv időszakában a reálbérszámítás alapjául vett nominálkeresetek 11,7 százalékkal emelkedtek.

A reáljövedelem emelkedése a munkás-, alkalmazotti családok anyagi helyzetét tovább javította. A családok bevétele az elmúlt időszakban munkabérből, családi pótlékból, segélyekből, ösztöndíjakból, nyugdíjból és egyéb pénzjövedelmekből jelentős mértékben emelkedett.

A reáljövedelem növekedése nem egyformán érintette a bérből és fizetésből élőket. Az egyik jelentős differenciáló tényező a családnagyság volt. A 2—3 tagú családok reáljövedelme az átlagos, a nagyobb családoké — a családi pótlék jelentős emelése ellenére — az átlagosnál kisebb mértékben nőtt. (A munkás-alkalmazotti családok 27 százaléknál két, illetve ennél több gyermek van.)

Az egyes családok és rétegek reáljövedelme hasonlóképpen differenciálódott az 1966. évi bér- és árintézkedések hatására. Egyes kategóriák jövedelme az átlagosnál gyorsabban emelkedett, másoké stagnált vagy csökkent.

A bérek, a foglalkoztatottság és a társadalmi juttatások növekedése kedvezően befolyásolta az egy családtagra eső jövedelem alaku-

lását is. Az 1960. évi 9,4 százalékról 1965-ben 6 százalékra csökkent azoknak a családoknak az aránya, ahol az egy családtagra eső jövedelem 600 Ft alatt van. Emellett a háztartások több mint egyharmadánál 1200 Ft-nál magasabb volt az egy családtagra jutó jövedelem 1965-ben, míg 1960-ban csak 23,7 százalékos volt e családok aránya. A szakszervezetek XX. kongresszusának — az alacsonyabb jövedelmű családok életkörülményeinek további javítására vonatkozó — határozata megvalósult, bár ezen rétegek helyzetének állandó figyelemmel kísérése, s a lehetőségekhez képest fokozottabb javítása a jövőben is fontos feladat.

Keresetek, kereseti arányok

A két kongresszus közötti időszakban a béreknek meghatározó szerepük volt a dolgozók életszínvonalának alakulásában. A bérghazdálkodási rendszer a szocialista elosztásnak, az anyagi ösztönzésnek és az életszínvonal realizálásának egyik fontos eszköze volt. A XX. kongresszus határozatának megfelelően fokozottabban érvényesült a szocialista elosztás elve.

A második öt éves terv időszakában az állami szektorban foglalkoztatottak átlagkeresete 12,3 százalékkal, 1966 I—II. negyedévében 3,9 százalékkal emelkedett. A kereseti arányok jelentősebb változtatását az évenkénti bérfejlesztési összegek nem tették lehetővé. E célra a központi bérpolitikai intézkedések szolgáltak, amelyek túlnyomó része 1966-ban valósult meg.

A két kongresszus közötti időszakban központi béremelésben részesültek a MÁV, a Posta, a minisztériumok és a pénzügyintézetek dolgozói, az alsó- és középfokú oktatási intézmények pedagógusai, egyes egészségügyi dolgozók, az állami és szövetkezeti kereskedelmi hálózat dolgozói, a művezetők és egyes munkáskategóriák. Az építőiparban a különélési pótlék felemelésére és kiterjesztésére, illetve a munkahelyi pótlék bevezetésére került sor.

A központi bérpolitikai intézkedések hatására az ágazatok közötti bérszínvonal-különbség csökkent.

Csökkent az 1000 és az 1200 Ft-nál kevesebbet keresők létszám-aránya és nőtt az átlagosnál magasabb fizetési kategóriákban levők száma. Az alacsony keresetűek számának csökkenése 1960—1965 között a közlekedésben és a kereskedelemben volt a legnagyobb mértékű. A 3000 Ft-nál magasabb fizetési kategóriákban levők száma legnagyobb mértékben az építőiparban, a legkisebb mértékben az iparban nőtt.

Annak ellenére, hogy az elmúlt időszakban az alacsony fizetésű

kategóriákban levők száma csökkent, az összes dolgozóhoz viszonyított arányuk még elég jelentős.

A nyugdíjjárulék emelése elsősorban és nagyobb mértékben a magasabb jövedelmű kategóriákat érintette, így arányosabb elosztás érvényesült a társadalmi közterhek viselésében. Ugyanakkor a béremelésben nem részesülőknél reálbércsökkenést eredményezett.

Az állami iparban a munkások bérszínvonala kisebb mértékben nőtt, mint az állami szektor egészében, és az összes ipari foglalkoztatottak bérnövekedésénél is alacsonyabb mértékű volt. A különböző iparcsoportok munkásainak kereseti arányai az öt év alatt változatlanok maradtak, s az iparcsoportok kereseti sorrendje is csak jelentéktelen mértékben változott. Lényegében az 1960-ban kialakult sorrend és kereseti arányok rögződtek 1965-ben is, 8,4 százalékkal magasabb bérszinten.

A bérszínvonal emelkedésében jelentkező kismértékű eltérések alapvetően a túlórák eltérő mértékű felhasználására vezethetők vissza. Ez okozta pl. azt, hogy az átlagkeresetek az élelmiszeriparban és a gépgyártásban az átlagosnál nagyobb, s a könnyűipari ágazatokban az átlagosnál kisebb mértékben emelkedtek. A bányászati átlagosnál nagyobb bérszínvonal-emelkedést alapvetően — az átlagos szolgálati idő növekedésének megfelelően — a húségjutalom összegének jelentős emelkedése okozta. Kisebb mértékű eltéréseket eredményezett az egyes iparágak között a létszám-megtakarítás anyagi ösztönzési rendszerének eltérő mértékű kihasználása is.

Egyes szakmák keresetének növekedési üteme nagyobb mértékben differenciálódott. A legkisebb és legnagyobb órabérnövekedés között több mint tizenötszörös a különbség. (A vas- és fémestergályos szakmában 0,8 százalékos, a vajúroknál 12,2 százalékos volt az öt év alatti bérnövekedés.)

Egyes szakmák bérszínvonalának kismértékű emelkedése a munkaerő-utánpótlás szempontjából is kedvezőtlenül hatott. A munkások bérszínvonalában a különböző körülmények nem tükröződtek kellőképpen. A három műszakban, több gépes rendszerben, szigorúbb, kötöttebb bérformában (normában) dolgozók keresete nem eléggé tükrözte ezeket a különbségeket. Ez is oka volt az egyes szakmákból történt átlagosnál nagyobb mértékű elvándorlásnak, és gátolta a többműszakos üzemeltetés bevezetését az ipar különböző területein. Habár az 1966-os és az ez évi intézkedések e gondokat enyhítették, a probléma ma sem tekinthető megoldottnak.

A munkások képzettsége szerinti bérkülönbségek sem túlságosan ösztönöztek a képzettség növelésére. A képzetlen és a legszakképzetesebb munkások átlagos órabére között 1964-ben mintegy 45 százalékos volt a bérkülönbség. Emellett 1960 és 1965 között a bérek a szak-

képzetlenek kategóriájában nagyobb ütemben emelkedtek, mint a szakképzettekénél. (A leggyorsabban a segéd munkások bérszínvonala emelkedett.) Így a különböző képzettségű munkások bérszintje közelebb került egymáshoz, amin az 1966. évi bérügyi intézkedés sem változtatott.

A második ötéves terv időszakában az állami iparban az egyes álmánycsoportok közül a legkisebb mértékben a műszakiak bérszintje emelkedett. 1965-ben a műszakiak bérszintje 55 százalékkal volt magasabb, az adminisztratívoké 4 százalékkal, a kisegítőké 23 százalékkal volt alacsonyabb a munkásokénál. 1966-ban a kereseti különbségek — a művezetőket kivéve — tovább romlottak, mivel az alkalmazottak bérszintje a munkásokénál kisebb mértékben emelkedett, illetve csökkent.

Az építőiparban a művezetők és a munkahelyi vezetők bérének felemelésével, a munkahelyi pótlék bevezetésével, s a — bérszínvonalban nem jelentkező — különélségi pótlék felemelésével, kiterjesztésével az évek óta fennálló problémák jelentős része megoldódott.

A közlekedési és hírközlési ágazatban emelkedtek a bérek a legnagyobb ütemben. A nagymértékű keresetemelkedés alapvetően az 1964. évi bérpolitikai intézkedésekre vezethető vissza. Az 1966. évi bérintézkedéssel a rakodómunkások bére is emelkedett, s így a korábban fennálló problémák lényegében megoldást nyertek.

Az állami mezőgazdaságban bekövetkezett jelentősebb mértékű emelkedés főleg az 1960—1965 közötti nagyobb mértékű bérszintemelkedésre, kisebb részben pedig az 1966. évi bérpolitikai intézkedésre vezethető vissza.

Az állami kereskedelemben foglalkoztatottak keresete alapvetően az 1966. évi 300 millió forintos központi béremelés következtében emelkedett jelentős mértékben.

A költségvetési ágazatok bérszínvonalának jelentős mértékű emelkedése egyrészt az 1964. évi — minisztériumok, pénzügyintézetek dolgozóinak központi béremelése, másrészt az 1966. évi — pedagógus, egészségügy — bérpolitikai intézkedések eredménye volt.

A két kongresszus közötti időszakban tehát az iparon kívüli ágazatok kereseti színvonala — döntően a központi bérpolitikai intézkedések eredményeképpen — közelített az iparban dolgozók bérszintjéhez, sőt egyes ágazatok meg is haladták azt. Az alapvető kereseti aránytalanságok megoldódtak, azonban egyes ipari és iparon kívüli ágazatokban, szakmákban, munkakörökben, országos vállalatok központjai és gyáregységei között kisebb-nagyobb bérezési problémák továbbra is fennállnak.

Az éves bérfeljesztési összegek felosztásában, a bérpolitikai intéz-

kedések kidolgozásában és a bérek ellenőrzésében a szakszervezetek minden szinten részt vettek, tevékenységükkel nagyban hozzájárultak a béremelésre fordított összegek hatékony felhasználásához.

Bérformák

A szakszervezetek XX. kongresszusának határozata s a szakszervezetek és gazdasági szervek hatékonyabb együttműködésének eredményeképpen sikerült előrehaladást elérni a bérformák megválasztásában és alkalmazásában.

Amíg korábban általában csak a mennyiség növelésére ösztönző bérformákat alkalmaztak, ez az elmúlt években kibővült a minőségre és a takarékosagra vonatkozó ösztönzéssel. Új módszerként és formaként jelentkezett a párt és a kormány 1964. és 1965. évi határozata után, a tartós létszám-megtakarításra, a felesleges létszámok leépítésére vonatkozó anyagi ösztönzés is.

A fejlődés ellenére az alkalmazott bérformák általában elmaradtak a gyorsan változó gyártási technológiáktól. A nem kellő összhang csökkentette az anyagi ösztönzés hatékonyságát. A minél ösztönzőbb bérformák alkalmazását a túl merev átlagbér-gazdálkodási rendszer jelentős mértékben akadályozta. Emellett, az évenkénti bérfejlesztés jelentős részének alapbéresítése következtében, kismértékűre csökkent a rugalmas bérformák által megkívánt mozgó bér-rész is, s emiatt a kereseteken belüli mozgó bér-rész évek óta stagnált. A törzsbérek 95 százalékát általában az alapbérek tették ki és csak mintegy 5 százaléka változott a végzett munka alapján.

Az elmúlt időszakban a teljesítménybérben foglalkoztatottak aránya általában változatlan maradt. A munkások mintegy 60 százaléka dolgozott valamilyen teljesítménybéres rendszerben. Ezen belül egyes szakmákban, vállalatoknál ennél magasabb, másutt ennél alacsonyabb az összes dolgozóhoz viszonyított arányuk.

A bérformák megválasztásában és azok hatékonyságának növelése érdekében a szakszervezeti bizottságok segítséget nyújtottak a gazdasági vezetés részére, habár általában az új bérformák bevezetésére kevés kezdeményezés történt. A szakszervezeti bizottságok az új bérformák bevezetésénél vagy a változtatásoknál általában jól gyakorolták jogukat, s csak olyan bérformák bevezetéséhez járultak hozzá, amelyeket a munkások megértettek és elszámolását maguk is követni tudták.

A XX. kongresszus határozata előírta a folyamatos, rendszeres normarendbentartást, a technológiai és műszaki változásokkal és a veszteségidő csökkentésével párhuzamosan. A kongresszust megelőzően, az érvényben levő normarendelet végrehajtásához — a szakszervezeti szervek tevékenységének javítására — a SZOT elnöksége irányelveket adott ki. Ezek eredményeképpen a munkanormák meghatározása egyértelművé vált, védte a munkások érdekét, biztonságérzetet nyújtott részükre. 1962-től egy viszonylag lassú átlagos teljesítményszázalék-emelkedés is tapasztalható volt (1962: 102,2⁰%, 1963: 102,8⁰%, 1964: 103,6⁰%). 1965-ben központi normarendezésre került sor.

Az 1965. évi normarendezés a korábbi években végrehajtott rendelkezésekhez viszonyítva zökkenőmentesebb volt. Eredményei lemérhetőek a termelékenység emelkedésében, a teljesítményszázalékok alakulásában, valamint az 1964-ben jelentkezett beralap-túllépés megszüntetésében. Azonban nem mindenütt az előírtaknak megfelelően hajtották végre a normák felülvizsgálatát és rendezését. A rendezésekkel egyidejűleg az alapbéreket egyáltalán nem vagy csak kismértékben emelték. Részben ez volt az oka, hogy 1965-ben a kívántnál nagyobb mértékű bértartalékok képződtek a vállalatoknál. A munkások sok esetben jogosan kifogásolták, hogy a tőlük független veszteségidőket nem vagy csak kismértékben csökkentették. A tervezett műszaki intézkedések általában az előirányzatnál kisebb mértékben valósultak meg, több helyen nem készült veszteség tanulmány, a normarendezést nem minden alkalommal beszélték meg velük stb. 1966-ban a normarend stabilizálódott, amit az is mutat, hogy az átlagteljesítmény az iparban a 100 százalék körül ingadozott.

A szakszervezeti szervek rendszeresen foglalkoztak a munkanormákkal kapcsolatos rendelkezések és határozatok végrehajtásának segítségével és ellenőrzésével. Általában évente egyszer tájékoztatták a vezető testületeket az e téren szerzett tapasztalataikról. Szorgalmazták az indokolatlan mértékű bérmegtakarítások felhasználását. Felléptek a normák mechanikus rendezése ellen, ugyanakkor az időbéres teljesítmények felülvizsgálatát is szorgalmazták.

Túlóra-gazdálkodás

A két kongresszus közötti időszakban általában nem sikerült eredményeket elérni a túlóra-gazdálkodásban. A túlórák száma és a ledolgozott órákhoz viszonyított aránya átlagosan évről évre emelke-

dett, csupán 1965-ben volt csökkenés, de ebben az évben is több túlórát használtak fel, mint a második ötéves tervet megelőző években. Az általános emelkedésen belül csak néhány ágazatnál, vállalatnál csökkent a túlóra-felhasználás az elmúlt időszakban.

A túlórázás néhány területen — szállítás, karbantartás stb. —, illetve néhány ok miatt — pl. a munkaerőhiány — elismerhető, indokolható. Azonban a túlórák túlzott mértékű felhasználása alapvetően a felügyeleti szervek tervezési, irányítási és ellenőrzési hiányosságaiból, valamint a vállalatoknál tapasztalt laza létszámgazdálkodásból és szervezetlenségből fakad. A tervektől eltérő vagy terven felüli feladatok elrendelésénél, a határidők előrehozásánál általában nem műszaki és kooperációs segítséget, hanem ehelyett túlórát biztosítottak a vállalatoknak. A vállalati gazdasági vezetők többsége legtöbb esetben — népgazdasági érdekekre való hivatkozással — a munka jobb megszervezése helyett egyre több túlórát rendelt ei.

A dolgozók többsége általában elítélte a túlórázást. A túlóráztatás azonban nem egyformán érintette a dolgozókat, csak 30—35 százaléuk túlórázott rendszeresen. Így a túlzott mértékű túlórázás sok esetben a dolgozók egészségét is károsan befolyásolta, s emellett kereseti aránytalanságokat is eredményezett. Ugyanakkor nem minden dolgozó tiltakozott a túlórázás ellen, mivel az — az előzőek ellenére — keresetüket is növelte.

Az alkalmazottak túlmunka megváltásánál is több törvénysértés fordult elő, pl. a túlórák összegyűjtése és több hónap után történő kiadása. Előfordult, hogy a felhalmozott túlóramunkáért nem adtak ki szabad időt és nem is fizették ki. Néhol a jutalmazási keretből vagy a premizálási keretből „rendezték” ennek egy részét, és a többi túlóra tovább halmozódott.

A szakszervezetek XX. kongresszusának határozata alapján a SZOT és a szakszervezetek vezető szervei több alkalommal vizsgálták a túlórák alakulását, annak okait, a törvénysértéseket, s a tapasztalatokról a SZOT elnöksége tájékoztatta a Minisztertanácsot, s egyben javaslatokat is tett a túlórák csökkentésére. Felhívta a szakszervezetek figyelmét a túlóra-gazdálkodás terén tapasztalt hiányosságokra és javasolta a túlórák csökkentését eredményező módszerek elterjesztését.

Vállalati szakszervezeti szerveink az utóbbi időben egyre többet és egyre hatékonyabban vették ki részüket a túlórák csökkentésére irányuló munkából. Azonban a túlórák csökkentése érdekében tett intézkedések elégtelenek voltak és a határozatok sem hoztak kellő eredményt.

A XX. kongresszus határozata kimondta, hogy olyan anyagi ösztönzési rendszer kialakítása szükséges, amely messzeménően figyelembe veszi a minőségi és gazdaságossági célokat, megteremti a munkások és alkalmazottak együttes anyagi ösztönzésének lehetőségét.

Az alapbérrendszer 1962-ben végrehajtott változtatása jelentős előrehaladást eredményezett az alkalmazottak alapbérrel történő ösztönzési lehetőségének javításában. Lehetővé vált, hogy a bértételek alsó és felső határa között a vállalatok alapbérben megfelelően differenciáljanak. A differenciáltság megvalósítását kívánta elősegíteni a létrehozott személyi fizetési rendszer is.

A gyakorlatban azonban az ösztönzés és az elosztás vonatkozásában az előrehaladás nem volt kielégítő. A vállalatok nem éltek bátran és következetesen a lehetőségekkel. Az egyenlősdi szemlélet továbbra is megmaradt, amit az egyes bérkategóriák felső határa közelében bekövetkezett tömörülés is befolyásolt.

Ez utóbbi probléma enyhítését szolgálta a személyi fizetés rendszerének 1964. évi módosítása, amely tovább növelte a vállalatok hatáskörét és az egy személy részére megállapítható személyi fizetés összegét.

Ez az intézkedés elősegítette a feszültségek — kialakult béraránytalanságok — feloldását, azonban a központilag előírt létszámkorlátozás és a kötött átlagbér miatt, csak mérsékelt megoldást eredményezett. Személyi fizetésben túlnyomóan a vezetőállású s nem a különleges szaktudással rendelkező beosztott dolgozók részesültek.

Az évenkénti bérfejlesztés, a létszám-megtakarítás anyagi ösztönzési lehetőségeinek fokozottabb felhasználása, valamint az 1966 februárjában a művezetőknél végrehajtott központi bérintézkedés, szükségessé tette az alapbértételek felső határának 10 százalékkal történő megemelését.

A *premizálási rendszer* az elmúlt időszakban igyekezett követni a vállalatok önállóságának növekedését. Elősegítette a reálisabb vállalati tervek készítését, a tartalékok feltárását, a termelékenység növelését, a műszaki fejlesztést, önköltségcsökkentést, minőségjavítást, ütemes termelést, az export, a beruházások hatékonyságának fokozását. A premizálási rendszer mégsem tudott kielégítő mértékben hatni a fenti célok irányába. Számos esetben, a helytelenül megválasztott feladatok következtében, ellentmondás keletkezett a népgazdasági, vállalati és az egyéni érdek között. Ugyancsak ellentmondás jött létre a premizálási és a nyereségrészesedési rendszer között is. A premizálás hiányosságait azonban az adott gazdasági mechanizmuson belül csak mérsékelni, de megszüntetni nem lehetett.

Jelentős előrehaladást jelentett és az előző kongresszus határozatának megvalósítását segítette elő az 1966-tól bevezetett, új formájú premizálási rendszer. Ez szoros kapcsolatot teremtett a vállalati nyereségrészesedési és premizálási rendszer között. A vállalatok premizált dolgozóit a korábbi éveknél fokozottabb mértékben tette érdekeltté a vállalati nyereség növelésében. Ezzel megteremtődött annak feltétele, hogy az alkalmazottak és munkások anyagi ösztönzése a közös cél irányában hasson. Ilyen vonatkozásban a tapasztalatok kedvezőek, de a premizálás egyéb hiányosságai továbbra is fennállnak.

A szakszervezetek általában megfelelően éltek a bérezés és premizálás terén számukra biztosított jogokkal. Tevékenységükkel hozzájárult az elért eredményekhez, de ugyanakkor részesei voltak az ösztönzés vonatkozásában még ma is meglévő hiányosságoknak.

Nyereségrészesedés

A munkások és alkalmazottak együttes ösztönzését szolgáló nyereségrészesedési rendszer hatékonyságának növelése érdekében — a XX. kongresszus határozatai alapján — az elmúlt években számos intézkedés történt: a vállalatok jelentős részénél a nyereség tömegéhez kapcsolódó érdekeltséget vezették be; az exportban érdekelt vállalatok többletköltségeik ellensúlyozására külön nyereségrészesedést kaptak; a SZOT elnöksége új irányelveket adott ki a nyereségrészesedés felosztására.

Ezen intézkedéseknek is szerepük volt abban, hogy az elmúlt öt év során tovább javult a vállalatok költség színvonala. A végrehajtás körében előírt beszámolási és tájékoztatási kötelezettség fokozta a vállalatok vezetőinek a dolgozók előtti felelősségét. A nyereségrészesedés kedvezően hatott a vállalati törzsgárdák kialakítására, a társadalmi tulajdon védelmére, a munkafegyelem megszilárdulására, a dolgozók és vezetők tudatformálására, gondolkozására, a dolgozók jövedelmére, életszínvonalára is. Sok helyen javult a nyereségrészesedés propagandája is. Népgazdasági szinten nyereségrészesedés és jutalmazási alap címén 1,2—1,5 milliárd forintot, az állami iparban nyereségrészesedésként évenként 700—900 millió forintot fizettek ki.

A nyereségrészesedési rendszer hiányossága volt a vállalati eredményt érintő, év végi, nagyszámú korrekció. Sok vállalatnál az év végén a korrekciók elfogadása vagy elutasítása 1—2 hétnek megfelelő nyereségtöbbletet vagy hiányt is jelentett. Emiatt a vállalatok gazdasági vezetői és szakszervezeti szervei bizonytalanná váltak a

gazdálkodás évközi értékelésében, a dolgozók időszakos tájékoztatását hiányosan vagy csak formailag oldották meg.

A nyereségrészesedés hatékonyságát mérsékelte a kifizethető nyereségrészesedés összegének és az egy főre jutó nyereségnek évről évre történő csökkentése is. Habár ez a csökkenés 1965-ben megszűnt — és az előző évekhez képest emelkedés mutatkozott —, még mindig alacsonyabb volt, mint 1960—1961. évben.

A nyereségrészesedés vállalaton belüli felosztására a SZOT elnöksége 1960-ban és 1964-ben is irányelveket adott ki. Az irányelvek alapján a nyereségrészesedés egyénekre történő felosztását az üzemi tanácsok határozták meg. 1961-től az ipar átszervezéséig a felosztásnál viszonylag egyszerűbb követelményeknek kellett eleget tenni. Az ipari nagyvállalatok, valamint az országos vállalatok létrehozása után is a nyereségrészesedés felosztását a vállalatok szakszervezeti szervei általában kielégítően oldották meg. Érvényesíteni kellett a nagyvállalati érdekeltség elsődlegességét a gyáregységi érdekek felett, emellett a gyáregységek eredményeitől függően differenciálni is kellett. E célkitűzés megvalósítását nehezítette, hogy a nagyvállalati szakszervezeti szervek szervezeti felépítése nem igazodott kellőképpen a gazdasági szervezeti formához.

A Munka Törvénykönyve 1965. évi módosítása újabb feladatot jelentett a nyereségrészesedés felosztási rendszerének továbbfejlesztésében. Ennek megfelelően a SZOT elnökségének irányelvei alapján, a vállalatoknak 1965. év elején új felosztási szabályzatokat kellett készíteniük. E feladatot a legtöbb vállalatnál helyesen oldották meg.

VÁLLALATI BÉRSZABÁLYZAT

A dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő kérdések jelentős része a vállalati bérszabályzatokban került rögzítésre az elmúlt időszakban is.

A szakszervezetek XX. kongresszusa óta szerzett tapasztalatok igazolták a bérszabályzatok eredményességét és szükségességét. Megkötésük és alkalmazásuk jelentősen növelte a törvényesség betartását, elősegítette a munkafegyelem megszilárdulását, a gazdasági célkitűzések teljesítését és a dolgozók bérbiztonságát.

Az iparban végrehajtott átszervezések, a nagyvállalatok létrehozása, kihatással volt a bér- és munkaügyi kérdések megoldására, ennek következtében a vállalati bérszabályzatokra is. Ezért a SZOT elnöksége 1963. novemberi határozatában módot adott arra, hogy az

ipari nagyvállalatoknál, a szervezeti felépítéstől függően, különböző szerkezetű és formájú bérszabályzatokat kössenek.

Az irányelvek alapján a szakszervezetek — a minisztériumokkal közösen — az iparág sajátosságait figyelembe véve, kiegészítették a korábbi bérszabályzatokról szóló utasításaikat. Ezeket figyelembe véve a vállalatok vezérigazgatói és intéző bizottságai döntöttek, hogy a javasolt bérszabályzat-formák közül melyiket választják.

A bérszabályzat-tervezeteket azonban nem mindenütt vitatták meg az érintett dolgozókkal. Előfordult, hogy csak a szakszervezeti bizottságok tárgyalták meg a tervezetben foglaltakat.

Az elmúlt években a bérszabályzatok tartalmi és szerkezeti színvonala tovább növekedett. Többségük megfelelt a vállalat felépítésének és az adott körülményeknek, habár néhány vállalat bérszabályzata nem mindenben felelt meg a követelményeknek. A vállalati bérszabályzatok ma már nemcsak a szorosán vett bérezési kérdéseket — bérformák meghatározása, kategóriába történő besorolás stb. —, hanem a bérezéssel összefüggő munkaügyi, eljárási és ügyrendi kérdéseket is tartalmazzák.

MUNKAERŐ-GAZDÁLKODÁS

Az elmúlt időszakban a foglalkoztatottak számának növekedési üteme mérséklődött, csökkent a munkába állíthatók száma. A lét-számgazdálkodási kérdésekre is kiterjedő párt- és kormányhatározatok nyomán javult a munkaerő-gazdálkodás. A két kongresszus közötti időszakban emelkedett a foglalkoztatottság színvonala, és népgazdasági szinten biztosítva volt a teljes foglalkoztatottság.

A munkaerő-gazdálkodás problémái azonban nem oldódtak meg teljes mértékben, új problémák is jelentkeztek. Míg egyes közigazgatási területeken és bizonyos szakmákban munkaerőhiány, addig más megyék területén, illetőleg szakmákban munkaerőfelesleg keletkezett, különösen a téli hónapokban. A munkaerő-problémák közül előtérbe került a bányászok helyzete. Ennek megoldására történtek intézkedések, de a továbbiakban is keresni kell a lehető legjobb megoldási módokat.

Változatlanul fennállnak a szakképzetlen nők, fiatalok elhelyezésének problémái. Bár előrelépés történt, de még további megoldásra vár a csökkent munkaképességűek foglalkoztatása, a részfoglalkoztatás és a bedolgozói rendszer kiszélesítése is.

Az építőipar a második ötéves terv időszakában létszámhiánnyal küzdött, amin az 1966. évi bérpolitikai intézkedések javítottak.

Az utóbbi években csökkent a mezőgazdaságból történő elvándorlás, azonban a termelészövetkezeti tagság elöregedése tovább fokozódott, pl. 1964-ben az átlagos életkoruk 54,2 év volt.

Az alkalmazotti létszám a második ötéves terv időszakában a munkásokénál nagyobb mértékben emelkedett. Ez általában kedvezőtlen, habár egyes gyorsan fejlődő ágazatokban az alkalmazottak — különösen a műszakiak — létszámának nagyobb mértékű emelkedése indokolt. Az adminisztratív létszám gyors ütemű emelkedésének oka volt az is, hogy az ipar átszervezése adminisztratív vonalon nem hozta meg a kívánt létszámcsökkentést. Az utóbbi egy-két évben az alkalmazotti létszámemelkedés üteme lassult. E kedvező jelenségek a párt- és kormányhatározatok alapján tett jelentős erőfeszítéseket mutatják, amit a jövőben is erősíteni kell.

A népgazdaság munkaerő-szükségletének kielégítésében megnövekedett a nők aránya. Az aktív kereső nők száma a második ötéves terv időszakában összesen csaknem 170 000 fővel, ezen belül legnagyobb mértékben a kereskedelembe emelkedett. A nők fokozottabb bevonását akadályozza, hogy területi átcsoportosításuk és szakképzésük nehezen oldható meg, egyes munkákra nem alkalmasak. Ezeket a körülményeket a jövőben az ipartelepítésnél fokozottabban kell szem előtt tartani.

Az elmúlt időszakban a munkaerőforrást nagymértékben csökkentette a tanulók létszámának nagyarányú növekedése. Több mint kétszeresére emelkedett a felsőfokú oktatási intézmények tanulóinak száma. Az 1965—66-os tanévben csaknem 70 százalékkal többen jártak középiskolába, mint a bázisidőszakban. Mintegy 39 százalékkal emelkedett az ipari tanulók száma is, de még így sem tudták az igényeket kielégíteni. Egyes szakmákban többszörös volt a túljelentkezés, másokban pedig nem tudták kihasználni a rendelkezésre álló férőhelyet. Különösen egyes kohászati, vasipari és mezőgazdasági szakmákra volt kevés jelentkező. Divatossá váltak a könnyebb, fehérköpenyes, jó keresetet ígérő szakmák.

Az aránytalanságok egyik oka volt a középiskolai kapacitás és a munkaerő-szükséglet helytelen aránya is, bár ebben az utóbbi években a pályaválasztási tanácsadás eredményeként is javulás tapasztalható. Ennek ellenére a szükséges arányok még nem alakultak ki.

A nyugdíjasok foglalkoztatását a mindenkori munkaerőhelyzet befolyásolta. Nagyobb az igény munkaerőhiány esetén és kisebb, ha a foglalkoztató szervek munkaerőigényüket a munkaképes korúakból ki tudják elégíteni.

A párt- és a kormányhatározatok nyomán továbbfejlődött a terü-

leti munkaközvetítés, megerősödtek a megyei tanácsok munkaügyi osztályai. A munkaközvetítés a munkaerő tervszerű, a népgazdasági és helyi érdekekkel összhangban álló elosztását, a munkára jelentkezők elhelyezését és a létszámigények kielégítését jelentős mértékben segítette.

A szakszervezetek XX. kongresszusának a munkaerő-gazdálkodásról szóló határozata után *javult a szakszervezetek — különösen a megyei szervek — munkaerő-gazdálkodással kapcsolatos tevékenysége*. Segítséget nyújtottak a megyei tanácsoknak a helyi munkaerő-szükséglet és a munkaerőforrás összehangolásában, segítették az igényeknek megfelelő képzést.

Általában jó kapcsolat alakult ki a megyei tanácsok és az szmt-k között. A megyei tanácsok igényelték a szakszervezetek segítségét a foglalkoztatási problémák megoldásában. Bár munkaközvetítéssel a szakszervezetek közvetlenül nem foglalkoznak, a szociális szempontból rászorulókat elhelyezését szorgalmazták a munkaközvetítő irodákon keresztül. Segítették a dolgozók átirányítását vagy elhelyezését, amikor átszervezés vagy egyéb intézkedés miatt több dolgozó munkaviszonyának megszüntetésére került sor.

A szakszervezetek megyei tanácsai — különösen a beiskolázások időszakában — segítették az üzemekben dolgozó szülők tájékoztatását a továbbtanulási, pályaválasztási lehetőségek ismertetésével. A szakszervezetek is napirendre tűzték a fiatalok pályaválasztását érintő kérdéseket a nőfelelősi értekezleteken. Eredményesen segítettek a pályaválasztást az üzemi lapokban megjelentetett cikkekkel és tudósításokkal.

A SZOT elnökségének 1964. évi, munkaerő-gazdálkodásról szóló határozata után a szakszervezetek és szmt-k többet foglalkoztak e kérdéssel, a szakszervezeti bizottságok munkaerő-gazdálkodással kapcsolatos tevékenysége is javult. Több üzemben foglalkoztak a káros munkaerő-hullámvás okainak vizsgálatával és az okok megszüntetésével, a dolgozók munkahelyi hűségével, szociális-kulturális ellátásuk javításával.

MUNKAI DŐ-CSÖKKENTÉS

Az életszínvonal alakulásának részét képezi a törvényes munkaidő hossza is. A nehéz, egészségre ártalmas munkaterületeken dolgozók munkaidejének csökkentésében a XX. kongresszus határozata nem teljesült.

A következő években tovább kell folytatni és be kell fejezni az egészségre ártalmas és a különösen nehéz fizikai munkát igénylő összes munkakörben a munkaidő-csökkentést.

Jelentős előrelépést jelent a párt IX. kongresszusának határozata az általános munkaidő-csökkentés terén. A pártkongresszus határozata egyik fontos célul tűzte ki, hogy 1968—1970 között az összes ipari dolgozó munkaideje átlagosan heti 44 órára csökkenjen. Az általános munkaidő-csökkentést úgy kell végrehajtani, hogy a rövidebb munkaidő alatt is biztosítva legyen az eddigi teljesítmény és az eddigi munkabér. A kongresszus a szakszervezeteket is felkérte a munkaidő-csökkentés bevezetési rendjének kidolgozására. Ez jelentős feladatot jelent, mivel az általános munkaidő-csökkentés többféle módon hajtható végre. A SZOT-nak, a szakszervezeteknek és a gazdasági szervezeteknek keresniök kell a legmegfelelőbb megoldásokat és módszereket.

A LAKOSSÁG FOGYASZTÁSÁNAK ÉS ÁRUELLÁTÁSÁNAK ALAKULÁSA

Fogyasztás

A lakosság fogyasztása 1965-ben 22 százalékkal volt magasabb, mint 1961-ben. Ugyanebben az időszakban a közületek fogyasztása 39 százalékkal emelkedett.

Az egy főre jutó fogyasztás nemcsak mennyiségben, hanem szerkezetében és minőségében is jelentősen fejlődött. Elsősorban az iparcikkek, valamint az üdüléssel, testápolással és kulturális javakkal összefüggő fogyasztás nőtt, míg az élelmiszerek és a ruházkodás aránya az összes fogyasztásból csökkent, azonban az összes fogyasztás arányonkénti megoszlása összhangban van a lakosság jövedelmének fejlődésével.

Fejlődött a lakosság kereslete is, amit az érintett időszakban a netó pénzbevételek 29, a pénzmegtakarítások és a készpénzállomány 120 százalékos emelkedése tett lehetővé. Az életszínvonal emelkedésével párhuzamosan a kereslet erőteljesebb volt a nagyértékű tartós fogyasztási cikkek iránt. Ezt mutatja az is, hogy országosan — 1966-ban — minden harmadik család televíziókészülékkel, 100 család közül 80 rádióval, 44 mosógéppel, 18 porszívóval és 12 hűtőszekrényvel rendelkezik.

Az ötéves terv időszakában a kiskereskedelmi forgalom évenként átlagosan 5,3 százalékkal, a két kongresszus közötti időszakban pe-

dig 6,3 százalékkal fejlődött. Az áruforgalom növekedéséhez hozzájárult az áruk hitelre való árusításának kiszélesítése is, ezen belül a tárgyalt időszak alatt emelkedett a tüzelőakcióban részt vevők száma. Ennek keretében évente több mint egymillió család részesül szervezett ellátásban.

Gyarapodott a kiskereskedelmi bolthálózat és szaporodott a vendéglátóhelyek száma is. 1965-ben 1400-zal több bolt és kb. 800-zal több vendéglátóhely állott a lakosság rendelkezésére, mint 1960-ban.

Az áruellátás színvonalának emelkedése ellenére, az elmúlt években több fontos áruból a kereslet nem volt teljes egészében kielégíthető. Emellett problémák voltak a nem megfelelő áruválaszték miatt is.

Árak, árszínvonal

A második ötéves terv időszakában a fogyasztói árak színvonala csak kismértékben, nem egészen 3 százalékkal növekedett. A központi árváltoztatás viszonylag szűk körű volt, míg az idényélelmiszerek bolti és piaci árai jórészt a mezőgazdasági terméshelyzettől függően emelkedő tendenciát mutattak, színvonaluk évenként ingadozott.

Kedvezően befolyásolta a lakosság vásárlási lehetőségeit az idényvégi téli és nyári kiárusítási rendszer elterjesztése, mely az árszínvonalat 0,5—1 százalékkal csökkentette. Ugyanakkor az áru kínálat egyes hiányosságai, új cikkek és választékok bevezetése, egyes árucsoportokban az átlagárak emelkedését eredményezte. Befolyásolta az árszínvonal stabilitását a minőségi előírások betartásának hiánya több cikknél, illetve a gyengébb áruk forgalombahozatala.

Az áralakulás a lakosság különböző rétegeit eltérő módon érintette. Az átlagosnál alacsonyabb, illetve magasabb jövedelmű családok kiadásainak szerkezete eltérő, s az árváltozások aszerint befolyásolták reáljövedelmüket, hogy főleg milyen árukat vásároltak és milyen szolgáltatásokat vettek igénybe. A városi lakosság reáljövedelme elsősorban az idényélelmiszerek árai miatt a vártnál némileg kedvezőtlenebbül alakult.

Szolgáltatások

A két kongresszus időszaka között a dolgozók igényeinek figyelembevételével a szolgáltatások széles köre alakult ki, amelynek hatására növekedett az ellátottság színvonala. A szolgáltatásokra fordított összegek a lakosság pénzkidadásainak 16—18⁰/₀-át teszik ki.

Az úgynevezett anyagi jellegű szolgáltatások, amelyek az összfo-

gyasztás 6,8 százalékát alkotják, öt év alatt — 1960—1965. évek között — 23,7 százalékkal nőttek.

A lakosság vásárlásainak megkönnyítésére és kényelmének biztosítására 1965-ben közel 800 bolt foglalkozott a vásárolt áruk házhoz szállításával.

Elsősorban az alacsonyabb jövedelmű dolgozók számára nagy jelentőségű a háztartási kisgépek és egyéb nagyértékű iparcikkek kedvező díjtételű kölcsönzése. Ezek forgalma 1960-tól 1965-ig mintegy 42 százalékkal emelkedett.

Jelentős fejlődés volt a nem anyagi jellegű szolgáltatások növekedésében is. A nem anyagi jellegű szolgáltatásoknak mintegy kétharmada származott ingyenes juttatásból.

Az ipari szolgáltatások a fejlődés ellenére elmaradtak az igények növekedésétől. A legtöbb probléma a karbantartó-szolgáltató tevékenységnél tapasztalható. A meglévő szervízhálózat feladatainak csak kis részét képes elvégezni.

Az általános fejlődés mellett továbbra is problémát jelent a város és falu ellátása közötti aránytalanság. Míg a városokban általában minden szakmában bizonyos kapacitás rendelkezésre áll, addig jelentős azoknak a községeknek a száma, amelyekben egy-egy fontosabb szolgáltatási ág hiányzik.

A szakszervezeti szervek is jelentős szerepet töltek be a lakosság jobb ellátását biztosító szolgáltató tevékenység kiszélesítésében. Az üzemeken belüli szolgáltatások biztosításával segítették a területi szolgáltató ágazatok túlterheltségének csökkenését, az igényeknek megfelelő ellátás megvalósítását.

A kereskedelem társadalmi ellenőrzése

A társadalmi ellenőri hálózat szervezése és irányítása terén — a két kongresszus közötti időszakban — a szakszervezetek széles körű tevékenységet fejtettek ki. A fejlődés elsősorban nem a társadalmi ellenőrök számszerű növelésében, hanem az aktivisták szakmai felkészítésének javításában, munkájuk hatékonyságának fokozásában mérhető le. A szakszervezetek jelenleg is mintegy 7000 szakszervezeti ellenőr segítségével végzik ezt a tevékenységet.

A társadalmi ellenőrök megfelelő szakmai felkészültsége és önzetlen munkája volt tapasztalható az 1966. évi árintézkedések előírás szerinti végrehajtásának ellenőrzésénél is. A társadalmi ellenőrök csak az 1966. évben több mint 27 ezer vizsgálatot tartottak. Számos értékes javaslattal vagy észrevétellel segítették a kiskereskedelmi

dolgozók munkáját, ezen keresztül a fogyasztók ellátását, kulturáltabb kiszolgálását.

A társadalmi ellenőrök munkájának javulása következtében növekedett a gazdasági szervek ez irányú felelősségérzete is. Ennek eredményeképpen kedvezőbben alakult a társadalmi ellenőrök által észlelt hibák, hiányosságok megszüntetése érdekében hozott intézkedések száma és hatása. Ma már a gazdasági szervek is elismerik és igénylik a társadalmi ellenőrök hasznos munkáját.

EGYES BÉREN KÍVÜLI JUTTATÁSOK

Üzemi étkeztetés

A szakszervezetek XX. kongresszusa határozatának megfelelően — a tárgyalt időszak alatt — emelkedett a közétkeztetés, az üzemi étkezdék konyháinak és éttermeinek kapacitása, az étkeztetésben részt vevők száma, az ellátás színvonala.

Az üzemi ellátásnak minősülő étlap szerinti és előfizetéses étkezésben — beleértve a kereskedelmi vendéglátás előfizetéses rendszerét is — naponta mintegy 970 ezer fő vesz részt, mely közel 24 százalékkal több dolgozó szervezett ellátását jelenti, mint 1960-ban.

A kiszolgáltató ételek adagszámának növekedését elsősorban az étkeztetés módszereiben bekövetkezett változás teremtette meg. A tapasztalat ugyanis az, hogy a konyhai és éttermi kapacitások általában túlterheltek annak ellenére, hogy egyes területeken kihasználatlan kapacitás is található. Ezért a rendelkezésre álló kapacitások jobb kihasználása érdekében tovább fejlesztették az önkiszolgáló-rendszerben működő éttermek számát.

A dolgozók kívánságának megfelelően bővült a választék és a legtöbb konyhán bevezették az étlapszerű kiszolgálást is. 1960-ban a szabadétel-forgalom összesen 64 millió forintot tett ki, 1966-ban folyó árakon számítva várhatóan eléri a 155 millió forintot.

A közétkeztetésnél és az üzemi étkeztetésnél elért gyorsütemű fejlődés ellenére, még sok dolgozó igényli az üzemi étkeztetésben való részvételt, azonban kapacitás hiányában, annak biztosítására nincs lehetőség. Ezen dolgozók problémáinak megoldását nehezíti, hogy többségükben vagy változó munkahelyen dolgoznak (pl. gépkocsivezetők), vagy a kislétszámú munkahelyek nem teszik lehetővé a szervezett üzemi étkeztetést (pl. kereskedelem, mezőgazdaság stb.).

Az üzemi étkeztetés fejlesztéséhez és színvonalának emeléséhez

népgazdaságunk jelentősen hozzájárult. Az étkezéssel kapcsolatos átlagos költségek — az 1966. évi árintézkedések hatását is figyelembe véve — kb. 40 százalékát az állam, 60 százalékát pedig a dolgozók fedezik. Az ezzel kapcsolatos állami kiadás évente mintegy 1200 millió forintot tesz ki.

Az üzemi étkeztetés fejlesztése és színvonalának emelése terén is komoly munkát végeztek a szakszervezeti szervek. A dolgozók véleményének meghallgatásával és a rendszeres ellenőrzéssel segítették a folyamatos fejlődést, az igények minél jobb kielégítését. Különösen jelentős volt a szakszervezetek tevékenysége a munkáltatói hozzájárulás és a dolgozók térítésének megállapításánál az 1966. februári intézkedésekkel kapcsolatban.

Gyermekintézmények

A dolgozó nőkről és a gyermekekről történő társadalmi gondoskodás egyik megnyilvánulási formája a gyermekintézmények hálózatának széles körű kiépítése.

A gyermekintézmények a második 5 éves terv időszakában tovább fejlődtek. A bölcsődék férőhelyeinek száma 5784-gyel (19,4 százalékkal), az óvodáké pedig 23 500-zal (14,5 százalékkal) emelkedett. Az iskolás gyermekek ellátásában történt a legnagyobb javulás. Az iskolás napközi otthonok száma több mint 600-zal, az elhelyezett gyermekek száma pedig 77 766-tal (35,9 százalékkal) növekedett.

A szakszervezetek XX. kongresszusa is feladatul tűzte ki a dolgozó nők munkájának megkönnyítését, a gyermekintézmények számának, férőhelyeinek bővítését. A határozat szellemének megfelelően, a két kongresszus közötti időszakban is, jelentős erőfeszítések történtek a gyermekintézmények fejlesztésére. Ennek ellenére a fejlesztés üteme az elmúlt 4 esztendőben lassúbb volt. A számadatokat vizsgálva: 1962—1966. évek között a bölcsődei férőhelyek száma 13,3 százalékkal, az óvodáké 5,4 százalékkal, az iskolás napközi otthonké pedig 30,7 százalékkal emelkedett.

A gyermekintézmények fejlesztése mellett jelentős állami terhet jelent azoknak fenntartása is. Az állam évente kb. 1300 millió forinttal járul hozzá a fenntartási költségekhez. Az kb. 550 millió forinttal több, mint 1960-ban volt. Az állami terhek növekedése egyrészt az elhelyezett gyermekek számának emelkedéséből, másrészt az egy gyermekre eső költség növekedéséből adódik.

A jelenleg működő gyermekintézmények, a bölcsődés korú gyermekek kb. 10 százalékának és az óvodás korú gyermekek mintegy 47 százalékának nyújtanak elhelyezési lehetőséget. Az egyre növeked-

vő igények ezt jóval meghaladják, és a fejlődés ellenére még mindig számos gyermek vár elhelyezésre. Különösen sok problémát okoz ez a több műszakban foglalkoztatott anyák részére.

Általános tapasztalat, hogy a növekvő igények kielégítése következtében a legtöbb intézmény túlszűfolt. Helytelen, hogy az előírás szerinti járulékos beruházás sok esetben az új lakótelepüléseken sem valósul meg.

A gyermekintézmények férőhelyeinek fejlesztésében és színvonaluk folyamatos emelésében nagy szerepük volt a szakszervezeti szervezeteknek is. Segítették a rendelkezésre álló beruházási összegek célirányos és gazdaságosabb felhasználását, rendszeresen ellenőrizték a gyermekek ellátását és nevelését szabályozó előírások megtartását. Segítették a szülők és nevelők közötti megfelelő kapcsolat kialakítását is.

Munkásszállások

A munkásszállások létrehozását és fenntartását jelenleg is munkaerő-gazdálkodási okok teszik szükségessé.

Ma már a szállásokon lakó dolgozóknak több mint 35 százaléka az igényeket minden tekintetben kielégítő épületben van elhelyezve. A két kongresszus között kb. 50 olyan korszerű szállás létesült, amely szálloda jellegű kényelmet és megfelelő kulturális lehetőséget biztosít az ottlakóknak. Ezen kívül több száz szállást korszerűsítettek, és közel 600 korszerűtlennek nyilvánítottat megszüntettek.

A színvonal növekedését az is mutatja, hogy az I. kategóriájú férőhelyek száma közel ötszörösével, a II. kategóriánál 34 százalékkal, a III. kategóriánál pedig 7 százalékkal emelkedett. Tovább javult a szállások felszereltsége és a szociális normák betartása is.

Az elért eredmények ellenére még mindig sok a zsűfolt szállás, bár a szállások férőhely-kihasználása országosan mintegy 70 százalékos. Ez főleg annak következménye, hogy sem a tárcákon belül, sem a tárcák között nincs meg a kellő kooperáció, a szállások férőhelyeinek ésszerűbb kihasználására vonatkozóan. Bár a beszámolási időszakban a korszerűtlen szállások férőhelyei mintegy 14 százalékkal csökkentek, a szálláson lakóknak jórésze még mindig sem szociális, sem kulturális téren nincs megfelelően kielégítve.

Az elmúlt időszakban sokat fejlődött a szállásönkormányzati szervezetek munkája. Különösen a nehézipar, a vasipar, a textil- és az építőipar területén levő szállások önkormányzati szerveinek tevékenysége a kiemelkedő.

A szakszervezeti szervezetek többsége, de főleg a szakszervezeti bizottságok mind jobban foglalkoznak az önkormányzati szervezetekkel.

Rendszeresen ismertetik feladataikat és segítséget is nyújtanak annak elvégzéséhez, illetve számonkérik azok teljesítését. Nem mindenütt tekinthető kielégítőnek azonban a szálláson lakókkal való foglalkozás.

A munkásszállásokon levő fejlődéshez hozzájárult, hogy államunk jelentős anyagi támogatást biztosít az ott lakók szociális, kulturális igényeinek kielégítéséhez.

A dolgozók utazása a munkahelyekre

A második ötéves terv időszaka alatt tovább nőtt a különböző személyszállító-eszközökön utazók száma. Az ötéves terv utolsó évében pl. a vasúton 17 százalékkal, a MÁVAUT járatain pedig 77,6 százalékkal több utast szállítottak, mint a bázisidőszakban. Ezen belül emelkedett azoknak a dolgozóknak a száma is, akik lakóhelyüktől távol dolgoznak, s ezért kénytelenek utazni. A vasúton utazóknak mintegy 48 százalékát kitevő munkába járók száma pl. 27 százalékkal, a szerződéses gépkocsin utazók száma pedig több mint 25 százalékkal nőtt. A naponta munkába járók száma elsősorban vidéken emelkedett, de a Budapestre ingázók száma is mintegy 15 ezerrel több.

Mindezek mellett eredmény, hogy pl. a vasúton munkába járók számának 27 százalékos növekedése mellett, az utaskilométer csak 17 százalékkal nőtt. Ez azt jelenti, hogy amíg a munkába járók száma az összforgalmon belül rohamosan emelkedik, addig az utazások távolsága csökkenő irányzatot mutat. Ez azt mutatja, hogy a dolgozók lakhelye és munkahelye közelebb került egymáshoz, de csökkent a hosszú utazással járó kényelmetlenség is. Hasonló a helyzet a hétvégi távolsági munkásvonatokon utazók esetében is, azzal a különbséggel, hogy itt a hazautazók száma is mintegy 18 százalékkal, az utaskilométer pedig 53 százalékkal csökkent.

Az utaslétszám a városokban is nőtt. Különösen Budapesten a munkahelyükre utazó dolgozók száma. Míg 1960-ban a villamoson, trolin és autóbuszon utazók száma összesen mintegy 1228 millió volt, addig 1965-ben már közel 1352 millióan utaztak. Leggyorsabban az autóbuszon utazók száma növekedett, a bázishoz viszonyítva mintegy 39 százalékkal.

A számottevő növekedés ellenére azonban továbbra sem kielégítőek az utazási körülmények. A teljesítmények növekedésével párhuzamosan a vasúti személykocsi-helyzet nem tudott arányosan lépést tartani. Így pl. az összvasúti forgalom 17 százalékos növeke-

désével szemben, az ülőhelymennyiség növekedése csak mintegy 11 százalékra tehető.

A helyi közlekedést tekintve, különösen Budapesten túltérheltek a járművek, bár a tervidőszak alatt egyre több, nagyobb befogadóképességű villamost, autóbuszt állítottak forgalomba. Mindezek ellenére különösen csúcsforgalmi időben még mindig nagy a közlekedési járművek zsúfoltsága.

Lakáshelyzet

A lakáshelyzet állandó javítása az elmúlt években is az életszínvonal alakulásának egyik jelentős tényezője volt. A második ötéves terv időszakában országosan 282 356 lakás, 1966-ban pedig további mintegy 55 ezer lakás készült el. A két kongresszus között eltelt időszak alatt országosan mintegy 216 ezer lakás épült fel.

Figyelembe véve, hogy a második 5 éves terv ideje alatt — a természeti csapások és az elavultság miatt — 54 422 lakás, 1966-ban pedig további kb. 10 ezer lakás szűnt meg, az eltelt 6 év tiszta lakásszaporulatának csak mintegy 273 ezer lakás tekinthető. A fejlődés azonban így is számottevő, amit az is mutat, hogy míg 1930 és 1938 között évi átlagban 23 106 lakást építettek, addig 1961-től 1966 végéig ugyancsak évi átlagban, csak a tiszta lakásszaporulat több mint 45 ezer. A fejlődést jól érzékelteti az, hogy a lakásállomány növekedésének mértéke jóval meghaladta a lakosság számának növekedési ütemét és ezáltal jelentősen csökkent a laksűrűség is. A második ötéves terv időszaka alatt ugyanis a lakosság száma országosan 1,5 százalékkal, a lakásállomány pedig mintegy 8 százalékkal nőtt. Ennek következményeként a 100 lakásra jutó személyek száma ugyanezen idő alatt 339 főről 318 főre csökkent.

Kedvezően alakult a lakások szobaszáma és az új lakások felszereltsége is. Például a második ötéves tervet megelőző időszakra általában az egyszobás lakások építése volt a jellemző. A harmadik ötéves tervidőszak alatt azonban mind az állami, mind a magánlakás-építkezéseknél, a kétszobás lakások építése került előtérbe. Pl. amíg az 1960. évi lakásállománynak csupán 32,6 százaléka volt kétszobás, addig a második ötéves terv időszaka alatt épülteknek már 64 százaléka kettő, és 9,3 százaléka három- és annál többszobás lakás volt. Számottevő fejlődést értünk el az új lakások felszereltségénél is.

Az elért eredmények mellett azonban számos tényező gátolja a nagyobbarányú fejlődést.

Az egészséges előrehaladást főleg az akadályozza, hogy a lakásépítésre hozott kormány- és párthatározatok nem mindenben az ere-

deti célkitűzések szerint kerülnek megvalósításra. Különösen nagy problémát okoz, hogy az állami építőipari vállalatokra tervezett lakásépítés mennyisége eltér a vonatkozó határozatban foglaltaktól. Például a felépített összes új lakás közül viszonylag kevesebb került felépítésre a fővárosban, az ipari jellegű városokban és a munkáslakta egyéb településeken, mint falun vagy a községekben. Ezt bizonyítja az is, hogy amíg a második öt éves terv időszaka alatt Budapesten közel 18 százalékkal, a vidéki városokban pedig 33 százalékkal, addig a községekben és falun kb. 49 százalékkal szaporodott az új lakások száma. Emiatt az országban felépített összes lakás továbbra sem enyhítette a nagycsaládos munkások kedvezőtlen lakáshelyzetét. Ugyanakkor az újonnan felépített 2,5 és ennél többszobás modern lakások nagy anyagi megterhelést jelentenek számukra.

A szakszervezetek segítséget nyújtottak a magánérőből építkezők számára szükséges tervek elkészítésében, a telek és építési engedélyek megszerzésében, a helyi építőanyagok felkutatásában. Hatékonyan közreműködtek a társadalmi erők összefogásának megszervezésében. Fokozták a felvilágosító munkát is, amely arra irányult, hogy a nagyobb jövedelemmel rendelkező családok mind nagyobb mértékben válasszák a magánérőből megvalósítható lakásépítési formát. Ez is elősegítette, hogy a második öt éves terv időszaka alatt a magánérőből tervezett 150 ezer helyett, közel 180 ezer lakást építettek fel.

A magánérőből történő lakásépítési igény azonban ettől jóval nagyobb volt, amit mutat az is, hogy az OTP sok kérelmezőnek — kelő keret hiányában — nem tudott kölcsönt folyósítani.

A magánérőből történő nagyobb arányú lakásépítkezéseket gátolta az is, hogy kevés az erre a célra felhasználható építési anyag és építési kapacitás, valamint nem áll rendelkezésre a megfelelő választékban lakásfelszerelés sem.

A TÖRVÉNYESSÉG HELYZETE

A XX. kongresszus megállapítása szerint olyan új Munka Törvénykönyve kidolgozása szükséges, amely a megváltozott körülményeknek megfelelően, időtállóan, gyakori módosítások igénye nélkül tartalmazza azokat a jogi szabályozó eszközöket, amelyek a gazdaságirányítás új rendszeréhez igazodnak. Az új Munka Törvénykönyve kidolgozása folyamatban van, és 1968-ban lép majd hatályba.

A két kongresszus közötti időszakban már történtek kisebb-na-

győbb módosítások a Munka Törvénykönyvében. A legutóbbi átfogó módosításra 1964-ben került sor, amelynek következtében a munkakerőmozgás területén általában csökkent a dolgozói kilépések száma, szilárdult a munkafegyelem helyzete és a társadalmi tulajdon védelme. A Munka Törvénykönyve módosítását szolgáló rendelkezések kidolgozásában és közzétételét követően végrehajtásuk előkészítéséből és ellenőrzéséből a szakszervezetek jelentősen kivették a részüket. Hatékonyan közreműködtek a szakszervezeti aktivisták és a dolgozók megfelelő tájékoztatásában, oktatásában, s ily módon is segítették a törvényesség megszilárdítását.

A munkaügyi döntőbizottságok tevékenysége

A XX. kongresszus határozata értelmében tovább bővült a demokratizmus, jobb lett a munkaügyi viták intézése. Ma már a döntőbizottságok területi szinten működő tagjait demokratikusan választják. Üzemi szinten az elnökre és az elnökhelyettesre a gazdasági vezetők a szakszervezeti szervekkel együttesen tesznek javaslatot.

A munkaügyi viták intézésében jórészt megszűntek azok a jogszabályi hiányosságok, amelyek korábban az egyeztető bizottságok munkáját akadályozták. Ennek megfelelően ma már az első fokú döntőbizottságok hatásköre minden munkaügyi vita tárgyalására kiterjed, s ily módon a viták jelentős része üzemen belül helyesen és végérvényesen elintézhető. A munkaügyi viták elintézése is meggyorsult a fellebbezési fórumok számának csökkentése következtében. A járási, kerületi közös munkaügyi döntőbizottságok megfelelő működéséhez nagymértékben hozzájárultak a tanácsi dolgozók, akik ezt a fontos tevékenységet társadalmi munkában látják el.

A két kongresszus közötti időszak tapasztalatai is bizonyítják, hogy az egyeztető bizottságok, majd munkaügyi döntőbizottságok tevékenysége fokozatosan fejlődött, ami különösen szembeűnővé vált a munkaügyi viták intézésére vonatkozó szabályok módosítását — 1965. január 1-ét — követő időben. E szervek munkáját általában pozitívan lehet értékelni, különösen azt a körülményt figyelembe véve, hogy évenként országos szinten csupán az elsőfokú munkaügyi döntőbizottságoknál mintegy 130—140 ezer munkaügyi vita kerül elbírálásra.

1965 novemberében sor került a nagyüzemi, vállalati munkaügyi döntőbizottsági elnökök országos tanácskozására. E tanácskozás tapasztalatai is azt igazolták, hogy a munkaügyi viták intézése jó úton halad. Ezt bizonyítja az, hogy a hozott határozatoknak csupán kb.

20 százaléka ellen nyújtottak be fellebbezést. Az elnökök, tagok mintegy 70 százaléka több éves gyakorlattal rendelkezik, miután korábban már az egyeztető bizottságban is tevékenykedett. A tagok iskolai végzettség szerinti megoszlása is egyre kedvezőbb alakul.

Az elért eredmények mellett — bár kisebb mértékben — még mindig jelentkeznek a korábbi hiányosságok. Jelenleg is vannak olyan vállalatok, amelyek nem adják meg a szükséges segítséget és támogatást az MDB-ok részére. Az MDB-ok egy része még ma is hiányos tényállás alapján dönti el a munkaügyi vitát, mellőzi a bizonyítási eljárás lefolytatását, határozatát röviden, meggyőző érvek nélkül indokolja meg, vagy szükségtelenül túllépi a 8 napos tárgyalási határidőt.

A társadalmi bírászkodás tapasztalatai

A közügyek intézésébe egyre fokozódó mértékben kapcsolódnak be a dolgozók mind szélesebb rétegei. Ennek a folyamatnak egyik jelentős tényezője a társadalmi bíróságok rendszerének megteremtése volt.

A társadalmi bíróságok első ízben 1956-ban jöttek létre hazánkban, majd 1962-ben új rendelkezés alapján folytatták tevékenységüket. Az 1962. évi 24. sz. törvényerejű rendelet jelentősen kibővítette a társadalmi bíróságok hatáskörét az eléjük utalható kérdések, valamint az általuk kiszabható intézkedések terén egyaránt.

A két kongresszus közötti időszakban a társadalmi bíróságok tevékenységében országos szinten általában fejlődés tapasztalható. Ez a fejlődés egyrészt a ténylegesen működő társadalmi bíróságok és az általuk tárgyalt ügyek számának növekedésében, másrészt tevékenységük színvonalának javulásaként jelentkezett.

A fejlődés számszerűen is lemérhető abból, hogy a beszámolási időszakban a társadalmi bíróságok száma 1900-ról 3056-ra, míg az általuk letárgyalt ügyek száma 3129-ről 9095-re emelkedett.

A fejlődés elsősorban annak köszönhető, hogy egyre több gazdasági és szakszervezeti vezető ismerte fel a társadalmi bírászkodás jelentőségét, nevelő hatását a munkafegyelem megszilárdításában, a társadalmi tulajdon fokozott védelmében, a szocialista együttélési szabályok betartásában.

A társadalmi bíróság elé vihető ügyek kiválasztása kapcsán ma már egyre több vállalatnál alakul ki jó együttműködés az igazgató és a szakszervezeti bizottság között. Egyes üzemekben az igazgató és a szakszervezeti bizottság — helyesen — közös utasítást adott ki, hogy a vállalati egységek gazdasági vezetői minden fegyelmi ügyben — már a fegyelmi eljárás lefolytatását megelőzően — kérjék ki

a bizalmi és a műhelybizottság véleményét az ügyek társadalmi bíróság elé terjesztése érdekében.

A dolgozók általában megértik a társadalmi bírósági eljárás jelentőségét és rendszerint elítélik fegyelmezetlen munkatársaik helytelen magatartását. Elvértve fordul csak elő, hogy egyesek helytelenül értelmezett „munkásszolidaritásból” védelmükbe veszik az eljárás alá vont vétkes dolgozót.

A társadalmi bírósági határozatok színvonala is fokozatosan javul. Ehhez nagymértékben hozzájárult a szakszervezetek segítő tevékenységén kívül a közvetlen és rendszeres ügyészi segítő tevékenység. Az utóbbi időben a tárgyalásokon való ügyészi részvétel, a törvénysértő határozatok felülvizsgálatára vonatkozó kezdeményezések száma megkétszereződött.

A panaszügyek intézésének tapasztalatai

A szakszervezeti szervekhez sok dolgozó fordul személyesen vagy levél útján tanácsért, felvilágosításért és segítségért. A szakszervezetek részéről a tanács- és segítségadáson túlmenően, sok esetben konkrét beavatkozásra is sor kerül, a panaszos ügy jellegétől függően. Gyakori a dolgozók érdekképviselőinek ellátása a döntőbizottsági vagy bírósági eljárásban ingyenes jogi képviselő biztosítása útján, vagy olyképpen, hogy az illetékes szakszervezeti tisztségviselő a dolgozó részére a szükséges panaszbeadványt, fellebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet elkészíti. A panaszos levelek száma évről-évre növekszik. Ennek egyik oka, hogy a dolgozók nagy része csak akkor látja biztosítva ügyes-bajos dolgainak intézését, ha az alsóbb szervek megkerülésével, közvetlenül a felsőbb szervekhez, nemegyszer egyidejűleg 4—5 helyre is fordul, holott panaszja legtöbbször az alsóbb szerveknél is rövid úton elintézésre nyerhetne.

A panaszok, igények rendkívül sok problémát érintenek. Az élet- és munkakörülményeken túlmenően, sok esetben adnak szakszervezeti szerveink segítő kezet büntetőügyekben, gyermektartási perekben, öregek és gyermekek állami gondozásba vétele ügyében stb.

A társadalombiztosítási ellátás fejlődése

A két kongresszus közötti időszakban a társadalombiztosítási ellátás is jelentősen emelkedett. Az elmúlt években tovább nőtt a biztosítottak száma. 1962-ben közel 5 millió fő volt saját jogú biztosított, ez a szám 1966-ban újabb százezrek bevonásával 5,4 millióra emelkedett. A társadalombiztosítás tehát általánossá vált, s a dolgozók családtagjait is figyelembe véve, az ország lakosságának 97 százaléka biztosított. Nyugdíjrendszerünk világviszonylatban a legfejlettebbek közé sorolható. Javult az egészségügyi ellátás, jelentős az előrelépés a családi pótlék terén is.

A társadalombiztosítási szolgáltatások színvonalának fejlődése, a biztosítottak létszámának bővülése, valamint az ellátások igénybevételenek növekedése eredményeként, az elmúlt négy évben tovább emelkedtek a társadalombiztosításra fordított költségek.

Míg 1962-ben 14 392 millió forint volt az összkiadás, addig 1966-ban 20 490 millió forint. Az egy dolgozóra jutó kiadás évi 3486 forintról 4633 forintra emelkedett. Ugyanezen időszakban a társadalombiztosítás ügyviteli költsége az összkiadás 1,1 százalékáról 0,9 százalékra csökkent.

1966. július 1-től megszűnt a megkülönböztetés, amely a mezőgazdasági időszakos dolgozók és az ipari dolgozók között biztosítás szempontjából korábban jelentkezett. Az állami mezőgazdasági vállalatoknál, gazdaságokban az úgynevezett mezőgazdasági biztosítás megszűnt, az itt foglalkoztatott valamennyi dolgozó, az ipari dolgozókkal azonos feltételekkel és mértékben jogosult a betegségi biztosítás szolgáltatásaira. A tények bizonyítják, hogy hazánkban fejlett a szociális, illetve a társadalombiztosítási ellátottság és jelentős tényezője az életszínvonalnak.

A társadalombiztosítási készpénzszolgáltatások kifizetését az elmúlt időszakban további munkahelyekre decentralizáltuk. 3845 üzemben, intézményben, hivatalban stb. az összdolgozók 86 százaléka közvetlenül jut a társadalombiztosítási készpénzszolgáltatásokhoz és a családi pótlékhoz. A kifizetőhelyek többségének munkáját dicséri, hogy a dolgozók sok utánjárást megtakarítva, gyorsan jutnak a szolgáltatásokhoz. A szakszervezeti társadalombiztosítási tanácsok működése nyomán a dolgozók jogos panaszait helyben, rövid idő alatt orvosolják. A decentralizálással erősödött az az elv, hogy a társadalombiztosítási ügyintézkést közelebb vigyük a dolgozókhoz. Ezt a folyamatot — a szükségletnek és a lehetőségeknek meg-

felelően — a biztosítottak érdekében folytatni kell, mert gyorsítja az ügyek intézését, illetve fokozza a dolgozók bevonását ügyeik intézésébe.

A társadalombiztosítás ellátásában nagy munka hárul az ügyviteli apparátus dolgozóira. A megnövekedett, munkaigényesebbé vált feladatok ellenére a létszám a szervezet egységesítése folyamán 160 fővel csökkenthető volt. A megnövekedett feladatoknak csak úgy lehetett eleget tenni, hogy emelkedett a társadalombiztosításban dolgozók politikai és szakmai színvonala, jobb munkamódszerek alakultak ki, bővült a társadalmi munka hatékonysága. Ugyanakkor gyorsabbá vált az ügyintézés számos egyszerűsítés bevezetésével, mint például a gyógyászati segédeszközök és a fürdőjegyek jogosításának elhagyása, a nyomtatványok számának és a hatósági igazolások bekérésének csökkentése, a nyilvántartási rendszer egyszerűsítése stb.

Mindezek ellenére a társadalombiztosítási jogszabályok, illetve az ügyviteli eljárások ma még eléggé bonyolultak, sűrűn változnak, ami nehezíti a biztosítottak és a szakszervezeti aktivisták eligazodását.

Az egységes társadalombiztosítási szervezet fennállásának több mint kétéves tapasztalata azonban igazolja, hogy a megváltozott helyzetben nagyobb a lehetőség az ügyintézés egyszerűsítésére, a dolgozók ellátásának javítására, az ésszerűbb gazdálkodásra.

Ma már majdnem minden európai szocialista országgal van nemzetközi szociálpolitikai egyezményünk. Ezek a nemzetközi szerződések biztosítják azt, hogy a dolgozók teljes mértékben megőrizzék a társadalombiztosítási szolgáltatásokra való jogosultságukat, amelyeket az egyezményes országokban végzett munkájukkal megszereztek. Az egyezmények kiterjednek a társadalombiztosítás minden ágára: a betegségi, illetve a nyugdíjbiztosításra, valamint a családi pótlékra. E nemzetközi szerződések szerint lehetőség van arra, hogy indokolt esetben a megbetegedett dolgozók külföldi gyógykezelésben részesüljenek a társadalombiztosítás terhére.

A dolgozók családi pótlékának alakulása

A XX. kongresszusnak a családi pótlék emelésére vonatkozó határozata megvalósult. A kétgyermekes dolgozók családi pótléka 1965. július 1-től 75 forintról 200 forintra emelkedett. Ezt az árrendezéssel összefüggésben, a többgyermekes családok gondjainak enyhítése érdekében, 1966. februártól újabb emelés követte: a 2 gyermek után járó havi 200 forint 300 forintra, a 3 és több gyermek után járó családi pótlék gyermekenként 120 forintról 170 forintra emelkedett. Ugyancsak rendezésre került az egyedülálló dolgozó nőket, továbbá

a fogyatékos gyermek szüleit megillető családi pótlék összege. Jogosulttá vált egy gyermek után családi pótlékra a vak dolgozó is. E két ízben történt fejlesztés évi 520, illetve 850 millió forint többletköltséggel járt.

A családi pótlékok több ízben történt emelése, illetve a feltételek javítása 1966-ban számottevő többletbevételt jelentett az érintett családoknak.

Államunk az elmúlt években jelentős erőfeszítéseket tett a családi pótlék emelésével a többgyermekesek anyagi helyzetének javítására. Azonban még így is, az 1966. évi emelés után, a 2 és több gyermekeseknél a gyermekek eltartási költségeinek csak 24 százalékát fedezi a családi pótlék. (1965-ben 10 százalékát). Köztudott, hogy a családi pótlékon kívül még egyéb pénz- és közvetett juttatásokban részesülnek a gyermekes családok. Mindezt figyelembe véve az állam a gyermeknevelés költségeinek több mint egyharmadát fedezi. A jelentős segítség ellenére a több gyermeket nevelő családok helyzete kedvezőtlenebb, mint a gyermekteleneké. A gyermekes családok helyzetének megkönnyítésére szolgáló családi pótlék fejlesztése — az anyagi fedezet megteremtésétől függően — a jövőben is feladat.

A dolgozó anyák, illetve a gyermeket nevelő szülők helyzetének további javítását szolgálta, hogy a már korábban 12-ről 20 hétre emelt szülési szabadság mellett, bevezetésre került a gyermekgondozási segély is. Lehetővé vált ily módon, hogy a dolgozó kisgyermekes anya — munkaviszonyából eredő jogait biztosítva — gyermeke két és fél éves koráig otthon maradhasson, őt maga gondozhassa. Ez idő alatt havi 600 Ft gyermekgondozási segélyben részesül.

A dolgozók és hozzátartozóik nyugellátása

Az előző kongresszus az alacsony összegű nyugdíjak fokozatos emelésével kapcsolatban is állást foglalt. Ennek nyomán 1965. június 1. napjától, az 1954. október 1-ét megelőzően megállapított 1000 forintnál alacsonyabb összegű saját jogú nyugdíjak 20 százalékkal, az 1954 és 1959 között megállapított saját jogú nyugdíjak pedig 10 százalékkal emelkedtek. Egyidejűleg az özvegyi és saját jogú nyugellátás együttes folyósítási összeghatára havi 700 forintról 800 forintra emelkedett, a házastársi pótlék és a nyugdíj együttes összegének határa pedig 850 forint helyett 1000 forint lett.

Az 1966. februári ár- és bérintézkedések alkalmával a havi 750 forintnál alacsonyabb összegű saját jogú, a 400 forinton aluli özvegyi és szülői nyugellátás, és a 200 forintnál alacsonyabb félárva, il-

letve a 400 forintnál kisebb összegű teljes árvaellátás további 10 százalékkal emelkedett. Ezen rendelkezések 464 millió forint többletjövedelmet biztosítottak az érintett személyeknek.

A társadalombiztosítási költségeken belül igen jelentős tételt képviselnek a nyugellátásra fordított összegek. Az átlag életkor örvendetes kitolódása következtében, szemben az 1962-es nyugdíjban, járadékban részesülő 983 000 fővel, 1966-ban 1 220 000 fő részesült nyugellátásban. A nyugdíjasok számának növekedése, illetőleg az időközben történt nyugdíjemelések folytán a nyugdíjteher 3 milliárd forinttal nőtt négy év alatt. (Ezek az adatok mind a létszámban, mind az összegben magukban foglalják a termelőszövetkezeti nyugdíjasokat és az öregségi, munkaképtelenségi tsz.-járadékosokat is.)

Külön említést érdemel, hogy jelentős az az összeg, amelyet a munkásmozgalom veteránjai, illetve a nyugellátásra nem jogosult, de szociális körülményeik miatt ellátásra szorulóknak kivételes ellátásként kapnak. Ez — például az 1966. évben — *89 millió forintot tett ki.*

A nyugdíjteher a jövőben is évről évre jelentősen emelkedik anélkül, hogy bármiféle rendkívüli fejlesztés bekövetkezne. Ez két okra vezethető vissza: egyfelől évente emelkedik a nyugdíjasok létszáma — mert mind több dolgozó szerzi meg a nyugdíjjogosultságot —, másfelől az újonnan megállapított nyugdíjak átlaga magasabb a régieknél.

A két kongresszus közötti időszakban ugyan az alacsony összegű nyugdíjak két alkalommal is emelésre kerültek, mindemellett nem szűnt meg a régi és új nyugdíjak közötti összegszerű különbség. E feszültség csökkentése a népgazdaság teherbíró képességétől függően további feladatainkat kell hogy képezze.

A dolgozók helyeslik a nyugdíjtörvénynek azt az alapvető rendelkezését, hogy az, aki hosszabb időn keresztül dolgozott a társadalomnak, magasabb összegű nyugdíjat kapjon. Ez az elv azonban jelenleg nem érvényesül azoknál a dolgozóknál, akiknek munkaviszonyában öt évnél hosszabb megszakítás van. Emiatt ugyanis, a megszakítást megelőző munkaviszonyban töltött időt a nyugdíj megállapításánál nem lehet figyelembe venni. Ez kedvezőtlenül érinti elsősorban azokat az anyákat, akik gyermekük felnevelése miatt hosszabb időre megszakították munkaviszonyukat, továbbá azokat a földhöz juttatott volt mezőgazdasági munkásokat, akik öt évnél hosszabb idő után szüntették meg a földjükön való önálló gazdálkodást.

Indokolt, hogy e rétegek nyugdíjhelyzetén a korlátozások feloldásával segítsünk.

A termelőszövetkezeti tagok és családtagjaik társadalombiztosítása

A beszámolási időszakban jelentős a fejlődés a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok betegségi biztosításában is. 1966. július 1-től a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjai és családtagjaik társadalombiztosítása tovább fejlődött, és ily módon már megközelíti az ipari dolgozók betegségi ellátásának színvonalát.

A családi pótlékra jogosultságuk is bővült, amennyiben a tsz-tagok már két 14 éven aluli gyermek után kaphatnak családi pótlékot, míg korábban ez csak három 10 éven aluli gyermek után járt.

A mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok számára is bevezetésre került, az ipari dolgozókhoz hasonlóan, a gyermekgondozási segély, melynek összege havi 500 forint.

A mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok társadalombiztosításának igen jelentős állomása az 1967. január 1-én életbe léptetett nyugdíjrendelkezés. Az új nyugdíjrendszer, a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa határozatának megfelelően, alapelveiben a bérből és fizetésből élőkével azonos, és lényegesen többet nyújt a termelőszövetkezeti tagoknak, mint a korábbi.

1964. szeptember 1-től lehetővé vált, hogy a mezőgazdasági termelőcsoportok tagjai is betegségi ellátáshoz jussanak. A közös munkában rendszeresen részt vevő, betegellátásra jogosult tagokra kiterjed a baleseti biztosítás is.

Egészségügyi ellátás

A XX. kongresszus óta eltelt években az egészségügyi ellátás tovább fejlődött. A fejlődést jelzi a betegellátást szolgáló intézmények, az orvosi összlétszám, a körzeti orvosi állások, a szakorvosi óraszám, a fekvőbeteg-gyógyintézetek ágylétszámának növekedése.

A fokozódó igények kielégítésére azonban ezek az intézkedések sem bizonyultak elégségesnek. A jelentős fejlődés ellenére az egészségügy nem tartott lépést a biztosítottak számának gyors növekedésével, az egészségügyi ellátás iránti igények fokozódásával, az orvostudomány igen gyors ütemű állandó fejlődésével.

Továbbra is fennáll a betegellátó intézmények szűk keresztmetszete, illetőleg az ebből adódó zsúfoltság, a kórházba jutás nehézsége és elhúzódása, az orvosok túlterheltsége, az egészségügy területén dolgozók morális-etikai magatartásának fogyatékosága. Ezen túlmenően nagyfokú az egészségügyi intézmények műszaki-technikai elmaradottsága is.

Álláspontunk és tevékenységünk iránya e tekintetben az, hogy a

jövőben a betegek korszerű egészségügyi ellátás iránti jogos igényét a lehetőségekhez képest ki kell elégíteni, elsősorban az egészségügyi intézmények, kórházi, rendelőintézeti és körzeti orvosi hálózatnak az utóbbi évekénél gyorsabb fejlesztése útján. Ezzel párhuzamosan fel kell számolni az állami egészségügyi szolgálat működésében meglévő hiányosságokat.

Az üzemi orvosi szolgálat fejlesztése következtében a napi üzemi orvosi óraszám az utolsó három évben, 1965-ig bezáróan 692 órával nőtt, a kinevezett üzemi orvosok száma ugyanez idő alatt 124 fővel emelkedett, ami azonban a meghatározott normák kielégítésére még mindig nem elegendő.

A szakszervezetek egyetértésével több üzemben az üzemi orvos hatásköre a táppénzbevételi jogkörrel bővült. Az ehhez szükséges feltételek azonban — üzemi orvosok száma, üzemi szakrendelések stb. — nem mindenütt voltak biztosítva. Ennek következtében az üzemen belüli gyógyító munka, a megelőző egészségvédelem, az üzemi egészségügyi teendők rovására ment.

Súlyosbítja a helyzetet, hogy az egészségügyi ellátásnak ez a területe áll a legrosszabbul szakemberek dolgában; nagy a részfoglalkozású állások száma, elégtelen a szakirányítás. Emiatt a legtöbb megoldatlan és rendezésre váró probléma az üzemi egészségügy területén jelentkezik. Az üzemi orvosi szolgálat céljának ily módon csak részben felel meg, hatékonyságát a jövőben feltétlenül javítani szükséges.

A táppénzes állomány és a gyógyszerellátás alakulása

A táppénzes állomány alakulásában az elmúlt években jelentősebb változás nem következett be. Az érdemleges javulás sok tényezőtől függ, így többek között a munkakörülmények alakulásától. Az ezt javító beruházásokra gyakorolt befolyásolás azonban nem kielégítő. A betegségek megelőzésére irányuló tevékenység fokozódott, de nem vált olyan mértékben céltudatosá, hogy ezáltal a megbetegedések száma csökkent volna. Az egészségügyi szervezeteknek — a szakszervezetek támogatásával — tovább kell keresniök azokat a szervezési, gazdasági, nevelési intézkedéseket, melyek hathatós eredményeket hozhatnak e téren. Ennek során olyan rendszer kialakítása szükséges, amelyben a vállalatok anyagilag abban érdekeltek, hogy minél alacsonyabb legyen a betegállományban levő dolgozók száma.

A gyógyszerellátás nálunk magas színvonalú, mindenki megkapja a gyógyulásához szükséges legkorszerűbb gyógyszereket. Azt a káros jelenséget azonban, mely a túlzott gyógyszereszedésben nyilvánul

meg, sem az orvosi ellátás vonalán, sem a társadalmi nevelés, egészségügyi felvilágosítás útján helyes irányba befolyásolni nem sikerült.

Azt a helyes álláspontot kell a gyakorlatban érvényesíteni, hogy a betegek a legmagasabb szintű orvosi ellátást, a gyógyuláshoz szükséges legkorszerűbb gyógyszereket kapják meg. Ugyanakkor gátat kell vetni minden e téren jelentkező túlzásnak, pazarlásnak, akár az egészségre ártalmas túlzott gyógyszerfogyasztásban, akár a táppénzes helyzettel való visszaélésben jelentkezik az.

Az egészségügyi felvilágosítás

A szakszervezetek egészségügyi felvilágosító munkájának hatása az egészségügyi szolgálat és a Vöröskereszt ez irányú tevékenységétől nem határolható el, mégis megállapítható a fejlődés e téren is. A felvilágosítás mindinkább az üzemek sajátos egészségvédelmi kérdéseire irányul. Az elmúlt időszakot vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az egészségügyi kultúráltság színvonala nőtt, az ez irányú igények és a követelmények jelentősen fejlődtek. Az egészségügyi felvilágosításnak az előzőeken túlmenően is jelentős szerepe van például a fertőző betegségek csökkenésében, higiénikus szokások meghonosodásában, az orvosi vizsgálatoktól való idegenkedés leküzdésében és abban is, hogy a lakosság, illetve az üzemek dolgozói tömegesen vesznek részt a véradó mozgalomban. Az egészségügyi felvilágosítás céltudatos-sága és a jelentősebb feladatokra való összpontosítása tekintetében azonban még sok a kívánni való.

A csökkent munkaképességűek rehabilitációja

1963 decemberétől kormányrendelet biztosítja az üzemi baleset, foglalkozási betegség, valamint meghatározott munkakörben gümőkór miatt csökkent munkaképességű dolgozók védelmét. Ez jelentős lépés volt az intézményes rehabilitáció terén, azonban csak szűkebb rétegeket érintett. Mind szélesebb körben érvényesül az emberről való gondoskodás, de a rehabilitáció igazi tartalma — a megfelelő foglalkoztatás — ma még viszonylag szűk keretek között valósul meg.

A jövőben az eddigieknél is fokozottabb figyelmet kell fordítanunk a csökkent munkaképességűek védelmére oly módon, hogy az egyén és a társadalom közös érdeke érvényesüljön, a csökkent munkaképességű dolgozók továbbra is hasznos munkát végzőknek érezhessék magukat, illetve gondoskodás történjen az arra rászorulókról.

A SZOT elnöksége a tapasztalatokat összegezte, és a rehabilitáció kiterjesztésére a Minisztertanácsnak javaslatot tett. Ezt a kormány elfogadta. A gyakorlati végrehajtásban a szakszervezeti szervekre jelentős feladat hárul.

A SZAKSZERVEZETI IRÁNYÍTÁS ÉRVÉNYESÜLÉSE A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSBAN

A XX. kongresszus határozata megvalósult a tekintetben is, hogy létrejött a társadalombiztosítás egységes szervezete. Így hazánkban a társadalombiztosítás irányítását, felügyeletét és ellenőrzését teljes egészében a Szakszervezetek Országos Tanácsa látja el. A SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatósága és ügyviteli szervei átvették a Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet, az Újságírók Szanatórium Egyesülete és az Országos Nyugdíjintézet korábbi feladatkörét.

A fentiekkel egyidejűleg létrehozták az Országos Társadalombiztosítási Tanácsot, amely magába foglalja a szakszervezetek, az állami szervek és a szakszervezetekhez nem tartozó biztosítottak érdekvépviseleti szerveinek megbízottait. Az OTT, mint a SZOT elnökségének tanácsadó szerve, betölti feladatát. Létrehozása óta megvitatta a társadalombiztosítás fejlesztésére vonatkozó elgondolásokat, valamint a pénzügyi gazdálkodásról és a zárszámadásról szóló előterjesztéseket.

A társadalmi munka alakulása az alapszervezetekben

A XX. kongresszus határozata értelmében, a dolgozók érdekében végzett társadalmi munka aránya tovább szélesedett, növekedett a társadalombiztosítási szervek hatásköre. Szervezettebbé vált a társadalmi tevékenység, javult az aktivisták felkészültsége. Ma mintegy 24 500 munkabizottságban közel 130 ezer aktivista működik.

Átfogó rendszerré vált a beszámolási időszak alatt az üzemi nyugdíjügyi munka. 1962-ben mindössze 837 nyugdíjügyi albizottság működött. Ma már a kifizetőhelyek rendszerébe bekapcsolt dolgozók 90 százaléka kiterjedően — közel 3 ezer munkahelyen — mintegy 15 ezer aktivista foglalkozik nyugdíjügyekkel.

Ez a feladat jelenleg nemcsak az öregségi, hanem a rokkantsági nyugdíjak előkészítésére, továbbá a hozzátartozók nyugellátása igény-

lésének segítésére is kiterjed; szervezik a nyugdíjbamenők búcsúztatását és törődnek a nyugdíjasokkal. Az albizottságok működésének eredményeként a nyugdíjbamenők mentesülnek a sok utánjárástól, ugyanakkor lényegesen csökkent az utolsó bérfizetés és az első nyugdíjfolyósítás közötti idő. Jobban érvényesül e tevékenység során a vállalati és az egyéni érdek összhangja is, amelyet a jövőben tudatosan erősíteni szükséges.

Az üzemi szerveken kívül több helyen szakmaközi bizottságok is foglalkoznak a nyugdíjügyi munkával, sőt néhány kisipari termelőszövetkezetnél is bevezették a munkahelyi nyugdíjelőkészítést. A nyugdíjügyekkel foglalkozó aktivisták munkája igen nagy jelentőségű, mert abban az időben nyújtanak támogatást a dolgozóknak, amikor életük fontos fordulóponthoz ér, és különösen szükséges számukra a társadalom segítsége.

Az elmúlt kongresszus határozata a társadalombiztosítási kifizetőhelyek társadalmi ellenőrzésének további szervezését is feladatul jelölte meg. 1962-ben 616 helyen, míg jelenleg mintegy két és félezer kifizetőhelyen kb. 7500 társadalmi aktivista vesz részt annak ellenőrzésében, hogy a dolgozók a szolgáltatásokat kellő időben és mértékben megkapják-e, és hogy jogtalanul — a társadalmat megkárosítva — senki ne juthasson táppénzhez, családi pótlékhoz stb.

A szakszervezeti és ügyviteli szervek jelentős erőfeszítései ellenére e tevékenység még sok nehézséggel küzd. A kifizetőhelyek ellenőrzésére létrehozott albizottságoknak csak mintegy egyharmada látja el megfelelően feladatát, a többi sem a rendszeresség, sem a hozzáértés követelményeinek nem felel meg maradéktalanul. E kedvezőtlen arány főleg a munka természetéből fakad, mely bonyolult jogszabályok, ellenőrzési módszerek elsajátítását igényli. Gyakran a kellő megértés hiánya is gátolja e tevékenység kifejlődését. Mindezek következtében nagy az aktivisták fluktuációja, nehezen vállalkoznak e feladatra. Meg kell találni a jövőben az ellenőrzésnek azt a jellegét, melyet a társadalmi munkások képesek ellátni és szívesen is végeznek, s amely nagyobb hatáskört biztosít az egyéni problémák, vitás ügyek megoldásában, a méltánylást igénylő egyedi állásfoglalásokban. Emellett szorgalmazni kell a vállalatok részéről, a törvényben előírt érdemi ellenőrzés hatékonyságának növelését is.

Az üzemi társadalombiztosítási szervezetek az egyéb társadalombiztosítási feladatokat is ellátják. Körültekintéssel foglalnak állást a segélyek odaítélésében; hatékonyabbá vált a beteglátogatás közvetlen segítő jellege a szocialista brigádok bevonása által; az összkörülmények mérlegelésével döntenek a társadalombiztosítási vitás ügyekben. Az üzemekben végzett munka azt bizonyítja, hogy bátran lehet további hatáskört, nagyobb önállóságot ráruházni a társadalombizto-

sítási tanácsokra. Emellett azonban tevékenységük színvonalának további emelése, tartalmi javítása is fontos feladat (ilyen például a beteglátogatás ellenőrzési jellegének erősítése, vagy a vitás ügyek elbírálása során a szakszerűség fokozása).

A szakszervezeti középszervek társadalombiztosítási munkája

A XX. kongresszus óta az szmt-k a társadalombiztosítás megyei irányításának a valóságban is felelős szervei, hatékonyabban foglalkoznak a dolgozók egészségügyi ellátásával. Szakszerűen és hozzáértéssel vizsgálják és értékelik az általános és az üzemi egészségügyi helyzetet, az egészségügyi intézmények társadalmi ellenőrzésének tapasztalatait. Az állami egészségügyi szervek a gyakorlatban is magukévá tették a szakszervezetek véleményét, javaslatait.

Az szmt-k társadalombiztosítási munkabizottságai is hatáskörüknek megfelelően, hozzáértéssel látják el feladatukat. A társadalombiztosítás szervezetének egységesítésével egyidejűleg, a társadalombiztosítási bizottságok kiegészültek a szakszervezetekhez nem tartozó érdekképviselői szervek küldötteivel, és átvették mindazon rétegek ügyeinek intézését, amelyek az egységesítéssel átkerültek. Ugyanakkor számos egyéb újabb jogok is kerültek hatáskörükbe. Az szmt-k, tb-k és a társadalombiztosítási ügyviteli szervek hatásköre — a megváltozott körülmények alapján — a jövőben felülvizsgálatra szorul. A mozgalmi feladatok végzését hátráltató formális hatásköröktől pedig mentesíteni szükséges a társadalmi szerveket.

A beszámolási időszakban a tb-k 65 000 nyugdíjfelszólamlásban határoztak és jelentős számú betegségi biztosítási, illetőleg vitás családi pótlék ügyben döntöttek; 64,4 millió forint segélyt utaltak ki a tbc-s betegek részére és egyéb társadalombiztosítással összefüggő esetekben. Rendszeresen ellenőrizték a társadalombiztosítási igazgatóságok, kirendeltségek ügyviteli munkáját, foglalkoztak a megyék egészségügyi helyzetének alakulásával, a betegségek megelőzésével, társadalmi ellenőrzést gyakoroltak az egészségügyi intézményekben. Szervezettebbé vált kapcsolatuk az állami egészségügyi szervekkel és a Vörös keresztel.

A szakszervezeti megyei szervek tevékenysége az alapszervi társadalmi munkabizottságok bevonásával a munkakörülmények egészségesebbé tételére irányult. Előrehaladást értek el az ipari üzemek többségében a gazdasági, mozgalmi és orvosi feladatokat összehangoló, éves egészségügyi komplex tervek készítésében és végrehajtásában. Az orvosi-műszaki ankétok is hozzájárultak a gazdasági vezetők helyes szemléletének formálásához. Sajnos, az egészségügyi al-

bizottságok tevékenysége általában nem kielégítő. Szervezettebb, céltudatosabb munkával az eredmények nagyobbak lennének.

A szakszervezeti központok társadalombiztosítási és egészségügyi tevékenysége

Az eltelt négy év alatt a szakszervezetek sokat tevékenykedtek a dolgozók egészségvédelme, a betegségek megelőzése, az üzemegezésügy javítása, a csökkent munkaképességű dolgozók helyzetének rendezése, valamint az egészségügy általános előbbre vitele érdekében.

A szakszervezeti központok a tárcákkal szoros együttműködésben, számos, a munkakörülmények javítását célzó intézkedést kezdeményeztek. Eredményesen munkálkodtak egy-egy jelentős szakmai ártalom csökkentése, foglalkozási betegség megelőzése érdekében. Üzemi orvosi ankétok, konferenciák szervezésével hozzájárultak a szakmákhoz tartozó üzemek egészségügyi helyzetének javításához, az üzemi orvosok egységes szemléletének és hasznos tapasztalatcseréjének kialakításához.

A szakszervezeti központok és az szmt-k közötti kapcsolat a társadalombiztosítási munka vonatkozásában még mindig magán viseli a kettősség jellegét. Együttműködésük nem egyaránt összehangolt a megyei bizottságok és az alapszervezetek munkájának segítésében.

A társadalombiztosítási agitációs és propagandamunka alakulása

A társadalombiztosítási agitációs és propagandamunka, a dolgozókat megillető ellátásról történő tájékoztatás is javult. Ezt elősegítette az aktivisták felkészítéséhez, munkájuk ellátásához és a felvilágosításhoz szükséges segédeszközök rendelkezésre bocsátása, a sajtó ez irányú felhasználása. Az újabb társadalombiztosítási rendelkezések, határozatok ismertetése mellett a korszerű szemléltetőeszközök is felhasználásra kerültek. A tv és rádió többször foglalkozott aktuális társadalombiztosítási kérdésekkel; film és kiállítás készült a túlzott alkoholfogyasztás káros hatásáról. Rövid oktatófilm készült a nyugdíjügyi tevékenységről is. Fejlődött a külföldet tájékoztató tevékenység is.

A dolgozók tájékoztatását segítette az üzemi társadalombiztosítási beszámolórendszer további szélesedése. Az elmúlt években megduplázódott a beszámolót készítő 500 fős létszámon felüli üzemek száma.

Ma közel 1500 üzemben történik meg a társadalombiztosítás országos és helyi eredményeinek, a költségek alakulásának ismertetése. Sajnos nem mindenütt jut el a dolgozók széles köréhez a tájékoztatás, és így a dolgozók tekintélyes része nem vesz részt a problémák megvitatásában.

Több ezerre tehető a különböző szintű társadalombiztosítási tanfolyamot végzett társadalmi munkások száma. Az oktatás bővült a tt-tagokon túlmenően a különböző munkabizottságok speciális képzésével is.

Az elmúlt évben kezdte meg a működését a hároméves felsőfokú társadalombiztosítási tanfolyam, a társadalombiztosítás szakszervezeti funkcionáriusai és az ügyviteli dolgozók részére. Ez az iskola nemcsak arra hivatott, hogy magasszintű politikai és szakmai képzést biztosítson, hanem egyúttal a vezetők utánpótlásának eszköze is.

A SZAKSZERVEZETI KEDVEZMÉNYES ÜDÜLTETÉS

A XX. kongresszus határozatainak megfelelően az azóta eltelt időszakban a szakszervezeti szervezett kedvezményes jutalomüdültetés mind létszámában, mind színvonalában tovább fejlődött. A határozat többek között előírta a politikai és szervezési munka további javítását, az üdülésben részt vevők foglalkozás szerinti arányának biztosítását, a családos, a külföldi csere, turista- és hajóüdültetés növelését, valamint az üdültetés általános színvonalának fejlesztését. További feladatként jelölte meg az üdülőkbe beutalt dolgozók ellátási színvonalának emelését, az üdülők kulturális és sportlétesítményeinek kiegészítését, illetve fejlesztését.

Az 1963-tól 1967-ig terjedő időszakban több mint 2,5 millió felnőtt és gyermek üdült a kedvezményes üdültetés különböző formáiban. *A két kongresszus közötti időben 1 292 000 felnőtt és gyermek a SZOT által szervezett üdültetés keretében, míg közel ugyanennyi felnőtt és gyermek a vállalatok és hivatalok által szervezett kedvezményes üdültetésben vett részt.* A szakszervezeti bizottságok a vállalatok és hivatalok által önállóan szervezett saját üdültetésnél a lehetőségek biztosításában és továbbfejlesztésében közreműködnek, valamint az üdültetésre való kiválasztást és beutalást ezekbe az üdülőkbe is végzik.

Annak ellenére, hogy az eltelt időszakban a felnőtt- és gyermeküdültetés mennyiségében tovább fejlődött, a szakszervezeti tagság létszámához viszonyítva az üdültetésben részt vevők aránya mégsem

mondható kedvezőnek, mivel a szakszervezeti taglétszám növekedése nagyobb ütemű volt, mint az üdülő férőhelyek növekedése.

A dolgozók üdültetése nemcsak mennyiségben, hanem minőségben is jelentősen fejlődött. Ma már a legkülönbözőbb üdültetési formákban történik a szakszervezeti tagság kedvezményes üdültetése. Különösen előtérbe került a gyógy-, a családos, valamint a nyári gyermeküdültetés. A SZOT elnöksége 1965. júliusi határozatának megfelelően 1966. január 1-től az elő- és utóidényben a vegyes üdültetés megvalósításával lehetőség nyílt arra, hogy a dolgozó szülők gyermekeikkel a nyári főidényen kívül is igénybe vehessék a családos üdültetést. Jelenleg valamennyi erre a célra alkalmas üdülőben vegyes üdültetés van. A két kongresszus közötti időszakban több mint 95 000 dolgozó családos, 269 700 dolgozó szanatóriumi és gyógyüdülésben, 230 000 gyermek pedig kététes üdülésben vett részt.

A szakszervezeti mozgalom keretében jelentősen fejlődött a külföldi kedvezményes üdültetés is. Ennek különböző formáiban 1963-tól 1967-ig közel 70 000, ezen belül külföldi hajóüdültetésben 49 780, külföldi csereüdültetésben 8500, külföldi turistaüdültetésben pedig 11 800 szervezett dolgozó részesült. Ma már a szervezett dolgozók a szakszervezeti üdültetés keretében ellátogathatnak a baráti és szomszédos országokba. A Szovjetunióba szervezett külföldi üdültetés keretében a résztvevők megláthatják Moszkvát, Kijevet, Leningrádot, a Krím félszigetet és a többi szép üdülőhelyet. A Szovjetunióba szervezett különböző útvonalakon 10—21 napig üdülhetnek, pihenthetnek, szórakozhatnak a magyar szervezett dolgozók. Tájékoztatás-képpen néhány jellemző leírás az útvonalakról: a 10 napos úton részt vevők a Szovjetunió fővárosával, Moszkvával és annak nevezetességeivel ismerkedhetnek. A 15 napos úton részt vevők Ukrajna fővárosát, Kijevet, valamint a Krím félszigeten levő Szimferopol és Alusta üdülőhelyeket keresik fel. Ugyancsak ellátogatnak a magyar turisták Szocsiába, a szovjet Riviérára is. Bulgáriában és Romániában a tengerparton, Csehszlovákiában pedig a Magas-Tátrában töltenek el kellemes napokat.

Ausztriában, Olaszországban, Svájcban a szociálturizmus keretében mérsékelt térítési díjak ellenében üdülnek a dolgozók. A hajó üdültetés keretében a Duna felső szakaszán Csehszlovákiát és Ausztriát keresik fel a magyar beutaltak, a Duna alsó szakaszán Jugoszlávia és Románia érintésével a legszebb dunai tájakat, valamint városokat ismerik meg.

A külföldi csere- és turistaüdültetés a baráti országok szakszervezeteivel kötött kölcsönös megállapodás alapján történik. Ennek alapján hasonló létszámban üdülnek Magyarországon a baráti országok dolgozói is. A külföldi üdültetés célja egyrészt, hogy a dolgozók meg-

ismerjék a vendéglátó ország népének szokásait, kulturális értékeit, elért eredményeit, másrészt az alapvető célja, hogy a proletár nemzetköziség, a barátság, a nemzetközi munkásmozgalom erősödését szolgálja.

1963-tól 1967-ig jelentős mértékben javult az üdülőtelepek kulturális helyzete. Mind mennyiségben, mind minőségben fejlődött az üdülőtelepek kulturális felszereltsége, mely megnyilvánul a könyvtárak bővítésében, televíziók, rádiók és egyéb felszerelések biztosításában. Jelentősen bővült az általános ismereteket és szórakozást nyújtó rendezvények száma. Ebben az időszakban 7650 ismeretterjesztő és 1690 egyéb témájú előadás hangzott el a különböző üdülőkben. A megtartott rendezvények közül a hagyományos témákon kívül, melyek az üdülőhelyek történetével, irodalmával, művészetével, geológiai viszonyaival, néprajzával foglalkoznak, jelentős volt az időszzerű politikai, tudományos, társadalmi témakörökből tartott előadások száma is. Az üdülőkben számos kirándulást és gyalogtúrát szerveztek, melynek keretében a résztvevő beutaltak egyben turisztikai igényüket is kielégíthették.

Az üdülőkben a beszámolási időszakban kulturális és sportcélokra 16,3 millió forintot használtak fel. Ezeknek az anyagi lehetőségeknek a biztosításával ma már valamennyi üdülő rendelkezik a beutaltak igényeinek kielégítéséhez szükséges kulturális, sport- és egyéb eszközökkel. Az üdülők könyvtáraiban közel 90 000 könyv áll a beutaltak rendelkezésére. Az éves üdülőkben a beutalt dolgozók 50—60%-a, az idényüdülőkben a beutaltak 30—35%-a veszi igénybe a könyvtárat.

A kulturális program kiegészítését a Balaton mindkét oldalán levő üdülők beutaltjai részére nagymértékben elősegítette, hogy az üdültetés tulajdonában levő kisebb és nagyobb befogadóképességű vitorlás és motoros hajókkal az elmúlt évek során több százezer beutalt vehetett részt hajókirándulásokon. A meglévő vitorlás és motoros hajóállomány ebben az évben tovább bővül egy 120 személyes nyitott vízbusszal.

A szakszervezeti mozgalom a két kongresszus közötti időszakban 1 milliárd 235 millió forintot fordított a dolgozók kedvezményes jutalomüdültetésére állami, illetve a szakszervezetek anyagi eszközeiből és a beutaltak üdülési hozzájárulásából. 1963-tól 1967-ig közel 500 millió forint állt rendelkezésre új beruházásokra, a meglévő üdülőépületek és azok berendezésének felújítására, illetve kiegészítésére.

Ebben az időszakban megnyílt Hajdúszoboszlón a SZOT Béke Gyógyüdülő, megépült Debrecenben a SZOT Kohász Gyógyüdülő, a Dunákanyarban Leányfalun a SZOT Panoráma üdülő, valamint a

MAHART-tól átvett és üdülőnek átalakított SZOT Visegrád üdülőhajó.

Elkészült Zamárdiban az 500 személyes korszerű gyermeküdülő is. A felsoroltakon kívül a földrajzi adottságokat figyelembe véve elsősorban a Balaton mellett, ahol a konyha- és étteremkapacitás lehetővé tette, kisházás üdülőtelepek létesültek, így pl. Balatonbogláron, Balatonlellén, Csopakon, Alsóörsön, Zircen, Szilvásszáradon stb. Ez év nyarán a külföldi hajóüdültetés további bővítése érdekében egy 200 személyes új üdülőhajó kezdi meg útjait a Dunán.

Az ország különböző helyein levő üdülőépületek és üdülőszanatóriumok általános felújításra kerültek: Balatonföldváron a Központi Étterem, Hévízen a Muskáti étterem, Balatonfüreden a SZOT üdülőszanatórium, valamint a SZOT Béke gyógyüdülő, Szilvásszáradon a SZOT üdülő (volt Festetich-kastély). Ezenkívül a parádi, vajtai, röjtökmuzsaji, ormándpusztai és a tóalmási gyermeküdülőben végeztek nagyobb jelentőségű felújítási munkákat, és beszerelték a központi fűtést. A felújítási munkálatok elvégzését nagymértékben elősegítették a területi üdülési igazgatóságok mellett működő karbantartó üzemegységek. Munkájuk eredményességét igazolja, hogy ezek a felújítási munkák határidőre elkészültek.

A szakszervezeti mozgalom a rendelkezésére álló üdülőkön kívül — a kedvezményes üdültetés bővítése érdekében — a Belkereskedelmi Minisztérium vállalataihoz tartozó szállodák szabad kapacitását is igénybe vette, kedvező bérleti feltételek mellett. Ezekben a szakszervezeti üdültetés céljára alkalmas szállodákban — pl. Budapesten, Sopronban, Aggteleken, Jósvafőn, Siófokon, Balatonföldváron — 1967-ben több mint 10 000 szervezett dolgozó üdülését teszik lehetővé.

Az üdülők étkeztetési színvonalának eredményes fejlődését mutatja, hogy valamennyi üdülőben a főétkezéseknél 3, sőt 4 féle a választási lehetőség, míg a reggeliknél is mindenütt 3 féle választékot biztosítanak. A friss gyümölcs és zöldség felszolgálására is több a lehetőség. Az ételmezési ellátás magasabb szinten történő biztosítását lehetővé tette egyrészt az, hogy a Belkereskedelmi Minisztérium illetékes szervei az üdülők részére szükséges nyersanyagokat zökkenőmentesebben szállították, másrészt, hogy jelentős számú éves üdülőben kialakultak a konyhai dolgozók törzsgárdái. Az üdülők ételmezési nyersanyaggal történő ellátása terén jelentős segítséget nyújtottak az üdültetést kiegészítő gazdaságok elsősorban hús és zöldségáru tekintetében.

A dolgozók igénylik, hogy a szakszervezeti mozgalom az eddigieknél még több üdülési lehetőséget biztosítson. Ezeknek az igényeknek az alapján a harmadik ötéves terv időszakában a szakszervezeti

mozgalom és az állam anyagi eszközeiből elsősorban a gyógy-, és családos és a nyári gyermeküdültetést kell fejleszteni. A dolgozók üdülési lehetőségeinek további bővítése céljából elő kell segíteni, hogy a vállalatok saját anyagi eszközeikből létesítsenek új saját üdülőket, illetve a meglévőket fejlesszék, vagy a SZOT-tal társulva, kölcsönösen előnyös feltételek mellett kötött szerződés alapján, építsenek új üdülőket. A Szakszervezetek Országos Tanácsának a vállalati üdülők építésében koordináló szerepet is be kell töltenie.

A kedvezményes szakszervezeti jutalomüdültetés harmadik öt-éves tervében, a SZOT elnöksége által elfogadott elvek alapján, a szakszervezeti tagdíjak jelentős részéből több új felnőtt-, gyógy- és családos, valamint gyermeküdülő épül fel. A tervek szerint Budapesten a Rózsadombon, Gyulán és Sopronban gyógyüdülő, Balatonszéplakon és Tatatóvároson családos üdülő épül, újabb üdülőhajóval gyarapodik a szakszervezeti mozgalom. Bővül a siófoki Csepel, a soproni Csepel, a szilvásvárad, a mátrafüredi, a mátraházi üdülő. Hévízen korszerű konyha és étterem épül. Új gyermeküdülő épül Sátoraljaújhelyen és Fonyódon. Bővül a tóalmási gyermeküdülő is. Az új beruházások, valamint bővítések eredményeként a harmadik ötéves terv utolsó évéig, tehát 1970-ig több mint 50 000 felnőttel és 20 000 gyermekkel többet üdültet a szakszervezeti mozgalom. Ily módon az üdülésben részesülő szakszervezeti tagok aránya a jelenlegi 7,3 százalékról 9,3 százalékra emelkedik. A gyermeküdültetés mintegy 40 százalékra növekszik.

A szakszervezeti mozgalomnak az elmúlt 16 év alatt az üdültetés területén is kialakult a megfelelő mozgalmi és szakmai gyakorlattal rendelkező apparátusa. A kedvezményes szakszervezeti üdültetés területén működő igazgatási apparátus létszáma annak ellenére, hogy feladatai állandóan növekedtek — ezt mutatja az üdülésben részt vevők számának emelkedése, a színvonalbeli fejlődés és az üdültetési formák változatossága —, nem növekedett. A társadalmi aktivisták nagy tábora segíti az üdültetés szervezési feladatainak végrehajtását.

A két kongresszus közötti időszakban, a SZOT elnökségének határozatai alapján, az üdültetés jutalom jellegének érvényesítése terén is előrelépés történt. Előfeltétel kell hogy legyen a munkához való jó viszony, az eredményes munkavégzés, továbbá figyelembe kell venni az egészségi állapotot és egyéb, beutalást indokló körülményt. Jobban elő kell segíteni, hogy a kisebb kerestetű dolgozóknál, valamint a nagycsaládosoknál nagyobb mértékben érvényesüljön a jutalmazás mind a belföldi, mind a külföldi üdültetésnél. A jövőt illetően azonban további intézkedésekre van szükség, hogy a kedvezményes szakszervezeti üdülés jutalom jellege még inkább érvényre jusson.

A szakszervezetek a dolgozók egészségének és testi épségének megvédése, a balesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzése érdekében a XX. kongresszus határozatának megfelelően jelentős erőfeszítéseket tettek. A társadalmi ellenőrzés további kiszélesítésével a munkavédelmi tevékenységet pozitívan befolyásoló számos kezdeményezés általános érvényűvé vált. Ilyenek többek között a munkavédelmi intézkedési, illetve komplex tervek, a munkavédelmi őr-ségmozgalom.

A szakszervezetek és az állami, gazdasági szervek tervszerűbb tevékenységének eredményeként, valamint az új üzemek létesítése, rekonstrukciók végrehajtása, sok területen a korszerű gyártástechnológia alkalmazása hozzájárult ahhoz, hogy a beszámolási időszakban csökkent a balesetek gyakorisága. Az állami ipar, építőipar, szállítás és hírközlés területén 1966-ban 1962-höz viszonyítva a 100 000 munkásra eső halálos balesetek száma 27 százalékkal, az 1000 munkásra eső balesetek száma 12 százalékkal csökkent. Évről évre csökkenő tendencia érvényesül a halálos balesetek gyakoriságában a nehéziparban, ezen belül a bányászatban, továbbá a szállítás és hírközlés területén. Egyes iparcsoportokra azonban még mindig a nagyarányú ingadozás jellemző. Így például a gépgyártásban, a kohászatban és az élelmiszeriparban.

A mezőgazdaság állami szektorában a 100 000 munkásra eső halálos balesetek száma 43 százalékkal csökkent. Ezen belül a gépállomások területén 58,5 százalékkal.

Az 1000 munkásra eső balesetek számában jelentős a csökkenés a gépgyártásban, kohászatban, a szállítás és hírközlés területén, valamint az élelmiszeriparban.

1966. évben az 1965. évhez viszonyítva — kivéve a villamosenergia-, gépgyártó-, építő-, építőanyag-, könnyű- és vegyipart — minden ágazatban csökkent a halálos balesetek száma, illetve gyakorisága. A villamosenergia-, papír-, nyomdaipart kivéve csökkent az 1000 munkásra jutó balesetek gyakorisága valamennyi területen.

A baleseteket kiváltó okok és okozó körülményekben — bár némi eltolódás van — a helyzet keveset változott, még mindig a balesetek mintegy 50 százaléka az anyagmozgatásnál, tárolásnál, 10,4 százaléka az erő-, munka- és emelőgépeknél, 23,9 százaléka pedig korszerűtlen munka- és üzemszervezési hiányosságok miatt következik be.

Az iparban a halálos balesetek közel egyharmadát járművek (gépkocsi, targonca, vasúti kocs) okozzák. A mezőgazdaság állami szek-

torában pedig a halálos balesetek több mint 43 százaléka traktoroknál, vontatóknál következik be.

Csökken az erő- és munkagépek, tárgyak esése által okozott halálos balesetek száma, továbbá az egyéni védőeszközök hiánya és az oktatás elmulasztása miatt bekövetkezett balesetek száma is.

A munkakörülmények javításának főbb eredményei

A XX. kongresszust követő időszakban tovább javultak a dolgozók munkakörülményei.

Új üzemek létesítése, általában a termelés fejlesztésére fordított beruházások, az elavult termelőberendezések felújítása, cseréje, jelentősen növelte a munka technikai ellátottságát, a munka biztonságát, és igen sok területen a korszerű, a biztonságos munkát jobban szolgáló gyártástechnológiai eljárás került bevezetésre. Az új és rekonstruált üzemekben a balesetek gyakorisága általában 45—50 százalékkal alacsonyabb, mint az azonos profilú régi üzemekben.

A munkakörülmények fejlesztését a népgazdaság egészében jelentősen befolyásolta a munkavédelmi intézkedési, illetve komplex tervek rendszere. A szakszervezetek javaslatára a kormány kötelezte a minisztereket arra, hogy a leggyakrabban balesetet, foglalkozási megbetegedést okozó veszélyforrások felszámolására tegyenek intézkedéseket. A kormány határozatának megfelelően a szakszervezetek — a minisztériumokkal együtt — irányelvekben meghatározták az egyes ágazatokban a leggyakrabban baleseteket, foglalkozási megbetegedést okozó körülmények megszüntetésével kapcsolatos főbb feladatokat. Mindezek hatására tervszerűbb tevékenység bontakozott ki az üzemekben. Az intézkedési tervek készítése és azok végrehajtása egyrészt növelte a dolgozók aktív részvételét a veszélyforrások feltárásában és felszámolásában, másrészt a gazdasági vezetők, szakszervezeti tisztségviselők, aktivisták gondolkodásában is lényeges változást eredményezett.

A vállalatoknál egyre inkább felismerték, hogy az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtése, számos esetben nemcsak központi beruházásokkal, hanem a saját erőforrások felhasználásával is megvalósítható. Ezeknek hasznosításával sok üzemben parkosítással, a színdinamika alkalmazásával, a rend, tisztaság megteremtésével kulturáltabb munkafeltételeket valósítottak meg.

A tervszerű tevékenység és a beruházások eredményeként fejlődés van a nehéz fizikai munka és az egészségre ártalmas munkafolyamatok gépesítése tekintetében. A gépek tömeges alkalmazása került előtérbe a mezőgazdaságban is.

A beszámolás időszakában általában javult a tervszerű tevékenység a leggyakrabban baleseteket, foglalkozási megbetegedést okozó körülmények felszámolásában. Ennek ellenére még sok vállalatnál nem használják ki a lehetőségeket, nem igénylik a dolgozók javaslatait a munkakörülmények javításában. A tervek készítése során nem teremtik meg az összhangot a műszaki, gazdasági tervekkel. Előfordul az is, hogy a munkakörülmények javítását szolgáló terveket csak szakszervezeti feladatnak tekintik. Különösen nem megfelelő az előrehaladás az anyagmozgatás gépesítésében, a munkaszervezés, a technológiai fegyelem problémáinak megoldásában. Ugyanakkor ezeken a területeken történik a balesetek több mint kétharmada. Problémát okoz az, hogy még igen sok üzemben a saját erőforrásokat sem hasznosítják. Ezeken a területeken a korszerű anyagmozgatási eszközök (csúszdák, görgősorok, egység-lapok, egység-ládák stb.) alkalmazását elsősorban nem az anyagi, hanem a szemléletbeli okok gátolják.

Az anyagmozgatás elmaradottsága összefüggésben van a korszerűtlen munkaszervezéssel. A munkaszervezés korszerűsítésével, a gyártási rendszerek célszerű kialakításával, a helyes üzemelrendezési formákkal nem biztosítják minden esetben a gazdaságosabb termelést és a munkakörnyezet dolgozókra káros hatásainak megszüntetését. Számos területen a gépesítés nem hozza meg a szükséges eredményt a munkakörülmények javításában. Nem szűnik meg a nehéz fizikai, az egészségre ártalmas munka, mert a fő művelet gépesítése mellett gyakran elmarad a kisegítő, mellékműveletek gépesítése. Mindezek miatt magas, sok területen pedig nő a kisegítő részlegek dolgozóinak száma. Pl. a gépiparban az anyagmozgatással, szállítással, raktározással a közvetlen termelők 41 százaléka foglalkozik.

Számos üzemben jellemző még, hogy a nagyobb termelési feladatokat nem a munka- és üzemszervezés megjavításával, a korszerű gyártástechnológia kialakításával, hanem a rendszeres túlóráztatással, helyenként a munkaintenzitás egészségre káros növelésével oldják meg. Az ilyen területeken magas a balesetek, a megbetegedések száma, és ez akadályozza a törzsgárda kialakítását is, növeli a munkakerő-vándorlást.

A XX. kongresszus határozatot hozott a korszerű biztonságtechnikai, műszaki megoldások, eszközök alkalmazására és elterjesztésére. A SZOT elnöksége meghatározta a legfontosabb feladatokat a gépek biztonságtechnikai problémáinak megoldását érintő kérdésekben, illetve a gépgyártásnál jelentkező munkavédelmi hiányosságok megszüntetésére. A szakszervezetek a határozat végrehajtása érdekében széles körű vizsgálatokat végeztek és intézkedéseket tettek.

A szakszervezetek kezdeményezésére egyes ágazatokban minősítő

bizottságok rendszeresen vizsgálják az újonnan gyártott gépek prototípusait és tesznek intézkedéseket a munkavédelmi hiányosságok megszüntetésére. Ennek a tevékenységnek eredménye az, hogy csak azok a mezőgazdasági gépek kerülhetnek forgalomba, amelyeket a minősítő bizottság jóváhagyott.

A szakszervezetek és a minisztériumok intézkedéseire meggyorsult a jól bevált védőberendezések, hatásos egyéni védőeszközök elterjesztése, valamint a veszélymentes gyártástechnológiák alkalmazása. A beszámolás időszakában a dolgozók tízezrei újításokkal segítették a különböző gépeknél, berendezéseknél a biztonságtechnikai problémák megoldását. Számos olyan újítás született, amely alkalmazásával részben vagy teljes egészében megszüntethető a munka egészségre káros hatása. Hozzájárult ehhez az is, hogy az egyes szakszervezetek — például a textilesszakszervezet, MEDOSZ — gyűjteményében adták ki a dolgozók újításait az üzemek részére. Az üzemekben az újítási feladattervek mindinkább tartalmazzák az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtésével kapcsolatos kérdéseket. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a beszámolás időszakában 1962-höz viszonyítva a munkagépek által okozott halálos balesetek száma 50 százalékkal, a tárgyak, személyek esése által okozott halálos balesetek száma 33, illetve 23 százalékkal csökkent.

Az eredmények ellenére problémát okoz az, hogy még sok műszaki, gazdasági vezető a termelési eljárások, gépek, berendezések kialakításánál nem biztosítja a veszélytelen munkakörülményeket. Így számos új, korszerűnek minősített létesítménynél, termelőberendezésnél, gyártástechnológiánál is veszélyforrások vannak. Sok gép nincs még ellátva védőberendezésekkel, vagy azok nem megfelelőek. Számos baleset oka az is, hogy nem gondoskodnak a gépek karbantartásáról, felújításáról, a védőberendezések korszerűsítéséről. Az iparban így még 1965-ben is a gépeknél történt az összes balesetek 20,4 százaléka. Ezen belül a könnyűiparban a gépek okozták a balesetek több mint 30 százalékát, a gépgyártásban 24 százalékát. Különösen sok balesetet okoznak a gépgyártásban az esztergapadok, a fémtömegcikkiparban a köszörűgépek, csiszológépek, a fafeldolgozóiparban a faipari fűrészek, a textiliparban a szövőgépek.

A szakszervezetek és minisztériumok intézkedéseket tettek a szilikózisveszély csökkentése érdekében. Így többek között a bányászatban bevezették a vizes fúrást, a ködzáras robbantást stb. Az öntödék túlnyomó többségében megszüntették a homokfúvásos öntvénytisztítást és helyette az egészségre ártalmatlan acélszemcsés, illetve műkorundos öntvénytisztítást vezették be. A finomkerámia- és üvegiparban a porzás csökkentésére zárt munkafolyamatokat alakítottak

ki, alaputakat építettek. Ezek az intézkedések hozzájárultak ahhoz, hogy a szilikózisos megbetegedések száma 40 százalékkal csökkent.

Egyes üzemekben a dolgozók egyoldalú leterhelésének csökkentése érdekében — pl. futószalagon vagy szalagszerűen végzett munkák esetében — bevezették a munkaközi szünetet, a tornát. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a munkaközi szünet bevezetése mind a dolgozókra, mind a termelésre kedvező hatást gyakorolt. Ennek ellenére nem terjed eléggé.

A XX. kongresszus határozata értelmében a második öt éves terv végéig be kellett volna fejezni az egészségre ártalmas munkakörökben a munkaidőcsökkentést. Előrehaladás történt, de a határozatot nem hajtották végre teljesen. Sőt, egyes területeken, ahol csökkentett munkaidőt vezettek be, probléma van, mert a nagyobb termelési feladatokat nem a szükséges kapacitás bővítésével, a munkaszervezés megjavításával, hanem még e területeken is túlóráztatással oldják meg.

A kongresszusi határozatnak megfelelően a munkavédelmi felügyelők jogköre kiterjed a túlóráztatás kérdéseire is. Ennek is szerepe van abban, hogy a terhes nők, szoptató anyák, fiatalkorúak és egészségre ártalmas munkakörben foglalkoztatottak túlóráztatása csak elvétve fordul elő. A következetes ellenőrzés, esetenként bírságok kiszabása, s a központi és helyenként az üzemi szakszervezeti szervek határozott fellépése ellenére a túlórák alakulása terén általában azonban nem értük el a kitűzött célt.

A szociális létesítmények helyzete

A XX. kongresszus határozata alapján a szakszervezetek jelentős erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy az új létesítményekkel, rekonstrukciókkal egyidejűleg megvalósuljanak a szociális létesítmények. Bár eléggé jellemző még, hogy a szociális létesítmények csak a beruházás utolsó szakaszában készülnek el, de ezek betervezése ma már általában megtörténik.

Az a sok erőfeszítés, amit a szakszervezetek ezen a területen kifejtettek, az utóbbi években bizonyos részeredményekre vezetett. A sok vita, számos esetben ezek nyilvánosságra hozása, a tervezőkkel való fokozottabb foglalkozás is, befolyásolta, hogy ebben a vonatkozásban is javult a szemlélet. Így már egyre inkább az a jellemző, hogy a tervezők, beruházók a problémák megoldásának módját keresik és nem azt bizonygatják, hogy nem lehet megoldani.

A dolgozók szociális (öltöző, mosdó, fürdő stb.) ellátottságát érintő kérdésekben a minisztériumok a szakszervezetekkel együtt felméré-

seket végeztek. Az e célra fordított összegeket általában a szakszervezetekkel egyetértésben osztották fel. A beszámolási időszakban közel 1,5-milliárd forintot fordítottak öltözők, fürdők, mosdók létesítésére. (A bányászatban és vegyiparban közel 450 milliót, a Kohó- és Gépipari Minisztérium 127 milliót, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium 77 milliót, az élelmiszeripar 113 milliót.) 1963—1965. évek átlagát alapul véve, 1962-höz viszonyítva több területen mintegy 15—20 százalékkal nagyobb összeget fordítottak szociális létesítményekre. Mindezek ellenére a régi üzemeknél az elmaradottság felszámolásában mégsem sikerült alapvető változást elérni, kivéve a bányászatot és a vegyipart, ahol 64 százalékról mintegy 75—80 százalékra emelkedett az ellátottság színvonala. Különösen alacsony az öltöző-, mosdó-, fürdő-ellátottság színvonala a könnyűiparban, a vasút, az élelmiszeripar, építőipar és a helyiipar területén.

A fentiek azt mutatják, hogy az ipar gyors fejlesztése során a szociális létesítmények bővítése és létesítése — az eredmények mellett — nem volt olyan mértékű, mint ahogy ezt a létszámnövekedés, illetve a lemaradás megszüntetése indokolja. Ezért a dolgozók szociális ellátottsága egyetlen ágazatban sem éri el a tervezési irányelvekben meghatározott szintet.

A SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutatóintézete a munkavédelem problémáinak megoldásában eredményeket ért el. Segítette az üzemeket a porártalom megszüntetésében, a szilikózis elleni védekezésben. Nemzetközileg is elismerést kapott a kutatóintézetben kidolgozott egyik, az FCL jelű légtisztító-készülék. Gyorsan terjednek el az üzemekben az intézet által készített, kitűnő hatásfokkal rendelkező respirátorok.

A nehéz fizikai munka gépesítése terén végzett kutatások számos könnyű kézi szállító- és emelőszerkezet kialakítását eredményezték. A kutatóintézet különböző egyéni védőeszközök és védőruhák kísérletezését és fejlesztését fejezte be, pl. az acélkaplis bakancsok, különböző szemüvegek, védősisak stb. Ezek többségének tömeges gyártására és alkalmazására is sor került. Sorozatgyártásra kerültek az intézet szabadalmát képező érintésvédelmi relék, a levegőben levő különböző gázok gyors kimutatására alkalmas reagens csövek. Tanulmányozta az intézet a szabadba telepített üzemek sajátos munkavédelmi problémáit. Az üzemek kérésére számtalan zajmérést és világítástechnikai vizsgálatot végeztek és szakvéleményt adtak, javaslatot tettek a problémák megoldására.

Problémát okoz az, hogy az ipar több esetben a különböző kikísérletezett munkavédelmi cikkek gyártását, anyag- és kapacitáshiányra hivatkozva, nem vállalja. Pl. a PVC-kesztyű kísérletei 1962-ben

befejeződtek, de a sorozatgyártást, az ígéreték ellenére, egy üzem sem vállalta. Nem megfelelő ezen a területen, különösen a gyártást illetően, a nemzetközi kooperáció sem.

Korábbi jogszabályok módosítása

Az Elnöki Tanács és a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány 1963. évben a szakszervezetek javaslatára módosította a Munka Törvénykönyve munkavédelemre vonatkozó rendelkezéseit. Az új rendelkezések általános érvényűvé tették mindazokat a módszereket, eszközöket, amelyek évek során hatékonyan elősegítették az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtését.

A dolgozók egészségének megóvását érintő kérdésekben nagyobb követelményeket állítanak az állami és gazdasági vezetőkkel szemben. Az új rendelkezések értelmében az állami és gazdasági vezetők kötelessége gondoskodni többek között az új létesítményeknél az egészséges és biztonságos munka feltételeiről.

A vállalat igazgatóját egyértelműen kötelezik az egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtésére és az ezzel kapcsolatos feladatok elvégzésének megszervezésére, valamint megfelelő szervezet létrehozására.

A vállalatnak kell arról is gondoskodnia, hogy a dolgozók a munkájukkal összefüggő biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat elsajátítsák. Azoknak a dolgozóknak pedig, akiknek munkája kihat az egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtésére, a munkavédelmi előírásokból vizsgázniuk kell.

Az új rendelkezések megnövelték a szakszervezetek jogkörét is többek között azzal, hogy a szakszervezet jogkörébe utalták az egészséges és biztonságos munkakörülmények megvalósításával kapcsolatos feladatok végrehajtásának irányítását és összehangolását. Ugyanakkor a rendelkezések kötelezik a minisztert is arra, hogy a felügyelete alá tartozó vállalatoknál gondoskodjon a munkavédelem megszervezéséről és irányításáról.

A dolgozókról való fokozottabb gondoskodást jelenti a Munka Törvénykönyvének 123/A §-ában foglalt új rendelkezés, amely lényegesen megszigorította a vállalatnak a dolgozó üzemi balesetéből származó — a társadalombiztosítás folytán meg nem térült — káráért való felelősségét. Alapvető változás az is, hogy nem a dolgozóknak, hanem a vállalatnak kell bizonyítani „vétlenségét” az eljárás során.

Ez a rendelkezés az üzemi balesetek, egészségi károsodások megelőzése érdekében fokozott követelményeket támaszt a vállalatokkal szemben a biztonságos munkavégzéshez szükséges feltételek meg-

teremtése, a munkavédelmi szabályok megtartása tekintetében. Ugyanakkor jogilag megkönnyíti, egyszerűbbé és gyorsabbá teszi a dolgozók számára az üzemi balesetből, egészségi károsodásból eredő károk megtérülését. Ennek eredménye, hogy több vállalatnál a sérültek megkapják a táppénz és a tényleges keresetük közötti különbséget, s megtérítik részükre a balesetek folytán bekövetkezett egyéb károkat is. Az előzőek ellenére mégis általánosan az jellemző, hogy a sérült dolgozónak a fenti rendelkezés nyújtotta jogos igényei viszonylag igen kevés üzemben érvényesülnek. Vannak üzemek, ahol a sérültek 40—50 százalékának fizetnek kártérítést, de az üzemek többségében a sérültek mindössze 10 százaléka tudja csak jogos igényét érvényesíteni. Ennek alapvető oka az, hogy a balesetek kivizsgálásában nem történt előrehaladás. A balesetek kivizsgálása továbbra is szinte kizárólag csak a sérült tevékenységére korlátozódik, s általában nem állapítják meg a vállalat mulasztásával összefüggő alapvető hiányosságokat. Ezért az esetek több mint 90 százalékában a sérült vagy munkatársa hibáját tekintik a baleset alapvető okának. Ezeket a megállapításokat a sérültek aláírásukkal is elismerik. Így az egészségileg károsult dolgozók túlnyomó többsége abban a tudatban, hogy a baleset az ő magatartásával van összefüggésben, kártérítési igényt nem nyújt be a vállalatnak.

Az anyagi ösztönzés jelenlegi rendszere sem abba az irányba hat, hogy a vállalatok ezen a helytelen gyakorlaton változtassanak. Nagy-részt ennek következménye, hogy a vállalatok nagyobb erőfeszítéseket tesznek a balesetek valódi okainak leplezésére, mint azok megszüntetésére. Ebből következik az is, hogy számos területen azonos okok miatt a balesetek gyakran ismétlődnek.

A beszámolás időszakában a SZOT kiadta az új Általános Baleset-elhárító és Egészségvédő Óvórendszabályt. Az új óvó rendszabály-lal a szakszervezetek követelményeket állítanak a vállalatokkal szemben, különösen arra, hogy elsősorban a hatékony műszaki megoldásokkal zárják ki, illetve csökkentsék a dolgozók egészségét veszélyeztető ártalmakat. Ezen túl rendszeres ellenőrzéssel, a dolgozók ismereteinek növelésével, munkaváltással, munkaközi szünetekkel stb. mindenütt, ahol ezekre szükség van, óvják az embert és annak munkaképességét. Az új óvó rendszabály előírásai messzemenő önállóságot biztosítanak a vállalatoknak, mert elsősorban általános követelményeket tartalmaznak és azok megoldásának módját a vállalatokra bízzák.

Eredményes munkát végez a munkavédelmi tevékenység koordinálásában az Országos Munkavédelmi Bizottság is. Munkájával jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy egyes ágazatokban jól bevált megoldások az ipar más területén is alkalmazást nyerjenek. A beszámolási

időszakban segítette a munkakörülmények tervszerű fejlesztését azáltal, hogy a népgazdaság egészére jellemző munkavédelmi feladattervet megvitatta. Egyes iparágak, ágazatok legfőbb munkavédelmi problémáinak megoldásához rendszeresen tanácsot adott. Ezzel számos területen elsősegítette az egyes kérdések megoldását (pl. a szilikózisártalom megelőzését).

A munkavédelmi társadalmi ellenőrző és felvilágosító tevékenység

A XX. kongresszus határozatának végrehajtása során fejlődött és hatékonyabbá vált a szakszervezetek társadalmi ellenőrző és felvilágosító munkája. Erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a dolgozók testi épségének, egészségének megóvása társadalmi ügyé váljék.

A szakszervezetek vezető szervei egy-egy komplex vizsgálat, valamint állami, gazdasági vezetők beszámoltatása stb. alapján rendszeresen elemezték az iparág, ágazat munkavédelmi helyzetét. Határozataikban követelményeket állítottak az állami gazdasági és az üzemi szakszervezetek elé a balesetek megelőzésével kapcsolatos feladatok megoldásában. Állásfoglalásaikkal erősítették az üzemi szakszervezeti szervek munkavédelmi tevékenységét, különösen a munkavédelmi őrsgmozgalom fejlesztését.

Üzemi szakszervezeti szerveink mind gyakrabban állást foglalnak a tanácskozási fórumokon is (szakszervezeti bizottság ülésén, taggyűléseken, termelési tanácskozásokon) a munkavédelmi aktivisták és a műszaki vezetők együttműködését segítő tanácskozások, komplex vizsgálatok szervezése mellett. Ennek eredménye, hogy egyre több műszaki és gazdasági vezető nemcsak szemlélője a dolgozók által kezdeményezett mozgalmaknak, hanem részese, aktív segítője.

Az üzemi szakszervezeti szervek következetesebben és eredményesebben lépnek fel azokkal szemben, akik akadályozzák a társadalmi ellenőrzés kibontakozását. Az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtését igen sok területen elősegítette az, hogy az üzemekben — bár elsősorban nem számszerűleg, hanem a tevékenység tartalmában — tovább fejlődött a társadalmi munkavédelmi tevékenység. Az üzemekben jelenleg is mintegy 60 ezer társadalmi munkavédelmi felügyelő és munkavédelmi bizottsági tag tevékenykedik. A felső- és középszintű szakszervezeti szervek mellett működő társadalmi munkavédelmi felügyelők közül több mint 1200 tette le az előírt vizsgát. Ezzel jogaik lényegében megegyeznek a hivatásos munkavédelmi felügyelő jogaival, eltérés a bírság összegében és az üzembrész leállításánál van.

A beszámolás időszakában tovább erősödött a munkavédelmi őr-ségmozgalom. Az üzemekben jelenleg kb. 40 ezer munkavédelmi őr végez rendszeres társadalmi munkát. Kialakultak és elterjedtek a mozgalom fejlesztésének hatékony és változatos módszerei.

Számos üzemben a munkavédelmi őrök és munkavédelmi aktivisták példamutatásukkal és nevelő munkájukkal kivívták vezetőik és dolgozótársaik elismerését, megbecsülését. A gazdasági vezetők a munkavédelmi őrök javaslataira megszámlálhatatlan veszélyforrást szüntetnek meg.

A szakszervezeti szervek sokirányú szervező, nevelő és felvilágosító tevékenysége hozzájárult ahhoz, hogy sok gazdasági vezető a termelési feladatok megoldásával egyidejűleg mind nagyobb gondot fordít a dolgozók egészségének, testi épségének megvédésére.

A szakszervezeti szervek ellenőrző, nevelő munkájának fejlődése ellenére a társadalmi összefogásban rejlő lehetőséget igen sok területen nem használják ki. Ennek döntően szemléletbeli okai vannak. Sok még a közömbös gazdasági vezető, munkás, nem egyszer szakszervezeti aktivista is. Ez gátolja sok üzemben a társadalmi ellenőrzés kibontakozását, a törvényesség megszilárdítását. Sok tény bizonyítja, ha a gazdasági vezetők a munkavédelmi őrök és aktivisták javaslataira a problémákat megszüntetik, vagy választ adnak arra, hogy azok miért nem oldhatók meg, akkor az őr-ségmozgalom erősödik, az aktivisták nem veszítik el kedvüket. Ahol ez elmarad, ott az őr-ségmozgalom nem él, átszervezés átszervezést követ.

Sok formális vonás van még a munkában, és ez ellen sok helyen nem lépnek fel következetesen az üzemi szakszervezeti szervek sem. Ezért nem megfelelő az előrehaladás minden területen a munkavédelmi oktatásban, a biztonsági fegyelem megszilárdításában, havi szemlék színvonalában stb. Nem ritka az sem, hogy a dolgozók védelmére hozott rendelkezéseket kijátsszák és ilyen esetekben a felső szervek is csak a nagyon hosszadalmas eljárások, vagy a törvénysértők felelősségrevonása után tudnak a dolgozók jogainak érvényt szerezni.

A törvényesség megszilárdítását, a balesetek megelőzésével kapcsolatos tevékenység szervezettségét célozzák a gazdasági vezetők ügyrendben szabályozott munkavédelmi feladatai. A tapasztalatok azt mutatják, ahol a vállalat felelős vezetői számonkérlik a saját utasításaik végrehajtását, ott a munka színvonala jelentősen nő. Fő probléma ezen a területen, hogy a végrehajtás ellenőrzése, illetve a mulasztók felelősségrevonása a legtöbb esetben elmarad. Helytelen szemlélet miatt gyakran a szakszervezeti bizottságok sem tudnak érvényt szerezni a dolgozók egészségét és testi épségét védő rendelkezéseknek.

Ezért a szakszervezetek és szmt-k munkavédelmi felügyelői, társadalmi munkavédelmi felügyelői a beszámolási időszakban mintegy 35 ezer esetben felhívásban kötelezték a vállalatokat közel 400 ezer hiányosság felszámolására, a munka egészségre káros hatásának megszüntetésére, a törvények betartására. Közvetlenül fenyegető életveszély miatt közel 4000 esetben állították le a munkát, illetve a gépet, a berendezést. Sorozatos törvénysértések miatt mintegy 2000 esetben bírságoltak meg vezetőket. Több mint 1500 esetben éltek feljelentési jogukkal.

A SZOT titkársága a beszámolás időszakában napirendre tűzte a munkavédelmi felügyelők, társadalmi aktivisták intézkedéseivel, valamint a társadalmi ellenőrzés kiszélesítésével kapcsolatos tapasztalatokat. Ezzel jelentős segítséget adott a felügyelőknek, társadalmi aktivistáknak ahhoz, hogy jogaikkal bátrabban éljenek.

Állást foglalt abban, hogy a munkavédelmi felügyelők, társadalmi aktivisták intézkedéseivel kapcsolatos fellebbezéseknél a vezető szervek csak akkor változtassanak, ha az intézkedés nem volt helytálló, nem felelt meg a SZOT elnöksége határozatának, vagy olyan objektív körülményt figyelmen kívül hagyott a felügyelő, amely kizárja az intézkedés végrehajtását. Állást foglalt abban, hogy a vezető szervek döntéseikkel segítsék elő annak a szemléletnek az érvényesülését: nem lehet egyértelműen jó vezető, aki a vállalati feladatokat úgy teljesíti, hogy közben a dolgozók testi épségét, egészségét védő rendelkezéseket megszegi.

Munkavédelmi oktatás

A XX. kongresszus útmutatásának megfelelően a szakszervezetek nagy gondot fordítottak az üzemek munkavédelmi propaganda- és agitációs eszközökkel való ellátására, a munkavédelmi propaganda és agitáció fejlesztésére.

A szakszervezetek az állami szervekkel együtt erőfeszítéseket tettek a dolgozók munkaköri oktatásának megvalósítására, a veszélyes munkakörökben dolgozók, valamint vezetők munkavédelmi ismereteinek növelésére. Segítették ezt a vizsgáztatások megszervezésével, továbbá azzal, hogy 1964-től a mintegy 52 témában közel 567 ezer példányszámban adtak ki az oktatás megvalósításához szükséges munkaköri útmutatót.

Az oktatás során több területen felhasználják a súlyos balesetek tanulságait, munkavédelmi filmeket és egyéb szemléltető propagandaanyagokat.

Az üzemi társadalmi munkavédelmi felügyelők és munkavédelmi

bizottsági tagok közül mintegy 25 ezren képezték tovább magukat esti tanfolyamokon, és 200 fő végezte el a SZOT 3 hónapos munkavédelmi iskoláját.

A felsőoktatási intézményekben a munkavédelmi tennivalók oktatásában is előrehaladás történt. A felsőoktatási intézmények többségében — elsősorban a műszaki és természettudományi egyetemeken, valamint a felsőfokú technikumokban — a rendes tanterv keretében heti meghatározott óraszámban tanítják a munkavédelmi ismereteket. A nappali tagozaton egy féléven át heti 2 órában, vagy két féléven át heti 1 órában oktatják. Több felsőfokú technikumnál heti 4 óra az oktatási idő. A felsőoktatási intézményre vonatkozólag egységes jegyzet jelent meg, és ezt követően egy sor felsőoktatási intézményben speciális követelményeiknek megfelelő jegyzetet adtak ki. (Pl. Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Kara, Vegyészmérnöki Kara, Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Közlekedési Üzemmérnöki Kara, csaknem valamennyi felsőfokú technikum stb.) Folyamatban van a Budapesti Műszaki Egyetem önálló munkavédelmi tanszékének létrehozása, amelynek feladata lesz a munkavédelmi oktatás koordinálása a két műszaki egyetemen. A középfokú technikumok munkavédelmi tankönyvének átdolgozása most van folyamatban.

A szakszervezetek közreműködésével 1963-ban a művelődésügyi miniszter rendeletben szabályozta a politechnikai oktatással kapcsolatos munkavédelmi kérdéseket. Több vitatott kérdésben döntést hozott. Pl. az általános iskolás korú gyermekeket a motormeghajtású berendezéseken és gépen történő munkától eltiltotta, szabályozta a havi szemlék megtartását és a biztonsági megbízottak kijelölését. A pedagógusok számára pedig a biztonságtechnikai vizsga kötelező letételét írta elő. Ez hozzájárult ahhoz, hogy ez időszakban a politechnikai oktatás közben történt balesetek száma csökkent.

A munkavédelmi szakemberek képzését a szakszervezetek elősegítik a SZOT felsőfokú munkavédelmi tanfolyamán is. A tanfolyamon 1962 óta 864 fő végzett, s az 1966/67. tanévben a tanfolyamnak 706 hallgatója van. A tanfolyam szakmérnök tagozatán 157, a szaktechnikus tagozatán pedig 549 hallgató tanul. A hallgatók többsége üzemi, munkavédelmi szakember, ezen túl sok a tervezőmérnök, szerkesztő, üzemvezető főmérnök, művezető stb. A hallgatók kb. egyharmada szakszervezeti munkavédelmi felügyelő, illetve társadalmi munkavédelmi felügyelő.

A munkavédelmi kérdések iránti érdeklődésre jellemző az, hogy évente a tanfolyamra felvehető létszámának többszöröse jelentkezik felvételre, s közöttük növekszik azoknak a száma, akik nem közvetlenül a munkavédelmi területen tevékenykednek.

A szakszervezetek és az állami szervek a beszámolási időszakban 94 féle új munkavédelmi filmet készítettek. Ezzel összesen 213 féle munkavédelmi film áll a szakszervezetek rendelkezésére. A szakszervezetek és szmt-k 2380 filmkópiával rendelkeznek és csak az általuk kölcsönzött filmek száma 20 ezer darab volt, amelyeket mintegy 6,5 millió dolgozó tekintett meg. Számos magyar munkavédelmi filmet tüntettek ki különböző nemzetközi nagydíjjal, oklevéllel stb.

A beszámolási időszakban központi irányítás mellett 195 féle munkavédelmi plakát jelent meg, közel 200 ezer példányban.

Nőtt a munkavédelmi agitációs és propagandakiadványok száma és javult a minősége. 63 féle munkavédelmi szakkönyvet adtak ki, összesen 186 ezer példányban, amelyek a munkavédelmi szakemberek, valamint a műszaki, gazdasági vezetők munkavédelmi tevékenységének javítását segítették.

A SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutatóintézet az 1966. évben mintegy huszonöt féle jól bevált védőberendezés leírását, egyéni védőruhák, védőeszközök, védőfelszerelések katalógusát is több mint 5000 példányban bocsátotta az üzemek rendelkezésére.

A munkavédelem előbbrevitelét segítették a szakszervezetek által rendezett és készített különböző kiállítások. Így pl. többszázezer dolgozó tekintette meg évenként a Budapesti Nemzetközi Vásáron szervezett munkavédelmi kiállításokat, valamint a szakszervezeti szervek által rendezett munkavédelmi vándorkiállításokat, amelyek a baleseti okok elemzése szerinti témákban — anyagmozgatás, műszaki megelőzés, egyéni védőeszközök stb. — kerültek megrendezésre.

A mezőgazdasági termelősövetkezetek segítése

A szakszervezetek jelentős segítséget adtak a termelősövetkezeteknek is a munkavédelemmel kapcsolatos feladatok megoldásában. A szakszervezetek megyei tanácsai döntően társadalmi aktivisták bevonásával ellenőrzik és segítik a tsz-eket az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtésében.

A több száz szakszervezeti társadalmi aktivista az ipar és a mezőgazdaság állami szektorában jól bevált, a dolgozók egészségének és testi épségének megóvását szolgáló módszereket ismertetik a tsz-ekben. Különösen sok segítséget adnak a munkavédelmi oktatás, a munkavédelmi őrsgmozgalom megszervezéséhez, de ezen túlmenően a biztonságtechnikai problémák megoldásához is. Ennek eredménye az, hogy bár a termelősövetkezetekben 1963-ban 1962-höz vi-

szonyítva a halálos balesetek száma 47 százalékkal emelkedett, 1963 óta azonban ezen a területen is javulás következett be. Az 1964. és 1966. évek átlagát alapul véve, 1963-hoz viszonyítva 24 százalékkal csökkent a halálos balesetek száma. Ez különösen jelentős, ha figyelembe vesszük, hogy ugyanebben az időszakban az erő- és munkagépek száma igen nagy mértékben növekedett (pl csak a traktorok száma 26 131-ről 41 044-re emelkedett). A nagyarányú és gyors ütemű gépesítéssel azonban nem tudott lépést tartani a szakmai felkészítés.

A szakszervezetek és az állami szervek sokirányú tevékenységéből, valamint a balesetek alakulásának tendenciájából megállapítható, hogy az eredmények jelentősek, azonban még mindig tízezrek sérülnek meg és több százan halnak meg évente. A szakszervezeteknek ezért továbbra is fontos feladatuk az ellenőrző, nevelő és felvilágosító munka javítása, hogy minden vezető és munkás felelősséget érezzen a dolgozók egészségének, testi épségének megvédéséért.

A SZAKSZERVEZETEK AGITÁCIÓS, PROPAGANDA-, KULTURÁLIS ÉS SPORTTEVÉKENYSÉGE

A szakszervezetek XX. kongresszusa a szakszervezeti mozgalom számára fontos, nélkülözhetetlen feladatként jelölte meg az emberek szocialista tudatának fejlesztését, a tagság politikai és kulturális színvonalának növelését. Nevelő munkánk feladatául a szocialista építés hatékonyabb segítését, a szocialista tudat kialakítását jelölte meg a XX. kongresszus. Egyszersmind felhívta a figyelmet arra, hogy agitációnk és propagandánk adjon választ a dolgozókat foglalkoztató kérdésekre, elégítse ki az egyre fokozódó bel- és külpolitikai érdeklődést. *Nevelő munkánk* feladatául ugyanakkor azt állította, hogy segítse a dolgozók általános és szakmai műveltségi színvonalának emelését, a növekvő kulturális igények színvonalasabb kielégítését.

A SZOT 1965. júniusi — majd ezt követően a szakszervezetek — ülése az MSZMP KB Ideológiai irányelveinek szellemében jelölte meg a szakszervezeti mozgalomra háruló legfontosabb nevelési célokat, feladatokat. Hangoztatta, hogy a nevelő, a felvilágosító munka, az agitáció és a propaganda nem szűk reszortfeladat, hanem a szakszervezeti mozgalom szerves része, melynek irányításáért a választott vezető testületek a felelősek. A nevelő munka fő feladatait tekintve munkánk homlokterébe a szocialista munkára, a szocialista hazafiságra és a proletár internacionalizmusra való nevelést, valamint a kapitalizmus káros ideológiai hatása elleni harcot állította.

A XX. kongresszus e célkitűzéseinek megvalósításában a magyar szakszervezeti mozgalom jelentős eredményeket ért el. Javult a politikai, kulturális nevelő munkánk eszmei hatékonysága, melynek eredményeként újabb tömegeket vontunk be nevelő tevékenységünk hatókörébe. Az agitációs és propagandamunka eredményesen segítette az időszakos, fontosabb feladatok megértését és végrehajtását. Kialakult az elmúlt években a szakszervezetek kulturális intézményeinek széles körű hálózata, a kulturális tevékenység kerete. Kez-

detét vette egy olyan folyamat, amely a nevelést — a kulturális, agitációs és propagandamunkát — a szakszervezeti munka szerves részének tekintti.

AZ AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDAMUNKA

A XX. kongresszus határozata megállapította, hogy *a gazdasági munka nem választható külön a politikai-ideológiai tevékenységtől*. A tények arra figyelmeztetnek, hogy a mozgalmi munkában még nem mindig vesszük figyelembe e két tényező törvényszerű kölcsönhatását. A gazdasági munka az érdeklődés középpontjába került. Ez pozitív jelenség. Káros az, hogy — gyakran a gazdasági vezetők, de mozgalmi vezetők gondolkodásában is — időnként és helyenként olyan szemlélet kap lábra, amelyben a gazdasági munka elválik a neveléstől, a meggyőzéstől. Most a gazdasági mechanizmus reformjával kapcsolatos viták során is gyakran találkozunk a reform pusztán gazdasági feladatként való kezelésével. Félő, hogy ez helyenként a gazdasági és az ideológiai harc különválasztásához vezet.

Politikai, társadalmi helyzetünk megszilárdulása és erősödése kedvező lehetőséget teremtett agitációs és propagandamunkánk fejlesztésére. A szocialista építés nagy feladatai — jellegüknél fogva — képesek összekötni, egybekovácsolni társadalmunk különböző rétegeit, és így széles, szocialista alapon nyugvó nemzeti egység teremthető meg.

Társadalmunk fejlődése és ezzel együtt a szakszervezeti tagság fokozódó érdeklődése megkívánta, hogy helyesen és népszerűen magyarázzuk a gazdasági és politikai intézkedéseket. Agitációnk és propagandánk is hozzájárult ahhoz, hogy széles körű társadalmi aktivitás mutatkozott meg az elmúlt évek politikai-gazdasági feladatainak végrehajtásában és az országot érintő minden fontosabb kérdésben. A dolgozók nagyszerű összefogásának voltunk tanúi például az 1965. évi hatalmas árvízveszély elhárításánál.

Agitációnk és propagandánk fontos feladata volt az elmúlt időszakban, hogy a napi és távolabbi célok megvalósítására mozgósítsa a szakszervezeti tagságot. Agitációs és propagandaeszközeink felhasználásával széles körben megismertettük a második ötéves terv célkitűzéseit, megértettük sikeres végrehajtásának szükségességét, az életszínvonalra gyakorolt hatását. Hasonlóképpen készítettük fel az aktivistákat és a dolgozókat a harmadik ötéves tervvel kapcsolatos feladatok sikeres végrehajtására. Ezzel egyidejűleg megkezdtek a

gazdasági mechanizmus reformjának megvalósítását segítő, előkészítő agitációs és propagandatevékenységet. Ügyeltünk arra, hogy a gazdaságirányítás reformja, ismertetése összekapcsolódjon mindennapi feladatainkkal.

A szakszervezeti tagság körében tovább mélyítettük a proletár internacionalizmust, s a szocialista hazafiság eszméjét. A szervezett munkások proletár internacionalista felelőssége mutatkozott meg az elnyomott spanyol nép harcát támogató tettekben, a vietnami hazafiak és más népek iránti szolidaritás számos megnyilatkozásában. Politikai munkánkban — a nacionalizmustól való félelem miatt — gyakran lemondtunk a szocialista hazafiság olyan jellemzőinek ébrentartásáról, mint a jogos nemzeti büszkeség, népünk alkotásainak nemzeti jelentőséget adó méltatása.

Jelentős erőfeszítéseket tettünk az imperializmus fellazítási taktikájának visszaverésére, e munkánk azonban nem volt mindig eléggé hatékony és folyamatos. A fellazítási mesterkedések elleni fellépésben elsősorban az üzemek, munkahelyek dolgozóival közvetlenül, napi kapcsolatban álló aktivisták tevékenysége volt eredményes.

A szakszervezeti mozgalom szervezeti és nevelési lehetőségeivel, módszereivel jelentősen hozzájárult egész közéletünk szocialista demokratizmusának erősödéséhez. A vezetők és a tagság között tovább erősödött a kapcsolat és az irányítók zöme ma már igényli a dolgozók aktív részvételét az ügyek intézésében és a döntésekben. Ez újabb nevelési feladatokat állított aktivistáink elé. Sokrétű agitációval és propagandával mozgósítottuk a tagságot a demokratikus jogaikkal való élésre, a vezetőket pedig az ebből fakadó előnyök felismerésére és még jobb felhasználására.

Agitációs és propagandamunkánkkal jelentősen hozzájárultunk a munkásosztály világnézetének, a marxizmus—leninizmusnak terjesztéséhez. Fontos feladatunknak tekintettük az ideológiai nevelést a szakszervezeti tagság minden rétegében, csoportjában. Különösen nagy gondot fordítottunk a szocialista brigádok tagjai, az új munkások, a szálláshelyeken lakók körében a politikai nevelő munka fejlesztésére. Azonban továbbra is nagy figyelmet kell fordítani a helyenként jelentkező kispolgári egoizmus, anyagi életszemlélet leküzdésére.

A kétségtelen eredmények mellett a szakszervezetek agitációs és propagandamunkája még számos fogyatékkal küzd. Az elmúlt években nem került kimunkálásra, hogy a szakszervezeteknek a politikai mechanizmusban betöltött szerepüknél fogva milyen szervezetiileg önálló, sajátos körülményeikre és lehetőségeikre épülő agitációs és propagandatevékenységet kell kifejlesztelniök. Ez gyengítette az agitáció és propaganda hatékonyságát és a szakszervezeti felada-

tokhoz képest nem tette eléggé hatásossá tevékenységét. Ez elsősorban az alapszervezetekben gyengítette az agitáció és propaganda intenzitását. A jelenlegi feladatok megkívánják, hogy gyorsabban fejlődjenek az alapszervezetek agitációs és propagandatevékenysége és ebben az eddigieknél nagyobb és fontosabb szerepet kapjanak a bizalmiak, érvényesüljön politikai és érdekvédelmi tényező szerepük, a csoportjukon belül vezető és nevelő tevékenységük.

A szakszervezeti agitációs és propagandamunka eredményei és fejlődése a gyakorlatban bizonyították, hogy egyre növekednek az igények és követelmények e munkával szemben.

Szakszervezeti politikai iskolák

Évente mintegy 150 ezer dolgozó vesz részt a szakszervezeti mozgalom alapfokú politikai oktatásán, és ismerkedik legfontosabb gazdasági, politikai céljainkkal. A XX. kongresszus már bevált oktatási formaként értékelte a politikai iskolák rendszerét, egyben felhívta a figyelmet a továbbfejlesztésre. A politikai iskolákat még alkalmazhatóbbá kell tenni a marxizmus—leninizmus alapismereteinek oktatására; hatókörét új dolgozókra kell kiterjeszteni, és biztosítani kell a színvonalas, a napi kérdésekben is eligazodást nyújtó oktatást.

A két kongresszus közötti fejlődést mindenekelőtt az biztosította, hogy a politikai iskolák *tematikája* mindjobban kapcsolódott időszzerű politikai céljaink megértéséhez.

A foglalkozások színvonalának emelését segítette *a propagandisták képzettségének javulása*. Propagandistáink között egyre több a felsőfokú állami vagy mozgalmi iskolát végzett. Tervszerűbbé és színvonalasabbá vált a propagandisták képzése is.

A *hallgatók* száma jelentősen nem növekedett, de céltudatosabbá vált kiválasztásuk. Egyre inkább a határozatban előírt rétegekből tevődik össze a létszám. Mind több munkásszálláson lakó és bejáró dolgozó vesz részt a politikai iskolai foglalkozásokon. A politikai iskolák résztvevői azon túl, hogy megismerkednek a marxizmus—leninizmus néhány alapkérdésével, nő az érdeklődésük társadalmunk problémái és a politikai élet iránt. Ezt bizonyítja, hogy a második évfolyam elvégzése után a hallgatóknak közel 40 százaléka a pártoktatás keretei között gyarapítja ismereteit.

A *szakszervezeti bizottságok* többsége jelentőségének megfelelő figyelemmel kíséri a politikai iskolák munkáját, s ezt a mozgalmi nevelő tevékenység fontos részének tekinti. Erősödik *az együttműködés a pártszervekkel* is. A felsőbb szintű pártszervek segítő, ellen-

őrző munkája és a pártszervezetek segítségadása egyaránt hatással volt a politikai iskolák színvonalának emelésére. Napirendre került a szakszervezeti politikai tömegoktatási rendszer továbbfejlesztése.

A szakszervezeti sajtó

A szakszervezeti mozgalom egyik leghatásosabb és legszélesebb körű agitációs és propagandaeszköze a szakszervezeti sajtó.

A XX. kongresszus határozata a *Népszava* és az egész szakszervezeti sajtó tennivalóit összegezve hangsúlyozta, hogy a szakszervezeti sajtó fokozott mértékben mozgósítson a szakszervezetek, a társadalom előtt álló feladatok megoldására. Tájékoztassa a dolgozókat a mozgalom sokirányú tevékenységéről, a nemzetközi munkásmozgalom eseményeiről, legyen következetesebb és bátrabb a gazdasági és mozgalmi munkában jelentkező hibák, mulasztások és törvénysértések feltárásában. Színesebben foglalkozzék a tudatukban és jellemükben új szocialista vonásokkal gazdagodó emberekkel.

A beszámolás időszakában a *Népszava* sokrétűen törekedett arra, hogy eleget tegyen ezeknek a célkitűzéseknek. A szakszervezetek központi lapja az elmúlt négy év során további fejlődést mutathat fel. A lap növekvő mértékben igyekezett eleget tenni annak a hármas funkciójának, hogy betöltse a politikai napilap, a szakszervezeti mozgalom lapja és a munkás-tömeglap jellegét. E hármas, szorosan egybefűződő feladat jegyében rendszeresen olvasói elé tárta és sokoldalúan magyarázta a belső politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális problémákat és tennivalókat, valamint a nemzetközi politika, a nemzetközi munkás- és szakszervezeti mozgalom eseményeit, összefüggéseit.

A lap fő feladatának tekintette, hogy széles összefüggésekben, átfogóan és részletekbe menően is foglalkozzék a szakszervezeti mozgalom szerepével, munkájával, tevékenységével. A korábbinál jobban, rendszeresen és nagy teret kaptak a lapmunkában azok a kérdések, amelyek a szakszervezetek politikai, gazdasági, szociális és kulturális feladatkörébe tartoznak. Javult a szakszervezetek vezető szerveivel való együttműködés, s ez több jó kezdeményezést eredményezett a *Népszava* munkájában. A szakszervezeti tennivalók tolmácsolásán belül a legnagyobb figyelmet a munkások feladataira, gazdasági, politikai és társadalmi aktivitására, valamint a dolgozók gondjaira és problémáira fordították. Hasznos kezdeményezésnek és továbbra is követendő módszernek bizonyult egyes vagy csoportos munkássorsok alakulásának rendszeres napirenden tartása, lényegében a munkásosztály, a bérből és fizetésből élő dolgozók különböző

csoportjai helyzetének, élet- és munkakörülményeinek megvilágítása, az ebből adódó következtetések levonása.

Súlyának megfelelően foglalkozott a lap a munkaverseny-mozgalm helyes értelmezésével, a szocialista brigádmozgalm népszerűsítésével és fejlesztésével, a dolgozók bevonásával az üzemek előtt álló feladatok megoldásába. A lap sajátos jellegének megfelelő módon segítette a gazdaságirányítási rendszer reformjának előkészítését, magyarázását, a SZOT elnökségének útmutatása alapján a szakszervezeti feladatok ismertetését.

Fejlődött a lap tömegkulturális munkája is. Színesebbé, elevenebbé, konkrétabbá és szinte mindennapos mértékben rendszeressé váltak az e területtel foglalkozó írások, amelyeknek színvonala is emelkedést mutat.

Nagy figyelmet szentelt a lap a dolgozókról való gondoskodásnak, a törvényes rendelkezések megtartása feletti őrködésnek. Konstruktív bíráló cikkekkel segítette a problémák megoldását, s nem egy esetben megfelelő pozitív intézkedések is követték az ilyen cikkek megjelenését.

A fejlődést mutatja a lap példányszámának és a levelezésben jelentős mértékben kifejezésre jutó tömegkapcsolatainak további kedvező alakulása is. A beszámolás időszakában ez a következő képet mutatja:

Év	Példányszám	Szerkesztőségbe érkezett levelek
1962	230 000	28 000
1966	265 000	30 000

A tömegkapcsolatok fejlesztésében továbbra is fontos szerepet töltenek be az olvasói ankétok, amelyeken a lap vezetői és munkatársai általában évente mintegy 1500 dolgozóval találkoznak. A példányszám jelentős növekedése ellenére változatlanul nincs visszamaradó példányszám, az olvasók 90 százaléka előfizető.

Az MSZMP IX. kongresszusának határozata értelmében egész sajtónknak — így a Népszavának is — tovább kell fejlesztenie munkáját, hogy még meggyőzőbb, elevenebb, ötletesebb legyen a szocializmus eszméinek hirdetésében.

A *Munka* című folyóirat hivatása, hogy a választott vezetőknek elméleti és módszertani útmutatást adjon. Ezt a célt a lap mind színvonalasabb elméleti és elemző anyagok közlésével igyekezett elérni anélkül, hogy elhanyagolná a módszertani útmutatásokat. Helyet ad a lap természetesen a jelentősebb kezdeményezéseknek, a közép- és alapszervi problémákról szóló cikkeknek is.

Figyelemre méltó cikkek foglalkoznak például a vezetés, a gazdasági mechanizmus reformjának kérdésével; sok és színvonalas cikk tárgyalta a versenyt, a szocialista brigádok problémáit; a korábbinál több cikkben elemezték és bírálták a dolgozók élet- és munkakörülményeinek alakulását. Néhány kérdést pedig újszerűen tárgyalt a folyóirat (például a szakszervezetek érdekvédelmi tevékenységével, a szakszervezetek jogainak bővülésével, a munkaügyi viták rendezésével, a társadalmi tevékenység szerepével kapcsolatos kérdéseket).

Külön is szólni kell a kulturális rovatról, amely elé a SZOT elnöksége azt a feladatot állította, hogy a munkásosztály kultúrpolitikai céljainak és érdekeinek hatásosabb szószólója legyen a kulturális életben. E feladat teljesítésében is jelentős haladást értek el.

A korábbihoz viszonyítva lényegesen több cikk jelent meg a nemzetközi munkásmozgalomról, de még ez sem elegendő. Helyesen, jelentős helyet kap a folyóiratban a munkajogi tanácsadás.

Folyóiratunk tartalma tükrözi az utóbbi esztendőben megélt elméleti tevékenységet. Ez a fejlődés azonban még nincs arányban az előttünk álló növekvő feladatokkal.

A *Társadalombiztosítás, Üdülés, Munkavédelem* c. folyóirat mindhárom szakterület munkájához értékes segítséget ad. Különösen azért, hogy a folyóiratban növekedett a szakszervezeti középkaderek és alapszervi vezetők tollából származó olyan cikkek száma, amelyek a konkrét üzemi gyakorlatot elemzik, és a jól bevált módszereket, tapasztalatokat népszerűsítik.

A folyóirat tartalmának kialakításához és szerkesztéséhez nagy segítséget adnak a SZOT érintett főigazgatóságai és a munkavédelmi osztály. Egyre inkább irányító munkájuk egyik hatékony eszközének tekintik a folyóiratot.

A SZOT elnökségének határozata értelmében a folyóirat 1964-től kéthavonként jelenik meg.

A terjesztés és a lapok felhasználása szempontjából is bizonyos eredményt sikerült elérni, de az eredmények nem kielégítőek. A *Munka* példányszáma 16 százalékkal növekedett (10 ezerről 11 600-ra). A *Társadalombiztosítás, Üdülés, Munkavédelem* példányszámát 7000-ról 8700-ra sikerült emelni. Nem sikerült azonban elérni, hogy a

SZOT elnöksége 1965. szeptember 21-i határozatában foglaltaknak megfelelően a műhelybizottságokig eljussanak a lapok. Nincs elég folyóirat a SZOT iskoláján és az oktatási központokban sem.

Szakmai lapok

Közel félmillió összpéldányszámban látnak napvilágot a szakszervezeti központi vezetőségek lapjai, s ez azt jelenti, hogy a mozgalmi élet minden területét átfogják, a szervezett dolgozók minden rétegéhez eljutnak. Jelentőségük, valamint a XX. kongresszusnak a lapokra vonatkozó határozata is indokolta, hogy a SZOT elnöksége a két kongresszus között behatóan foglalkozzon a szakszervezetek lapjainak feladataival, helyzetével.

A két kongresszus között a lapok egyre inkább betöltötték a mozgalmi élet legszélesebb fórumának szerepét. Mozgósítottak a gazdasági feladatok elvégzésére, hatékonyan kivették részüket a tudatformáló munkából. Rugalmasabbá, céltudatosabbá vált szerkezetük. A tájékoztatásban, a vezetésben, az érdekvédelemben sajátos, önálló arculattal jelentkeztek. Igazodtak az egyes szakmák, rétegek igényeihez, érdeklődési köréhez, gyorsan reagáltak az időszerű politikai, gazdasági eseményekre. Népszerűségüket, keresettségüket ennek köszönhetik.

Különösen fontos munkát végeztek a szakszervezetek lapjai a tagság érdekeinek védelmében. A XX. kongresszus határozata is felhívta a figyelmet a hibák, törvénysértések bátor feltárására. A lapokban megjelenő észrevételeket, bírálatokat intézkedések követték. Százak és ezrek jogos panaszait, sérelmeit orvosolták az illetékesek a lapok sürgetésére. A legnagyobb fejlődést a kritikai hang bátorságában, megalapozottságában érték el lapjaink. Ma már súlya van a mozgalmi sajtó szavának, melyre nemcsak kell, de érdemes is odafigyelni. Előfordul, hogy a megalapozott bírálatok nyomán törvénysértő vagy durva emberi hibákkal rendelkező vezetőket figyelmeztetnek vagy váltanak le a felettes szervek.

A közvélemény tájékoztatása a szakszervezeti mozgalomról

A XX. kongresszus agitációs és propagandamunkánk jelentős feladataként határozta meg a mozgalmi élet nyilvánosságának biztosítását. A két kongresszus között fejlődött a szakszervezeti szervek tájékoztató tevékenysége. Ez a szakszervezetek iránti fokozott érdeklődésnek, valamint a mozgalmi vezetők ezzel kapcsolatos igényességé-

gének is tulajdonítható, bár gyakran egyes szakszervezeti vezetők és szervek a rendelkezésre álló lehetőségeket sem használják ki a tájékoztatásra. Ezért a közvélemény megközelítő realitással sincs tájékoztatva arról, ami a szakszervezeti mozgalomban történik. A szakszervezeti középszervek és alapszervezetek tevékenysége rendszeresen helyet kapott a megyei és — bár ritkábban — a központi sajtóban. A központi sajtó és hírközlő szervek elsősorban az országos jelentőségű mozgalmi események nyilvánosságát biztosították.

Felső szinten rendszeres kapcsolat alakult ki a Rádióval, a Televízióval és a Magyar Távirati Irodával. Rendszeressé váltak a két kongresszus között a SZOT elnökségi sajtótájékoztatók, melyeken a legfontosabb SZOT-határozatokról, vagy azok előkészületeiről tájékoztattuk a hírközlő szerveket. A mozgalom vezetői időnként sajtó-, rádió- és tv-nyilatkozatokban vagy saját írásaik útján tájékoztatták a szervezett dolgozókat és a közvéleményt az előtérben levő feladatokról és az elért eredményekről.

A szakszervezeti könyvkiadás

A XX. kongresszus — elismerve a mozgalmi könyvkiadó tevékenységének javulását — határozatában is rögzítette, hogy az elkövetkező évek fő feladata a kiadványok színvonalának javítása az aktivisták szakmai és mozgalmi műveltségének növelése érdekében.

1963 óta a Tánácsics Könyvkiadó összesen 688-féle szakszervezeti kiadványt jelentetett meg. A mozgalmi anyagokon kívül jelentős számú *alapfokú műszaki és ismeretterjesztő* könyvet is kiad, melyek a munkások szakképzettségének, általános műszaki és technikai kultúrájának fejlesztését segítik.

A kiadó alapvető feladata *a szakszervezeti tisztségviselők munkájának segítése* a különböző elvi és gyakorlati tudnivalókat tartalmazó művek közreadásával. A szakszervezeti választások idejére az egyes szakterületek számára *rövid útmutatókat* jelentet meg a kiadó, az üzemi *aktivista tanfolyamok vezetőinek* segédanyagot, a szakoktatások számára pedig irodalomgyűjtemény-jellegű „olvasókönyvet” állít össze. A Tánácsics Könyvkiadó emellett a felsőfokú munkavédelmi tanfolyam *tankönyveit* is megjelenteti.

A szakszervezeti szervek és a tisztségviselők napi munkáját az egyes területek tevékenységét felölelő anyagok, *határozat- és rendeletgyűjtemények* kiadásával segíti. Jelentős és legkeresettebb művei a kiadónak a különféle *kézikönyvek*, melyek egy-egy szakterület feladatait, munkamódszereit, a szükséges határozatokat és elvi tudnivalókat tartalmazzák. Mennyiségében is jelentős a *munkavédelmi*

irodalom. A Táncsincs Könyvkiadó gondozásában jelennek meg a munkavédelmi szakkönyvek, óvó rendszabályok.

A két kongresszus között vált rendszeressé a dolgozókat érintő témákról szóló két sorozat. A *Válaszolunk a dolgozók kérdéseire* sorozat ma már 100 ezer példányban jelenik meg. Változatos tematikája felöleli a munkahelyekkel összefüggő, a munkahelyeken felvetődő kérdéseket. E sorozat megkönnyíti a bizalmiak munkáját, hisz a hozzájuk forduló dolgozók kérdéseire gyorsan, pontosan válaszolhatnak, tanácsot adhatnak. Ugyancsak jelentős a *Szocialista Brigádok Kiskönyvtára* sorozat, mely a brigádmozgalom, a brigádelet tevékenységét, feladatait, helyes megszervezését tárgyaló anyagokat biztosít a szocialista brigádok és a velük foglalkozók részére. E sorozatnál tovább kell fejleszteni a napi élethez segítséget adó kérdések feldolgozását.

A két kongresszus közötti időszak alatt könyvkiadói tevékenységünk legfőbb célja az aktivisták munkájának segítése volt. A tervszerűség fokozásával egyre jobban sikerült kiadói tevékenységünket összhangba hozni a szakszervezeti mozgalom napi és távolabbi feladataival, céljaival, azok végrehajtásához írásos útmutatást, segítséget adni.

Több éves fejlődés eredménye, hogy az igényesebb mozgalmi munka és a gyakorlatban jól hasznosítható kiadványok következményeként *igénylik a szakszervezeti szervek*, mindenekelőtt az alapszervezetek a munkájukat segítő irodalmat. Egyre több helyen kezelik a mozgalmi munka elengedhetetlen segédeszközeiként kiadványainkat.

A SZAKSZERVEZETI KULTURÁLIS MUNKA HATÓKÖRE ÉS FŐBB CÉLJAI

Az elmúlt időszakban a szakszervezeti kulturális munka fejlődését főleg a szocialista művelődéspolitikai elvek hatékonyabb érvényesülése, a világnézeti nevelést és a műveltséget megalapozó ágazatok előtérbe kerülése, valamint a hatókör bizonyos fokú bővülése jellemezte.

Az ipari, értelmiségi és alkalmazotti szakszervezetek sokrétű, széles körű kulturális tevékenységet fejtenek ki. Arra törekedtek, hogy a tagság összetételét figyelembe véve, az igényekre alapozva végezzék munkájukat. Helyzetükből következően a fő figyelmet a munkásosztály kulturális eszközökkel történő nevelésére fordították. Ez a munka — adottságainkból következően — főleg üzemekben tör-

ténik. Itt értünk el jelentős eredményeket a törzsgárdához tartozó munkások kulturális nevelésében.

Tömegbefolyásunk növelésére, a kulturális munka hatókörének bővítésére kiváló lehetőséget és szervezeti keretet jelentett a *szocialista címért küzdő brigádok mozgalma*, amelynek résztvevői egyre aktívabban kapcsolódnak be a kulturális élet eseményeibe. Ez a mozgalom, amelynek résztvevői tudatosan, egymást segítve, egyidejűleg dolgoznak gazdasági és ideológiai céljaink megvalósításán, a szocialista-emberre jellemző erkölcsi tulajdonságok kialakításán és általánossá tételén, az önkéntes vállalásokon keresztül kulturális munkánk legfontosabb bázisát, a munkásosztályon belül tömegbefolyásunk, hatókörünk bővítésének legjelentősebb lehetőségét hordozza. A szakszervezeti népművelők, bár az elmúlt években hatásos módszereket találtak a szocialista brigádok kulturális tevékenységének segítésére, még korántsem merítették ki mindazokat a lehetőségeket, amelyeket ez a mozgalom a szocialista kultúra kialakításában jelenthet.

A szakszervezetek kulturális tevékenysége az elmúlt években egyre jobban érezte hatását a városok, elsősorban a szocialista városok lakóterületein és kisebb mértékben a falusi lakóterületen is. Leginkább a szakszervezeti művelődési intézmények lakóterületen kifejtett munkája, kisebb mértékben a szakmaközi bizottságok tevékenysége és a nagyüzemek által a faluról bejáró dolgozók lakóhelyén végzett kulturális akciók bővítették ily módon hatókörünket.

Sikeres erőfeszítéseket tettünk az új munkások kulturális nevelésében is. A munkásszálláson lakók számára körműsorok, hangversenyek, vetítések, könyvtár, előadások szervezésével igyekeztünk biztosítani a kulturált szórakozás és a művelődés lehetőségét, elsősorban Budapesten és a nagyobb városokban. A bejáró dolgozók lakóhelyen történő kulturális ellátásában kezdeti eredményeket értünk el a szakmaközi bizottságok segítségével. Helyenként eredményesen tevékenykedtünk a nagy építkezések kulturális ellátásának javításában.

Az ismertetett eredmények ellenére kulturális munkánk hatóköre még csak a dolgozók kisebb részére terjed ki. Munkánk gyengesége különösen szembetűnő, ha az igényekhez és a szükségletekhez mérjük, elsősorban a nagyüzemekben és ott, ahol nincsenek művelődési létesítményeink.

A kezdeti eredmények ellenére legtöbb tennivalónk az új munkásrétegek, a bejáró és munkásszálláson lakó dolgozók (zömmel segéd- és szakképzetlen új munkások) körében van. Nem fordítottunk fontosságának megfelelő figyelmet az ifjú munkásnemzedék, az ipari tanulók kulturális nevelésére. Hasonlóképpen elhanyagolt terület a

műszaki értelmiség sajátos művelődési problémáival való foglalkozás. A dolgozó nők körében végzett munkát az ismert szociális gondok is nehezítik.

A XX. kongresszus iránymutatása alapján kulturális munkánk legfontosabb céljává az általános műveltségi színvonal további emelését, a szakmai műveltséget is megalapozó általánosan kötelező ismeretek megszerzésének segítését tettük. Ennek megfelelően tovább erősítettük az egész kulturális munkán belül a műveltséget megalapozó, a rendszeres ismereteket nyújtó népművelési ágak súlyát. Ezért tekintettük fontos feladatunknak a felnőtt dolgozók képzésének, ezen belül is az általános iskolai képzésnek a segítését és az olyan népművelési, önművelési módok támogatását, amelyek közvetlenül segíthetik az alpműveltség megszerzését.

A műveltség tartalmának korunkban bekövetkezett változása, amely az eddiginél jobban előtérbe helyezi a *szakmai, műszaki műveltséget*, és amely — különösen most és nálunk — ha lehet még az eddiginél is nagyobb hangsúlyt kap (kiegészülve most már a közgazdasági műveltség napi szükségletté válásával), arra ösztönzött bennünket, hogy népművelésünk is részt vállaljon a szakmai ismeretek növelésében.

Ennek értelmében kezdeti lépéseket tettünk az általános iskolai képzés és a szakképzés összekapcsolására, növeltük a műszaki jellegű szakkörök számát.

A szocialista kultúra alakítása, a szocialista nevelés érdekében fontos kérdésnek tekintettük az ízlés formálását, a szocialista közízlés kialakításában saját eszközeinkkel (művészetpropaganda, műkedvelés, olvasás) való részvételt. Nehéz és lassú folyamat ez. A kérdés bonyolultsága, a kiindulási alap nem elég alapos ismerete és hozzáértésünk hiányosságai eredményezték, hogy nem tudunk olyan mértékben előrehaladni, ahogy a XX. kongresszus meghatározta.

Eredményeink a szocialista irodalom és művészet alkotásainak propagálásában nem csekélyek, de munkásosztályunk körében még mindig hatnak a kispolgári ízlésformák, bizonyos — bár kisebb — hatást ér el a sznob művészetszemlélet és magatartás. Az egyoldalú szórakoztatási igény mint a művészettel szemben támasztott követelmény még meglehetősen széles rétegekben érvényesül. Kezdeti eredményeink vannak a munkásság mint társadalmi megrendelő igényeinek tolmácsolásában, a művészeti életre tett hatást illetően. De részben módszereink elégtelensége, részben az említett problémák miatt ez a munka eléggé kezdetleges.

A szakszervezetek a rendelkezésükre álló eszközökkel sokat tettek a szocialista erkölcs normáinak érvényesüléséért. A népművelési módszerek sok esetben hasznosan kapcsolódtak ehhez a tevékenység-

hez. A közösségi együttlét különböző formái, a családi és társadalmi ünnepek új formái, az előadásokon, olvasmányokon keresztül való hatás nem kis mértékben járult hozzá, hogy a közfelfogás ma inkább elfogadja ezeket, mint néhány évvel ezelőtt.

A szakszervezeti népművelés főbb munkaterületei

Az utóbbi időben mindinkább helyes arányok alakulnak ki népművelési munkánk egyes munkaterületei között. Az igényeknek és a társadalmi szükségleteknek megfelelően előtérbe kerültek azok a formák, amelyek az alpműveltség megszerzését segítik és amelyek leghatásosabban szolgálják nevelési céljainkat.

Az állami közoktatás széles körű kibontakoztatásának segítése jelentőségének megfelelő helyet kapott kulturális munkánkban. A szakszervezetek szervező és rendszeres segítő munkájának is szerepe van abban, hogy az elmúlt kongresszus óta a dolgozók különböző típusú esti és levelező iskoláiban 697 502 dolgozó kezdte meg tanulmányait. Ugyanezen idő alatt 138 928-an szereztek általános iskolai, 77 760-an középiskolai (gimnázium és technikum) és 27 608-an egyetemi, főiskolai végzettséget.

A szakszervezetek kezdeményezésére és anyagi támogatásával tovább bővült az önálló üzemi iskolák, kihelyezett tagozatok és osztályok hálózata, amelyekben közel 30 000 dolgozó tanul, a munkaidőhöz és az üzemi adottságokhoz sokkal jobban igazodó körülmények között. Elkezdődött a középiskolák üzemi tagozatainak kiépülése, legjelentősebb nagyüzemeinkben pedig már egyetemi tagozat is működik (pl. Csepel Vas- és Fémművek, Győri Vagongyár, Egyesült Izzó). Ugyanakkor a felnőttoktatási tevékenység hatékonyságát csökkentik, hogy különösen az általános iskolák tekintetében még mindig nagymértékű a dolgozók lemorzsolódása.

A nagymértékű továbbtanulás ellenére az üzemi dolgozók 50 százaléka még nem végezte el az általános iskolák nyolc osztályát. Ezért változatlanul nagy figyelmet kell fordítani a korszerű alpműveltséget nyújtó felnőtt általános iskolai oktatás bővítésére, továbbá az iskolán kívüli sajátos tanulási formák továbbfejlesztésére és széles körű elterjesztésére. Sok közülük az idősebb dolgozó, de állandó „utánpótlást” jelent a mezőgazdaságból az iparba kerültek nagy száma, és sajnos, sok esetben az általános iskolát be nem fejezett fiatalok munkába lépése is.

Ez a tény akadályozza a korszerű, magas színvonalú és intenzív szakmai képzést és továbbképzést is. Éppen ezért fő törekvésünk, hogy az üzemi dolgozók körében elsősorban az általános iskolai kép-

zetség megszerzését szorgalmazzuk. Ez ellen hat, hogy a dolgozók nincsenek közvetlenül érdekelve az általános iskola elvégzésében és a vállalatok vezetősége nem törődik eléggé az alapfokú oktatással. Érthető, hogy ilyen körülmények között nagyarányú a lemorzsolódás, amit még csak fokoz, hogy nagyon vontatottan halad a felnőttek életkori sajátosságaihoz igazodó tananyagok és oktatási módszerek kidolgozása és terjesztése.

A közoktatást segítő törekvéseinket akadályozza az a szemlélet, mely szerint a felnőttoktatás már betöltötte eredeti funkcióját, túlélte önmagát. Tapasztalataink alapján a kérdés nem így áll. Ahogyan növekszik a szakmai hozzáértés jelentősége, növekszik a tanulási igény. A dolgozók érdeklődése máris megnőtt a közép- és felsőfokú iskolák iránt, bár kétségtelen, hogy sokan nem termelőmunkájukkal összefüggő tanulmányokat folytatnak vagy akarnak folytatni. Szükséges, hogy a szakszervezetek — a népgazdasági és művelődési célok szem előtt tartásával — szorgalmazzák és segítsék a felnőttoktatást, harcoljanak a továbbtanulók számának a csökkenése ellen.

Nincs megfelelő összhang a munkaerő-szükséglet és a szakemberképzés között és nem érvényesül eléggé a vállalati érdek a továbbtanulás irányításában. Éppen ezért kezdtük meg az elmúlt évben az üzemi oktatási és ismeretterjesztési tanácsok létrehozását, amelyek az egyéni és vállalati érdek, és az üzemekben létező különböző oktatási formák összehangolását, az erők összefogását és a feladatok megosztását végzik.

Olaszómozgalom, könyvtárak

A szakszervezetek a könyvet, az olvasást hagyományosan, mint a legfontosabb népművelési tevékenységét kezelik. Feladatuknak tekintik, hogy saját könyvtári hálózatuk mellett más módon is (tanácsai könyvtárak, üzemi könyvterjesztés stb.) foglalkozzanak az irodalom népszerűsítésével, új és új olvasó rétegek megnyerésével.

Az elmúlt években megszilárdult könyvtáraink olvasótáborá. Könyvtáraink 550 ezer dolgozót látnak el rendszeresen könyvvel, ezenkívül mintegy 200 ezer szakszervezeti tag olvas a tanácsok könyvtáraiban. Együttesen a munkásosztály 23 százaléka olvasója valamely könyvtárnak, ami magasabb, mint az országos átlag. Csak az üzemi könyvterjesztés útján évente majdnem 150 millió forintért vásároltak könyvet. Az újságot, folyóiratot előfizető, vásárló és olvasó dolgozók száma még inkább kiterjeszti az olvasás körét. Könyvtáraink 1966-ban több mint 10 millió könyvet kölcsönöztek, olvasóink átlagban tehát 17 könyvet olvastak egy év alatt. Az üzemi el-

látás jelentőségét mutatja, hogy könyvtárainkban olvas az összes munkásolvasó több mint 60 százaléka és, hogy az üzemi könyvterjesztés üteme nagyobb arányban növekszik, mint általában.

Az utóbbi években javult az olvasmányok összetétele. A szépirodalom mellett fokozatosan növekszik az olvasott ismeretterjesztő művek száma. Mind népszerűbbek a felvilágosító jellegű politikai és társadalomtudományi művek, a szépirodalmon belül pedig emelkedett a mai témájú, mindinkább szocialista eszmeiségű irodalom olvasottsága. Ugyanakkor változatlanul alacsony a természettudományi és műszaki művek olvasottsága. Ez utóbbin egyedül a szakszervezeti könyvtárak nem tudnak változtatni. A műszaki könyvtárakkal való szorosabb együttműködésre lenne szükség, de — sajnos — ezt eddig egyoldalúan csak a szakszervezeti könyvtárak kezdeményezték. A Művelődésügyi Minisztériummal közösen legutóbb kiadott irányelveink a helyes megoldást segítik, de az ipari tárcák segítsége nélkül nem tudunk előbbre lépni ezen a területen.

Az eredményekben nagy része van a sokat javult könyvkiadásnak, a könyvterjesztésnek, egyéni könyvvásárlásnak, könyvtáraink megjavult állományának és a könyvtárosok munkájának.

Ismeretterjesztés

Az ismeretterjesztő tevékenységben a XX. kongresszus óta bizonyos arányváltozás következett be. Csökkenő tendenciát mutat az előadásos formákon részt vevők száma, ugyanakkor széleskörűen bontakozik ki a művelődési intézményekben és az üzemekben az összetettebb, új formák (szellemi vetélkedők, múzeum- és tárlatlátogatások, városnéző séták, tanulmányi kirándulások, szakkörök, filmestek, bemutatók stb.) népszerűsége.

Ennek következtében ismeretterjesztési munkánk sokszínűbbé vált és egyre népszerűbb, főleg olyan dolgozók körében, akik különböző okokból nem vesznek részt állami vagy politikai oktatásban.

Ilyen értelemben mondhatjuk, hogy az ismeretterjesztésben részt vevők köre nem szűkült, de változott az emberek érdeklődése, és csökkent a mindent előadással megoldani akaró rendezvények látogatottsága. Az 1966-ban szervezett 37 141 ismeretterjesztő előadásnak 1 615 647 résztvevője, 2592 szakkörnek 79 151 tagja volt, 2691 munkásakadémiát szerveztek 112 732 résztvevővel.

A szakszervezetek ismeretterjesztő tevékenységét a szükségletekhez való jobb igazodás, a jobb tématervezés, a tartalmasabb nevelő hatás elérésére alkalmasabb sorozatok, munkás- és szabadakadémiák bővülése, valamint az új, változatosabb formák és módszerek kere-

sése jellemzi. Némileg csökkent a spontán jelleg, jobban érvényesül a nevelési célokhoz igazodó munka. Ugyanakkor nem fejlődött megfelelően az ismeretterjesztés tartalmi színvonala, irányítása és ellenőrzése. A természettudományos és ateista jellegű foglalkozások számaránya az utóbbi években lényegében nem változott, a műszaki és közgazdasági előadások számaránya is alacsony. Az előadók 60 százalékát a TIT biztosítja, és egyre nagyobb számban kapcsolódik be a helyi ismeretterjesztő tevékenységbe az üzemi értelmiség is. A továbbfejlesztés gátja a szemléltetés korszerűtlensége.

Művészeti nevelés

A szakszervezetek a műkedvelő művészeti együttesek útján, az egyéni érdeklődésre építve nevelik a dolgozókat a művészet megismerésére, szeretetére és szervező, valamint propagandamunkát fejtenek ki a szocialista állam által nyújtott művészeti intézmények, lehetőségek kihasználása érdekében.

A műkedvelő művészeti mozgalom az utóbbi években stabilizálódott. A korábbi túlhajtáshoz képest — helyesen — csökkent a csoportok száma, ugyanakkor növekedett az egy csoportra jutó átlaglétszám. 1966-ban 2094 szakszervezeti műkedvelő csoportot tartotunk számon 41 744 taggal most már csak ott és olyan csoport működik, ahol és amelyet a dolgozók valóban igényelnek.

Emelkedett a csoportok művészi színvonala. Ezt mutatja, hogy a szakszervezeti együttesek adják a „kiváló” minősítésű csoportok zömét és hazánk, ezen belül a szakszervezetek kulturális kapcsolatainak fejlesztésében jelentős szerepet játszanak. Javult a csoportok belső élete, nevelő munkája, növekedett aktivitásuk a mozgalmi és társadalmi ünnepek rendezvényeinek, valamint a népművelés más formáinak segítésében.

A mozgalom fejlődését zavarja a műkedvelést lebecsülő, a művészet nevelő hatását tagadó nézetek felelevenedése, valamint az oktatók szakmai és világnézeti felkészületlensége és a nevelőhatású műsoranyagok hiánya, továbbá a csoportok belső nevelő munkájának még mindig nem elégséges volta.

Feladatunknak tekintettük az irodalmat és a művészeteket értő és támogató munkásközvélemény kialakítását. Számos olyan jó forma alakult ki, amely hozzájárult a közönség neveléséhez, és arra is módot nyújtott, hogy a dolgozók véleményét tolmácsoljuk az alkotóknak.

Budapesten és a nagyobb vidéki városokban nagy létszámú társadalmi közönségszervező hálózatot hoztunk létre, amely a színház,

mozi, hangversenyek és múzeumok látogatására mozgósítja a dolgozókat. Budapesten a szakszervezetek mellett állami jegyirodákat szerveztünk, ezáltal különválasztottuk az állami jegyelosztást a mozgalmi jellegű propagandatevékenységtől. Ezáltal is nőtt a színházak látogatottsága a munkások körében. Az új színházjegyirodahálózat lehetővé tette Budapesten a közönségszervező munka kiszélesítését, azonban az üzemi közönségszervezők jegyellátásának problémáit és a propagandamunka elmaradottságának felszámolását még nem tudta megoldani maradéktalanul.

A munkásközvélemény formálásában helyes módszerek bizonyultak a munkás-művész, író-olvasó találkozók, a művészetbarát körök, ankétok és művészeti ismeretterjesztő előadások rendszere. A SZOT művészeti díjait is mind szélesebb közvéleménykutatás alapján ítéljük oda. Mindezzel együtt ezen a területen még nem kellő arányban léptünk előre. Nem végeztük el a munkásosztály mai izlésállapotának elemzését, amely megalapozhatná a hatékonyabb munkát. Nem elég hatásosak módszereink a közvélemény megismerésére, ezért nem tudjuk megfelelő súllyal képviselni és eljuttatni a munkások véleményét a művészeti alkotásokról. Gyenge az eszmeileg és művészileg kiemelkedő alkotások propagandája és a munkásosztály felfogásától idegen alkotások bírálata.

Szórakoztatás, pihentetés

A szakszervezeti művelődési intézmények és a szakszervezetek által szervezett formák a közvetlen nevelő munka mellett számos lehetőséget nyújtanak a dolgozóknak a szabad idő kulturált felhasználására. Ugyanekkor ezek a lehetőségek segítik nevelési céljainkat is, mert hozzájárulnak a szocialista társasélet, a közösségi alkalmak megteremtéséhez, a társadalmi együttélés szabályainak megismertetéséhez.

Ebből a szempontból legfontosabb a szakszervezeti művelődési otthonok, üzemi klubok működése. Évente átlagosan 10 millió dolgozó látogatja ezeket az intézményeket. Arra törekedtünk, hogy az idősebb és fiatalabb korosztály, az azonos érdeklődésű rétegek mind megtalálják az érdeklődésüknek megfelelő szórakozási alkalmakat. Növeltük az utóbbi években a klubok, a hírlapolvasótermek, kirándulások, a kötetlenebb együttlélet biztosító alkalmak számát.

E munka továbbfejlesztésének legnagyobb akadálya — ami kulturális munkánkat általában is nehezíti — a megfelelő helyiségek hiánya. Az életszínvonal emelkedése, a lakáskultúra növekedése azzal jár, hogy a dolgozók igényesebbek lettek a közösségi helyiségeket

illetően is. A vonzóan és ízlésesen, nem utolsósorban kényelmesen berendezett közösségi helyiségek hiánya azt eredményezi, hogy csökkent ezek látogatottsága, pedig társadalmunk jellegével, céljainkkal ellentétes irányban hat a túlzott befelé fordulás, a magánélet egyoldalú hangsúlyozása a közösséggel szemben. E szempontból sem szabad elhanyagolnunk a vállalatokat, üzemeket.

A SZAKSZERVEZETI NÉPMŰVELÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ÉS IRÁNYÍTÁSA

A szakszervezetek kulturális munkája alapjaiban üzemi jellegű. A szakszervezeti mozgalom a munkahelyen tudja leginkább elérni és megközelíteni tagjait. Éppen ezért kulturális munkánkban az üzemi jellegnek kell elsődlegesnek lennie. A kulturális munka végzésére jött létre intézményeink rendszere, amely nem helyettesítheti az üzemi nevelő munkát, hanem segíti a nevelési célok megvalósítását.

Művelődési intézményeink

A szakszervezetek kezelésében 89 művelődési ház, 243 művelődési otthon és klub, valamint 2132 üzemi művelődési terem működik. Ezek az intézmények otthont és keretet adnak valamennyi, az előbbiekben ismertetett tevékenységnek. Művelődési otthon-hálózatunk nem teljes, még nagy munkástelepüléseken sem mindenütt rendelkezünk kulturális intézményekkel. Sokhelyütt — különösen az utóbbi időben — a meglevő kulturális intézmények más célra való igénybevételét szorgalmazzák a vállalati szervek. Akadályozza a munkát, hogy helyenként a fennálló üzemek és a kulturális intézmények között elszakadási törekvések érvényesültek. A területi elv érvényesítése tovább szélesítette hatókörünket. A megyei művelődési házak létrehozása során — amelyek egy része szakszervezeti irányítás alatt működik — mód nyílt arra, hogy a kialakult helyes módszereket terjesszük a kisebb üzemi és tanácsai intézményekben is. Művelődési intézményeinket hatókörük növelése céljából még vonzóbbá kell tennünk.

Könyvtári hálózatunk nagyobb területet fog át, hiszen 4089 könyvtárunk működik az üzemekben, művelődési otthonainkban. Több éves erőfeszítések eredményeképpen hatékony és rugalmas hálózati rendszerbe szerveztük őket, amely vidéken az szmt-k, Budapesten a

szakmák irányításával működik. Tevékenységét egyre jobban összehangoljuk a párhuzamosan működő tanácsi könyvtárhálózatokkal. Nagy gondot jelent az, hogy könyvtárainknak mindössze 19,6 százaléka rendelkezik önálló helyiséggel.

Mintegy 350 szakszervezeti mozi működik az országban. Legtöbbjük művelődési otthonban és olyan helyen, ahol nincs párhuzamosan működő állami mozi. Különösen nagy azon filmszínházaink jelentősége, amelyek munkáskerületekben, nagy építkezéseken, bányavidékeken jelentik az egyetlen ilyen intézményt.

A szakszervezeti kulturális munka irányítása

Az elmúlt években javult a szakszervezetek kulturális munkájának felső irányítása. A SZOT és elnöksége több esetben tárgyalta a kulturális munka kérdéseit.

Javult a felső szintű együttműködés a népművelés állami irányító szerveivel. Kifejeződik ez az évről évre rendszeresen közösen kiadott népművelési irányelvekben, amely minden szerv számára meg szabja a feladatokat és szervezeti keretet is nyert az Országos Népművelési Tanács létrejöttével, amelynek munkájában tevékenyen részt veszünk. Jelentős kísérlet a jobb együttműködésre a közös fenntartású művelődési intézmények és a megyei művelődési házak szervezése.

A fejlődést jelzi a szakszervezetek megyei tanácsai kulturális irányító hálózatának kiépülése. Ugyanakkor az elmúlt évek tapasztalatai alapján mondhatjuk, hogy a kulturális tevékenységet illetően gyengült — hatáskörük csökkenése miatt — a szakszervezetek központi irányítása. Ezért kevés segítséget tudnak adni az üzemi kultúrfelelősök munkájához.

A szakszervezeti bizottságok kevés segítséget kapnak az üzemek, intézmények gazdasági és intézményi vezetőitől is. Nem egyszer még a kulturális munkához szükséges feltételeket sem biztosítják, nem támasztanak igényeket a népművelés tartalmi követelményeit illetően. Gyakran szem elől tévesztik az összefüggést a nevelési és gazdasági, közvetlen intézményi célok között.

A kulturális munka működési feltételei

A kulturális munka területén dolgozó káderek összetétele a XX. kongresszus óta javult. A személyi állomány megszilárdult, a politikai és műveltségi színvonal jelentősen emelkedett, különösen azóta,

hogy az állások betöltését képesítéshez kötöttük, a régebbi munkatársak részére pedig biztosítottuk a képzettség megszerzésének lehetőségét. A társadalmi aktivisták körében azonban nagy a fluktuáció, szakmai és politikai felkészültségük is egyenetlen. Sok esetben az alkalmazotti rétegekből kerülnek ki, ezért kevés kapcsolat fűzi őket a munkásokhoz. Képzésükben már léptünk előre, de differenciáltabb képzési formák megteremtésével tovább kell javítanunk a politikai és szakmai hozzáértést. Nehezíti a munkát, hogy elégtelen a társadalmi munkában kulturális területen dolgozók megbecsülése, kevés segítséget kapnak tevékenységükhöz.

A kulturális hálózat erősítésében sok a megoldásra váró probléma, főleg a nagy- és középüzemekben.

Kulturális tevékenységünk fejlesztésének nincsenek meg a kellő anyagi alapjai. A rendelkezésre álló anyagi eszközök nincsenek arányban sem a szükségletekkel, sem kultúrpolitikai elképzeléseinkkel. Sok nehézséget jelent, hogy nincs kellő lehetőség kulturális intézményhálózatunk bővítésére, sőt a jelenlegi állapot megőrzésére, az intézmények korszerűsítésére sem.

Az állam által adott kulturális támogatás csökkenő tendenciát mutat. A vállalatoknál levő lehetőségek kihasználása pedig nem megfelelő. A hiányzó összegeket átmenetileg a szakszervezeti erőforrásokból és a helyi bevételekből pótolni tudtuk. A szakszervezeti mozgalom nagyrészt saját erőforrásaiból a harmadik 5 éves terv idejére 48 millió forintot fordít a legégetőbb kulturális problémák megoldására a munkáslakta településeken. Ennek ellenére sem tudtuk a XX. kongresszus idevonatkozó határozatait kellően végrehajtani.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTTEVÉKENYSÉG

A XX. kongresszus óta a szakszervezetek sporttevékenységében jelentős szervezeti és tartalmi változások következtek be. A magyar testnevelési és sportmozgalom irányítását önálló, egységes sporttömegszervezet, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség (MTS) vette át. Az MTS létrehozása helyes célkitűzéseket tartalmaz, mert a testnevelést és sportot olyan egységes szervezetbe foglalja, amely tömegszervezeti jelleggel, széles körű társadalmi aktívahálózatra támaszkodva, a demokratikus centralizmus elve alapján végzi feladatát. Feladatai ellátásában támaszkodik szakszervezetek, a KISZ közreműködésére. Az egységes irányítás érdekében a szakszervezetek előbbi közvetlen sportfeladataikat az új helyzetnek megfelelő elvek és mód-

szerek alapján végzik. Eszerint a dolgozókat érintő sportpolitikai irányvonal kialakításában és megvalósításában az MTS szerveiben levő képviselőiken keresztül vesznek részt. A sportaktivistáknak az új tömegszervezetbe történő átadása mellett a szakszervezeteknek fontos feladatuként jelentkezik a dolgozók szervezése, mozgósítása, valamint az anyagi támogatás további fenntartása.

A SZOT elnöksége 1962. június 23-i határozatában foglalt állást az MTS megalakítása mellett, s jelölte meg a szakszervezetek testnevelési és sportfeladatait.

A magyar testnevelési és sportmozgalom új szervezeti alapokra helyezésében a szakszervezetek tevékenyen részt vettek. Hatékonyan közreműködtek a sportszervezetek kiépítésében, megerősítésében. A határozatnak megfelelően a közvetlen sportirányítással kapcsolatos feladatokat megszüntetve sportszervezeteiket, anyagi eszközeiket, sportaktívahálózatukat átadták az MTS-nek. A mozgalmi, politikai munkában jártas szakszervezeti és sportfunkcionáriusok, aktivisták tömegeit ajánlották fel az új sporttömegszervezet munkájának segítésére. Az alsóbb szakszervezeti szervek vezető testületei határozataikban, majd ezt követően a gyakorlatban is messzemenő segítséget adtak az MTS s szerveinek megerősítésében. Többek között jelentős munkát végeztek az MTS vezető szerveinek választása során, alsó, közép, de felső szinten is, amikor a választások előkészítésétől a káderek kiválasztásán át, a technikai feltételek biztosításáig minden munkában részt vállaltak.

Az MTS megalakulása után a SZOT elnöksége 1964. július 25-i határozatában megállapította, hogy a szervezeti változásokra vonatkozó feladatokat a szakszervezetek minden területen végrehajtották. A sportmozgalom tartalmi munkájával kapcsolatban azonban már több problémára, negatív jelenségre hívta fel a figyelmet.

Legsúlyosabb problémaként a tömegsportban jelentkező stagnálás, sőt visszaesés mutatkozott, amelyet csak részben lehetett megmagyarázni az új szervezet kialakításával járó munkával.

Nem volt egyértelműen pozitív a szakszervezeti mozgalom egyes területein sem a sporttömegszervezet munkájának segítése. Itt is jelentkeztek téves nézetek és szélsőséges álláspontok. Az átszervezést követően előfordult, hogy a sportszervezetek irányítását továbbra is a szakszervezeti szerv tartotta kezében, amely szükségtelen vitákat eredményezett. Súlyosabb volt a hatása a másik végletnek, amely a sporttal való foglalkozást leszűkítette a TS-szervek feladatává. Ennek az lett az eredménye, hogy egyes szmt-k, szakmák alig, vagy egyáltalán nem tűztek napirendre sportkérdéseket, a szakszervezeti alapszervek sporttámogatása csökkent. Az a szemlélet, amely a sporttal való foglalkozást nem tartotta a szakszervezetek feladatának, ab-

ban is kifejezésre jutott, hogy az szmt-k nagy részénél megszüntették a sportfelelősi reszortot, s a sportfelelőst a szakszervezeti mozgalom más területére irányították. A sportmozgalom szervezeti változása következtében általános bizonytalanság uralkodott el a szakszervezetek területén.

A helytelen szemléletet, a bizonytalanságot szüntette meg a SZOT elnökségének határozata.

Az elmúlt évek során a szakszervezetek a sportmozgalom számos nehézségének megoldásában kezdeményező szerepet vállaltak. Főleg a dolgozó tömegek sportolási igényeinek kielégítése érdekében törekedtek, most már az új szervezeten belül, a jól bevált tömegversenyek továbbvitelére és fejlesztésére. E törekvések, kezdeményezések nem járnak kellő sikerrel. A munkaközi torna, amely már több szocialista országban elég széles körben elterjedt, kedvező hatása a termelésre és az egészség megóvására a tudomány és a gyakorlat által is bebizonyosodott, Magyarországon még jelenleg is kísérleti stádiumban van.

Jelentős erőfeszítéseket tettünk az üdülőkben folyó tömegtestnevelés feltételeinek kiszélesítése, fejlesztése érdekében is. Évenként több mint félmillió forintot költöttünk arra, hogy az üdülők mellett új létesítményeket hozzunk létre, s a meglévőket felújítsuk.

A sportkörökkel nem rendelkező alapszervek testnevelési és sportéletének megszervezése érdekében számos alulról jövő kezdeményezés után a SZOT javaslatára 1967-től bevezetésre kerülnek a munkahelyi szpartakiád versenyek. Az előzetes felmérés alapján a versenyeken 160—170 ezer résztvevőre lehet számítani. A versenyek rendezéséhez a szakszervezetek alapszervi szinten kb. 1 300 000 forintot, központilag 200 000 forintot biztosítanak.

Szakszervezeti szerveink kezdeményező szerepet vittek a társadalmi pályaépítési mozgalom fellendítésében is, ami azt eredményezte, hogy a tömegsport szervezésének létesítmény gondjai jelentősen enyhültek.

A szakszervezetek kezdeményező készségét sokszor csökkentették helytelen szemléletek.

Ilyen helyzet miatt sok területen a szakszervezetek sporttevékenysége csak a határozatban megjelölt feladatok elvégzésére korlátozódott, amely többnyire csak a pénzeszközök átutalásában jutott kifejezésre, de kezdeményező készséget nem mutattak.

A szakszervezetek a sporttömegszervezet kialakítását igen nagy létszámú aktívahálózat átirányításával is segítették. Az MTS szervezeti felépítésének megfelelően vidéken az szmt-k és a megyei bizottságok is átadták kádereiket. A választott és a kinevezett bizottsági tagokon felül több száz olyan aktivista került át, akik ezt megelőzően

a szakszervezetek mellett működő sportbizottságok valamelyikének voltak tagjai.

Az új tömegszervezet megalakulása után természetes volt, hogy az állami irányítási módszereket egyik napról a másikra nem fogja felváltani a tömegszervezeti munkastílus.

Mind a minőségi, mind a tömegsport fejlődési lehetőségét alapvetően befolyásolja a létesítményekkel való ellátottság. A labdarúgó-, kosár- és kézilabdapályák túlszűfoltak, kevés az uszodák és fedett sportlétesítmények száma is. A helyzetet nagymértékben nehezíti, hogy Budapesten és a vidéki városokban az üres telkeken levő pályákat beépítik, és helyettük új létesítményeket legtöbb esetben nem hoznak létre.

A sporttömegszervezet sem az 1965. évben, sem a második ötéves terv viszonylatában nem tudta teljesíteni a fontosabb létesítményekre vonatkozó fejlesztési tervét. Kétségtelenül megállapítható az is, hogy a rendelkezésre álló felújítási és beruházási keretek, bár évről évre emelkedő tendenciát mutatnak, a szükséges igényeket nem tudják kielégíteni. A létesítményprobléma enyhítése érdekében a SZOT kezdeményezte a sportlétesítmények tulajdonjogi helyzetének rendezését. A 29/1963. számú törvényerejű rendelet végrehajtásának egyes kérdéseiről kiadott 3421/1963. sz. Korm. határozat felhívta az MTS-t, hogy a sportegyesületek tulajdonában, kezelésében vagy használatában levő sportlétesítmények tulajdonjogi viszonyát, értékét és állapotát állapítsa meg, s a pénzügyminiszterrel egyetértésben 1965. június 30-ig tegyen előterjesztést a kormányhoz a sportlétesítmények tulajdonjogi viszonyainak rendezésére. Ez a feladat még ma is rendezésre vár.

Az MTS munkáját befolyásolta az a tény is, hogy a támogató szervek egy része továbbra is meghatározta, hogy az általuk rendelkezésre bocsátott pénzeszközöket mely sportegyesületek között, milyen arányban kell felosztani.

A sportegyesületek változatlanul megtartották gazdasági kapcsolataikat a támogató bázisokkal. Ezt bizonyítja, hogy a vállalati támogatások az átszervezést követően is emelkedő tendenciát mutatnak.

Ugyancsak évről évre emelkedett a szakszervezeti mozgalom által nyújtott támogatás mértéke is. Amíg az 1963-as évben a szakszervezeti központok és alapszervek által nyújtott támogatás összege 28 218 000 forint volt, addig 1966-ban már 32 599 000 forint került be tervezésre. Ezen felül a szakszervezeti központok esetenkénti támogatásként jelentős összegekkel segítették a rászoruló sportköröket, pl. pályaépítési problémák megoldásában, vagy az osztályozó mérkőzések költségeinek fedezésében. A SZOT központilag 1 millió forintot feletti összeget adott évenként a sportmozgalom támogatására.

Nemzetközi sportkapcsolataink az elmúlt években is egészségesen fejlődtek. A nemzetközi sporttalálkozók a SZOT elnöksége és az MTS elnöksége határozatai alapján az MTS-en belül önállóan kerültek lebonyolításra. Évenként mintegy 40—45 sporttalálkozó megrendezésére kerül sor. A szocialista tábor országai közül a szovjet és a lengyel szakszervezeti sportolókkal volt kapcsolatunk. A magyar sport fejlődése szempontjából különösen a szovjet—magyar sportversenyek számában jelentkező emelkedésnek van nagy jelentősége.

Nemzetközi tevékenységünk jelentős területe a nyugati munkás sportszervezetekkel kialakult kapcsolatunk. Négy ország munkás sportszervezetével van jelenleg, most már hagyományosnak mondható kapcsolatunk. E találkozók jelentősége nem elsősorban a sporteredményekben rejlik, hanem a nyugati munkásszervezetek erősítésében, a népek barátságának elmélyítésében, a béke gondolatának demonstrálásában.

A SZAKSZERVEZETEK NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGE

Az elmúlt négy évben a nemzetközi helyzet bonyolultabbá vált. Ellentétes irányú és hatású törekvések összeütközései a nemzetközi küzdőtér különböző fórumain, világviszonylatban és a kapitalista világ egyes országaiban is gyakoribbakká és élesebbekké váltak.

Ez annak a következménye, hogy az Egyesült Államok kormánya egyre inkább fokozza agresszióját Vietnam népe ellen, továbbá, hogy az elmúlt években folytatott gátlástalan és nyílt beavatkozásaival Dominikában, Kongóban és másutt, Kuba állandó fenyegetésével, a leszerelés megakadályozásával, Nyugat-Németország atomfegyverigényének támogatásával és más agresszív lépésekkel megkísérli megállítani és visszaszorítani a szocializmusért, a társadalmi haladásért, a nemzeti függetlenségért, a béke biztosításáért küzdő népek és államok történelmileg szükségszerű előretörését.

Az egész világon növekszik a békéért, a társadalmi haladásért, a gyarmati rendszer megsemmisítéséért küzdő erők tábora. Fokozódik aktivitásuk, harcuk, és sikerrel verik vissza a monopoltőkés-militarista körök akcióit. Az imperialisták mind politikai és gazdasági, mind katonai vonatkozásban kudarcot szenvednek, céljaikat képtelenek elérni. A nemzetközi helyzet — egyes negatív jelenségek ellenére — egészében és fő tendenciáját tekintve a haladás, a béke erői számára alakul kedvezően.

A szocializmust építő népek, a kapitalista kizsákmányolás ellen küzdő dolgozók és a nemzeti függetlenségért harcoló népek közös harcának sikerei képezik együttesen azt a nemzetközi forradalmi áramlatot, amely biztosítja az emberiség fejlődését, a társadalmi haladást.

A magyar szakszervezetek, mint cselekvő részesei a nemzetközi szakszervezeti mozgalom világméretű osztályharcának, a proletár internacionalizmus elvei alapján fejlesztették nemzetközi tevékenységüket az elmúlt négy év során.

Nemzetközi kapcsolataink tovább szélesedtek, tartalmilag gazdagodtak. Jelenleg 92 ország szakszervezeti mozgalmával tartunk fenn rendszeres kapcsolatokat különböző formákban.

TEVÉKENYSÉGÜNK A SZAKSZERVEZETI VILÁGSZÖVETSÉGBEN ÉS A SZAKMAI NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGEKBEN

A XX. kongresszus óta tovább erősödtek kapcsolataink nemzetközi szervezetünkkel, az SZVSZ-szel. Tevékenyen részt vettünk az SZVSZ és a nemzetközi szakmai szövetségek munkájában. A magyar szakszervezetek képviselői e szervezetek vezető testületeinek munkáját segítették javaslataikkal és kezdeményezéseikkel és hozzájárultak e nemzetközi szervek tevékenységének hathatóságához.

A XX. kongresszus óta eltelt időszakban tartották meg a nagy jelentőségű VI. szakszervezeti világkongresszust — 1965. októberében —, amely egybeesett az SZVSZ fennállásának 20. évfordulójával. Az SZVSZ befolyásának erősödését mutatja az a tény, hogy ma sorai-
ban egyesít közel 140 millió szervezett dolgozót a világ minden részéből. A magyar szakszervezetek a VI. szakszervezeti világkongresszuson teljes szolidaritást vállaltak az SZVSZ célkitűzéseivel, az SZVSZ által kezdeményezett akciókkal. Egyben hangsúlyozták, hogy az SZVSZ-nek a jövőben még hatékonyabban össze kell hangolnia a fő politikai célkitűzésekért folyó harcot a dolgozók konkrét napi érdekvédelméért vívott harccal.

A magyar szakszervezetek nemcsak jelenlétükkel és javaslataikkal segítették az SZVSZ és a nemzetközi szakmai szövetség munkáját, hanem megtisztelő feladatként több ízben vállalták nemzetközi konferenciák, tanácskozások megszervezését is hazánkban. Mint jelentősebbeket említjük az SZVSZ Főtanácsának XIII. ülését, amelyet 1964-ben, az SZVSZ fennállása óta első ízben szerveztünk meg Budapesten, valamint az 1966 decemberében megtartott nemzetközi szakszervezeti kereskedelmi konferenciát. Az Építők Nemzetközi Szakmai Szövetsége alapszabály szerinti nemzetközi konferenciáját másodszor is Budapesten szerveztük meg, és évről évre vendégül láttuk több nemzetközi szövetség adminisztratív bizottságát, illetve különböző szakmai tagozatok munkaértekezleteit. (Vas- és Fémipari Dolgozók Nemzetközi Szövetsége, Élelmezézipari Dolgozók Nemzetközi Szövetsége, Pedagógusok Nemzetközi Szövetsége, Vegyipari Dolgozók Nemzetközi Szövetsége, Bányász Nemzetközi Szövet-

ség. Közalkalmazottak Nemzetközi Szövetsége, Kereskedelmi Dolgozók Nemzetközi Szövetsége stb.)

E nemzetközi szervezetek fórumait mindenkor felhasználtuk arra is, hogy ismertessük a magyar munkásosztály, a magyar szakszervezetek tevékenységét, eredményeit és problémáit. Felhasználtuk arra, hogy a nemzetközi szakszervezeti egység és akcióegység érdekében újabb kapcsolatokat létesítsünk olyan szervezetekkel, amelyekkel a múltban nem volt semminemű kapcsolatunk.

A magyar szakszervezetek aktivitása az elmúlt négy év során tovább fejlődött az ENSZ mellett működő Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tevékenységében, az UNESCO akcióiban és a Nemzetközi Társadalombiztosítási Szövetségben is. Ezzel is segítettük az SZVSZ és a szocialista országok pozícióinak erősödését ezekben a szervezetekben.

A magyar szakszervezetek tevékenyen részt vállaltak az SZVSZ által kezdeményezett különböző szolidaritási akciókban. A magyar dolgozók, a magyar szakszervezetek az erkölcsi támogatáson túl anyagiakkal is hozzájárultak erejükhez mérten a rászoruló munkástestvérek és népek megsegítéséhez.

Különösen nagy jelentőségű az a nemzetközi szolidaritási akció, amely a harcoló vietnami dolgozók és a nép megsegítését célozza. Az SZVSZ kezdeményezésére 1963 októberében Hanoiban alakult meg a nemzetközi szakszervezeti szolidaritási bizottság a vietnami nép igazságos harcának támogatására. A magyar szakszervezetek aktívan részt vesznek e bizottság munkájában és több országos méretű szolidaritási akciót indítottak, amelyeken a magyar dolgozók milliói ítélték el az amerikai imperialisták bűnös vietnami agresszióját, támogatásukról biztosították a hős vietnami népet és követelték, hogy az 1954. évi Genfi Egyezménynek tiszteletben tartása alapján vessenek véget a vietnami háborúnak. A magyar szervezett dolgozók a vietnami nép megsegítésére vasárnapi műszakot tartottak, s az ezek után járó keresetükkel, valamint egyéb módon, gyógyszerekkel, élelmiszerekkel, járművekkel és más hasznos eszközökkel segítették a hős vietnami nép önvédelmi harcát.

A magyar szakszervezetek ugyancsak aktívan részt vesznek az adeni nép és dolgozók iránti Nemzetközi Szolidaritási Bizottság munkájában, amely az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének kezdeményezésére, az SZVSZ aktív támogatásával alakult 1964-ben. Az angol imperialisták gyarmati elnyomása ellen küzdő adeni népnek és dolgozóknak erkölcsi és anyagi támogatást nyújtottunk és nyújtunk.

A XX. kongresszus óta eltelt időszakban tovább erősödött a magyar dolgozóknak a munkásszolidaritás. Számtalan esetben az üze-

mek dolgozói közvetlenül kezdeményeznek különböző akciókat és szolidaritási vagy tiltakozó táviratokban és üzenetekben fejezik ki együttérzésüket harcoló munkástestvéreikkel, vagy követelik egyes kormányoktól a munkásokat és szakszervezeteiket sújtó törvényellenes intézkedések hatálytalanítását. A SZOT elnöksége 1964-ben elhatározta, hogy a fiatal, fejlődő országok szakszervezeti mozgalmának támogatására, szükség esetén a nehéz körülmények között harcoló munkástestvéreink gondjainak könnyítésére össz-szakszervezeti nemzetközi szolidaritási alapot létesít. A magyar szakszervezetek az elmúlt négy év során összesen közel 20 millió forint értékben nyújtottak anyagi segítséget az SZVSZ útján és közvetlenül a nehéz helyzetben levő testvérszervezeteiknek.

KAPCSOLATAINK A SZOCIALISTA ORSZÁGOK SZAKSZERVEZETEIVEL

Kapcsolataink és baráti együttműködésünk a Szovjetunió és a szocialista országok szakszervezeteivel tovább erősödött, eredményekben gazdagodott. Nézeteink azonossága, közös célkitűzéseink megvalósítása érdekében végzett együttes tevékenységünk kölcsönösen elősegítette szocialista építőmunkánk hatékonyságát, elmélyítette szakszervezeteink, népeink barátságát.

A szocializmus építésének jelenlegi szakaszában nagy jelentőségű intézkedések — a tervezés, a gazdasági mechanizmus tökéletesítése — végrehajtásának eredményes segítése és az ezzel összefüggő szakszervezeti feladatok megoldása foglalkoztatja számos szocialista ország szakszervezeti mozgalmát. A dolgozók fokozottabb bevonása a vezetésbe, a szakszervezeti demokrácia szélesítése, a szakszervezetek társadalmi felelősségének, szerepének növelése azonos, de mégis az egyes országok sajátosságainak megfelelően jelentkező feladat. Kapcsolataink e nagy feladatok megoldását elősegítő új vonásokkal gazdagodtak.

A SZOT és több testvéri szocialista ország szakszervezeti tanácsai titkárságainak, az egyes szakszervezetek vezetőinek rendszeres két- és többoldalú megbeszélése, a szakszervezeti munka egyes területeit tanulmányozó küldöttségek cseréje, a KGST-országok és Jugoszlávia szakszervezeti tanácsainak vezetői között rendszeressé váló tapasztalatcsere megbeszélések, kölcsönösen a szakszervezeti munka eredményességét szolgálják.

Új vonást jelent a szocialista országok szakszervezeteivel való

kapcsolatunkban azoknak a feladatoknak a végrehajtását kölcsönösen támogatni, amelyek országaink KGST-tagságából adódnak.

A kezdeti lépéseken már túljutottunk és szakszervezeteink tevékeny résztvevői azoknak a nemzetközi kezdeményezéseknek, tanácskozásoknak, amelyek egy-egy szakterület — pl. Intermetall, energia kooperáció stb. — problémáinak megoldását, jobb együttműködését eredményezhetik. Figyelembe véve az adottságokat, még sok olyan kihasználatlan lehetőség van, amelyek eredményesen segítenék elő a nemzetközi munkamegosztást, a két és többoldalú együttműködést.

Eredményesek azok a tanácskozások, amelyeken a szocialista országok szakszervezetei a szakszervezeti munka egyes konkrét kérdéseit vitatják meg (termelési, kultúr, társadalombiztosítás, munkavédelem, üdülés, könyvkiadás stb.). Rendszeresebbé és egyre tartalmasabbá válnak a határmenti találkozók, amelyek részesei annak a jó kapcsolatnak, amely a magyar, a szovjet, a csehszlovák és a jugoszláviai szomszédos területek szakszervezetei és dolgozói között kialakult.

Kapcsolataink a kommunizmust építő Szovjetunió szakszervezeteivel a testvéri barátság szellemében tovább erősödtek. A szovjet szakszervezeteknek a szocializmus, a kommunizmus építésében szerzett gazdag tapasztalatai, a társadalmi haladás, a világ dolgozóinak felemelkedése, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységének érdekében kifejtett áldozatos tevékenységének megismerése, tapasztalatainak felhasználása nagy segítség szakszervezeteink számára. Nézeteink azonossága, egymás kölcsönös megbecsülése jellemző együttműködésünkre.

Az európai szocialista országok szakszervezeteivel együttműködésünkre a munkakapcsolatok hatékonyságának erősödése volt jellemző. A küldöttségcserek, egymás tapasztalatainak megismerése, egymás véleményének tiszteletben tartása — közös ügyünk —, a szocializmus építése iránt érzett felelősség szellemében megtartott tanácskozások, találkozók kölcsönösen szakszervezeteink munkáját segítik, dolgozóink javát szolgálják.

Egyre inkább kialakulnak a tapasztalatcsere, a baráti együttműködés hatékony formái a távol-keleti szocialista országok, a mongol, a koreai és a vietnami szakszervezetekkel. Vezetőszintű és tanulmányi küldöttségek cseréje hozzájárult barátságunk erősödéséhez, egymás véleményének, problémáinak megismeréséhez, a még gyümölcsözőbb kapcsolatok kialakulásához.

Kapcsolataink meggyengültek a kínai és az albán szakszervezetekkel. Törekvésünk változatlanul az, hogy keressük a kölcsönös érintkezésnek azokat a formáit, amelyek elősegíthetik kapcsolataink normalizálását.

A KORMANY TÖBB TAGJA
RÉSZT VETT A KONGRESSZUSON

DR. BECKL SANDOR,
A SZOT TITKÁRA

A KONGRESSZUS
ELNÖRSEGE

WISLAW KOS
LENGYEL KÜLDÖTT

MARGARETHE MÜLLER,
AZ NDK KÜLDÖTTÉ

NELSON PUERTAS
KUBAI KÜLDÖTT

ESZMECSÉRE A CSEHSZLOVÁK KÜLDÖTTSEGGEL
A KONGRESSZUS SZÜNETÉBEN

A PEDAGÓGUSOK KÜLDÖTTEI

KARIKA KÁLMÁNNÉ,
PANNÓNIA SZŐRMÉGYÁR

VASS IMRE,
MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK
SZÖVETSÉGE

GULYÁS JÁNOS,
VASUTASOK SZAKSZERVEZETE

A BŐRIPARIÁK ÉS NYOMDÁSZOK KÜLDÖTTEI

AZ ÉLELMÉZÉSI DOLGOZÓK KÜLDÖTTEI

VIRIZLAY GYULA.
A SZOT TITKÁRA

A MUNKÁSMOZGALOM
VEZETŐINEK
ÉS VETERÁNJAINAK
BARÁTI BESZÉLGETÉSE

EL SAYED ELIEWA HASSAN,
AZ ASZNSZ KÉPVISELŐJE

OCTAVIO GONZALEZ BECERRA
CHILEI KÜLDÖTT

GRIGOR ILIEV
BOLGÁR KÜLDÖTT

MATSUSHITA JIRO
JAPÁN KÜLDÖTT

TÓTH ANNA, TEXTILIPARI DOLGOZÓK
SZAKSZER VEZETE

DR. ÁRVAI SÁNDOR, A DEBRECENI
ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM
REKTORHELYETTESE

AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK KÜLDÖTTJEI

DUSAN BOGDANOV
JUGOSZLÁV KÜLDÖTT

KÁDÁR ELVTÁRS
AFRIKAI SZAKSZERVEZETI
VEZETŐKSEL

SIMON IMRÉNÉ,
KÖBÁNYAI TEXTILMŰVEK

PÉTER ERNŐ,
PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE

EGÉSZSÉGÜGYI ÉS VASUTAS KÜLDÖTTETEK

GÁSPÁR SÁNDOR
A PARLAMENTI FOGADÁSON
ÜDVÖZLI A KONGRESSZUS KÜLDÖTTEIT

A KONGRESSZUS
KÜLFOLDI DELEGACIOI
RÉSZT VETEK
A MÁJUS 1-I
FELVONULÁSON

GYÖNGYÖSI ISTVÁN,
ÉPÍTŐ-, FA- ÉS ÉPÍTŐANYAGIPARI
DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

LIGETI LÁSZLÓ,
KPVDSZ

LATOGATÁS
DUNAÚJVÁROSIJÁN

KOVÁCS ISTVÁN,
MEDOSZ

DR. JOKAI LORÁND,
KOZALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETE

NÉMETH ELEMÉR,
LAJTA-HANSÁGI ÁLLAMI GAZDASÁG.

OGASA

A távoli amerikai földrész első szocialista államának — a Kubai Köztársaságnak — forradalmi szakszervezeteivel baráti kapcsolataink tovább fejlődtek. Kapcsolataink és együttműködésünk erősítésével arra törekszünk, hogy segítsük a kubai dolgozók országépítő munkáját, szolidaritásunkkal támogassuk az amerikai imperiaizmus ellen vívott harcukat.

A magyar szakszervezeteket az elmúlt négy évben az a cél vezérelte, hogy elmélyítse kapcsolatait a testvéri barátság, a kölcsönös megbecsülés szellemében, erősítse együttműködését a szocialista országok szakszervezeteivel közös feladatunk sikeres megvalósítása, a szocializmus felépítése érdekében.

KAPCSOLATAINK A KAPITALISTA ORSZÁGOK SZAKSZERVEZETEIVEL

A XX. kongresszus óta jelentős mértékben bővültek kapcsolataink a fejlett kapitalista országok szakszervezeteivel. E kapcsolatokban a békés egymás mellett élésért, a monopóliumok fokozódó támadásai ellen, a jobb életkörülményekért, a demokratikus jogokért küzdő erők támogatására, a szakszervezeti mozgalom nemzetközi egységének helyreállítására, a proletár internacionalista segítségnyújtásra törekedtünk.

A kapitalista országokban működő SZVSZ tagszervezetekkel kapcsolataink erősödtek, szélesedtek. A francia CGT-vel, az olasz CGIL-lel, a ciprusi PEO-val testvéri kapcsolataink egyre inkább munkakapcsolatokká fejlődtek nemcsak az SZVSZ rendezvényein történő együttműködésnél, hanem a kétoldalú folyamatos érintkezésben is. A tőkés kizsákmányolás ellen küzdő testvérszervezeteinkkel kapcsolataink fejlesztése elősegítette egymás helyzetének kölcsönösen jobb megismerését, tapasztalataink kölcsönös hasznosítását. Ezek a kapcsolatok részét jelentik annak a nemzetközi kontrollnak, melyet a kapitalista országok munkásosztályától a magyar szakszervezetek segítségképpen kapnak, ugyanakkor bátorítást nyújtanak a kapitalista országokban élő dolgozoknak következetes és céltudatos harcukhoz a kapitalista kizsákmányolás ellen.

A szakszervezetek XX. kongresszusa határozatának megfelelően az SZVSZ céljai és egységharca szellemében törekedtünk a kapcsolatok szélesítésére az SZSZNSZ-hez tartozó szervezetekkel is. Azzal a céllal kezdeményeztük kapcsolataink fejlesztését, hogy a közvetlen érintkezéssel megteremthessük a vélemények, tapasztalatok cseréjét, megtaláljuk azokat a kérdéseket, amelyekben nézeteink azonosak

vagy közelálló. Kerestük a közös érdeklődést kiváltó kérdéseket, a munkavédelem és baleset-elhárítás, a kulturális nevelő munka, a társadalombiztosítás területén, valamint olyan általános politikai kérdésekben, mint a béke megvédése, a német militarizmus elítélése, az amerikaiak vietnami agressziója elleni harc, a faji megkülönböztetési politika elleni állásfoglalás stb.

Az SZSZNSZ szervezetekkel létrehozott kapcsolatokat igyekeztünk felhasználni a szakszervezeti mozgalom nemzetközi egységének helyreállítására, melyhez a feltételek a VI. szakszervezeti világkongresszus értékelése szerint kedvezően alakultak. Meggyőződésünk, hogy ha a létrejött kapcsolatokat még inkább megtöltjük tartalommal, a magyar szakszervezetek hatékonyan hozzájárulhatnak a nemzetközi szakszervezeti akcióegység megteremtéséhez.

A szakmák és a SZOT kezdeményezésére hivatalos kapcsolat jött létre 18 brit szakszervezettel, amelyek az összes brit szervezett dolgozók egyharmadát képviselik. Az országos központtal — a Brit TUC főtitkárával — 1964-ben nem hivatalos kapcsolatot létesítettünk.

Az Osztrák Szakszervezeti Szövetséggel — az ÖGB-vel — létrejöttek a hivatalos kapcsolatok, amellyel párhuzamosan hat szakma, továbbá területi munkáskamarák vonalán széles érintkezés van a magyar és osztrák dolgozók között. Az ÖGB-ben működő szakszervezeti egységfrakcióval kapcsolatunk jó munkakapcsolat, melynek keretében szakmai és vegyes összetételű, nagy számú munkáscsoport üdülését és látogatásait szervezzük meg hazánkban.

Nyugat-Németország szakszervezeti mozgalmával négy éve semmilyen kapcsolatunk nem volt és ma 5 szakmai szervezetünk áll hivatalos kapcsolatban és cserél küldöttségeket nyugatnémet szervezetekkel.

A skandináv országok vonatkozásában szintén lényeges előrehaladás mutatkozik. Norvégiával, Svédországgal, Dániával szakmai szintű kapcsolatok jöttek létre.

Finnországgal az öt szakmai kapcsolaton túl, a Szakszervezetek Központi Tanácsával (SAK) a SZOT hivatalos kapcsolatban áll.

Belgiumban öt szakmai szervezetünk rendelkezik hivatalos kapcsolatokkal. Görögországban pedig a Demokratikus Szakszervezeti Központ nevű haladó szervezettel és 6 szakmai központtal állunk kapcsolatban.

A spanyol szakszervezeti ellenzékkel együttműködésünk állandóvá vált. 1963-ban szolidaritási hetet rendeztünk a fasiszta diktatúra alatt sínylődő munkások támogatására s évről évre gyógykezelésre fogadunk beteg aktivistákat.

Az SZSZNSZ-szervezetekkel létrejött kapcsolatok értékelésénél szükséges megemlíteni, hogy a kapcsolatok felvétele irányába ható

sok pozitív tényező mellett egyes nyugati vezetők részéről „fellazító” törekvések is meghúzódnak. A reakciós elemek ezen, immár nem új, taktikája nem tántorít el bennünket attól, hogy tovább tevékenykedjünk a különböző nézeteket valló szakszervezetek közötti érintkezés és kapcsolatok építésének érdekében

A két kongresszus közötti időszakban a magyar szakszervezeti mozgalom tevékenysége a munkásturizmus megszervezésével új elemmel gazdagodott. Ez a mozgalom az SZVSZ kezdeményezésére indult meg azzal a céllal, hogy az alacsonyabb keresetű munkások számára is lehetővé tegye szabadságuk eltöltését más országokban.

A tőkés országokban élő munkástestvéreinkkel, a munkássportolók és kultúr csoportok cseréje útján is igyekeztünk létrehozni a kapcsolatot. Szakszervezeti kultúr csoportjaink nagy sikerrel szerepeltek szinte mindegyik nyugat-európai országban.

E sokféle, viszonylag szélesebb rétegek számára is hozzáférhető érintkezési lehetőség és kapcsolatok nagymértékben közrejátszottak abban, hogy az SZSZNSZ hidegháborúra uszító hangadói, az amerikai AFL—CIO kommunistaellenes vezetői minden igyekezte ellenére megbukott az SZSZNSZ-nek a kapcsolatokat a szocialista országokkal tiltó határozata. Ma már kevésbé hisznek el rólunk rágalmatokat, s Angliában, Belgiumban és másutt egyre több újságikkben tájékoztatnak tárgyilagosan a magyar dolgozók helyzetéről, a szakszervezetek munkájáról. Megmondhatjuk, hogy a sokezer ittjárt munkásturistával, küldöttel kapcsolatban végzett munka és fáradság nem veszett kárba.

KAPCSOLATAINK FEJLŐDÉSE ÁZSIA, AFRIKA ÉS LATIN-AMERIKA FEJLŐDŐ ORSZÁGAINAK SZAKSZERVEZETI MOZGALMÁVAL

Az elmúlt négy évben a magyar szakszervezetek továbbra is különös figyelmet fordítottak az újonnan függetlenné vált, valamint a gyarmati, félgyarmati országok haladó szakszervezeti mozgalmával való szolidaritás erősítésére.

Afrika, Ázsia, Latin-Amerika haladó szakszervezeteivel tovább erősítettük testvéri együttműködésünket a közös érdekek alapján. E kapcsolatokban a többségében nemrég alakult és mind szervezeti-
leg, mind anyagilag gyenge szakszervezetek sokirányú segítése és támogatása volt fő célunk. Legnagyobb arányban Afrikában szélesedtek kapcsolataink. Ez azzal is összefügg, hogy az elmúlt négy évben

újabb országok váltak függetlenné, melyek fiatal szervezeteivel kapcsolatokat létesítettünk.

Magyar szakszervezeti küldöttségek jártak Guineában, Maliban, Tanzániában, Algériában, az Egyesült Arab Köztársaságban, Szíriában, és számos ország küldöttsége látogatott el Magyarországra. A hazánkba látogató küldöttségeken kívül sok fiatal szakszervezeti aktivistát fogadtunk ösztöndíjjal szakmai továbbképzésre és egyetemre.

Kapcsolataink építését és fenntartását az afrikai és arab szakszervezetekkel jelentős mértékben nehezítette az imperialista és reakciós erők támadása, katonai puccsok sorozata. Ezek következménye, hogy megszakadtak kapcsolataink a ghanai TUC-val. A nigériai és kenyai szakszervezeti központokkal pedig nehezebbé vált az érintkezés. Ezen nehézségek ellenére az afrikai és az arab szakszervezetekkel az elmúlt négy évben kapcsolataink sokat fejlődtek, szélesedtek. Négy év alatt a több száz afrikai és arab szakszervezeti aktivista meghívása, a SZOT elnökségének meghívására 18 országból jelenleg hazánkban tanuló 61 afrikai fiatal képzése, a proletár internacionalizmus kifejezése ezen országok haladó mozgalmi iránt.

A következő időszakban javítani és erősíteni kell kapcsolatainkat a szudáni, szenegáli, közép-afrikai, marokkói szakszervezetekkel. A még függetlenségükért nehéz körülmények között harcoló Angola, Dél-Afrika szakszervezeteinek nagyobb erkölcsi és anyagi szolidaritással kell segítenünk küzdelmét. E segítség a magyar munkások szolidaritásának őszinte megnyilvánulása gyarmati sorban élő testvéreink iránt.

Kapcsolataink erősödtek és fejlődtek Ázsia haladó szakszervezeti központjaival is. Magyar küldöttségek vettek részt az SZVSZ-hez tartozó Indiai TUC, az autonóm japán SOHYO kongresszusán és a SOHYO által támogatott Atom- és Hidrogénbomba Ellenes Világkonferencián, mely Hiroshimában és Nagaszakiban juttatta kifejezésre a dolgozók százmillióinak követelését az atom- és tömegpusztító fegyverek betiltására és mindenekelőtt a vietnami nép elleni amerikai agresszió megszüntetésére. Japánban, Indiában és más ázsiai országokban az amerikai agresszió miatt a haladó szakszervezeti mozgalom rendkívül aktívan tevékenykedik a békeharc frontján s a magyar szakszervezetek aktív támogatásukat adják e harchoz.

Indonéz testvérszervezetünk, a SOBSI 1965 októbere óta súlyos helyzetbe került — miután a jobboldali reakciós tábornokok katonai puccsa véres ellenforradalmi terrort vezetett be Indonéziában.

A magyar szervezett dolgozók, a SZOT és a szakmák tömeggyűléseken, táviratok ezreiben fejezték ki tiltakozásukat testvérszervezetünk tagjai és az indonéz hazafiak ellen elkövetett barbár tettek

miatt. Meggyőződésünk, hogy a SOBSI, ha nehéz körülmények között is, de újjászületik.

Latin-Amerikában a jenki imperializmus katonai puccsok sorozatával igyekezett gátat vetni a szélesen kibontakozó nemzeti függetlenségi és demokratikus mozgalmak előretörésének (pl. Braziliában, Argentínában, Bolíviában és más országokban). A demokráciát felszámoló diktátorokat hatalomra juttató összeesküvések mögött az amerikai imperializmus és monopóliumok állnak. Az amerikai imperialisták — az ENSZ alapokmányát semmibe véve — nyílt katonai beavatkozást hajtottak végre a dominikai nép ellen. Céljukat Latin-Amerikában e puccsokkal sem tudták elérni. Az egységért folyó harc egyre inkább kibontakozik s a forradalmi irányzat körül tömörülnek a nemzeti és társadalmi felszabadulásért küzdő antifimperialista erők. A harcban a legkövetkezetesebb erő a munkásosztály.

A beszámolási időszakban megerősödtek és jelentős mértékben szélesedtek a magyar szakszervezetek kapcsolatai a latin-amerikai szakszervezetekkel, különösen az autonóm országos központokkal. 1965-ben első alkalommal járt magyar szakszervezeti küldöttség Mexikóban, 1966-ban Uruguayban. A chilei Egységes Szakszervezeti Központtal baráti együttműködés jött létre és több esetben küldöttséget cseréltünk. Testvéri együttműködést létesítettünk Venezuela, Columbia haladó közponjaival. Kapcsolataink fejlődését mutatja, hogy mind SZOT, mind szakmai szinten sok meghívás érkezett Latin-Amerikából. Szinte minden szakma rendelkezik kapcsolatokkal. A nagy távolság azonban korlátozza e meghívások egy részének elfogadását.

Az előző időszakhoz képest nagymértékben megnőtt a különböző irányzatoktól hazánkba meghívott latin-amerikai küldöttségek száma. Ezzel elősegítettük a latin-amerikai egységtörekvéseket is.

A magyar szakszervezetek internacionalista kötelezettségeiknek eleget téve támogatták az SZVSZ kezdeményezéseit. Több esetben nyújtottak segítséget nemcsak erkölcsi, hanem anyagi vonatkozásban is a nehéz körülmények között küzdő latin-amerikai haladó mozgalomnak.

Külön meg kell említeni a magyar dolgozók és szakszervezetek részvételét az 1966 tavaszán megrendezett nemzetközi szolidaritási akcióban. Ennek során az SZVSZ-szel és a francia Szolidaritási Bizottsággal közösen gyógykezelésre fogadtunk több dominikai szakszervezeti aktivistát, akik az amerikai imperialisták 1965-ben végrehajtott bűnös agressziója során sebesültek meg.

A kapitalista, az újonnan felszabadult és a függetlenségükért harcoló országokkal kapcsolatos szakszervezeti politikánk helyesnek bizonyult. Az élet is igazolta, hogy helyes az, ha az SZVSZ-hez tartozó

szakszervezetekkel való szoros összefogás és testvéri együttműködés mellett baráti jobbot nyújtunk minden szakszervezetnek, melyek a munkások érdekeiért, a béke és haladás nemes ügyéért harcolnak. Ezen az úton továbbhaladva — még aktívabban, céltudatosabban és hatékonyabban küzdve — teljesítjük a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban a magyar szakszervezetekre háruló kötelezettségeket.

NEMZETKÖZI PROPAGANDAMUNKA

A magyar szakszervezetek a nemzetközi kapcsolatok ápolását és fejlesztését következetesen felhasználják arra, hogy egyrészt szervezetten és rendszeresen tájékoztassák a magyar dolgozókat a nemzetközi eseményekről, a világ szakszervezeti mozgalmának harcáról, ezzel is növelve a dolgozók proletár internacionalista érzéseit, másrészt, hogy külföldi barátaink és az érdeklődők a valóságnak megfelelő pontos ismereteket szerezzenek fejlődésünkről, dolgozóink életéről.

A dolgozók proletár internacionalista nevelésében jelentős szerepet töltenek be a szakszervezeti kulturális intézmények, az ismeretterjesztő előadások, a baráti találkozók külföldi szakszervezeti küldöttekkel. A szakszervezetek központi lapjai (Népszava, Munka, szakmai lapok) és egyéb kiadványok élően, sokoldalúan közölnek tájékoztatókat, híreket az aktuális nemzetközi kérdésekről, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom eseményeiről.

Szakszervezeti szerveink külföldi partnereikkel széles körű levelezést, tájékoztatást valósítanak meg. A levelezés élő, folyamatos kapcsolatot jelent és segíti a tájékoztatást a külföldön saját tevékenységünkről. Hasznosan segíti ezt a munkát a SZOT által havonta hat nyelven megjelenő Szakszervezeti Szemle, valamint az időszakonként kiadott idegen nyelvű kiadványok is.

A nemzetközi szakszervezeti mozgalom korunk fő kérdéseinek megoldásában fontos szerepet játszik. A magyar szakszervezetek nemzetközi kötelezettségüket teljesítve, a proletár internacionalizmus elveit erősítve aktív szerepet vállaltak a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban, teljesítették a magyar szakszervezetek XX. kongresszusának útmutatásait.

A SZAKSZERVEZETEK SZERVEZETI EREJÉNEK NÖVELÉSE, AZ IRÁNYÍTÓ, SZERVEZŐ MUNKA FEJLŐDÉSE

A szakszervezeti mozgalom egész tevékenysége a XX. kongresszuson megjelölt irányvonal alapján fejlődött az elmúlt négy évben. A XX. kongresszus határozata követelményként jelölte meg az irányító, vezető munka színvonalának növelését, a demokratikus centralizmus érvényesülésének erősítését, a szakszervezeti és üzemi demokrácia továbbfejlesztését, az alapszervezetek hatékonyabb segítségét, a feladatok megoldására legalkalmasabb szervezeti keretek kialakítását, s az egyes szakszervezeti szervek hatáskörének, jogkörének egyértelműbb rendezését.

A két kongresszus között az élet olyan kérdéseket is felvetett, melyeket nem tudtunk előre megtervezni. A szakszervezeti mozgalom az ország előtt felmerült új kérdésekre minden szinten reagált. Vezető szervei — elsősorban a Szakszervezetek Országos Tanácsa és elnöksége — napirendre tűzték ezeket, kialakították a szakszervezetek tennivalóit, s a szakszervezeti mozgalom ezeknek az állásfoglalásoknak az alapján szervezte meg tevékenységét. A szakszervezeti mozgalom kivette a részét a két kongresszus között felmerült nemzetközi és belpolitikai eseményekkel kapcsolatos feladatok megoldásából.

SZERVEZETI FEJLŐDÉS

A szakszervezetek szervezetileg egyesítik az ipari, építőipari és mezőgazdasági munkások, az értelmiség és az alkalmazottak döntő többségét. A XX. kongresszus óta 11,3 százalékkal nőtt a szervezett dolgozók létszáma, az akkori 2 695 000-rel szemben jelenleg több mint 3 millió (3 047 130) tagja van a szakszervezeteknek. A bérből és fizetésből élő dolgozóknak 91,7 százaléka szakszervezeti tag. (A XX. kongresszus idején 90,4 százalékos volt a szervezettség.)

1966-ban több mint 220 000 nyugdíjas tagjuk volt a szakszerveze-

teknek. Számuk és arányuk az összes szervezett dolgozókhoz viszonyítva növekvő. A szakszervezeti tagok 89 százaléka rendszeresen eleget tesz tagdíjfizetési kötelezettségének.

A szakszervezeti taglétszám és a szervezettség arányának növekedése kisebb mértékű volt mint az előző kongresszuson. A két kongresszus között több mint 800 ezren léptek be a szakszervezetbe. Mivel azonban a dolgozók egy része — különösen az időszaki munkások, illetve a tagdíjukkal hosszabb időre elmaradók — többször lépett be a szakszervezetbe, a taglétszám növekedése csak 350 000.

A szervezettség növekedése, a tagdíjfizetési készség alakulása bizonyítja, hogy a szakszervezeti tagság magáénak érzi azt a széles körű társadalmi tevékenységet, melyet a szakszervezeti mozgalom végez. Egyetértenek a mozgalom célkitűzéseivel, a szocializmus építése, a munkáshatalom erősítése, a dolgozók érdekében végzett munkával, megbecsülik a több százezer szakszervezeti tisztségviselő tevékenységét.

Az alapszervezetek száma a XX. kongresszus óta 7496-ról 9885-re növekedett. A növekedés főként az 1967. évi választásoknál következett be.

A szakszervezetek szervezeti felépítésében és egyes szakszervezeti választott testületek hatáskörében a két kongresszus között történtek változások. A szakszervezeti mozgalom az ipar fejlődésével párhuzamosan törekedett a vezető-irányító munka fejlesztéséhez legalkalmasabb szervezeti keretek, vezetési módszerek kialakítására.

A szakszervezetek szervezeti felépítését és az egyes szakszervezeti vezető szervek hatáskörét a feladatok jobb megoldása, a demokrácia fokozottabb érvényesítése érdekében, a gazdasági irányításban 1963-tól bekövetkezett változásokat figyelembe véve alakítottuk ki.

A SZOT elnöksége 1963. december 20-i határozatában növelte a szakszervezeti közpénzszervek — szakszervezetek megyei tanácsai, valamint a szakszervezetek megyei bizottságai — hatáskörét, önállóságát azzal a céllal, hogy a vezető, irányító munka közelebb kerüljön az alapszervezetekhez.

Az akkori helyzetnek megfelelően ez a törekvés helyes volt, s a határozat végrehajtása során értünk el eredményeket. A közpénzszervek a megyékben a szakszervezeti mozgalom irányító szerveivé váltak. A helyi politikai célkitűzések végrehajtása érdekében egységesebben mozgósították a tagságot. Az ipar irányításában bekövetkezett — és még várható — további változásokkal azonban a területi, megyei irányítás erősítése nem állt összhangban. Létrejöttek az ipari nagyvállalatok, országos vállalatok, a gazdasági irányítás koncentráltabbá vált, a vállalati gazdasági önállóság tovább növekedett. Mivel időközben az iparirányítás fejlődésével kialakultak az orszá-

gos nagyvállalatok, az iparági és területi irányítás sajátosan jött létre, új módon jelentkeztek a szakszervezeti feladatok. Ez szükségessé tette, hogy ismételten felülvizsgáljuk eddigi törekvéseinket, erősítsük az iparági-ágazati irányítást és az új helyzetnek megfelelően határozzuk meg a közérszervek feladatát is.

Az alapszervezetek szervezeti felépítésében a XX. kongresszus által jóváhagyott alapszabályban előírt szervezeti kereteket alkalmaztunk. Az ipari nagyvállalatok kialakulásával párhuzamosan intézőbizottságokat hoztunk létre azzal a céllal, hogy vállalati szinten összehangoljuk a szakszervezeti szervek álláspontját, véleményét úgy, hogy a szervezett dolgozók ügyeinek intézése továbbra is az alapszervezetekben történjék, ahol a szakszervezeti tagság él és dolgozik. Az intéző bizottságok az adott időszakban a velük szemben felállított követelményeknek általában megfeleltek, de az országos nagyvállalatok szakszervezeti felépítésében csak átmeneti megoldást jelentettek. A gazdasági vezetés jogköre, hatásköre ezeknél a vállalatoknál centralizáltan jelentkezett, ugyanakkor a velük partnerként dolgozó intéző bizottságoknak nem volt vezető, irányító, határozathozatali joguk. Vállalati szinten nem ismerték összefüggésükben a feladatokat, a dolgozókat foglalkoztató kérdéseket, így nem is tudtak kellően beleszólni, hatást gyakorolni a dolgozók képviselőiben a gazdasági vezetők intézkedéseire. Ezért az alapszervezetek eddigi hatáskörét, szervezeti felépítését módosítanunk kellett.

Az MSZMP KB-nak a gazdaságirányítási rendszer reformjára vonatkozó határozata és irányelvei megerősítették a szakszervezetek helyét és szerepét a szocializmust építő társadalmunkban. A gazdasági mechanizmus reformjának bevezetéséből adódó szakszervezeti feladatok, valamint a szakszervezeti mozgalom irányításában, szervezeti felépítésében időközben létrejött ellentmondások szükségessé tették, hogy folyamatosan felülvizsgáljuk egész tevékenységünket.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa az említett követelményekből kiindulva, első lépésként, 1966. augusztus 5-i ülésén megtárgyalta a mozgalom vezető, irányító munkáját, szervezeti felépítését. Határozatot hozott a szakszervezeti irányító munka fejlesztésére, az egyes szakszervezeti szervek hatáskörének, szervezeti kereteinek módosítására. Megerősítette az iparági szervezkedés elvét, növelte a szakszervezeti központi vezetőségek önállóságát, felelősségét az egész területen végzett szakszervezeti munkáért, egyértelműbbé tette jogaikat és kötelezettségeiket az alapszervezetek irányításában.

A szakszervezetek megyei tanácsainak — mint a SZOT közérszerveinek — feladatát elsősorban abban határozta meg, hogy a megyében sajátosan jelentkező kérdésekben biztosítsa a szakszervezeti szervek összehangolt tevékenységét, ellenőrizze és segítse a megyé-

ben dolgozó szakszervezeti szervek munkáját, a SZOT és a szakszervezeti központi vezetőségek határozatainak végrehajtását, képviselje a szervezett dolgozókat a megye állami, gazdasági, társadalmi szervei előtt, nyújtson segítséget a tisztségviselők képzéséhez, továbbképzéséhez, terjessze a szakszervezeti munkában jól bevált módszereket, irányítsa a szakmaközi bizottságok munkáját.

Az üzemi, vállalati alapszervezetek hatáskörét, szervezeti felépítését is az ipar irányításában bekövetkezett fejlődéshez igazítottuk. Az 1967. évi alapszervi választások alkalmával a tagság ennek megfelelő üzemi, vállalati szakszervezeti szerveket választott.

A szakszervezetek belső életének és szervezeti helyzetének fejlesztése nagyon fontos feltétele a tagság politikai nevelésének, a szakszervezetek eredményes munkájának. *A két kongresszus között — de különösen az elmúlt esztendőben — törekedtünk a szakszervezeti élet hatékonyabbá tételét szolgáló elveket és módszereket összhangba hozni a gazdaságirányítás rendszerének változásából adódó követelményekkel.*

A VEZETŐ, IRÁNYÍTÓ MUNKA SZÍNVONALÁNAK FEJLŐDÉSE, A VEZETŐ SZERVEK ÉS A TAGSÁG KAPCSOLATA

A két kongresszus között tovább nőtt a szakszervezetek szerepe és feladata. *A választott vezető testületek tevékenységének fejlődése, erősödő, javuló tömegkapcsolataik révén eredményesen segítették a szocializmus építését.*

Szervezték, nevelték a dolgozókat társadalmunk politikai, gazdasági célkitűzéseinek megvalósítására. Javult a dolgozók anyagi, szociális, kulturális igényeinek kielégítésére, valamint a dolgozók törvényekben, rendeletekben biztosított jogainak védelmében végzett szakszervezeti tevékenység.

A XX. kongresszus óta a vezető testületek minden szinten erősödtek, a szakszervezeti mozgalom alapvető elvei — a demokratikus centralizmus, az iparági szervezkedés és a kollektív vezetés elve — jobban érvényesülnek. Nőtt a szakszervezetek tömegbefolyása, cél tudatosabb, eredményesebb munkastilus alakult ki. A szakszervezeti vezető szervek tekintélye növekedett a szervezett dolgozók, az állami és gazdasági szervek előtt. A választott vezető szervek tevékenysége tervszerűbbé vált, határozataik, intézkedéseik megalapozottabbak.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa — mint a két kongresszus között a szakszervezeti mozgalom legfelső irányító szerve — rend-

szeresen megtartotta üléseit. Határozataiban megszabta a szakszervezetek feladatait a népgazdasági tervek teljesítésének segítésében, az ideológiai irányelvekből adódó szakszervezeti tennivalókat, a társadalombiztosítás, a munka- és egészségvédelem terén végzendő szakszervezeti teendőket, a szakszervezetek nemzetközi tevékenységét, a gazdasági mechanizmus reformjának előkészítésével és bevezetésével kapcsolatos feladatokat, az egész szakszervezeti mozgalom vezető, irányító munkájával összefüggő főbb elveket és módszereket. *Határozatai irányvonalat jelentettek a szakszervezeti mozgalom számára, ugyanakkor lehetőséget adtak a szakszervezeti központi vezetőségeknek, hogy a szakmai, iparági sajátosságoknak megfelelően határozzák meg konkrét feladataikat.*

A Szakszervezetek Országos Tanácsának ülései között az elnökség irányította a szakszervezeti mozgalmat. A megjelölt irányvonal alapján állást foglalt a dolgozókat érintő kérdésekben. Rendszeresen ellenőrizte a XX. kongresszus, illetve a SZOT-ülések, határozatainak végrehajtását, segítséget nyújtott a szakszervezetek központi vezetőségeinek olyan esetekben, amikor saját hatáskörükben nem tudtak megoldani egy-egy kérdést. Végzett munkájáról rendszeresen tájékoztatta a SZOT-ot.

A szakszervezetek központi vezetőségei és elnökségei a dolgozókat érintő nagyobb jelentőségű kérdésekben foglaltak állást, tettek intézkedéseket, hoztak határozatokat. Általában napirendre tűzték a SZOT határozataiból eredő tennivalókat, behatóbban foglalkoztak az adott iparág dolgozóinak helyzetével, a tagságot foglalkoztató kérdésekkel. Álláspontjaik megalapozottabbak, az illetékes minisztériumokhoz átadott javaslataik a helyzet alapos ismeretéről tanúskodtak. Ennek következtében nőtt a felsőszintű szakszervezeti szervek tekintélye az állami szervek előtt. Elismert képviselői a szakszervezeti tagságnak, véleményük, javaslataik hozzájárulnak az iparág problémáinak megoldásához. Tömegkapcsolataik erősödtek, döntéseik, állásfoglalásaik meghozatala előtt az ediginél szélesebb körben kéri a szakszervezeti tagság véleményét, javaslatát. A tagsággal való kapcsolatnak számos formája alakult ki. A központi vezetőségek részt vesznek az alapszervek taggyűlésein, rendszeresen szerveznek munkásgyűléseket, szakszervezeti napokat üzemekben, járásokban, szakáganként is.

A vezetés színvonalának növekedése mellett a felsőbb választott szervek munkájának, munkamódszereinek javításában további erőfeszítésekre van szükség. A lehetőségekkel, a megnövekedett hatáskörrel még nem mindig tudnak megfelelően élni. A központi vezetőség elé kerülő napirendek egy része formális, nem igényli a konkrét állásfoglalást a vezető testülettől, ezért nem érvényesül minden

esetben és kellő mértékben a központi vezetőség feladatmeghatározó szerepe. Néhol hiányzik a kellő bátorság, következetesség a dolgozók érdekeinek védelménél. Még nem kellő mértékben érvényesült az elméleti igényesség egy-egy átfogó határozat meghozatalánál, többször elmarad a helyzet alapos elemzése, így a hozott határozatok nem minden esetben előremutatóak.

A szakszervezeti és gazdasági szervek munkájában még sok a párhuzamosság, előfordul, hogy olyan módon tárgyalnak kérdéseket, mint a gazdasági vezetők. A hozott határozatok, intézkedések egy része nem ad segítséget a szakszervezeti bizottságok, aktivisták munkájához; az agitációs érvek több esetben hiányoznak, s nem mindig magyarázzák a határozatok meghozatalának okát és célját. Nem minden esetben dolgozzák ki a határozat végrehajtásának megszervezésére vonatkozó részletes intézkedési tervet.

A szakszervezeti központi vezetőségek és elnökségek irányító munkájában meglevő hiányosságokhoz hozzájárult, hogy 1966 elejéig elsősorban a területi, illetve középszerveket erősítettük, és kevesebb figyelmet fordítottunk a szakszervezeti központi vezetőségek vezető, irányító munkájának fejlesztésére, önállóságuk növelésére és az alapszervezetek segítésére. A SZOT 1966. augusztus 5-i határozata óta ismét fejlődés tapasztalható a központi vezetőségek, elnökségek irányító, vezető munkájában.

A szakszervezetek megyei tanácsainak és a megyei, területi bizottságoknak tevékenysége is fejlődött az elmúlt években. Törekedtek arra, hogy a SZOT elnöksége célkitűzéseinek megfelelően dolgozzanak; eközben érték el eredményeket. *A szakszervezetek megyei tanácsai — mint választott vezető testületek — a megye legfelső szakszervezeti szerveivé váltak.* Képviseleték a szervezett dolgozókat a megyei állami, gazdasági szervek előtt. Részt vállaltak a megyei pártbizottságok irányítása alapján — a megye sajátos helyzetének megfelelően — a helyi gazdasági és politikai feladatok kidolgozásából, illetve azok végrehajtásából. Jobban összehangolták a megyében dolgozó szakszervezeti szervek munkáját. Az alapszervezetek általában elismerik és igénylik a vezető szervek irányító, segítő munkáját. A SZOT elnökségének határozatában megjelölt célkitűzéseknek azonban a szakszervezetek megyei tanácsai sem mindenben tudtak eleget tenni. A két kongresszus között, az erőfeszítések ellenére sem volt kielégítő a szakszervezeti középszervek és általuk az alapszervezeti munka hatékonyabb ellenőrzése, segítése. Nem volt elég következetes a határozatok végrehajtásának megszervezése. Az egyes megyei bizottságok sem nyújtottak elég módszertani segítséget a szakszervezeti bizottságoknak a feladat megoldásához.

A középszervek tevékenységük általános fejlődése ellenére sem

tudták teljesen kiküszöbölni a különböző szervek munkájában levő párhuzamosságokat, átfedéseket. Vezető, irányító munkájuk fogyatékosága abból is ered, hogy a megyében levő ipari vállalatoknál, gyáregységeknél jelentkező problémákat helyileg nem tudták érdemben megoldani, mivel a gazdaságirányításban nem a területi, hanem az iparági irányítás érvényesült. A vállalatok központjai más területeken helyezkedtek el, ugyanakkor a szakszervezetek közép-szerveinek hatásköre csak saját megyéjükre terjed ki.

A szakszervezetek XX. kongresszusa az alapszervezetek munkájának továbbfejlesztését döntő tényezőként határozta meg az egész szakszervezeti mozgalom számára. Törekedtünk arra, hogy minél több kérdésben legyen a döntési jog ott, ahol a szakszervezeti tagság él és dolgozik. Nagyobb önállóságot kaptak a szakszervezeti bizottságok a vállalati tervezéssel, a bér- és munkaügyi, társadalombiztosítási, munkavédelmi s a mozgalmi szervezeti élettel összefüggő kérdésekben is.

A szakszervezeti bizottságok döntő többsége eredményesen, tervszerűen dolgozott. Határozottabban, bátrabban foglalt állást a dolgozókat érintő kérdésekben, javult a kollektív vezetés. Az üzemi, intézményi pártszervezetek jobban igénylik és elismerik a szakszervezetek munkáját. A munkahelyek többségénél a gazdasági vezetők figyelembe veszik javaslataikat, kérik segítségüket a vállalatok előtt álló feladatok megoldásához. A tapasztalatok alapján megállapítható, hogy elsősorban a gazdasági munkával — termelés, bér, munkaügy — foglalkoznak jól, de sokat tesznek a biztonságos munkakörülmények megteremtéséért, a szociális ellátottság javításáért is. Eredményes a társadalombiztosítási, a tagszervező, a tagdíjmunka is. Az alapszervezetek törekedtek arra, hogy jobban használják fel politikai és szervezeti erejüket a tagság mozgósítására, nevelésére.

Azok az eredmények, amelyeket a szakszervezeti alapszervezetek munkájukban értek — a lehetőségekhez és a követelményekhez képest —, nem elegendők. A szakszervezeti bizottságok egy részénél felhalmozódott a munka. Ez részben az irányító szervek hibájából adódik. Még mindig sok a határozatok, értekezletek, jelentések száma, amelyek megterhelik a szakszervezeti bizottságokat, s így kevesebb idejük marad a konkrét ügyintézésre. De hozzájárul az is, hogy a szakszervezeti bizottságok sok helyen nem növelték megfelelően a műhelybizottságok, szakszervezeti csoportok, bizalmiak hatáskörét, így sok olyan ügyel kell foglalkozniok, amelyeket a műhelyekben is elintézhetnének. Előfordul az is, hogy a függetlenített szb-titkárok nem osztják meg kellően az szb tagjai között a feladatokat. Így nem tudnak megfelelően, behatóan foglalkozni a vállalat, intézmény dolgozóit érintő, fontos kérdésekkel. Nehezíti a szakszervezeti bizott-

ságok munkáját az is, hogy a gazdasági vezetők egy része a dolgozókat érintő intézkedéseit, utasításait úgy adja ki, hogy annak szükségességét nem indokolja, mondván, hogy a magyarázat, az agitáció a szakszervezet feladata.

Az iparvállalatok összevonásával összefüggésben a gazdasági vezetés, irányítás centralizáltabb lett. Az összevont vállalatok gyáregységeinek gazdasági vezetői azonban a legtöbb helyen nem rendelkeztek megfelelő önállósággal. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy a szakszervezeti bizottságok nem minden esetben tudtak élni a részükre biztosított hatáskörökkel. De az intéző bizottságok sem tudták vállalati szinten érdemben képviselni a dolgozók érdekeit.

A szakszervezeti taggyűlések megtartása, a szervezett dolgozók részvétele és aktivitása az elmúlt időszakban javult, 1966-ban a tagság 66 százaléka vett részt taggyűlésen. Ez a korábbi évekhez képest némi javulást jelent.

A taggyűlések napirendjeit az alapszervezet határozza meg. Az ilyen módon kijelölt napirendek közelebb állnak a tagsághoz, mint a központilag előírt témák. Viszont még mindig sok esetben túl általános kérdéseket vitatnak meg, ami kihat a tagság aktivitására. Helyes volt a decentralizált taggyűlések rendszerének kialakítása. A dolgozók kisebb egységekben szívesebben mondják el véleményüket, javaslatukat, bírálataikat.

A XX. kongresszusnak azt a célkitűzését, hogy növeljük a szakszervezeti taggyűlések irányító, beszámoltató, ellenőrző szerepét, nem tudtuk teljesen valóra váltani. Ennek oka, hogy a szakszervezeti bizottságok egy része nem tesz eleget rendszeres beszámolási kötelezettségének. Sok helyen hiányoznak a taggyűlés megtartásához szükséges helyiségek, a több műszak, a szétszórt telephelyek, a vidékről bejáró munkások nagy száma nehezíti az összevont taggyűlések megtartását. Az alapszervezetek több mint 50 százalékában nem tartják meg negyedévenként a taggyűléseket. Azokban az alapszervezetekben, ahol a tagság nagy létszáma miatt összevont taggyűlést nem tarthatnak, a két választás közötti beszámoltatás megoldatlan, mivel az alapszabályban előírt évenkénti küldöttértekezleten való beszámoltatást a szakszervezeti bizottságok általában nem teljesítették.

Előfordult az is, hogy az alapszabály szerint a taggyűlés hatáskörébe utalt — a vállalat, intézmény dolgozóit érintő — kérdésekben sem kéri döntés előtt taggyűlés állásfoglalását, hanem a szakszervezeti bizottság, sőt nem ritkán egyszemélyben a titkár foglal állást.

A szakszervezeti bizottságok egy részénél fokozni kell a felelősséget az őket megválasztó szakszervezeti tagság iránt. Biztosítani kell, hogy a tagságnak rendszeresen beszámoljanak, véleményét minden fontos kérdésben kikérjék, s a taggyűlésen felvetett kérdésekben in-

tézkedjenek, s azokra mindenkor adjanak választ. Ma még tapasztalható, hogy a szakszervezeti bizottságok egy része elsősorban a közép- és felső szerveknek dolgozik, munkájáról csak azoknak számol be rendszeresen. A szakszervezeti tagság nem ismeri eléggé azt a szerteágazó tevékenységet, amelyet a szakszervezeti szervek — s különösen a szakszervezeti bizottságok — végeznek. Nem megfelelő a szakszervezeti munka nyilvánossága sem.

A gazdasági szervek önállóságában és hatáskörében időközben kialakult változások, az új gazdasági mechanizmus bevezetésének előkészítése — majd 1968. január 1-től belyezése — objektíve is lehetőséget teremt a szakszervezetek üzemi szervei hatáskörének bővítéséhez, a helyi ügyintézés erősítéséhez. Ezt segítette elő a SZOT elnökségének 1966. november 12-i választási irányelve, mely szerint is az üzemi szakszervezeti munka erősítése, a tagság bevonása a vezetésbe, a szakszervezeti és üzemi demokrácia erősítése a szakszervezeti mozgalom alapvető feladata.

A SZOT elnökségének választási irányelvei alapján mindazokban az alapszervezetekben, ahol a taggyűlés a nagy létszám, több műszak, távoleső telephelyek stb. miatt nem tudta betölteni irányító, beszámoltató szerepét, ott üzemi, illetve vállalati szakszervezeti tanácsot választottak meg. Az országos jellegű, illetve több telephellyel rendelkező ipari nagyvállalatoknál a vállalati szakszervezeti tanács soraiból szakszervezeti bizottságot választott, ezzel megszűntek a korábban létrehozott intéző bizottságok. A kormánynak és a SZOT elnökségének 1967. január 15-i együttes határozata megszüntette az üzemi tanácsokat, ezeket az 1967. évi választásoknál már nem választottuk újjá. Az üzemi demokrácia érvényesülésének fórumai a vállalati, üzemi szakszervezeti tanácsok, bizottságok lettek. Az új szervezeti felépítéssel jobban tudjuk biztosítani a szakszervezeti és üzemi demokrácia érvényesülését és a vállalat összdolgozóinak képviselőletét mindazokban a kérdésekben, melyekben a szakszervezeti szerveknek meghatározott jogaik vannak.

Az 1967-es választások alkalmával megválasztott szakszervezeti tanácsok az alapszervezet legfelsőbb irányító szervei lettek ott, ahol összevont taggyűlést nem lehet tartani. Megválasztásuk az üzemi szakszervezeti demokrácia szélesítését jelentette. Tényleges vezető szerepük betöltése azonban a továbbiakban az irányító szervek segítségével, valamint attól függ, hogy hatáskörük és jogkörük megfelelően a párhuzamos gazdasági vezetés hatáskörének.

A szakszervezeti csoportok — mint a szakszervezeti mozgalom legkisebb szervezeti egységei — munkájában a XX. kongresszus óta további fejlődés tapasztalható. Évről évre több szakszervezeti csoport tart megbeszélést, 1963-ban 49,4 százalékban, 1966-ban már 73 szá-

zalékban tartottak csoportmegbeszéléseket. Sok helyen a csoport tesz javaslatot segélyre, megvitatja az üdülőjegyek elosztását stb. A szakszervezeti csoport életének továbbfejlesztésével növelhetjük a tagsággal való szoros kapcsolatot, erősíthetjük a szervezettség összetartó erejét, fokozhatjuk a tagság felelősségét, véleményének érvényre jutását. A szakszervezeti bizalmiak munkája jelentősen javult a XX. kongresszus óta. Felelősséget éreznek csoportjuk iránt, naponta foglalkoznak dolgozótársaik különböző problémáival. Jelentős szerepük van a szocialista brigádok életében. Ma már egyre több gazdasági vezető ismeri el a szakszervezeti bizalmiak munkáját, és kéri segítségüket a műhely vagy csoport előtt álló feladatok kialakításánál és megoldásánál.

A szakszervezeti bizottságok egy része eredményesen segíti a szakszervezeti csoportok, a bizalmiak munkáját. Az alapszervezetek többségében rendszeresen tartanak bizalmitanácskozásokat. A szakszervezeti bizottságok egy része döntéseinél támaszkodik a bizalmiak véleményére. Gyakran előfordult azonban az is, hogy a szakszervezeti bizottságok, műhelybizottságok nem tájékoztatták megfelelően a bizalmiakat, intézkedéseiket, döntéseiket nem magyarázzák, s emiatt a bizalmiak nem tudják azok mellett érvelve mozgósítani a tagságot.

A XX. kongresszus a szakmaközi bizottságok munkájának további fejlesztését jelölte meg. A szakmaközi bizottságok számszerű fejlődése mérsékelt volt, a meglévők munkájának tartalma, rendszeressége azonban némileg javult. Számos községben, kisebb városban jól foglalkoznak a helyi alapszervezetekkel nem rendelkező szakszervezeti tagsággal, a bejáró dolgozókkal. Együttműködnek a tanácsokkal és más szervekkel, részt vesznek a községpolitikai, kulturális, sportélet szervezésében. Az szmt-k és egyes helyeken a szakmai megyei bizottságok rendszeresen segítik munkájukat. A XX. kongresszus határozatában előírtakat mindezek ellenére nem tudtuk megvalósítani. Ezért a közeljövőben ki kell dolgozni a szakmaközi bizottságok új működési szabályzatát.

A szakszervezeti vezető szervek az elmúlt időszakban jobban foglalkoztak a dolgozó nők és fiatalok sajátos problémáival. A felsőbb szervek határozatokat hoztak, intézkedéseket tettek a dolgozó nők és fiatalok élet- és munkakörülményei javítása, eszmei-politikai nevelésük, általános és szakműveltségük növelése érdekében. Az utóbbi 1—2 évben különös figyelmet fordítottunk az ipari tanulók szakmai és politikai nevelésére, kulturális igényeik kielégítésére. A dolgozó nők között végzendő szakszervezeti munka értékelésében azonban még nem sikerült alapvető szemléleti változást elérni. A dolgozó nőkkel és az ifjúsággal való foglalkozás még mindig nem

vált a szakszervezeti munka egészének szerves részévé. Nem tudtuk elérni, hogy mikor a szakszervezeti szervek napirendre tűzik egy-egy átfogóbb feladat végrehajtását, illetve értékelését, annak keretén belül vizsgálják a nők és a fiatalok helyzetét. A legtöbb helyen még mindig külön feladatként foglalkoznak e kérdésekkel. Több szakszervezet és szmt helyesen foglalkozik a nyugdíjas szakszervezeti tagokkal. A lehetőségeknek megfelelően törekedtek a szakszervezetek szervezeti életébe való bevonásukra, kulturális, illetve pihenési és szórakozási igényeik megoldására, nyugdíjas alapszervezetek, helycsoportok, körök, klubok, találkozók megszervezésével. A nyugdíjasok egy részének azonban nem tudták ezeket a lehetőségeket biztosítani, különösen vidéken.

A szakszervezeti szervek gyakran az egyes dolgozó rétegekkel való foglalkozás alatt kizárólag a nők, az ifjúság és a nyugdíjasok közötti munkát értelmezik. Gyakran megfélemlenek a dolgozók szakmai rétegződéséről, s viszonylag kevés helyen foglalkoznak kielégítően a szakmunkások, művezetők, műszaki értelmiségiek sajátos gondjaival. A több szakmát magukba foglaló nagy iparági szakszervezetek többsége szakbizottságok, szakosztályok segítségével differenciáltan foglalkozik az egyes ágazatok dolgozóival. Erre azonban nem minden szakszervezetnél fordítanak kellő figyelmet.

Az elmúlt időszakban, de különösen az utóbbi esztendőben növekedett a szakszervezeti munka társadalmi súlya, a szakszervezetek tekintélye, a velük szemben támasztott igény. *A vezető, irányító munka javulása hozzájárult tömegkapcsolataink erősödéséhez, a demokratikus centralizmus érvényesüléséhez, növekedett a szakszervezetek tömegbefolyása.* A széles társadalmi aktívahálózat odaadó, lelkes munkájának fokozottabb megbecsülésével megvan a lehetőség arra, hogy a tagság aktív segítségével az előttünk álló feladatokat eredményesen hajtsuk végre.

A TAGSÁG RÉSZVÉTELE A SZAKSZERVEZETI MUNKÁBAN

A két kongresszus között a választott vezető testületek arra törekedtek, hogy a tagság egyre jobban érvényesíthesse az alapszabályban biztosított jogait és kötelességeit. Rendszeresen továbbfejlesztettük a szakszervezeti választási rendszer demokratizmusát. A XX kongresszus előtt a szakszervezeti tisztségviselők megválasztásához 51 százalékos szavazattöbbség elegendő volt. Az 1965-ös választásoktól a szakszervezeti tagság, illetve a küldöttek kétharmadának

szavazata szükséges egy-egy tisztségviselő megválasztásához. Az 1967-es választásoknál — ezek mellett — titkosan és személy szerint választották meg a különböző vezető testületek elnökeit és titkárait. A választások előtt megválasztott jelölőbizottságok széles körben tanácskoztak a szakszervezeti tagsággal, s jelöléseiket ennek alapján tették meg. A szakszervezeti tagság helyesen élt a demokratizmus adta lehetőségekkel. A választások nyílt, szabad légkörben zajlottak le. A dolgozók aktívan vettek részt, bírálták el a vezető testületek munkáját. *A szakszervezeti tagság a megválasztott vezető testületeket magáénak érzi, segíti, támogatja munkájukat.*

A XX. kongresszus óta fejlődött a szakszervezeti munka társadalmi jellege is. Jelenleg a szervezett dolgozók mintegy 17 százaléka végez társadalmi munkát. Az 1965. évi választásoknál kb. 350 000 tisztségviselőt választottak a szervezett dolgozók, 50 000-rel többet, mint az előző választás alkalmával. Ezenkívül mintegy 180 000 aktívista dolgozik a különböző társadalmi munkabizottságokban.

A választott és a különböző munkabizottságokban tevékenykedő aktivisták munkája rendszeresebb, hatékonyabb lett. Általában megszűntek a formálisan működő különböző bizottságok. A rendszeres munkát végző aktivistákon kívül a szakszervezeti tagság jelentős része vállalja alkalmanként különböző szakszervezeti megbízatások elvégzését.

A kongresszus óta növekedett a szervezett dolgozók létszáma, ennek következtében csökkent az 1000 szakszervezeti tagra jutó függetlenítettek száma. A XX. kongresszus határozatának megfelelően arra törekedtünk, hogy a függetlenítettek létszámát elsősorban a közép- és alapszerveknél növeljük.

A szakszervezeti munka társadalmi jellegének erősödése, az a sokféle tevékenység, amelyet a tagság cselekvő részvételével végez, azt bizonyítja, hogy a tagság tettekkkel is támogatja a szakszervezeti mozgalom célkitűzéseit.

A társadalom érdekében végzett tevékenységet a szakszervezeti mozgalom megbecsüli, elismerését sokféleképpen kifejezésre juttatja. A XX. kongresszus óta 694-en kaptak kormánykitüntetést, 1610-en a szakszervezeti munkáért kitüntető jelvény arany, 1750-en az ezüst, 1980-an a bronz fokozatát, több tízezren a szakszervezetek központi vezetőségei elismerő okleveleit. Számosan taggyűléseken, egyéb munkahelyi összejöveteleken kapják meg munkatársaik elismerését áldozatkész munkájukért.

A társadalmi munkásokkal való bánásmódnál, munkájuk elismerésénél azonban kedvezőtlen jelenségek is vannak. Az új gazdasági mechanizmusra való áttérés előkészítésének időszakában erősödtek az olyan nézetek — elsősorban a gazdasági vezetők részéről —, ame-

lyek vitatják a munkahelyi társadalmi munka szükségességét, létjogosultságát. Nemegyszer előfordult, hogy emiatt a társadalmi munkát vállaló dolgozók munkahelyükön hátrányos helyzetbe kerültek. Egyes helyeken tapasztalható, hogy a gazdasági vezetők messzemenően igénylik a szakszervezeti társadalmi munkások segítségét minden termeléssel összefüggő kérdésben — versenyszervezés, mozgósítás a terv teljesítésére stb. —, de kevésbé jó szemmel nézik, ha a dolgozók jogos igényeinek kielégítése érdekében járnak el.

A szakszervezeti mozgalom vezető szervei eddig is tettek intézkedéseket; a társadalmi munkásokat tehermentesítik minden olyan munkától — írásos munka, értekezlet —, amely túlterhelést jelent, hogy munkájuk érdemi részét jobban végezhessék. De még mindig gyakori az, hogy különböző szakszervezeti szervek munkaidő alatt hívják össze a társadalmi aktivistákat, s a szükségesnél több az olyan társadalmi munkabizottságok száma, amelyeknek tagjai nem elsősorban saját munkahelyükön végeznek társadalmi munkát, hanem más üzemeket vizsgálnak, ellenőriznek.

Továbbra is fontosnak tartjuk annak vizsgálatát, hogyan lehetne még jobban tehermentesíteni a társadalmi aktivistákat. Szükséges azonban a társadalmi munka megbecsülésének általános javítása és a társadalmi munkások fokozottabb védelme is.

A szakszervezetek kapcsolatai a pártszervezetekkel — a két kongresszus között — minden szinten továbbfejlődtek. A párt vezető szervei igénylik, figyelembe veszik a szakszervezetek választott testületeinek véleményét, javaslatát. A vállalatoknál, hivataloknál és intézményekben a párt szervezetei a dolgozók közötti politikai tömegmunkában támaszkodnak a szakszervezetekre, igénylik munkáját. A pártszervezetek fontos feladatnak tartják, hogy a mozgalomban jártas káderekkel segítsék, erősítsék alapszervezeteinket, s megbecsülik, értékelik a szakszervezetekben végzett tevékenységet.

A két kongresszus között az állami és gazdasági szervekkel való együttműködésben a termeléssel, a gazdálkodással kapcsolatos kérdések álltak előtérben. A szakszervezeti szervek támogatták a termelési feladatok, a gazdasági célkitűzések megvalósítását, mozgósították a dolgozókat a termelési feladatok teljesítésére. A szakszervezeti szervek — főleg az alapszervezetek — azonban sok esetben olyan kérdésekkel is foglalkoztak, amelyek elsősorban a gazdasági vezetők feladatát képezik. A termelés segítségét nem mindig sajátosan szakszervezeti oldalról közelítették meg, hanem esetenként mechanikusan másolták a gazdasági vezetés módszerét.

A szakszervezetek társadalmunkban elfoglalt helyének meghatározásával elvileg tisztázódtak az állami, gazdasági szervekkel való együttműködés lehetőségei és formái. Ennek megfelelően a SZOT-

nál, a szakmák központi vezetőségeinél a párhuzamos állami szervezetekkel való együttműködésben a központi helyet a közös cél megvalósítása foglalja el. A szakszervezetek vezető szervei helyzetüknél fogva a kérdéseket a dolgozók képviselőitől oldaláról vizsgálják, de szem előtt tartják az összes dolgozók érdekeit is. Ennek alapján foglalnak állást. Az elmúlt évben felsorolt elvek érvényesítése érdekében megállapodás jött létre a SZOT és a kormány, a szakszervezetek központi vezetőségei és az illetékes minisztériumok, valamint egyes szmt-k és megyei tanácsok között a további együttműködésre vonatkozóan.

Alapszervezeteinknek a gazdasági vezetéssel való együttműködést a megkötendő kollektív szerződéssel kell érvényre juttatniok.

Tovább erősödtek a szakszervezetek kapcsolatai a KISZ-szel és a Magyar Nők Országos Tanácsával is. A SZOT elnöksége és a KISZ Központi Bizottsága közös irányelvet adott ki a szakszervezetek és a KISZ együttműködéséről, rendszeresen adtak ki közös versenyfelhívásokat, együttesen foglalkoztak a szocialista brigádmozgalommal, az ifjúság kulturális nevelésével stb. A KISZ-szel való jobb együttműködés a dolgozó ifjúság nevelését, a szocialista erkölcs formálását, végső soron élet- és munkakörülményeik javítását segítette elő. Középszerveink és a városi, községi szakmaközi bizottságok részéről kölcsönös és jó kapcsolat alakult ki a Hazafias Népfronttal, a megyei, községi nőtanácsokkal.

A KÁDEREK NEVELÉSE, KÉPZÉSE

A szakszervezetek XX. kongresszusa feladatul szabta, hogy céltudatosabban, előrelátóan kell nevelni kádereinket. Tovább kell fejleszteni az eddig már jól bevált oktatási formákat. A felsőszintű kádereképzéssel egyidejűleg jobban előtérbe kell állítani mind szakmai, mind mozgalmi téren az aktivisták, bizalmiak tömeges képzését és továbbképzését, fel kell készíteni őket feladataik hozzáértőbb, a követelményeknek megfelelő végzésére.

A szakszervezetek a kongresszus határozatában előírt követelmények végrehajtására sok gondot fordítottak. Céltudatosan arra törekedtek, hogy a szakszervezet előtt álló növekvő feladatok végzésére a társadalmi aktivisták ezreit neveljék, felkészítsék. A választott szakszervezeti szervek természetesen foglalkoztak a hatáskörükbe tartozó tisztségviselők, társadalmi aktivisták munkájának segítésével, rendszeres ellenőrzésével és képzésével.

A céltudatosabb káderkiválasztás, nevelés eredményeként következetesebben érvényesült az az elv, hogy olyan aktivisták, funkcionáriusok kerüljenek be a választott szakszervezeti szervekbe és a társadalmi munkabizottságokba, akik élvezik a tagság bizalmát, eddigi munkájukkal, magatartásukkal bebizonyították a munkáshatalomhoz való hűségüket, rátermettségüket.

A szakszervezeti vezető szervekbe megválasztott tisztségviselők összetétele általában megközelíti a szervezett dolgozók összetételét. Az alapszervezeti választott tisztségviselők között növekedett a pártönkívüliek és a nők aránya. Az alapszervezetekben választott tisztségviselők 80 százaléka, a középszervek tagjainak 45 százaléka pártönkívüli. Az 1965. évi szakszervezeti választásoknál az alapszervezetekben 40,6 százalékban nőket választottak meg. A közép- és felsőbb szakszervezeti szervekben azonban a munkások és a nők aránya az összdolgozók közötti számarányuk alatt van.

A szakszervezetek alapszervezeteinél érvényesíteni kell azt az elvet, hogy a választott szervek összetétele tükrözze azoknak az összetételét, akiket képviselnek. A szakszervezeti alapszervek tisztségviselőinek 23,6 százaléka fiatal, arányuk nem növekedett az elmúlt években. Ezért célul tűztük ki a legutóbbi és a soron következő választásoknál, hogy nagyobb arányban kell beválasztani fiatalokat is a szakszervezeti tisztségekbe.

A vezető szervek javuló kádermunkája, a funkcionáriusok, aktivisták rendszeres nevelése, oktatása elősegítette a káderek stabilitását. A jövőben azonban az eddiginél nagyobb gondot kell fordítani a káderutánpótlásra, a vezetői előkészítésre, előléptetésre. A szakszervezeti mozgalomban dolgozó tisztségviselők többsége és a társadalmi munkában dolgozó aktivisták egy része hosszú idő óta végző szakszervezeti munkát. Gondot jelent azonban, hogy az alapszervezetekben választott tisztségviselőknek egy másik része még mindig gyakran cserélődik, az 1965-ös választásoknál is az összes aktivistáknak 47 százaléka került újonnan funkcióba.

A cserélődésnek többféle oka van. A nyugdíjazásból, munkahely- és munkakörváltásból eredő természetes fluktuáción kívül, a tisztségviselők egy része, különösen a társadalmi aktivisták, a szakszervezeti munkával szemben növekvő követelményeknek nem tud eleget tenni. Munkakörülményeik, gazdasági beosztásuk is nehezíti a társadalmi munka végzését.

A szakszervezeti vezető szervek jól kihasználják az oktatás lehetőségeit. A szakszervezeti tisztségviselők párt- és szakszervezeti iskolákon növelték eszmei, politikai képzettségüket és elsajátították a munka végzéséhez szükséges ismereteket. A szakszervezeti mozga-

lom évente több mint 20 millió forintot fordított a káderek oktatására.

Tovább fejlődött a szakszervezeti képzés, s kialakult az oktatás egységes rendszere. Ez eredményesen segítette az aktivisták, tisztségviselők politikai, mozgalmi ismereteinek bővítését, általános és szakmai műveltségük növelését, marxista—leninista világnézetük megalapozását. 1963-tól egy- és kétéves pártiskolán 240 szakszervezeti funkcionárius végzett. A függetlenített funkcionáriusok 13 százaléka egyetemi, főiskolai végzettséggel, 44,2 százaléka érettségivel rendelkezik.

A SZOT Központi Iskolán és az oktatási központok különböző tanfolyamain 1963-tól mintegy 20 000 tisztségviselő végezte el a középfokú tanfolyamot. A hallgatók többsége a vidéki alapszervezetek tisztségviselői közül került ki. A tanfolyamokon a társadalmi, politikai ismeretek mellett a szakszervezeti határozatok megvalósításának, a feladatok végrehajtásának módszerét színvonalasabban oktattuk.

Az egésznapos oktatás mellett kiszélesítettük az aktivisták felsőfokú, levelező formában való képzését. A 3 éves népművelő-könyvtárosképző, a felsőfokú társadalombiztosítási tanfolyam és a felsőfokú munkavédelmi tanfolyam felsőfokú iskolai végzettséget, illetve közép- és felsőfokú szakjellegű képesítést nyújt. A SZOT Központi Iskolán 1966-ban megkezdtük a szakszervezetek országos és közpertszervi funkcionáriusainak szervezett továbbképzését is.

A felső és középfokú oktatás mellett nagy figyelmet fordítottunk az alapszervezetek tisztségviselőinek, társadalmi aktivistáinak alapfokú képzésére. Ezt elsősorban az alap- és közepszervezetekben reszortok szerint szervezett konferenciákon, tanfolyamokon munkaidő után valósítottuk meg. A két kongresszus között mintegy 550 000 aktivistát részesítettünk alapfokú képzésben. A szakszervezeti tisztségviselők, illetve társadalmi aktivisták képzése sok esetben nehezen valósítható meg, mivel sok helyen a gazdasági vezetők a termelési érdekekre való hivatkozással nehezen járulnak hozzá a tanfolyamra küldéshez. A szakszervezeti bizottságok a vállalati tervek készítésekor nem tudják mindig megterveztetni, hogy hány aktivistát, milyen időtartamú tanfolyamra fognak a tárgyévben küldeni.

Még következetesebb, tervszerűbb káderpolitikával kell biztosítani, hogy a tisztségviselők cserélődése mindig a mozgalom előtt álló feladatok magasabb színvonalon történő végzését segítse elő. A szakszervezetek vezető szervei több társadalmi munkást vonjanak be a szervezett dolgozók ügyeinek intézésébe, erősítsék az egész szakszervezeti tagság politikai, erkölcsi szilárdságát, a szakszervezeti mozgalom társadalmi erejét. főmegbefolyását.

A SZAKSZERVEZETEK GAZDÁLKODÁSÁRÓL

A szakszervezetek a XX. kongresszus által előírt pénzügyi feladatokat eredményesen oldották meg, a politikai célkitűzések megvalósításához a szükséges anyagi alapot biztosították. Lehetővé vált, hogy a szakszervezeti szervek évről évre mind nagyobb összeget fordítsanak a tagság szociális, kulturális és sportigényeinek kielégítésére.

Megállapítható, hogy mind nagyobb összeget fordítunk a dolgozók nevelésére, oktatására, a szocialista munkaversenyt szervező tevékenységre, az agitációra és szemléltető, propagandamunkára, az üdültetésre, valamint az idős tagok támogatására.

A pénzügyi munkában célkitűzés volt, hogy a tagdíjjal való gazdálkodás közelebb kerüljön a tagsághoz, s így a tagság jobban törődjön saját ügyeivel. igényelje és számon kérje a költségvetési tervekről, azok végrehajtásáról szóló tájékoztatást. A dolgozókkal erősödtek a kapcsolatok, és elképzeléseik a költségvetés tervezésében és a gazdálkodásban nagyobb határozottsággal érvényesültek.

A dolgozók növekvő bizalma a szakszervezeti munka iránt a tagdíjbevételek emelkedésében is megmutatkozott. A fejlődés mutatószáma az 1962. évhez mint bázishoz viszonyítottna a következő:

1962 évben	100,0 ⁰ / ₀
1963 évben	101,8 ⁰ / ₀
1964 évben	108,3 ⁰ / ₀
1965 évben	114,1 ⁰ / ₀
1966 évben	118,4 ⁰ / ₀

A tagdíjbevétel kedvező alakulását nemcsak a kereső dolgozók számának növekedése, hanem a szervezettség és a tagdíjfizetési készség emelkedése is előmozdította. A tagdíjfizetési készség 91,5 százalékról 93,2 százalékra nőtt.

A szakszervezeti mozgalom egészében végbement változás a pénzügyekben is éreztette hatását. A gazdálkodás minden láncszemében — a tervezés és felhasználás területén egyaránt — a választott szervek feladatköre bővült, és ezzel egyidejűleg felelősségük is nőtt. Szerveink a megnövekedett pénzügyi lehetőségekkel jól éltek. Az önállóság és a felelősség helyes értelmezése kedvező feltételt teremtett az átgondoltabb, a mozgalom igényeit jobban szolgáló gazdálkodás kialakításához.

Megállapítható, hogy a szakszervezeti mozgalom fejlődésében a pénzügyi munka társadalmi jellegének erősítése pozitív szerepet töltött be. Hozzájárult az egységesebb vonalvezetés kialakításához és jól illeszkedett abba a direktívába, hogy — a mozgalmi munka minden területén, így a gazdálkodásban is — a vezetést az élethez közelebb vigye.

Az elmúlt évek alatt tovább folytatódott a gazdasági munka területén jelentkező párhuzamosságok felszámolása, a pénzügyi és számviteli adminisztráció egyszerűsítése és gépesítése. Helyes intézkedésnek bizonyult a megyékre dekoncentrált oktatás pénzügyi elszámolása, a kiküldetési átalányrendszer, a közpénzügyi ingóságainak egységes kezelésbevétele.

Az szmt-k megnövekedett pénzügyi munkájukat jól látják el. Mind a maguk, mind a megyei bizottságok területén a gazdasági munkát kellő szakszerűséggel és körültekintéssel végzik. Az ügyviteli munka egyszerűbbé tételére az egy székházban levő megyei szervek fenntartásával és működésével kapcsolatos tennivalók az szmt gazdasági apparátusának feladatkörébe kerültek.

A SZOT gondoskodik a megyei bizottságok elhelyezéséről, fűtéséről, világításáról, posta- és telefonszolgáltatásokról, valamint az írószer- és nyomtatványellátásról is. A SZOT-ra háruló terhek növekedését az szmt-k beszámolóí jól mutatják. Ezek szerint

	1962. év	1966. év
Fűtés, világítás költsége	1,7 millió Ft-ról	2,5 millió Ft-ra
Posta-, telefonköltség	1,8 millió Ft-ról	2,7 millió Ft-ra
Írószer-, nyomtatványellátás költsége	0,7 millió Ft-ról	0,8 millió Ft-ra
emelkedett.		

Helyesnek bizonyult az az intézkedés is, amely a jobb technikai feltételek biztosítása érdekében a megyei szervek gépkocsiparkját

az szmt-k kezelésébe vonta össze. A megyei gépkocsipark igen elhasználódott állapotán — szűk lehetőségeink miatt — csak csekély mértékben változtattunk. Erőfeszítéseinket jól mutatja, hogy a rendszeres javításokon túlmenően a SZOT a középsszervek gépkocsiparkját 34 új és 11 felújított gépkocsival növelte. A fenntartási költségek növekedését a következő adatok mutatják:

	1962. év	1966. év
Gépkocsik felújítása és üzemeltetése	800 000 Ft	4 500 000 Ft

A megyei szervek jobb munkafeltételeiről, a berendezések és felszerelések kiegészítéséről a SZOT gondoskodott. E célra az szmt-k költségvetésében kellő fedezet állott rendelkezésre. Az elmúlt négy év alatt a berendezések kiegészítésére és felújítására 1,7 millió forintot fordítottunk.

Biztosítottuk, hogy a művelődési intézmények felújítására a szakszervezetek költségvetésükben évente tagdíjbevételeik másfél százalékat irányozzák elő. Ugyancsak biztosított volt a városi és községi szakmaközi bizottságok működésének anyagi feltétele is. A rendelkezésre álló összeg a szövénnytagság arányában került szétosztásra.

A szakszervezetek SZOT-járuléka az elmúlt négy év alatt nem változott, átlagban a tagdíjbevételek 9,9 százaléka.

A gazdasági tevékenység ellátásához a bevételek és kiadások összhangja jó alapot teremtett, és így a szakszervezeti szervek figyelme — a bevételek kedvező alakulása mellett — döntően a helyes arányok kialakítására, a takarékos felhasználásra, az ügyviteli fenntartási költségek csökkentésére irányult. E téren tett intézkedéseinket az alanti összehasonlítás is jól mutatja:

	1962. év	1966. év
Összes felhasználásból		
Az alapszervek területén	67,8%	68,4%
Megeyi bizottsági felhasználások	7,6%	6,7%
Budapesti bizottsági felhasználások	2,5%	2,3%
Központi vezetőségi felhasználások	19,6%	19,5%
Ügyviteli beruházás	2,5%	3,1%
	<hr/>	<hr/>
	100,0%	100,0%

A társadalmi tulajdon védelme érdekében is több intézkedés történt, fokozódott a pénzügyi apparátusok ellenőrző tevékenysége.

ÚJ LÉTESÍTMÉNYEK

A második ötéves terv keretében a SZOT és a szakszervezetek anyagi erejének összefogásával beruházásainkat tovább folytattuk. Átadásra került a zamárdi 500 férőhelyes gyermeküdülõ, a hévízi Muskátli étterem, a Visegrád üdülõhajó. Jelentõs összeget fordítottunk campingházak beszerzésére és az üdülõk gépesítésére.

A megyei szervek elhelyezésének megoldására felépült a gyõri, a salgótarjáni és a székesfehérvári szmt-székház és megkezdõdött az egri és szegedi székházak építése is.

A harmadik ötéves terv idõszakában — az anyagi erõk további összefogásával — 343 milliós beruházási program megvalósítását kezdtük meg. E programból említést érdemel a Budapest üdülõ, az új dunai üdülõhajó, a gyulai gyógyüdülõ, a soproni és balatonszép-laki családi üdülõ, a fonyódi és sátoraljaújhelyi gyermeküdülõ és sok más, a tagság érdekeit szolgáló beruházás. Elõkészítés alatt van a szakszervezeti nyomda és egy központi szervizüzem létesítése is.

**A SZAKSZERVEZETEK
ORSZÁGOS TANÁCSA
SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK
JELENTÉSE
A XXI. KONGRESSZUSNAK**

Az MSZMP VIII. kongresszusának határozatai kijelölték azokat a feladatokat, amelyek a szocializmus teljes felépítésének időszakában meghatározzák a szakszervezetek munkáját. A kongresszusi határozatoknak megfelelően tovább növekedtek a szakszervezetek feladatai, társadalmi és politikai életünk minden területén. Elsősorban megnövekedtek feladataink a dolgozók életszínvonalának állandó emelésében, az élet- és munkakörülmények javításában, a művelődési, kulturális és sportigények kielégítésében, a szocialista termelési viszonyok erősítésében, a termelőerők gyorsabb ütemű fejlesztésében.

A szakszervezetek XX. kongresszusa az alapvető feladatok végrehajtására konkrét határozatokat hozott, amelyek biztosították az elmúlt időszakban a feladatok maradéktalan megvalósítását. A szakszervezetek XX. kongresszusa — figyelembe véve a politikai célkitűzéseket — meghatározta, hogy *„a szakszervezetek fordítsák anyagi eszközeiket mind nagyobb arányban a tagság szociális, kulturális szükségleteinek kielégítésére, az eredményes mozgalmi munka feltevételeinek biztosítására. Az alapszervezetek nagyobb önállósággal és felelősséggel gazdálkodjanak a rájuk bízott anyagi eszközökkel. Az anyagi eszközök felhasználásáról a taggyűlés (küldöttközgyűlés) döntsön. A vezető szervek rendszeresen számoljanak be választóiknak a pénzgazdálkodásról. A számvizsgáló bizottságok rendszeresen, munkájukkal biztosítsák a társadalmi ellenőrzést.”*

A megnövekedett feladatok, valamint az ellenőrzési munka színvonalának és hatékonyságának növelése érdekében szükségesnek tartottuk jó szakmai gyakorlattal és felkészültséggel rendelkező aktivisták bevonását, akik a számvizsgáló bizottság tagjainak irányításával végezték munkájukat. Az elért eredmények azt bizonyítják, hogy az aktivisták bevonása az ellenőrzési munkába, hasznos volt.

A vizsgált szervek munkájának ellenőrzése sok esetben olyan speciális szaktudást igényelt, amely szükségessé tette a számvizsgáló bizottság, valamint a vizsgálatba bevont revizori aktivisták szakosítá-

sát. Ezek a szakosított kollektívák összekovácsolódtak, és biztosítják, hogy a vizsgált szervek és intézmények munkájában bekövetkezett változásokat — a fejlődésüket — folyamatosan figyelemmel kísérik, és önállóságuk sértése nélkül javaslatokat dolgozzanak ki gazdálkodási munkájuk színvonalának emelésére, illetve a visszatérő hibák kiküszöbölésére.

A számvizsgáló bizottság az aktivisták munkáját a jövőben sem nélkülözheti.

Az ellenőrzés szervezetté tétele, illetve hatékonyságának fokozása érdekében tevékenységünket munkatervek alapján végeztük. Ezeket az első években negyedévenként, majd 1965-től kezdődően félévenként készítettük el.

A munkatervben megjelölt feladatok alapján az egyes vizsgálatokhoz részletes programokat készítettünk, amelyek a vizsgálat lebonyolításának módszereire vonatkozóan is utasításokat tartalmaztak.

Vizsgálataink során nemcsak a hiányosságok feltárására és következményeinek elemzésére törekedtünk, hanem célul tűztük ki a vizsgált szerv dolgozóinak segítségét is. Ennek érdekében minden esetben javaslatokat dolgoztunk ki a hiányosságok megszüntetésére.

A SZOT-szervek és -intézmények vizsgálati programjainak összeállításakor mindig szorosan együttműködtünk a SZOT-főkönyvelősséggel, illetve annak revizori csoportjával, hogy a párhuzamos ellenőrzéseket kiküszöböljük.

A számvizsgáló bizottság feladatainak megfelelően ellenőriztük; a SZOT teljes apparátusának pénzügyi és gazdasági tevékenységét, továbbá a Munkavédelmi Tudományos Kutatóintézet, a Központi Iskola, az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság és szervei, a Társadalombiztosítási Főigazgatóság és szervei, a Népszava Lapkiadó Vállalat, a Táncsics Könyvkiadó Vállalat, a Ságvári Nyomda gazdálkodását.

A számvizsgáló bizottság megállapítása szerint a SZOT bevételeinek és felhasználásainak összegei tükrözik a szakszervezetek kongresszusi és a SZOT elnökségi határozatok végrehajtását. Tükrözik szocialista társadalmunkban a szakszervezeti mozgalom fontos szerepét. A mozgalomnak igen értékes jellege, hogy nemcsak a szakszervezetekbe való belépés önkéntes, hanem a tagdíjfizetés is.

A bérből és fizetésből élő aktív dolgozók száma 1962-höz viszonyítva 1965-ben 100,6 százalékra emelkedett, míg a taglétszám növekedése ugyanebben időszakban 9,5 százalékos volt, s ez 1966-ban 11,3 százalékosra nőtt.

Ezek az összehasonlítások is bizonyítják, hogy a tömegek bíznak a magyar szakszervezeti mozgalomban és célkitűzéseivel egyetértenek.

SZOT bevételek alakulása
(1962—1966)

Ezer Ft-ban

Megnevezés	1962.	1963.	1964.	1965.	1966.
1. Teljes tagdíjbevétel után SZOT-tagdíjárulék	41 750	42 501	45 126	47 517	49 316
2. SZOT-vállalatok nyereség- befizetései	17 313	20 547	23 372	25 717	28 047
3. Szakszervezeti feladatok ellátásához áll. hozzájár.	11 823	12 639	12 805	12 555	12 784
4. Szaksz. hozzájárulás a szakmaközi bizottság működéséhez	3 536	4 012	4 190	4 347	4 401
5. Egyéb bevételek	8 646	7 286	11 644	9 292	10 724
6. Szmt-bevételek	1 221	4 739	6 562	6 804	7 398
Összesen:	84 287	91 724	103 699	106 232	110 670

Felhasználások alakulása

Ezer Ft-ban

1. Közp. vez. és apparátus	25 011	27 203	33 342	30 463	33 512
2. Szaksz. Bp-i Tanács	2 096	2 124	2 357	2 397	2 242
3. Szaksz. Megyei Tanács	26 362	32 805	41 344	42 167	42 936
4. Támogatások	25 203	18 273	19 072	21 272	29 543
5. Beruházások	—	4 194	6 700	6 051	550
Egyutt:	78 672	84 599	102 815	102 350	108 783

A munkatervünk szerint a revizorokra lebontott vizsgálatok száma:

1963-ban	61,
1964-ben	85,
1965-ben	47,
1966-ban	72.

1965-ben a vizsgálatok száma ugyan csökkent, azonban a vizsgálatokra fordított munkanapok száma nem változott, mert ellenőrzéseink munkaiigényes témákat érintettek.

Vizsgálataink során megállapítottuk, hogy szerveink a XX. kongresszus óta pénzügyi és gazdasági tekintetben szervezettebben dolgoztak. Költségvetéseik teljesítését a takarékoság és a megfontoltabb gazdálkodás jellemezte.

A vizsgálataink eredményei alapján megállapítottuk, hogy a SZOT

és intézményeink, valamint szerveink költségvetése és gazdálkodási tevékenysége — kisebb jelentőségű formai hibáktól eltekintve — alapvetően a XX. kongresszus határozatainak megfelelően alakult, és a rendelkezésre álló pénzügyi eszközök a határozatnak megfelelően kerültek felhasználásra.

Ellenőrzéseink során megállapítottuk, hogy a SZOT gazdálkodásában a költségvetési fegyelem megszilárdult. A rendelkezésre bocsátott eszközöket költségvetés szerint, a szükségleteknek megfelelően használták fel, tovább javult a bizonylati fegyelem, megszilárdult a pénzgazdálkodás, a gazdasági ügyvitelt folyamatosan korszerűsítik és ezáltal növelik a gazdasági munka hatékonyságát. Költségvetési átcsoportosítás esetén mindenkor az elnökségi határozatoknak megfelelően járnak el.

A SZOT gazdasági munkájának jelentős javulása a SZOT-hoz tartozó vállalatok, intézmények és egyéb szervek gazdasági munkájában is pozitívan érezteti hatását.

A számvizsgáló bizottság véleménye szerint jelentősen javult a szakszervezeti mozgalom területén a politikai és gazdasági munka színvonala. A számvizsgáló bizottságok ellenőrzési tevékenységének hatékonysága szintén emelkedett. A végzett jó munka következtében megnövekedett a szakszervezeti tagok bizalma és kötelességtudata a szakszervezeti mozgalom iránt. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a tagdíjfizetési morál a XX. kongresszust megelőző évben, az 1962. évi 91,5 százalékról 1966. évben 92,6 százalékra emelkedett. Megállapítható, hogy a különböző szintű szakszervezeti számvizsgáló bizottságok ellenőrző tevékenysége is hozzájárult a szakszervezeti mozgalomban pénzzel dolgozó szakszervezeti tisztségviselők pénzügyi fegyelmeinek, kezelési pontosságának megszilárdulásához.

A számvizsgáló bizottság megválasztása óta eltelt időszakban a SZOT-nál és szerveinél bűnös visszaéléssel nem találkoztunk.

Vizsgálatainkra az elmúlt időszakban jobban felkészültünk. Javítottunk ellenőrzési módszereinken. A felkészülés során tanulmányoztuk a vizsgálandó szerv munkájával kapcsolatos korábbi jelentéseket, a hibák kiküszöbölésére tett javaslatokat.

A vizsgálatok előtt munkacsoportonként értekezleteken megbeszéltük a vizsgálati programot, és kijelöltük a határidőket. Ezek az értekezleteken részt vettek a SZOT-nak azok a dolgozói, akik a vizsgálandó szervet gazdaságilag irányítják.

Vizsgálati programjaink felölelték a mindenkor aktuális gazdálkodási témákon kívül a

- pénztár és egyéb értékek rovincsolását,
- bankszámlák ellenőrzését,

- elszámolási számlák ellenőrzését,
- leltárak és selejtezések ellenőrzését,
- szakszervezeti tulajdon kezelésének ellenőrzését,
- bizonylati fegyelem ellenőrzését,
- a költségek felhasználásánál a takarékosági szempont érvényesülését.

A számvizsgáló bizottság a vizsgálatok elvégzése után a hiányosságok kiküszöbölésére minden esetben javaslatot tett. Javasataink közül néhányat megemlítünk.

Galyatetőn levő sertéshizlaldánk a Dél-balatoni Üdülési Igazgatóságához, az Üdültetési Kisegítő Gazdaságok balatonföldvári központjához tartozott. A takarmányt, valamint egyéb termékeket nem egy esetben Balatonföldvarról irányították a különféle egységekhez.

Javasoltuk, hogy a balatonföldvári központ adja le a dél-balatoni igazgatóság területén kívül eső egységeit annak az üdülőnek, amely a hizlaldát üzemelteti. Ezáltal fuvarköltséget lehet megtakarítani, egyszerűsíteni lehet az ügyvitelt, és a veszteséget okozó tényezők megszüntethetők. A gazdaság vezetői részére tapasztalatcserét javasoltunk a sertéshizlalás szakmai problémáinak megismerésére és gazdálkodásának szakszerű átszervezésére.

Javasoltuk, hogy a balatonszabadi gyümölcsöst — minthogy a gyümölcsös kezelése nem szakszervezeti feladat — a helyi állami gazdaság vegye kezelésbe, ami megtörtént.

Az ismeretes MT határozat alapján a Népszava kiadónak egyes szaklapok terjesztését is át kellett vennie. A számvizsgáló bizottság vizsgálta az átvett lapok gazdálkodását. Javasataink alapján a kiadó gondoskodott az átvett lapok gazdaságosabb előállításáról és kiadásáról. Vizsgálataink eredményeképpen jelentősen csökkent a kiadónál a remittenda-százalék is.

A számvizsgáló bizottság vizsgálta a Táncsics Könyvkiadó munkáját is. Javasoltuk, hogy dolgozzon ki a kiadó intézkedési tervet annak érdekében, hogy leülepedési tartalék terhére elszámolt és különböző raktárakban tárolt 1,7 millió forint értékű könyv minél nagyobb része értékesítésre kerüljön.

Megállapította a számvizsgáló bizottság, hogy az Eszperantó Szövetségnél az alapszabályokat hiányosan tartják be. A tagdíjjal hátralékosok nyilvántartása nem volt megbízható. Javasoltuk az alapszabályok maradéktalan betartását és a tagdíjnyilvántartás megszervezését.

A Munkavédelmi Tudományos Kutatóintézetnél is rendszeres vizsgálatot tartott a számvizsgáló bizottság. Megállapítottuk, hogy az intézet nemcsak kutatásokkal, hanem egyes esetekben az általa

kihísérletezett munkavédelmi eszközök gyárásával is kénytelen foglalkozni, mert a profil szerint illetékes szervek nem gondoskodnak azok üzemszerű előállításáról. Ennek következtében a kutatási költségek gyakran nem választhatók el a tényleges termelés költségeitől. Javasoltuk olyan elszámolási rendszer kidolgozását, amelyben a termelés költségei megnyugtató módon különválaszthatók a költségvetés szerinti kutatási ráfordításoktól. Megállapítottuk továbbá, hogy az intézet eddigi munkájával is bebizonyította fenntartásának szükségességét. A dolgozók munkavédelmének javításában nagyon hasznos munkát végzett.

A számvizsgáló bizottság több ízben vizsgálta az Üdülési Főigazgatósághoz tartozó igazgatóságok, valamint a Társadalombiztosítási Főigazgatóság ellenőrzési tevékenységét, és elmondhatjuk, hogy ezt a munkát a főigazgatóságok rendkívül intenzíven végzik, és fejlődés tapasztalható mind a határidők betartása, mind a hibák kijavítására történt intézkedések megvalósítása tekintetében is.

A számvizsgáló bizottság észrevételei kiterjedtek annak segítésére is, hogy az üdülőkből hazatérő dolgozók jó emlékekkel távozzanak. Helyes lenne, ha ennek szem előtt tartásával növekedne az üdülők vezetőinek tevékenysége az üdülő-egységek jobb üzemeltetése, a berendezések karbantartása és nem utolsósorban az ellátás magasabb szintre fejlesztése (például választék bővítése, több idényelem beszerzése, gyümölcsellátás növelése) tekintetében.

Megszilárdult a helyzet az szmt-knél a pénzügyi fegyelem területén és a számvitelben is. Ezt a területet a SZOT főkönyvelősége is állandóan ellenőrzi és figyelemmel kíséri.

A számvizsgáló bizottság évenként vizsgálta a SZOT-beruházások teljesítését és elszámolását, valamint a SZOT főkönyvelőség revizori tevékenységét is.

A számvizsgáló bizottság egyetértett azzal az elgondolással, hogy a szakszervezeteknél beruházásra rendelkezésre álló összegeket központi, közös, nagy létesítmények megépítésére fordítsuk. Így létesült a hajdúszoboszlói reprezentatív Béke üdülő; a Budapest I. üdülőhajó. Ez évben megkezdődött a Budapest II. üdülőhajó építése és a Váci úti garázs, autójavító, irodaház-komplexum.

Az is örömdetes jelenség, hogy ezen nagy létesítmények üzembe helyezése után nem csökkent a színvonal az épület, a berendezés és felszerelés, állag megóvásában és üzemeltetési színvonalában sem.

A vizsgált szervek vezetőivel a számvizsgáló bizottság javaslatait megtárgyalta és minden esetben megállapodtunk a megteendő intézkedésekben.

A megtett intézkedéseket a következő vizsgálatnál ellenőriztük. Egyetért a számvizsgáló bizottság azzal az elnökségi határozattal,

hogy a XIII. kerületben a Váci úton megépítendő épületbe költözzenek a jelenleg mostoha körülmények között elhelyezett szakszervezeti szervek is.

Létesül egy központi garázs és autójavító, valamint karbantartó műhely, amely a szakszervezeti gépkocsik gazdaságosabb javítását lesz hivatva megoldani.

Jelenleg a szakmai szakszervezetek gépkocsijai különböző helyeken tárolnak. A SZOT gépkocsijai a pártgarázsban vannak elhelyezve, és havi 15 000 Ft tárolási és mosási díj terheli összesen a SZOT-ot és a szervizköltség. Itt fog tárolni központilag a budapesti szakszervezeti kocsik nagy része a SZOT gépkocsijait is beleértve.

Ide tervezzük elhelyezni a Ságvári Nyomdat, amelynek a Garay utcában való üzemeltetése munkavédelmi szempontból veszélyes. Papírraktára már évek óta az udvarban kartonpapír fedéllel ellátott, nyitott helyiségben van. A nyomda üzemhelyisége túlszűfolt.

Itt nyer elhelyezést a Táncsics Könyvkiadó Vállalat, amelynek jelenlegi elhelyezése igen rossz. Sok 100 000 Ft értékű plakátot, kiadványt a pincében tárolnak. A könyvkiadó szétszórta helyiségekben van, ami a munkát is nehezíti.

Ide kerül a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, amelynek Guszev utcai székháza fafödémés régi épület, és oda az új, modern, korszerű könyvelőgépek, számológépek nem helyezhetők el.

A Váci útra költöztetjük a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsát, amely jelenleg az SZTK Mező Imre úti épületében működik, a rendelkezésre bocsátott helyiségekben nem fér el, a szakmai bizottságok egy része szétszórva, a szakmák épületében működik.

Miután a megyei bizottságok munkája közös területi jellegű, ezért helyes lesz az összes szakmai Pest megyei bizottságot is az irodaházba elhelyezni. Ez a munka jobb irányítását és szervezését teszi lehetővé.

A Szakszervezetek Budapesti Tanácsa, melynek szintén nem megfelelő az elhelyezése, az irodaházban kap otthont. Ezzel jobb körülményeket teremtünk a szakszervezeti dolgozóknak munkájuk végzéséhez.

Fenti indokok is sürgetővé teszik a tervezett épület mielőbbi megépítését.

Egy alkalommal részt vettünk Lengyelországban tapasztalatcserén.

Három szmt és három szakszervezet számvizsgáló bizottsági értekezletén vettünk részt, és segítettük a szakmai számvizsgáló bizottságokat a részükre rendezett előadásokkal.

1966-ban 3 előadást terveztünk, melyek számvizsgáló bizottsági

értekezleteken — ahová revizor aktivistákat is meghívtak — hangzottak el.

Az előadások témája a következő volt:

1. Árrendezés, az ármechanizmus továbbfejlesztése, 2. A gazdaságirányítás reformja, 3. Ipari átszervezés néhány tapasztalata.

Összefoglalva: A XX. kongresszus óta eltelt időszakban javult a számvizsgáló bizottság munkája. Jelentősen hozzájárult a szakszervezeti gazdálkodás megszilárdításához.

Hiányossága, hogy az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságaival a szakmai kapcsolat nem eléggé intenzív. A jövőben ezen változtatni kell: több segítséget kell adni az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságainak és gyakoribbá kell tenni a munkakapcsolatokat.

Pártunk IX. kongresszusának határozata alapján tovább nő a szakszervezetek feladata.

1968-ban, népgazdaságunk gazdaságirányítási rendszerének reformja következtében, tovább bővülnek szakszervezeti feladataink.

Növekszik alapszerveink önállósága, s minden bizonnyal nagyobb összegekkel fognak rendelkezni. Ezért szükséges, hogy a felsőbb szintű számvizsgáló bizottságok az alsóbb szintű számvizsgáló bizottságoknak a jövőben nagyobb segítséget nyújtsanak.

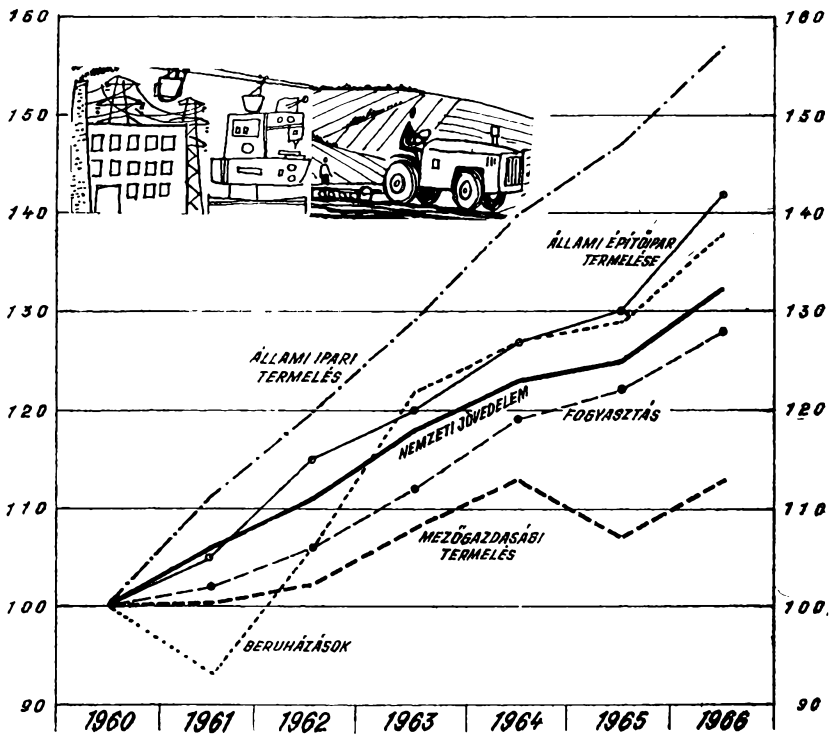
Meg vagyunk győződve, hogy az újonnan megválasztandó számvizsgáló bizottság az eddigi munka továbbfejlesztésével, a határozatok jobb végrehajtásával és a pénzügyi fegyelem megszilárdításának segítségével hozzá fog járulni a szakszervezeti mozgalom további fellendüléséhez.

STATISZTIKAI TÁBLÁZATOK

ÉS GRAFIKONOK

A NÉPGAZDASÁG FEJLŐDÉSE

A népgazdaság fejlődésének összefoglaló adatai (1960 = 100)

1961—66. ÉVEKBEN AZ IPARI TERMELÉS NÖVEKEDÉSÉNEK
TÚLNYOMÓ RÉSE
A TERMELÉKENYSÉG EMELKEDÉSÉBŐL SZÁRMAZOTT
(százalékban)

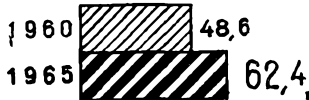
1961	1962	1963	1964	1965	1966
68,5	56,1	40,6	58,6	91,5	80

AZ IPARI TERMELES TERMELEKENYSÉG- ÉS LÉTSZÁMALAKULÁSA

Ipáragak	Termelés	Egy foglalkoztatottra jutó termelés	Foglalkoztatottak számának
			növekedése százalékban 1960—1966. években
Bányászat	35	28	7
Villamosenergia-ipar	67	54	10
Kohászat	39	29	8
Gépipar	70	39	23
Építőanyagipar	50	38	9
Vegyipar	114	57	38
Fafeldolgozóipar	61	20	34
Papíripar	81	27	43
Nyomdaipar	57	35	16
Textilipar	42	26	13
Bőr-, szőrme- és cipőipar	32	4	27
Ruházati ipar	36	27	7
Élelmiszeripar	48	30	13
Állami ipar együtt	57	34	17

Az ipar, az építőipar és a mezőgazdaság műszaki-gazdasági fejlődésének néhány mutatója

A TARTÓSAN BIZTOSÍTOTT Bányauágathozs

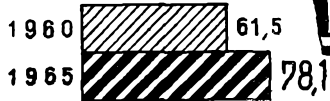

%

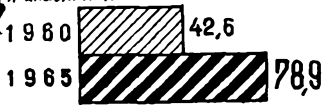
A MANOLÁS GÉPESÍTÉSI FONA

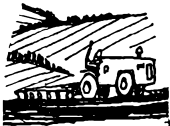
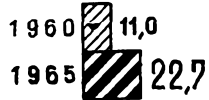
A MUNKAKÖZELI SZÁLLÍTÁS GÉPESÍTÉSÉNEK ARÁNYA A SZÉN-BÁNYÁSZATBAN

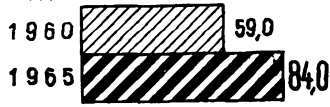
A GABONARATÁS GÉPESÍTÉSI FONA

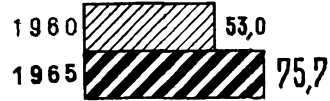
Az AUTOMATA SZÖVŐGÉPEK ARÁNYA A TEXTILIPARBAN

A NAPÁS TERÜLET GÉPI NAPÁLÁSÁNAK ARÁNYA

Az ÉPÍTŐIPARI FÖLDMUNKÁK GÉPESÍTÉSE

A BURGONYA NISZEDÉS GÉPESITETTSEGE

SZOCIALISTA MUNKAVERSENY-MOZGALOM

KIVÁLÓ DOLGOZÓ KITÜNTETÉSBEN RÉSZESÜLTEK SZÁMA

	1963	1964	1965	1966
Oklevéllel kitüntetett dolgozók száma	96 584	95 371	91 421	96 198
Jelvényvel kitüntetett dolgozók száma	41 449	50 681	49 240	57 978
Együtt:	138 033	146 052	140 661	154 176

A BRIGÁDMOZGALOM FEJLŐDÉSE

Év	Munkabrigádok		Szocialista brigád- mozgalomban részt vevő brigádok		Szocialista címet elnyert brigádok	
	száma	tagjainak száma	száma	tagjainak száma	száma	tagjainak száma
1963	94 062	951 548	47 322	491 493	14 765	155 022
1964	95 262	955 554	58 035	604 738	19 998	219 772
1965	98 971	1 019 817	60 359	640 974	26 556	281 570
1966	109 293	1 160 271	79 765	852 483	34 777	384 472

KITÜNTETETT SZOCIALISTA BRIGÁDOK SZÁMA 1966. DECEMBER 31-ÉN

Oklevéllel	Oklevéllel és zászlóval	Bronz- plakettel	Ezüst- plakettel	Együtt
kitüntetett brigádok száma				
16 789	11 256	5573	1159	34 777

**A SZOCIALISTA MUNKA MŰHELYE, ÜZEME, VÁLLALATA,
GAZDASÁGA CÍMÉRT FOLYÓ VERSENY**

	1963	1964	1965	1966
Cí mért küzdő egységek száma	1 479	1 556	1 910	2 285
dolgozók száma	87 024	112 576	135 030	177 130
Címet elnyert egységek száma	—	430	809	1 209
dolgozók száma	—	34 661	54 254	81 351

**A SZAKMA IFJŰ MESTERE ÉS A KIVÁLÓ IFJŰ MÉRNÖK,
TECHNIKUS, KÖZGAZDÁSZ CÍMÉRT VERSENYZŐK SZÁMA**

É v	A szakmai ifjú mestere		A kiváló ifjú mérnök, technikus, közgazdász	
	cí mért versenyzők száma			
1962	19 527		5367	
1963	16 091		5209	
1964	17 105		6336	
1965	20 000		7640	
1966	25 320		7905	

AZ ÚJÍTÓMOZGALOM FEJLŐDÉSE

Újítást benyújtott dolgozók száma

1962	241 573 fő
1963	193 002 fő
1964	185 076 fő
1965	183 797 fő
1966	192 252 fő

Az újítási javaslatok száma

É v	Benyújtott	Elfogadott	Bevezetett	Kifizetett újítási díj ezer Ft
	újítások száma			
1963	223 000	114 000	89 000	119 596
1964	200 000	111 000	86 000	118 900
1965	193 000	82 000	82 000	122 917
1966	197 636	107 163	82 203	159 400

FOGLALKOZTATOTTSÁG

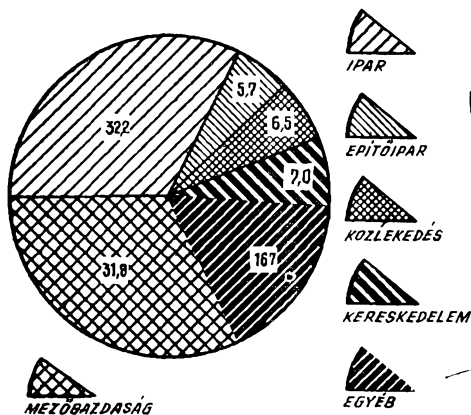
AZ AKTÍV KERESŐK SZÁMA

E v (január 1.)	Aktív keresők száma ezer fő	1960 = 100
1960	4709,9	100,0
1961	4650,7	98,7
1962	4630,2	98,3
1963	4661,2	99,0
1964	4706,7	99,9
1965	4738,5	100,6

AZ AKTÍV KERESŐ NÉPESSÉG SZÁMA AZ EGYES NÉPGAZDASÁGI ÁGAKBAN

	1960. január 1.	1965. január 1.	Növekedés (+) Csökkenés (-) százalékban 1960-hoz képest
	e z e r f ő		
Ipar	1290,6	1527,3	+18,3
Építőipar	256,2	270,5	+ 5,6
Közlekedés	280,8	309,4	+10,2
Kereskedelem	303,1	330,6	+ 9,1
Egyéb	654,1	790,0	+20,8
Nem mezőgazdasági ágazatok együtt	2784,8	3227,8	+15,9
Mezőgazdaság	1925,1	1510,7	-21,5
Aktív keresők összesen	4709,9	4738,5	+ 0,6

Az aktív kereső népesség százalékos megoszlása az egyes népgazdasági ágakban (1965. január 1.)

**AKTIV KERESŐK
ÖSSZESEN: 4738,5 EZER FŐ**

AZ ÁLLAMI IPAR LÉTSZÁMALAKULÁSA

	1960	1961	1962	1963	1964	1960 = 100
ezer főben						
Munkás	877,4	908,1	938,6	973,0	1003,0	114,3
Műszaki	94,4	98,9	102,1	108,1	115,2	122,0
Adminisztratív	82,0	84,9	91,3	97,3	101,9	124,3
Kisegítő	54,5	53,2	56,6	55,0	55,7	102,2
Nem ipari dolgozó	15,3	16,0	15,9	16,1	16,2	105,9
Ipari tanuló	18,4	19,5	21,7	23,8	24,6	133,7

**MUNKÁSOK ÉS ALKALMAZOTTAK LÉTSZÁMARÁNYA
AZ ÁLLAMI IPARBAN**

	1960	1966	Növekedés (+) Csökkenés (-) százalékban
Nehézipar			
Munkások (ezer fő)	570	656	+15,1
Alkalmazottak (ezer fő)	168	206	+22,6
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	29	31	+ 6,9
Könnyűipar			
Munkások (ezer fő)	226	266	+17,7
Alkalmazottak (ezer fő)	50	60	+20,0
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	22	23	+ 4,5
Élelmezési ipar			
Munkások (ezer fő)	81	96	+18,5
Alkalmazottak (ezer fő)	47	50	+ 6,4
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	58	52	-10,3
Állami ipar összesen			
Munkások (ezer fő)	877	1018	+16,1
Alkalmazottak (ezer fő)	265	316	+19,2
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	30	31	+ 3,3

**AZ AKTÍV KERESŐ NŐK SZÁMA NÉPGAZDASÁGI ÁGAZATONKÉNT
(ezer fő)**

Ágazatok	1960			1965		
	Összes aktív kereső	ebből nő	Nő az összes %-ában	Összes aktív kereső	ebből nő	Nő az összes %-ában
Ipar	1290,6	453,7	35,2	1527,3	604,9	39,6
Építőipar	256,2	28,7	11,2	270,5	39,3	14,5
Közlekedés	280,8	47,5	16,9	309,4	63,1	20,4
Kereskedelem	303,1	153,5	50,6	330,6	194,0	58,7
Közszolgálat stb.	654,1	287,6	44,0	790,0	349,5	44,2
Együtt	2784,8	971,0	34,9	3227,8	1250,8	38,8
Mezőgazdaság	1925,1	701,8	36,5	1510,7	589,9	39,0
Aktív kereső összesen	4709,9	1672,8	35,5	4738,5	1840,7	38,8

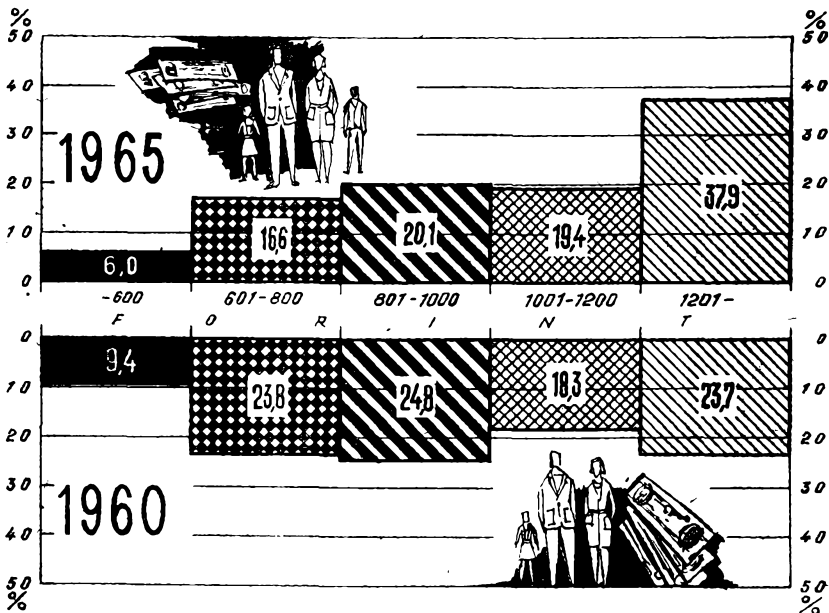
NŐK LÉTSZÁMA AZ ÁLLAMI IPARBAN 1965. OKTÓBER 1-ÉN

Ágazatok	A fogl. nők száma ezer főben	Nők az összes fogl. %-ában	Munkás- nők száma ezer főben	Nők az összes munkás %-ában	Szak- munkás nők száma ezer főben	Nők az összes szak- munkás %-ában
Nehézipar	234,0	27,6	153,4	23,4	13,6	4,6
Könnyűipar	185,1	60,5	158,1	62,0	53,9	51,6
Élelmezési ipar	68,7	44,7	47,6	45,7	3,4	11,8
Állami ipar	487,8	37,3	359,1	35,4	70,9	16,6

MUNKÁSOK ÉS ALKALMAZOTTAK REÁLBERÉNEK,
REÁLJÖVEDELMÉNEK ALAKULÁSA

	Névleges átlagbér	Fogyasztói ár	Reálbér	Reáljövedelem
	1960 = 100			
1961	101	101	100	100
1962	103	102	102	103
1963	107	101	106	112
1964	111	101	109	118
1965	112	103	109	118
1966	116	104	112	124

A munkás és alkalmazotti családok megoszlása az egy családtagra jutó
jövedelem szerint

**MUNKÁSOK ÉS ALKALMAZOTTAK ÖSSZES JÖVEDELMÉNEK
MEGOSZLÁSA FŐBB JÖVEDELEMFORRÁSOK SZERINT**

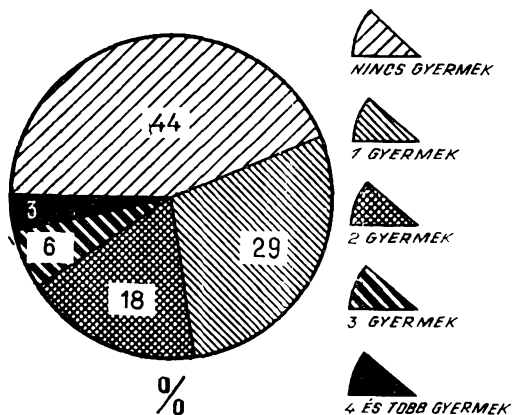
	1960		1965	
	millió Ft	%	millió Ft	%
Munkaviszonyból eredő	52 353	65,1	67 182	64,7
Ebből: munkabér	48 435	60,3	61 945	59,7
napidíj	811	1,0	1 010	1,0
nyeréségrészesedés	1 356	1,7	1 514	1,5
egyéb személyi jellegű	1 751	2,1	2 713	2,5
Mezőgazdasági termelésből	6 256	7,8	5 927	5,7
Egyéb forrásból (állam- kölcson stb.)	1 811	2,3	3 654	3,5
Végzett munkán alapuló jövedelem	60 420	75,2	76 763	73,9
Pénzbeli társadalmi juttatás	7 280	9,1	10 512	10,2
Ebből: nyugdíj	3 964	4,9	6 191	6,0
ösztöndíj	154	0,2	265	0,3
táppénz	1 519	1,9	2 038	2,0
családi pótlék	1 230	1,5	1 390	1,3
segély	413	0,6	628	0,6
Természetbeni társadalmi juttatás	12 669	15,7	16 546	15,9
Társadalmi juttatás összesen	19 949	24,8	27 058	26,1
Összes jövedelem	80 369	100,0	103 821	100,0

HAVI ÁTLAGKERESET AZ ÁLLAMI SZÉKTORBAN

Ágazatok	Havi kereset (Ft)		Emelke- dés szá- zaléka 1960-hoz képest	Kereseti arány állami szektor összesen = 100	
	1960	1966		1960	1966
Ipar	1617	1846	14,1	102,7	99,5
Építőipar	1610	1905	18,3	102,2	102,6
Mezőgazdaság	1357	1590	17,1	86,1	85,7
Közlekedés	1502	1815	20,8	95,4	97,8
Kereskedelem	1418	1696	19,6	90,0	91,4
Államigazgatás	1541	1873*	21,5	97,8	100,9
Állami szektor összesen	1575	1856	17,9	100,0	100,0

* I. félévi adat

A munkás és alkalmazotti háztartások százalékos megoszlása a 14 éven aluli gyermekek száma szerint (1963)

MUNKÁSOK ÉS ALKALMAZOTTAK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA A HAVI KERESÉST NAGYSÁGA SZERINT AZ ÁLLAMI SZÉKTORBAN (1960)

Havi kereset forintban	Ipar		Építőipar		Közlekedés		Kereskedelem	
	1960	1964	1960	1964	1960	1964	1960	1964
1000 Ft-nál kevesebb	7,2	4,3	9,1	5,6	6,9	2,3	22,7	13,1
1001—1200 Ft között	12,4	8,8	11,0	6,4	17,2	7,5	21,5	18,2
1201—1500 Ft között	25,3	23,5	24,2	15,4	29,1	23,1	22,7	24,6
1501—2000 Ft között	31,7	32,9	34,2	36,3	32,7	40,1	21,0	25,6
2001—2500 Ft között	14,2	17,8	15,5	21,9	11,0	18,8	8,3	11,7
2501—3000 Ft között	5,5	7,4	4,2	8,4	2,5	5,8	2,5	4,2
3001 Ft-nál több	3,7	5,3	1,8	6,0	0,7	2,4	1,3	2,6
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

**MUNKÁSOK ÉS ALKALMAZOTTAK HAVI ÁTLAGKERESETE
AZ ÁLLAMI SZEKTOR EGYES ÁGAZATAIBAN**

Megnevezés	Havi kereset (Ft)		Emelkedés százaléka	
	1960	1966	1960-hoz képest	
Ipar	1617	1846	14,1	
ebből: munkás	1574	1786	13,5	
Építőipar	1610	1905	18,3	
ebből: munkás	1565	1814	15,9	
Mezőgazdaság	1357	1590	17,1	
ebből: munkás	1306	1539	17,8	
Közlekedés	1502	1815	20,8	
ebből: munkás és forgalmi személyzet	1502	1811	20,6	
Kereskedelem	1418	1696	19,6	
ebből: forgalomtól függő alkalmazottak	1337	1653	23,6	

**MUNKÁSOK HAVI ÁTLAGKERESETE AZ ÁLLAMI IPARBAN
IPARCOPORTOK SZERINT**

Iparágak sorrendje az 1966. évi keresetek alapján	Havi kereset (Ft)		Emel- kedés száza- léka 1960- hoz ké- pest	Kereseti arány állami ipar = 100		Kereseti sorrend	
	1960	1966		1960	1966	1960	1966
	Bányászat	2225		2586	16,2	141,4	144,8
Kohászat	1660	1906	14,8	105,5	106,7	2	2
Gépek és gépi berend. gy.	1592	1814	13,9	101,1	101,6	3	3
Villamosenergia-termelés	1579	1811	14,7	100,3	101,4	4	4
Közlekedési eszközök gy.	1573	1796	14,2	99,9	100,6	5	5
Műszeripar	1560	1731	11,0	99,1	96,9	6	6
Építőanyagipar	1490	1723	15,6	94,7	95,9	8	7
Villamosipari gépek gyárt.	1529	1696	10,9	97,1	95,0	7	8
Vegy- és gumlipar	1462	1685	15,3	92,9	94,3	10	9
Nyomdaipar	1471	1663	13,1	93,4	93,1	9	10
Papír ipar	1456	1657	13,8	92,5	92,8	11	11
Fémtermékcikkipar	1450	1650	13,8	92,1	92,4	12	12
Faipar	1436	1608	12,0	91,2	90,0	13	13
Híradástechnika	1403	1597	13,8	89,1	89,4	14	14
Élelmezési ipar	1366	1590	16,5	86,8	89,0	16	15
Bőripar	1396	1550	11,0	88,7	87,0	15	16
Kézmű és háziipar	1332	1499	12,5	84,6	83,9	17	17
Textilipar	1288	1482	15,1	81,8	83,0	19	18
Ruházati ipar	1303	1480	13,6	82,8	82,9	18	19
Állami ipar	1574	1786	13,5	100,0	100,0		

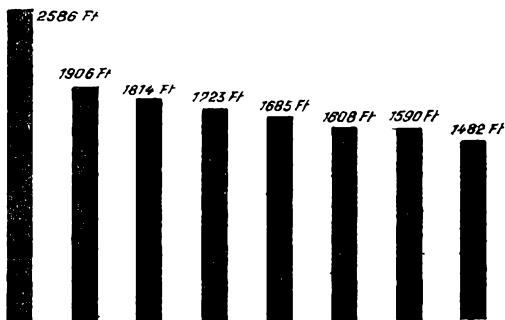
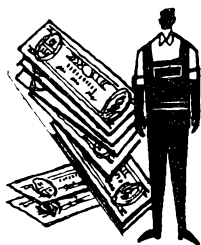
ÁTLAGOS HAVI KERESETEK
AZ ÁLLAMI IPARBAN ÁLLOMÁNYCSOPORTOK SZERINT

	Havi kereset (Ft)		Emelkedés százaléka 1960-hoz képest
	1960	1965	
Munkások	1574	1707	8,4
Műszakiak	2458	2647	7,7
Adminisztratívok	1487	1635	10,0
Kisegítők és nem ipari dolgozók	1156	1312	13,5
Együtt	1617	1767	9,3

MUNKÁSOK ÁTLAGOS ÓRAKERESETE
EGYES SZAKMÁKBAN (FORINT)

S z a k m a	1960. nov.	1962. szept.	1965. szept.	Emelkedés (+) Csökkenés (-) százalékban 1960–1965 között
Vájár	15,25	17,23	17,11	+12,2
Vas- és fémesztergályos	9,74	9,55	9,82	+ 0,8
Villanyszerelő	9,73	9,94	10,12	+ 4,0
Gépjármű- és motorszerelő	9,75	9,75	10,00	+ 2,6
Hegesztő	9,73	9,71	10,05	+ 3,3
Kovács	10,19	10,31	10,71	+ 5,1
Műszerész	9,48	9,58	9,31	- 1,8
Öntő	10,64	10,62	11,10	+ 4,3
Hengerész	.	12,16	13,32	.
Fonó	7,16	7,36	7,91	+10,5
Gépi varrómunkás	6,89	6,95	7,11	+ 3,2
Szövő	7,74	7,68	8,00	+ 3,3

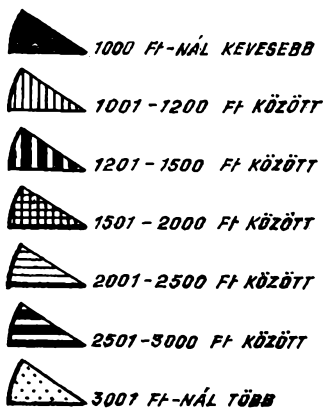
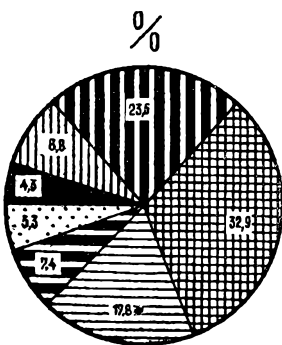
A munkások havi átlagkeresete (1966)

1. Bányászat	5. Vegyipar
2. Kőászat	6. Faipar
3. Gépgyártás	7. Élelmiszeripar
4. Építőanyagipar	8. Textilipar

A munkások és alkalmazottak számának megoszlása a havi kereset nagysága szerint az ipar állami szektorában (1964)

ÜZEMI ÉTKEZTETÉS

ÜZEMI ÉTKEZÉSBEN RÉSZT VEVŐK SZÁMA

	1960	1965	Százalékos emelkedés
	e z e r f ő		
Előfizetéses étkező	754,0	907,0	20,3
Étlap szerint étkező	28,0	62,5	123,2
Összesen	782,0	969,5	23,9

AZ ÜZEMI VENDÉGLÁTÁS KONYHAI HÁLÓZATÁNAK FEJLŐDÉSE

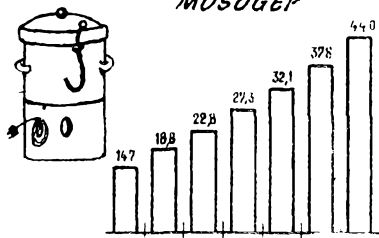
É v	Szakvállalatok konyhái	Saját kezelésű üzemi konyhák	Összesen
1960	528	1903	2341
1961	556	1856	2412
1962	573	1766	2339
1963	594	1701	2295
1964	628	1654	2282
1965	641	1634	2275
Változás 1960 = 100	121,4	85,9	93,6

ÖNKISZOLGÁLÓ KERESKEDELMI VENDÉGLÁTÓ EGYSÉGEK HÁLÓZATÁNAK ALAKULÁSA

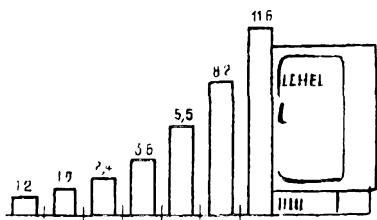
É v	Hálózati egységek száma (étterem)	Ebből onkiszolgáló	Önkiszolgáló részarány %
1960	569	16	2,8
1961	613	164	26,8
1962	603	270	44,8
1963	615	328	53,3
1964	642	361	56,2
1965	660	399	60,5

**A lakosság ellátottsága egyes fogyasztási cikkekből
(Száz háztartásra jutó darab)**

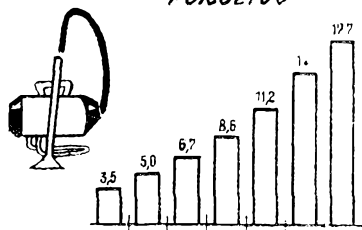
MOSÓGÉP

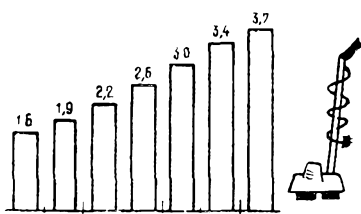
HŰTŐSZEKRENY

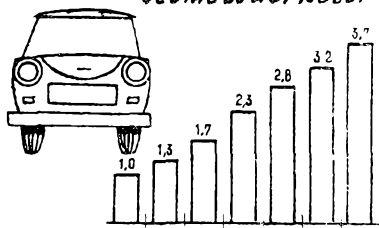
PORSZIÓ

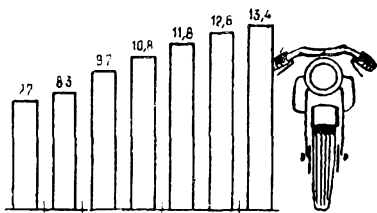
PARKETTKEFÉLŐ

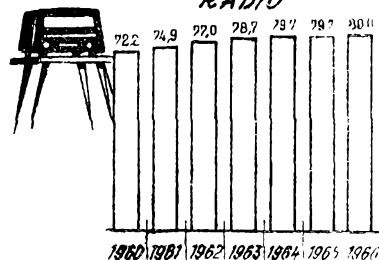
SZEMÉLYGÉPKOCSI

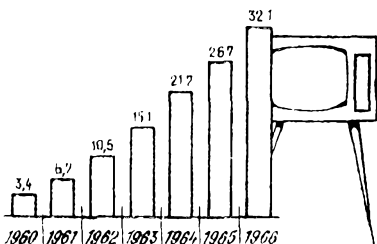
MOTORKERÉKPÁR

RÁDIÓ

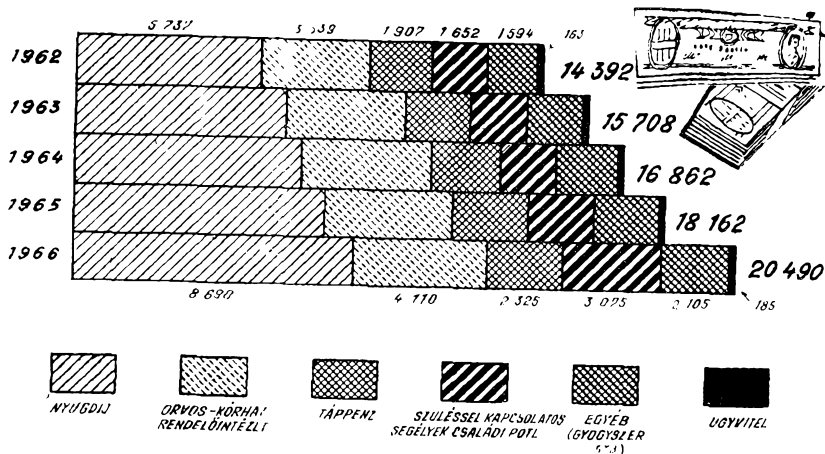
TELEVÍZIÓ

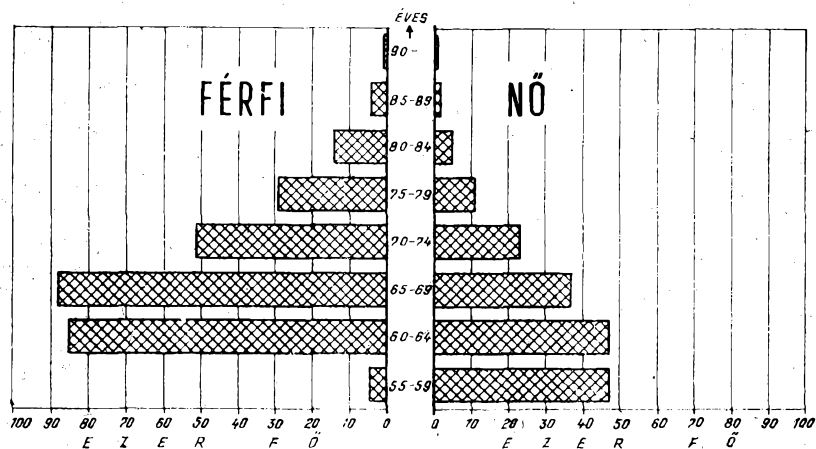
TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

É v	Népesség száma január 1-én	Élve- születés	Halálozás	Termé- szetes szaporodás	Társadalombizto- sításba bevontak	
					száma millió főben	a népes- ség %-ában
		e z e r f ő b e n				
1960	9 961	146,5	101,6	44,9	8,5	85
1961	10 006	140,4	96,4	44,0	9,4	94
1962	10 050	130,1	108,3	21,8	9,7	96
1963	10 072	132,3	99,8	32,5	9,8	97
1964	10 104	132,1	100,8	31,3	9,8	97
1965	10 135	133,0	108,1	24,9	9,8	97
1966	10 160	138,4	101,7	36,7	9,9	97
1967	10 197					

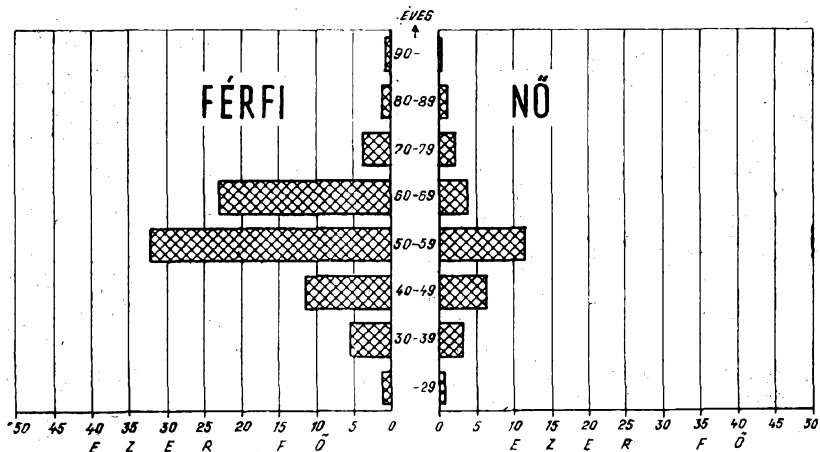
Társadalombiztosítási kiadások (Millió forint)

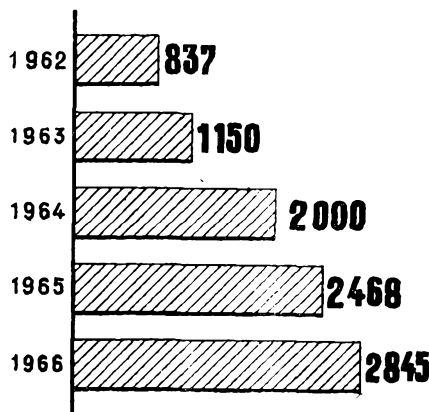
Öregségi nyugdíjasok életkor szerinti megoszlása

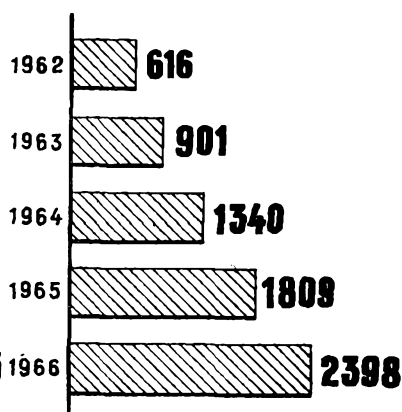
Rokkantsági nyugdíjasok életkor szerinti megoszlása

**Nyugdíjügyi
albizottságok száma**

**Kifizetőhelyeket
ellenőrző albizottságok száma**

EGY DOLGOZÓRA JUTÓ TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KIADÁS

Év	Ft
1962	3486
1963	3687
1964	3870
1965	4155
1966	4633

**TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI BESZÁMOLÓT KÉSZÍTŐ
ÜZEMEK SZÁMA**

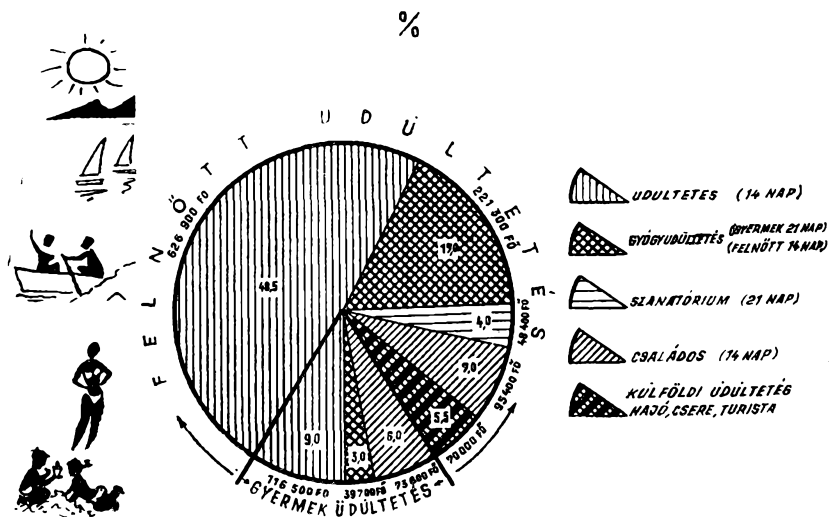
Év	Szám
1963	888
1964	1205
1965	1406

ÜDÜLTETÉS

SZAKSZERVEZETI ÜDÜLTETÉSBEN RÉSZT VEVŐK SZÁMA

É v	Felnettek	Gyermekek	Együtt
	száma ezer főben		
1963	200	43	243
1964	212	43	255
1965	215	43	258
1966	213	51	264
1967 (terv)	222	50	272
1963—1967 években	1062	230	1292

A szakszervezeti üdültetésben résztvevők száma (1963—1967)

SZAKSZERVEZETI ÜDÜLTETÉSRE FORDÍTOTT KIADÁS

É v	Állami, szakszervezeti támogatás	Dolgozók hozzájárulása	Összes kiadás
1963	172,9	51,4	224,3
1964	172,0	55,0	227,0
1965	169,5	63,1	232,6
1966	198,2	74,8	273,0
1967 (terv)	200,0	78,5	278,5
százalékos arány			
1963	77	23	100
1964	76	24	100
1965	73	27	100
1966	73	27	100
1967 (terv)	72	28	100

A szakszervezeti üdültetés fejlesztésének III. ötéves terve

GYÓGYUDULÓ ÉVES

FÉRŐHELY
1804

FELNÖTT UDULÓ

IDŐSZAKOS
ÉVES

..100
600

CSALÁDOS UDULÓ

IDŐSZAKOS
ÉVES

1328
180

GYERMEKUDULÓ

IDŐSZAKOS

1288

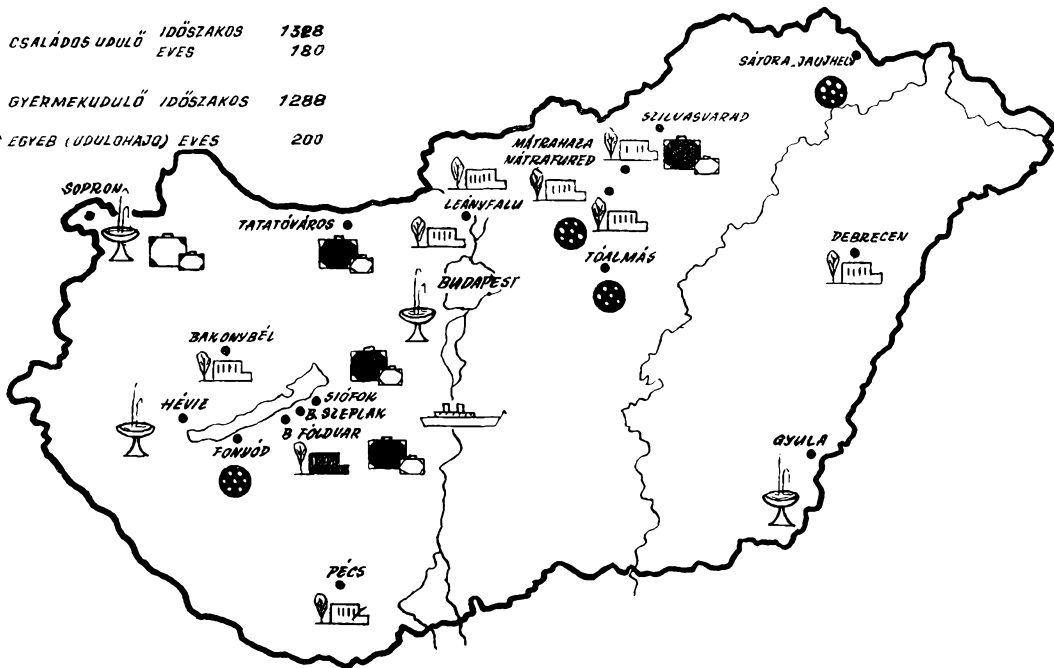

EGYEB (UDULÓHAJÓ) ÉVES

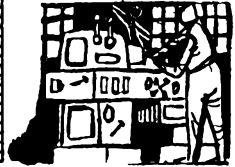
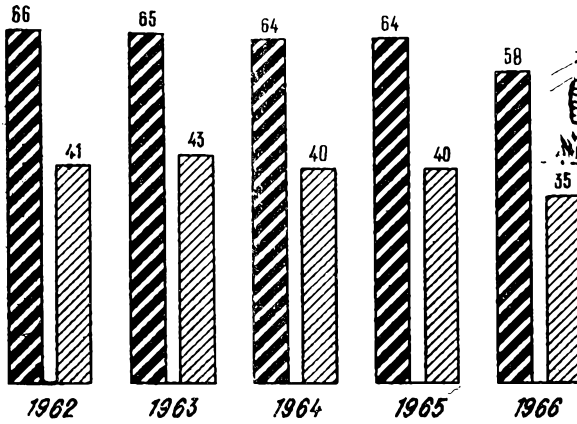
200

ÚJ FÉRŐHELYEK ÖSSZESEN: 5500

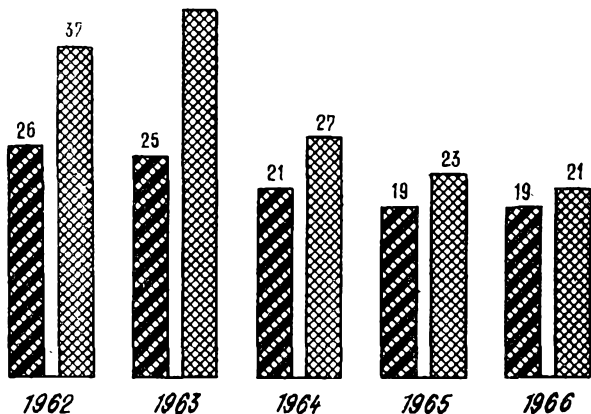
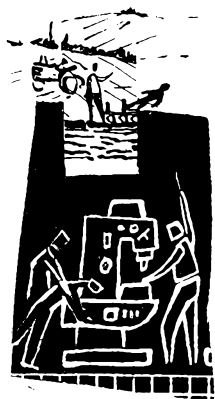
Üzemi balesetek Ezer munkásra eső balesetek száma

 ÁLLAMI IPAR, ÉPÍTŐIPAR, SZÁLLÍTÁS ÉS HÍRKÖLLÉS

 MEZŐGAZDASÁG, ÁLLAMI SZEKTORA

Százezer munkásra eső halalos balesetek száma

 ÁLLAMI IPAR, ÉPÍTŐIPAR, SZÁLLÍTÁS ÉS HÍRKÖZLÉS
  MEZŐGAZDASÁG ÁLLAMI SEKTORA

ÜZEMI BALESETEK ALAKULÁSA A FŐBB NÉPGAZDASÁGI ÉS IPARÁGAKBAN

Év	Nehézipar				Könnyűipar				
	Össze- sen	Össze- sen	Ezen belül		Össze- sen	Ezen belül textil- ipar	Élel- me- zési ipar	Építő- ipar	Szál- lítás és hír- közlés
			bá- nyá- szat	kohá- szat					

1000 munkásra eső balesetek száma

1962	66	88	136	96	91	51	46	83	50	32
1963	65	84	131	102	88	49	42	78	53	33
1964	64	82	129	100	87	50	43	85	52	33
1965	64	82	147	90	78	51	47	79	51	32
1966	58	75	130	83	72	47	43	73	48	27

100 000 munkásra eső halalos balesetek száma

1962	26	29	81	19	8	4	3	15	38	32
1963	25	29	80	32	15	4	4	18	27	33
1964	21	24	64	22	11	3	3	11	25	29
1965	19	20	67	23	3	2	—	15	27	29
1966	19	18	45	20	10	3	2	13	32	28

ÜZEMI BALESETEK A MEZŐGAZDASÁG ÁLLAMI SZEKTORÁBAN

É v	Összesen	Földművelésügyi Minisztérium		Állami gazda- ságok	Országos erdészet	Élelme- zésügyi Miniszté- rium kí- sérleti és tanzá- sági
		együtt	Ebből állami mező- gazdasági gépállo- mások			

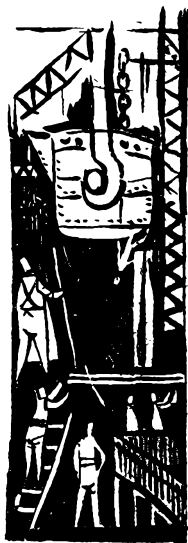
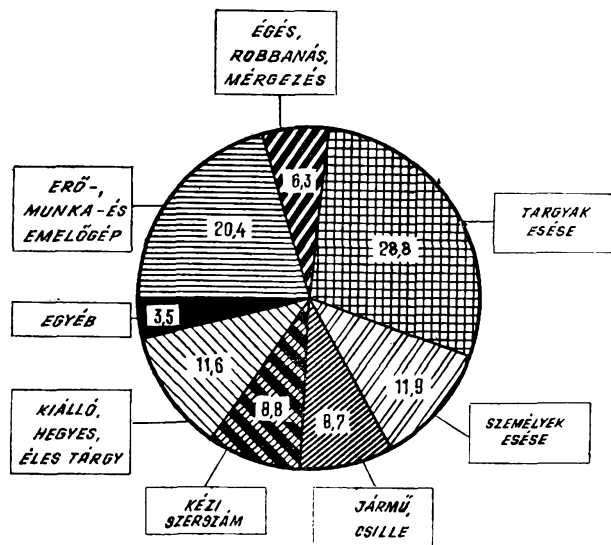
 1000 munkásra eső *balesetek* száma

1962	31	64	63	38	37	23
1963	43	70	68	38	41	22
1964	40	59	60	35	42	21
1965	40	65	60	34	43	18
1966	35	57	51	30	40	14

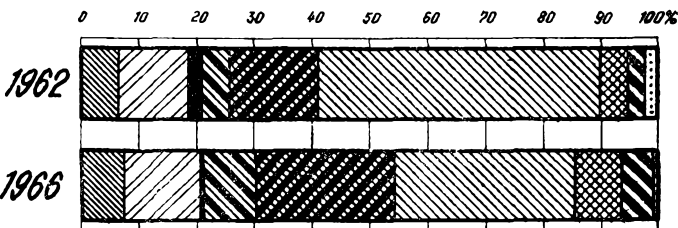
 100 000 munkásra eső *halálos balesetek* száma

1962	37	88	89	25	35	—
1963	41	124	119	26	27	—
1964	27	54	54	24	18	—
1965	23	52	47	21	13	—
1966	21	57	37	12	27	—

A balesetek okainak százalékos megoszlása az állami iparban

A balesetek okainak százalékos megoszlása

 VÉDŐBERENDEZÉS
HIÁNYA

 EGYÉNI
VÉDŐSZOKÁS
HIÁNYA

 MUNKAHELYI HIBÁI
(VILÁGÍTÁS, SZELLŐZÉS,
ZAJ)

 BERENDEZÉS, GÉP,
KÉZISZERSZÁM
ROSSZ ÁLLAPOTA

 MUNKAHELYI FOLYAMATOK
HELYTELEN MEGSZERVEZÉ-
SE (RENDELTELSÉG,
ZGÚFOLTBÁG)

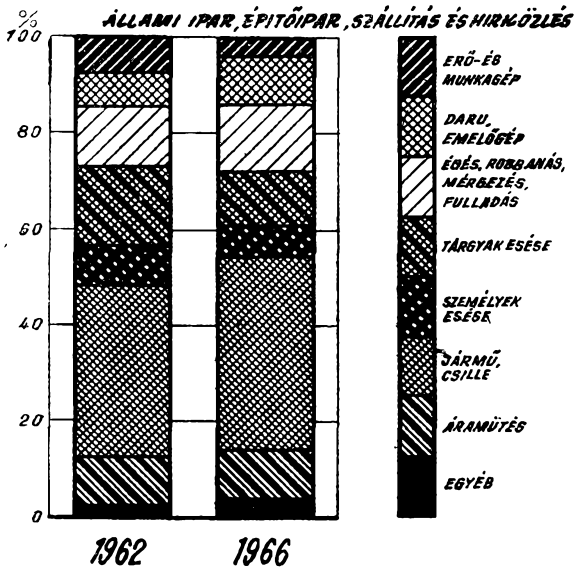
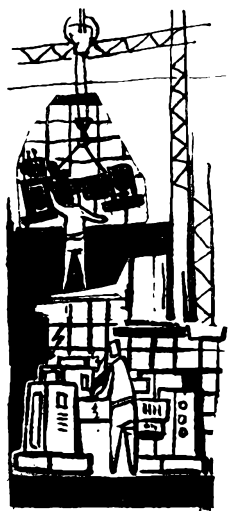
 DOLGOZÓK
SZAKÉRTETLEN-
SÉGE

 VESZÉLYES
ELJÁRÁS,
UTASÍTÁS ELLENES
MAGATARTÁS

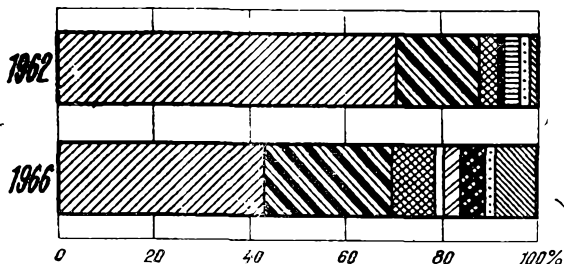
 MÁS SZEMÉLY
FEGYELMEZETLEN
MAGATARTÁSA

 EGYÉB

A halálos balesetek okainak százalékos megoszlása

A MEZŐGAZDASÁG ÁLLAMI SZÉKTÖRÉBÉN

TRAKTOR,
VONTATÓ

LDVASKOCSI,
EGYÉB JÁRMŰ

KIDÖLŐ FA,
TÁRGY ESÉSE

VILLÁMCAPÁS

ÁRAMÜTÉS

ÉGÉS,
ROBBANÁS, MÉRGEZÉS

ÁLLATOK

KÉZI
SZERSZÁM

SZEMÉLYEK
ESÉSE

KÜLÖNFÉLE

**HALÁLOS ÜZEMI BALESETEK SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA
AZ ELHALT KORA SZERINT**

É v	14—19	20—29	e v e s			50—59	60 éven felül
			30—39	40—49			
1962	5,2	22,0	33,5	20,1	15,7	2,8	
1963	10,5	25,1	28,3	19,8	12,9	3,4	
1964	7,2	24,4	29,7	18,3	16,3	4,1	
1965	6,0	29,4	24,2	22,6	13,9	3,9	
1966	6,9	21,7	24,9	24,1	20,3	2,1	

**BALESETEK SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA
AZ ADOTT MUNKAKÖRBEŒN ELTÖLTÖTT IDŐ SZERINT**

É v	h ó n a p				1 éven felül
	1	2—3	4—6	7—12	
1962	9,6	8,1	9,2	13,1	60,0
1963	9,4	9,2	9,0	11,9	60,5
1964	10,3	10,6	10,4	12,4	56,3
1965	8,2	9,3	9,0	12,5	61,0
1966	8,3	8,9	9,2	11,8	61,8

**BALESETEK SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA
AZ ALKALMAZÁS MINŐSÉGE SZERINT**

É v	Szak- munkás	Be- tanított munkás	Segéd- munkás	Munkás együtt	Kisegítő	Műszaki	Egyéb
1963	37,7	28,6	30,3	96,6	1,0	1,0	1,4
1964	36,2	30,8	29,5	96,5	0,7	0,9	1,9
1965	39,5	28,0	29,3	96,8	0,4	1,2	1,6
1966	38,1	30,7	28,2	97,0	0,4	1,1	1,5

FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK ALAKULÁSA

		1962	1963	1964	1965	1966
Szilikózis	keresőképés	145	94	150	79	61
	keresőképtelen	39	55	49	25	9
		184	149	199	104	70
Bőr- betegségek	keresőképés	2466	2308	2729	1542	1499
	keresőképtelen	2115	2099	2209	1807	1597
		4581	4407	4938	3349	3096
Elektro- ophthalmia (szem)	keresőképés	1317	921	598	512	476
	keresőképtelen	571	495	423	444	509
		1888	1416	1021	956	985
Ólom által okozott betegségek	keresőképés	208	171	142	56	19
	keresőképtelen	175	136	140	70	85
		383	307	282	126	104
Egyéb betegségek	keresőképés	157	205	246	168	175
	keresőképtelen	383	305	636	772	364
		540	510	882	940	539
Együtt	keresőképés	4293	3699	3865	2357	2230
	keresőképtelen	3283	3090	3457	3118	2564
	Összesen	7576	6789	7322	5475	4794

OKTATÁS, ISMERETTERJESZTÉS, KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉG

AZ ESTI ÉS LEVELEZŐ TAGOZATON TANULÓK SZÁMA

É v	Általános iskola	Középfiskola	Egyetem, főiskola
1962/63	111 964	146 293	27 071
1963/64	116 670	174 736	37 044
1964/65	92 691	186 138	43 113
1965/66	61 439	170 896	42 955
1966/67	44 717	145 435	37 217

SZAKSZERVEZETI POLITIKAI ISKOLÁK

É v	Politikai iskolák száma	Részvevők száma
1962	5000	136 456
1963	6270	153 824
1964	6194	146 577
1965	6310	161 256
1966	6324	143 194

A SZAKSZERVEZETI MOZGALMI KÖNYVKIADÁS FEJLŐDÉSE

É v	Kiadványok száma	Kiadott művek példányszáma
1962	204	2 235 000
1963	223	2 416 000
1964	217	6 316 000*
1965	248	3 495 000
1966	189	3 191 000

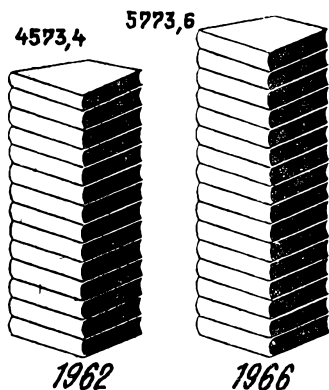
* A 3 millió példányban megjelent Alapszabállyal együtt.

SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK ADATAI

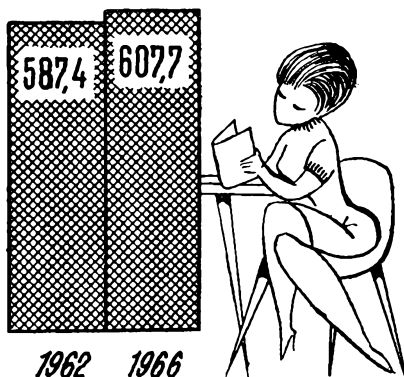
É v	Könyvtá- rak száma	Könyv- állomány ezer db	Olvasók száma ezer fő	Egy olva- sóra jutó könyvek száma	Kölcsön- zott könyvek száma ezer db	Egy olva- sóra jutó kölcsön- zott könyvek száma
1962	4442	4573,4	587,4	7,8	8 682,5	14,8
1963	4593	5195,4	575,3	9,0	8 617,7	14,9
1964	4080	5069,4	560,8	9,1	8 451,2	15,0
1965	4009	5321,2	558,1	9,5	9 413,8	16,8
1966	4089	5773,6	607,7	9,5	10 303,6	17,0

Szakszervezeti könyvtárak adatai

KÖNYVÁLLOMÁNY
(EZER KÖTET)

OLVASÓN SZÁMA
(EZER FŐ)

MŰVÉSZETI CSOPORTOK SZÁMA ÉS TAGLÉTSZÁMA

É v	Csoportok száma	Tagok száma
1963	2998	64 337
1964	2791	53 120
1965	2098	43 751
1966	2094	41 744

MŰVÉSZETI CSOPORTOK SZÁMA MŰVÉSZETI ÁGANKÉNT

É v	Szín- játsszó	Tánc	Kép- zőmű- vészeti	Báb	Gyer- mek- művé- szeti	Ének- karok	Zene- karok	Irodal- mi szín- padok	Egyéb	Össze- sen
	csoportok									
1962	752	519	109	107	81	276	646	144	128	2762
1965	516	545	78	78	65	178	449	101	88	2098
1966	330	343	100	104	125	255	533	173	131	2094

KÖZÖNSÉGSZERVEZÉS

É v	Közönség- szervezővel rendelkező vállalatok száma	A közönségszervezők által eladott		
		színház, opera	egyéb (cirkusz stb.)	bérletek száma
		jegyek száma		
1964	3228	1 167 458	788 974	68 604
1965	3365	1 168 545	519 791	68 120
1966	3378	1 082 135	363 403	71 747

ISMERETTERJESZTŐ SZAKKÖRÖK

É v	Szakkörök száma	Tagok száma
1962	3622	103 472
1963	1739	61 953
1964	2907	85 387
1965	2504	68 278
1966	2592	79 151

ISMERETTERJESZTŐ AKADEMIÁK

É v	Tagozatok száma	Résztevők száma
1963	2693	120 021
1964	2303	104 950
1965	2712	113 162
1966	2691	112 732

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSOK

É v	Előadások száma	Résztevők száma
1962	31 052	1 881 669
1963	30 095	1 696 048
1964	30 322	1 696 947
1965	32 537	1 550 712
1966	37 141	1 615 647

KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEK

(műsoros estek, táncmulatságok, filmelőadások stb.)

É v	Rendezvények száma	Résztevők száma
1965	92 018	9 182 749
1966	95 938	10 735 015

SZAKSZERVEZETI MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK SZÁMA

Szakszervezet	Művelődési házak	Művelődési otthonok, klubok	Művelődési intézmények összesen
	s z á m a		
Bányász	18	52	70
Bőripari	3	2	5
Élelmezési	2	8	10
Építők	4	24	28
Helyiipar	2	2	4
Kereskedelmi	1	5	6
Közalkalmazott	4	4	8
Közlekedés	2	2	4
Mezőgazdasági	10	38	48
Művészeti	—	1	1
Nyomdász	1	7	2
Orvos	2	2	4
Pedagógus	1	13	14
Postás	1	3	4
Ruházati	—	2	2
Textil	6	20	26
Vasas	20	18	38
Vasutas	2	23	25
Vegyész	5	14	19
Szakközösi	5	9	14
Szakszervezetek összesen	89	243	332

A SZOT MŰVÉSZETI DÍJÁNAK NYERTESEI

1963-ban

Szakonyi Károly	Középpütt vannak a felhők c. novelláskötetéért
Moldován István	Festményeiért és a Magyar Posztógyárban kifejtett tevékenységéért
Gál István	Oda-vissza, és a Cigányok c. dokumentumfilm rendezői, illetve operatőri munkájáért
Sára Sándor	
Rényi Tamás	Legenda a vonaton c. film rendezéséért
Keres Emil	Az irodalom népszerűsítéséért és a munkás—művész kapcsolatok területén végzett munkájáért
Kocsis Albert	A munkásfiatalok zenei nevelésében kifejtett tevékenységéért és művészi munkájáért
Rujtkai Ottó	Művészi munkájáért és a munkás—művész kapcsolatok erősítése érdekében kifejtett tevékenységéért

1964-ben

Fekete Gyula	Az orvos halála, a Hű asszony meg a rossz nő c. regényeiért
Dobozi Imre	Holnap folytatjuk c. drámájáért
Péchy Blanka	Regény c. művéért
Kazimir Károly	Rozsdatemető, Részeg eső c. drámák rendezéséért
Olsavszky Éva	Művészi alakításaiért
Fehéri Tamás	Kinek higgyek c. dokumentumfilm rendezéséért
Mihályffy Imre	Honfoglalás c. tv-, illetve játékfilm rendezéséért
Luzsica Lajos	Festőművész, művészi munkájáért
Tamás Ervin	Festőművész, művészi munkájáért
Szabó Iván	Szobrászművész, művészi munkájáért

1965-ben

Berkesi András	Játék a tisztességgel c. regényéért
Papp Lajos	Áramlások c. verseskötetéért
Sipkai Barna	Hajnali hinták c. novelláskötetéért és a Határtalan élet c. regényéért
Básti Lajos	Színművész, művészi munkájáért
Szabó Gyula	Színművész, művészi alakításaiért
Kolonits Ilona	Gondolatok egy utcanévhez, az Emberek, évszakok, művek c. filmek rendezéséért
Csóke József	Margitka c. film rendezéséért
Gera Éva	Festőművész, művészi munkájáért
Juris Ibolya	Iparművész, művészi munkájáért
Czinke Ferenc	Festőművész, bányásztémájú képeiért
Varga Károly	Munkáskórusok vezetéséért

1966-ban

Kertész Ákos	A Sikátor című regényéért
Karsai Elek	A Budai vártól a gyepűig c. művéért
József Attila Színház	A mai magyar és szovjet művek bemutatásáért
Hórváth Ferenc	Előadóművészi tevékenységéért
Zsurzs Éva	A Már késő c. tv-játékfilm rendezéséért
Szemes Mariann	A Zarándokút 65 c. film rendezéséért

Megyeri Károly	Kiváló tv-riporter tevékenységéért
Kamotsai István	Lenin szobraért és más műveiért
Berényi Ferenc	Festőművészi munkásságáért
Lendvai Kamilló	Kórusműveiért és tömegdalaíért
Kenessey Jenő	Karmesteri tevékenységéért
Falvai Károly	Koreográfiáiért
Novák Ferenc	Várj reám c. táncdrámájáért

1967-ben

Soós Zoltán	Gorombakovácsok c. versciklusáért
Moldova György	Gázlámpák alatt c. elbeszéléskötetéért
Az Irodalmi Színpad együttese	Az irodalom megszerettetése érdekében végzett 10 éves munkájáért
Szendrő Ferenc	Művészi munkájáért, a munkásosztály művé- szeti nevelése érdekében kifejtett munkásságáért
Berek Katalin	Kiváló alakításaiért, elsősorban a munkásasz- szony-figurák megformálásáért
„Fáklyavivők” hanglemezsorozat szerkesztői (Szatmári Antal, Pálinkás József és Révész László)	A munkásmozgalom kulturális hagyományainak ápolásáért
Katona Ágnes	Művészi teljesítményéért, a fiatal zeneművészek üzemi hangversenyeinek szervezéséért
Antal Imre	Művészi teljesítményéért, népművelési tevékeny- ségéért
Kollányi Agoston	Egész életművéért
Kocsis András	Szolnoki Lenin-szobraért, társadalmi tevékenysé- géért
Balogh Jenő	A képzőművészet és látáskultúra fejlesztéséért, társadalmi tevékenységéért

SZERVEZETI ADATOK

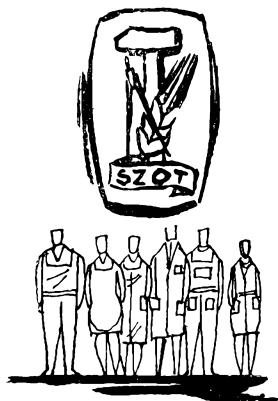
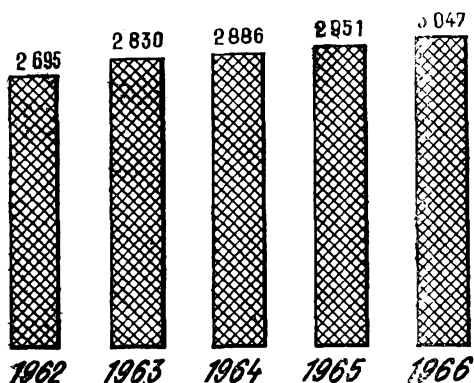
VÁLLALATI SZAKSZERVEZETI SZERVEZETEK ÉS SZAKMAKÖZI BIZOTTSÁGOK SZÁMA

	1962	1963	1964	1965
Szakszervezeti bizottságok száma	7 496	7 458	7 253	10 000
Számvizsgáló bizottságok száma	7 706	—	—	6 943
Műhelybizottságok száma	6 931	6 701	—	5 322
Bizalmi csoportok száma	140 970	148 112	149 797	158 367
Szakszakmai bizottságok száma	—	1 717	1 730	1 701

TAGLÉTSZÁM, SZERVEZETTSÉG ALAKULÁSA

E v	Szakszervezeti taglétszám	A taglétszám százalékos növekedése 1962-höz viszonyítva	Szervezettség %-ban
1962	2 695 000	—	90,4
1963	2 830 770	5,0	90,9
1964	2 886 360	7,1	90,9
1965	2 951 810	9,5	91,2
1966	3 047 130	13,1	91,7

A szakszervezeti taglétszám alakulása
(Ezer fő)

A TAGDÍJFIZETÉS ALAKULÁSA

É v	Tagdíjbe- tel össze- ge ezer Ft.	Nincs tagdíjmaradása		3 hónap több elmaradása van	
		összesen fő	a szaksz. tagok %-ában	összesen fő	a szaksz. tagok %-ában
1962	421 141	2 463 070	92,4	45 940	1,7
1963	428 839	2 463 580	87,2	77 370	2,8
1964	456 048	2 505 960	87,8	90 430	3,2
1965	480 329	2 558 920	87,8	92 180	3,2
1966	498 801	2 675 840	89 0	82 640	2,7

ALAPSZERVI TÁRSADALMI MUNKABIZOTTSÁGOK

Megnevezés	Munkabizottságok száma		Munkabizottságok tagjainak száma	
	1962	1966	1962	1966
Társadalombiztosítási tanács	3 575	4 698	20 300	27 912
Műszaki bizottság	924	928	5 630	5 433
Munkaber bizottság	2 367	2 070	14 427	8 890
Termelési bizottság	2 348	2 066	14 310	10 908
Ujítási bizottság	1 751	1 816	10 675	7 514
Munkavédelmi bizottság	2 559	2 881	15 600	15 470
Kulturális bizottság	2 194	2 290	13 372	10 993
Munkásellátási bizottság	1 597	1 572	9 735	7 077
Nőbizottság		2 275		11 243
Sportbizottság	1 463	1 682	8 914	8 199
Egyéb bizottság	466	2 296	4 332	12 150
Összesen	19 244	24 574	117 295	125 789

**VÁLASZTOTT SZAKSZERVEZEI TISZTSÉGVISELŐK
ÉS ÖSSZES AKTIVISTÁK SZÁMA**

Megnevezés	Választott tisztségviselők száma		Növekedés (+) Csökkenés (-) %-ban 1962-höz képest
	1962	1965	
Szb-tagok és póttagok	79 630	91 399	+14,8
Számvizsgáló bizottsági tagok és póttagok	30 380	28 170	- 7,3
Társadalombiztosítási tanács tagjai	20 300	22 109	+ 8,9
Műhelybizottsági tagok	35 110	36 635	+ 4,3
Bizalmiak	140 970	158 367	+12,3
Alapszervezetek összesen	306 390	336 680	+ 9,9
SZOT, központi vezetőségek	1 798		
Szmt-k, SZBT	1 774		
Megyei és budapesti bizottságok	3 843		
Összes szakszervezeti aktivisták száma (választott, nem választott)	435 390	500 000	+14,8

**SZAKSZERVEZETI TISZTSÉGVISELŐK OKTATÁSA
SZOT ISKOLÁT VÉGZETTEK SZÁMA**

Megnevezés	1962—63	1963—64	1964—65	1965—66	1962—66. év összesen
	tanévben				
3 éves	—	76	38	—	114
5 hónapos	394	294	174	247	1109
2—3 hónapos	56	176	154	227	613
Összesen	450	546	366	474	1836

OKTATÁSI KÖZPONTOK TANFOLYAMAIT VÉGZETTEK SZÁMA

	1962—63	1963—64	1964—65	1965—66
	oktatási év			
Oktatási központok száma	3	7	7	7
Tanfolyamot végzett tisztségviselők száma	945	5876	5610	5352

SZAKSZERVEZETI AKTIVISTÁK ALAPFOKÚ OKTATÁSA

Tanfolyamok megnevezése	1962	1963	1964	1965
Műhelybizottsági titkári	2 648	2 157	1 659	5 738
Termelési és újítási	8 040	5 943	3 522	5 970
Bér	4 494	3 286	1 933	4 816
Munkavédelmi	9 711	8 538	6 331	9 321
Munkásellátási	3 322	3 130	1 831	3 026
Kulturális	5 102	3 767	2 120	4 501
Társadalombiztosítási	8 606	7 505	4 699	9 029
Nőfelelős	2 950	2 175	898	2 541
Sport	2 664	1 598	464	1 894
Gazdasági	5 874	3 485	1 130	4 092
Számvizsgáló bizottsági	4 677	2 241	729	2 617
Bizalmi	67 609	48 096	29 721	77 954
Egyéb	12 701	6 824	6 363	12 259
Összesen	138 398	98 745	61 400	143 758

TAGLÉTSZÁM ÉS SZERVEZETTSÉG SZAKSZERVEZETENKÉNT

Szakszervezet	Taglétszám 1966. dec. 31-én	A taglétszám százalékos növekedése 1962 óta	Szervezettség %-a	
			1962	1966
Bányász	172 780	9,0	91,7	95,2
Bőripari	37 540	14,9	96,4	97,1
Élelmезési	149 180	9,5	81,3	86,5
Építők	295 690	10,6	85,3	85,9
Helyiipar	190 430	23,7	85,5	90,8
Kereskedelmi	323 290	16,2	93,2	95,5
Közalkalmazott	133 840	13,1	96,2	96,5
Közlekedés	127 290	13,4	90,4	94,1
Mezőgazdasági	269 240	6,9	85,8	88,9
Művészeti	28 710	11,5	92,8	95,1
Nyomdász	37 940	10,3	93,0	90,1
Orvos	139 670	24,7	93,0	93,8
Pedagógus	138 320	14,6	93,7	93,7
Postás	59 000	8,0	97,1	96,9
Ruházati	28 520	10,6	96,3	95,8
Textil	143 470	12,4	91,2	92,1
Vasas	485 720	15,5	92,0	90,4
Vasutas	191 170	2,3	95,3	96,1
Vegyész	95 330	23,6	88,7	88,7
Szakszervezetek összesen	3 047 130	13,1	90,4	91,7

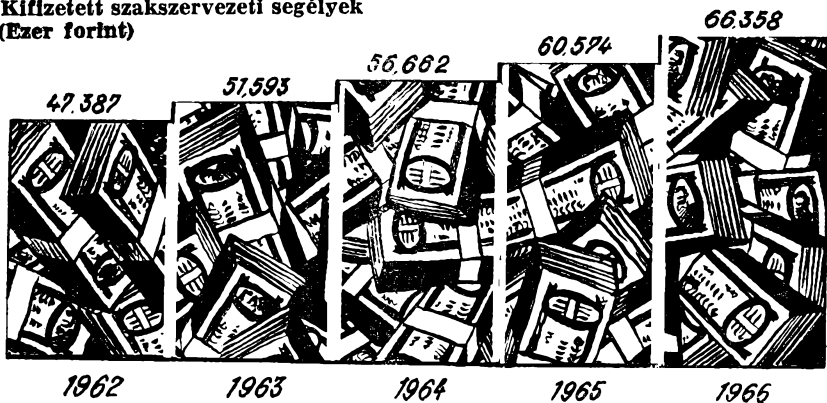
TAGLÉTSZÁM ÉS SZERVEZETTSÉG MEGYÉNKÉNT

Megye	Taglétszám 1966. dec. 31-én	Szervezettség %-a	
		1962	1966
Baranya	125 010	91,0	92,8
Bács	99 040	97,4	91,4
Békés	81 170	88,9	90,4
Borsod	221 290	91,1	93,1
Csongrád	114 560	90,5	91,3
Fejér	100 690	91,0	92,7
Győr	121 840	91,3	92,5
Hajdú	107 010	93,0	93,1
Heves	76 490	89,3	90,8
Komárom	110 500	90,3	93,3
Nógrád	60 340	91,3	94,0
Pest	136 600	92,2	90,9
Somogy	66 510	89,5	91,0
Szabolcs	76 540	92,0	94,0
Szolnok	87 010	88,4	90,3
Tolna	50 720	87,7	92,5
Vas	73 350	91,3	94,3
Veszprém	111 900	90,2	93,4
Zala	58 910	92,1	93,3
Vidék összesen	1 879 480	90,6	92,4
Budapest	1 132 710	89,0	90,8
Országos	3 012 190	90,4	91,7

SZAKSZERVEZETI TAGDÍJBEVÉTELEK

Szakszervezet	1962	1963	1964	1965	1966
	ezer forintban				
Bányász	31 625	32 649	34 372	35 548	36 048
Bőripari	4 833	4 880	5 135	5 275	5 425
Édosz	19 512	19 891	21 156	22 532	23 289
Építők	39 235	38 212	40 418	42 050	44 770
HVDSz	19 791	20 372	22 091	23 240	24 425
KPVDSz	39 467	41 848	45 332	49 603	51 539
Közalkalmazott	22 502	23 335	25 166	26 202	27 008
Közlekedés	18 062	18 606	19 846	20 566	21 412
Medosz	35 884	37 114	39 178	41 128	42 501
Művész	4 289	4 147	4 600	4 570	4 825
Nyomdász	5 060	5 221	5 535	5 919	6 045
Orvos	18 113	18 967	20 433	21 581	23 087
Pedagógus	19 634	19 981	21 356	22 530	23 423
Postás	7 415	7 625	8 675	9 249	9 465
Ruházati	3 633	4 114	3 865	4 011	4 077
Textil	18 225	18 499	18 833	19 918	20 443
Vasas	74 363	73 891	77 588	81 026	83 993
Vasutas	26 645	26 624	28 351	30 254	31 073
Vegyész	12 853	12 863	14 118	15 127	15 953
Összesen	421 141	428 839	456 048	480 329	498 801

Kifizetett szakszervezeti segélyek
(Ezer forint)

KIFIZETETT SZAKSZERVEZETI SEGÉLYEK

Szakszervezet	1962	1963	1964	1965	1966
ezer Ft-ban					
Bányász	3 072	3 365	3 844	4 183	4 338
Bőripari	741	823	936	974	1 023
ÉDOSZ	2 162	2 312	2 661	2 824	2 969
Építők	3 615	4 586	4 818	4 869	5 855
HVDSz	2 306	2 510	2 654	2 677	2 605
KPVDSZ	4 111	4 346	5 277	5 916	6 369
Közalkalmazott	2 527	2 781	3 060	3 278	3 350
Közlekedés	1 966	2 133	2 466	2 661	2 787
Medosz	3 822	4 124	4 599	5 212	5 938
Művész	562	538	606	668	694
Nyomdász	573	615	672	694	749
Orvos	2 477	2 482	2 688	2 829	3 082
Pedagógus	2 323	2 475	2 691	2 846	3 207
Postás	909	989	1 052	1 098	1 245
Ruházati	354	363	399	444	480
Textil	2 322	2 339	2 511	2 841	2 850
Vasas	8 346	9 285	9 962	10 371	12 115
Vasutas	3 974	4 180	4 266	4 569	4 914
Vegyész	1 225	1 347	1 500	1 620	1 788
Összesen	47 387	51 593	56 662	60 574	66 358

SZAKSZERVEZETI SZERVEK KIADÁSAI

Év	Alapszervek kiadásai		Megyei bizottságok kiadásai		Bp-I bizottságok kiadásai		Központi Vezetőségek kiadásai		Ügyviteli beruházások		Összes kiadás ezer Ft
	ezer Ft	az össz. kiadás %-ában	ezer Ft	az össz. kiadás %-ában	ezer Ft	az össz. kiadás %-ában	ezer Ft	az össz. kiadás %-ában	ezer Ft	az össz. kiadás %-ában	
1962	286 268	67,8	32 110	7,6	10 604	2,5	82 371	19,6	10 710	2,5	422 063
1963	282 759	65,7	32 549	7,6	10 490	2,4	94 339	21,9	10 391	2,4	430 528
1964	309 463	67,5	35 167	7,6	10 554	2,3	89 542	19,5	14 387	3,1	459 113
1965	324 382	69,8	33 648	7,2	10 566	2,3	88 874	19,1	7 523	1,6	464 993
1966	328 845	68,4	32 237	6,7	10 863	2,3	93 775	19,5	15 140	3,1	480 860

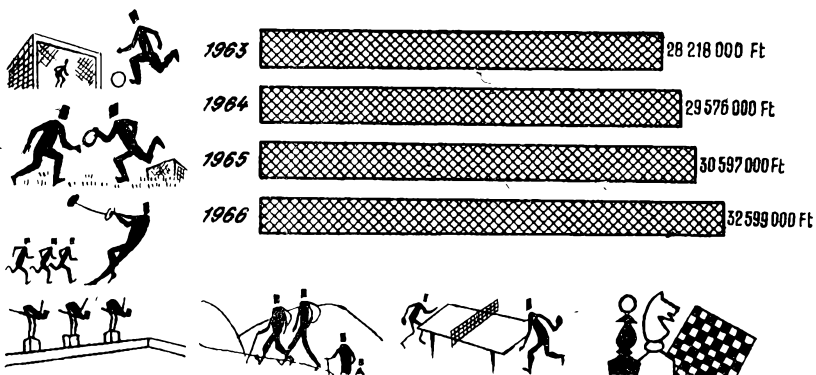
SZAKSZERVEZETI KULTÚRINTÉZMÉNYEK KIADÁSAI
(ezer Ft-ban)

M e g n e v e z é s	1962	1963	1964	1965	1966
Könyvtár	18 028	19 275	21 627	21 763	23 636
Ismeretterjesztés	4 715	4 200	4 978	5 163	6 884
Közism., közhaszn. tanf.	3 824	1 990	2 235	2 925	3 109
Műszaki-technikai szakkör		795	860	708	1 161
Természettudományi szakkör		147	218	229	333
Irodalmi-művészeti szakkör		1 134	991	1 054	1 304
Egyéb		1 079	634	725	1 081
Szakkörök összesen	2 536	3 155	2 703	2 716	3 879
Énekkar	3 531	3 457	4 398	3 144	3 619
Táncsoport	3 562	3 341	3 108	3 149	3 562
Színjátékos csoport	2 673	2 198	1 902	1 649	2 177
Zenekar	6 213	6 218	6 415	6 153	6 056
Társastánc, balett	—	1 685	1 645	1 635	1 835
Egyéb	1 630	1 522	1 084	1 090	1 124
Művészeti csoport összesen	17 609	18 421	18 552	16 820	18 373
Rendezvények	13 647	12 995	12 102	12 072	13 425
Mozi	23 169	18 678	15 104	12 681	13 526
Gyermekfoglalkoztatás	1 941	2 055	2 397	2 089	2 514
Igazgatás	51 667	55 370	59 225	67 871	65 741
Egyéb	—	—	—	—	1 171
Összesen	137 136	136 139	138 923	144 100	152 258

SZAKSZERVEZETI KULTÚRINTÉZMÉNYEK BEVÉTELEI (ezer Ft-ban)

Megnevezés	1962	1963	1964	1965	1966
Kultúralap támogatás	40 580	41 880	45 000	42 500	42 500
Kultúralap felújítás	7 000	7 000	7 300	5 200	5 000
Vállalati támogatás	18 780	19 621	20 623	22 409	23 396
Szakszervezeti központtól támogatás	10 219	13 318	16 217	18 410	12 442
Szakszervezeti bizottságtól támogatás	2 551	2 716	4 273	4 338	4 692
Mozi bevételek	23 538	18 651	17 337	14 671	15 752
Rendezvény bevételek	16 846	13 467	13 251	13 631	15 081
Tanfolyami bevételek	—	5 400	6 069	6 752	6 695
Egyéb bevételek	22 003	16 352	16 999	17 113	13 890
Tartalék felhasználás	10 127	12 811	16 468	27 383	15 837
Összesen	151 644	151 216	163 537	172 407	155 285

A szakszervezeti sporttámogatás alakulása

<i>Megnyitó, előadó: Blaha Béla, a SZOT elnöke</i>	7
<i>A Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolója a XX. kongresszus óta végzett munkáról és a szakszervezetek feladatairól.</i>	
<i>Előadó: Gáspár Sándor, a SZOT főtítkára</i>	12
<i>A szakszervezetek feladatai a gazdaságirányítási rendszer reformjának megvalósításában</i>	15
<i>A szakszervezetek feladatai az életszínvonal, az élet- és munkakörülmények javításában, az érdekvédelmi tevékenység fejlesztésében</i>	20
<i>A szakszervezetek megnövekedett szerepe, felelőssége társadalmi fejlődésünk jelenlegi szakaszában</i>	36
<i>A számvizsgáló bizottság írásos jelentésének szóbeli kiegészítése.</i>	
<i>Előadó: Somogyi Miklós, a SZOT mellett működő számvizsgáló bizottság elnöke</i>	48
<i>A Magyar Szakszervezetek Alapszabályának módosítása. Előadó: Gál László, a SZOT titkára</i>	53
<i>Biszkú Béla, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a Központi Bizottság titkárának felszólalása</i>	57
<i>A kongresszus vitája</i>	66
<i>Koltai Endre, a Csepel Vas- és Fémművek Tröszt szakszervezeti bizottságának titkára</i>	66
<i>Tóth Anna, a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtítkára</i>	68
<i>Gulyás János, a Vasutasok Szakszervezetének titkára</i>	72
<i>Geréb Sándorné, a SZOT titkára</i>	74
<i>Benkő Tibor, a Postások Szakszervezetének soproni titkára</i>	79
<i>Szilágyi Sándor, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtítkára</i>	81
<i>Louis Padilla, a Szakszervezeti Világszövetség titkára</i>	84
<i>Karika Kálmánné, a Pannónia Szőrmeggyár szb-títkára</i>	86

Ivan Makszimovics Vladicsenko, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára	88
Fabók Zoltán, a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szak- szervezetének főtítkára	91
Nguyen Duc Tinh, a Vietnami Demokratikus Köztársaság Szak- szervezeti Szövetsége elnökségének tagja	93
Dinh Ba Thi, a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szak- szervezeti Szövetség végrehajtó bizottságának tagja	96
Dr. Beckl Sándor, a SZOT titkára	98
Kurlik Imréné, a Konzervipari Tröszt szakszervezeti tanácsá- nak titkára	102
Rebika Boualem, az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének titkára, az Összafrikai Szakszervezeti Szövetség alelnöke	104
Nemeslaki Tivadar, a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszerve- zetének főtítkára	106
A latin-amerikai dolgozók küldötte	108
Bartha Árpádné, a Szakszervezetek Hajdú megyei Tanácsának vezető titkára	108
Grigor Iliev, a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára	111
Mári Sándorné, a Szegedi Ruhagyár szb-títkára	112
Octavio Gonzalez Becerra, a Chilei Dolgozók Egységes Szak- szervezeti Központja titkárságának tagja	113
Michalakis Michaelides, az Összciprusi Szakszervezeti Szövet- ség főtítkárhelyettese	113
Oscar Molina Picado, a Costa-Rica-i Általános Munkásszövet- ség titkára	114
Gyöngyösi István, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtítkára	115
Bedrich Kozelka, a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsának titkára	118
Donáth Béla, a SZOT munkavédelmi osztályának vezetője	119
Vass Imre, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének fő- titkára	123
Brun Ignac Xavier, a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja	124
Jakó András, a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára	125
Mohamed Abdel Salam Ali, az Egyesült Arab Köztársaság Szakszervezeti Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja	127
Péter Ernő, a Pedagógusok Szakszervezetének főtítkára	128
Vígh János, az I. számú Autóközlekedési Vállalat szb-títkára	131

Vainö Montonen, a Finn Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára	133
Madeleine Colin, a Francia Általános Munkásszövetség titkára	134
Virizlay Gyula, a SZOT titkára	135
Simon Imréné, a Kőbányai Textilművek dolgozója	139
Ligeti László, a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtítkára	140
Diabate Mamadi, a Guineai Dolgozók Országos Szövetsége adminisztratív bizottságának tagja	142
Németh Elemér, a Lajta-Hansági Állami Gazdaság szakszervezeti tanácsának titkára	142
Matsushita Jiro, a Japán Újságírók Szakszervezetének főtítkára	144
Pandurovics József, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára	145
Mezősi József, az Alföldi Kőolajfűrészi Üzem igazgatója . . .	146
Barin Chowdhury, az Összindiai Szakszervezeti Szövetség központi vezetőségének tagja	148
Dr. Nagy Károlyné, a Szabolcs megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság vezetője	148
Dusan Bogdanov, a Jugoszláv Szakszervezeti Szövetség Központi Tanácsa elnökségének tagja	150
Bernard Jean Malonga, a Kongó-Brazzaville-i Szakszervezetek Szövetségének főtítkárhelyettese	151
El Sayed Eliewa Hassan, az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének titkára	152
Somoskői Gábor, a SZOT titkára	153
Kovács István, a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetének főtítkára	157
Gertler Viktor filmrendező, Kossúth-díjas kiváló művész . .	161
Li Bion Csan, az Egyesült Koreai Szakszervezetek Központi Bizottságának alelnöke	162
Szabó Lajos, a Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsának vezető titkára	164
Dr. Zádor György, a Budapesti Vegyiművek főmérnöke . . .	166
Nelson Puertas, a Kubai Dolgozók Szakszervezeti Központja elnökségének tagja	168
<i>A mandátumvizsgáló bizottság jelentése. Előadó: Ligeti László, a mandátumvizsgáló bizottság elnöke</i>	<i>170</i>
Wieslaw Kos, a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára	171
Bossányi György, a Fővárosi Kézműipari Vállalat igazgatója .	172

Kimme! Emil, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára	174
Ovidio Ocampo Marin, az Általános Mexikói Munkás-Paraszt Szövetség titkára	177
Kauba Ottóné, a Medicor Művek szakszervezeti bizottságának titkára	177
Razakanaivo, a Madagaszkári Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége központi bizottságának titkára	181
Douda Traore, a Mali Dolgozók Általános Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja	182
Ribánszki Róbert, a KISZ Központi Bizottságának titkára	183
Mohamed Ghezza, a Marokkói Munkásszövetség vezetőségének tagja	186
Magvan, a Mongol Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára	188
Simon Antal, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára	189
Dr. Darabos Pál, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára	191
Fermon Zoltánné, a Hungária Szálloda- és Étterem Vállalat szb-titkára	194
Magyar Gyula, a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára	195
Margarethe Müller, a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség titkára	198
Vittorio Foa, az Olasz Általános Munkásszövetség titkára	199
Friss Antalné, a Nagykőrösi Konzervgyár dolgozója	199
Constantin Herescu, a Román Szakszervezetek Általános Szövetségének titkára	201
Aziz Nasser Kaussa, a Szíriai Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja	203
Kotuzasz Nikosz, a Görög Demokratikus Szakszervezeti Mozgalom képviselője	204
Dr. Jókai Lóránd, a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára	206
Mohamed Scheik Ali, a Szomáliai Dolgozók Országos Szövetségének elnöke	208
Varga Ferenc, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének Komárom megyei titkára	209
Ali Babiker, a Szudáni Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja	211

Nádasdi Józsefné, a Váci Kötöttárugyár háromszoros szocialista brigádvezetője	212
Dr. Árvay Sándor, a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektorhelyettese	212
Idilio Pereira Salaberry, az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetségének titkára	215
A Venezuelai Dolgozók Egységes Központi Bizottságának tagja	216
Theo Grinewald, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal tanácsosa	217
<i>Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára</i>	<i>219</i>
<i>Gáspár Sándor, a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtítkárának vitázáró összefoglalója</i>	<i>229</i>
<i>Írásban benyújtott hozzászólások</i>	<i>237</i>
Balogh Pálné, a Pest megyei Ruhatisztító és Szolgáltató Vállalat dolgozója	239
Bartos Béla, a Várpalotai Szénbányászati Tröszt Beszálló bányájának szb-titkára	240
Benke László, a Révfülöpi Általános Iskola igazgatója	241
Drátos Istvánné, a Csillaghegyi Lenzszövő szb-titkára	243
Hufnágel Sándor, a Zalaegerszegi MESZÖV dolgozója	244
Huszár József, a Ferencvárosi Fűtőház szb-titkára	246
Kaszás Béla, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének titkára	246
Dr. Kiss Károly, a Gödöllői Agrartudományi Egyetem szakszervezeti tanácsának titkára	248
Kosztly Lajos, a Lenin Kohászati Művek szb-titkára	249
Lovas János, a Felsőnyomási Állami Gazdaság szb-titkára	250
Mayer Ferenc, a Fővárosi Mértékutáni Cipőkészítő Vállalat igazgatója	251
Meggyes István, a Budapesti Keleti Fűtőház mozdonyvezetője	253
Mészáros Istvánné, a Semmelweis Kórház szb-titkára	254
Molnár János, a HVDSZ Borsod megyei Bizottságának titkára	255
Németh László, a Bakonyvidéki Üzemi Vendéglátóipari Vállalat dolgozója	256
Oros László, a Csepel Vas- és Fémművek Tröszt szakszervezeti tanácsának tagja	257
Osvald Ferencné, a Pamutnyomóipari Vállalat Goldberger Gyárának műhelybizottsági titkára	258
Pásti Dániel, a Nyírlugosi Állami Gazdaság dolgozója	259
Szabó Ferenc, a MEDOSZ Bács-Kiskun megyei bizottságának titkára	261

Szeremlei Zoltán, a MEDOSZ borsodi erdészeti szakcsoportjának elnöke	262
Takács Mihályné, házfelügyelő	263
Teveli József, a KPVDSZ Veszprém megyei küldötte	265
Török János, a Távközlési Kutatóintézet szb-titkára	265
Varga György, az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság szb-titkára	267
Varga Lajosné, a Magyar Posztógyár szb-titkára	269
Dr. Varró Tibor, a Kozalkalmazottak Szakszervezetének elnöke	270
Válóczi Elek, az Ózdi Kohászati Üzemek szb-elnöke	273
Zsinka Jánosné, a Mezofalvi Állami Gazdaság szakszervezeti tanácsának tagja	275
<i>A Magyar Szakszervezetek XXI. kongresszusának határozata</i>	<i>277</i>
<i>A Magyar Szakszervezetek Alapszabálya</i>	<i>309</i>
<i>A Szakszervezetek Országos Tanácsának vezető szervei</i>	<i>329</i>
<i>A Magyar Szakszervezetek XXI. kongresszusának nyilatkozatai</i>	<i>343</i>
<i>A Szakszervezetek Országos Tanácsának jelentése a XXI. kongresszusnak</i>	<i>349</i>
<i>A Szakszervezetek Országos Tanácsa számvizsgáló bizottságának jelentése a XXI. kongresszusnak</i>	<i>475</i>
<i>Statisztikai táblázatok és grafikonok</i>	<i>485</i>

TN 1110 — o — 6700

A kiadásért felel a Táncsics Könyvkiadó igazgatója.
Felelős szerkesztő: dr. Márkus Lászlóné. Műszaki vezető: Faragó Imre. Műszaki szerkesztő: Sándor Dénes.
A képmelléklet fotóit az MTI és Székely László készítették. Készült 9870 példányban, 33,75 (A/5) ív + 32 oldal mélynyomású melléklet. MSZ 5601—59. Bp. 1967.
07.2333 Ságvári Nyomda, Budapest VII. Garay utca 38.

